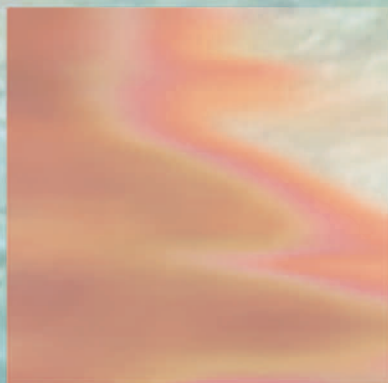

2003 INFORME

sobre a Situación Sociolaboral da Comunidade Autónoma Galega

CONSELLO GALEGO
DE RELACIÓNS LABORAIS

2003 INFORME

sobre a Situación Sociolaboral da Comunidade Autónoma Galega

CONSELLO GALEGO
DE RELACIÓNS LABORAIS

Edita

CONSELLO GALEGO DE RELACIÓNS LABORAIS

R/ Algalia de Abaixo, 24

Tel.: 981 541 601 ■ Fax: 981 541 610

15704 Santiago de Compostela

Realiza: DIFUX, S.L.

ISSN: 1135-6626

Depósito legal: VG-525-1994

Este informe pode consultarse tamén no sitio web do Consello:
<http://cgrl.xunta.es>

CERTIFICACIÓN

María Peña Cebreiro,

secretaria do Consello Galego de
Relacións Laborais

CERTIFICA

Que no Pleno ordinario celebrado polo Consello Galego de Relacións Laborais o vinte de outubro de dous mil catro acordouse a publicación do Informe sobre a situación sociolaboral da Comunidade Autónoma Galega en 2003, elaborado por encargo do Consello Galego de Relacións Laborais.

PRESENTACIÓN

É un motivo de satisfacción presentar unha vez máis o Informe da situación sociolaboral da Comunidade Autónoma Galega, correspondendo este do ano 2003, á súa décimo terceira edición.

O Consello Galego de Relacións Laborais, cumprindo co mandato da súa lei reguladora, pretende con esta publicación, aportar datos, contidos, variables e claves en xeral, que permitan obter unha radiografía da realidade socioeconómica e laboral do noso país. Para esta tarefa, o pleno do consello, depositou a súa confianza nun equipo de autores experto nas respectivas materias e independente, que esmiuza de xeito exhaustivo aspectos como o emprego, a sinistralidade, a conflitividade, a negociación colectiva ou a estrutura empresarial entre outros moitos.

O traballo rigoroso, serio e profesional dos autores, o afondamento e análise da negociación colectiva por parte de persoal do consello, así como unha impecable tarefa de coordinación e apoio técnico por este último, permiten que nos atopemos ante un documento único, cada vez máis valorado e de gran aceptación.

Compre resaltar a vocación e intención de utilidade pública deste informe, é o noso desexo de que o mesmo a través do estudo, a análise e o debate contribúa positivamente ó crecemento e mellora socioeconómica de Galicia.

Pola nosa banda non queda máis que agradecer o traballo ben feito, desexar o proveito para todos aqueles colectivos e persoas que cada ano en maior número o demandan, e comprometernos desde este intre na mellora cara ó informe do ano 2004.

Un cordial saúdo.

Outubro de 2004

Demetrio Fernández López

Presidente do Consello Galego de
Relacións Laborais

2003 INFORME

sobre a Situación Sociolaboral da Comunidade Autónoma Galega

COORDINACIÓN TÉCNICA E INFORMÁTICA

Eva María Camino Fernández

Ana Iglesias Pardo

Funcionarias do Consello Galego
de Relacións Laborais

Autores

Carlos Domenech de Aspe

Inspector de Traballo e Seguridade Social

Francisco Veloso Cermeño

Interventor da Seguridade Social

Francisco Carballal Lugrís

Letrado da Xunta de Galicia

Manuel Roca Cendán

Catedrático de Tecnoloxía Administrativa

O capítulo 7, sobre a Negociación Colectiva, foi elaborado por

Carmen Cabanas Carlín e Lucía Ansedes Domínguez,

funcionarias do Consello Galego de Relacións Laborais

Capítulo 1

A economía galega no ano 2003

I.1	Crecemento economico: contornos internacional e estatal	21
I.2	Crecemento economico galego	25
I.2.1	Evolucion do PIB e dos seus compoñentes. A pegada do prestige.....	26
I.2.1.1	A perspectiva da demanda.....	26
I.2.1.2	A perspectiva da oferta	27
I.2.1.3	A Pegada do prestige.....	27
I.2.2	Crecemento economico das comunidades autonomas.....	29
I.2.2.1	Crecemento do ano 2003	29
I.2.2.2	Crecemento economico a longo prazo	31
I.3	Crecemento economico e xeracion de emprego.....	34
I.3.1	A xeracion do emprego no ano 2003	35
I.3.2	Crecemento economico e do emprego a longo prazo	36
I.3.3	Estrutura sectorial do emprego por comunidades autonomas.....	39
I.4	Comercio exterior	41
I.4.1	Comercio exterior galego e taxa de cobertura.....	41
I.4.2	Distribucion por productos	43
I.4.3	Distribucion por estados	44
I.5	Ampliacion da UE. Reordenacion de fondos comunitarios. Deslocalizacion	46
I.5.1	Ampliacion da UE e reordenacion de fondos comunitarios.....	46
I.5.2	Ampliacion da UE e deslocalizacion	47
I.6	Evolucion dos prezos, salarios e gastos	48

1.6.1 A inflacion	48
1.6.2 Os salarios e outros custos laborais	52
1.6.3 Gasto e aforro.....	57

Capítulo 2

Estructura Empresarial e Política Industrial

2.1 Introducion.....	63
2.2 As empresas galegas, nos directorios empresariais.....	64
2.2.1 As empresas galegas, no DIRCE	64
2.2.2 As empresas no directorio de Galicia	72
2.3 Estatísticas de sociedades mercantis. Situacion economico-financeira das empresas galegas	77
2.3.1 Estatística de sociedades mercantis.....	77
2.3.2 Situacion economico-financeira das empresas galegas	79
2.4 Analise de enquisas industriais e de opinións empresariais.....	81
2.4.1 Enquisas industriais de empresas e de productos.....	81
2.4.2 Outras enquisas empresariais.....	86
2.4.3 Investigación científica e desenvolvemento tecnolóxico (I+D)	90
2.4.4 Indicadores de alta tecnoloxía	93
2.5 A empresa industrial pública: a Sociedade Estatal de Participacións Industriais (SEPI)	97
2.6 Política industrial. A aportación das administracións públicas	99
2.6.1 As actuacións da UE	99
2.6.2 A aportación da Administración Xeral do Estado	107
2.6.3 A aportación da Administración Autonómica	114

Capítulo 3

Poboación e mercado de traballo

3.1 A poboación galega	121
3.1.1 Evolución da poboación	121
3.1.2 Movementos naturais de poboación	124
3.1.3 Movementos migratorios	127
3.1.4 Estructura por idades. Índice de envellecemento	130
3.2 Estudo das variables laborais. Cambio metodolóxico.....	132
3.2.1 A EPA-2002	132
3.2.2 Repercusión dos cambios metodolóxicos da EPA	133
3.2.3 Cuantificación do impacto da nova metodoloxía	134
3.3 Resumo das principais variables laborais	135
3.4 A poboación activa.....	137
3.4.1 Poboación activa e taxa de actividade	137
3.4.2 Distribución da poboación activa por sexos, sectores económicos, provincias e grupos de idade	140
3.5 A poboación ocupada	144
3.5.1 Poboación ocupada e taxa de ocupación	144

3.5.2	Distribucion da poboacion ocupada por sexos, provincias, grupos de idade, sectores economicos e situacion profesional.....	148
3.6	O para estimado	153
3.6.1	Poboacion parada e taxa de paro	153
3.6.2	Distribucion do paro por sexo, provincias, idades e tempo de busca de emprego	157
3.7	O paro rexistrado.....	159
3.8	A poboación inactiva.....	164

Capítulo 4

Inicio da Relación Laboral

4.1	Inscrición de empresas e apertura de centros de traballo	167
4.1.1	Inscricións de empresas.....	167
4.1.2	Apertura de centros de traballo	169
4.2	Afiliacións e altas na Seguridade Social	175
4.2.1	Introdución	175
4.2.2	A evolución a medio prazo.....	176
4.2.3	Análise dos sete últimos anos	177
4.2.4	Traballadores afiliados por sexo e réxime	178
4.2.5	Traballadores afiliados por sector de actividade	180
4.2.6	Altas iniciais.....	181
4.2.7	Afiliacións e altas por comunidades autónomas	182
4.3	Estranxeiros	185
4.3.1	Emigración e inmigración	187

Capítulo 5

Contratación. Empresas de traballo temporal e economía social

5.1	Introdución	191
5.2	Modalidades contractuais	196
5.2.1	Contrato eventual.....	196
5.2.2	Obra ou servizo determinado.....	199
5.2.3	Contrato de interinidade	202
5.2.4	Contrato para a formación	205
5.2.5	Contrato de traballo en prácticas	211
5.2.6	Contrato de inserción	215
5.2.7	Contratos de relevo, xubilación parcial e substitución.....	217
5.2.8	Outros contratos.....	221
5.2.9	Contratos indefinidos ordinarios	223
5.2.10	Contrato para o fomento da contratación indefinida	224
	Conclusións de contratación 2003	228
5.3	Empresas de Traballo Temporal	229
5.4	Economía Social	237

Capítulo 6

Formación Profesional Ocupacional e Continua

6.1. Introducción	247
6.2. Formación Ocupacional: Informe da xestión en 2003	250
6.3. Formación ocupacional	275
6.3.1. Programación da formación ocupacional	275
6.3.1.1. Plan FIP	275
6.3.2. Inserción Laboral	277
6.4. Formación continua	279
6.5. Outras políticas activas de Emprego. Balance de resultados 2003.....	283
6.5.1. Actuacións para o fomento do emprego e a estabilidade laboral	283
6.5.2. Actuacións para o desenvolvemento da economía social e do autoemprego	285
6.5.3. Integración laboral dos traballadores con discapacidade	286
6.5.4. Iniciativas de Emprego: Iniciativas locais de emprego (ILES), Iniciativas de Emprego rural (IER) e Iniciativas de Base tecnolóxica (lebt's)	286
6.6. Programas de Cooperación e Escolas Obradoiro	286
6.6.1. Programas de Cooperación con Entidades Locais.....	286
6.6.2. Programas de Cooperación con outras administracións distintas da local, universidades e entidades se animo de lucro	287
6.7. Escolas obradoiro, Obradoiros de Emprego e Unidades de Promoción e Desenvolvemento	287
6.8. Programa de fomento de inserción laboral de mulleres vítimas de violencia doméstica	288

Capítulo 7

A Negociación Colectiva

Parte I. A negociación colectiva en Galicia	291
7.1. Metodoloxía	291
7.2. Estrutura da negociación colectiva	292
7.3. Ámbitos de aplicación	296
7.3.1. Funcional	296
7.3.2. Territorial	297
7.3.3. Temporal	297
7.3.4. Persoal	298
7.4. Réxime económico	301
7.4.1. Incremento salarial medio ponderado	301
7.4.2. Cláusulas de revisión salarial	304
7.4.3. Réxime de descolgue salarial	314
7.4.4. Abono de atrasos e anticipos	314
7.4.5. Estrutura salarial.....	314
7.5. Tempo de traballo	325
7.5.1. A xornada laboral	325
7.5.2. Horas extraordinarias	327
7.5.3. Vacacións	329

7.5.4. Permisos	332
7.5.4.1. Ampliación dos permisos ás parellas de feito	333
7.5.4.2. Permisos por asuntos propios	333
7.5.4.3. Permisos non retribuídos	334
7.5.5. Conciliación da vida laboral e familiar	334
7.5.6. Absentismo	335
7.6. Outras cláusulas	336
7.6.1. Melloras sociais	337
7.6.2. Saúde laboral	339
7.6.3. Formación profesional	343
7.6.4. Desconto da cota sindical e crédito de horas sindicais	344
7.6.5. Contratación e emprego	346
7.6.6. Mobilidade xeográfica. Traslados e desprazamentos	359
7.6.7. Mobilidade funcional	360
7.6.8. Promoción e ascensos	361
7.6.9. Clasificación profesional	362
7.7. Outros temas obxecto de negociación	363
7.7.1. Cláusulas sobre discriminación e acoso	363
7.7.1.1. Discriminación	363
7.7.1.2. Acoso sexual	364
7.7.2. Réxime disciplinario	365
7.7.3. Cláusulas sobre o idioma	365
7.7.4. Cláusula de sometemento ó AGA	366
Parte II. Convenios colectivos estatais con aplicación en Galicia	367

Capítulo 8

A siniestralidade laboral

8.1. Introducción	375
8.2. Distribución por gravidade e provincias	377
8.3. Distribución dos accidentes de traballo, en xornada de traballo, con baixa por sectores económicos	379
8.4. Distribución por actividades	381
8.5. Distribución por distintas variables	386
8.6. Exame específico dos accidentes mortais	386
8.7. Evolución da sinistralidade laboral	391
8.8. Accidentes de traballo con baixa e enfermidades profesionais, segundo a gravidade, por comunidades autónomas	394
8.9. Índices de incidencia	395
8.10. Enfermidades profesionais	397

Capítulo 9

Conflitividade e medios de solución dos conflitos de traballo

9.1. Folgas	399
9.2. Conciliacións colectivas e individuais	404
9.3. Xestión do Acordo Interprofesional Galego sobre Procedementos Extraxudiciais de Solución de Conflitos de Traballo (AGA)	415

9.4. Xulgados do Social	418
9.4.1. Por materias.	420
9.4.2. Por provincias	422
9.5. O Tribunal Superior de Xustiza de Galicia. Sala do Social	423

Capítulo 10

A regulación de emprego e o fondo de garantía salarial

10.1. Introducción	431
10.2. Regulación de emprego	432
10.3. Causas dos expedientes	434
10.4. Actividades económicas afectadas	434
10.5. Evolución experimentada	436
10.6. O Fondo de Garantía Salarial.....	437

Capítulo 11

Protección social

11.1. Introducción	443
11.2. Pensións contributivas da Seguridade Social: aspectos xerais.....	446
11.3. Análise dos datos sobre as pensións do sistema	462
11.3.1. Pensións de xubilación	462
11.3.2. Pensións de invalidez permanente	465
11.3.3. Pensións de viuvez.....	469
11.3.4. Pensións de orfandade	471
11.3.5. Pensións en favor de familiares	471
11.4. Outras prestacións	474
11.4.1. Prestacións de incapacidade temporal.....	474
11.4.2. Prestacións de maternidade.....	475
11.4.3. Prestacións familiares por fillo a cargo	476
11.4.4. Prestacións por desemprego.....	479
11.5. Pensións de carácter non contributivo e asistencial	483

Capítulo 12

Eleccións sindicais

491

Anexo

Emprego e investimento público

1. Inversións e cadro de persoal da Administración do Estado en Galicia ..	509
2. Inversións e cadros de persoal da Comunidade Autónoma de Galicia....	512
3. Cadro de persoal da Administración Local en Galicia.....	520
4. Inversións e cadro de persoal dos entes públicos e sociedades estatais en Galicia	502

Conclusións do equipo autor deste informe.....	525
---	------------

Índice de cadros	532
-------------------------------	------------

INFORME

A ECONOMIA GALEGA
NO ANO 2003

1

1.1 Crecemento económico: contornos internacional e estatal

Neste primeiro capítulo analizaremos a andaina económica galega no ano 2003 a través da análise de diversas variables macroeconómicas. No primeiro apartado achegarémonos ó crecemento económico do pasado ano nos ámbitos estatal e internacional, para coñecer-lo marco xeral no que sitúa-lo decorrer económico de Galicia.

No ano 2003 seguen a se consolidar as perspectivas de recuperación económica internacional, aínda que debe subliñarse que o crecemento europeo estivo moi por baixo do previsto. A importante recuperación da economía estadounidense e o notable e continuado empuxe da economía chinesa (auténtico protagonista como dinamizador fundamental do comercio internacional neste comezo de milenio) son dous aspectos a resaltar. Con todo, non hai que esquecer que a economía mundial segue a padecer a incerteza xeopolítica internacional (con importante repercusión no prezo do petróleo) que xa citabamos no *Informe Sociolaboral* do pasado ano.

O gran dinamismo económico que de 1992 a 2000 rexistrou a economía estadounidense entrou en crise no ano 2001. No ano 2002 comezou a recuperación e no 2003 continuou, ao abeiro dunha política monetaria expansiva que estableceu a taxa de interese no 1% (a menor porcentaxe dos últimos corenta anos). O crecemento económico do último ano foi do 3,1% (que ascende ao 4,3% se o medimos pola taxa interanual no cuarto trimestre do ano), pero o crecente déficit público e o elevado déficit exterior (que a notable caída da cotización do dólar non reduciu significativamente) pesan como grandes lousas sobre esa expansión económica.

A Unión Europea, que no ano 2002 subiu un 1,1%, seguiu en 2003 coa ralentización económica, e o seu PIB só medrou un 0,7%, marcando xa un trienio de baixo crecemento económico. A “eurozona”, pola súa banda, na que medrara o PIB nun 0,9% en 2002, reduciu á metade esa taxa no ano 2003 (0,4%). A importante apreciación do euro respecto do dólar estadounidense supuxo un claro freo ás exportacións e un estímulo ás importacións doutras áreas, aínda que foi positivo para un maior control da inflación.

A principal potencia económica de Europa (Alemaña) segue acusando a desaceleración con especial virulencia: se en 2001 crecera un 0,6% (frente ó 3% do ano anterior), e en 2002 tan só un 0,2%, no ano 2003 o seu crecemento económico foi nulo (o peor dato da última década). As cifras do PIB do último trienio, xa que logo, amosan o baixísimo dinamismo económico alemán nese período, ben lonxe do liderazgo expansivo doutras etapas no conxunto da economía europea. Ademais, o seu importante déficit público (por riba do límite establecido no *Plan de Estabilidade e Crecemento*) está xerando tensións con outros socios da UEM e unha polémica ó redor da igualdade de trato á hora das sancións polo seu incumprimento en comparación con estados de menor peso.

Pouco máis perceptible foi o proceso de recuperación económica en Francia, que presentou un modesto crecemento medio do 0,2% no ano 2003. Xapón, pola súa banda, despois do 0,3% de crecemento do ano 2002, conseguiu en 2003 o maior crecemento económico do último trienio (2,7%) e pechou o ano coa menor taxa de desemprego desde xuño de 2001 e cunha taxa intertrimestral anualizada de suba do PIB do 6,4% (a maior dos últimos trece anos).

Pola súa banda, a economía chinesa continúa cun vertixinoso ritmo de crecemento (9,1% en 2003) que no último quinquenio estivo sempre por riba do 7%. No último ano, a inversión en activos fixos creceu un impresionante 26% e a inversión directa estranxeira foi de 53.500 millóns de dólares (China é xa a maior receptora mundial de inversión directa). Xa é a sexta economía mundial polo valor da súa produción, e tamén o estado maior consumidor de cemento, carbón, aceiro, níquel ou aluminio e o segundo maior importador de petróleo. En tempo de globalización e deslocalización industrial, o seu ritmo de crecemento pode continuar nos anos vindeiros (aproveitando ademais o “tirón inversor” vencellado ás infraestruturas co pulo das Olimpíadas de 2008) e conseguir en menos dunha década un posto de “podium” na clasificación das potencias económicas mundiais.

Os índices de crecemento económico do último quinquenio en dezasete estados da OCDE (así como na OCDE, na UE e máis nos estados europeos da OCDE) poden verse no cadro I.1. Con base no ano 1995, sobrancean desde entón as subas acumuladas do PIB de Australia (34%), Finlandia (32,6%), Canada (31,1%), España

(29,8%) e Estados Unidos (29,4%), moi por riba da OCDE (23,5%) e máis aínda do rexistrado nos países europeos da OCDE (19,8%) ou na UE (18,8%).

Dos estados analizados no cadro 1.1, o menor crecemento na última década tiverono Suíza -que só medrou un 0,4% e segue actualmente no nivel do ano 1995-, Alemaña e Xapón (os dous ó redor do 10%) e Italia (12,7%).

No cadro 1.2 presentámo-las taxas de desemprego de vinte países da OCDE no último quinquenio. España segue a ser no ano 2003 o estado con maior taxa de paro da OCDE e repite o dato do ano anterior (e do ano 2000). A taxa de desemprego española de 2003 (11,3%) supera nun 59% a media da OCDE e nun 41% a da UE. Os estados que seguen a España en altas taxas de paro son, por vez primeira, Francia (9,4%) e Alemaña (9,3%); os de menos taxa de paro seguen a ser Holanda, Luxemburgo e Suíza (todos por baixo do 4%).

■ Cadro 1.1

Crecemento económico. OCDE ⁽¹⁾. 1999-2003

	Peso relativo ⁽²⁾	1999	2000	2001	2002	2003
OCDE	100,0	113,2	117,6	118,8	120,9	123,5
OCDE Europa	40,9	110,9	115,3	116,8	118,5	119,8
Unión Europea						
Total UE	35,5	110,4	114,6	116,6	117,9	118,8
España	2,9	115,9	120,8	124,2	126,7	129,8
Alemaña	8,4	106,0	109,3	110,4	110,6	110,5
Francia	5,7	110,2	114,8	117,2	118,6	118,8
Italia	5,5	106,6	110,0	111,9	112,3	112,7
Países Baixos	1,6	116,1	120,1	121,6	121,9	121,0
Reino Unido	5,2	112,4	116,7	119,2	121,1	123,8
Dinamarca	0,6	111,0	114,1	115,9	117,1	117,1
Portugal	0,7	116,8	120,8	122,9	123,5	121,9
Austria	0,8	110,6	114,4	115,3	116,8	117,8
Suecia	0,8	112,3	117,2	118,7	121,0	123,0
Finlandia	0,5	119,8	126,0	127,3	130,2	132,6
Outros países da OCDE						
Suíza	0,9	96,8	99,9	100,8	100,9	100,4
Noruega	0,5	116,1	119,5	122,6	124,3	124,6
EEUU	35,1	117,9	122,2	122,8	125,5	129,4
Canadá	3,2	116,4	122,5	124,8	128,9	131,1
Xapón	13,6	104,3	107,2	107,6	107,3	110,1
Australia	1,9	118,5	122,3	125,4	130,1	134,0

(1) PIB do ano 1995=100

(2) Porcentaxe do PIB sobre o PIB total da OCDE

Fonte: OCDE: "Main Economic Indicators"

No cadro 1.3 recollémo-las taxas de crecemento interanual de diversos agregados macroeconómicos da Contabilidade Nacional de España (elaborada polo INE) para os anos 2000-2003. O PIB español de 2003 reflicte que a taxa de crecemento (2,4%) foi 0,4 puntos superior á do ano anterior. Este crecemento superou en dous puntos á media da "Eurozona" e en 1,7 puntos á media da UE-15. Como estivo moi por riba do crecemento económico na UE ou na "eurozona", supón un achegamento real importante de España cos seus socios comunitarios.

Taxas de paro ⁽¹⁾. OCDE. 1999-2003

■ Cadro 1.2

	1999	2000	2001	2002	2003
OCDE	6,7	6,3	6,5	7,0	7,1
OCDE Europa	9,0	8,5	8,3	8,6	8,8
Unión Europea					
Total UE	8,7	7,8	7,4	7,7	8,0
España	12,8	11,3	10,6	11,3	11,3
Alemania	8,4	7,8	7,8	8,6	9,3
Francia	10,7	9,3	8,5	8,8	9,4
Italia	11,3	10,4	9,4	9,0	8,7
Países Baixos	3,2	2,9	2,5	2,7	3,7
Bélxica	8,6	6,9	6,7	7,3	8,1
Luxemburgo	2,4	2,3	2,1	2,8	3,7
Reino Unido	5,9	5,4	5,0	5,1	5,0
Irlanda	5,6	4,3	3,9	4,3	4,6
Dinamarca	4,8	4,4	4,3	4,5	5,6
Portugal	4,5	4,1	4,1	5,0	6,5
Austria	3,9	3,7	3,6	4,3	4,4
Suecia	6,7	5,6	4,9	4,9	5,6
Finlandia	10,1	9,8	9,1	9,1	9,0
Outros países da OCDE					
Suíza	3,0	2,6	2,6	3,2	3,1
Noruega	3,2	3,4	3,6	3,9	4,5
EEUU	4,2	4,0	4,8	5,8	6,0
Canadá	7,6	6,8	7,2	7,6	7,6
Xapón	4,7	4,7	5,0	5,4	5,2
Australia	6,9	6,3	6,7	6,3	5,9

(1) En medias anuais
Fonte: OCDE: "Main Economic Indicators"

■ Cadro 1.3

Evolución do PIB⁽¹⁾ e dos seus compoñentes. Perspectiva da demanda. España 2000-2003

	2000	2001	2002	2003	2002				2003			
					Tri. I	Tri. II	Tri. III	Tri. IV	Tri. I	Tri. II	Tri. III	Tri. IV
Produto interior bruto	4,2	2,8	2,0	2,4	2,2	2,0	1,8	2,1	2,2	2,3	2,4	2,7
Gasto en consumo final												
Total	4,2	3,0	3,0	3,3	2,6	3,2	2,9	3,5	3,3	3,2	3,5	3,4
Consumo de los hogares	4,0	2,9	2,6	3,0	2,0	2,8	2,5	3,3	3,0	2,8	3,1	3,0
Consumo de las ISFLSH	4,7	1,6	4,2	2,4	4,1	5,4	4,7	2,6	1,1	0,9	2,9	4,6
Consumo de las AAPP	5,1	3,6	4,4	4,6	4,6	4,5	4,2	4,2	4,3	4,5	4,8	4,8
Formación bruta de capital fixo												
Total	5,7	3,3	1,0	3,0	0,7	-0,9	1,5	2,9	3,2	3,4	3,0	2,5
Bens de equipo	4,8	-1,2	-5,3	1,9	-7,2	-11,0	-4,8	1,7	3,0	3,1	1,2	0,1
Construción	6,2	5,8	4,2	3,7	4,6	3,9	4,8	3,7	3,5	3,8	3,8	3,6
Variación de existencias ⁽²⁾	-0,1	-0,1	0,0	0,1	-0,3	-0,8	0,0	1,1	0,3	-0,1	0,2	-0,2
Demanda interna ⁽²⁾	4,6	3,0	2,6	3,4	1,9	1,4	2,6	4,5	3,6	3,2	3,7	3,1
Exportación de bens e servizos	10,0	3,7	0,0	4,1	-3,6	-1,9	1,2	4,4	4,4	7,8	2,2	1,8
Importación de bens e servizos	10,7	4,0	1,9	6,8	-4,2	-3,5	3,4	11,8	8,5	10,1	5,9	2,7

(1) Variacións porcentuais interanuais do PIB pm, a prezos constantes base 1995. Datos desestacionalizados e corrixidos do efecto calendario.

(2) Aportación ó crecemento do PIB

Fonte: INE. Boletín trimestral de Conxuntura, I/2004

A análise da evolución por trimestres do PIB español amosa que hai un crecemento continuado nos cinco últimos, que foi especialmente intenso no cuarto trimestre de 2003 (tres décimas máis que no anterior, o triple do que viña subindo en cada un dos catro trimestres anteriores).

Nunha análise máis polo miúdo destacarémo-los seguintes puntos do decorrer económico español do último ano desde a *perspectiva da demanda*:

-A demanda interna gañou forza respecto do ano anterior. No tocante á súa composición, o cadro reflicte unha lixeira expansión do gasto en consumo final (que pasou do 3% ó 3,3%) e unha forte suba da inversión (que pasou do 1% ao 3%) como consecuencia do importante crecemento da inversión en bens de equipo (do -5,3% ao 1,9%); a formación bruta de capital fixo rompeu así a tendencia decrecente do bienio anterior.

-No tocante ó sector exterior, tivo unha contribución á variación do PIB español do ano 2003 negativa (máis aínda que no ano anterior), como consecuencia da maior suba das importacións (pasan do 1,9% ao 6,8%) que das exportacións (soben un 4,1% despois do crecemento nulo do ano anterior). A economía española empeorou, xa que logo, a súa situación financeira respecto do resto do mundo, ao presentar unha necesidade de financiación de case 15.000 millóns de euros (fronte aos 11.000 millóns do ano anterior).

Examinando o cadro macroeconómico español desde a *perspectiva da oferta* (cadro 1.4) destacaremos no ano 2003 que se deu unha desaceleración na construción e no sector agro-gandeiro, unha suba nas ramas enerxético-industriais e unha estabilización nos servizos. Ao igual que no ano precedente, ningún dos sectores presentou signo negativo.

■ Cadro 1.4 Evolución do PIB ⁽¹⁾ e dos seus compoñentes. Perspectiva da oferta. España 2000-2003

	2000	2001	2002	2003	2002				2003			
					Tri. I	Tri. II	Tri. III	Tri. IV	Tri. I	Tri. II	Tri. III	Tri. IV
Produto interior bruto	4,2	2,8	2,0	2,4	2,2	2,0	1,8	2,1	2,2	2,3	2,4	2,7
Ramas												
Agraria e pesqueira	1,8	-3,3	1,2	0,7	7,5	2,0	1,8	-6,6	-1,6	-0,6	0,9	4,2
Enerxéticas	4,4	4,3	0,3	1,4	2,1	-1,2	-0,3	0,5	0,3	1,6	2,6	1,0
Industriais	3,9	2,0	0,7	1,3	-0,7	-0,4	1,1	2,7	2,5	1,7	0,2	0,7
Construción	6,1	5,5	4,8	3,6	5,1	4,5	5,5	4,1	3,4	3,7	3,8	3,5
Ramas dos servizos												
Total	4,1	3,3	2,2	2,1	2,1	2,5	1,9	2,2	1,7	1,6	2,5	2,7
Servizos de mercado	4,3	3,3	2,1	1,8	1,8	2,4	1,9	2,3	1,5	1,2	2,2	2,4
Servizos de non mercado	3,3	3,0	2,4	3,3	3,1	2,6	2,0	1,8	2,5	3,0	3,7	3,9

(1) Variacións porcentuais interanuais do PIB pm, a prezos constantes base 1995. Datos desestacionalizados e corrixidos do efecto calendario.

(2) Aportación ó crecemento do PIB

Fonte: INE. Boletín trimestral de Conxuntura, I/2004

1.2 Crecemento económico galego

Neste apartado estudaremos, en primeiro lugar, o crecemento económico galego no último bienio (desde as perspectivas da demanda e da oferta). Despois analizaremos a evolución nun prazo máis longo da produción e a renda (globais e por habitante) nas distintas comunidades autónomas, e remataremos co estudo dos datos galegos e estatais no marco da UE.

1.2.1. Evolución do PIB e dos seus compoñentes. A pegada do Prestige.

Os datos do IGE indican que a economía galega tivo un maior crecemento económico no ano 2003 (2,4%) que no anterior (1,9%). O seguimento da evolución dos compoñentes do PIB que figura no cadro 1.5 amosa que o ritmo da suba do PIB foi continuo nos catro trimestres do ano.

O crecemento económico galego de 2003 foi semellante ao español e notablemente maior que na UE (1,7 puntos máis) e que na UEM (2 puntos máis).

O INE fai a súa propia estimación anual do crecemento económico das comunidades autónomas ao traveso da *Contabilidad Regional de España*, que está adaptada ó novo sistema metodolóxico instaurado no conxunto da UE. Os datos do ano 2003 reflicten tamén que o PIB galego creceu á par da media española.

■ Cadro 1.5 Evolución do PIB ⁽¹⁾ e dos seus compoñentes. Perspectiva da demanda. Galicia 2002-2003

Operacións	Ano		2002				2003			
	2002	2003	Tri. I	Tri. II	Tri. III	Tri. IV	Tri. I	Tri. II	Tri. III	Tri. IV
Gasto en consumo final	2,7	3,3	2,8	3,0	2,8	2,4	3,2	3,1	3,3	3,5
Gasto en consumo final dos fogares	2,6	3,1	2,7	2,8	2,7	2,1	2,9	2,9	3,1	3,4
Gasto en consumo final das AAPP e ISFLSF	3,4	4,0	3,1	3,8	3,2	3,6	4,2	3,6	4,1	4,0
Formación bruta de capital	1,4	3,3	1,5	0,8	1,0	2,4	2,9	3,6	3,5	3,1
Demanda interna ⁽²⁾	2,7	3,7	2,8	2,7	2,6	2,8	3,5	3,7	3,8	3,9
Exportación de bens e servizos	4,0	6,5	0,9	10,4	3,5	1,6	8,2	4,8	4,4	8,6
Importación de bens e servizos	4,3	7,0	1,5	9,2	4,0	2,7	8,6	5,8	5,2	8,3
Produto Interior Bruto	1,9	2,4	2,2	2,2	1,8	1,7	2,1	2,2	2,5	2,9

(1) Taxas porcentuais de variación interanuais do PIB pm, a prezos constantes, base 1995. Datos corrixidos de efectos estacionais e de calendario.

(2) Achega ó crecemento do PIB

Fonte: IGE. Contabilidade trimestral

1.2.1.1 A perspectiva da demanda

Coincidindo coa presentación das estimacións do cuarto trimestre de 2003, o Instituto Galego de Estatística comezou a proporcionar na súa *Contabilidade Trimestral* series trimestrais dos principais compoñentes da demanda, o que posibilita a realización dunha análise máis completa da conxuntura económica galega. A análise desde a *perspectiva de demanda* dos compoñentes do PIB (cadro 1.5) reflicte que:

A achega da demanda interna (3,7%) superou nun punto á do ano anterior. O maior aumento deuse no ano 2003 no apartado da formación bruta de capital (que subiu case dous puntos).

A achega de demanda externa foi claramente negativa (e con máis intensidade que no ano anterior). O aumento nas exportacións de bens e servizos respecto do ano anterior (pasou dun 4 a un 6,5%) foi inferior ao das importacións (que pasou do 4,3% ao 7%).

1.2.1.2 A perspectiva da oferta

A análise desde a perspectiva da oferta da evolución do PIB de Galicia no último bienio constata que:

■ Respecto do ano anterior, a mellor evolución foi a das ramas de produtos enerxéticos, seguida da construción e dos servizos, mentres que o comportamento máis negativo presentouno o sector agro-pesqueiro, seguido do de produtos industriais.

■ A diferenza dos compoñentes analizados na perspectiva da demanda (que presentaron todos signo positivo) presenta signo negativo no ano 2003 o sector agro-pesqueiro. O impacto do verquido derivado do afundimento do *Prestige* é, sen dúbida, o factor explicativo fundamental, porque o signo negativo céntrase fundamentalmente no primeiro semestre do ano (cunha media de -5,75%), período no que está o tempo de peche da pesca na costa galega.

■ Cadro 1.6

Evolución do PIB ⁽¹⁾ e dos seus compoñentes. Perspectiva da oferta. Galicia 2002-2003

	Ano		2002				2003			
	2002	2003	Tri. I	Tri. II	Tri. III	Tri. IV	Tri. I	Tri. II	Tri. III	Tri. IV
Ramas agraria e pesqueira	0,6	3,9	1,8	-0,1	4,1	-3,0	-5,8	5,7	2,8	-1,2
Ramas enerxéticas	-3,4	3,5	-7,5	-5,5	-3,0	2,8	5,1	5,0	4,0	0,0
Ramas industriais	2,7	2,0	4,3	3,4	1,5	1,5	0,5	2,5	2,1	2,6
Construción	3,0	4,1	4,7	2,9	1,6	2,7	2,6	3,9	5,0	5,1
Ramas dos servizos	2,2	2,5	2,2	2,5	1,9	2,1	2,5	2,2	2,7	2,9
Servizos de mercado	2,0	2,1	2,1	2,3	1,7	2,0	2,0	1,8	2,3	2,3
Servizos de non mercado	2,7	3,9	2,6	3,2	2,6	2,3	3,9	3,3	3,8	4,8

(1) Taxas porcentuais de variación interanuais do PIB pm, a prezos constantes, base 1995. Datos corrixidos de efectos estacionais e de calendario.
Fonte: IGE. Contabilidade trimestral

1.2.1.3 A pegada do *Prestige*

Sinalabamos no *Informe Sociolaboral* do ano anterior o seguinte: "comezaron no tramo final do ano (afectando á comercialmente fundamental campaña do Nadal) as consecuencias derivadas do verquido do *Prestige*, aínda que estimamos que os efectos económicos e medioambientais serán moito máis importantes nun prazo longo".

Aínda que só nese prazo longo se terán os informes do impacto que na economía e no medio natural de Galicia tivo o verquido derivado do afundimento do *Prestige*, si que parece xa posible constatar indicios estatísticos macroeconómicos na *Contabilidade Trimestral* de Galicia que apuntan á importancia do mesmo. A *pegada do Prestige* quedou marcada no forte descenso do valor da produción agro-pesqueira no primeiro semestre do ano (case un 6%), que contrasta coa aportación positiva do primeiro ou do terceiro trimestre do ano anterior (1,8% e 4,1% respectivamente) ou mesmo coa estabilización do segundo trimestre. Ademais, o único

trimestre con aportación negativa significativa (-3%) no ano 2002 foi o cuarto, precisamente aquel no que comezou a catástrofe ecolóxica co afundimento do buque na primeira quincena de novembro. Por suposto que a extracción de conclusións sería máis doada se a información do IGE sobre o PIB distinguira entre a rama agrogandeira e a pesqueira, pero actualmente non aparece esa información nos cadro da *Contabilidade Trimestral* de Galicia.

Por outra parte, en decembro de 2003 a Consellería de Pesca e Asuntos Marítimos da Xunta de Galicia estimou nun 15% a caída da produción do sector pesqueiro nese ano. Un estudio realizado pola *Coordinadora de Confrarías* de Pescadores feito público en marzo de 2004, pola súa banda, estimou que a catástrofe do *Prestige* provocou unha diminución do 33% nas capturas do sector pesqueiro galego e unhas perdas económicas para o sector de case 72 millóns de euros. Neste Informe recóllese tamén que “non se recuperou a produtividade anterior ao *Prestige*” e que resulta moi probable que as secuelas da marea negra afectasen ao ciclo reprodutivo das especies, o que mantería niveis anormalmente baixos de produtividade no sector pesqueiro.

Con todo, sexan os datos reais máis próximos a un ou a outro estudio, cómpre ser conscientes de que a curto prazo a inxección de diñeiro público para facer fronte aos primeiros efectos da marea negra (por exemplo o pago de rendas para compensar aos pescadores imposibilitados temporalmente de realizar o seu traballo) pode enmascarar temporalmente as consecuencias económicas claramente negativas da catástrofe.

Unha catástrofe ecolóxica da magnitude da do *Prestige* destrúe a riqueza pero temporalmente pode aumentar a renda. Para entendela ben cómpre subliña-la diferenza entre renda e riqueza.

A *renda* é un fluxo anual, que está integrado pola suma de varios compoñentes (salarios, beneficios, transferencias, etc.) que xera un país. O importe das transferencias públicas (da Comunidade Autónoma, do Estado, da UE, de Concellos e Deputacións) e privadas (de empresas, particulares, fundacións...), xunto a outros apoios internacionais (por exemplo o ofrecemento marroquí de permitir temporalmente o acceso de buques ás súas augas xurisdiccionais) e mesmo o aumento temporal do emprego para as labores de limpeza da costa ou os beneficios empresariais derivados da estancia en Galicia dos miles de voluntarios da “marea branca”, teñen un efecto dinamizador da renda dispoñible de Galicia e mesmo pode no ano 2003, crecer a *renda* galega máis do que o tería feito se non se producise a marea negra.

A *riqueza*, en cambio, non é un fluxo temporal senón un fondo ou stock, un total acumulado ao cabo de toda unha historia do país, que se mide para un momento determinado e ten entre os seus compoñentes o capital físico, é dicir, os bens tanxibles (como por exemplo os recursos pesqueiros da plataforma mariña, os recursos naturais da costa –incluíndo, por suposto, o valor paisaxístico e o seu uso para a atracción do turismo–). A *riqueza* é máis difícil de medir que a renda pero a súa conservación é fundamental para asegura-la xeración de renda no futuro ¿Cal é por exemplo a valoración da desfeita do patrimonio natural dunha comunidade? ¿Como cuantifica-la perda derivada do feito de que xeracións futuras non teñan xa certas especies mariñas ou da redución da produtividade pesqueira a consecuencia de quedar afectado pola marea negra o ciclo reprodutivo dalgunhas especies?

Aínda que hai que esperar algún tempo para que os informes económicos e ecolóxicos teñan datos máis precisos para cuantifica-lo destrago causado pola catástrofe do *Prestige*, parece evidente que se pode afirmar que a riqueza de Galicia sufriu un deterioro moi grave (na flora e fauna, nas praias e acantilados, nas áreas naturais e nas construcións e mesmo nos barcos...).

Penso que moi ben podemos recolle-las seguintes palabras de Guillermo de la Dehesa, presidente do CEPR (Centre for Economic Policy Research) como resumo da *pegada do Prestige* en Galicia: "Galicia está a sufrir a maior catástrofe ecolóxica da súa historia. As súas consecuencias económicas van ser moi negativas e duradeiras (...) efectos negativos e duradeiros sobre os recursos naturais de Galicia, é dicir, sobre a súa riqueza, que non son facilmente cuantificables, e, ao mesmo tempo, ten a curto prazo uns efectos positivos sobre a súa renda (...). O feito é que un destroz tan grave da riqueza vai reduci-la renda de Galicia nos anos vindeiros xa que se deteriorou gravemente o seu hábitat, os seus medios de produción, o seu capital físico, o seu potencial turístico, a súa beleza natural. Pan para hoxe, e fame para mañá" (do artigo: "Paradojas económicas de la marea negra", publicado en *El País* o 16-I-2003).

1.2.2. Crecemento económico das comunidades autónomas

Ademais da evolución do PIB en Galicia, España ou a UE aos que fixemos referencia con anterioridade, tamén resulta moi importante facer un estudio do crecemento económico nas diversas comunidades autónomas, para situar a Galicia na posición que lle corresponda dentro dese decorrer económico.

1.2.2.1 Crecemento do ano 2003

Segundo os datos da *Contabilidade Rexional* que elabora o INE, Galicia ocupou a undécima posición na clasificación do crecemento das comunidades autónomas no ano 2003; quedaron por baixo dela: Melilla, Castela A Mancha, Ceuta, Asturias, Cantabria, Cataluña, C.Valenciana e Baleares (ordenadas de maior a menor suba do PIB).

O cadro 1.7 recolle os datos dos crecementos do valor engadido bruto e máis da poboación por comunidades autónomas, segundo a "Fundación de las Cajas de Ahorro para la Investigación Económica y Social" (FUNCAS). Reflicte a perda de ritmo do crecemento económico tanto en Galicia como a nivel estatal no bienio 2001-2002 e a recuperación do ano 2003 nos dous ámbitos territoriais (con maior intensidade en Galicia).

Nas comunidades autónomas o crecemento económico no ano 2003 variou entre o 3,19% de Aragón e o 1,03% de Baleares (comunidade que repite por sétimo ano consecutivo na última posición). Tódalas comunidades autónomas agás unha (Baleares) tiveron no último ano un crecemento económico superior ao 2% e todas (incluída Baleares) superaron a suba media da Unión Europea e máis da UEM.

Galicia, cun 2,68% de suba fronte ó 2,46% estatal, quedou no ano 2003 no sétimo posto (duodécimo o ano anterior) no *ranking* de crecemento económico das comunidades autónomas, que se pode ver polo miúdo no cadro 1,8.

Cadro 1.7 Crecemento económico(*) e variación da poboación. Por comunidades autónomas. 2000-2003

	% Crecemento económico								% Variación da poboación			
	Total				Sectores non agrarios							
	2000	2001	2002	2003	2000	2001	2002	2003	2000	2001	2002	2003
Andalucía	5,15	3,78	2,40	2,21	5,19	4,11	2,56	3,32	0,54	0,87	0,88	1,72
Aragón	4,61	2,19	1,72	3,19	4,70	2,34	1,94	2,90	-0,13	0,81	1,55	1,03
Asturias	4,04	2,41	1,98	2,20	4,11	2,36	2,02	2,20	-0,33	-0,11	-0,25	0,13
Baleares	4,71	2,87	0,24	1,03	4,81	2,96	0,24	1,02	1,23	3,97	4,79	3,31
Canarias	4,14	2,91	1,66	2,09	4,37	3,10	1,77	2,14	1,08	3,79	3,67	2,77
Cantabria	4,65	3,42	1,78	2,69	4,79	3,56	1,85	2,72	-0,01	1,15	0,98	1,37
C. A Mancha	4,83	2,75	1,75	2,48	4,91	3,07	1,99	2,35	0,18	1,35	1,38	1,89
C. León	4,47	2,66	2,49	2,85	4,41	3,37	2,39	2,84	-0,32	0,00	0,14	0,29
Cataluña	4,61	2,72	2,32	2,03	4,56	2,78	2,27	2,15	0,16	1,62	2,62	3,04
C. Valenciana	5,15	4,07	2,15	2,59	5,33	4,14	2,21	2,72	0,43	1,99	3,07	3,33
Extremadura	5,77	2,42	1,86	2,62	4,64	2,68	1,84	3,25	-0,04	0,36	-0,13	0,08
Galicia	4,34	2,73	1,89	2,68	4,76	2,85	2,00	2,72	-0,27	0,04	0,12	0,50
Madrid	4,97	3,37	2,65	2,97	4,97	3,37	2,65	2,97	0,04	3,21	2,85	3,47
Murcia	5,09	3,07	2,85	3,18	5,51	3,22	3,00	3,38	0,76	3,57	3,13	3,44
Navarra	4,83	2,41	2,74	2,95	4,97	2,56	2,81	3,02	0,17	2,16	2,65	1,51
País Vasco	4,10	3,11	1,72	2,12	4,44	2,94	1,86	2,17	-0,20	0,13	0,30	0,19
A Rioxa	4,77	2,62	1,93	2,64	4,87	2,90	2,21	2,76	0,09	2,36	4,02	2,05
Ceuta	4,02	2,54	2,12	2,44	4,04	2,56	2,12	2,44	0,58	0,60	-0,44	-1,60
Melilla	4,03	2,68	1,99	2,34	4,03	2,69	1,98	2,35	0,58	3,81	2,99	-1,04
España	4,76	3,12	2,19	2,46	4,82	3,25	2,25	2,65	0,21	1,53	1,81	2,10

(*) Medido pola variación do valor engadido bruto a prezos constantes
Fonte: FUNCAS, "Cuadernos de Información Económica", marzo/abril 2001, 2002, 2003 e 2004

Clasificación das CCAA por crecemento económico (1). 2003

Cadro 1.8		%
	Aragón	3,19
	Murcia	3,18
	Madrid	2,97
	Navarra	2,95
	Castela e León	2,85
	Cantabria	2,69
	Galicia	2,68
	A Rioxa	2,64
	Extremadura	2,62
	Comunidade Valenciana	2,59
	Castela A Mancha	2,48
	Media española	2,46
	Ceuta	2,44
	Melilla	2,34
	Andalucía	2,21
	Asturias	2,20
	País Vasco	2,12
	Canarias	2,09
	Cataluña	2,03
	Baleares	1,03

(1) Medidos pola porcentaxe de variación do VEB
Fonte: FUNCAS, "Cuadernos de Información Económica", marzo/abril 2001, 2002, 2003 e 2004

O crecemento económico galego en 2003 dos sectores non agrarios (2,72%) superou moi lixeiramente (catro centésimas) á suba xeral do VEB na nosa comunidade e tamén (en sete centésimas) á estatal, a diferenza do trienio anterior.

Na clasificación por crecemento da poboación, Galicia quedou en décimoterceira posición (cunha suba do 0,50% fronte á media estatal do 2,10%), nun ano de notable crecemento da poboación estranxeira residente en España; segundo a estimación de FUNCAS, catro comunidades autónomas tiveron un crecemento demográfico menor que Galicia no ano 2003 (Asturias, Castela-León, País Vasco e Extremadura), ademais das dúas cidades autónomas (Ceuta e Melilla), que foron as únicas nas que diminuíu a poboación nese ano.

O asentamento da poboación seguiu as pautas de anos anteriores, e segue a concentrarse fundamentalmente en Madrid, o arco mediterráneo e as illas Baleares e Canarias: así, as comunidades que tiveron un crecemento demográfico superior á media española foron no ano 2003: Madrid, Murcia, C.Valenciana, Baleares, Cataluña e Canarias (ordenadas de maior a menor suba poboacional).

Cómpre insistir en que os países nos que a poboación medra menos -coma está a ocorrer con Galicia desde hai ben anos- terán na evolución desta compoñente parte da explicación do mellor comportamento do PIB ou da renda *por habitante* en relación a outros de máis dinamismo demográfico, porque hai que lembrar que a evolución destas variables tan usadas para a medida da converxencia económica entre distintas sociedades está condicionada pola andaina de dúas magnitudes: o valor da produción xerada e máis a variación da poboación.

A perda de peso demográfico de Galicia no conxunto estatal a longo prazo foi obxecto de análise en anteriores *Informes Sociolaborais* (ós que remitimos ós interesados) e o estudo máis a fondo da evolución demográfica galega na última década pode consultarse no epígrafe 3.1 deste *Informe*. A igual evolución do PIB en Galicia e España, o PIB *por habitante* galego “converxerá” co estatal na medida en que, pola diferente dinámica demográfica, vai perdendo peso na poboación total española.

1.2.2.2. Crecemento económico a longo prazo

Sen dúbidas, o crecemento económico dun ano concreto non é o fundamental para conseguir o achegamento ás sociedades cun nivel de desenvolvemento maior; o importante é o esforzo continuado nun prazo longo para ir acurtando esa diferenza. Xa que logo, imos tratar neste epígrafe da converxencia (ou diverxencia) de Galicia na última década cos niveis medios de renda do Estado ou do conxunto da UE.

A evolución do PIB nas distintas comunidades autónomas no período: 1995-2003 reflicte (véxase cadro 1.9) que o crecemento acumulado de Galicia (30,64%) quedou por baixo do estatal (35,56%); só dúas comunidades (Aragón e Asturias) quedaron por baixo do crecemento galego. En taxa media anual de variación do PIB, esto supón unha suba do 3,40% en Galicia e do 3,88% no conxunto estatal.

Nas dúas últimas columnas do cadro 1.9 presentamos os datos da evolución do PIB por habitante nas distintas comunidades nese mesmo período: desta volta, cómprese que Galicia acurtou en 2,5 puntos o seu índice respecto do promedio estatal. O menor dinamismo demográfico de Galicia nesa xeira é a explicación desta diferenza entre a peor evolución (en comparanza coa estatal) do PIB en Galicia e a mellor evolución cos datos do PIB por habitante.

■ Cadro 1.9

Evolución do PIB ⁽¹⁾. Por comunidades autónomas. 1995-2003

	Millóns de euros	1995-2003		Índice de PIBpm por habitante Media española = 100	
	2003	% variación período	Taxa media anual acumulativa	1995	2003
Andalucía	86.598,5	39,78	4,28	73,30	75,72
Aragón	19.500,8	29,31	3,27	107,45	106,48
Asturias	13.689,6	26,45	2,98	84,14	85,31
Baleares	16.395,8	35,46	3,87	135,18	120,00
Canarias	24.367,3	40,25	4,32	92,94	87,66
Cantabria	7.690,3	35,77	3,90	90,81	94,25
Cast. A Mancha	22.628,7	35,83	3,90	82,84	82,45
Cast. e León	36.327,2	32,07	3,54	92,58	96,96
Cataluña	118.215,2	34,13	3,74	122,08	119,49
C. Valenciana	66.018,7	38,02	4,11	101,91	100,63
Extremadura	11.835,5	37,51	4,06	68,19	72,49
Galicia	34.713,2	30,64	3,40	82,14	84,69
Madrid	105.014,6	35,93	3,91	130,06	125,08
Murcia	15.246,3	43,24	4,59	82,67	79,33
Navarra	10.531,8	34,96	3,82	126,19	123,75
País Vasco	37.735,3	33,39	3,67	113,96	121,30
A Ríoxa	4.902,5	38,29	4,14	113,49	112,78
Ceuta	993,9	48,06	5,03	81,55	88,51
Melilla	886,3	37,90	4,10	92,40	85,98
España	633.291,5	35,56	3,88	100,00	100,00

(1) PIB a prezo de mercado. Prezos constantes, de base 1995
Fonte: FUNCAS

Unha fonte alternativa ós datos ofrecidos por FUNCAS son os aportados polo INE na *Contabilidad Regional de España* 1995-2003 (axeitada ó novo sistema metodolóxico instaurado no conxunto da UE). Nos datos difundidos polo INE no momento en que andamos a pechar a elaboración deste Informe (30 de xuño) recóllese que o PIB galego baixou a súa participación no total estatal nese período.

As comunidades autónomas que máis incrementaron a súa participación relativa no conxunto da economía estatal foron: Madrid (0,7 puntos), Canarias (0,4) e C. Valenciana (0,3). Pola súa parte, as que máis peso relativo perderon desde 1995 son Cataluña (-0,6 puntos) e Castela e León (-0,5 puntos).

No cadro 1.10 pódese ver a evolución de 1995 a 2003 dos índices por habitante de tres variables macroeconómicas relevantes: PIB, renda e renda dispoñible en paridade de poder adquisitivo. Como xa anteriormente nos referimos á evolución da primeira, sobrancearemos agora que:

■ No tocante á renda bruta por habitante, Galicia avanzou practicamente o mesmo que no PIB por habitante (ó redor de 2,5 puntos porcentuais) e queda na decimo-

cuarta posición da clasificación no ano 2003 (un posto máis adiante que no ranking por PIB *per capita*).

■ En renda familiar bruta dispoñible en poder de compra (é dicir, en paridade de poder adquisitivo) Galicia avanzou moito máis nese período: 5,5 puntos, pero segue na decimocuarta posición na clasificación do ano 2003.

■ Cadro 1.10

Ranking das autonomías españolas no 2003. Índices por habitante ⁽¹⁾

	PIB ⁽²⁾			Renta Bruta ⁽²⁾			Renta Fam. Bruta Disp. en poder de compra	
	1995	2003		1995	2003		1995	2003
Madrid	130,06	125,08	Madrid	132,41	127,26	Aragón	118,11	117,79
Navarra	126,19	123,75	País Vasco	117,49	124,59	Madrid	122,13	115,71
País Vasco	113,96	121,30	Navarra	125,59	122,78	País Vasco	107,48	115,45
Baleares	135,18	120,00	Cataluña	122,65	120,80	Navarra	116,29	112,24
Cataluña	122,08	119,49	Baleares	127,67	114,81	Cataluña	114,79	111,47
A Ríoxa	113,49	112,78	A Ríoxa	111,59	111,00	Melilla	124,77	110,40
Aragón	107,45	106,48	Aragón	110,86	109,45	Cast. e León	104,88	109,77
C. Valenciana	101,91	100,63	C. Valenciana	98,68	98,94	A Ríoxa	109,16	109,04
Cast. e León	92,58	96,96	Castela e León	93,23	97,41	Ceuta	107,76	105,93
Cantabria	90,81	94,25	Cantabria	93,35	96,00	Baleares	111,13	102,04
Ceuta	81,55	88,51	Ceuta	87,37	92,21	Cantabria	97,14	99,52
Canarias	92,94	87,66	Melilla	96,51	89,89	C. Valenciana	87,57	97,93
Melilla	92,40	85,98	Asturias	86,02	86,63	Cast. A Mancha	87,47	95,73
Asturias	84,14	85,31	Galicia	82,69	85,30	Galicia	88,63	94,09
Galicia	82,14	84,69	Canarias	85,09	81,92	Asturias	90,47	90,98
Cast. A Mancha	82,84	82,45	Cast. A Mancha	83,22	81,26	Canarias	93,24	86,39
Murcia	82,67	79,33	Murcia	82,16	78,63	Extremadura	78,36	86,23
Andalucía	73,30	75,72	Andalucía	72,86	74,40	Andalucía	77,29	80,50
Extremadura	68,19	72,49	Extremadura	68,95	72,40	Murcia	82,12	79,26

(1) Media española = 100

(2) A prezo de mercado.

Fonte: FUNCAS

Os datos deste cadro son especialmente relevantes desde o punto de vista económico-social porque, se dunha banda amosan o crecemento económico real por habitante (ao traveso do PIB e da renda bruta), pola outra dan conta (coa terceira variable) de canto varía a renda despois dun dobre axuste derivado das transferencias monetarias públicas netas (ó traveso do sistema impositivo e das prestacións da Seguridade Social) e máis da corrección dos prezos relativos dos bens e servizos.

A renda familiar dispoñible en paridade de poder de compra é a variable que amosa o volume das rendas percibidas polos fogares e institucións non lucrativas -excluídas as administracións públicas- residentes en cada comunidade autónoma, tendo en conta o nivel relativo do índice de prezos de consumo de cada unha das comunidades. Non só inclúe aportacións que proceden da vía da produción de bens e servizos (coma por exemplo as rendas salariais ou as rendas mixtas -traballo e capital- percibidas polos traballadores por conta propia) senón tamén as prestacións sociais e outras transferencias recibidas polos fogares e institucións non lucrativas.

O cadro 1.11 infórmanos da posición relativa en renda en termos de poder de compra *por habitante* das distintas comunidades autónomas no ano 2003 respecto da media da Unión Europea, de acordo cos datos de FUNCAS. Obsérvase que só cinco comunidades autónomas superan a media da UE-15, e que Galicia sitúase na

■ **Cadro 1.11** **Índices de converxencia ⁽¹⁾ das distintas comunidades autónomas coa UE-15. 2003**

	Superior ó 100%		Do 90 ó 100%		Do 80 ó 90%		Menor do 80%
Madrid	113,05	A Ríoxa	97,56	C. Valenciana	89,58	Asturias	79,57
Navarra	108,13	Cast. e León	92,85	Ceuta	88,50	Canarias	77,58
País Vasco	107,77			Cantabria	88,08	Extremadura	72,88
Cataluña	105,73			Melilla	85,79	Murcia	72,27
Aragón	102,61			Cast. A Mancha	81,01	Andalucía	69,25
Baleares	100,57			Galicia	81,00		

(1) Media UE-15 = 100, renda en paridade de poder adquisitivo
Fonte: FUNCAS

cola do grupo de comunidades clasificadas no terceiro nivel (no de 80 ao 90%), cun 81%.

Cómpre subliñar que unha análise máis a fondo da converxencia *real* -que supera os obxectivos deste Informe- debería ter en conta tamén outros factores (como a taxa de paro ou o nivel de desenvolvemento tecnolóxico), o que certamente situaría a Galicia e a España nunha posición de maior diverxencia coa media da UE.

¿Cal é a posición de Galicia e das outras comunidades autónomas no contorno da nova Unión Europea de 25 Estados?. Eurostat vén de facer públicas en xuño de 2004 as súas estimacións de PIB por habitante en termos de paridade de poder adquisitivo (e tendo en conta a nova composición da UE, Eurostat anunciou que no futuro deixará de calcula-lo índice para a xa inexistente UE-15)

■ As tres últimas comunidades do noso estado na clasificación (e os seus índices respectivos sendo 100 o promedio da UE-25) son: Galicia (76), Andalucía (72) e Extremadura (62). As tres primeiras son Madrid (128), Navarra (121) e País Vasco (119). O promedio español acada o índice 95.

1.3 Crecemento económico e xeración de emprego

O crecemento económico non é un fin en si mesmo; a súa finalidade é darlle pulo a unha sociedade de maior benestar e nesa andaina a creación de máis e mellor emprego para a súa poboación é un paso irrenunciable. Achegarémonos agora á análise de en que medida o crecemento económico se converteu nos últimos anos en xeración de emprego en Galicia. No apartado terceiro do capítulo 3 tratamos máis polo miúdo o comportamento do emprego en Galicia, desagregado por sexos, sectores económicos, ramas de actividade, grupos de idade, provincias, situación profesional, carácter temporal ou indefinido do contrato, tipo de xornada (a tempo parcial ou total), etc. Remitimos a ese epígrafe ós interesados en afondar nalgún deses aspectos da ocupación en Galicia.

1.3.1 A xeración do emprego no ano 2003

O emprego das distintas comunidades autónomas no último bienio preséntase no cadro 1.12, no que se comproba que a xeración de emprego de Galicia no ano 2003 (1,6%) foi pouco máis da metade que no conxunto da economía española (3,0%), a diferenza do ocorrido no ano anterior (no que as porcentaxes de creación de emprego eran moi similares).

■ Cadro 1.12

Poboación ocupada ⁽¹⁾. Por comunidades autónomas. 2002-2003

	Valores absolutos (en miles)		Distrib. porcentual	Variacións anuais				
	2002	2003		2003	Miles		%	
					2002	2003	2002	2003
Andalucía	2.499,9	2.615,1	15,5	46,7	115,2	1,9	4,6	
Aragón	480,0	489,1	2,9	9,0	9,1	1,9	1,9	
Asturias	377,8	397,0	2,4	11,2	19,2	3,1	5,1	
Baleares	373,3	384,4	2,3	11,4	11,1	3,2	3,0	
Canarias	748,5	785,4	4,7	21,6	36,9	3,0	4,9	
Cantabria	210,1	219,7	1,3	-0,8	9,6	-0,4	4,6	
Cast. A Mancha	655,8	666,6	4,0	18,3	10,8	2,9	1,6	
Cast. e León	938,6	941,5	5,6	16,1	2,9	1,7	0,3	
Cataluña	2.786,8	2.889,7	17,1	25,1	102,9	0,9	3,7	
C. Valenciana	1.772,3	1.819,4	10,8	12,2	47,1	0,7	2,7	
Extremadura	363,6	375,7	2,2	7,0	12,1	2,0	3,3	
Galicia	1.087,8	1.104,8	6,6	17,8	17,0	1,7	1,6	
Madrid	2.330,4	2.375,5	14,1	27,0	45,1	1,2	1,9	
Murcia	458,6	481,5	2,9	18,3	22,9	4,2	5,0	
Navarra	238,2	242,7	1,4	0,5	4,5	0,2	1,9	
País Vasco	895,3	910,4	5,4	15,3	15,1	1,7	1,7	
A Rioxa	111,2	112,7	0,7	-0,4	1,5	-0,4	1,3	
Ceuta e Melilla	49,0	50,8	0,3	0,0	1,8	0,0	3,7	
España	16.377,3	16.862,0	100,0	256,3	484,7	1,6	3,0	

(1) Datos do 4º trimestre de cada ano

Fonte: INE, EPA (cadro tomado do MTAS: Coyuntura Laboral nº 68, marzo 2004)

A andaina trimestral da ocupación en Galicia no último bienio pódese facer cos datos do cadro 1.13, que recolle tamén a desagregación sectorial do emprego.

Evolución trimestral do emprego ⁽¹⁾. Por sectores. Galicia. 2002-2003

■ Cadro 1.13

	2002				2003			
	I T.	II T.	III T.	IV T.	I T.	II T.	III T.	IV T.
Poboación activa	1,9	1,6	1,9	3,3	3,4	3,8	4,1	3,3
Emprego	0,4	1,1	0,4	1,7	4,1	3,8	2,9	1,6
Primario	-18,2	-15,2	-11,6	5,0	0,7	-1,6	1,9	-5,1
Emprego non primario	4,0	4,0	2,4	2,7	4,6	4,7	3,1	2,5
Industria	7,2	7,0	4,3	4,0	1,2	1,0	-3,4	-5,0
Construcción	10,7	5,0	0,6	-5,6	-0,3	-7,9	-2,4	-1,1
Servizos	1,5	2,7	2,1	4,3	7,1	9,0	6,8	6,1
Taxa de paro	13,4	11,9	11,4	12,0	12,9	11,9	12,4	13,5

(1) En porcentaxes de variación interanual (agás a taxa de paro, que reflicte o valor desta variable en cada trimestre)

Fonte: INE, EPA (recollido de: Fundación Caixa Galicia, "Informe de conxuntura da economía galega", marzo 2004).

Salienta no ano 2002 a progresiva diminución ó longo do ano da porcentaxe de perda de emprego no sector primario da economía galega nos tres primeiros trimestres, ata chegar ó 5% de suba do mesmo no cuarto trimestre de 2002 respecto do mesmo período do ano anterior. A ocupación nos sectores non primarios, pola súa banda, subiu menos no segundo semestre do ano que no primeiro; no primeiro semestre sobranceou especialmente a xeración de emprego do sector secundario (industria e construción) pero a perda de folgos da construción fixo que no segundo semestre os servizos tiveran a maior taxa de variación interanual.

No ano 2003 reflíctese unha forte suba da poboación activa (que comezou xa no último trimestre de 2002), con taxas de crecemento sempre superiores ao 3%, mentres que nos tres primeiros trimestres de 2002 non chegou nunca ao 2%. O aumento porcentual da ocupación (decrecente progresivamente a medida que avanzaba o ano 2003) non foi quen de absorber o forte aumento da poboación activa, polo que aumentou o desemprego, e pechouse o ano coa maior taxa de paro dos oito últimos trimestres.

Sectorialmente, en 2003 destruíuse emprego nos catro trimestres na construción e en dous trimestres no sector primario e máis na industria. O sector servizos foi o gran motor xerador do emprego nos catro trimestres (cun mínimo do 6,1% no cuarto trimestre e un máximo do 9% no segundo).

1.3.2 Crecemento económico e do emprego a longo prazo

Unha visión comparativa da xeración de emprego a longo prazo en Galicia e no conxunto do Estado é a que figura no cadro 1.14, que resume a creación neta de postos de traballo en valores absolutos e porcentuais desde 1992. Dado o importante cambio metodolóxico da EPA desde o ano 2002 (do que trataremos máis polo miúdo no epígrafe 3.2 deste Informe) presentamos separadamente os datos do período 1992-2001 e os dos últimos anos. No primeiro período compróbase que Galicia perdeu emprego neto mentres que en España creceu un 18% (2.268,000 persoas ocupadas máis). No ano 2002, en cambio, a xeración porcentual de emprego foi moi semellante en Galicia e en España (superior en Galicia, anque tan só unha décima) e no 2003 foi case o dobre no conxunto de España que en Galicia.

Cadro 1.14 Variación do emprego (1). Galicia/ España. 1992/2001/2002/2003

	1992-2001		2002		2003	
	En valor absoluto	En %	En valor absoluto	En %	En valor absoluto	En %
Galicia	-19.800	-2,00	17.800	1,7	17.000,0	1,6
España	2.268.000	18,00	256.300	1,6	484.700,0	3,0

Elaboración propia
(1) Cos datos do 4º trimestre de cada ano
Fonte: INE

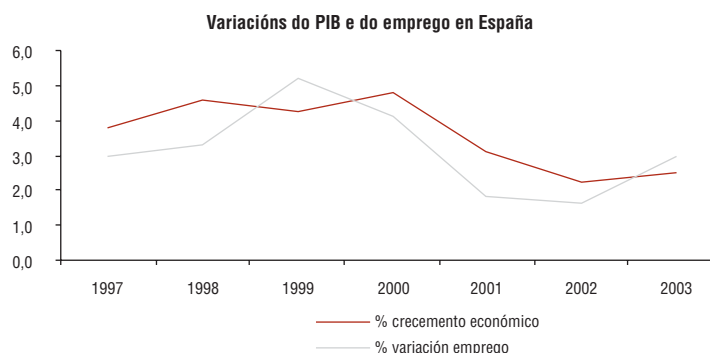
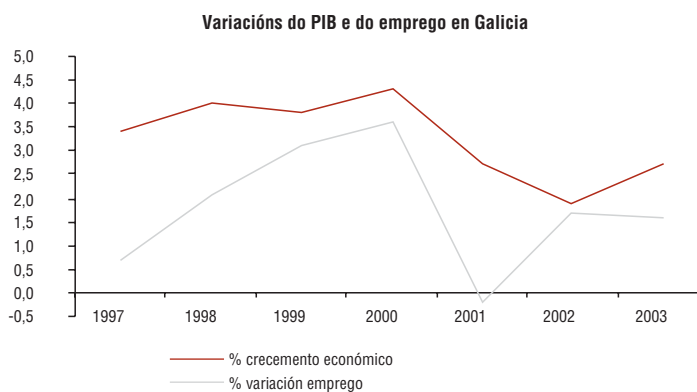
Crecemento económico ⁽¹⁾ e xeración de emprego ⁽²⁾. Galicia/ España. 1997-2003**■ Cadro 1.15**

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Galicia							
% crecemento	3,4	4,0	3,8	4,3	2,7	1,9	2,7
% variación emprego	0,7	2,1	3,1	3,6	-0,2	1,7	1,6
España							
% crecemento	3,8	4,6	4,2	4,8	3,1	2,2	2,5
% variación emprego	3,0	3,3	5,2	4,1	1,8	1,6	3,0

Elaboración propia

(1) Datos FUNCAS

(2) Datos do INE: EPA do 4º trimestre de cada ano

O cadro 1.15 presenta o seguimento anual da andaina desde 1997 dos crecementos económico e do emprego en Galicia e España. En España xerouse emprego neto tódolos anos (cando menos un 1,6% anual) mentres que en Galicia houbo unha lixeira destrución de emprego no ano 2001. Só en 2002 acadou Galicia unha taxa de suba do emprego maior que o estatal (aínda que ben lixeira: unha décima máis).

A media anual de xeración de emprego no período analizado foi do 1,80% en Galicia e do 3,14% no conxunto do Estado. A maior dificultade de transforma-lo crecemento económico en xeración de emprego en Galicia explíctase co seguimento comparativo entre Galicia e España dos datos do período analizado: compróbase que a diferenza en favor de España é maior no crecemento económico que na xeración de emprego tan só no ano 2002.

¿Hai algún cambio importante na estrutura do emprego para que Galicia teña maior dificultade para transforma-lo seu crecemento económico en xeración neta

de emprego? A desagregación por sectores económicos da variación da ocupación desde 1997 que ofrece o cadro 1.16 explicita que o principal factor diferencial neses anos foi a evolución do emprego do sector agrario galego. De feito, o único ano que subiu o emprego na agro-gandería (o 2000) no período analizado posibilitou a maior creación de emprego neto na economía galega neses sete anos.

Variación do emprego. Por sectores económicos. Galicia. 1997-2003

■ Cadro 1.16

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Agricultura	-28,1	-6,1	-16,6	6,0	-24,5	-1,8	
Pesca	-2,7	-1,6	8,0	-1,3	-6,8	-5,4	
Subtotal sector agropesqueiro	-30,8	-7,7	-8,6	4,7	-31,3	-7,2	-7,1
Industria	5,8	15,4	0,6	12,4	11,5	8,4	-11
Construcción	4,1	-2,8	12,3	6,0	9,9	-7,9	-1,5
Servizos	27,1	13,9	24,1	11,5	7,7	24,5	36,6
Subtotal sect. non primarios	37,0	26,5	37,0	29,9	29,1	25,0	23,1
Total	6,2	18,8	28,4	34,6	-2,2	17,8	16

Elaboración propia
(1) En miles
Fonte: INE: EPA do 4º trimestre

Compróbase no cadro que a creación de emprego nos sectores “non primarios” é bastante estable e oscilou no período estudado entre un mínimo de 25.000 e un máximo de 37.000 , mentres que a oscilación da xeración de emprego total é moito maior; e vai da destrución de emprego do ano 2001 á creación de 34.600 postos de traballo máis no ano 2000. A evolución do emprego agro-pesqueiro é a principal clave explicativa desa variación.

¿Cal foi, ano por ano, a variación do emprego diferenciada entre os sectores primario e non primarios na economía galega no último sexenio?:

■ En 1997 a suba nos sectores non primarios tivo un notable aumento (37.000 novos ocupados) e foi moi pouco menor a destrución de ocupación agro-pesqueira (30.800).

■ En 1998 a xeración de emprego neto dos sectores secundario e servizos (26.500) baixou algo pero diminuíu moito máis a perda de emprego agro-pesqueiro (7.700 persoas), polo que aumentou significativamente a ocupación total.

■ En 1999 a xeración de emprego nos sectores secundario e terciario voltou ó nivel de 1997 (37.000) pero desta volta a perda de emprego do sector primario foi moito menor que entón (8.600, pouco máis da cuarta parte que dous anos antes), polo que a suba da ocupación foi moi notable.

■ No ano 2000 a creación de emprego nos sectores non primarios foi de 29.900 (7.100 menos que no ano anterior) pero foi positiva a aportación do sector primario (4.700 empregos), o que permitiu acadar a maior suba da ocupación total galega do período analizado.

■ O emprego dos sectores non primarios presentou no ano 2001 un avance semellante ó do ano anterior, pero a fortísima destrución de emprego no sector primario nese ano (a maior do período 1996-2001 en termos absolutos e moi especialmente en termos relativos) produciu a única diminución da ocupación total en Galicia nos sete anos estudados.

■ En 2002 o sector servizos volve a se-lo principal dinamizador do emprego galego (coma en 1997 e 1999) e o sector pesqueiro ten -no ano que comezan os efectos económicos e ecolóxicos da marea negra do *Prestige*- a segunda maior perda do período. O descenso da ocupación na construción provocou que o emprego dos sectores non primarios tivera a menor creación de postos de traballo nos sete anos.

■ Por último, en 2003 o sector servizos acentúa a forte expansión do ano anterior e se converte no único sector xerador de emprego (co mellor dato, ademais, dos sete anos analizados). A falla de desagregación da perda de emprego agro-pesqueiro entre o sector agro-gandeiro e o pesqueiro impide facer un achegamento preciso aos efectos da catástrofe do *Prestige* na ocupación na pesca cos datos da EPA.

1.3.3 Estructura sectorial do emprego por comunidades autónomas

Posto que é moi importante a estrutura do emprego para coñecer o limiar de crecemento económico a partir do cal se crea emprego nunha sociedade, ofrecemos no cadro 1.17 unha visión comparativa da porcentaxe de ocupados de cada sector económico nas diversas comunidades autónomas en 2003. Sobranceramos que:

Porcentaxe de ocupados de cada sector económico ⁽¹⁾. Por comunidades autónomas. 2003.

■ Cadro 1.17

	Agricultura e Pesca	Industria	Construción	Servizos
Andalucía	9,9	11,6	14,2	64,3
Aragón	6,0	24,1	9,7	60,2
Asturias	7,1	18,9	11,7	62,3
Baleares	2,0	9,5	13,7	74,7
Canarias	4,6	5,6	14,9	74,9
Cantabria	6,2	20,5	13,1	60,2
Cast. e León	9,0	19,0	12,3	59,7
Cast. a Mancha	9,4	18,7	14,7	57,2
Cataluña	2,5	26,7	10,6	60,2
C. Valenciana	3,8	22,8	13,0	60,4
Estremadura	13,5	10,4	14,0	62,1
Galicia	12,4	19,4	11,7	56,5
Madrid	0,6	14,4	9,4	75,6
Murcia	10,4	18,0	11,4	60,2
Navarra	5,9	28,8	9,7	55,7
País Vasco	1,4	28,0	9,7	60,9
A Ríoxa	6,4	30,7	10,9	52,0
Ceuta e Melilla	0,3	2,5	6,4	90,8
España	5,6	18,7	11,9	63,8

(1) En medias anuais da EPA.
Fonte: INE Base.

■ Galicia é, despois de Estremadura, a comunidade ca maior porcentaxe de persoas traballando no sector agro-pesqueiro, pese á importante redución das últimas décadas. A porcentaxe galega é superior á dobre da española.

■ Cadro 1.18

Porcentaxe de ocupados de cada sector económico ⁽¹⁾.
Por sexos e comunidades autónomas. 2003.

Homes	Agricultura e Pesca	Industria	Construción	Servizos
Andalucía	10,9	14,3	21,0	53,8
Aragón	8,4	30,1	14,3	47,1
Asturias	6,0	26,6	17,8	49,7
Baleares	3,0	11,7	21,2	64,0
Canarias	4,8	7,2	22,9	65,1
Cantabria	6,3	27,0	19,9	46,9
Cast. e León	11,3	23,8	18,4	46,5
Cast. A Mancha	12,4	20,7	21,5	45,4
Cataluña	3,3	32,7	16,5	47,5
C. Valenciana	4,8	26,3	20,1	48,8
Estremadura	17,4	13,0	19,9	49,8
Galicia	10,9	23,8	18,9	46,4
Madrid	1,0	18,0	14,7	66,4
Murcia	12,2	21,9	16,9	49,0
Navarra	7,5	35,7	15,4	41,4
País Vasco	1,7	38,6	15,0	44,6
A Rioxa	8,3	34,9	16,7	40,1
Ceuta e Melilla	0,3	2,8	9,0	87,8
España	6,7	22,9	18,2	52,2

Mulleres	Agricultura e Pesca	Industria	Construción	Servizos
Andalucía	8,1	6,4	1,4	84,1
Aragón	2,1	14,1	2,2	81,6
Asturias	8,8	6,8	2,0	82,3
Baleares	0,5	6,4	3,0	90,0
Canarias	4,4	3,0	2,1	90,5
Cantabria	6,1	9,5	1,6	82,8
Cast. e León	4,8	10,4	1,4	83,5
Cast. a Mancha	3,5	14,8	1,3	80,5
Cataluña	1,3	18,0	2,1	78,6
C. Valenciana	2,2	17,2	1,7	78,9
Estremadura	6,1	5,4	2,6	85,9
Galicia	14,6	13,0	1,0	71,4
Madrid	0,1	9,3	1,7	89,0
Murcia	7,2	11,3	1,7	79,8
Navarra	3,4	18,2	1,1	77,4
País Vasco	1,0	12,3	1,7	84,9
A Rioxa	3,2	23,4	0,7	72,7
Ceuta e Melilla	0,1	1,7	0,1	98,0
España	4,0	11,9	1,7	82,4

(1) En medias anuais da EPA.
Fonte: INE Base

■ É moi semellante a porcentaxe de poboación ocupada en Galicia e España na construción (dúas décimas menos en Galicia) e na industria (sete décimas máis en Galicia), mentres que no sector servizos a diferenza é de 7,3 puntos máis en España.

A diferenciación por sexos do cadro I.18 reflicte:

■ Que as diferenzas son especialmente acusadas entre as mulleres no sector agro-pesqueiro, no que Galicia ocupa a primeira posición do Estado, cunha porcentaxe superior á triple da media estatal e moi por riba (6,5 puntos) da comunidade que a segue (Andalucía).

■ A escasísima participación da muller no traballo na construción é aínda moito máis evidente en Galicia (1%) que no promedio estatal (1,7%).

■ No emprego masculino, as diferenzas sectoriais entre as porcentaxes galega e española son moito menos importantes que na ocupación das mulleres.

1.4. Comercio exterior

1.4.1. Comercio exterior galego e taxa de cobertura

Na análise dos datos correspondentes a Galicia da balanza comercial española do ano 2003 debemos ter en conta cando menos dous factores:

■ O tipo de cambio do euro subiu de forma importante respecto do dólar, o que afectou negativamente ás nosas exportacións fóra da “área euro”, ao tempo que lle deu pulo ás importacións de fóra da Eurozona.

■ A crise económica no contorno europeo (e moi concretamente en Francia, Portugal e Alemaña, receptores de case a metade -46,5%- das nosas exportacións), xunto á crecente penetración nos mercados internacionais de China (xa integrada na OMC) tiveron unha nidia repercusión negativa no noso comercio internacional.

No cadro I.19 podemos aprecia-la evolución trimestral en 2003 das exportacións, as importacións e o saldo comercial (valor das exportacións menos o das importacións). Constátase que o superávit do primeiro semestre transformouse en déficit na segunda metade do ano, e pechou no último trimestre cun valor absoluto de 114 millóns de euros.

Comercio exterior. Por trimestres. 2003

■ Cadro 1.19

	I T.	II T.	III T.	IV T.
Exportacións	-6,3	10,3	-3,1	4,4
Importacións	5,1	15,8	9,3	3,4
Saldo comercial ⁽²⁾	2,0	62,0	-202,0	-114,0

(1) En porcentaxe de variación

(2) Sen deflactor. En millóns de euros

Fonte: ICEX. Base de datos ESTACOM

A evolución da taxa de cobertura no último sexenio (con desagregación por trimestres nos dous últimos anos) pódese ver no cadro 1.20. Nel destacaremos no ano 2002 que presentou una melloría espectacular no primeiro trimestre (despois xa dun cuadrenio de continuo ascenso) a taxa de cobertura (ou porcentaxe do valor das exportacións sobre a das importacións), que se situou nun valor certamente histórico: 112,3. O decrecemento continuado nos outros tres trimestres fixo que no cuarto baixara de novo do nivel 100 (que é o que marca o equilibrio entre o valor das exportacións e o das importacións). No ano 2003 a importante mellora do saldo comercial no primeiro semestre compróbase co bo dato da taxa de cobertura nese período, pero no segundo semestre a balanza comercial volveu á súa situación tradicional de déficit e, xa que logo, a taxa de cobertura baixou de novo do nivel 100.

■ Cadro 1.20 Taxa de cobertura. Galicia 1998-2003

	1998	1999	2000	2001	2002				2003			
					1 T.	2 T.	3 T.	4 T.	1 T.	2 T.	3 T.	4 T.
T. cob. (%)	86,3	90,1	93,4	98,9	112,3	107,4	104,1	94,5	100,1	102,3	92,2	95,6

Fonte: ICEX. Base de datos ESTACOM

A provincia de Pontevedra segue a ser o auténtico motor de explosión do vehículo das exportacións galegas, posto que o valor das súas exportacións dobra á suma das outras tres provincias, e ocupa xa a cuarta posición por provincias no Estado por exportacións e é a sexta polo seu superávit comercial.

No cadro 1.21 podemos comprobar o saldo exterior (sumando o do comercio internacional e mais o do comercio coas outras comunidades autónomas do Estado). Compróbase nel que sete comunidades rexistraron no ano 2003 un saldo positivo: Cataluña, Madrid, País Vasco, C. Valenciana, Baleares, Navarra e A Rioxa. Entre as que presentan un saldo negativo, Galicia é a segunda en valor absoluto e a sexta en valor relativo (na porcentaxe do déficit do saldo exterior sobre o seu PIB).

■ Cadro 1.21 Saldo exterior (estranxeiro e CCAA). Por comunidades autónomas. 2003

	Comunidades con saldo exterior positivo (estranxeiro e CCAA)			Comunidades con saldo exterior deficitario (estranxeiro e CCAA)	
	Saldo ⁽¹⁾	% do PIB pm		Saldo ⁽¹⁾	% do PIB pm
Cataluña	11.556,20	7,57	Andalucía	-14.121,40	12,86
Madrid	6.228,10	4,57	Galicia	-5.761,40	12,97
País Vasco	3.083,40	6,31	Cast. a Mancha	-5.368,40	18,81
C. Valenciana	2.463,50	2,87	Cast. e León	-5.341,70	11,62
Baleares	2.361,40	10,90	Extremadura	-3.364,50	22,67
Navarra	1.265,40	9,28	Asturias	-2.348,50	13,43
A Rioxa	230,50	3,73	Murcia	-1.198,30	6,24
			Canarias	-1.068,70	3,38
			Aragón	-738,90	2,96
			Melilla	-529,60	47,20
			Ceuta	-480,30	38,00
			Cantabria	-223,40	2,26
Total	27.188,50	5,84	Total	-40.545,10	-11,61

(1) En millóns de euros
Fonte: FUNCAS. "Cuadernos de Información Económica. Nº 179. Marzo-abril 2004

1.4.2. Distribución por produtos

Unha das características do comercio exterior galego é o seu carácter intraindustrial: importan moitas mercancías os mesmos sectores que logo exportan os seus produtos. A notable importancia do comercio intraindustrial reflíctese coa comparanza dos cadros 1.22 e 1.23, pois constátase que coinciden sete dos dez primeiros capítulos arancelarios nas exportacións e máis nas importacións.

En canto ás principais mercancías exportadas por Galicia sobrancearemos primeiramente a notable estabilidade: os dez capítulos do arancel con maior valor das exportacións son os mesmos que no ano anterior, aínda que certamente con algún cambio na orde (como os avances nos de navegación ou téxtil ou os retrocesos das manufacturas de pedra ou dos preparados de carne ou peixe). Tamén subliñaremos que se dá no comercio internacional galego un grao de concentración sectorial moi elevado, xa que ó redor do 75% se concentra en tan só sete capítulos do arancel.

Principais capítulos de exportación. Galicia. 2003

■ Cadro 1.22

	Exportacións	Millóns de euros	% (1)	TVI % (2)
1	Vehículos automóbiles, tractores, ciclos e demais vehículos	4.592	46,3	-3,7
2	Peixes, crustáceos e moluscos	777	7,8	3,3
3	Prendas e complementos de vestir, agás os de punto	671	6,8	36,9
4	Prendas e complementos de vestir de punto	416	4,2	53,4
5	Navegación marítima e fluvial	354	3,6	72,8
6	Manufacturas de pedra, xeso e cemento	313	3,2	-3,2
7	Preparados de carne e de peixe	289	2,9	-2,7
8	Madeira, carbón vexetal e manufacturas de madeira	186	1,9	-11,9
9	Máquinas, aparatos e material eléctrico e as súas partes	185	1,9	6,4
10	Combustibles minerais, aceites minerais e produtos	175	1,8	-2,1
	Resto de produtos	1.957	19,7	7,4
	Total exportacións	9.915	100,0	4,4

(1) Datos en porcentaxe de participación sobre o valor total das exportacións galegas

(2) Taxa de variación interanual

Fonte: FUNCAS. "Cuadernos de Información Económica". Nº 179. Marzo-abril 2004

No cadro 1.22 presentámo-los dez capítulos principais das exportacións galegas no ano 2003. Case a metade do valor das exportacións galegas pertencen ó automovilístico, pero o valor das súas exportacións baixou un 3,7% respecto do ano anterior, nun ano de forte caída da demanda mundial de vehículos. Os catro primeiros apartados seguen concentrando dous de cada tres euros das mercancías que Galicia vendeu para fóra de España.

Polo ritmo de crecemento do último ano, sobrancean dous apartados: "Navegación" e "Confección"; no primeiro cómpre non esquecer que aínda que a construción dun buque é unha actividade plurianual, a súa contabilización nun exercicio concreto fai dispararse nese ano o valor das exportacións (como ocorreu no ano 2003, no que se contabilizou unha venda a Liberia por valor de 133,7 millóns de euros); no segundo, subliñaremos que as notables subas (53,4% en prendas de punto e 36,9% nas restantes prendas) certifican o crecente protagonismo do sector téxtil no conxunto da economía galega.

No tocante ás importacións (cadro I.23), a estabilidade dos principais capítulos arance-
larios é aínda superior á das exportacións: os dez apartados principais seguen a ser os
mesmos que no ano anterior e os cambios de orde entre eles son moi pequenos
(intercambio de posicións do 2º co 3º e do 6º co 7º). Máis da cuarta parte do valor
total das importacións se producen no sector automobilístico e o grao de concen-
tración dos tres primeiros capítulos importadores é moi alto (53,2%), pero dous pun-
tos menor que no ano anterior e bastante inferior ó das exportacións (60,9%).

Principais capítulos de importación. Galicia. 2003

Cadro 1.23

	Importacións	Millóns de euros	% ⁽¹⁾	TVI ⁽²⁾
1	Vehículos automóviles, tractores, ciclos e demais vehículos	2.718	26,7	7,4
2	Peixes, crustáceos e moluscos	1.355	13,3	9,6
3	Combustibles minerais, aceites minerais e produtos	1.341	13,2	7,7
4	Prendas e complementos de vestir, agás os de punto	477	4,7	24,6
5	Reactores nucleares, caldeiras e máquinas	422	4,1	17,2
6	Fundición, ferro e aceiro	388	3,8	25,6
7	Prendas e complementos de vestir de punto	371	3,6	10,6
8	Produtos farmacéuticos	369	3,6	25,0
9	Madeira, carbón vexetal e manufacturas da madeira	285	2,8	5,7
10	Máquinas, aparatos e material eléctrico e as súas partes	217	2,1	47,8
	Resto de produtos	2.235	22,0	12,1
	Total	10.178	100,0	11,8

(1) Datos en porcentaxe de participación sobre o valor total das importacións galegas
(2) Taxa de variación interanual
Fonte: FUNCAS "Cuadernos de Información Económica". Nº 179. Marzo-abril 2004

I.4.3. Distribución por estados

A distribución por estados das exportacións galegas (cadro I.24) constata que os
dez primeiros clientes de Galicia son en 2003 os mesmos -e pola mesma orde- do
ano anterior e concentran un 78,9% do valor total das nosas vendas ao exterior (e
a metade concéntrase en Francia-Mónaco, Portugal e Reino Unido); os sete
primeiros e o noveno da lista son estados da Unión Europea.

Principais estados clientes de Galicia. 2003

Cadro 1.24

		Millóns de euros	% ⁽¹⁾	TVI ⁽²⁾
1	Francia e Mónaco	2.275	22,9	-5,1
2	Portugal	1.677	16,9	1,6
3	Reino Unido	1.017	10,3	-8,1
4	Italia	978	9,9	27,5
5	Alemaña	662	6,7	4,1
6	Bélxica	388	3,9	9,2
7	Países Baixos	385	3,9	40,1
8	EE.UU.	154	1,6	-19,5
9	Grecia	149	1,5	25,2
10	Marrocos	143	1,4	21,6
	Resto de países	2.088	21,1	10,9
	Total	9.916	100,0	4,4

(1) Porcentaxe sobre o total das exportacións de Galicia
(2) Taxa de variación interanual
Fonte: FUNCAS. "Cuadernos de Información Económica". Nº 179. Marzo-abril 2004

Nas importacións, pola súa banda, subliñaremos que:

■ Dos dez estados que estaban nesta clasificación no ano 2002, saen os dous últimos (Rusia e Libia) e entran Noruega e Suecia.

■ Hai tamén cambio de posicións entre estados que continúan nesta clasificación: avanza unha posición Estados Unidos e Reino Unido (a conta de México e Alemaña respectivamente), o mesmo que Arxentina.

■ Os tres estados aos que lles mercamos por un importe superior son os mesmos que encabezan a clasificación dos nosos clientes principais –e pola mesma orde–, despois do ascenso do Reino Unido ao terceiro posto na clasificación dos nosos provedores principais.

Principais estados provedores de Galicia. 2003

■ Cadro 1.25

	Millóns de euros	% ⁽¹⁾	TVI ⁽²⁾
1 Francia e Mónaco	2.655	26,1	6,3
2 Portugal	1.070	10,5	8,4
3 Reino Unido	559	5,5	18,5
4 Alemaña	466	4,6	-9,8
5 Italia	432	4,2	7,7
6 EEUU	411	4,0	42,6
7 México	337	3,3	-14,1
8 Noruega	324	3,2	60,2
9 Arxentina	286	2,8	41,6
10 Suecia	230	2,3	
Resto de países	3.410	33,5	15,2
Total	10.180	100,0	11,8

(1) Porcentaxe sobre o total das exportacións de Galicia

(2) Taxa de variación interanual

Fonte: FUNCAS. "Cuadernos de Información Económica". Nº 179. Marzo-abril 2004

■ Respecto do visto cos estados clientes, é menor a concentración territorial, e os tres primeiros clasificados non chegan a concentrar a metade do valor total das nosas importacións (quédase no 42,1%).

■ Dos dez principais estados provedores, os cinco primeiros e o décimo pertencen á Unión Europea.

■ Respecto do ano anterior, baixou o valor das importacións en dous estados: México (-14,1%) e Alemaña (-9,8%) , mentres que os maiores aumentos tiveron Noruega (60,2%), Estados Unidos (42,6%) e Arxentina (41,6%); sen dúbidas, a notable depreciación do euro respecto do dólar tivo unha relación directa con esas subas.

1.5 Ampliación da UE. Reordenación de fondos comunitarios. Deslocalización

1.5.1. Ampliación da UE e reordenación de fondos comunitarios

Un informe do CEPREDE (Centro de Predicción Económica) estudou as repercusións previstas para cada unha das comunidades autónomas pola ampliación en dez estados da UE en maio de 2004 (en aplicación do Tratado de Atenas). Segundo o informe deste organismo dependente da Cámara de Comercio de Madrid e máis da Fundación Universidade-Empresa, Galicia será a comunidade autónoma máis prexudicada por esa ampliación da UE. Xustifica esta previsión por varias razóns, entre elas:

■ Os dez Estados que en maio de 2004 entran na UE representan un 4,5% das exportacións galegas e só un 2,4% das nosas importacións. Cómpre aumentar o fluxo exportador de Galicia cara estes estados para procurar compensar na balanza comercial a posible perda de mercado na actual UE pola maior competitividade destes estados ao caer as barreiras arancelarias.

■ No *ranking* de dependencia exportadora da Unión Europea, Galicia é a terceira comunidade do Estado (só ten por diante a Estremadura e Castela e León, que teñen en común con nós o feito de estar entre as comunidades cun desenvolvemento económico inferior á media estatal). E se isto nos favoreceu en plena revalorización do euro (porque non afectou negativamente ás nosas exportacións na “eurozona”) pode non selo nos anos vindeiros, nos que parten de mellor posición as comunidades cunha maior diversificación xeográfica das súas exportacións (como Canarias, Baleares, Andalucía, Madrid ou Murcia).

■ O descenso -a medio prazo- da inversión estranxeira nas comunidades periféricas da UE-15 (como a galega) e o aumento da mesma nos novos estados, que adoitán ter custos laborais moito máis baixos e unha elevada produtividade.

Ademais cómpre non esquecer outra consecuencia a medio prazo da ampliación da UE: a reordenación dos fondos comunitarios de axuda ó seu desenvolvemento económico-social. Aínda no caso de seguir formando parte das “rexións” obxectivo I, parece evidente que as maiores axudas serán para as zonas xeográficas de menor renda por habitante (fundamentalmente integrantes dos novos estados da UE).

A reordenación de fondos europeos está previsto que comece en 2007 (ano no que se conta con que entren na UE Romanía e Bulgaria) e vai ter un notable impacto en Galicia, tendo en conta que na última década España recibiu da UE o equivalente a máis dun 1% do PIB estatal en cada ano, e en Galicia –comunidade incluída como “obxectivo I”- esa porcentaxe é aínda maior.

Aínda que a suba nos últimos anos do PIB por habitante galego non se debe só ao noso crecemento económico real, senón que en boa medida obedece a cuestións demográficas (pola menor suba poboacional) e estatísticas (elevouse ao entrar os dez novos estados na UE, polo seu menor PIB por habitante), o certo é que Galicia ten segundo os datos máis recentes de Eurostat un 76% de PIB por habitante (en paridade de poder adquisitivo) en relación ao promedio da UE, polo que supera xa (ben certo que moi lixeiramente) o limiar do 75% que establece a normativa comu-

nitaria para acceder aos fondos da UE como “rexión obxectivo 1” e a perda –total ou gradual– deses fondos está xa no horizonte.

Para non minusvaloralas importancia da posible perda do acceso aos fondos comunitarios nas condicións que actualmente temos, hai que lembrar que o 62% dos ingresos de capital da Xunta de Galicia proceden da UE; só en dúas comunidades autónomas é maior esa porcentaxe: Murcia (68%) e Estremadura (63%) e xa moi de lonxe veñen Andalucía (51%), Asturias (41%) e Castela A Mancha (35%).

Un estudio que vén de publicar no segundo trimestre de 2004 o Ministerio de Economía e Facenda (ao traveso do Instituto de Estudios Fiscais) cuantifica o impacto en Galicia da reordenación dos fondos comunitarios do seguinte xeito para o período 2007-2011:

No caso de suprimirse, a Xunta de Galicia deixaría de percibir case 3.000 millóns de euros (medio billón de pesetas) nese quinquenio, ou o que é o mesmo, tería un 56% menos en diñeiro para inversións cada ano.

■ No caso de que quedase reducido á metade o importe dos fondos comunitarios que recibe Galicia, a Xunta deixaría de ingresar uns 1.600 millóns de euros no quinquenio sinalado, o que supón máis dun tercio do diñeiro total que destina a inversión.

Nese estudio non se cuantifica a diminución do PIB galego que se deriva da redución da inversión pública (debido ao “efecto multiplicador” da inversión) pero, sen dúbidas, os efectos inducidos son moi relevantes para a nosa economía.

Cómpre non esquecer, ademais, que:

■ Unha boa parte da inversión estatal en Galicia é dependente dos fondos que recibe España da UE e que teñen unha xestión centralizada no goberno español.

■ A recadación total dos tributos transferidos á Xunta de Galicia representa actualmente un 7% do PIB galego, mentres que o diñeiro que recibe Galicia dos fondos e subvencións da UE ou do goberno central supón un 12% do noso PIB.

Á vista do horizonte de diminución dos ingresos galegos vía UE parece urxente ir traballando na reforma do Fondo de Compensación Interterritorial para:

■ Incrementar notablemente a súa dotación, para procurar –cando menos– compensalo baleiro que deixarán os fondos da UE (e os do Estado que procedían do fondos comunitarios de xestión centralizada).

■ Cambiarlo criterio de selección das comunidades beneficiarias, potenciando máis o transvase de fondos ás comunidades cun menor PIB por habitante, para aseguralo cumprimento do principio constitucional de solidariedade recollido nos artigos 138.1 e 158.2; isto pode ser moito máis importante aínda á vista das presións dalgunha comunidade autónoma para o cambio do modelo de financiamento autonómico actualmente vixente (que podería reducir substancialmente os ingresos de Galicia ao diminuí-lo saldo positivo da súa “balanza fiscal”).

1.5.2. Ampliación da UE e deslocalización

Os novos socios da UE presentan uns custos laborais moi inferiores aos de Galicia (como se pode ver no cadro 1.42 do anterior *Informe Sociolaboral*). En estados como Letonia, Lituania, Estonia, Eslovaquia, Hungría ou a República Checa podemos avalía-

lo custo laboral por hora traballada ó redor do 40% do promedio galego. É previsible, xa que logo, que coa desaparición das barreiras arancelarias se faga moito máis patente o aproveitamento de “vantaxes comparativas” deses países (como a salarial ou a súa “renda de situación”) e aumente o seu atractivo como polo de atracción de novas empresas.

Nese proceso, cómpre elaborar plans para evitar a deslocalización empresarial, para procurar evita-lo peche (e mesmo a redución) das actividades empresariais que se están a desenvolver no noso territorio. Evita-lo transvase de actividades produtivas cara eses estados (ou outros de fóra da UE como Marrocos, China, etc.) esixe unha aposta clara pola mellora da produtividade, verdadeiro pilar sólido da competitividade internacional dos países desenvolvidos economicamente; o fomento da inversión en capital humano e a potenciación da I+D+I son, desde logo, bos camiños de contrarrestar outras vantaxes comparativas de estados menos desenvolvidos (como moi ben demostrou Irlanda desde o seu ingreso na UE).

Hai que ter en conta que a internacionalización das empresas galegas é relativamente recente, porque o 85% da inversión empresarial galega noutros estados produciuse no último quinquenio, pero na actualidade as empresas multinacionais galegas empregan xa a 20.000 persoas fóra de España (e máis da metade foron contratadas en establecementos abertos no último quinquenio).

No bienio 2004-2005 nove empresas galegas teñen previstas inversións no estranxeiro por un importe que ronda os 600 millóns de euros (116.470,2 millóns de pesetas). As empresas son: Rodman Polyships, Dalphimetal, Copo, Viza, Ence, Koala, Hermasa, Madeiras Iglesias e Leite Celta; os seus proxectos inversores inclúen a instalación de fábricas en estados da UE (como Eslovaquia, Polonia, República Checa ou Portugal) e noutros de distintos continentes (como Marrocos, Uruguai ou China).

Estas empresas veñen a segui-la andaina aberta xa nas dúas décadas anteriores por Pescanova e continuada por outras como Inditex, Fadesa, Ence, Fenosa, Adolfo Domínguez, Calvo ou Losán. A pesca é (cuns 600 millóns de euros) o sector galego que máis investiu no estranxeiro, seguido dos sectores eléctrico, automóbil, téxtil, conserva e madeira.

Pero non todo son ameazas; a entrada na UE dos dez novos estados (doce en 2007), coas fortes axudas que van recibir dos fondos comunitarios, posibilitará un aumento da renda por habitante neses estados que presentará novas oportunidades para as empresas galegas que saiban aproveitar ben as vantaxes asociadas ao maior desenvolvemento económico-social deses países e á desaparición de barreiras arancelarias que erguían muros dificilmente franqueables polas nosas empresas (como a tarifa arancelaria superior ao 30% para algunhas conservas).

1.6. Evolución dos prezos, salarios e gasto

1.6.1. A inflación

A taxa de inflación rexistrada en Galicia no ano 2002 superou á estatal en tres décimas e rexistrou un importante crecemento respecto da do ano anterior (1,7 puntos), dando lugar á maior suba dos prezos desde 1995 en Galicia (e tamén en España), moi por riba da previsión oficial e máis da suba media na Unión Europea.

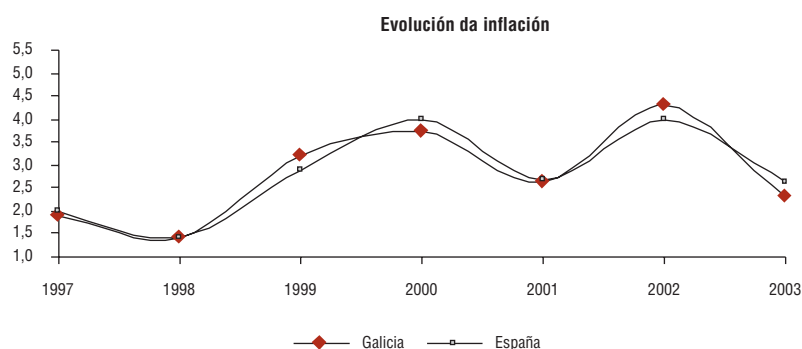
No ano 2003 o IPC galego presenta unha notable redución (dous puntos) respecto do ano anterior; quedou no nivel máis baixo do último quinquenio (como tamén sucedeu en España), tres décimas por baixo da media estatal e no posto quinto entre as comunidades autónomas de menor suba dos prezos. O cadro 1,26 certifica esta contención da inflación, favorecida pola revalorización do euro respecto do dólar.

■ Cadro 1.26

Taxa de variación do IPC ⁽¹⁾. Galicia/España. 1997-2003

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Galicia	1,9	1,4	3,2	3,7	2,6	4,3	2,3
España	2,0	1,4	2,9	4,0	2,7	4,0	2,6

(1) De decembro a decembro
Fonte: INE, IPC decembro 2003

A inflación subxacente (que é a que non ten en conta o comportamento dos prezos dos produtos enerxéticos e máis dos alimentos non elaborados) quedou unha décima por riba da suba do IPC xeral (xa que foi dun 2,5% na media estatal, único ámbito territorial para o que o INE calcula este dato).

Os datos do IPC harmonizado en cada un dos estados da UE-15 (cadro 1.27) permiten sinalar que a inflación galega de 2003 situouse no mesmo nivel que a de Portugal, só tres décimas por riba da media da UEM e medio punto por riba da media dos socios da UE-15.

Índice de precios de consumo armonizado. UE. 2003⁽¹⁾

■ Cadro 1.27

	Índice ⁽¹⁾	Taxa ano 2003
Alemania	109,5	1,1
Austria	110,9	1,3
Bélxica	113,0	1,7
España	122,2	2,7
Finlandia	113,7	1,2
Francia	111,6	2,4
Grecia	131,4	3,1
Holanda	120,4	1,6
Irlanda	127,5	2,9
Italia	118,4	2,5
Luxemburgo	116,2	2,4
Portugal	123,4	2,3
Unión Monetaria	114,2	2,0
Dinamarca	115,7	1,2
Reino Unido	110,7	1,3
Suecia	112,7	1,8
Unión Europea	113,9	1,8

*Datos provisionais
(1) Base 1996
Fonte: EUROSTAT

A información do cadro 1.28 ofrece a desagregación nos doce grupos de gasto; obsérvase nel que o comportamento dos prezos no pasado ano foi descendente nas comunicacións nos tres ámbitos territoriais estudados e máis no apartado de cultura na UE-15, mentres que os grupos máis inflacionistas (por riba do 3%) foron en Galicia e España ensino, hostalería e alimentación (e na UE ensino e bebidas. Cómpre subliñar que só en catro dos doce grupos de gasto subiron os prezos en Galicia máis que na media española (foran oito no ano 2002).

■ Cadro 1.28

Taxas de variación dos grupos de gasto do IPC ⁽¹⁾. Galicia/ España/UE. 2003

	Aliment.	Bebidas	Vestido	Vivenda	Enxoval	Medicina	Transp.	Comun.	Cultura	Ensino	Hostal.	Outros
España	4,1	2,8	2,5	2,8	1,7	2,0	1,0	-0,2	0,1	4,3	4,1	3,1
Galicia	3,3	2,1	2,3	2,9	2,2	1,8	0,8	-0,4	0,3	4,5	3,6	3,0
UE ⁽²⁾	2,6	6,1	0,3	2,4	0,8	1,9	2,0	-0,7	-0,7	3,7	2,8	2,4

(1) De decembro de 2002 a decembro de 2003
(2) Datos provisionais
Fonte: INE, IPC decembro 2003

A baixa inflación galega e española do ano 2003 (dato certamente positivo) non debe tapa-lo feito de que as subas de prezos prexudicaron máis aos fogares de rendas máis baixas, porque consumen nunha maior proporción os bens nos que máis subiron os prezos. O 10% dos fogares máis pobres dedican ao redor do 40% da súa renda ás compras do apartado alimentario e outro 20% aos alugamentos e outros gastos de vivenda, apartados nos que os prezos subiron entre un mínimo do 2,8% e un máximo do 4,1% no pasado ano nos ámbitos territoriais sinalados. Ademais, cómpre non esquecer que a evolución do IPC non recolle as variacións debidas á suba do prezo da vivenda (senón tan só a dos alugueiros), pero a vivenda nova subiu en 2003 un 10,9% en Galicia (e un 15,8% no promedio estatal) e a realidade é que o pago da hipoteca é o primeiro capítulo de gastos dos fogares galegos (cunha media de 342,6 euros), como se reflicte no cadro 1.36.

A cuantificación acumulada do carácter regresivo da inflación no último trienio a nivel estatal pode verse nun recente Informe de Conxuntura de Caixa Catalunya, que compara a inflación acumulada do período 2001-2003 para o 30% dos fogares de menor renda e o 30% dos fogares de maior renda e conclúe que para estes últimos a inflación subiu bastante menos.

Un estudio do Ministerio de Economía e Facenda de seguimento da evolución dos prezos de trinta alimentos frescos no ano 2003 constata que once presentan unha suba superior ao 10% (nalgún de tanto consumo como as patacas un 23,7%) mentres que só oito subiron menos que a inflación media dese ano. No tocante aos trinta produtos elaborados de maior consumo, ese informe chama ao control do prezo do aceite de oliva (que subiu un 6,77% en 2003).

O cadro 1.29 reflicte a desagregación por provincias no último ano do índice xeral de prezos e da evolución do IPC no ano 2003. As provincias nos que o índice de prezos ao consumo detecta unha suba acumulada no último trienio maior que a media estatal foron A Coruña, Lugo e Pontevedra. No ano 2003, ningunha provincia galega superou a inflación española; a provincia galega na que máis subiu o IPC nese ano (A Coruña) rexistrou, despois da de Vizcaya, o peor dato das catro comunidades autónomas da cornixa cantábrica.

IPC. Por provincias. Galicia/España. 2003

■ Cadro 1.29

	Índice	% Variación 2003
A Coruña	109,1	2,6
Lugo	108,5	1,9
Ourense	107,4	2,2
Pontevedra	108,4	2,3
Galicia	108,6	2,3
España	108,2	2,6

(1) Base 2001
Fonte: INE, IPC decembro 2003

No tocante á variación acumulada do IPC en Galicia e España no último trienio, desagregada por grupos de gasto, o cadro 1.30 explicita que os valores extremos foron –tanto en Galicia como en España- os de comunicacións (o único que baixou) e vestido-calzado (o único que superou o 15% de suba).

Cadro 1.30

IPC por grupos de gasto ⁽¹⁾. Galicia e España. 2003

Grupos de gasto	Galicia	España
1. Alimentos e bebidas non alcohólicas	110,6	111,3
2. Bebidas alcohólicas e tabaco	108,9	109,9
3. Vestido e calzado	119,1	116,3
4. Vivenda	106,2	106,1
5. Enxoval	106,2	105,1
6. Medicina	107,0	105,4
7. Transportes	103,4	103,6
8. Comunicacións	93,3	93,7
9. Ocio e cultura	103,7	103,4
10. Ensino	112,2	111,7
11. Hoteis, cafés e restaurantes	111,1	111,3
12. Outros	107,8	108,2
Total	107,5	107,2

(1) Base 2001

Fonte: INE

I.6.2. Os salarios e outros custos laborais

O Índice de Custos Laborais estudia os salarios e outros custos laborais diferentes dos salariais (como as cotizacións á Seguridade Social ou as indemnizacións por despi-do). É unha operación estatística continua realizada polo INE, de periodicidade trimestral, que forma parte dos euroindicadores que Eurostat solicitou ós países da área euro co obxectivo de medi-la potencial converxencia dos custos laborais nos estados membros. Por iso, unha das súas posibles aplicacións será a de permitir ac-tualizar anualmente a Encuesta de Coste Laboral que se realiza cuadienalmente nos estados da UE.

Cómpre sinalar que se entende por custo laboral (ou custo laboral bruto) o custo total que ten o empregador pola utilización do factor traballo (inclúe o salarial e máis outros custos), por custo salarial o conxunto de remuneracións brutas (en efectivo ou en especie) realizadas ás persoas traballadoras por conta allea e que outros cus-tos inclúen por unha parte as percepcións non salariais (como os pagos por inca-pacidade temporal, desemprego, indemnizacións por despedimento, traslado ou finalización do contrato, quebranto de moeda, desgaste de ferramentas ou prendas de traballo) e por outra parte as cotizacións obrigatorias do empregador en favor dos seus empregados á Seguridade Social. O custo salarial neto é o bruto menos as

subvencións (sexan nas cotizacións da Seguridade Social, á contratación, á formación profesional ou ben deducións fiscais).

O cadro 1.31 recolle os custos laborais (por traballador/mes e por hora efectiva) nas distintas comunidades autónomas (e no conxunto do Estado) no ano 2003. Compróbase que:

■ En Galicia o *custo laboral por traballador* e mes creceu 1,4 puntos menos que no promedio estatal; foi, despois de Canarias, a comunidade na que menos subiu. O índice que presenta a variación acumulada no último cuadrienio reflicte que nese período a suba galega foi inferior en 1,2 puntos á media española.

■ O *custo laboral por hora efectiva* de traballo tamén subiu menos en Galicia que en España (0,8 puntos de diferenza), sendo Galicia a quinta comunidade por menor incremento (tras Aragón, Canarias, Navarra e País Vasco). O índice constata que no período 2000-2003 este custo subiu 1,4 puntos máis en Galicia que no promedio estatal.

Índice de custos laborais. Por CCAA. 2003 ⁽¹⁾

■ Cadro 1.31

	Custo laboral por traballador e mes			Custo laboral por hora efectiva		
	Euros	Índice ⁽²⁾	Taxa ⁽³⁾	Euros	Índice ⁽²⁾	Taxa ⁽³⁾
Andalucía	1.948,77	121,5	2,9	13,96	122,9	3,1
Aragón	2.104,22	121,6	2,6	15,22	120,5	1,0
Asturias (Ppdo. De)	2.107,82	120,1	4,6	15,57	120,3	4,7
Baleares (Illes)	1.964,73	125,4	5,7	13,90	128,5	4,5
Canarias	1.719,13	114,3	1,6	12,20	115,7	1,6
Cantabria	1.950,81	117,8	3,5	14,08	118,9	2,9
Castela A Mancha	1.828,52	120,0	5,7	12,77	120,6	5,3
Castela e León	1.961,93	117,9	2,7	14,51	121,3	4,2
Cataluña	2.259,58	122,7	4,0	16,23	121,3	3,6
Com. Valenciana	1.917,90	120,9	4,5	13,51	119,7	3,9
Extremadura	1.736,29	120,2	3,4	12,73	123,8	4,2
Galicia	1.831,87	119,4	2,3	13,05	121,5	2,6
Madrid (Com. De)	2.490,92	119,7	4,5	17,06	116,8	3,6
Murcia (Rexión de)	1.785,12	122,9	5,6	12,73	120,8	4,7
Navarra (Com. Foral)	2.378,55	122,9	3,1	17,62	124,0	2,0
País Vasco	2.459,00	119,6	3,3	18,15	118,0	2,3
A Rioxa	1.976,09	119,0	4,2	14,12	119,5	4,2
España	2.119,69	120,6	3,7	15,09	120,1	3,4

(1) Datos do 4º trimestre 2003

(2) Base 2000

(3) % de variación sobre o mesmo trimestre do ano anterior

Fuente: INE. Índice de Custos Laborais

No ano 2003 o crecemento do custo salarial neto en Galicia foi inferior en nove décimas ó estatal. O cadro 1.32 reflicte que as comunidades de maior suba do custo salarial neto foron Cataluña, Canarias e Navarra; as de menores incrementos foron a C. Valenciana e Castela León. Para facilitar (ás persoas interesadas) afondar no estudio do custo salarial neto, recolleemos nese mesmo cadro a desagregación da composición interna do mesmo nos dous compoñentes para cada unha das comunidades.

Custo salarial neto e os principais compoñentes. Por comunidades autónomas. 2003

■ Cadro 1.32

	Custo neto		Soldos e salarios		Outros custos ⁽²⁾	
	Euros	Taxa ⁽¹⁾	Euros	Taxa ⁽¹⁾	Euros	Taxa ⁽¹⁾
Andalucía	21.199,63	4,8	15.653,53	4,7	5.546,10	5,0
Aragón	22.888,20	3,6	16.868,21	4,1	6.019,99	2,1
Asturias	23.047,21	3,8	16.724,69	3,8	6.322,52	3,9
Baleares	20.683,51	4,5	15.304,30	4,2	5.379,21	5,2
Canarias	19.465,11	4,9	14.330,70	4,7	5.134,41	5,2
Cantabria	21.351,80	2,5	15.627,82	3,1	5.723,98	1,0
Castela e León	19.446,80	2,1	14.397,49	3,0	5.049,31	-0,3
Castela A Mancha	21.823,82	3,2	15.897,13	3,4	5.926,69	2,5
Cataluña	24.621,06	5,1	18.279,37	4,8	6.341,69	6,0
Com. Valenciana	20.632,17	2,0	15.167,16	2,1	5.465,01	1,8
Extremadura	18.791,31	3,2	13.892,57	3,0	4.898,74	3,8
Galicia	20.252,09	3,0	14.921,04	3,7	5.331,05	0,9
Madrid	27.529,14	3,6	20.460,56	3,6	7.068,58	3,7
Murcia	18.878,61	4,1	13.780,09	4,3	5.098,52	3,5
Navarra	25.445,30	4,9	18.864,84	5,0	6.580,46	4,6
País Vasco	26.905,91	3,9	19.929,65	4,3	6.976,26	2,9
A Rioxa	21.364,65	2,5	15.582,15	2,3	5.782,50	3,0
España	23.162,36	3,9	17.118,36	3,9	6.044,00	3,8

(1) Porcentaxe de variación respecto ó ano anterior

(2) Outros custos: Exclúe axudas de custo e gastos de viaxe

Fonte: INE. Encuesta anual de coste laboral

Nos dous cadros seguintes recolleemos datos procedentes da *Encuesta anual de coste laboral*, que se elabora a partir dun cuestionario anexo ó do *Índice de custos laborais* (ICL), co obxecto de completar os datos que no ICL se obteñen trimestralmente, cunha perspectiva anual dos mesmos. No ICL o período de referencia para a información solicitada no cuestionario é o mes natural; evidentemente, hai unha serie de partidas do custo que non se rexistran con esa periodicidade porque o seu período de vencemento é superior ao mes (por exemplo as prestacións sociais directas, os gastos en formación, etc.). Estes compoñentes do custo laboral son os que figuran no módulo que dá lugar á Enquisa Anual de Custo Laboral; nos datos que ofrecemos neste *Informe Sociolaboral* o período de recollida de datos foi o último cuatrimestre do ano 2003.

Os cadros I.33 e I.34 proporcionan para cada comunidade o importe en euros por traballador e ano dos distintos compoñentes do custo laboral (ou “custo bruto”) e a estrutura porcentual dos compoñentes respecto do custo laboral. Sobrancearemos como dato máis relevante na comparanza Galicia-España a menor porcentaxe que no custo laboral representan en Galicia as indemnizacións por despedimento, gastos por despedimento e varios máis que se inclúen no apartado de “outros”, no que a media estatal supera nun 36% (e o da comunidade de Madrid nun 87%) ao valor galego.

■ **Cadro 1.33** Estructura porcentual dos compoñentes do custo laboral. Por comunidades autónómicas. 2003.

	Custo bruto	Soldos e salarios	Cotizacións obrigatorias	Cotizacións voluntarias	Prestacións sociais directas	Outros
Andalucía	100,00	73,21	23,45	0,58	0,90	1,85
Aragón	100,00	73,00	23,27	0,58	0,89	2,26
Asturias (Ppdo. De)	100,00	71,84	24,20	0,93	1,09	1,94
Baleares (Illes)	100,00	73,34	23,38	0,56	0,97	1,74
Canarias	100,00	73,16	23,44	0,44	0,83	2,15
Cantabria	100,00	72,58	24,17	0,80	1,14	1,31
Castela A Mancha	100,00	73,45	23,59	0,69	0,93	1,35
Castela e León	100,00	72,25	23,21	1,11	1,29	2,14
Cataluña	100,00	73,55	22,77	0,53	0,92	2,23
Com. Valenciana	100,00	72,83	23,67	0,61	0,89	2,00
Extremadura	100,00	73,43	23,46	0,55	0,80	1,76
Galicia	100,00	73,02	23,56	0,69	1,16	1,58
Madrid (Comunidade de)	100,00	73,77	21,03	1,05	1,20	2,95
Murcia (Rexión de)	100,00	72,34	24,44	0,44	1,18	1,59
Navarra (Com. Foral de)	100,00	73,25	23,75	0,46	1,08	1,45
País Vasco	100,00	73,31	23,18	0,73	1,20	1,59
A Ríoxa	100,00	72,18	24,06	1,00	0,71	2,05
España	100,00	73,26	22,85	0,71	1,03	2,15

(1) Inclúe indemnizacións por despedido, gastos en formación profesional, en transporte, gastos de carácter social, indemnizacións fin de contrato pagos compensatorios, ferramentas - ropa de traballo e outros gastos. Exclúe axudas de custo e gastos de viaxe.
Fonte: INE. Enquisa de custo laboral.

■ **Cadro 1.34** Custo laboral e os seus compoñentes ⁽¹⁾. Por comunidades autónomas. 2002.

	Custo bruto	Soldos e salarios	Cotizacións obrigatorias	Cotizacións voluntarias	Prestacións sociais directas	Outros ⁽²⁾	Subvencións e deducións	Custo neto
Andalucía	21.381,49	15.653,53	5.014,80	124,55	193,40	395,21	181,86	21.199,63
Aragón	23.108,14	16.868,21	5.378,10	135,06	204,96	521,81	219,94	22.888,20
Asturias (Ppdo. De)	23.280,87	16.724,69	5.633,01	216,10	254,54	452,53	233,66	23.047,21
Baleares (Illes)	20.867,80	15.304,30	4.879,86	117,72	202,34	363,58	184,29	20.683,51
Canarias	19.589,17	14.330,70	4.591,05	85,41	161,75	420,26	124,06	19.465,11
Cantabria	21.532,30	15.627,82	5.203,32	172,43	246,09	282,64	180,50	21.351,80
Castela A Mancha	19.601,97	14.397,49	4.623,84	135,17	181,71	263,76	155,17	19.446,80
Castela e León	22.002,59	15.897,13	5.107,53	243,52	284,35	470,06	178,77	21.823,82
Cataluña	24.852,50	18.279,37	5.658,66	131,45	228,76	554,26	231,44	24.621,06
Com. Valenciana	20.826,68	15.167,16	4.929,42	126,86	185,82	417,42	194,51	20.632,17
Extremadura	18.919,73	13.892,57	4.438,62	103,27	152,25	333,02	128,42	18.791,31
Galicia	20.435,15	14.921,04	4.813,95	141,59	236,71	321,86	183,06	20.252,09
Madrid (Comunidade de)	27.736,03	20.460,56	5.834,10	291,07	332,27	818,03	206,89	27.529,14
Murcia (Rexión de)	19.049,08	13.780,09	4.656,54	83,41	225,68	303,36	170,47	18.878,61
Navarra (Com. Foral de)	25.752,95	18.864,84	6.116,04	119,30	278,59	374,18	307,65	25.445,30
País Vasco	27.186,23	19.929,65	6.300,69	197,42	325,37	433,10	280,32	26.905,91
A Ríoxa	21.588,49	15.582,15	5.194,98	219,76	152,52	442,08	223,84	21.364,65
España	23.365,49	17.118,36	5.338,74	166,06	240,30	502,13	203,13	23.162,36

(1) En euros por traballador e ano.
Fonte: INE. Enquisa de Custo Laboral.2002

A información da enquisa anual explicita que o maior custo laboral correspondeu ás comunidades autónomas de Madrid, País Vasco, Navarra e Cataluña (que son ademais as únicas comunidades cun custo bruto superior ao estatal), mentres que o menor custo laboral tivérono Murcia, Estremadura, Canarias, Castela A Mancha e Galicia, que ten un custo bruto inferior nun 12,5% ao promedio estatal. Galicia é a cuarta comunidade nas prestacións sociais directas relativas (as prestacións sociais directas defínense nesta enquisa como os pagos que o empregador fai directamente ó traballador -ou á súa familia- para asistilo en determinadas circunstancias; son pagos que derivan por exemplo da incapacidade temporal -tanto na fase en que está só a cargo do empregador coma cando se complementa o pago da Seguridade Social-, asistencia familiar, asistencia médica, minusvalía, invalidez, etc.).

Incluso tendo en conta que Galicia ten un índice de prezos inferior ó español (ao redor do 95,6%) queda claro que a maior diferenza do noso nivel salarial medio co estatal -en comparanza co diferencial dos prezos- explicita que o poder adquisitivo dos asalariados galegos queda moi por baixo do promedio español (o nivel salarial dos galegos debería aumentar nun 9,4% para iguala-lo seu poder de compra).

No tocante á comparanza con outros estados da Unión Europea, a *Enquisa de Custo Laboral* realízase cuadrienalmente co obxectivo de estima-lo custo do factor traballo nos distintos estados da UE (incluíndo os custos non salariais). No cadro 1.42 do Informe Sociolaboral anterior recollémo-los últimos datos, presentados por Eurostat (a oficina estatística da UE) no ano 2003. Comprobábase alí que España é un dos estados con menor custo laboral (que representa un 62,64% da media UE-15), só por diante de Grecia e Portugal. Se en cambio facíamo-la comparanza do dato español coa media dos estados que entraron na UE en maio de 2004, o custo laboral español triplicábao -e mesmo o quintuplicaba nalgún caso, coma Lituania e Letonia-.

Á espera dos resultados dunha nova enquisa cuadrienal que actualice os custos laborais da UE, recollemos no cadro 1.35 a evolución desde o ano 2000 dos índices salariais en quince estados da OCDE (entre eles unha ducia da UE), que serve para complementa-la “foto fixa” dos custos salariais por hora traballada nos estados da UE que figuraba no cadro 1.42 do Informe do ano anterior.

■ Cadro 1.35 **Índice de salario por hora⁽¹⁾. OCDE. 2000-2003**

	UE													Outros países da OCDE		
	Total España	Alemania	Francia	Italia	Países Baixos	Bélxica	Luxemburgo	Irlanda	Dinamarca	Austria	Suecia	Finlandia	Noruega	EEUU	Canadá	
2000	117	121	112,8	115,4	114,6	115,5	112	123,8	125,5	121,3	114	121	120	123,2	116	110,0
2001	120	126	114,5	121	116,7	120,0	115	129,0	136,5	126,5	118	125	125	128,7	120	112
2002	124	132	116,4	125	119,9	124,3	118	133,6	144,3	131,6	121	129	130	135,5	124	115
2003	128	139	119,3	128	123,0	127,4	121	138,3	152,6	137,1	124	133	135	141,8	128	119

(1) Media anual de salario por hora na industria manufacturera. Base 1995
Fonte: OCDE, "Main Economic Indicators"

Cómpre non esquecer ó estudar o custo laboral que este é unha media estatística do que cobran os asalariados, pero que un dos importantes condicionantes dos ingresos de moitos fogares é o importe do salario mínimo interprofesional (non só para os que o perciben directamente como contraprestación do seu traballo senón tamén para aqueles que reciben ingresos sociais que están directamente vencellados co SMI). Remitimos ás persoas interesadas ó *Informe Sociolaboral* anterior, no que recollíamo-lo importe do SMI nos nove estados da UE nos que está regulado, para comprobar que o noso está entre os máis baixos (só por diante de Portugal e Grecia) e non chega á metade do de Reino Unido, Francia, Bélxica, Holanda ou Luxemburgo; a diferenza de prezos con eses cinco estados non se achega -nin moito menos- ó diferencial dos salarios mínimos, polo que o poder adquisitivo do noso SMI queda moi por baixo do deses países: un estudio de Eurostat sinala que, tendo en conta a compra dun mesmo grupo de produtos, os españois deben desembolsar máis do 20% do SMI (o dobre que na media da UE) e só Portugal debe desembolsar unha porcentaxe maior do SMI na compra desa “cesta de produtos”. Sen dúbidas, a prevista suba por riba do IPC deste ano e dos seguintes comezará a cambiar algo a situación.

No relativo ó *SMI por hora efectiva traballada* en distintos estados da Unión Europea, nese mesmo Informe recóllese que o noso non chega á terceira parte da media da UE (32%), porcentaxe moi afastada da que supón o PIB por habitante corrixido polo poder de compra en Galicia (máis do dobre desa porcentaxe) ou España (case o triplo).

A comparanza da evolución do salario mínimo interprofesional e do índice de prezos ó consumo en Galicia na última década reflicte que só en tres anos (1996, 1997 e 1998) a suba do SMI foi maior que o da inflación. Entre os sete anos en que o SMI subiu menos que os prezos atópanse, xa que logo, todos os do último quinquenio.

No capítulo 7 deste Informe figura a suba salarial establecida na negociación colectiva en Galicia e no conxunto do Estado nos últimos anos; consideramos que a súa visión pode ser interesante para complementa-lo visto aquí.

1.6.3 Gasto e aforro

Se ben os salarios -estudados no epígrafe anterior- son a fonte principal de renda dos fogares (polo que o seu nivel é un condicionante importante do consumo ou aforro que van realizar as persoas que residen neles), teñen tamén a súa importancia relativa outras fontes de renda (capital, rendas mixtas, prestacións sociais...). Coa análise do consumo e o aforro rematamos este primeiro capítulo.

Os cadros 1.36 e 1.37 recollen información estatística actualizada da enquisa: *Consumo das familias* (do IGE), referida ao consumo nos fogares galegos (e en cada unha das provincias). Sobrancearemos que no ano 2003:

■ Só tres apartados (dos once considerados no cadro 1.36, que non inclúen o alimentario) superan os 200 euros/mes de gasto medio mensual: as hipotecas, o coitado das persoas dependentes e o servizo doméstico.

A *Enquisa de condicións de vida das familias* elaborada polo IGE sobrancea tamén que o 9,67% dos fogares galegos están no ano 2003 baixo o limiar da pobreza (practicamente a mesma porcentaxe do ano anterior; pois é só unha décima maior

agora); a maior porcentaxe é o da provincia de Ourense (13,57%) e o menor o de Lugo (7,56%).

■ Gas/gasóleo e telefonía (fixa e móbil) son os gastos que máis adoitan ter os fogares galegos dos dez analizados no cadro 1.37 (que non inclúe o alimentario); cando menos dous de cada tres fogares galegos incorre nestes gastos.

Gastos medios ⁽¹⁾ mensuais do fogar. Por provincias. Galicia. 2003

■ Cadro 1.36

Grupos de gasto		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
1	En telefonía fixa	29,22	29,51	27,70	29,99	29,30
2	En telefonía móbil	32,94	32,79	36,70	32,69	33,28
3	En electricidade	30,06	29,11	28,17	30,77	29,91
4	En auga	11,18	11,20	9,07	11,84	11,09
5	En gas/gasóleo	25,64	26,80	29,84	22,12	25,23
6	En alugueiro	169,67	144,73	174,91	207,01	179,55
7	En hipoteca	373,89	250,79	300,93	331,47	342,56
8	En seguro do fogar	13,53	16,61	14,46	14,35	14,32
9	En comunidade	28,35	38,15	28,35	10,45	33,19
10	En servizo doméstico	210,72	191,95	174,48	203,62	201,41
11	En coidado de persoas dependentes	306,13	212,90	203,07	299,75	265,28

(1) En euros
Fonte: IGE. Consumo das familias. Ano 2003

Porcentaxe de fogares con determinados gastos

■ Cadro 1.37

Grupos de gasto		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
1.	Telefonía fixa	83,98	86,67	84,48	85,49	84,89
2.	Telefonía móbil	68,71	58,95	58,49	69,39	66,28
3.	Auga	68,79	58,27	69,85	63,17	65,74
4.	Gas/gasóleo	89,73	91,68	91,69	90,69	90,56
5.	Alugueiro	11,69	6,55	6,88	9,28	9,60
6.	Hipoteca	18,18	8,77	10,40	20,13	16,53
7.	Seguro do fogar	41,66	41,47	39,39	47,06	43,07
8.	Comunidade	38,22	21,28	28,39	34,66	33,54
9.	Servizo doméstico	7,53	8,20	6,82	8,09	7,70
10.	Coidado de persoas dependentes	0,71	1,42	0,52	0,19	0,61

Fonte: IGE. Consumo das familias. Ano 2003

O coñecemento da estrutura do gasto por produtos nos fogares é fundamental para a configuración actualizada da “cesta da compra” que se toma como base para o seguimento mensual dos prezos dos bens e servizos e para saber se a suba da inflación en determinados grupos de gasto afecta máis ou menos a un determinado tipo de fogares (como vimos no apartado 1.6.1).

A *Enquisa continua de orzamentos familiares* (do INE) vai recollendo trimestralmente a evolución do gasto medio por persoa nas diferentes comunidades autónomas. No cadro 1.38 compróbase que:

Gasto medio por persoa ⁽¹⁾. Por comunidades autónomas. 2003

■ Cadro 1.38

	Total gasto	Alimentos, bebidas e tabaco	Resto
Andalucía	1.702,10	385,17	1.316,92
Aragón	1.880,25	441,77	1.438,48
Asturias	1.920,28	432,49	1.487,80
Baleares	2.098,24	341,43	1.756,81
Canarias	1.651,80	322,50	1.329,30
Cantabria	1.838,96	407,21	1.431,75
Castela e León	1.708,86	388,70	1.320,16
Castela A Mancha	1.551,75	340,46	1.211,29
Cataluña	1.976,29	422,21	1.554,08
Com. Valenciana	1.846,09	410,64	1.435,45
Extremadura	1.330,80	371,56	959,24
Galicia	1.782,58	477,34	1.305,24
Madrid	2.159,07	393,69	1.765,37
Murcia	1.539,11	393,18	1.145,93
Navarra	2.334,75	419,82	1.914,93
País Vasco	2.028,82	480,79	1.548,04
A Ríoxa	1.871,58	392,02	1.479,56
Ceuta e Melilla	1.658,73	395,96	1.262,78
España	1.851,31	403,53	1.447,77

(1) En euros. 4º trimestre de 2003
Fonte: INE. "Encuesta Continua de Presupuestos Familiares"

En Galicia o gasto medio por persoa supón un 96,2% do promedio estatal (e está por riba del no apartado de "alimentos, bebidas e tabaco").

Navarra, Madrid, Baleares e País Vasco son as catro comunidades de maior gasto medio por persoa e as únicas que sobrepasan os 2.000 euros no período analizado. Extremadura, Murcia, Castela A Mancha e Canarias son as comunidades que pechan esa clasificación.

Desa mesma enquisa do INE recollémo-los datos dos cadros 1.39 e 1.40, que permiten aos interesados analiza-la posición relativa de Galicia entre as comunidades autónomas no tocante á porcentaxe de fogares segundo a dificultade para chegar a fin de mes e segundo podan ou non dedicar diñeiro ao aforro; estas son variables

subxectivas (a diferenza do resto das que se investigan na Enquisa continua de orzamentos familiares) polo que os enquisados nos fogares responden segundo a súa propia avaliación dos aspectos que lle preguntan (á vista dos ingresos mensuais dos que dispoñen).

Cadro 1.39
 Porcentaxe de fogares segundo o grao de dificultade para chegar a fin de mes.
 Por comunidade autónoma. 2003 ⁽¹⁾

	Con moita dificultade	Con dificultade	Con certa dificultade	Con certa facilidade	Con facilidade	Con moita facilidade	Indicador evolución ⁽²⁾
España	11,34	18,27	26,63	29,14	13,28	1,35	-1,33
Andalucía	19,98	21,43	25,04	24,06	8,31	1,19	-0,74
Aragón	7,89	14,30	20,24	38,20	16,57	2,80	0,97
Asturias (Ppdo. De)	5,98	20,52	22,40	26,76	22,32	2,01	-1,71
Baleares (Illes)	19,16	14,92	27,47	24,04	13,71	0,70	-8,95
Canarias	20,95	25,83	23,96	21,02	7,31	0,93	-4,04
Cantabria	7,01	17,90	20,19	40,87	12,55	1,47	-1,41
Castela e León	6,38	13,74	22,05	33,97	21,33	2,52	-2,58
Castela A Mancha	9,45	23,47	30,38	25,27	9,93	1,50	-6,40
Cataluña	7,19	17,16	30,87	28,62	15,23	0,93	-2,72
Com. Valenciana	11,16	20,05	23,31	31,85	12,35	1,27	2,77
Estremadura	16,81	17,06	25,80	21,50	18,41	0,42	-6,67
Galicia	8,14	21,26	26,74	29,97	12,00	1,89	1,86
Madrid (Com. De)	10,79	16,42	29,43	30,99	11,08	1,29	-0,14
Murcia (Rexión de)	11,44	18,19	37,47	23,34	8,44	1,12	2,70
Navarra (Com. Foral de)	7,35	6,30	27,79	25,43	31,07	2,06	-11,04
País Vasco	3,12	11,56	23,58	43,08	17,67	0,99	3,84
A Ríoxa	2,34	9,71	25,71	32,88	26,99	2,37	-7,96
Ceuta e Melilla	4,56	9,37	33,66	40,80	10,09	1,52	-9,09

(1) Datos do 4º trimestre de 2003
 (2) Este indicador obtense por diferenza de porcentaxe acumulada das tres últimas columnas, entre o trimestre actual e o mesmo trimestre do ano anterior.
 Fonte: INE. "Encuesta Continua de Presupuestos Familiares"

**Porcentaxe de fogares que poden dedicar algún diñeiro ó aforro.
Por comunidades autónomas. España. 2003 ⁽¹⁾**

■ **Cadro 1.40**

	Pode dedicar cartos ó aforro	Non pode dedicar cartos ó aforro ou dedican moi pouco	Indicador evolución ⁽²⁾
España	34,84	65,16	-0,56
Andalucía	31,81	68,19	0,21
Aragón	43,52	56,48	1,52
Asturias	36,60	63,40	-4,30
Baleares	37,93	62,07	-4,37
Canarias	14,80	85,20	-0,60
Cantabria	35,36	64,64	-4,94
Castela e León	50,86	49,14	0,86
Castela A Mancha	33,26	66,74	-6,54
Cataluña	42,66	57,34	-3,14
Com. Valenciana	46,29	53,71	5,29
Extremadura	27,81	72,19	-0,29
Galicia	24,83	75,17	-3,47
Madrid	18,65	81,35	0,75
Murcia	42,03	57,97	15,63
Navarra	31,53	68,47	-12,37
País Vasco	37,87	62,13	-4,43
A Ríoxa	46,37	53,63	-3,53
Ceuta e Melilla	55,10	44,90	-0,70

(1) Datos do 4º trimestre de 2003."

(2) Este indicador obtense por diferenza da porcentaxe rexistrada pola primeira columna (pode dedicar cartos ó aforro), entre o trimestre actual e o mesmo trimestre do ano anterior

Fonte: INE. "Encuesta Continua de Presupuestos Familiares

2.1. Introducción

No capítulo anterior estudíamo-la realidade macroeconómica galega do ano 2003; neste ímonos centrar na estrutura e na dinámica do tecido productivo de Galicia e máis na política industrial das diferentes administracións públicas.

Primeiramente, achegarémonos á dimensión das empresas galegas (en aspectos como o número de empregados, e a distribución por provincias e tipo de actividade) baseándonos fundamentalmente en datos obtidos do INE (DIRCE). Trataremos tamén neste epígrafe do crecemento do número de empresas galegas e da forma xurídica que adoptan.

No apartado seguinte analizaremos as enquisas industriais (de empresas e de produtos), a enquisa de investigación científica e desenvolvemento tecnolóxico (I+D), a de indicadores de alta tecnoloxía e as opinións dos empresarios galegos sobre diversas variables da actividade produtiva.

Despois abordarémolo estudio do sector público empresarial en Galicia, analizando a súa relevancia en emprego e investimentos. Por último, referirémonos á política industrial en Galicia, contemplada desde unha triple perspectiva: da Unión Europea, da Administración Central e da Administración Autonómica.

2.2. As empresas galegas, nos directorios empresariais

Neste apartado achegarémonos á estrutura e á evolución do tecido produtivo galego, co estudio da dimensión das empresas galegas segundo o número de traballadores e os sectores de actividade, condición xurídica e actividades principais, de acordo coa información subministrada polo Directorio central de empresas (DIRCE) do INE e máis o Directorio de empresas de Galicia do IGE. Incluiremos tamén datos destas mesmas variables para as comunidades autónomas e o conxunto estatal, co fin de facilitar a comparanza entre a nosa comunidade autónoma, as outras e o total de España.

2.2.1. As empresas galegas, no DIRCE

A información do DIRCE combina, na elaboración das estatísticas de empresas, os datos da Seguridade Social cos procedentes das retencións do IRPF, o imposto de actividades económicas e os de Rexistro Mercantil, sometidos a un itinerario de tratamentos de depuración, harmonizacións e integración có obxecto de chegar ós datos máis fiables posibles. Os datos do DIRCE refírense á situación a día 1 de xaneiro de cada ano e compre ter en conta que non inclúe os datos das empresas dos sectores agrario e pesqueiro nin os servizos administrativos das administracións públicas (aunque si as empresas públicas).

■ Cadro 2.1

Empresas activas, por sector económico e comunidade autónoma. 2003

	Sector económico					Peso relativo (% do total de España)
	Total	Industria	Construción	Comercio	Resto de servizos	
Andalucía	417.006	32.175	41.263	138.915	204.653	14,82
Aragón	82.750	8.273	12.187	22.791	39.499	2,94
Asturias	65.062	4.417	8.200	19.289	33.156	2,31
Baleares	75.951	5.392	12.838	18.959	38.762	2,70
Canarias	117.871	6.332	13.218	35.531	62.790	4,19
Cantabria	34.017	2.378	4.797	9.477	17.365	1,21
Cast. e León	151.448	12.977	23.262	45.161	70.048	5,38
Cast. A Mancha	107.294	12.891	17.816	33.444	43.143	3,81
Cataluña	525.557	54.625	68.218	140.291	262.423	18,68
C. Valenciana	299.452	31.508	37.343	89.402	141.199	10,64
Extremadura	58.306	5.016	7.596	20.257	25.437	2,07
Galicia	174.077	14.997	23.985	53.732	81.363	6,19
Madrid	407.655	27.260	47.513	97.347	235.535	14,49
Murcia	75.973	7.402	10.304	24.148	34.119	2,70
Navarra	38.936	3.967	5.902	10.375	18.692	1,38
País Vasco	154.703	15.336	22.318	40.285	76.764	5,50
A Ríoxa	20.094	2.914	2.793	5.876	8.511	0,71
Ceuta e Melilla	7.007	178	494	3.249	3.086	0,25
España	2.813.159	248.038	360.047	808.529	1.396.545	100

Fonte: INE, DIRCE

O cadro 2.1 recolle a distribución por sectores económicos e comunidades autónomas das empresas que figuran no DIRCE ó comezo do ano 2003. A Comunidade Autónoma de Cataluña é a que maior número de empresas acolle, atendendo ó emprazamento da súa sede central, representando un 18,7% do total español; o segundo lugar ocúpao Andalucía (14,8%) e o terceiro a Comunidade Autónoma de Madrid (14,5%). Entre estas tres comunidades concentran case a metade (un 48%) do total de empresas de España.

Galicia é a quinta comunidade por número de empresas, cun peso relativo no total español do 6,19% (porcentaxe algo menor ao que ten a poboación galega no Estado nese ano: 6,44%). Case a metade das empresas (46,74% en Galicia e 49,64% no total estatal) pertencen ó sector “resto de servizos”, no que figuran as empresas do sector de servizos diferentes das comerciais. Case a terceira parte do total das empresas son comerciais (30,87% en Galicia e 28,74% no total estatal). Conxuntamente, as empresas do sector servizos supoñen máis do 75% do total das empresas que figuran no DIRCE, tanto en Galicia (77,61%) como en España (78,38%).

O crecemento no número de empresas no último ano foi no total do Estado do 3,8%, sendo destacable o maior incremento de Galicia (5%).

A análise comparativa da distribución sectorial de empresas en Galicia e España figura no cadro 2.2 e a evolución do último trienio no cadro 2.3, para permitir ás persoas interesadas o estudio máis polo miúdo.

■ Cadro 2.2

Distribución das empresas. Por sectores económicos ⁽¹⁾.

Sector	Galicia	España
Industria	8,6	8,8
Construción	13,8	12,8
Comercio	30,9	28,7
Resto de servizos	46,7	49,7

(1) En porcentaxe de cada sector sobre o total de empresas
Fonte: INE, DIRCE

■ Cadro 2.3

Evolución das empresas, por sector económico. Galicia e España. 2001-2003

	2001	2002	2003
Galicia	167.732	165.726	174.077
España	2.645.317	2.710.400	2.813.159

Elaboración propia
Fonte: INE, DIRCE

No cadro 2.4. presentámo-la evolución das empresas en Galicia -con desglose provincial- e máis no Estado desde 1995. Galicia ten a primeiros do ano 2003 un 6,2% do total estatal de empresas que figuran no DIRCE, porcentaxe que subiu nunha décima con respecto ó ano anterior e se sitúa no mesmo nivel de 1999-. A provincia da Coruña concentra no último ano o 41,2% das empresas galegas e a de Pontevedra o 33,53% polo que tres de cada catro empresas galegas pertencen a unha desas provincias.

O descenso do número de empresas de Galicia en 2002 debeuse á diminución operada na provincia da Coruña, na que baixan en 3.745, mentres que no resto das provincias galegas sube o seu número, moi lixeiramente en Lugo e Ourense e con maior forza en Pontevedra.

Distribución das empresas. Por provincias. Galicia/España. 1995-2003

■ Cadro 2.4

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España	% G/E
1995	61.647	19.678	19.085	46.980	147.390	2.301.559	6,4
1996	63.865	20.254	19.779	48.597	152.495	2.384.711	6,4
1997	64.946	20.545	20.076	49.494	155.061	2.438.830	6,4
1998	66.313	20.945	20.370	50.955	158.583	2.474.690	6,4
1999	63.167	21.267	20.598	52.013	157.045	2.518.801	6,2
2000	69.381	21.825	20.959	53.907	166.072	2.595.392	6,4
2001	70.021	21.865	21.136	54.710	167.732	2.645.317	6,3
2002	66.276	21.942	21.215	56.293	165.726	2.710.400	6,1
2003	71.748	22.396	21.560	58.373	174.077	2.813.159	6,2

Elaboración propia
Fonte: INE, DIRCE

■ Cadro 2.5

Empresas segundo condición xurídica, por provincias. Galicia. 2000-2003

		Total empresas	Persoas físicas	Sociedades anónimas	Sociedades de respons. limitada	Sociedades colectivas	Sociedades comanditarias	Comunidades de bens	Sociedades cooperativas	Asociacións e outros tipos	Organismos autónomos e outros
A Coruña	2000	69.381	47.820	1.825	14.735	12	0	845	418	3.628	98
	2001	70.021	47.115	1.817	15.861	10	1	841	421	3.849	106
	2002	66.276	43.244	1.757	16.195	7	1	813	403	3.771	85
	2003	71.748	46.366	1.765	17.787	8	1	822	420	4.430	149
Lugo	2000	21.825	15.962	312	4.140	1	0	1.077	168	134	31
	2001	21.865	15.710	314	4.347	0	0	1.140	179	143	32
	2002	21.942	15.559	300	4.548	0	0	1.175	179	149	32
	2003	22.396	15.639	293	4.817	0	0	1.222	180	191	54
Ourense	2000	20.959	14.972	493	4.293	1	0	229	137	799	35
	2001	21.136	14.815	498	4.564	1	0	241	148	832	37
	2002	21.215	14.655	485	4.784	1	0	254	143	856	37
	2003	21.560	14.708	483	5.013	1	0	244	152	907	52
Pontevedra	2000	53.907	34.563	1.488	14.809	2	0	1.810	235	930	70
	2001	54.710	34.160	1.506	15.803	3	0	1.900	248	1.020	70
	2002	56.293	34.573	1.507	16.750	3	0	1.982	281	1.127	70
	2003	58.373	35.107	1.524	17.987	3	0	2.086	294	1.260	112
Galicia	2000	166.072	113.317	4.118	37.977	16	0	3.961	958	5.491	234
	2001	167.732	111.800	4.135	40.575	14	1	4.122	996	5.844	245
	2002	165.726	108.031	4.049	42.277	11	1	4.224	1.006	5.903	224
	2003	174.077	111.820	4.065	45.604	12	1	4.374	1.046	6.788	367
España	2000	2.595.392	1.662.679	131.079	612.374	548	127	73.511	23.456	86.070	5.548
	2001	2.645.317	1.651.265	129.349	667.441	503	127	75.503	24.210	91.386	5.533
	2002	2.710.400	1.662.183	126.529	716.542	471	117	76.631	24.867	97.501	5.559
	2003	2.813.159	1.694.543	124.468	773.151	426	112	79.248	25.679	107.559	7.973

Elaboración propia
Fonte: INE, DIRCE

No cadro 2.5 podemos ver a distribución nas provincias galegas -e nos totais galego e español- do número de empresas segundo a condición xurídica no último cuatrienio. En Galicia o maior aumento absoluto no último ano foi o das empresas propiedade de persoas físicas (3.789) seguido polo das empresas de responsabilidade limitada (3.327); nese ano non diminuíu o número de empresas de ningunha das formas xurídicas que se reflicten no cadro e permaneceu inalterable o das sociedades comanditarias.

Se da evolución pasamos á “foto fixa”, na estrutura empresarial galega por condición xurídica, no último ano a empresa propiedade dunha persoa física segue a se-la fórmula maioritaria de case dúas de cada tres empresas de Galicia (64,24%), seguida da sociedade limitada (26,20%), que segue subindo un ano máis a súa porcentaxe.

No cadro 2.6 ofrecémo-la distribución das empresas por estrato de asalariados nas provincias galegas -e nos totais galego e máis estatal- no último cuatrienio. Algo máis da metade das empresas galegas (50,39%) non teñen asalariados e o 58,87% das que teñen algún non pasan de dous empregados.

Cadro 2.6

Empresas, por estrato de asalariados e provincias. Galicia/España. 2000-2003

		Sen asalariados	Con asalariados	de 1 a 2 asalariados	de 3 a 5 asalariados	de 6 a 9 asalariados	de 10 a 19 asalariados	de 20 a 49 asalariados	de 50 a 99 asalariados	de 100 a 199 asalariados	de 200 a 499 asalariados	de 500 a 999 asalariados	de 1.000 a 4.999 asalariados	de 5.000 ou máis asalariados
A Coruña	2000	38.822	30.559	18.104	6.299	2.662	1.939	1.120	249	110	54	17	5	0
	2001	38.084	31.937	18.807	6.606	2.966	1.982	1.116	252	129	58	15	5	1
	2002	34.388	31.888	18.542	6.728	2.976	2.031	1.134	258	135	55	16	11	2
	2003	37.609	34.139	20.205	7.152	3.042	2.097	1.137	284	120	70	15	16	1
Lugo	2000	11.733	10.092	6.385	2.148	796	489	218	34	18	3	0	1	0
	2001	11.293	10.572	6.712	2.219	861	498	222	38	18	3	1	0	0
	2002	11.094	10.848	6.842	2.285	890	514	252	39	19	6	1	0	0
	2003	11.159	11.237	7.178	2.290	923	528	251	37	20	8	1	1	0
Ourense	2000	11.788	9.171	5.654	1.921	752	497	254	60	16	12	4	1	0
	2001	11.528	9.608	6.001	1.934	844	502	229	64	17	11	5	1	0
	2002	11.377	9.838	6.141	1.967	881	507	242	63	22	9	5	1	0
	2003	11.356	10.204	6.368	2.096	870	523	246	63	21	10	6	1	0
Pontevedra	2000	27.245	26.662	15.330	5.735	2.454	1.735	1.043	211	94	45	11	3	1
	2001	26.789	27.921	15.967	5.981	2.759	1.800	1.019	240	90	50	7	7	1
	2002	27.137	29.156	16.681	6.297	2.848	1.837	1.083	247	93	56	7	6	1
	2003	27.598	30.775	17.891	6.467	2.944	1.951	1.088	256	104	54	10	9	1
Galicia	2000	89.588	76.484	45.473	16.103	6.664	4.660	2.635	554	238	114	32	10	1
	2001	87.694	80.038	47.487	16.740	7.430	4.782	2.586	594	254	122	28	13	2
	2002	83.996	81.730	48.206	17.277	7.595	4.889	2.711	607	269	126	29	18	3
	2003	87.722	86.355	51.642	18.005	7.779	5.099	2.722	640	265	142	32	27	2
España	2000	1.417.221	1.178.171	666.054	246.660	108.534	85.259	49.855	12.362	5.373	2.910	697	396	71
	2001	1.408.792	1.236.525	692.964	259.764	126.050	86.308	48.205	12.953	5.867	3.180	744	418	72
	2002	1.425.332	1.285.068	716.914	271.764	131.666	89.840	50.595	13.468	6.190	3.276	815	466	74
	2003	1.459.938	1.353.221	760.515	285.651	136.679	93.823	51.619	13.486	6.402	3.540	878	550	78

Elaboración propia
Fonte: INE, DIRCE

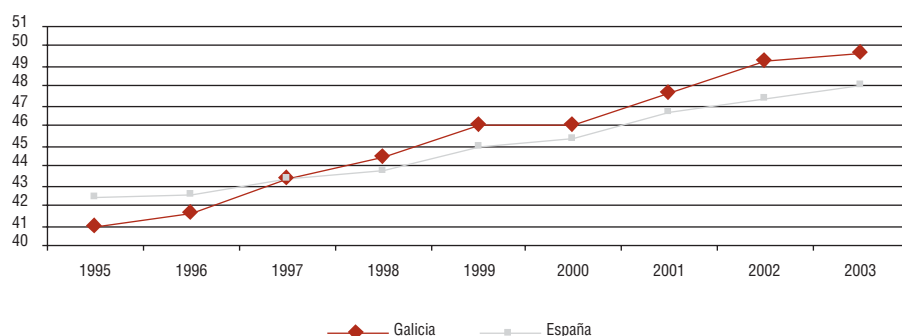
O cadro 2.7 explicita a porcentaxe de empresas que teñen asalariados en Galicia e no Estado desde 1995. Esa porcentaxe en Galicia supera en 1,5 dous puntos no ano 2003 á porcentaxe estatal, e medrou menos no último ano en Galicia que no conxunto do Estado.

**Porcentaxe de empresas que teñen asalariados.
Galicia/España. 1995-2003**

■ Cadro 2.7

	Galicia	España
1995	41,0	42,4
1996	41,6	42,5
1997	43,3	43,3
1998	44,4	43,8
1999	46,0	44,9
2000	46,1	45,4
2001	47,7	46,7
2002	49,3	47,4
2003	49,6	48,1

Elaboración propia
Fonte: DIRCE

Unha información máis polo miúdo das empresas con asalariados é a que figura no cadro 2.8, que recolle a porcentaxe de empresas por estrato de asalariados en Galicia e no Estado no último sexenio. Compróbase que no ano 2003 só no primeiro estrato -de un a dous asalariados- as empresas galegas superan en porcentaxe ás do total do Estado, e vaise abrindo a diferenza relativa a prol de España nos cinco estratos seguintes a medida que vai subindo o tamaño do cadro de persoal.

■ Cadro 2.8

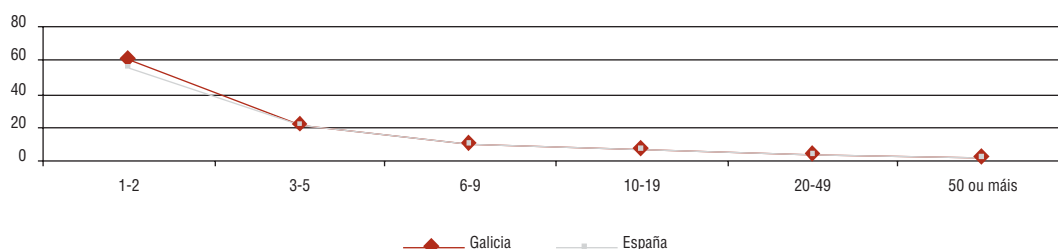
Porcentaxe de empresas. Por estrato de asalariados ⁽¹⁾. Galicia/España. 1998-2003

	Galicia						España					
	1-2	3-5	6-9	10-19	20-49	50 ou máis	1-2	3-5	6-9	10-19	20-49	50 ou máis
1998	60,8	20,7	5,4	6,0	3,1	1,1	57,8	20,8	9,1	6,8	3,8	1,7
1999	60,1	20,8	8,6	6,1	3,3	1,1	57,4	20,8	9,0	7,0	4,0	1,8
2000	59,5	21,1	8,7	6,1	3,4	1,2	56,6	20,9	9,2	7,2	4,2	1,9
2001	59,3	20,9	9,3	6,0	3,2	1,3	56,0	21,0	10,2	7,0	3,9	1,9
2002	59,0	21,1	9,3	6,0	3,3	1,3	55,8	21,1	10,2	7,0	3,9	1,7
2003	59,8	20,8	9,0	5,9	3,2	1,3	56,2	21,1	10,1	6,9	3,8	1,9

Elaboración propia, a partir dos datos do DIRCE

(1) Calculado sobre o total de empresas que teñen algún asalariado

Porcentaxe de empresas por estrato de asalariados en 2003

A distribución das empresas por actividade principal -segundo a Clasificación Nacional de Actividades Económicas- e estrato de asalariados presentámola para Galicia no ano 2003 no cadro 2.9.

■ Cadro 2.9

Distribución das empresas segundo estrato de asalariados. Por actividade principal. Galicia. 2002 - 2003

	Total		Sen asalariados		De 1 a 2 asalariados		De 3 a 5 asalariados		De 6 a 9 asalariados		De 10 a 19 asalariados	
	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003
10. Extracción e aglomeración de antracita, hulla, lignito e turba	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
11. Extracción de crús de petróleo e gas natural, actividades dos servizos relacionados coas explotacións petrolíferas e de gas, agás activ. de prospección	3	2	1	1	1	0	0	1	1	0	0	0
13. Extracción de minerais metálicos	6	6	1	2	3	1	1	1	1	0	0	0
14. Extracción de minerais non metálicos nin enerxéticos	363	400	86	83	88	77	86	80	46	52	57	53
15. Industria de produtos alimenticios e bebidas	2.573	2.732	943	910	822	808	407	422	242	234	159	164
16. Industria do tabaco	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
17. Industria textil	394	453	207	214	82	85	50	46	29	35	26	30
18. Industria da confección e da peletería	1.166	1.344	415	409	205	210	155	158	126	131	265	218
19. Preparación, curtido e acabado do couro; fabricación de artigos de marroquinería e viaxe; artigos de albartería, talabartería e zapatería	60	58	28	22	14	17	6	5	5	5	7	6
20. Industria da madeira e da cortiza, agás mobles; cestería e espartaría	1.698	1.799	564	584	551	537	305	289	141	148	137	121
21. Industria do papel	41	51	7	9	9	7	5	4	10	13	10	10
22. Edición, artes gráficas e reprodución de soportes gravados	839	968	280	352	304	318	138	135	71	82	46	48
23. Coqueiras, refino de petróleo e tratamento de combustíbeis nucleares	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
24. Industria química	152	168	51	56	48	39	22	20	13	15	18	19
25. Fabricación de produtos de caucho e materiais plásticos	169	209	63	62	42	34	25	23	14	16	25	27
26. Fabricación de produtos de minerais non metálicos	890	1.075	198	209	237	242	197	185	106	115	152	157
27. Metalurxia	59	70	15	14	15	14	9	11	8	8	12	7
28. Fabricación de produtos metálicos, agás maquinaria e equipo	2.104	2.355	623	664	682	700	414	408	205	402	180	98
29. Industria da construción de maquinaria e equipo mecánico	476	587	158	180	130	129	72	86	62	58	54	54
30. Fabricación de máquinas de oficina e equipos informáticos	36	48	19	30	11	12	6	5	0	1	0	0
31. Fabricación de maquinaria e material electrónico	111	128	31	24	23	20	20	18	20	19	17	20
32. Fabricación de material electrónico; fabricación de equipo e aparatos de radio, televisión e comunicacións	13	22	5	6	2	2	2	4	1	0	3	4
33. Fabricación de equipo e instrumentos médico-cirúrxicos, de precisión, óptica e relojería	299	329	158	174	99	107	24	23	8	13	10	6
34. Fabricación de vehículos de motor, remolques e semirremolques	99	124	34	27	24	23	16	15	11	10	14	11
35. Fabricación doutro material de transporte	276	397	78	90	65	65	51	46	43	46	39	43
36. Fabricación de mobles; outras industrias manufactуреiras	1.392	1.486	556	590	503	494	199	207	73	72	61	68
37. Reciclaxe	2	3	0	0	0	0	0	0	1	1	1	0
40. Produción e distribución de enerxía eléctrica, gas, vapor e auga quente	147	169	67	78	34	34	23	23	11	14	12	12
41. Captación, depuración e distribución de auga	7	13	2	4	2	2	0	0	3	1	0	1
45. Construción	21.891	23.985	8.922	9.672	6.751	7.116	3.366	3.521	1.618	1.682	1.234	1.283
50. Venda, mantemento e reparación de vehículos de motor, motocicletas e ciclomotores; venda polo miúdo de combustible para vehículos de motor	5.199	5.422	1.582	1.644	2.088	2.088	939	919	379	414	211	204
51. Comercio por xunto e intermediarios do comercio, agás de vehículos de motor e motocicletas	12.156	12.956	5.472	5.743	3.556	3.707	1.716	1.720	916	906	496	569
52. Comercio polo miúdo, agás o comercio de vehículos de motor, motocicletas e ciclomotores; reparación de efectos persoais e aparellos domésticos	34.269	35.354	20.440	20.725	10.066	10.528	2.591	2.707	889	913	283	321
55. Hostalería	20.209	21.184	10.388	10.641	6.879	7.269	2.030	2.185	732	780	180	201
60. Transporte terrestre; transporte por tuberías	11.938	12.153	7.451	7.381	3.157	3.255	785	828	338	324	207	209
61. Transporte marítimo, de cabotaxe e por vías de navegación interiores	38	39	14	13	4	9	6	5	5	4	9	6
62. Transporte aéreo e espacial	3	3	0	0	1	1	1	1	0	0	1	1
63. Actividades anexas aos transportes; actividades de axencias de viaxes	872	1.001	297	320	283	311	164	157	71	74	57	66
64. Correos e telecomunicacións	226	276	111	137	52	60	27	29	19	19	17	19
65. Intermediación financeira, agás seguros e plans de pensións	20	32	9	8	3	6	5	3	0	0	3	4
66. Seguros e plans de pensións, excepto seguridade social obrigatoria	27	34	9	13	8	9	4	2	4	4	2	2
67. Actividades auxiliares á intermediación financeira	2.931	3.096	1.955	2.063	812	853	120	135	37	37	7	5
70. Actividades inmobiliarias	4.597	5.070	2.732	2.967	1.428	1.608	305	331	88	107	44	39
71. Alugueiro de maquinaria e equipo sen operario, de efectos persoais e aparellos domésticos	800	903	404	445	279	319	72	66	30	32	15	24
72. Actividades informáticas	735	933	439	551	184	222	73	81	28	45	11	16
73. Investigación e desenvolvemento	479	578	429	505	35	47	8	12	3	4	4	6
74. Outras actividades empresariais	16.026	17.722	10.545	11.511	3.458	3.821	1.202	1.317	484	517	337	356
80. Educación	2.495	2.958	1.242	1.233	471	783	361	406	231	171	190	193
85. Actividades sanitarias e veterinarias, servizos sociais	4.973	5.695	2.976	3.095	1.318	1.862	414	389	173	138	92	104
90. Actividades de saneamento público	186	220	88	90	49	62	25	29	11	15	13	12
91. Actividades asociativas	427	677	31	36	275	422	69	115	25	38	27	43
92. Actividades recreativas, culturais e deportivas	2.727	3.044	1.271	1.396	926	1.021	280	313	135	131	115	104
93. Actividades diversas de servizos persoais	5.364	5.745	2.599	2.739	2.127	2.286	481	520	128	131	29	35
Galicia	161.965	174.077	83.996	87.722	48.206	51.642	17.277	18.005	7.595	7.979	4.889	4.999

Fonte: INE, DIRCE

Nel comprobamos que o epígrafe 52 (comercio polo miúdo, sen incluír o de vehículos de motor e a reparación de aparellos domésticos ou efectos persoais) concentra o 20,31% das empresas galegas do DIRCE; séguenlle en importancia numérica o epígrafe 45 (construción) cun 13,78% e o epígrafe 55 (hostalería) cun 12,17%. Os tres apartados citados concentran case a metade do total de empresas galegas (46,26%); na comparanza co ano anterior, aumenta a porcentaxe da construción (como no tres anos anteriores) e diminúen as do comercio polo miúdo e maila hostalería.

■ Cadro 2.9a

Distribución das empresas segundo estrato de asalariados. Por actividade principal. Galicia. 2002-2003

	De 20 a 49 asalariados		De 50 a 99 asalariados		De 100 a 199 asalariados		De 200 a 499 asalariados		De 500 a 999 asalariados		De 1000 a 4999 asalariados		De 5000 ou + asalariados	
	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003
10. Extracción e aglomeración de antracita, hulla, lignito e turba	0	0	0	0	1	1	1	0	0	0	0	0	0	0
11. Extracción de crús de petróleo e gas natural, actividades dos servizos relacionados coas explotacións petrolíferas e de gas, agás activ. de prospección	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13. Extracción de minerais metálicos	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14. Extracción de minerais non metálicos nin enerxéticos	39	39	10	12	4	4	0	0	0	0	0	0	0	0
15. Industria de produtos alimenticios e bebidas	114	114	28	32	33	27	15	17	4	4	0	0	0	0
16. Industria do tabaco	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
17. Industria téxtil	35	31	6	7	3	3	3	2	0	0	0	0	0	0
18. Industria da confección e da peletería	176	169	38	39	5	5	2	2	3	3	1	0	0	0
19. Preparación, curtido e acabado do coiro; fabricación de artigos de marroquinería e viaxe; artigos de albardería, talabartería e zapatería	2	2	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20. Industria da madeira e da cortiza, agás mobles, cestería e espartería	80	90	16	17	8	10	3	1	1	2	0	0	0	0
21. Industria do papel	6	4	3	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
22. Edición, artes gráficas e reprodución de soportes gravados	23	20	6	7	6	5	0	0	1	1	0	0	0	0
23. Coquerías, refino de petróleo e tratamento de combustibles nucleares	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
24. Industria química	11	8	9	8	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0
25. Fabricación de produtos de caucho e materias plásticas	26	29	9	10	4	4	4	4	0	0	0	0	0	0
26. Fabricación de produtos de minerais non metálicos	113	114	35	33	16	15	4	4	1	1	0	0	0	0
27. Metalurxia	10	10	1	2	3	1	2	3	0	0	0	0	0	0
28. Fabricación de produtos metálicos, agás maquinaria e equipo	137	133	32	32	12	12	4	6	0	0	0	0	0	0
29. Industria da construción de maquinaria e equipo mecánico	52	59	14	14	6	6	1	1	0	0	0	0	0	0
30. Fabricación de máquinas de oficina e equipos informáticos	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
31. Fabricación de maquinaria e material electrónico	15	19	4	5	3	3	0	0	0	0	0	0	0	0
32. Fabricación de material electrónico; fabricación de equipo e aparatos de radio, televisión e comunicacións	3	2	1	1	2	2	1	1	0	0	0	0	0	0
33. Fabricación de equipo e instrumentos médico-cirúrxicos, de precisión, óptica e relojería	6	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
34. Fabricación de vehículos de motor, remolques e semirremolques	20	21	6	3	4	5	7	7	0	0	1	1	1	1
35. Fabricación doutro material de transporte	69	77	27	19	4	8	3	3	0	0	0	0	0	0
36. Fabricación de mobles; outras industrias manufactureiras	39	45	7	4	6	6	0	0	0	0	0	0	0	0
37. Reciclaxe	1	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
40. Produción e distribución de enerxía eléctrica, gas, vapor e auga quente	2	3	3	3	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0
41. Captación, depuración e distribución de auga	2	3	1	0	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0
45. Construción	557	535	104	115	48	39	11	19	2	2	1	1	0	0
50. Venda, mantemento e reparación de vehículos de motor, motocicletas e ciclomotores, venda polo miúdo de combustible para vehículos de motor	125	124	24	25	3	3	0	1	1	0	0	0	0	0
51. Comercio por xunto e intermediarios do comercio, agás de vehículos de motor e motocicletas	239	250	33	52	8	10	4	7	3	2	0	0	0	0
52. Comercio polo miúdo, agás o comercio de vehículos de motor, motocicletas e ciclomotores; reparación de efectos persoais e aparellos domésticos	108	108	20	25	12	11	6	6	1	1	6	8	1	1
55. Hostalería	83	84	18	18	6	3	3	2	1	1	0	0	0	0
60. Transporte terrestre; transporte por tuberías	121	136	16	15	1	2	4	3	0	0	0	0	0	0
61. Transporte marítimo, de cabotaxe e por vías de navegación interiores	2	1	0	0	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0
62. Transporte aéreo e espacial	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
63. Actividades anexas aos transportes; actividades de axencias de viaxes	32	33	14	19	6	9	11	11	0	1	0	0	0	0
64. Correos e telecomunicacións	10	8	3	2	2	1	1	1	0	0	0	0	0	0
65. Intermediación financeira, agás seguros e plans de pensións	1	0	2	2	2	1	1	3	3	3	3	3	0	0
66. Seguros e plans de pensións, excepto seguridade social obrigatoria	1	2	0	1	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0
67. Actividades auxiliares á intermediación financeira	2	2	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
70. Actividades inmobiliarias	12	17	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
71. Alugueiro de maquinaria e equipo sen operario, de efectos persoais e aparellos domésticos	17	13	3	3	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0
72. Actividades informáticas	11	10	6	4	2	4	0	0	0	0	0	0	0	0
73. Investigación e desenvolvemento	3	2	0	0	0	0	0	1	0	0	0	1	0	0
74. Outras actividades empresariais	100	106	36	42	23	23	14	18	5	7	3	4	0	0
80. Educación	159	136	36	28	7	6	3	0	0	1	2	0	0	0
85. Actividades sanitarias e veterinarias, servizos sociais	64	58	15	18	11	15	8	8	1	1	7	0	0	0
90. Actividades de saneamento público	8	9	1	2	2	1	0	0	0	0	0	0	0	0
91. Actividades asociativas	7	12	3	5	4	4	2	0	0	0	0	0	0	0
92. Actividades recreativas, culturais e deportivas	40	49	11	13	8	7	5	7	2	3	1	0	0	0
93. Actividades diversas de servizos persoais	27	26	5	6	0	2	1	0	0	0	0	0	0	0
Galicia	2.711	2.722	607	650	269	265	126	142	29	32	18	27	3	2

Fonte: INE, DIRCE

Se centrámola análise nas empresas **galegas sen asalariados**, os tres epígrafes citados supoñen no ano 2003 unha porcentaxe lixeiramente maior (46,79%) pero o peso relativo de cada un deles varía notablemente respecto ó visto anteriormente, xa que o comercio polo miúdo aumenta a súa participación relativa (queda co 23,63% do total), a hostalería baixa moi lixeiramente (queda co 12,13%) e pasa ao segundo posto, mentres que a construción pasa á terceira posición, cunha participación no total galego do 11,03%.

Se queremos centra-la análise nas empresas galegas **con asalariados** do bienio 2002 - 2003, os datos deste cadro 2.9 permiten ós interesados realizar un estudio polo miúdo do número de empresas correspondentes ás diversas actividades económicas do CNAE -ata a subdivisión en dous díxitos- para os once estratos de asalariados recollidos no DIRCE.

O cadro 2.10 recolle a distribución por sectores económicos da poboación asalariada en Galicia e España no ano 2003. A súa análise conxunta co cadro 2.2 permite comprobar que a concentración empresarial das empresas do DIRCE no sector servizos é moito maior na distribución do número de empresas que na dos asalariados, tanto en Galicia (77'6% e 58% respectivamente) como -aunque con menor diferenza- no total español (78'4% e 63'2% respectivamente).

**Distribución dos asalariados. Por sectores económicos⁽¹⁾.
Galicia/ España. 2003**

■ Cadro 2.10

Sector	Galicia	España
Industria	25,9	22,8
Construción	16,1	14,0
Comercio	21,6	19,4
Resto de servizos	36,4	43,8

(1) En porcentaxe sobre o total de asalariados
Fonte: INE, DIRCE

Como remate de información relacionada co DIRCE, no cadro 2.11 figuran as porcentaxes por estratos de asalariados (sobre o total de asalariados) de Galicia e España no último ano; sobrancean as maiores porcentaxes de Galicia nos tres estratos de menos empregados, mentres que ocorre o contrario nos outros dous.

Distribución dos asalariados. Por tamaño do cadro de persoal ⁽¹⁾. Galicia e España. 2003

■ Cadro 2.11

	1-2	3-9	10-49	50-99	100 ou máis
Galicia	12,3	22,3	27,2	7,9	30,3
España	8,9	18,2	24,9	8,2	39,8

(1) En porcentaxe de cada estrato sobre o total de asalariados
Fonte: INE, DIRCE

2.2.2. As empresas, no Directorio de Galicia

A información do tecido produtivo galego baseada no DIRCE complementarémola, a partir deste ano, coa subministrada polo Instituto Galego de Estatística no Directorio de empresas e unidades locais.

Na informacións subministrada polo IGE durante o ano 2003 (que recolle os datos do ano 2002) destacamos no cadro 2.12 que as empresas que se deron de alta nese ano en Galicia superaron en 2.159 ás que causaron baixa. Pontevedra é (con gran diferenza) a provincia na que esa diferenza é maior (con 1.670 empresas, un 77,35% do total). Das 174.503 empresas con actividade en Galicia, un 74% teñen fixada a sede social nas provincias da Coruña ou Pontevedra; un 2% teñen establecida a súa sede social fóra de Galicia.

Número de empresas por situación de actividade e sede social. Galicia. 2002

■ Cadro 2.12

	Alta	Baixa	Permanencia
A Coruña	7.912	7.737	62.902
Lugo	2.171	2.049	19.915
Ourense	2.064	1.971	19.196
Pontevedra	6.676	5.006	50.078
Fóra de Galicia	457	358	3.132
Total	19.280	17.121	155.223

Fonte: IGE, Directorio de empresas de Galicia 2002

O cadro 2.13 constata que por condición xurídica segue a haber unha clara supremacía das empresas propiedade dunha persoa física, seguidas polas empresas de responsabilidade limitada, tanto nas que continúan a súa actividade productiva como nas que se dan de alta no último ano. Nas sociedades anónimas e nas empresas de persoas físicas, o número de baixas superou ao de altas no último ano.

Número de empresas por situación de actividade e condición xurídica. Galicia. 2002

■ Cadro 2.13

	Alta	Baixa	Permanencia
Persoa física	12.510	12.989	100.721
Sociedade anónima	291	347	5.425
Sociedade de responsabilidade limitada	4.679	2.295	38.862
Sociedade cooperativa	86	54	949
Outra	1.714	1.436	9.266
Total	19.280	17.121	155.223

Fonte: IGE, Directorio de empresas de Galicia 2002

A información das empresas por estrato de asalariados e situación de actividade do cadro 2.14 explicita que o 58% das empresas con actividade en Galicia non teñen asalariados e deixa claro o predominio das **microempresas** (as de menos de 10 asalariados, incluíndo as que non teñen empregados) na economía galega, posto que representan ó redor do 95% do total. Só no estrato de máis asalariados (500 ou máis) o número de baixas superou ao de altas no último ano, e no segundo por tamaño (100 – 499 empregados) igualáronse as altas e as baixas.

Número de empresas por situación de actividade e estrato de asalariados. Galicia. 2002

■ Cadro 2.14

	Alta	Baixa	Permanencia
sen asalariados	13.303	12.752	88.693
de 1 a 5 asalariados	5.186	3.888	51.000
de 6 a 9 asalariados	411	258	6.535
de 10 a 19 asalariados	238	142	4.916
de 20 a 49 asalariados	112	51	2.877
de 50 a 99 asalariados	20	19	714
de 100 a 499 asalariados	10	10	429
de 500 ou máis asalariados	0	1	59
Total	19.280	17.121	155.223

Fonte: IGE, Directorio de empresas de Galicia 2002

A desagregación das empresas pola situación de actividade e pola actividade principal –segundo a CNAE- ofrecémola no cadro 2.15, para posibilitar ás persoas interesadas a análise en maior profundidade da evolución no último ano do noso tecido produtivo.

Unha das posibilidades que ofrece o Directorio de empresas de Galicia é a de realizar unha análise desagregada por comarcas e mesmo por concellos da evolución anual das empresas con actividade en Galicia. As comarcas das sete maiores cidades galegas concentran en 2002 o 59% das empresas e o 69% dos asalariados; o cadro 2.16 ofrece a información de cada unha das comarcas galegas desagregada nos tres apartados da clasificación por situación de actividade (altas, baixas e permanencias).

Por concellos, sobrancearemos que os sete galegos de maior poboación concentran a metade dos asalariados (51%) e un 42% das empresas; séguenlle a continuación os concellos de Carballo, Vilagarcía, Oleiros, Arteixo e Narón. Os concellos de maior densidade empresarial, pola súa banda, son: San Cibrao das Viñas, Rábade, Bergondo e O Carballiño (con 130, 98, 93 e 90 empresas en funcionamento por cada 1.000 habitantes, respectivamente).

Cadro 2.15
Número de empresas por situación de actividade e actividade principal. Galicia. 2002

	Alta	Baixa	Permanencia
10. Extracción e aglomeración de antracita, hulla, lignito e turba	0	0	2
11. Extracción de crús de petróleo e gas natural, actividades dos servizos relacionados coas explotacións petrolíferas e de gas, agás activ. de prospección	0	0	5
12. Extracción de minerais de uranio e torio	0	0	0
13. Extracción de minerais metálicos	0	0	4
14. Extracción de minerais non metálicos nin enerxéticos	39	32	390
15. Industria de produtos alimenticios e bebidas	197	230	2.611
16. Industria do tabaco	0	0	1
17. Industria téxtil	35	36	315
18. Industria da confección e da peletería	150	174	1.364
19. Preparación, curtido e acabado do coiro; fabricación de artigos de marroquinería e viaxe; artigos de albartería, talabartería e zapatería	4	5	63
20. Industria da madeira e da cortiza, agás mobles; cestería e espartería	89	106	1.793
21. Industria do papel	5	4	43
22. Edición, artes gráficas e reprodución de soportes gravados	97	93	876
23. Coquerías, refino de petróleo e tratamento de combustibles nucleares	0	0	2
24. Industria química	6	11	155
25. Fabricación de produtos de caucho e materias plásticas	19	11	216
26. Fabricación de produtos de minerais non metálicos	67	73	1.000
27. Metalurxia	5	2	73
28. Fabricación de produtos metálicos, agás maquinaria e equipo	173	141	2.212
29. Industria da construción de maquinaria e equipo mecánico	48	36	489
30. Fabricación de máquinas de oficina e equipos informáticos	5	4	39
31. Fabricación de maquinaria e material electrónico	2	7	81
32. Fabricación de material electrónico; fabricación de equipo e aparatos de radio, televisión e comunicacións	1	0	34
33. Fabricación de equipo e instrumentos médico-cirúrxicos, de precisión, óptica e relojería	27	23	296
34. Fabricación de vehículos de motor, remolques e semirremolques	16	4	124
35. Fabricación doutro material de transporte	32	17	374
36. Fabricación de mobles; outras industrias manufactureiras	120	110	1.412
37. Reciclaxe	1	0	0
40. produción e distribución de enerxía eléctrica, gas, vapor e auga quente	24	8	165
41. Captación, depuración e distribución de auga	1	0	14
45. construción	3.166	1.858	20.028
50. Venda, mantemento e reparación de vehículos de motor, motocicletas e ciclomotores, venda polo miúdo de combustible para vehículos de motor	343	334	5.260
51. Comercio por xunto e intermediarios do comercio, agás de vehículos de motor e motocicletas	1.132	1.137	11.260
52. Comercio polo miúdo, agás o comercio de vehículos de motor, motocicletas e ciclomotores; reparación de efectos pessoais e aparellos domésticos	3.739	3.960	33.072
55. Hostalería	2.665	2.894	18.164
60. Transporte terrestre; transporte por tuberías	1.033	955	11.004
61. Transporte marítimo, de cabotaxe e por vías de navegación interiores	5	5	27
62. Transporte aéreo e espacial	0	1	5
63. Actividades anexas aos transportes; actividades de axencias de viaxes	128	92	965
64. Correos e telecomunicacións	40	31	209
65. Intermediación financeira, agás seguros e plans de pensións	7	6	77
66. Seguros e plans de pensións, excepto seguridade social obrigatoria	4	15	117
67. Actividades auxiliares á intermediación financeira	317	229	2.128
70. Actividades inmobiliarias	736	395	4.196
71. Alugueiro de maquinaria e equipo sen operario, de efectos pessoais e aparellos domésticos	141	74	722
72. Actividades informáticas	204	116	652
73. Investigación e desenvolvemento	55	67	448
74. Outras actividades empresariais	2.468	1.842	16.488
80. Educación	321	376	2.399
85. Actividades sanitarias e veterinarias, servizos sociais	549	677	5.062
90. Actividades de saneamento público	29	24	160
91. Actividades asociativas	24	71	478
92. Actividades recreativas, culturais e deportivas	443	386	2.642
93. Actividades diversas de servizos persoais	568	449	5.507
Total	19.280	17.121	155.223

Fonte: IGE, Directorio de empresas de Galicia 2002

**Número de empresas por situación de actividades comarca.
Galicia. 2002**

■ **Cadro 2.16**

	Alta	Baixa	Permanencia
A Barcala	65	46	505
A Coruña	2.942	3.495	25.313
Arzúa	98	89	849
Barbanza	350	282	2.846
Bergantiños	509	422	4.079
Betanzos	233	221	2.140
Eume	148	136	1.252
Ferrol	845	815	7.349
Fisterra	126	123	1.044
Muros	58	68	608
Noia	180	179	1.571
O Sar	111	92	845
Ordes	210	183	1.892
Ortega	75	80	879
Santiago	1.691	1.253	9.003
Terra de Melide	69	69	818
Terra de Soneira	120	116	1.154
Xallas	82	68	755
A Fonsagrada	27	27	310
A Mariña Central	181	174	1.751
A Mariña Occidental	123	141	1.273
A Mariña Oriental	103	91	1.055
A Ulloa	65	45	496
Chantada	89	87	820
Lugo	862	805	7.403
Meira	34	21	351
Os Ancares	66	63	656
Quiroga	34	32	291
Sarria	160	143	1.507
Terra Chá	228	230	2.143
Terra de Lemos	199	190	1.859
A Limia	144	107	1.228
Allariz-Maceda	65	75	747
Baixa Limia	29	33	343
O Carballiño	167	161	1.694
O Ribeiro	79	94	966
Ourense	1.052	973	9.377
Terra de Caldelas	23	27	191
Terra de Celanova	92	98	1.048
Terra de Trives	18	29	228
Valdeorras	203	183	1.698
Verín	155	154	1.357
Viana	37	37	319
A Paradanta	57	60	505
Caldas	208	175	1.685
Deza	287	240	2.462
O Baixo Miño	351	237	2.409
O Condado	235	151	1.787
O Morrazo	489	331	3.404
O Salnés	815	555	5.920
Pontevedra	907	678	6.936
Tabeirós-Terra de Montes	170	131	1.544
Vigo	3.157	2.448	23.426

Fonte: IGE, Directorio de empresas de Galicia 2002

Deixando agora á marxe a situación concreta de actividade, centrarémonos nos cadros 2.17 e 2.18 nas empresas activas en Galicia, subliñando que:

Por estrato de asalariados e sede social, se ben tan só un 2% das empresas con actividade en Galicia teñen a sede social fóra de Galicia, esta porcentaxe sube notablemente nas empresas de maior tamaño, posto que ascende ao 49'15% nas de 500 ou máis asalariados, ao 31,11% nas de 250-499 e a un 24,07% nas de 100-249 asalariados.

Por condición xurídica e sede social, compróbase que a media de empresas con sede social fóra de Galicia (2%) é amplamente superada sobre todo nas sociedades comanditarias (85'71%) e –o que é moito máis significativo para a análise do tecido produtivo das principais empresas– as sociedades anónimas (29'64%). A situación contraria dáse sobre todo nas empresas propiedade de persoas físicas (0'56%) e máis nas comunidades de bens (0'59%).

■ Cadro 2.17 Número de empresas activas en Galicia por estrato de asalariados e sede social. Galicia. 2002

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	Fóra de Galicia	Permanencia
sen asalariados	42.702	12.810	12.966	32.162	100.640	1.356	101.996
de 1 a 5 asalariados	21.865	7.662	6.696	18.811	55.034	1.152	56.186
de 6 a 9 asalariados	2.639	784	751	2.465	6.639	307	6.946
de 10 a 19 asalariados	1.999	510	501	1.846	4.856	298	5.154
de 20 a 49 asalariados	1.164	262	247	1.086	2.759	230	2.989
de 50 a 99 asalariados	273	38	67	251	629	105	734
de 100 a 249 asalariados	122	18	23	102	265	84	349
de 250 a 499 asalariados	33	1	5	23	62	28	90
de 500 ou máis asalariados	17	1	4	8	30	29	59
Total	70.814	22.086	21.260	56.754	170.914	3.589	174.503

Fonte: IGE, Directorio de empresas de Galicia 2002

■ Cadro 2.18 Número de empresas activas en Galicia por condición xurídica e sede social. Galicia. 2002

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	Fóra de Galicia	Total
Persoa física	46.995	15.712	14.718	35.167	112.592	639	113.231
Sociedade anónima	1.770	296	469	1.487	4.022	1.694	5.716
Sociedade de responsabilidade limitada	16.603	4.526	4.759	16.645	42.533	1.008	43.541
Sociedade cooperativa	414	175	146	280	1.015	20	1.035
Sociedade colectiva	9	0	1	3	13	4	17
Sociedade comanditaria	1	0	0	0	1	6	7
Comunidade de bens	812	1.173	250	1.981	4.216	25	4.241
outra	4.210	204	917	1.191	6.522	193	6.715
Total	70.814	22.086	21.260	56.754	170.914	3.589	174.503

Fonte: IGE, Directorio de empresas de Galicia 2002

2.3. Estatística de sociedades mercantís. Situación económico-financieira das empresas galegas

Neste epígrafe achegarémonos á situación empresarial galega do ano 2003 a partir dos datos extraídos de dúas fontes:

■ A Estatística de actividades mercantís, elaborada polo INE, que permite estudar as sociedades creadas disoltas, que amplían capital en cada unha das comunidades autónomas, así como outros aspectos relativos á actividade empresarial (como por exemplo o capital subscrito ou o desembolsado).

■ A Central de Balances de Galicia, na que o IGE proporciona información trimestral relativa á situación económico-financieira das empresas de Galicia.

Estatística de sociedades mercantís. Por comunidades autónomas.2003

■ Cadro 2.19

	Sociedades creadas		Sociedades que amplían capital		Sociedades disoltas
	Número	Capital subscrito	Número	Capital subscrito	Número
Andalucía	1.783	81.806	458	327.935	135
Aragón	202	6.720	94	35.336	50
Asturias	123	3.430	45	12.494	39
Baleares	284	9.970	136	53.022	55
Canarias	367	10.208	250	153.407	33
Cantabria	69	1.432	31	18.020	5
C. León	358	19.781	134	42.881	52
C. A Mancha	318	9.985	91	20.018	28
Cataluña	1.967	233.793	693	800.802	159
C. Valenciana	1.235	52.513	305	108.814	105
Extremadura	139	7.123	45	4.640	10
Galicia	449	22.542	134	90.943	65
A Coruña	165	5.144	51	22.629	21
Lugo	48	1.726	23	11.557	18
Ourense	54	2.753	17	5.550	7
Pontevedra	182	12.919	43	51.207	19
Madrid	2.182	211.886	901	1.849.050	289
Murcia	332	18.530	111	23.586	16
Navarra	68	10.889	-	-	7
País Vasco	395	45.677	139	138.710	91
A Ríoxa	77	1.318	21	7.301	8
Ceuta	3	42	2	282	1
Melilla	5	21	3	808	-
España	10.356	747.666	3.593	3.688.047	1.148

Fonte: INE, Estatística de sociedades mercantís

2.3.1. Estatística de sociedades mercantís

Esta é unha valiosa información que serve para complementar a proporcionada no epígrafe anterior en relación ás situacións de actividade das empresas presentes en Galicia (altas, baixas, etc.). No cadro 2.19 constatamos que:

■ As sociedades mercantís creadas en Galicia no ano 2003 representan un 4'26% do total estatal, porcentaxe inferior en dous puntos ao peso relativo por número de

empresas de Galicia en España (como vimos cos datos do DIRCE); menor é aínda a proporción do capital subscrito na creación destas sociedades (que se queda no 3'02%, a metade do noso peso relativo por número de empresas).

■ As sociedades que amplían o seu capital en Galicia son o 3'73% do total español, porcentaxe que baixa ao 2'47% ao analiza-lo peso relativo do capital subscrito nestas ampliacións do capital social en Galicia.

■ Nas sociedades disoltas, Galicia representou un 5,66% do conxunto do Estado, polo que representa a maior porcentaxe das cinco analizadas neste cadro.

No cadro 2.20 presentámo-lo desglose (en anónimas e limitadas) das sociedades mercantís creadas en cada unha das provincias de Galicia (e no total español) no ano 2003. No cadro 2.21 facemos algo semellante para as sociedades mercantís disoltas e máis para as que ampliaron capital no pasado ano. A información desagregada destes dous cadros permite afondar na análise ás persoas interesadas.

■ Cadro 2.20

Sociedades mercantís creadas. Capital suscrito e desembolsado. 2003

	Total xeral ⁽¹⁾			Sociedade anónima			Sociedade limitada		
	Número	Capital ⁽²⁾		Número	Capital ⁽²⁾		Número	Capital ⁽²⁾	
		subscrito	desembolsado		subscrito	desembolsado		subscrito	desembolsado
A Coruña	165	5.144	4.547	5	1.141	544	160	4.003	4.003
Lugo	48	1.726	1.456	1	360	90	47	1.366	1.366
Ourense	54	2.753	2.753	-	-	-	54	2.753	2.753
Pontevedra	182	12.919	12.919	4	4.985	4.985	178	7.933	7.933
Total España	10.356	747.666	606.053	215	263.937	122.324	10.139	483.692	483.692

(1) O total xeral inclúe as sociedades colectivas e as sociedades comanditarias

(2) En miles de euros

Fonte: INE, Estatística de sociedades mercantís

■ Cadro 2.21

Sociedades mercantís que amplían capital e disoltas. 2003

	Amplían capital						Disoltas			
	Total xeral ⁽¹⁾		Sociedade anónima		Sociedade limitada		Total	Voluntaria	Por fusión	Outras
	Número	Capital ⁽²⁾	Número	Capital ⁽²⁾	Número	Capital ⁽²⁾				
A Coruña	51	22.629	11	13.134	40	9.494	21	21	-	-
Lugo	23	11.557	4	1.514	19	10.043	18	18	-	-
Ourense	17	5.550	3	3.980	14	1.571	7	7	-	-
Pontevedra	43	51.207	5	18.839	38	32.368	19	13	2	4
Total España	3.593	3.688.047	531	1.366.647	3.060	2.321.387	1.148	945	148	55

(1) O total xeral inclúe as sociedades colectivas e as sociedades comanditarias

(2) En miles de euros

Fonte: INE, Estatística de sociedades mercantís

A comparanza entre as distintas comunidades autónomas das sociedades mercantís que reduciron o seu capital ou desembolsaron dividendos pasivos no ano 2003 pódese facer cos datos do cadro 2.22. As sociedades que reduciron capital en Galicia foron un 2'17% do total estatal (cunha porcentaxe de capital que se quedou no 0'21% do español) e os dividendos pasivos desembolsados polas empresas de Galicia tan só representaron un 0,87% do total estatal.

**Sociedades mercantís que desembolsan dividendos pasivos
e sociedades que reducen capital. 2003**

■ **Cadro 2.22**

	Desembolso de dividendos pasivos		Reducen capital	
	Número	Capital desembolsado ⁽¹⁾	Número	Capital suscrito ⁽¹⁾
Andalucía	14	17.033	90	40.761
Aragón	3	66.210	26	3.196
Asturias	5	237	6	1.622
Baleares	4	521	14	2.149
Canarias	7	2.468	10	6.917
Cantabria	-	-	8	7.692
C. León	10	3.008	11	1.920
C. A Mancha	5	295	12	1.569
Cataluña	35	4.832	130	36.185
C. Valenciana	13	6.523	26	4.758
Extremadura	-	-	6	335
Galicia	5	225	12	931
Madrid	53	101.973	155	300.706
Murcia	2	840	16	5.435
Navarra	-	-	-	-
País Vasco	13	55.718	27	27.771
A Ríoxa	1	30	3	91
Ceuta e Melilla	-	-	-	-
España	170	259.914	552	442.038

(1) En miles de euros

Fonte: INE, Estatística de sociedades mercantís

2.3.2. Situación económico-financieira das empresas galegas

A Central de Balances de Galicia é un sistema de información de base empresarial que xestiona unha mostra do tecido productivo galego, da que obtén o **Balance** e máis a **Conta de Resultados** tal como foron depositadas ao entregar as **Contas Anuais** nos Rexistros Mercantís da nosa comunidade autónoma. É un instrumento importante para o estudo da evolución económico – financeira das empresas que presentan as **súas contas anuais** en Galicia, que complementa a información de base rexistral coa aportada voluntariamente por empresas e a doutras fontes (como as empresas certificadoras de calidade).

○ **Informe anual económico – financeiro da empresa galega 2003** recolle, ademais do Balance e máis da Conta de perdas e ganancias agregadas, o estudo dos ingresos, custos e resultados empresariais, do investimento e o financiamento, da rendibilidade, do emprego e a produtividade do traballo, e, por último, da xeración de valor engadido.

No cadro 2.23 ofrecémola situación comparativa dos últimos trimestres dos anos 2002 e 2003 (que recollen os valores acumulados ate o final dese trimestre), e no 2.24 recollémo-los índices de evolución para os cinco últimos trimestres, para que as persoas interesadas no tema teñan a man datos que permiten achegarse á evolución financeira e económica das empresas de Galicia.

Informe trimestral económico-financieiro da empresa galega. Evolución interanual. 2002-2003

Cadro 2.23

	4º trim. 2002	4º trim. 2003
Emprego		
Nº de empresas	174	174
Nº de empregados	51.248	53.352
Salarios e remuneracións ⁽¹⁾	1.103,49	1.119,88
Actividade⁽¹⁾		
Ingresos de explotación	12.311,46	12.135,65
Materias primas e outros consumos e gastos de explotación	9.885,15	9.975,72
Valor engadido bruto a custo de factores (VEBcf)	2.426,31	2.159,93
Gastos de persoal	1.433,96	1.467,47
Resultado económico bruto da explotación	992,35	692,46
Investimento⁽¹⁾		
Activo fixo	5.829,83	4.655,13
Activo circulante	3.711,65	3.490,19
Financiamento⁽¹⁾		
Recursos propios	3.780,72	3.363,78
Recursos alleos	5.752,60	4.779,78
Ratios		
VEBcf por empregado (miles de euros)	47,34	40,48
Gastos de persoal/Ingresos de explotación	0,12	0,12
Materias primas e outros consumos de explotación/Ingresos de explotación	0,80	0,82
Resultado económico bruto/Ingresos de explotación	0,08	0,06
Activo fixo/Activo circulante	1,57	1,33
Recursos alleos/Recursos propios	1,52	1,42

Os datos das empresas son cifras acumuladas ata finais de cada trimestre

(1) En millóns de euros

Fonte: IGE, Central de balances trimestral

Cadro 2.24

Informe trimestral económico-financieiro da empresa galega. Indicadores de evolución trimestral. 2002-2003

	2002	2003			
	4º trimestre	1º trim.	2º trim.	3º trim.	4º trim.
Relevancia de custos e resultados sobre ingresos de explotación					
Materias primas e outros consumos de explotación/Ingresos	0,79	0,79	0,77	0,77	0,81
Gastos de persoal/Ingresos	0,12	0,11	0,11	0,11	0,15
Resultado económico bruto de explotación/Ingresos	0,09	0,09	0,11	0,12	0,04
Relación entre tipos de investimento					
Activo fixo/Activo circulante	1,43	1,26	1,41	1,26	1,89
Indicador de endebedamento					
Recursos alleos/Recursos propios	1,40	1,48	1,46	1,48	1,02
Opinións empresariais					
Índice de confianza industrial (ICI)(1)	2,20	13,49	16,47	20,12	5,93
Nivel de produción previsto para o trimestre seguinte	16,95	24,72	1,21	10,54	10,06
Nivel da carteira de pedidos	8,01	28,90	36,80	37,38	2,66
Nivel de existencias	18,37	13,14	-11,41	-12,45	-5,08

(1) O ICI é a media das opinións expresadas sobre situación da carteira de pedidos, nivel de existencias e tendencia estimada da produción

Fonte: IGE, Central de balances trimestral

Por último, no cadro 2.25 presentamos a evolución nun prazo máis longo (o cuatrienio 1998 – 2001) dalgúns datos relativos á mostra empresarial da Central de Balances de Galicia. Esta mostra comprende ó redor de 21.000 empresas (entre 20.333 en 2001 e 22.865 en 1999) con sede social en Galicia e uns ingresos de explotación superiores a 42.000 euros nalgúns dos catro anos (1998 a 2001); non forman parte da mostra as empresas que non teñen obriga de presentar as súas

contas no Rexistro Mercantil (como por exemplo as que son propiedade dunha persoa física) ou que incumpran esa obriga nin tampouco as pertencentes ao sector financeiro (polas dificultades de homoxeneización dos datos).

Reflictese nese cadro a evolución ascendente dos ingresos de explotación (32'42%) e máis do valor engadido bruto ao custo dos factores (33'71%) acumulados no período analizado.

Ingresos de explotación ⁽¹⁾ e VEB ⁽¹⁾. Galicia. 1998-2001

■ Cadro 2.25

	1998	1999	2000	2001
Nº de empresas analizadas	21.707	22.865	22.851	20.333
Ingresos de explotación	35.755.581,53	41.068.840,78	45.396.856,13	47.347.898,06
Valor engadido bruto (cf)	7.226.939,49	8.419.613,41	9.096.290,66	9.663.405,81

(1) En miles de euros

Fonte: IGE, Central de balances de Galicia

2.4. Análise de enquisas industriais e de opinións empresariais

Neste epígrafe referirémonos, primeiramente, ós últimos datos que sobre o noso sector industrial figuran en diversas enquisas industriais (de empresas e máis de produtos) que nos últimos anos vén realizando o INE; despois achegarémonos á posición galega nas enquisas sobre investigación científica e desenvolvemento tecnolóxico e sobre indicadores de alta tecnoloxía nas empresas (ámbalas dúas tamén do INE) e por último analizaremos a situación das empresas industriais galegas nunha perspectiva conxuntural, segundo a Enquisa de Opinións Empresariais.

2.4.1. Enquisas industriais de empresas e de produtos

A Enquisa Industrial de Empresas proporciona unha información interesante para o estudo das características dos distintos sectores da actividade industrial -nos niveis estatal e autonómico- e intégrase no proxecto europeo de estatísticas estruturais das empresas.

No cadro 2.26 podemos ver que nas cinco variables analizadas o peso relativo de Galicia no total estatal en 2002 estivo no intervalo do 5'2% ó 6,2%, sendo o máis baixo (como en tódolos anos do cadro) o de gastos de persoal e o máis alto o das horas traballadas. Agás nos gastos de persoal, esas variables quedan nun nivel semellante ao que acada o número de empresas galegas no conxunto do Estado.

Ese mesmo cadro permite unha visión dinámica da participación de Galicia no total estatal nesas cinco variables da industria de 1995 a 2002. Subliñaremos os seguintes aspectos:

■ No último ano sobe a importancia relativa de Galicia no conxunto estatal nas cinco variables, con especial intensidade na cifra de negocios e nos gastos de explotación).

■ Na análise comparativa dos datos de 1995 e 2002, aumenta a participación galega no total español nas cinco variables, facéndoo con especial intensidade nos gastos de explotación e nas horas traballadas.

Evolución do peso de Galicia no total estatal nas principais variables da industria. 1995-2002

■ Cadro 2.26

	Persoas ocupadas	Horas traballadas	Cifra de negocios	Gastos de persoal	Gastos de explotación
1995	5,6	5,6	5,6	4,8	5,4
1996	5,6	5,6	5,5	4,9	5,4
1997	5,8	5,7	5,5	4,9	5,6
1998	6,1	6,1	5,7	5,1	5,8
1999	5,8	5,9	6,1	5,0	6,1
2000	5,8	6,1	6,3	5,0	6,3
2001	6,0	6,1	5,8	5,0	5,8
2002	6,2	6,3	6,2	5,2	6,2

Elaboración propia

(1) Datos en porcentaxe de Galicia sobre o total de España

Fonte: INE, Enquisa industrial de empresas

No cadro 2.27 presentámo-la desagregación por agrupacións de actividade dos datos desas cinco variables en Galicia (para permitir a quen o desexe afondar no estudo da nosa estrutura industrial) e no 2.28 témo-la participación de cada comunidade autónoma na cifra de negocios total estatal; sobrancean Cataluña, Madrid e C.Valenciana (que conxuntamente supoñen un 48,1% do total español).

■ Cadro 2.27

A industria galega. Principais variables ⁽¹⁾. Por agrupacións de actividade. 2002

	Persoas ocupadas	Horas traballadas	Cifra de negocios	Gastos de persoal	Gastos de explotación
Industrias extractivas, enerxía e auga	9.276	15.957	4.680.158	316.362	3.797.187
Alimentación, bebidas e tabaco	27.431	49.443	5.115.858	486.965	4.947.798
Industria téxtil, confección, coiro e calzado	22.143	39.699	1.553.287	301.618	1.471.423
Madeira e cortiza	12.065	21.670	1.549.418	201.519	1.488.701
Papel, edición e artes gráficas	6.385	11.313	764.721	149.260	696.644
Industria química	2.619	4.625	959.749	89.106	893.208
Caucho e materias plásticas	4.799	8.471	712.749	109.826	663.658
Produtos minerais non metálicos diversos	14.017	24.853	1.249.820	282.247	1.199.817
Metalurxia e fabricación de prod. metálicos	22.426	39.891	2.931.916	500.693	2.694.580
Maquinaria e equipo mecánico	7.330	13.035	710.263	182.876	688.885
Material e equipo eléctrico, electrónico e óptico	4.563	8.197	575.787	104.472	528.179
Material de transporte	27.552	47.745	6.545.241	816.866	6.701.650
Industrias manufactureiras diversas	5.476	9.850	312.341	87.016	300.577
Total industria galega	166.080	294.750	27.661.308	3.628.826	26.072.307

Elaboración propia

(1) En miles de euros as tres últimas variables; en miles as horas traballadas

Fonte: INE, Enquisa industrial de empresas

Cifra de negocios por comunidades autónomas. 2002

■ Cadro 2.28

	Cifra de negocios	% sobre o total
Andalucía	40.495.767	9,1
Aragón	20.003.092	4,5
Asturias	10.659.447	2,4
Baleares	3.332.020	0,8
Canarias	6.206.372	1,4
Cantabria	6.061.772	1,4
Castela e León	26.692.751	6,0
Castela A Mancha	17.850.418	4,0
Cataluña	112.534.052	25,2
C. Valenciana	49.542.762	11,1
Extremadura	3.725.238	0,8
Galia	27.661.308	6,2
Madrid	52.826.851	11,8
Murcia	10.692.963	2,4
Navarra	13.849.114	3,1
País Vasco	40.739.171	9,1
A Ríoxa	4.360.964	1,0
España	447.234.061	100

(1) En miles de euros

Fonte: INE, Enquisa industrial de empresas

A Enquisa Industrial de Produtos, pola súa banda, proporciona datos desde 1993, ano no que comeza España o proceso de adaptación ó Regulamento PRODCOM (producción COMunitaria) relativo á harmonización das estatísticas sobre a produción industrial nos países da UE; inclúe unha lista de produtos industriais de xeito harmonizado coa clasificación que se fai a efectos de comercio exterior na UE (para facilita-la comparación de datos de produción industrial cos obtidos nas estatísticas de comercio exterior).

O cadro 2.29 recolle o valor da produción comercializada polas distintas comunidades autónomas en 2002. Sobrancea a concentración xeográfica en cinco comunidades (Cataluña, C.Valenciana, País Vasco, Madrid e Andalucía) que axuntan case dúas terceiras partes (64,6%) do importe total das vendas do Estado. Galicia ocupa a sétima posición (despois das cinco comunidades citadas e máis a de Castela-León).

A visión dinámica a longo prazo da participación galega na produción comercializada -da lista de produtos PRODCOM- no conxunto do estado figura no cadro 2.30; coa suba continuada do último quinquenio (a un ritmo de dúas ou tres décimas por ano) Galicia obtén a maior porcentaxe da serie, lixeiramente por riba da nosa participación na poboación estatal.

Valor da produción comercializada. Por comunidades autónomas. 2001-2002

■ Cadro 2.29

	2001		2002	
	Miles de euros	%	Miles de euros	%
Andalucía	26.636.830	9,0	28.216.872	9,0
Aragón	12.887.204	4,3	14.009.536	4,5
Asturias	6.600.994	2,2	7.843.980	2,5
Baleares	1.325.161	0,4	1.617.778	0,5
Canarias	3.822.723	1,3	4.156.435	1,3
Cantabria	4.073.973	1,4	4.192.794	1,3
C. León	19.706.851	6,6	21.307.357	6,8
C. A Mancha	10.853.255	3,7	12.487.606	4,0
Cataluña	78.618.218	26,5	80.661.937	25,7
C. Valenciana	33.172.133	11,2	35.167.474	11,2
Extremadura	1.798.123	0,6	2.634.901	0,8
Galicia	18.590.302	6,3	20.517.002	6,5
Madrid	28.081.389	9,5	28.254.434	9,0
Murcia	6.737.016	2,3	7.317.260	2,3
Navarra	10.640.920	3,6	11.679.718	3,7
País Vasco	29.744.297	10,0	30.380.010	9,7
A Ríoxa	3.531.511	1,2	3.738.141	1,2
España	296.820.900	100,0	314.183.234	100,0

Elaboración propia

(1) Lista de produtos PRODCOM

Fonte: INE, Enquisa industrial de produtos

Evolución do peso de Galicia no total estatal da produción comercializada ⁽¹⁾. 1995-2002

■ Cadro 2.30

	% Galicia / España
1995	5,2
1996	5,3
1997	5,2
1998	5,5
1999	5,8
2000	6,1
2001	6,3
2002	6,5

Elaboración propia

(1) Lista de produtos PRODCOM

Fonte: INE, Enquisa industrial de produtos

O cadro 2.31 amosa máis polo miúdo a composición interna desa produción comercializada, xa que presenta a desagregación por agrupacións da participación de Galicia no total de España. Dúas agrupacións seguen a destacar moi especialmente no ano 2002 na nosa comunidade: madeira-cortiza (17%) e material de transporte (13,1%); se en cambio analizámo-los sectores da industria galega de menor peso en relación co total estatal -lembrando que só entran no cómputo os do listado PRODCOM- vese que en tres non chegan ao 3%: coiro-calzado (0,4%), papel, artes gráficas e edición (2,9%), maquinaria e equipo, óptica e similares (2,4%) .

■ Cadro 2.31

Sectorización por grandes agrupacións ⁽¹⁾. % Galicia/España. 1999-2002

CNAE	1999	2000	2001	2002
15-16 Alimentación, bebidas e tabaco	6,3	6,5	6,8	6,8
17-18 Têxtil e confección	6,6	7,1	7,5	7,3
19 Coiro e calzado	0,4	0,4	0,4	0,4
20 Madeira e cortiza	17,3	17,2	16,3	17,0
21-22 Papel, artes gráficas e edición	2,6	2,8	2,7	2,9
23.2-24 Refino de petróleo e químicas	3,5	3,8	4,2	4,4
25 Manufacturas de caucho e plástico	4,1	4,1	4,3	4,6
26 Produtos minerais non metálicos	4,8	4,6	4,8	4,8
27 Producción, 1ª transformación e fundición de metais	6,9	7,1	7,4	7,0
28 Produtos metálicos	4,1	4,3	4,8	4,6
29-30-33 Maquinaria e equipo, óptica e similares	2,3	2,1	2,4	2,4
31-32 Material eléctrico e electrónico	4,1	3,8	5,3	4,2
34-35 Material de transporte	10,9	12,2	12,1	13,1
36 Outras industrias manufactureiras	2,1	2,2	2,9	3,1
40 Enerxía eléctrica, gas e vapor	-	-	-	11,3
Total Industria	5,8	6,1	6,3	6,5

Elaboración propia

(1) Lista de produtos PRODCOM

Fonte: INE, Enquisa industrial de produtos

No cadro 2.32 presentámo-la desagregación por grandes agrupacións do valor da produción comercializada galega. Constatase que dúas agrupacións (material de transporte e máis: alimentación, bebidas e tabaco) concentran en 2002 case a metade (48,7%) do valor da produción comercializada de Galicia da lista PRODCOM.

■ Cadro 2.32

Valor da produción comercializada ⁽¹⁾. Por grandes agrupacións. Galicia. 2000-2002

CNAE	2000		2001		2002	
	Miles euros	%	Miles euros	%	Miles euros	%
15-16 Alimentación, bebidas e tabaco	551.761	18,9	3.685.774	19,8	3.881.017	18,9
17-18 Têxtil e confección	153.101	5,2	1.007.161	5,4	959.502	4,7
19 Coiro e calzado	2.686	0,1	17.807	0,1	18.091	0,1
20 Madeira e cortiza	149.633	5,1	886.633	4,8	1.001.995	4,9
21-22 Papel, artes gráficas e edición	82.848	2,8	488.486	2,6	548.011	2,7
23.2-24 Refino de petróleo e químicas	261.871	9,0	1.697.273	9,1	1.739.753	8,5
25 Manufacturas de caucho e plástico	80.386	2,8	538.446	2,9	597.462	2,9
26 Produtos minerais non metálicos	130.553	4,5	885.611	4,8	951.969	4,6
27 Producción, 1ª transformación e fundición de metais	199.915	6,8	1.244.079	6,7	1.211.938	5,9
28 Produtos metálicos	130.901	4,5	945.883	5,1	999.811	4,9
29-30-33 Maquinaria e equipo, óptica e similares	78.887	2,7	559.145	3,0	570.063	2,8
31-32 Material eléctrico e electrónico	89.686	3,1	730.998	3,9	591.125	2,9
34-35 Material de transporte	973.136	33,3	5.613.981	30,2	6.121.686	29,8
36 Outras industrias manufactureiras	33.184	1,1	289.025	1,6	316.477	1,5
40 Enerxía eléctrica, gas e vapor	-	-	-	-	1.008.100	4,9
Total Galicia	2.918.549	100,0	18.590.302	100,0	20.517.002	100,0

Elaboración propia

(1) Lista de produtos PRODCOM

Fonte: INE, Enquisa industrial de produtos

A comparanza das porcentaxes de produción comercializada en Galicia e España do cadro 2.33 reflicte o maior peso relativo do apartado de material de transporte en Galicia (que practicamente dobra ao estatal), mentres que nos apartados de maquinaria e máis no de refino de petróleo e químicas a porcentaxe española supera en máis de catro puntos á galega (especialmente significativa en termos relativos no primeiro caso).

Porcentaxe da produción comercializada ⁽¹⁾. Por grandes agrupacións. Galicia e España. 2002

■ Cadro 2.33

CNAE	España	Galicia
15-16 Alimentación, bebidas e tabaco	18,1	18,9
17-18 Têxtil e confección	4,2	4,7
19 Coiro e calzado	1,3	0,1
20 Madeira e cortiza	1,9	4,9
21-22 Papel, artes gráficas e edición	6,1	2,7
23.2-24 Refino de petróleo e químicas	12,6	8,5
25 Manufacturas de caucho e plástico	4,1	2,9
26 Produtos minerais non metálicos	6,3	4,6
27 Produción, 1ª transformación e fundición de metais	5,5	5,9
28 Produtos metálicos	7,0	4,9
29-30-33 Maquinaria e equipo, óptica e similares	7,5	2,8
31-32 Material eléctrico e electrónico	4,4	2,9
34-35 Material de transporte	14,9	29,8
36 Outras industrias manufactureiras	3,3	1,5
40 Enerxía eléctrica, gas e vapor	2,8	4,9
Total Galicia	100,0	100,0

Elaboración propia

(1) Lista de produtos PRODCOM

Fonte: INE, Enquisa industrial de produtos

2.4.2. Outras enquisas empresariais

Os datos do cadro 2.34 explicitan que no ano 2003 o índice de produción industrial subiu un 1´6% en Galicia (algo menos da metade que o total estatal), nun ano no que Aragón e Murcia rexistraron as subas máis importantes. No total acumulado desde o ano 2000, Galicia queda 3´1 puntos por baixo do índice de partida aunque tres puntos por riba da media española.

Índice de produción industrial. Por comunidades autónomas. 2003

■ Cadro 2.34

	Índice ⁽¹⁾	% variación ⁽²⁾
Andalucía	104,5	14,1
Aragón	103,9	20,4
Asturias	94,1	2,0
Baleares	92,3	3,7
Canarias	101,5	7,7
Cantabria	97,1	6,4
C. León	112,9	9,4
C. A Mancha	79,8	-14,1
Cataluña	92,0	3,4
C. Valenciana	92,5	2,1
Estremadura	140,1	10,2
Galicia	96,9	1,6
Madrid	107,3	7,5
Murcia	103,9	15,3
Navarra	85,4	10,6
País Vasco	94,3	10,7
A Ríoxa	95,4	5,1
España	93,9	3,6

(1) Base 2000

(2) Decembro 2003 sobre decembro 2002

Fonte: INE, Índice de produción industrial

A desagregación por destino económico dos bens en cinco apartados figura no cadro 2.35 para as distintas comunidades autónomas no último bienio, co obxectivo de permitir afondar na análise ás persoas interesadas.

■ Cadro 2.35

**Índices de produción industrial ⁽¹⁾, por destino económico dos bens.
Por comunidades autónomas. 2002-2003**

	Bens de consumo		Bens de consumo duradeiro		Bens de consumo non duradeiro		Bens de equipo		Bens intermedios		Enerxía	
	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003
Andalucía	96,4	97,1	85,5	83,3	98,0	99,2	92,2	97,4	108,2	115,2	103,8	114,1
Aragón	105,3	110,3	110,8	118,6	102,3	105,8	91,9	97,2	104,0	111,3	111,5	112,0
Asturias	110,8	116,3	82,4	76,6	114,2	121,1	109,0	108,9	96,2	96,4	108,2	103,5
Baleares	114,8	102,0	72,7	46,8	123,7	113,7	112,9	116,3	90,5	90,9	122,5	134,2
Canarias	94,6	97,7	112,6	149,7	92,7	92,2	98,3	108,3	94,7	93,8	125,0	120,3
Cantabria	124,1	135,0	133,2	123,2	120,2	140,0	93,4	90,8	100,1	97,4	88,4	86,9
Castela e León	116,9	125,1	100,3	99,4	118,3	127,2	112,5	106,5	102,5	106,5	100,4	114,1
Castela A Mancha	97,1	95,6	89,3	86,0	98,1	96,9	100,5	105,9	92,7	92,7	94,6	79,1
Cataluña	104,2	102,2	100,4	94,4	104,6	103,2	94,3	90,7	100,0	102,7	98,9	100,5
Comunidade Valenciana	98,5	99,4	88,7	85,2	101,3	103,4	89,4	88,3	102,5	102,3	112,5	114,0
Extremadura	96,5	104,5	100,7	104,4	96,2	104,5	90,5	98,8	100,9	97,3	112,7	122,5
Galicia	91,8	94,8	91,8	101,2	91,8	94,3	92,8	96,1	109,2	112,7	110,2	116,0
Madrid	109,8	113,7	107,8	114,9	110,0	113,6	93,2	95,0	104,5	115,4	91,7	95,6
Murcia	101,7	101,5	71,3	70,0	107,6	107,6	112,6	133,9	95,9	94,1	100,8	96,9
Navarra	100,7	103,5	100,6	103,9	100,7	103,3	106,1	115,6	94,6	95,0	96,8	60,2
País Vasco	104,7	109,5	98,5	95,5	108,3	117,9	90,0	95,8	97,2	99,6	91,2	98,2
A Rioxa	96,9	99,2	89,2	95,4	98,2	99,9	101,9	109,9	97,6	100,1	173,9	181,3
España	101,5	102,0	95,3	94,7	102,6	103,2	91,9	92,5	99,2	101,4	103,0	106,9

(1) Datos en medias anuais. Base 2000
Fonte: INE, Índice de produción industrial

O cadro 2.36 recolle resumidamente as impresións dos empresarios galegos encol dalgunhas variables no conxunto do sector industrial nos últimos anos. Analizamos a continuación separadamente os cinco apartados dese cadro, que procede da Enquisa de Conxuntura Industrial que elabora o Ministerio de Ciencia e Tecnoloxía:

1) A previsión de **utilización da capacidade produtiva** total da industria estivo no cuarto trimestre do último ano no 81,2% e queda na segunda mellor posición do período analizado.

2) No tocante á demanda, a variable “**carteira de pedimentos**” amosa a diferenza existente entre a porcentaxe de respostas que indicaron que era elevada e as que sinalaron que era débil. En decembro do ano 2002 queda na mellor posición do período estudado.

3) En canto aos **stocks de produtos rematados**, as respostas da enquisa constatan a diferenza entre a porcentaxe de respostas que sinalan que o nivel é excesivo e as que sinalan que é insuficiente. A negativa evolución desta variable no último ano sitúaa na peor posición do período analizado.

4) A **tendencia da produción** representa a diferenza porcentual entre os que responden que aumentará e os que responden que diminuírá. No cadro comprobamos que este índice mellorou notablemente no último bienio e queda na segunda mellor posición do período focalizado.

5) A **previsión empresarial da tendencia do emprego** tamén mellorou moito no cuarto trimestre dos anos 2002 e 2003 respecto do mesmo período dos anos anteriores, e queda co mellor valor do período estudado.

■ **Cadro 2.36**

Opiniós empresariais. Total sector industrial (sen construción). Galicia. 1996-2003

Total sector industrial	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Grao utilización actual (%) ⁽¹⁾	61,1	70,3	75,8	73,8	75,2	76,5	81,6	81,2
Carteira de pedimentos	-15,0	-11,0	10,0	4,0	-5,0	-8	7	17,5
Stocks da produción	9,0	-2,0	12,0	-2,0	5,0	-3	-14	14,7
Tendencia da produción	7,0	5,0	17,0	22,0	-8,0	-39	-12	20,8
Tendencia do emprego	-19,0	-1,0	3,0	-2,0	-6,0	-27	-14	12,0

(1) Datos do 4º trimestre nesta variable. Nas outras, datos do mes de decembro
 Fonte: Ministerio de Ciencia e Tecnoloxía, Enquisa de conxuntura industrial

Deixando o sector industrial e entrando no sector servizos, os cadros 2.37 e 2.38 recollen datos do comercio polo miúdo e o 2.39 da Enquisa de ocupación en aloxamentos turísticos:

Índice de comercio polo miúdo. Por comunidades autónomas. 2003

■ **Cadro 2.37**

	Índice ⁽¹⁾	% variación ⁽²⁾
Andalucía	133,5	4,7
Aragón	136,1	6,2
Asturias	140,9	10,6
Baleares	107,6	4,3
Canarias	151,3	7,6
Cantabria	131,4	7,2
Catela e León	130,3	4,6
Castela A Mancha	137,3	5,9
Cataluña	147,7	8,8
Comunidade Valenciana	139,4	6,5
Estremadura	148,5	10,5
Galicia	140,5	8,3
Madrid	142,1	6,9
Murcia	144,1	9,5
Navarra	145,0	10,9
País Vasco	142,7	6,6
A Ríoxa	147,5	9,6
Ceuta	118,6	2,0
Melilla	118,8	1,3
España	139,8	7,0

(1) Base 2001

(2) Decembro 2003 sobre decembro 2002

Fonte: INE, Índices de comercio polo miúdo

**Índice de ocupación⁽¹⁾ no comercio polo miúdo.
Por comunidades autónomas. 2003**

■ **Cadro 2.38**

	Índice	% variación
Andalucía	110,4	4,0
Aragón	107,4	3,0
Asturias	103,8	0,4
Baleares	99,2	-1,1
Canarias	111,9	4,6
Cantabria	107,5	3,1
Catela e León	105,7	0,8
Castela A Mancha	107,5	2,5
Cataluña	108,2	2,1
Comunidade Valenciana	107,3	4,2
Estremadura	105,1	1,2
Galicia	106,6	4,7
Madrid	114,0	1,7
Murcia	111,3	5,0
Navarra	108,3	1,3
País Vasco	109,3	4,6
A Ríoxa	113,0	4,4
Ceuta	107,4	-0,1
Melilla	98,1	-3,1
España	109,0	2,9

(1) Comprende tanto o persoal asalariado como o non asalariado

(2) Cuarto trimestre 2003 sobre o mesmo trimestre do ano anterior

Fonte: INE, Índices de comercio polo miúdo

■ **Cadro 2.39**

Pernotacións. Por comunidades autónomas. 1999-2003

	Residentes en España					Residentes no estranxeiro				
	1999	2000	2001	2002	2003	1999	2000	2001	2002	2003
Andalucía	14.584,4	15.126,0	16.325,4	16.460,3	17.844,9	18.893,0	19.404,0	18.949,9	18.759,0	18.821,6
Aragón	3.127,2	3.208,4	3.275,4	3.369,1	3.374,3	427,1	481,9	448,4	501,2	494,9
Asturias	1.860,0	2.120,9	2.215,3	2.169,9	2.247,7	207,1	222,8	223,6	229,8	230,1
Baleares	5.638,2	5.799,7	4.946,1	5.079,0	5.491,6	53.074,1	47.627,8	48.494,9	42.276,3	43.151,3
Canarias	6.118,0	6.039,5	5.815,3	6.594,4	7.142,9	34.046,3	31.711,4	31.964,9	30.153,5	31.057,6
Cantabria	1.866,4	1.854,5	1.929,1	1.927,5	1.952,4	274,2	313,7	308,6	318,3	273,8
Catela e León	4.753,4	4.951,1	5.189,2	5.420,3	5.316,2	894,8	991,2	1.002,6	1.054,1	986,7
Castela A Mancha	2.288,0	2.413,8	2.571,5	2.551,2	2.567,1	442,3	457,6	464,5	481,9	478,2
Cataluña	11.951,4	12.505,1	12.707,2	12.396,2	12.725,8	23.735,1	24.297,5	24.168,8	24.560,7	23.927,7
Comunidade Valenciana	10.183,3	10.908,7	11.859,8	11.697,5	12.933,3	8.952,7	9.173,5	8.660,7	8.806,2	8.703,4
Estremadura	1.400,0	1.533,7	1.588,3	1.472,0	1.518,4	200,3	209,1	216,0	222,5	206,0
Galicia	5.887,2	4.947,4	4.963,9	5.309,6	5.467,8	795,6	901,2	887,7	954,0	990,4
Madrid	6.139,1	6.369,5	6.201,0	6.590,3	6.533,5	5.582,5	6.285,9	5.983,4	5.746,8	5.698,8
Murcia	1.871,3	1.973,5	2.024,6	1.949,5	2.096,7	407,5	441,5	446,2	506,4	544,0
Navarra	880,9	847,8	931,7	919,1	879,9	174,8	206,8	217,7	221,6	214,0
País Vasco	2.099,2	1.952,8	1.860,2	1.935,9	2.060,8	792,2	869,3	828,9	892,5	890,7
A Ríoxa	592,2	638,8	658,7	682,4	702,2	89,6	112,9	96,2	105,5	115,0
	171,3	121,6	129,4	130,1	125,0	31,7	38,1	38,5	33,0	36,6
	92,1	69,1	69,0	64,1	51,2	15,0	15,4	19,0	13,0	13,1
España	81.503,6	83.382,0	85.261,0	86.718,4	91.036,9	149.036,0	143.761,6	143.420,6	135.836,4	136.833,9

Datos en medias anuais, en miles de pernoctacións

Fonte: INE, Enquisa de ocupación en aloxamentos turísticos (establecementos hosteleiros)

■ O primeiro reflicte que a variación do comercio minorista en 2003 estivo 1 '3 puntos por riba en Galicia que na media estatal (e que o índice queda 0 '7 puntos por encima en Galicia).

■ O segundo sobrancea que a variación do emprego (asalariado e non asalariado) nese sector creceu moito máis en Galicia (4'7%) que en España (2'9%) nese ano –aunque o índice quede bastante por baixo en Galicia–;

■ O terceiro explicita as pernoctacións (desagregada en: residentes en España ou no estranxeiro) no último quinquenio e permite afondar no tema aos interesados no estudo da ocupación en aloxamentos turísticos.

2.4.3. Investigación científica e desenvolvemento tecnolóxico (I + D)

A investigación científica e o desenvolvemento tecnolóxico (I+D) abrangue un conxunto de traballos de carácter creativo emprendidos co fin de incrementa-los coñecementos nunha rama ou actividade determinada, así como a aplicabilidade desa suma de coñecementos á mellora dos xa existentes. Sen dúbidas é un factor clave á hora de posibilita-la converxencia real cos países máis desenvolvidos, que como veremos neste mesmo apartado presentan valores moi por riba dos existentes en España (e especialmente dos de Galicia).

O cadro 2.40 permítenos unha visión por comunidades autónomas para o ano 2002 dos gastos internos totais e máis do persoal (en equivalencia a xornada completa). Apréciase que o gasto interno total de Galicia (4,08% do total estatal) está moi por baixo da porcentaxe que lle correspondería pola poboación, polo PIB ou polo número de empresas no total español; no tocante ó persoal, Galicia (cun 4'64%) mellora a porcentaxe do gasto en I+D.

Gastos internos totais e persoal en I + D. Por comunidades autónomas. 2002

■ Cadro 2.40

	Gastos internos		Persoal en equivalencia a xornada completa	
	Miles euros	%	Total persoal	%
Andalucía	585.667	8,14	14.003,10	10,43
Aragón	160.346	2,23	3.949,00	2,94
Asturias	98.933	1,38	2.974,40	2,22
Baleares	45.271	0,63	704,80	0,52
Canarias	173.088	2,41	4.003,60	2,98
Cantabria	48.348	0,67	851,80	0,63
C. León	317.673	4,42	6.968,30	5,19
C. A Mancha	105.296	1,46	1.798,20	1,34
Cataluña	1.628.042	22,63	28.034,40	20,88
C. Valenciana	547.944	7,62	11.841,90	8,82
Extremadura	71.380	0,99	1.302,10	0,97
Galicia	293.195	4,08	6.225,10	4,64
Madrid	2.277.822	31,66	35.685,90	26,58
Murcia	97.633	1,36	2.146,50	1,60
Navarra	130.881	1,82	2.899,60	2,16
País Vasco	581.744	8,09	10.186,80	7,59
A Ríoxa	29.489	0,41	677,70	0,50
Ceuta e Melilla	788	0,01	5,20	0,00
España	7.193.537	100,00	134.258,20	100,00

Fonte: INE, Estatística sobre actividades en I+D

A alta concentración espacial do gasto interno total nas actividades de I+D en dúas comunidades autónomas evidénciase ó constatar que Cataluña e Madrid representan máis da metade (54,29%) do total estatal. No total de persoal o seu peso conxunto é algo inferior á metade do conxunto de España (47,46%).

O cadro 2.41 permítenos face-lo seguimento da evolución na década dos noventa (e comezo da actual) da porcentaxe do gasto en I+D en Galicia en relación co de España. Anque a suba relativa da primeira metade dos anos noventa foi moi superior en Galicia que no total estatal (e permitiulle a Galicia pasar do 2,26% de 1991 ao 3,33% de 1995 no total español), estancouse desde entón ao redor desa porcentaxe ata o ano 1999. A forte suba do último trienio fixo que superara o 4%, co valor máis alto do período analizado.

**Evolución dos gastos internos en I+D.
% Galicia/España. 1991-2002**

■ Cadro 2.41

1991	2,26
1992	3,11
1993	2,79
1994	2,57
1995	3,33
1996	3,20
1997	3,52
1998	3,24
1999	3,30
2000	3,70
2001	3,86
2002	4,08

Elaboración propia

Fonte: INE, Estatística sobre actividades en I+D

O valor absoluto do gasto en I+D dunha comunidade autónoma non é representativo dabondo do esforzo en investigación e desenvolvemento tecnolóxico da mesma, xa que o seu valor en relación co seu peso económico pode ser moi distinto. Por iso recolleemos no cadro 2.42 o gasto total en I+D e mailo que corresponde aos sectores público e privado, ademais das porcentaxes sobre o PIB de cada un deles en cada comunidade autónoma. O gasto en I+D de Galicia supón actualmente un 0'8% do PIB, e está realizado maioritariamente (61'32%) polo sector público. Sete comunidades (as que figuran en negriña neste cadro, agás Galicia) teñen unha proporción de gasto privado superior ao gasto público.

Cadro 2.42
Gastos internos totais e persoal en I + D. Por comunidades autónomas. 2002

	Total gasto en I+D		Sector privado ⁽¹⁾		Sector público ⁽²⁾	
	Miles de euros	% PIB	Miles de euros	% PIB	Miles de euros	% PIB
Andalucía	585.667	0,62	203.380	34,73	382.287	65,27
Aragón	160.346	0,75	100.640	62,76	59.706	37,24
Asturias	98.933	0,64	37.680	38,09	61.253	61,91
Baleares	45.271	0,26	8.929	19,72	36.342	80,28
Canarias	173.088	0,62	41.118	23,76	131.970	76,24
Cantabria	48.348	0,54	20.322	42,03	28.026	57,97
C. León	317.673	0,81	168.950	53,18	148.723	46,82
C. A Mancha	105.296	0,45	42.604	40,46	62.692	59,54
Cataluña	1.628.042	1,27	1.112.959	68,36	515.083	31,64
C. Valenciana	547.944	0,81	177.545	32,40	370.399	67,60
Extremadura	71.380	0,60	8.504	11,91	62.876	88,09
Galicia	293.195	0,80	113.415	38,68	179.780	61,32
Madrid	2.277.822	1,90	1.323.149	58,09	954.673	41,91
Murcia	97.633	0,58	35.099	35,95	62.534	64,05
Navarra	130.881	1,11	90.195	68,91	40.686	31,09
País Vasco	581.744	1,32	440.897	75,79	140.545	24,16
A Ríoxa	29.489	0,57	17.599	59,68	12.191	41,34

(1) Sector privado: inclúe empresas e IPSFL (institucións privadas sen fin lucrativo)

(2) Sector público: inclúe Administración e Ensino superior

Fonte: INE, Estatística sobre actividades en I+D

Presentamos no cadro 2.43 a porcentaxe do gasto en I+D respecto do PIB nas distintas comunidades autónomas de 1997 a 2002. Só catro comunidades superan o limiar do 1% do PIB (Madrid, País Vasco, Cataluña e Navarra). O dato galego do último ano (0,8%) supón que Galicia ocupe o sexto posto na clasificación das comunidades autónomas. É o resultado principalmente da forte suba do último trienio, aunque segue a reflectir unha diverxencia notable de Galicia nesta variable (a estatal supera nun 28,75% á galega), moito maior que a existente en variables coma o PIB ou a renda, pese ao achegamento importante do último trienio.

Cadro 2.43
**Porcentaxe de gastos en I+D respecto ó PIB a prezos de mercado
Por comunidades autónomas. 1997-2002**

	1997	1998	1999	2000	2001	2002
Andalucía	0,60	0,66	0,62	0,66	0,61	0,62
Aragón	0,53	0,71	0,76	0,70	0,69	0,75
Asturias	0,53	0,56	0,58	0,83	0,67	0,64
Baleares	0,22	0,28	0,25	0,24	0,25	0,26
Canarias	0,43	0,51	0,46	0,49	0,53	0,62
Cantabria	0,58	0,84	0,59	0,46	0,55	0,54
Catela e León	0,52	0,52	0,62	0,64	0,80	0,81
Castela A Mancha	0,52	0,48	0,33	0,56	0,32	0,45
Cataluña	0,94	1,09	1,06	1,11	1,10	1,27
Comunidade Valenciana	0,56	0,62	0,61	0,73	0,70	0,81
Extremadura	0,39	0,43	0,39	0,54	0,59	0,60
Galicia	0,52	0,53	0,54	0,64	0,70	0,80
Madrid	1,56	1,61	1,63	1,67	1,75	1,90
Murcia	0,52	0,56	0,64	0,73	0,65	0,58
Navarra	0,73	0,84	0,95	0,90	1,03	1,11
País Vasco	1,15	1,24	1,15	1,18	1,38	1,32
A Ríoxa	0,38	0,50	0,48	0,61	0,49	0,57

Elaboración propia

Fonte: INE, Estatística sobre actividades en I+D

Na comparanza internacional, debemos subliña-lo baixo valor da porcentaxe do gasto galego en I+D en relación co PIB no contorno da UE-I5, posto que no ano 2002 supón un 40% da súa porcentaxe media. O estado de maior porcentaxe de gasto da UE-I5 (Suecia) rebasa o 4%, quintuplicando a Galicia.

No cadro 2.44 ofrecemos –para as persoas que desexen afondar no estudo da I+D– datos de tres indicadores (número de empresas, gasto en I+D e persoal en equivalencia a xornada completa) para as distintas comunidades autónomas en tres tipos de empresas (servizos de alta tecnoloxía e manufacturas –de alta e de media-alta tecnoloxía–).

■ Cadro 2.44

Principais indicadores de I+D en empresas por tipo de empresa, comunidade autónoma e tipo de indicador. 2002

	Manufactureiras de alta tecnoloxía ⁽¹⁾			De servizos de alta tecnoloxía ⁽²⁾			Manufactureiras de media-alta tecnoloxía ⁽³⁾		
	Nº empresas	Gastos I+D (miles euros)	Persoal en EXC	Nº empresas	Gastos I+D (miles euros)	Persoal en EXC	Nº empresas	Gastos I+D (miles euros)	Persoal en EXC
Andalucía	19	32.048	366	60	25.355	709	78	49.534	824
Aragón	33	7.847	189	10	13.042	214	102	57.151	901
Asturias	6	1.771	30	8	4.055	67	18	5.782	176
Baleares	2	183	8	9	2.110	39	1	14	2
Canarias	0	0	0	9	30.831	213	2	124	5
Cantabria	1	9	0	12	3.096	109	20	5.647	72
C. León	13	5.214	100	33	103.354	1.005	39	25.117	330
C. A Mancha	9	13.659	168	18	4.102	85	53	11.049	192
Cataluña	245	342.023	3.640	196	123.421	2.746	643	389.908	5.708
C. Valenciana	35	6.487	155	88	32.424	774	180	50.920	861
Extremadura	0	0	0	4	721	18	4	1.949	16
Galicia	18	4.759	112	31	17.611	271	67	55.815	830
Madrid	129	411.586	4.263	344	488.932	5.777	143	101.023	1.334
Murcia	13	2.851	79	9	1.565	48	50	15.722	267
Navarra	6	4.066	92	8	18.535	205	52	43.935	722
País Vasco	39	43.381	749	99	163.801	2.638	224	132.554	2.476
A Ríoxa	0	0	0	7	1.966	72	13	6.393	101
	0	0	0	0	0	0	0	0	0
España	532	875.885	9.950	877	1.034.920	14.987	1.570	952.636	14.818

(1) Industria farmacéutica; maquinaria de oficina e material informático; componentes electrónicos; aparatos de radio, TV e comunicacións; instrumentos médicos, de precisión, óptica e relojería; construción aeronáutica e espacial

(2) Correos e telecomunicacións; actividades informáticas; investigación e desenvolvemento

(3) Industria química excepto farmacia maquinaria e equipo; maquinaria e aparatos eléctricos; industria do automóbil; outro materia de transporte

Fonte: INE, Estatística sobre actividades en I+D

2.4.4. Indicadores de alta tecnoloxía

Considerando a tecnoloxía como o stock de coñecementos que permite producir novos produtos e procesos, a alta tecnoloxía caracterízase por unha rápida renovación de coñecementos, moi superior a outras tecnoloxías, e polo seu grao de complexidade (que esixe un continuo esforzo en investigación e unha sólida base tecnolóxica). A efectos estatísticos, a definición de alta tecnoloxía realízase ó traveso dunha enumeración exhaustiva das ramas de actividade (enfoque sectorial) e máis dos produtos (enfoque por produtos) que se consideran nese momento de alto contido tecnolóxico. Para determina-lo listado de actividades e de produtos de alta tecnoloxía, o INE partiu dos traballos metodolóxicos desenvolvidos pola OCDE nesta materia, e da súa adaptación no ámbito europeo por parte de Eurostat.

O cadro 2.45 amosa a produción dos sectores de alta e media-alta tecnoloxía nas distintas comunidades autónomas. A participación galega no total estatal é do 4,57% no número de empresas (só tres centésimas menos que no ano anterior) e do

5'59% na cifra de negocios (un punto menos que no ano anterior). Só tres comunidades sobrepasan os 15.000 millóns de euros de cifra de negocios: Cataluña, Madrid e País Vasco; entre as tres, concentran o 60% do importe estatal.

Producción nos sectores da alta tecnoloxía. Por comunidades autónomas. 2001

■ Cadro 2.45

	Número de establecementos	Cifra de negocios ⁽¹⁾
Andalucía	5.862	10.359.097
Aragón	2.130	10.593.271
Asturias	991	1.817.926
Baleares	1.156	781.711
Canarias	1.669	1.142.017
Cantabria	473	2.079.563
Cast. e León	2.310	9.975.230
Cast. A Mancha	1.522	3.206.205
Cataluña	15.127	56.828.405
C. Valenciana	6.129	12.774.125
Extremadura	702	1.010.315
Galicia	2.761	10.415.256
Madrid	12.399	39.885.218
Murcia	1.452	1.826.544
Navarra	1.171	7.247.894
País Vasco	4.254	15.843.093
A Rioxa	351	680.570
España	60.459	186.466.440

(1) En miles de euros

Fonte: INE, Enquisa de empresas e Enquisa anual de servizos

A diferenciación para Galicia entre os sectores manufactureiros (de tecnoloxía alta e de tecnoloxía media-alta) e os servizos de alta tecnoloxía figura no cadro 2.46, que ofrece ademais os datos desagregados para o número de establecementos e a cifra de negocio.

Sobrancea na cifra de negocios a escasa participación relativa do sector manufactureiro de alta tecnoloxía (4,3%) en comparanza co de tecnoloxía media-alta (95'7%). Nos servizos, o apartado de correos e telecomunicacións concentra o 94% da cifra de negocios.

Os principais indicadores de I+D para os sectores de alta tecnoloxía figuran no cadro 2.47, no que se comproba que o peso relativo de Galicia no total estatal en gasto (1'9%), persoal total (2'4%) e investigadores (1,7%) están moi por baixo (ao redor da terceira parte) da proporción que a nosa comunidade supón en variables como a poboación, o PIB, a renda ou o número de empresas. Madrid, Cataluña e País Vasco concentran ao redor do 75% do total estatal nas tres variables.

■ Cadro 2.46

Número de establecementos e cifra de negocios nos sectores de alta tecnoloxía por ramas de actividade. Galicia e España. 2001

CNAE	Sectores	España		Galicia		
		Número de establecementos	Cifra de negocios ⁽¹⁾	Número de establecementos	Cifra de negocios ⁽¹⁾	Distribución cifra de negocios
A	Sectores manufactureros de tecnoloxía alta e media alta	23.513	144.216.885	1.196	7.937.149	100,0
A₁	Sectores manufactureros de tecnoloxía alta	4.324	25.936.199	183	343.357	4,3
244	Industria farmacéutica	351	9.983.952	8	160.005	2,0
30	Maquinaria de oficina e material informático	407	4.084.179	12	4.437	0,1
321	Compoñentes electrónicos	434	1.463.585	-	-	-
32-321	Aparatos de radio, TV e comunicacións	320	5.378.468	15	120.344	1,5
33	Instrumentos médicos, de precisión, óptica e relojería	2.743	3.189.388	144	54.668	0,7
353	Construción aeronáutica e espacial	69	1.836.627	4	3.903	0,0
A₂	Sectores manufactureros de tecnoloxía media-alta	19.189	118.280.686	1.013	7.593.792	95,7
24-244	Industria química excepto industria farmacéutica	3.114	27.729.683	124	589.029	7,4
29	Maquinaria e equipo	10.014	22.669.378	374	652.328	8,2
31	Maquinaria e aparatos eléctricos	2.843	13.926.328	140	374.816	4,7
34	Industria do automóbil	1.769	48.868.798	96	4.893.531	61,7
35-353	Outro material de transporte	1.449	5.086.499	279	1.084.088	13,7
B	Servicios de alta tecnoloxía	29.468	42.543.446	1.564	2.478.108	100,0
64	Correos e telecomunicacións	7.716	28.575.897	718	2.330.446	94,0
72	Actividades informáticas	19.058	13.171.580	717	135.295	5,5
73	Investigación e desenvolvemento	2.694	795.969	129	12.367	0,5

(1) En miles de euros

Fonte: INE, Enquisa industrial de empresas e Enquisa anual de servizos

Principais indicadores de I+D para os sectores de alta tecnoloxía. Por comunidades autónomas. 2001

■ Cadro 2.47

	Gasto interno ⁽¹⁾		Persoal en I+D ⁽²⁾			
	Total	%	Total persoal	%	Investigadores	%
Andalucía	96.608	3,8	1.695,5	4,7	509,5	3,4
Aragón	60.984	2,4	1.284,0	3,6	409,1	2,7
Asturias	15.052	0,6	188,4	0,5	66,6	0,4
Baleares	1.862	0,1	42,5	0,1	19,0	0,1
Canarias	29.347	1,1	254,7	0,7	127,0	0,8
Cantabria	9.065	0,4	158,8	0,4	62,0	0,4
C. León	124.562	4,9	1.254,2	3,5	808,6	5,3
C. A Mancha	18.903	0,7	323,3	0,9	162,9	1,1
Cataluña	702.060	27,4	10.584,1	29,5	3.763,7	24,8
C. Valenciana	81.704	3,2	1.836,1	5,1	666,7	4,4
Extremadura	1.031	0,1	21,8	0,1	12,0	0,1
Galicia	48.853	1,9	856,8	2,4	254,1	1,7
Madrid	921.539	36,0	10.331,0	28,8	5.238,3	34,5
Murcia	22.459	0,9	314,2	0,9	68,2	0,4
Navarra	68.293	2,7	1.039,6	2,9	395,6	2,6
País Vasco	347.946	13,6	5.518,3	15,4	2.602,5	17,1
A Ríoxa	8.054	0,3	119,7	0,3	23,7	0,2
España	2.558.322	100,0	35.824,0	100,0	15.189,5	100,0

(1) Miles de euros

(2) Equivalencia a dedicación plena (EDP)

Fonte: INE, Estatística sobre actividades en I+D

No cadro 2.48 presentámo-lo valor engadido nos sectores manufactureros de tecnoloxías alta e media-alta en Galicia. O 93,4% dese valor xerouse nos sectores manufactureros de tecnoloxía media-alta (fundamentalmente na industria automobilística e na doutro material de transporte –o naval-); o 6´6% de xeración de valor engadido do sector manufacturero de tecnoloxía alta procedeu sobre todo da industria farmacéutica e da de “compoñentes electrónicos, aparatos de radio, TV e comunicacións”.

■ Cadro 2.48 Valor engadido nos sectores manufactureiros de alta e media-alta tecnoloxía. Galicia. 2001

CNAE	Sectores	Valor engadido ⁽¹⁾	Distribución do valor engadido
A	Sectores manufactureiros de tecnoloxía alta e media alta	1.458.308	100,0
A₁	Sectores manufactureiros de tecnoloxía alta	95.541	6,6
244	Industria farmacéutica	40.740	2,8
30	Maquinaria de oficina e material informático	590	0,0
32	Compoñentes electrónicos, aparatos de radio, TV e comunicacións	33.231	2,3
33	Instrumentos médicos, de precisión, óptica e relojería	18.549	1,3
353	Construción aeronáutica e espacial	2.431	0,2
A₂	Sectores manufactureiros de tecnoloxía media-alta	1.362.767	93,4
24-244	Industria química excepto industria farmacéutica	127.429	8,7
29	Maquinaria e equipo	216.261	14,8
31	Maquinaria e aparatos eléctricos	113.250	7,8
34	Industria do automóbil	611.229	41,9
35-353	Outro material de transporte	294.598	20,2

(1) En miles de euros

Fonte: INE, Enquisa industrial de empresas e Enquisa anual de servizos

Por último, no cadro 2.49 presentámo-la distribución por comunidades autónomas da poboación ocupada no conxunto da economía de cada comunidade, nos sectores de alta e media-alta tecnoloxía e máis nos tres apartados en que os desagregamos (servizos de alta tecnoloxía e sectores manufactureiros –de alta e media-alta tecnoloxía–) para permitir afondar no tema ás persoas que o desexen.

Ocupados ⁽¹⁾ nos sectores de alta tecnoloxía. Por comunidades autónomas. 2001

■ Cadro 2.49

	A Total sectores productivos	Sectores de alta e media-alta tecnoloxía				
		B	Sectores manufactureiros tecnoloxía alta	Sectores manufactureiros Tecnoloxía media-alta	Servicios de alta tecnoloxía	% sobre total ocupados ⁽²⁾
Andalucía	2.414,8	91,3	6,6	45,6	39,1	3,8
Aragón	471,7	57,4	3,5	45,1	8,8	12,2
Asturias	364,2	18,3	0,6	12,0	5,7	5,0
Baleares	362,2	13,2	0,9	5,3	7,0	3,6
Canarias	704,0	14,0	0,9	3,9	9,2	2,0
Cantabria	206,5	17,4	0,9	13,5	3,0	8,4
C. León	918,7	61,5	3,3	42,5	15,7	6,7
C. A Mancha	631,2	24,4	3,3	12,1	9,0	3,9
Cataluña	2.765,0	373,0	54,3	245,1	73,6	13,5
C. Valenciana	1.723,4	92,1	7,6	52,8	31,7	5,3
Extremadura	356,8	5,8	0,6	1,7	3,5	1,6
Galicia	1.062,7	61,4	3,3	45,0	13,1	5,8
Madrid	2.258,8	306,0	60,4	80,8	164,8	13,5
Murcia	438,5	15,4	0,8	9,1	5,5	3,5
Navarra	237,6	32,3	0,6	27,9	3,8	13,6
País Vasco	872,3	105,1	9,6	72,2	23,3	12,0
A Rioxa	110,1	6,3	0,7	4,3	1,3	5,7
Ceuta e Melilla	46,9	0,5	0,1	0,0	0,4	1,1
España	15.945,6	1.295,2	158,0	718,8	418,3	8,1

(2) B/A*100

Fonte: INE, EPA (media anual)

(1) En miles de persoas (agás a última columna)

2.5. A empresa industrial pública: a Sociedade Estatal de Participacións Industriais (SEPI)

A raíz da promulgación do Real decreto-Lei 5/1995, do 16 de xuño, a industria pública española nucleada neses momentos en torno ó Instituto Nacional de Industria (INI) e o Instituto Nacional de Hidrocarburos (INH) reestructúrase, agrupándose en dous entes as distintas empresas dependentes ou controladas polo Ministerio de Industria e Enerxía:

■ A Sociedade Estatal de Participacións Industriais (SEPI), á que se lle asignan as participacións dos grupos Teneo, SA e Repsol, SA, rexida polo dereito privado, sen aval do Estado, e que goza do beneficio da consolidación fiscal nas operacións de endebedamento; ten, ademais, como unha das súas principais obrigacións a de amortizar a débeda do ex-INI, vía dividendos, endebedamento e desinvestimentos.

■ A Axencia Industrial do Estado (AIE), á que se adxudica, polo seu valor contable, a carteira de titularidade directa, maioritaria, igualitaria ou minoritaria das entidades mercantís, suxeitas a plans de reestructuración ou reconversión industrial. A esta axencia non se lle concede ningunha capacidade de endebedamento e carece do beneficio de consolidación fiscal, se ben as empresas en reconversión serán as únicas que poidan percibir aportacións do Estado.

O 28 de xuño de 1996 o goberno aprobou o “programa de modernización do sector público empresarial do Estado”, que diseña un plan de privatizacións de empresas públicas, que afondando na política de alleación de activos patrimoniais públicos que xa viña desenvolvéndose anteriormente, contempla a venda das empresas públicas rendibles, incluídas as dependentes do Ministerio de Economía e Facenda.

No trienio 1996-1999 producíronse operacións privatizadoras en empresas públicas industriais e de servizos con implantación en Galicia: Argentaria, Telefónica, o grupo Repsol, Retevisión, Auxini, ENDESA, Tabacalera, Gas Natural, Elcano, Barreras, INESPAL, Santa Bárbara, Indra ou Red Eléctrica, e en 2000 e os primeiros meses de 2001 os de Iberia, Enatcar e ENCE, ás que seguirá Autopistas del Atlántico no 2002, quedándose o Estado co control daquelas que poden ter problemas para privatizarse por cuestións sociais ou estratéxicas, aínda que non se descarta o seu pase a mans privadas, como as da División Naval e Bazán agrupadas no novo grupo Izar.

En todo caso, o que si é certo é que o cadro da empresa pública en España, e polo tanto en Galicia, experimentou un importante cambio nestes últimos anos, especialmente a partir de 1997-1998, diminuíndo substancialmente as empresas participadas polo Estado, quedando reducido a un pequeno grupo con capital público, formado polas que arrastran un déficit empresarial considerable.

O Decreto-lei 15/1997, do 15 de setembro, reagrupa de novo o sector público, disolvendo a AIE e integrando as súas sociedades na SEPI, facendo esta fronte ó paulatino equilibrio financeiro do sector; cunha aportación de recursos de 900.000 millóns de pesetas -resultante das privatizacións- durante os dous primeiros anos e desvinculando o mantemento das empresas públicas dos Orzamentos Xerais do Estado, cun efecto importante na redución do déficit público para o cumprimento dos criterios de Maastricht.

A SEPI é polo tanto a sociedade estatal que agrupa na actualidade ás empresas públicas industriais, acollendo tamén algunha das empresas que pertencían á Dirección Xeral de Patrimonio, tales como Efe, ALYCESA, CETARSA, Transmediterránea, EMGRISA, ENAUSA -matriz de Autopistas del Atlántico-, EXPASA, MAYASA e a Sociedade Estatal de Participacións Patrimoniais, coa intención na maioría dos casos de prepara-la súa futura privatización.

No anexo deste informe contéplanse os datos de investimentos e persoal dos entes públicos e sociedades estatais en Galicia, clasificados de acordo coa distribución que establece a Lei de orzamentos xerais do Estado.

As características e tendencias que apuntabamos en anteriores informes, con respecto ós investimentos e ó cadro de persoal das empresas públicas dependentes do ex Ministerio de Industria e Enerxía -hoxe do de Facenda-, e que se agrupan na SEPI continúan en 2003; como se reflicte nos cadros 17 e 18 do anexo, quedando reducidas na súa vertente industrial a Izar xa que as restantes son empresas doutros sectores produtivos.

Os investimentos da SEPI representan un montante total de 57 millóns 29 mil euros (cadro A.17)- dos que a contía maior 30 millóns de euros é a correspondente á empresa Sepides filial da Sepi en actuacións no marco do Plan Galicia que ten como obxectivo impulsar o desenvolvemento económico de Galicia mediante o apoio e promoción de proxectos empresariais privados que xeren riqueza nas zonas afectadas polo vertido do Prestige, seguida da inversión en Izar: algo máis de 25 millóns de euros. Cabe salientar a continua privatización das empresas, cun enorme descenso con respecto a anos anteriores ó deixar de computarse, xa en 1997, as inversións de Endesa e do grupo Repsol -preto de 9.611 millóns de pta en 1997- que foron as empresas industriais con maior capacidade inversora en Galicia, privatizándose ENA que con 45 millóns 670 mil euros de inversión en 2002 privada constituía a empresa pública que maior volume de recursos inverteu no pasado ano en Galicia.

Os efectivos de persoal das empresas públicas en Galicia, agrupadas na SEPI, ascenden a 5.125 fronte os 4.177 en 2002 (cadro A.18). O aumento do emprego público industrial prodúcese con respecto ó ano anterior pola adición do grupo Tragsa. A provincia da Coruña, con 4.714 empregados, concentra o volume máis importante, o persoal das outras tres provincias galegas proceden precisamente deste último grupo citado.

As empresas públicas industriais con sede en Galicia experimentan unha diminución apreciable de traballadores nestes dez últimos anos, pasándose, no seu conxunto, de 14.067 traballadores en 1993 ós 5.125 do ano que analizamos. O novo grupo Izar con 3.820 empregados é o que absorbe un maior número de man de obra.

2.6. Política industrial. A aportación das administracións públicas

Examinaremos, dentro deste apartado, o conxunto das intervencións máis importantes das distintas administracións públicas no ámbito industrial e empresarial, co obxecto de ter unha visión de carácter xeral das principais liñas de actuación que marcan as políticas públicas en Galicia.

Hai que ter, non obstante, moi en conta que a política macroeconómica ten un papel decisivo sobre a actividade industrial: o control da inflación, a redución do déficit público e a estabilidade monetaria constitúen factores fundamentais para a incentiación e boa marcha das industrias e, xunto co investimento público e o impulso das reformas estruturais, inciden dunha maneira decisiva no comportamento empresarial.

2.6.1. As actuacións da UE

O Cumio de Maastricht de 7 de febreiro de 1992, coa reforma do artigo 130 do Tratado da UE, marca o inicio da nova estratexia en materia industrial e de emprego previndo un marco de relacións entre administracións públicas rexido polo principio de subsidiaridade, a potenciación da instrumentación de accións de I+D, políticas de infraestruturas a escala europea, formación profesional e incluso a posibilidade de utilización de medidas específicas, a aprobar por unanimidade, destinadas a acelerar a adaptación da industria ós cambios estruturais, creando un contorno favorable á iniciativa, desenvolvemento e cooperación entre as empresas, e a favorecer unha explotación do potencial industrial das políticas de innovación e desenvolvemento tecnolóxico.

O Tratado de Amsterdam de 17 de xuño de 1997 inclúe no Tratado Constitutivo da Unión Europea un capítulo sobre emprego, en paralelo ás disposicións relativas á Unión Económica e Monetaria. Cada país continúa a ser dono da súa política, pero a situará no contexto dunha estratexia coordinada de toda a comunidade. O Tratado fixa para os gobernos da Unión o compromiso de:

■ Orientar as súas políticas de emprego en consonancia coa política económica da comunidade.

■ Promover unha man de obra cualificada con poder de adaptación, así como mercados de traballo que poidan reaccionar axiña ante os cambios económicos.

Así mesmo, crea un sistema de vixilancia multilateral das políticas de emprego nacionais, e un Comité de Emprego que asistirá ás institucións neste traballo.

A estratexia coordinada para o emprego levarase á práctica do seguinte xeito:

En primeiro lugar, os xefes de Estado e de Goberno examinarán a situación do emprego.

O Consello, por maioría cualificada, a proposta da Comisión e previa consulta ó Parlamento Europeo, ó Comité Económico e Social, e ó Comité das Rexións, elaborará as liñas directrices para os estados membros.

Ó final do ano, o Consello examinará a aplicación das liñas directrices e, se o estima oportuno, formulará recomendacións para os estados membros.

O Consello e a Comisión remitirán un informe anual conxunto ós xefes de Estado e de Goberno, que examinarán as novas orientacións a seguir.

Finalmente, prevense medidas de estímulo para financiamento de proxectos piloto en temas de emprego.

Transcorridos dous anos con ocasión do Cume de Lisboa –marzo de 2000- valórouse positivamente o proceso iniciado en Amsterdam, e acolleuse como obxectivo prioritario a loita contra o desemprego, marcándose como meta conseguirlo pleno emprego na Unión Europea para o 2010, combinando para isto reformas estruturais ambiciosas coa potenciación das novas tecnoloxías, facendo especial fincapé no acceso das escolas a Internet e a formación a curto prazo do profesorado nas novas tecnoloxías.

A pesar do descenso da actividade económica como consecuencia dos atentados do 11 de setembro de 2001, no Consello da Unión Europea de Sevilla -21 e 22 de xuño de 2002- apóstase pola reactivación do crecemento, reafírmase na adhesión do Pacto de Estabilidade e Crecemento e o saneamento das finanzas públicas e mantéñense en vigor os obxectivos estratéxicos alcanzados en Lisboa. Así mesmo, tanto no Cumio de Copenhague de decembro de 2002, que aproba a ampliación a 25 estados para o 1 de maio de 2004, como o Consello de Bruxelas do 20 e 21 de marzo de 2003 ratifican cunha serie de orientacións e medidas específicas os obxectivos de Lisboa.

A incorporación de 10 novos países a partir de maio de 2004 á Unión Europea, todos eles con rendas per cápita inferiores á española e moi lonxe da media da Unión, levará aparelladas importantes repercusións para países que como España son beneficiarios netos e en moi ampla medida das axudas e fondos estruturais europeos.

As actuacións da UE en Galicia –catalogada como rexión obxectivo nº 1- lévanse a cabo a través do transvase de importantes cantidades de diñeiro para o desenvolvemento rexional, das que a maioría dedícanse a infraestruturas de carácter básico; ditas cantidades canalízanse a través dos chamados fondos estruturais para a redución dos desequilibrios rexionais: o Fondo Europeo de Desenvolvemento Rexional (FEDER); o Fondo Social Europeo (FSE); o Fondo Europeo de Orientación e Garantía Agrícola (FEOGA); e o Instrumento para Financiamento e Organización da Pesca (IFOP). Xunto a eles, e creado no Tratado de Maastricht para os estados membros que non superan o 90% da media comunitaria do PIB por habitante (Irlanda, Grecia, Portugal e España), o Fondo de Cohesión financia proxectos de infraestrutura de transporte e medio ambiente.

Marco de Apoio Comunitario de Galicia para o período 2000-2006

O período de programación, actualmente en curso: o marco orzamentario para o período 2000-2006 foi aprobado nas grandes cifras para o conxunto da Unión, pola Comisión no Cume de Berlín en marzo de 1999 consagrando o criterio do emprego como un dos básicos para o reparto de recursos e incluíndo fondos específicos “instrumentos de preadhesión” para os países que teñen prevista a súa entrada na UE. Tras intentos dalgúns membros para a súa abolición, mantívose o Fondo de Cohesión, pero endurecéndose os seus controis; en concreto, os beneficiarios que accederon ó euro perderano instantaneamente se incumpren o pacto de

estabilidade, incorrendo nun déficit superior ó tres por cento do PIB fixado no Tratado de Maastricht.

A Galicia como Marco de Apoio Comunitario (MCA) correspondeulle para o período 2000-2006 a cantidade de 5.407,7 millóns de euros –899.766 millóns de pta- o 13,7% do total do financiamento comunitario para as rexións obxectivo nº I de España.

Programa Operativo Integrado de Galicia 2000-2006

No cadro 2.50 explíctase por axente xestor e medida o grao de execución do **programa operativo integrado de Galicia 2000-2006** a 31 de decembro de 2003. Do total programado para todo o período: 5.321 millóns de euros, cunha subvención prevista de algo máis de 3.581 millóns executouse a 31-12-2003 preto de 2.190 millóns de euros que representa un 41,15% do total. O eixe nº 6: Redes de transporte e enerxía financiada polo Feder con máis de 1.480 millóns de euros é o de maior contía económica, nel intégranse as partidas correspondentes a estradas, autoestradas, ferrocarrís, portos, aeroportos, redes de enerxía etc.; ó fin de 2003 o gasto executado elévase a máis de 952 millóns de euros que se corresponden co 39.37 % do total do previsto neste eixe. Como pode apreciarse o subeixe de autoestradas estaba xa practicamente ó 100% a 31-12-2003, mentres que os subeixes de sistemas de transporte multimodais, redes de enerxía e portos tiñan unha execución baixa que en ningún deles chegaba ó 30%.

O eixe nº 3: Medio ambiente, contorno natural e recursos hídricos é o seguinte en importancia económica cunha dotación total do programa de preto de 837 millóns de euros, dos que se executaron ó fin de 2003 algo máis de 342 millóns 375 mil euros, que representa o 40.91%. Como pode apreciarse comprende actuacións de abastecemento de augas, saneamento e depuración de augas residuais, xestión de residuos urbanos, etc.; o subeixe de vixilancia, control e redución da contaminación ambiental é o que unha maior porcentaxe de execución acada neste eixe.

Os eixes 41 e 42: Reforzo da educación técnico-profesional; inserción e reinserción ocupacional dos desempregados acadan un grao de execución superior cada un deles ó 54%, mentres que os correspondentes a Asistencia Técnica (9) e Mellora da competitividade e desenvolvemento do tecido produtivo (eixe nº 1) non chegan cada un deles ó 30%.

Fóra do Marco Comunitario de Apoio a Comunidade Galega percibe tamén financiamento das **iniciativas comunitarias**:

- Interreg III financiado polo FEDER, contempla accións no ámbito da cooperación transfronteiriza, cunha dotación prevista nos anos 2000 a 2006 para o subprograma Galicia/Norte de Portugal de 276,9 millóns de euros –46.072 millóns de pta-.
- Urban II financiado polo FEDER está destinado á revitalización das cidades e barrios urbanos degradados, afectará soamente a Ourense (casco histórico).
- Equal financiado polo FSE, previsto para promover novos métodos de loita contra as discriminacións e desigualdades en relación co mercado de traballo.
- Leader financiado polo FEOGA, destinado a promove-lo desenvolvemento rural.

Cadro 2.50

Grao de execución do Programa Operativo de Galicia a 31-12-2003

Beneficiario/ Medida	Programado 2000-2006	Axuda	Executado a 31/12/2003	%
1.1 Apoio a empresas industriais, comerciais e de servizos (FEDER)	199.362.381,00	149.521.785,00	51.681.702,09	25,92
1.2 Mellora da transformación e comercialización dos produtos agrícolas (FEOGA-O)	206.543.763,00	154.907.822,00	66.177.024,61	32,04
1.3 Provisión e adecuación de espazos productivos e de servizos ás empresas (FEDER)	78.030.009,00	47.364.565,00	20.154.533,37	25,83
1.7 Promoción do capital organizativo das empresas (FEDER)	10.560.000,00	7.920.000,00	1.152.543,42	10,91
1.8 Favorecer a xeración de nova actividade que permita a creación de emprego (FSE)	20.089.833,00	15.067.374,00	6.807.985,95	33,89
Total eixe: 1 Mellora da competitividade e desenvolvemento do tecido produtivo	514.585.986,00	374.781.546,00	145.973.789,44	28,37
2.1 Apoiar invest. en capital humano ámbito da invest., ciencia e tecnol. e transf. (FSE)	32.701.460,00	24.526.095,00	16.075.748,56	49,16
2.2 Proxectos de investigación, innovación e desenvolvemento tecnolóxico (FEDER)	48.986.661,00	36.739.996,00	22.698.139,33	46,34
2.3 Equipamento científico-tecnolóxico (FEDER)	3.453.337,00	2.590.002,00	3.391.815,73	98,22
2.5 Centros públicos de investigación e centros tecnolóxicos (FEDER)	12.040.004,00	9.030.003,00	10.091.549,78	83,82
2.6 Grandes instalacións (FEDER)	13.880.001,00	10.410.001,00	10.019.281,61	72,19
2.7 Sociedade da información (FEDER)	71.168.808,00	53.376.603,00	28.749.010,09	40,40
Total eixe: 2 Soc. do coñecemento (I+D, sociedade da información)	182.230.271,00	136.672.700,00	91.025.545,10	49,95
3.1 Abastecemento de auga á poboación e ás actividades económicas (FEDER)	70.557.259,00	49.390.081,00	26.779.951,58	37,95
3.2 Mellora da eficacia das infraestruturas existentes e da utilización da auga (FEDER)	10.218.769,00	7.664.077,00	1.280.382,62	12,53
3.3 Saneamento e depuración de augas residuais (FEDER)	197.784.043,00	158.227.234,00	67.050.089,64	33,90
3.4 Xestión integral dos residuos urbanos e industriais tratados (FEDER)	15.362.499,00	12.289.999,00	791.969,18	5,16
3.5 Actuacións medioambientais en costas (FEDER)	86.021.962,00	64.516.472,00	86.021.962,00	100,00
3.6 Protección e rexeneración do contorno natural (FEDER)	143.396.433,00	107.547.325,00	37.880.410,35	26,42
3.7 Vixilancia, control e redución da contaminación ambiental (FEDER)	6.733.330,00	5.049.998,00	3.358.635,66	49,88
3.8 Rexeneración de solos e de espazos (FEDER)	4.586.668,00	3.440.001,00	1.895.384,81	41,32
3.9 Silvicultura (FEOGA-O)	116.149.398,00	75.497.109,00	49.450.344,06	42,57
3.10 Accións medioambientais derivadas da conservación da paisaxe e a economía agraria (FEOGA-O)	186.045.540,00	120.929.598,00	67.866.304,52	36,48
Total eixe: 3 Medio ambiente, contorno natural e recursos hídricos	836.855.901,00	604.551.894,00	342.375.434,42	40,91
41.1 Construción, reforma e equipamento de centros educativos e de formación (FEDER)	82.745.722,00	57.922.005,00	49.847.458,80	60,24
41.12 Fomentar acceso de todos ensino FP e extensión, na FP base e na FP específica (FSE)	173.371.197,00	112.691.278,00	104.361.352,83	60,20
41.13 Desenvolver novas modalidades de oferta en FP inicial/regrada (FSE)	15.753.491,00	10.239.769,00	8.360.093,72	53,07
41.14 Promover mecanismos de integración e mellora da eficiencia dos subsistemas de FP (FSE)	23.185.884,00	15.070.824,00	8.490.425,97	36,62
41.15 Proporc. Alternat. Educac. enfocadas ó mercado de traballo ás persoas que non superen o ensino obrigat. (FSE)	24.915.372,00	18.686.529,00	16.965.156,65	68,09
Total eixe: 41 Reforzo da educación técnico-profesional	319.971.666,00	214.610.405,00	188.024.487,97	58,76
42.6 Ofrecer aos desempregados posibilidades de inserción no mercado laboral (FSE)	78.594.845,00	55.016.392,00	41.549.604,62	52,87
42.7 Combater paro prolong. mediante accións de reinsert. laboral desempreg. longa duración (FSE)	6.023.237,00	4.216.266,00	3.359.514,76	55,78
42.8 Ofrecer vías de inserción profesional aos xoves (FSE)	39.234.646,00	27.464.253,00	22.221.626,14	56,64
Total eixe: 42 Inserción e reinsertión ocupacional dos desempregados	123.852.728,00	86.696.911,00	67.130.745,52	54,20
43.2 Asegurar a actualización do nivel de competencias dos traballadores (FSE)	19.391.011,00	14.543.259,00	5.362.805,88	27,66
43.3 Soster a consolidación do emprego existente (FSE)	49.703.605,00	37.277.704,00	26.656.571,97	53,63
Total eixe: 43 Reforzo na estabilidade no emprego	69.094.616,00	51.820.963,00	32.019.377,85	46,34
44.10 Apoiar a inserción das persoas discapacitadas no mercado laboral (FSE)	7.340.265,00	5.505.199,00	3.555.056,03	48,43
44.11 Propoñer oportunidades de integrac. ós colectivos en risco de exclus. do merc. de traballo (FSE)	33.971.862,00	25.478.897,00	14.354.841,46	42,26
Total eixe: 44 Integración mercado traballo persoas con dificultades	41.312.127,00	30.984.096,00	17.909.897,49	43,35
45.16 Mellorar a empregabilidade das mulleres (FSE)	17.601.930,00	14.081.544,00	5.866.418,99	33,33
45.17 Fomentar a actividade empresarial das mulleres (FSE)	12.433.786,00	9.947.028,00	3.226.300,85	25,95
45.18 Combater segregac. horizontal e vertical e a discrimin. salarial e favorec. Conciliac. vida famil. e labor (FSE)	4.629.726,00	3.703.780,00	1.456.263,96	31,45
Total eixe: 45 Partic. Mulleres no mercado traballo	34.665.442,00	27.732.352,00	10.548.983,80	30,43
5.1 Rehabilitación e equipamento de zonas urbanas (FEDER)	1.647.287,00	1.235.465,00	1.576.766,55	95,72
5.2 Mellora dos sistemas de transportes urbanos (FEDER)	9.590.959,00	7.193.219,00	4.116.323,13	42,92
5.3 Infraestrutura e equipamentos colectivos en municipios menores de 20.000 habitantes (FEDER)	52.442.103,00	39.331.577,00	29.156.288,97	55,60
5.6 Apoio ás iniciativas locais que contribúan á xeración de emprego (FSE)	18.363.040,00	13.772.280,00	6.522.829,16	35,52
5.7 Infraestruturas turísticas e culturais (FEDER)	24.426.901,00	18.320.175,00	14.295.143,60	58,52
5.8 Conservación e rehabilitación do patrimonio histórico-artístico e cultura (FEDER)	76.034.393,00	49.422.353,00	29.210.112,07	38,42
5.9 Infraestruturas e equipamentos sociais e sanitarios (FEDER)	74.564.951,00	55.923.714,00	71.843.871,24	96,35
Total eixe: 5 Desenvolvemento local e urbano	257.069.634,00	185.198.783,00	156.721.334,72	60,96
6.1 Estradas e autovías (FEDER)	996.392.787,00	697.474.952,00	374.579.119,44	37,59
6.2 Autoestradas (FEDER)	93.992.120,00	51.695.666,00	93.992.119,11	100,00
6.3 Ferrocarrís (FEDER)	742.667.076,00	442.161.000,00	306.513.818,43	41,27
6.4 Portos (FEDER)	305.979.600,00	157.614.780,00	79.031.781,12	25,83
6.5 Aeroportos (FEDER)	26.770.000,00	13.385.000,00	15.913.404,74	59,44
6.6 Sistemas de transportes multimodais e centros de transporte (FEDER)	13.078.581,00	7.193.219,00	2.742.356,83	20,97
6.8 Redes de distribución de enerxía (FEDER)	210.676.831,00	94.804.573,00	56.331.917,64	26,74
6.9 Enerxías renovables, eficacia e aforro enerxét. agás actuac. contempl. na medida 6-10 (FEDER)	29.549.872,00	16.252.429,00	23.203.788,30	78,52
Total eixe: 6 Redes de transporte e enerxía	2.419.106.867,00	1.480.581.619,00	952.308.305,61	39,37
7.2 Desenvolvemento e mellora das infraestruturas de apoio (FEOGA-O)	159.326.245,00	119.494.684,00	92.558.613,82	58,09
7.5 Desenvolvemento endógeno de zonas rurais, relativo ás actividades agrarias (FEOGA-O)	55.680.594,00	37.306.000,00	616.535,36	1,11
7.7 Formación agraria en territor., colectivos e contidos que non queden cubert. nos progr. FSE (FEOGA-O)	9.630.405,00	7.222.805,00	3.458.903,57	35,92
7.8 Prestac. de servizos ás explot. agrarias, comercializ. produt. agrarios de calidade e enxeñ. fin. (FEOGA-O)	285.909.477,00	214.432.107,00	87.820.638,22	30,72
Total eixe: 7 Agricultura e desenvolvemento rural	510.546.721,00	378.455.596,00	184.454.690,97	36,13
9.1 Asistencia técnica FEDER	4.562.502,00	3.650.001,00	903.840,81	19,81
9.2 Asistencia técnica FSE	2.488.741,00	1.990.992,00	3.685,80	0,15
9.3 Asistencia técnica FEOGA-O	4.704.001,00	3.528.000,00	915,59	0,02
Total eixe: 9 Asistencia técnica	11.755.244,00	9.168.993,00	908.442,20	7,73
Total	5.321.047.203,00	3.581.255.858,00	2.189.401.035,09	41,15

Datos en miles de euros
Fonte: Ministerio de Economía

Independente así mesmo do MCA, a través do **Fondo de Cohesión** fináncianse proxectos de infraestruturas de transporte e medioambientais. No cadro 2.51 contéplanse as accións executadas en Galicia ata 2000, durante os cinco primeiros anos de vixencia do Fondo, no 2.52 o correspondente ó ano 2001, no 2.53 o referente ó 2002 e no 2.54 as accións de 2003. Polo que respecta ó cadro 2-51 obsérvase un descenso anual no montante total das axudas ata 1999, que pasan de máis de 688 millóns de euros en 1996 a preto de 182 millóns de euros en 1997, 166,9 en 1998, ano en que deixan de financiarse as iniciativas de reforestación e loita contra a erosión nas concas hidrográficas e a só 92,9 millóns en 1999, en que rematan o financiamento da autovía das Rías Baixas, o saneamento integral da Ría de Vigo, as actuacións na rede de saneamento da citada cidade e inclúense só dúas accións: a rehabilitación ambiental do borde marítimo na ría de Ferrol e o financiamento da empresa pública galega Sociedade Galega de Medio Ambiente (SOGAMA) para a xestión de residuos sólidos iniciada en 1998. Pola contra en 2000 volve a subir a axuda do fondo e o seu importe destínase ó financiamento de accións de saneamento e depuración de concas hidrográficas e de núcleos urbanos –Lugo e Ourense- ou ás actuacións de xestión e tratamento e eliminación de residuos no conxunto de Galicia e na Coruña.

■ Cadro 2.51

Fondo de cohesión. Investimentos financiados a executar en Galicia. 1996-2000

Grupos de proxectos	Admon executora	Investimento financiado					Axuda con cargo á dotación anual				
		1996	1997	1998	1999	2000	1996	1997	1998	1999	2000
Saneamento integral da Ría de Vigo	Autonómica	83.372,40	19.268,45	38.182,30	-	-	14.727,20	15.414,76	30.545,84	-	-
Reforestación e loita contra a erosión na Conca Hidrográfica do Norte	Autonómica	10.030,11	5.139,45	-	-	-	7.502,55	4.111,56	-	-	-
Reforestación e loita contra a erosión na Conca Hidrográfica do Norte	Central	1.575,48	1.898,07	-	-	-	1.178,46	1.518,46	-	-	-
Reforestación e loita contra a erosión na Conca Hidrográfica do Douro	Autonómica	-	108,19	-	-	-	-	91,95	-	-	-
Reforestación e loita contra a erosión na Conca Hidrográfica do Douro	Central	-	591,88	-	-	-	-	503,10	-	-	-
Acondicionamentos na Costa	Central	3.676,53	-	-	-	-	3.125,05	-	-	-	-
Autovía Rías Baixas	Central	574.535,42	153.403,89	57.510,80	-	-	177.541,90	130.393,31	48.884,18	-	-
Actuacións nas redes transeuropeas convencionais e de transporte combinado	Central	15.043,33	1.326,70	-	-	-	1.753,56	1.127,69	-	-	-
Actuacións na rede de saneamento de Vigo	Autonómica	-	-	31.553,14	-	-	-	-	25.242,51	-	-
Xestión de Residuos Sólidos Urbanos (SOGAMA)	Emp. Pública Aut.	-	-	39.633,02	82.395,90	-	-	-	33.688,12	38.437,69	-
Rehabilitación ambiental do borde marítimo na Ría de Ferrol	Central	-	-	-	10.517,71	-	-	-	-	8.940,06	-
Actuacións para a xestión de residuos na Comunidade Autónoma	Autonómica	-	-	-	-	28.310,00	-	-	-	-	22.648,00
Saneamento e depuración da Conca Hidrográfica do Norte I	Autonómica	-	-	-	-	18.030,00	-	-	-	-	14.424,00
Saneamento e depuración da Conca do río Louro	Central	-	-	-	-	87.275,00	-	-	-	-	74.183,75
Saneamento e Depuración en Lugo e Ourense	Central	-	-	-	-	33.555,00	-	-	-	-	28.521,75
Tratamento e eliminación de residuos sólidos na Coruña	Local	-	-	-	-	15.339,48	-	-	-	-	12.271,59
Actuacións para a xestión de residuos en Ourense	Local	-	-	-	-	1.210,10	-	-	-	-	968,08
Total		688.233,27	181.736,62	166.879,26	92.913,61	183.719,59	205.828,72	153.160,82	138.360,65	47.377,74	153.017,16

Elaboración propia

Datos en miles de euros

Fonte: Ministerio de Economía

No ano 2001 (cadro 2.52) diminúe significativamente a contía da axuda aprobada- 61.156.867 euros -10.175.646.473 pta- as aportacións configúranse, en dúas vertentes: as dirixidas a Administración Autonómica e as que financian proxectos da Administración Local, destacando pola súa contía económica o de clausura de vertedoiros de residuos sólidos urbanos de carácter autonómico por un importe no 2001 de máis de 11 millóns 452 mil euros e a implantación de infraestrutura de saneamento nas concas vertentes das parroquias do rural de Vigo no eido local de 9.824.832 euros.

■ Cadro 2.52

Fondos de Cohesión. Proxectos aprobados en 2001 a executar en Galicia. 2000-2006

Grupos de Proxectos	Administración executora	Coste	Axuda Aprobada	Compromiso 2001
Ampliación e acondicionamento rede de colectores no Porto da Coruña	Autonómica	3.144,16	2.515,33	2.012,26
Ampliación e mellora rede de colectores en Ponte da Pedra. A Coruña	Autonómica	1.633,80	1.307,04	1.045,63
Clausura de vertederos de R.S.U.	Autonómica	17.894,79	14.315,83	11.452,67
Colector do borde litoral e mellora de bombeos existentes. Arteixo	Autonómica	5.594,03	4.475,22	3.580,18
Colectores da marxe do río Valiñas 1ª fase. Culleredo	Autonómica	568,28	454,62	363,70
Creación de puntos limpios	Autonómica	4.351,30	3.481,05	2.784,84
Creación de vertederos de residuos de construción e demolición	Autonómica	3.077,17	2.461,74	1.969,39
Limpeza de puntos de vertido incontrolado	Autonómica	946,76	757,41	605,93
Mellora de bombeos existentes e de nova construción en Cambre, Culleredo e Oleiros	Autonómica	7.642,67	6.114,14	4.891,31
Nova canalización do río Mesoiro e rede de colectores. A Coruña	Autonómica	3.691,63	2.953,30	2.362,64
Reforma e mellora no saneamento de San Roque. A Coruña	Autonómica	2.171,60	1.737,28	1.389,82
Total Administración Autonómica		50.716,19	40.572,96	32.458,37
Cinturón arterial de abastecemento de auga potable. Santiago de Compostela	Local	1.829,00	1.463,20	1.170,56
Implantación de infraestrutura de saneamento nas concas vertentes das parroquias do rural de Vigo (Coruxo, Matamá, Lavadores, Comesaña, Feixo, Bembrive e S. Miguel de Oia)	Local	15.351,30	12.281,04	9.824,83
Melloras na alta da rede de abastecemento de Palmés (Ourense)	Local	5.596,00	4.476,80	3.581,44
Plan de mellora e saneamento da vertente sur da rai de Arousa, Salnés 2ª fase (Pontevedra)	Local	6.528,00	5.222,40	4.177,92
Plan de recollida selectiva de residuos urbanos na provincia de Ourense	Local	7.374,42	5.899,53	4.719,63
Proxecto complementario do Plan de Cestión de R.S.U. da Mancomunidade de Barbanza: selado e eliminación de vertederos incontrolados e complementos ó complexo medioambiental (A Coruña)	Local	1.871,25	1.497,00	1.197,60
Proxecto para a conservación, protección e mellora da calidade medioambiental coa dotación de infraestruturas de abastecemento e saneamento en barrios perimetrais da cidade e núcleos rurais do municipio de Lugo	Local	1.640,94	1.312,75	1.050,20
Proxecto para a dotación de infraestruturas de saneamento e abastecemento no entorno do río Miño: Polígono da Tolda. Lugo	Local	1.005,04	804,04	643,23
Proxecto para a dotación de infraestruturas de saneamento e abastecemento no recinto histórico de Lugo e viales perimetrais	Local	2.820,28	2.256,22	1.804,98
Recollida selectiva de R.S.U. no barrio histórico de Ferrol	Local	825,18	660,14	528,11
Total Administración Local		44.841,41	35.873,13	28.698,50
Total		95.557,60	76.446,09	61.156,87

Datos en miles de euros

Fonte: Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais. Importe en miles de euros

O cadro 2.53 reflicte a aportación do Fondo de Cohesión no ano 2002 que con 23,6 millóns de euros constitúe a asignación máis cativa desde a súa implantación. As axudas van dirixidas todas elas a accións e proxectos de medio ambiente, dunha banda para o saneamento de cidades –Lugo, Ourense e Ferrol-, a cargo da Confederación Hidrográfica do Norte e doutra para a creación de puntos limpos, contedores subterráneos e creación, peche e limpeza de vertedoiros a realizar pola comunidade autónoma.

■ Cadro 2.53

Fondo de Cohesión proxectos aprobados. Galicia. 2002

Grupo de proxectos	Administración-Organismo	Coste elegible	Axuda
Mellora do saneamento de Ourense (1ª fase)	Central- C.H. Del Norte	432.400	367.540
Mellora do saneamento de Lugo (1ª fase)	Central- C.H. Del Norte	625.300	531.505
Saneamento de Ferrol (1ª fase)	Central- C.H. Del Norte	979.170	832.294
Creación puntos limpos e conten. Subterráneos	Xunta de Galicia	12.287.490	9.829.992
Creación vertederos residuos construción	Xunta de Galicia	3.455.820	2.764.656
Limpeza de puntos de vertido incontrolado	Xunta de Galicia	961.619	769.295
Clausura de vertidos de resd. sólidos urbanos	Xunta de Galicia	10.639.947	8.511.958
Total		29.381.746	23.607.240

En euros

Elaboración propia

Fonte : Ministerio de Economía

En 2003 (cadro 2.54) o fondo de cohesión experimenta unha importante subida con respecto ó ano precedente. Os proxectos aprobados no ámbito das tres administracións nacionais son de accións referentes ó medio ambiente, destacando pola súa contía económica as correspondentes á estación depuradora de augas residuais de Bens (A Coruña) por importe de preto de 81 millóns de euros, as subvencións para os colectores xerais do río Miño en Lugo por máis de 40 millóns de euros e a axuda para os traballos técnicos para implementacións de solucións das consecuencias da catástrofe do Prestige por valor de 27 millóns 115 mil euros.

■ Cadro 2.54

Fondos de Cohesión 2000-2006. Proxectos aprobados en 2003 a executar na Comunidade Autónoma de Galicia

Grupos de Proxectos	Administración executora	Coste exexible	Axuda Aprobada
Rede de colectores secundarios no Concello de Oleiros	Autonómica	3.818.190	3.054.552
Rede de colectores secundarios e prantas depuradoras no Concello de Culleredo	Autonómica	4.600.453	3.680.362
Rede de colectores secundarios e prantas depuradoras no Concello de Cambre	Autonómica	3.905.108	3.124.086
Rede de colectores secundarios no Concello de Arteixo	Autonómica	6.227.064	4.981.651
Nova canalización do río Mesoiro (Concello da Coruña)	Autonómica	12.292.709	9.834.167
Colector da marxe do río Mero (Concello de Cambre)	Autonómica	1.775.614	1.420.491
Colector da marxe do río Valiñas 2ª fase (Concello de Culleredo)	Autonómica	290.863	232.690
Total Administración Autonómica		32.910.001	26.327.999
Colector de saneamento. Conca do río Inxerto. Ferrol	Local	1.260.670	1.008.536
Total Administración Local		1.260.670	1.008.536
Colectores xerais do río Miño en Lugo. Tramo Nacional VI	Central	23.439.472	19.923.551
Colectores xerais do río Miño en Lugo. Tramo Nacional VI EDAR	Central	16.828.339	14.304.088
Estación depuradora de augas residuais de Bens (A Coruña)	Central	94.959.912	80.715.925
Traballos técnicos preparatorios para a implementación das solucións presentadas informe elaborado polo comité científico para o Prestige	Central	31.900.000	27.115.000
AT elaboración proxecto abastecemento a Ourense	Central	1.351.448	1.148.731
AT elaboración proxecto abastecemento a Lugo	Central	881.379	749.172
Total Administración Central		169.360.550	143.956.467
Total		203.531.221	171.293.002

Datos en miles de euros

Fonte: Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais. Importe en miles de euros

Visto desde a perspectiva dos oito anos, a maior parte das subvencións foron para as actuacións de transporte –diversos tramos de autovía das Rías Baixas con máis de 59.000 millóns de pesetas -354,60 millóns de euros- nas tres anualidades-. Nos últimos anos acrecentáronse as subvencións correspondentes a medio ambiente; ademais da de SOGAMA por un importe bianual de 12 mil millóns de pesetas -72,12 millóns de euros- e o do conxunto da comunidade autónoma de preto de 30 millóns de euros en 2000, deben reseñarse: o saneamento do río Louro cunha cantidade de máis de 72 millóns no ano 2000, a reseñada da estación depuradora de Bens na Coruña en 2003 por preto de 81 millóns, o saneamento da Ría de Vigo, cun montante de máis de 60 millóns de euros en tres anos; o saneamento de Lugo e Ourense con preto de 30 millóns de euros; a reforestación e loita contra a erosión, en diversos lugares da comunidade autónoma, en case 15 millóns, e as dos anos 2001 e 2002 dirixidas a creación de puntos limpos e peche de vertedoiros.

No cadro 2.55 agrúpanse as aportacións do **FEOGA**, que financia accións tendentes á adaptación dos agricultores e das rexións ás novas formas de agricultura; e o desenvolvemento de novos sectores económicos nas zonas rurais; e o IFOP, que axuda ás rexións costeiras que se ven afectadas polo declive do sector pesqueiro.

Cadro 2.55

Contribución financeira da UE nos sectores agrariopesqueiros. Galicia. 1999-2003

Sector agrario	Pagos				
	1999	2000	2001	2002	2003
FEOGA -Garantía ⁽¹⁾					
Industria de cereais	-	-	-	0,039	-
produción de cereais	13.554	15.709	6.563	29.666	18.905
produción de oleaxinosas	0,004	0,001	0,001	0,022	0,027
produción de proteaxinosas	0,004	0,005	-	-	-
Abandono produción láctea	0,000	0,000	-	-	-
produción carne de vacún	31.329	31.293	47.919	52.331	55.037
Primas ovino e cabrún	4.517	3.819	1.145	6.248	11.227
Leite escolar	0,623	0,547	0,364	0,354	0,295
Consumo de aceite	0,011	0,000	0,000	-	-
Aceite para conservas	6.880	8.471	6.371	11.050	11.832
Medidas de acompañamento	21.460	-	-	-	-
Destilacións vinícolas	0,020	0,053	0,121	0,182	0,413
Intervención de porcino	0,088	0,030	-	-	0,076
Retirada de terras	0,000	0,004	0,002	0,044	0,022
Apicultura	0,224	0,240	0,188	0,179	0,199
Medidas de control	0,337	0,748	-	-	-
Recuperacións, intereses, sancións, etc	0,043	0,016	0,008	0,003	0,022
produción de liño e cáñamo	0,001	0,008	-	-	-
Almacenamento de viños e mostos	0,023	0,000	-	-	-
Producción de forraxes	-	0,016	0,056	0,122	0,067
Cese anticipado	-	7.865	12.681	12.248	12.462
Medidas medioambientais	-	0,420	0,410	0,504	0,548
Forestación e sevicultura	-	18.311	15.498	7.169	8.728
Reestruturación do viñado	-	-	4.660	4.913	4.976
Indemniz. compensatorias zonas desfavorecidas	-	-	5.784	5.306	6.473
Almacenamento do leite	-	-	-	0,007	-
Total FEOGA -Garantía	79.115	87.556	101.764	130.417	131.309
FEOGA -Orientación: axudas directas:					
Transformación e comercialización	34.859	0,000	3,005	-	-
Programas operativos Comun. Autónoma	82.136	0,000	50.518	74.414	136.583
Iniciativas comunitarias e PRODER	7.669	4.562	8.441	3.293	-
Orzamento ingresos do Estado	-	-	0,000	0,492	2.822
Total axudas directas	34.859	0,000	3,005	-	140.487
Total reembolsos ou anticipos	89.805	4.562	58.959	-	-
Total FEOGA -Orientación	124.664	4.562	61.964	82.822	140.487
Sanidade animal	1,108	0,486	0,343	-	-
Sistema integrado e control	-	-	57,100	-	-
Total outros recursos agrarios	1,108	0,486	0,343	-	-
Total sector agrario	204.887,000	92,604	164.062,000	213.239	271,796
Sector pesqueiro					
IFOP: axudas directas:					
Iniciativa "Pesca"	2,516	2,642	4,729	0,868	-
Estructuras pesqueiras	82,571	33,808	66,666	57,549	149,800
Total IFOP	85,087	36,450	71,395	58,417	-
Pesca artesanal	-	-	0,063	-	-
Vixiancia pesqueira	0,004	0,005	0,004	0,326	0,086
Total outros recursos pesqueiros	0,004	0,005	0,067	-	-
Total sector pesqueiro	85,091	36,455	71,463	58,743	149,886
Total sectores agrario e pesqueiro	289,979	129,060	235,525	271,982	421,682

Datos en millóns de euros

(1) Cantidades aboadas polos organismos pagadores con cargo ó FEOGA-Garantía

Fonte: Ministerio de Agricultura, Pesca e Alimentación. Subsecretaría. Oficina Presupostaria

As actuacións da UE, no sector agropesqueiro galego, teñen unha importancia fundamental e pretenden potencia-la vertente da acuicultura e rachar cos graves problemas estruturais da agricultura -escasa dimensión das explotacións, envellecemento da poboación e excesivo peso da súa actividade-; e da pesca -sobredimensión e envellecemento da flota, falta de caladoiros, etc.-.

En 2003, Galicia obtivo un financiamento, por esta vía (cadro 2.55), de 422 millóns de euros, cun aumento de preto de 150 millóns de euros con respecto ó ano anterior; o incremento prodúcese no sector agrario cun aumento de preto de 60 millóns e no sector pesqueiro, as axudas do Ifop en 90.

No concernente ó FEOGA-Garantía a partida de maior contía continúan a ser en 2003 as axudas á produción de carne de vacún – 55,04 millóns de euros-, destacando a continuación pola súa contía as axudas á produción de cereais que con 18,90 millóns de euros experimentan un descenso apreciable tralo fortísimo incremento do ano anterior; mantense, doutra banda, cunha dotación lixeiramente superior ó pasado ano, unha liña de subvención de máis de 8,72 millóns de euros para accións de forestación e silvicultura, aumentan as subvencións ó aceite para conservas -que representan máis de 11,83 millóns de euros- e continúan practicamente coa mesma dotación as subvencións ó cese anticipado en 12,46 millóns.

No sector pesqueiro en 2003 aumentan moi significativamente as subvencións ás estruturas pesqueiras con respecto ó ano anterior; nunha contía –149,80 millóns de euros -que case triplica á do ano precedente.

■ **O Fondo Social Europeo** é un instrumento financeiro comunitario encargado de fomenta-las oportunidades de emprego e a mobilidade xeográfica e profesional dos traballadores. En tanto que tal instrumento ten incidencia na industria ó constituír un complemento das accións desenvolvidas por entes públicos ou privados, encamiñados fundamentalmente a mellora-la formación profesional e, no seu caso, a orientación profesional dos traballadores e a axudar á contratación estable de determinados colectivos de traballadores.

Nas zonas de obxectivo I, entre as que se atopa Galicia, o Fondo oriéntase, ademais, ó desenvolvemento das rexións con atraso estrutural.

No cadro 2.56 inclúense as previsións dos recursos financeiros do FSE no seu reparto por formas de intervención e por obxectivos para o período 2000-2006.

2.6.2. A aportación da Administración Xeral do Estado

Inclúense neste apartado as subvencións do Ministerio de Ciencia e Tecnoloxía nos eidos do programa de fomento da investigación técnica: Profit, que substituíu ós planos da iniciativa de Apoio á Tecnoloxía, á Seguridade e á Calidade Industrial (ATYCA) do ex Ministerio de Industria e Enerxía xunto co Plano de Competitividade Téxtil-Confección; os programas de reindustrialización e reestruturación da minería do carbón e desenvolvemento alternativo das comarcas mineiras, e os créditos concedidos polo Centro para o Desenvolvemento Tecnolóxico Industrial (CDTI).

Incluimos tamén os datos dos incentivos rexionais da Zona de Promoción Económica de Galicia (ZPE), concedidos polo Ministerio de Economía e xestionados administrativamente pola Xunta de Galicia, a través do IGAPE.

■ Os programas tecnolóxicos do Estado

O Consello de Ministros do 12 de novembro de 1999 aprobou o Plan Nacional de Investigación Científica, Desenvolvemento e Innovación Tecnolóxica 2000-2003 co obxecto de definir unha estratexia global e común que inclúa a tódalas actuacións públicas con competencias sectoriais en investigación científica e desenvolvemento

tecnolóxico. Neste marco o Ministerio de Ciencia e Tecnoloxía aprobou mediante orde ministerial o programa de fomento da investigación técnica: PROFIT co obxecto de contribuír ás condicións que favorezan o aumento da capacidade de absorción tecnolóxica das empresas, o fortalecemento dos sectores e mercados de rápido crecemento, así como a creación e o desenvolvemento das empresas de base tecnolóxica, especialmente as de elevada tecnoloxía.

■ **Cadro 2.56**

**Recursos financeiros asignados a España para o Fondo Social Europeo.
Por comunidades autónomas. 2000-2006**

	Obxectivo 1	Obxectivo 2	Obxectivo 3
Formas de intervención			
PPOO Rexionais			
Andalucía	155.155	-	-
Asturias	17.333	-	-
Canarias	45.673	-	-
Cantabria	5.541	-	-
C. A Mancha	40.299	-	-
C. León	51.389	-	-
C. Valenciana	79.283	-	-
Estremadura	60.494	-	-
Galicia	65.223	-	-
Murcia	17.936	-	-
Ceuta	2.596	-	-
Melilla	1.697	-	-
Aragón	-	-	10.241
Baleares	-	-	5.262
Cataluña	-	38.017	36.111
Madrid	-	-	38.904
Navarra	-	-	10.825
País Vasco	-	-	37.045
A Rioxa	-	-	2.355
Total	542.619	38.017	140.744
PPOO Plurirrexionais			
Fomento do emprego	570.821	-	133.893
Iniciativa Empresarial e Formación Continua	258.556	-	75.775
Loita contra a discriminación	33.939	-	12.795
Sistema de Formación Profesional	22.936	-	6.345
Investigación, Desenvolvemento e Innovación	42.186	17.880	-
Asistencia Técnica	377	-	127
Total	928.817	17.880	228.934
Total PPOO	1.471.436	55.897	369.678
IC EQUAL		85.771	
TOTAL		1.982.782	

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais. Importe en millóns de pesetas.

O programa PROFIT vén a substituír á iniciativa ATYCA aprobada o 10 de outubro de 1996 cunha vixencia de 1997 a 1999, da que se ofreceron datos en anteriores informes e que contemplaba de xeito similar ó programa vixente un sistema de incentivos para mobiliza-las empresas e outras entidades a desenvolver actividades de I+D, deseño, calidade, seguridade e de medio ambiente industrial, co fin de afondar na mellora da competitividade das empresas, garanti-lo emprego cualificado, a medio e longo prazo, e aumenta-la calidade de vida dos cidadáns.

O PROFIT prevé dúas liñas de financiamento:

- Anticipos reembolsables, que son préstamos a interese cero, destinados a proxectos de baixo risco tecnolóxico ou empresarial.
- Subvencións que cubran parcialmente os custos subvencionables do proxecto.

Estes instrumentos financeiros poderán á súa vez concorrer con créditos privilexiados do CDTI, de acordo coa súa normativa, estando tamén prevista unha acción horizontal de apoio ó sistema de garantías das entidades financeiras que presten ditas garantías a favor da Administración do Estado.

Profit 2004-2007 actualmente en vigor aproveita a experiencia dos catro anos do anterior programa introducindo algunhas melloras orientadas a facilitar a interpretación da regulación das bases e a axilizar a xestión das convocatorias e incorporalas directrices do novo Plan Nacional de I+D+I.

No cadro 2.57 contéplanse os proxectos presentados e aprobados durante 2003 en Galicia coa contía da subvención e/o préstamo correspondente agrupados para o total da comunidade por programas. Como pode observarse dos 57 proxectos aprobados case a metade -25- encádranse no Plan nacional de deseño e produción industrial que son así mesmo os que perciben a maior contía do préstamo: 16.446.000 euros; a partida de subvención máis importante corresponde ós sete proxectos aprobados no eido do Plan nacional de medio ambiente por valor de 589.000 euros xunto cos dous proxectos correspondentes ó Plan nacional de recursos naturais por importe de 566.000 euros. Como vemos na derradeira liña do cadro tódolos parámetros, sobre de todo os do número de proxectos presentados e aprobados, como das subvencións acadadas pola comunidade autónoma son moi baixos con respecto ós índices de poboación o do PIB.

PROFIT. Programas aprobados en Galicia e porcentaxe sobre o total estatal. 2003

■ Cadro 2.57

	Nº proxectos presentados	Nº proxectos aprobados	Subvencións	Préstamos
P.N. Biotecnoloxía	4	5	166	153
P.N. Deseño e produción industrial,	32	25	203	16.446
A.E. Máquina-ferramenta	1	2	-	617
A.T. Material ferroviario	-	-	-	-
P.N. Materiais	3	3	98	152
P.N. Produtos químicos	1	-	-	-
P.N. Recursos naturais	5	2	566	295
P.N. Tec. agroalimentarias	8	3	117	917
P.N. Socioeconomía	4	1	30	-
P.N. Biomedicina	-	-	-	-
P.N. Aeronáutico	1	-	-	-
P.N. Automoción	4	4	276	1.950
P.N. Enerxía	6	-	-	-
P.N. M. ambiente e A.E. residuos	8	7	589	1.076
P.N. Transportes e ord. territorio	2	2	-	1.146
A.H. Apoio a centros tecnolóxicos	5	3	85	-
Total	84	57	2.130	22.752
% Galicia sobre total nacional	2,81	3,29	2,52	4,66

Importes en en miles de euros
Fonte: Ministerio de Ciencia e Tecnoloxía

No cadro 2.58 agrúpanse os catro anos do Profit 2000-2003 por programas, dos 43 millóns 605 mil euros da axuda total (sumada a subvención e o préstamo) que representan os catro anos a contía máis importante tanto do número de expedientes aprobados como do total da axuda corresponden ós 38 proxectos de deseño que acadaron un total de máis de 19 millóns 157 mil euros seguíndolle en importancia os 16 expedientes aprobados no eido da automoción cun valor de 10 millóns 339 mil euros.

■ Cadro 2.58

PROFIT. Programas aprobados en Galicia no periodo 2000-2003

	Expedientes presentados	Expedientes aprobados	Inversión total	Subvención	Préstamo	Axuda total
Bioteecnoloxía	18	14	15.671,43	1.242,92	645,77	1.888,69
Deseño	62	38	111.254,86	352,13	18.805,40	19.157,53
Máquina-ferramenta	10	5	2.201,51	218,77	786,20	1.004,97
Ferroviario	-	-	-	-	-	-
Materiais	33	10	9.357,88	484,34	1.718,24	2.202,58
P.N. Produtos químicos	6	1	1.248,90	-	147,85	147,85
P.N. Recursos naturais	15	2	4.713,44	566,00	295,00	861,00
Agroalimentarias	33	12	10.747,90	394,80	1.187,10	1.581,90
Socioeconomía	14	3	133,91	53,20	-	53,20
Biomedicina	-	-	-	-	-	-
Aeronáutico	2	1	567,00	-	193,92	193,92
Automoción	21	16	38.455,99	711,07	9.628,01	10.339,09
Enerxía	10	1	326,35	54,09	-	54,09
M. Ambiente	43	15	28.585,78	1.176,51	2.710,17	3.886,68
Transportes	4	4	5.803,14	41,47	1.260,95	1.302,42
Centros	61	15	5.433,66	483,35	448,50	931,85
Garantías	-	-	-	-	-	-
Total xeral	332	137	234.501,76	5.778,64	37.827,11	43.605,76

Datos en en miles de euros

Fonte: Ministerio de Ciencia e Tecnoloxía

○ **Plan de Competitividade Téxtil-Confección** é un sistema de axudas promovido polo antigo Ministerio de Industria e Enerxía e mantido con nova regulación polo actual Ministerio de Ciencia e Tecnoloxía. Vai dirixido ó fomento da innovación e o desenvolvemento tecnolóxico do sector téxtil-confección, con vistas a incrementala súa competitividade e favorece-la súa integración no mercado internacional. O plan 1997-1999 rematou e aprobouse o 1 de xuño de 2000 un novo plan que vai dirixido prioritariamente á aplicación das novas tecnoloxías ás pequenas e medianas empresas do sector. No cadro 2.59 ofrécese agrupados os datos do antigo plan 1997-1999 e os datos dos anos 2000 a 2003 do vixente. Como podemos observar trala diminución en 2001 do número de empresas ou proxectos beneficiarios do plan incrementábase en 2002 o número de proxectos e volve a caer neste caso a nove proxectos en 2003, se ben incrementábase en máis do dobre a contía total das subvencións e/ou anticipos ata máis de catro millóns 342 mil euros dos que o 44,85% corresponden á provincia de Pontevedra.

○ **Centro para o Desenvolvemento Tecnolóxico Industrial (CDTI)** ten encomendado, dentro dos Plans de Actuación Tecnolóxica, a concesión de créditos, actualmente a interese cero, que poden chegar ata un 50% do presuposto do proxecto e cun período de amortización de 5 anos, para os seguintes proxectos:

Desenvolvemento tecnolóxico-novos proxectos e/ou produtos, de cara á súa comercialización.

■ Cadro 2.59

Plan de competitividade téxtil. Galicia.1997-2003

	Nº de empresas/ proxectos							Subvención/anticipo						
	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
A Coruña	11	10	13	7	5	5	4	858.401,55	591.828,64	637.048,79	398.278,70	604.744,45	587.273,50	1.169.760,00
Lugo	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ourense	-	-	-	2	-	1	2	-	-	-	361.015,95	-	67.445,69	1.224.874,00
Pontevedra	11	5	10	5	3	6	3	388.151,65	241.138,08	679.696,61	1.553.838,66	309.476,14	1.367.066,22	1.947.721,00
Galicia	22	15	23	14	8	12	9	1.246.553,20	832.966,72	1.316.745,40	2.313.133,32	914.220,59	2.021.785,41	4.342.355,00

Elaboración propia

Contía subvención en euros

Fonte: Ministerio de Ciencia e Tecnoloxía

Innovación tecnolóxica-incorporación ás empresas de novas tecnoloxías con baixo risco técnico.

Promoción tecnolóxica cara ó exterior:

Proxectos concertados de risco elevado e resultados non comercializables directamente.

O CDTI concedeu a Galicia, durante 2003 préstamos por un valor de 4 millóns 940 mil euros distribuídos en 11 proxectos para apoiar unha inversión de 6 millóns 237 mil euros-(cadro 2.60), salientando desde o punto de vista provincial, como en anos anteriores, tanto o número como a contía da aportación en Pontevedra.

Aportacións do CDTI. Galicia. 2001-2003

■ Cadro 2.60

	Nº de proxectos			Orzamento subvencionable			Aportación CDTI		
	2001	2002	2003	2001	2002	2003	2001	2002	2003
A Coruña	6	4	2	8.189,5	3.365,1	2.163,8	3.244,6	1.225,7	1.161,7
Lugo	2	1	2	2.075,9	923,6	1.325,4	625,7	461,8	498,7
Ourense	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Pontevedra	7	2	7	7.641,5	1.372,4	6.237,1	3.153,4	780,3	3.280,4
Galicia	15	7	11	17.906,9	5.661,1	9.726,3	7.023,7	2.467,8	4.940,8

Contías económicas en miles euros

Fonte: Centro para o Desenvolvemento Tecnolóxico Industrial (CDTI)

O programa de reindustrialización (cadro 2.61) contempla subvencións e préstamos para zonas que sufriran declive industrial; aprobou para Galicia en 2003 once proxectos, outorgando subvencións de 665.000 euros e créditos por valor de 12,57 millóns de euros a empresas con actividade no contorno de Ferrol e As Pontes.

Programa de reindustrialización. Galicia. 2003

■ Cadro 2.61

Municipio	Entidade beneficiaria	Subvención concedida	Préstamo concedido
A Coruña	Bebidas Gaseosas del Noroeste, SA	0	5.500.000
As Pontes	Contrachapados del Eume, SA	0	229.861
As Pontes	Einsa Print International, SA	0	810.000
As Pontes	Gallega de Contrachapados, SA	0	594.000
As Pontes	Mecanizados Acebron, SL	0	140.000
Cerceda	Sumtec, SL	0	1.000.000
Ferrol	Fundación Parque Científico-Tecnológico Río do Pozo	165.000	0
Ferrol	Fundación Parque Científico-Tecnológico Río do Pozo	500.000	0
Laracha	Protección Medio Ambiental, SL	0	800.000
Mesía	Campo Brick, SL	0	2.500.000
Mesía	Cerámica Vereia, SA	0	1.000.000
		665.000	12.573.861

Importe en euros

Fonte: Administración Xeral do Estado

■ Os incentivos económicos rexionais

Os incentivos económicos rexionais creados pola Lei 50/1985 constitúen un mecanismo incentivador da inversión privada en zonas configuradas na actualidade (reforma do Real-decreto 1328/2001 do 30 de novembro) como Zona de Promoción Económica -ZPE- que queda constituída pola totalidade da comunidade autónoma: a consideración de ZPE supón que os proxectos de investimentos relacionados coa industria extractiva e transformadora, en industrias agroalimentarias, de acuicultura e de transformación e conserva de produtos pesqueiros, os servizos de apoio á industria e os de establecementos hoteleiros poden ser susceptibles de subvencións ata o 40% do investimento total).

Expedientes de incentivos económicos rexionais da Comunidade Autónoma de Galicia, acollidos á Lei 50/1985, aprobados entre o 01.01.2003 e o 31.12.2003

■ Cadro 2.62

	Expedientes	Investimento	Subvención	A crear	A manter
A Coruña	34	171.952.382	21.430.714,64	687	1.732
Lugo	11	15.355.154	2.650.796,36	65	586
Ourense	14	35.142.888	5.066.860,92	130	1.414
Pontevedra	41	173.495.518	25.986.346,61	638	2.350
Galicia	100	395.945.942	55.134.718,53	1.520	6.082

Datos de Investimento e Subvención en euros

Fonte: Ministerio de Economía

A partir do 1 de xaneiro de 1996 suprímese a ZID (Zona Industrial en declive, que ten ata esa data a zona de Ferrolterra, cun tratamento máis xeneroso con respecto a porcentaxe das subvencións) e a totalidade de Galicia constitúe ZPE a efectos da normativa sobre os incentivos económicos, se ben a porcentaxe que obteñen as empresas pode complementarse con outras actuacións subvencionadoras co tope xeral do 40% a partir de 2002 fronte ó anterior do 50%.

Como pode apreciarse no cadro 2.63 aprobáronse en Galicia, desde 1988, ano de iniciación dos incentivos, ata decembro de 2003, un total de 1.484 proxectos que obtiveron unha subvención total de 612 millóns 626 mil euros.

**Expedientes de incentivos económicos rexionais da Comunidade Autónoma de Galicia,
acollidos á Lei 50/1985, aprobados entre o 01.06.1988 e o 31.12.2003**

■ Cadro 2.63

	Exp.	Investimento	Subvención	%	Emprego/crear	Emprego/manter
Galicia	1.484	3.407.034	612.626	17,98	22.301	68.350

Elaboración Propia

Datos de Investimento e Subvención en miles de euros

Fonte: Ministerio de Economía

O cadro 2.64 contempla a evolución, nos últimos dez anos, observándose a nivel galego, nos anos 1997, 1998 e 1999 un aumento moi notable tanto do investimento subvencionable como da axuda concedida, destacando a estes efectos e tamén a contía do tanto por cento correspondente, o ano 1997.

En 2000 aprobáronse un total de 52 expedientes –un número inferior ó ano anterior e similar ós anos precedentes- para un investimento de 131 millóns 754 mil euros-, outorgáronse subvencións de 21 millóns 679 mil euros-, pero en 2001 apróbanse 109 expedientes, a cantidade maior destes últimos nove anos cun alto, tamén, investimento previsto, outorgando como subvención 46 millóns 184 mil euros cun compromiso de creación de 1.744 novos empregos e de mantemento de 7.308.

No ano 2002 baixa o número de expedientes a 47, aínda que a contía do investimento -330 millóns 394 mil euros- é importante. O importe da subvención baixa con respecto ó ano anterior e acada un importe de algo máis de 30 millóns de euros cun compromiso de creación de 1.267 empregos e de mantemento de 3.181. Finalmente no ano 2003 –cadro 2.62- volven a subir tanto o número de expedientes -100- como a subvención concedida 55 millóns 135 mil euros con 1.520 empregos creados e a garantía de mantemento de 6.082.

**Expedientes de incentivos económicos rexionais da Comunidade Autónoma de Galicia,
acollidos á Lei 50/1985, aprobados de 1994 a 2003**

■ Cadro 2.64

	Exp.	Investimento	Subvención	%	Emprego/crear	Emprego/manter
1994	63	147.055,64	26.071,91	17,73	873	3.144
1995	63	133.034,03	23.265,18	17,49	823	4.515
1996	39	68.713,71	10.746,10	15,64	486	2.251
1997	51	378.126,77	87.801,86	23,22	1.114	4.273
1998	53	270.455,45	48.958,45	18,10	1.042	10.225
1999	83	259.793,49	45.737,02	17,60	1.724	4.654
2000	52	131.753,87	21.678,51	16,45	923	2.025
2001	109	445.221,60	46.184,20	10,37	1.744	7.308
2002	47	330.394,13	30.059,31	9,10	1.267	3.181
2003	100	395.946,00	55.135,00	13,92	1.520	6.082

Datos de Investimento e Subvención en miles de euros

Fonte: Ministerio de Economía

Cadro 2.65

Incentivos económicos rexionais. Proxectos por sectores. Galicia. 2003

	Expedientes	Investimento aprobado	Subvención %	Emprego a crear (%)	Emprego a manter (%)
03. Extracción e 1ª trans. de minerais metálicos non enerxéticos	4	11.036.218	1.969.943,64	111	70
04. Extracción e industria de minerais non metálicos	21	63.787.513	10.220.844,52	196	1.154
05. Industria química e produción de fibras artificiais	4	25.122.808	3.841.314,44	29	167
06. Fabricación de prod. metálicos. Maquinaria e equipo mec.	17	18.747.667	3.082.405,22	158	390
08. Const. automóviles e pezas de reposto. Material de transporte	9	49.621.860	7.065.905,14	196	1.068
10. Industria de prod. alimenticios, bebidas e tabaco	2	24.920.486	2.546.502,34	22	329
11. Industria téxtil, coiro, calzado e vestido	9	20.513.448	4.246.362,84	238	932
12. Industrias da madeira e do papel. Artes gráficas	17	130.785.463	13.775.096,82	303	1.611
13. Industria do caucho e transformación de materiais plásticos	1	3.799.962	455.995,44	7	66
14. Outras industrias manufactureiras	5	8.923.428	1.252.551,12	49	290
16. Turismo	6	30.152.872	5.055.111,45	160	5
18. Outros sectores económicos	5	8.534.217	1.622.685,56	51	0
Total	100	395.945.942	55.134.718,53	1.520	6.082

Importes en en miles de euros

Fonte: Ministerio de Ciencia e Tecnoloxía

2.6.3. A aportación da Administración Autonómica

A análise da política industrial da Xunta de Galicia en 2003 lévanos primeiramente a examina-lo labor do Instituto Galego de Promoción Económica (IGAPE), os fondos de capital risco -Emprende, Adiante, e da Sociedade para o Desenvolvemento Industrial de Galicia (SODIGA) que xestiona XESGALICIA; e, posteriormente, cun achegamento moi sucinto ás liñas de actuación orzamentaria de promoción industrial que veñen desenvolvendo as consellerías sectoriais: a de Innovación, Industria e Comercio co apoio da de Economía e Facenda; a de Política Agroalimentaria e Desenvolvemento Rural; a de Pesca, e Asuntos Marítimos; e a de Medio Ambiente.

Desde a súa creación, coa Lei 5/1992, do 10 de xuño, o IGAPE vén a traballar en diversos programas de promoción e apoio ó contorno empresarial galego, a través da tramitación dos incentivos económicos rexionais -que xa estudiamos no anterior epígrafe-, da concesión de préstamos e avais, de distintas modalidades de bolsas para posgraduados (de contratos en prácticas, de investigación no exterior, “de promoción”, etc.) e de programas como LANZA -para a promoción da creación de empresas innovadoras lideradas por xoves-, PIMEGA -plan integral para mellora-la competitividade da empresa galega- ou IGATEL -que fomenta as telecomunicacións e aporta unha base de datos con información especializada ó empresariado-.

Desde a aprobación do Decreto 309/1995, do 23 de novembro, sobre incentivos para o desenvolvemento económico e fomento da actividade empresarial na Comunidade Autónoma de Galicia, o IGAPE configúrase, máis claramente, como o eixe fundamental de potenciación do sector produtivo galego, potenciada polo novo marco de actuación que introduce o “Acordo sobre medidas para o crecemento e o emprego en Galicia”, asinado o 13 de xullo de 1998 pola Xunta de Galicia, a Confederación de Empresarios e as centrais sindicais Comisións Obreiras e a Unión Xeral de Traballadores. Nel contéñense as liñas de actuación no período 1998-2001, mantendo e reforzando en parte as políticas que de promoción e fomento da actividade empresarial viñan realizándose con anterioridade -subsidiación ós tipos de xuro dos préstamos, subvencións a fondo perdido en proxectos que contribúan á creación e ó mantemento de emprego estable, préstamos participativos, saneamento financeiro, avais, etc.-.

En xuño de 2000 o IGAPE dá a coñece-las directrices que seguirá o ente no período 2000-2003, presentando novos retos -duplica-los resultados do período 1997-

1999- incidindo nas liñas dos programas previstos no Acordo coas centrais sindicais SN de CCOO de Galicia e UGT-Galicia e a Confederación de Empresarios de Galicia. O Decreto 172/2001 do 12 de xullo fixa as bases que regulan as modalidades de axudas do IGAPE que foron potenciadas e modificadas o 31 de marzo de 2003 no marco do plan de dinamización económica, Plan Galicia, incorporando e establecendo melloras de carácter xeral e iniciativas orientadas a prestar apoio ás pequenas empresas nas zonas especialmente afectadas polo sinistro do **Prestige** (Costa da Morte) ou nas áreas de dinamización prioritaria de Lugo e Ourense. Na actualidade, contempla para o período 2000-2006 as seguintes liñas de actuación:

- Apoios a investimentos
- Apoios a novas iniciativas empresariais
- Apoio á continuidade e á mellora competitiva
- Apoio a empresas (reestructuracións)
- Formación
- Servizos

O Acordo do 13 de xullo de 1998 aporta como principal novidade unha nova dimensión de apoio ás empresas, creando unha xestora de capital risco: **XESGALICIA** (constituída en marzo de 1999), cun presuposto de 16.000 millóns de pesetas e que dispón de tres instrumentos en función das demandas empresariais:

■ Fondo Emprende, dotado inicialmente con mil millóns de pesetas e ampliándose ata chegar ós 4.000 millóns a finais de 2001, componse de aportacións da Xunta de Galicia, das Caixas de Aforro, e o BBVA, co obxectivo de promover as empresas de nova creación.

■ Fondo Adiante, cunha dotación inicial de mil millóns de pesetas, e ampliándose ata chegar a 3.500 millóns de pesetas en 2001, financiado con diñeiro público e destinado ó apoio ás empresas con problemas de viabilidade.

■ SODIGA, que pasa a constituírse exclusivamente nunha sociedade de capital risco. Prevese mante-los actuais socios e ampliarase a outras entidades financeiras; apoia proxectos de desenvolvemento de empresas con estrutura financeira equilibrada e un grao de madurez significativo. Xestiona directamente o Fondo Galicia-Norte de Portugal, acoillido ó programa comunitario Interreg-3, formado por capital aportado a partes iguais –820 millóns de pesetas e mil millóns de escudos- pola Xunta de Galicia e a Rexión Norte de Portugal que financian investimentos en Portugal promovidos por empresas de Galicia e viceversa, primándose a creación de **joint ventures** entre empresas.

No cadro 2.66 contéplanse as inversións aprobadas dos fondos de XESGALICIA nos anos 2000 a 2003. Como se pode observar en 2000 aprobáronse 31 expedientes de inversión que supuxeron máis de 16 millóns de euros, descende en 2001 o número de inversións a 16 e lixeiramente a contía total –15,71 millóns de euros-. En 2002 trámítanse o mesmo número de expedientes de inversión co ano anterior: 16, baixando o importe total a 11,14 millóns de euros e no ano 2003 os 20 expedientes aprobados alcanzan un montante total entre as subvencións de capital e préstamo de 25,45 millóns de euros dos que a parte máis importante corresponde ós 11 proxectos de Sodiga.

Cadro 2.66

Fondos de capital de risco de XESGALICIA. 2000-2003

	Inversións aprobadas por fondos ⁽¹⁾															
	Nº				Capital				Préstamo				Total			
	2000	2001	2002	2003	2000	2001	2002	2003	2000	2001	2002	2003	2000	2001	2002	2003
	2000	2001	2002	2003	2000	2001	2002	2003	2000	2001	2002	2003	2000	2001	2002	2003
ADIANTE	6	5	2	1	1.949,74	1.983,34	396,50	0,00	2.404,05	1.472,48	859,45	1.202,00	4.353,79	3.455,82	1.257,95	1.202,00
EMPRENDE	13	3	7	8	2.644,99	552,81	2.203,07	3.521,42	1.203,65	288,49	2.347,34	1.513,55	3.848,64	841,30	4.557,41	5.034,96
SODIGA	12	8	7	11	7.081,79	5.820,80	4.471,78	16.860,18	913,54	5.592,30	847,43	2.352,01	7.995,32	11.413,10	5.326,21	19.212,19
Total	31	16	16	20	11.676,52	8.356,95	7.071,35	20.381,60	4.521,23	7.353,26	4.054,22	5.067,56	16.197,76	15.710,22	11.141,57	25.449,15

Elaboración propia
(1) En miles de euros
Fonte: IGAPE

A Consellería de Innovación, Industria e Comercio controla na actualidade o Centro de Innovación e Servizos de Deseño e Tecnoloxía (CIS), creado no seo do IGAPE en 1995, e que desenvolve o seu labor no eido da formación e das novas tecnoloxías empresariais, co obxectivo de espallar, no tecido empresarial galego, accións de I+D e complétase na súa actividade co Centro de Innovación e Servizos Tecnolóxicos da Madeira, no Parque Tecnolóxico de Galicia, creado en 1996, e o Centro Europeo de Empresas. Xunto a estes instrumentos, o IGAPE creou en Porriño, en colaboración coa Zona Franca de Vigo, o Centro de Iniciativas Empresariais (CIE), coa finalidade de apoiar a creación de empresas, especialmente as baseadas en ideas innovadoras e/ou promovidas por mozos emprendedores.

Dentro da modalidade de subvencións ó investimento, o IGAPE continúa cunha acción de política industrial xa “clásica” en Galicia, porque se vén mantendo desde hai máis dunha década: a **subvención do tipo de interese dos créditos bancarios ás Pequenas e Medianas Empresas (PEMES) galegas**. Dita modalidade complementábase coa concesión de **avais** co obxecto de subministrar garantías ás empresas galegas (ou ás que teñan unidades produtivas en Galicia e destinen integramente ese diñeiro á creación, ampliación, reconversión ou reestructuración das mesmas) para investimentos e refinanciamento.

Cadro 2.67

Programas de apoio financeiro ás PEMES. Por provincias. Galicia. 1999-2003

	Nº de expedientes					Importe do préstamo ⁽¹⁾				
	1999	2000	2001	2002	2003	1999	2000	2001	2002	2003
A Coruña	366	323	353	257	235	112.277	95.418	61.405	58.608	54.679
Lugo	212	159	172	142	119	33.705	39.655	35.058	28.578	31.821
Ourense	147	94	186	89	71	33.285	32.798	25.703	16.867	8.833
Pontevedra	336	288	374	245	242	109.266	81.943	96.040	65.912	83.261
Fóra de Galicia				2	1				422	225
Galicia	1.061	864	1.085	735	668	288.533	249.815	218.206	170.387	178.819

Elaboración propia
(1) Datos en miles de euros
Fonte: Igape

No cadro 2.67 contémanse os datos dos programas de **apoyo financeiro ás PEMES** de 2000 a 2003, desde o perspectiva provincial. En 2003 o número de expedientes diminúe nas catro provincias en troques a contía total dos préstamos concedidos que foi de 178 millóns 819 mil euros aumentan con respecto ó ano anterior en todas as provincias excepto Ourense.

O cadro 2.68 presenta a información do programa de investimento produtivo, en 2003, por sectores. A maioría das axudas por número de expedientes foron para o comercio, transporte e industria. A contía maior do préstamo, correspondente máis do 38%, foi para empresas do sector de comercio ocupando o lugar posterior, a considerable distancia, o montante do préstamo concedido ó sector pesqueiro.

Programas financeiros a PEMES. Por sectores. Galicia. 2003

■ Cadro 2.68

	Expedientes	Inversión	Préstamo	Ptos. Subsid. pond.	Subvención estimada	Emprego crear	Emprego manter
Agricultura	6	1.714,22	1.200	3,50	102,89	17	131
Comercio	247	108.484,62	68.153,32	2,96	8.640,74	389	2.666
Construción	37	5.561,91	5.478,49	2,15	251,43	25	1.231
Industria	127	34.082,80	22.226,17	2,72	2.066,00	272	2.036
Medio Ambiente	2	300,43	255,35	3,20	18,11	1	17
Pesca	52	59.351,37	38.102,70	3,67	5.026,42	44	244
Servizos	5	9.310,50	4.274,94	3,10	433,66	36	36
Transporte	135	27.629,16	21.175,26	1,88	1.785,00	40	1.345
Turismo	57	27.929,49	17.935,39	2,79	1.490,62	224	273
Total	668	274.364,50	178.801,57	2,70	19.814,87	1.048	7.979

Datos en miles de euros
Fonte: IGAPE

No cadro 2.69 contéplase os datos en 2003 do **programa de apoio a continuidade e mellora competitiva da Peme**, unha das liñas importantes do Plan de consolidación e competitividade da Peme de actuación actual do IGAPE. Do número total de expedientes a maioría corresponden ós programas de calidade e máis de deseño nas empresas o 66% , pero en base subvencionable e contía da subvención as cantidades máis importante son as correspondentes ós programas Innovación na Xestión e Sociedade da Información que con 3 millóns 939 mil euros e algo máis de 2,8 millóns de euros respectivamente e tan só 15 e 19 expedientes, respectivamente acaparan o 53,69% da subvención total, seguen en importancia con respecto a subvención os programas de mellora competitiva con 1 millón 966 mil euros e de deseño que con 159 expedientes outorgou máis de 1 millón 595 mil euros no ano 2003.

Programa de apoio á continuidade e mellora competitiva da PEME. Galicia. 2003

■ Cadro 2.69

Modalidade	Nº de expedientes	Subvencionable	Subvención
Mellora competitiva	60	9.020.467,00	1.965.997,00
Modernización da hostalaría na Costa da Morte	83	2.124.093,00	849.637,00
PCCP-Sociedade da información	19	5.253.262,78	2.809.829,03
PCCP-Deseño	159	3.132.627,16	1.595.059,13
PCCP- Cooperación	1	114.192,31	75.366,93
PCCP- Calidade	173	3.019.969,25	1.336.424,02
PCCP- Innovación na xestión	15	5.070.493,16	3.939.472,05
Total	510	27.735.104,66	12.571.785,16

PCCP: Plan de Consolidación e Competitividade da PEME
Fonte: Igape- Xunta de Galicia

■ Cadro 2.70

**Subvencións e axudas das Consellerías de Economía e Facenda e Industria e Comercio
(capítulo VII). Galicia. 2001-2003**

	Programa	Concepto	2001	2002	2003
432A	Plan Galego de I+D Tecnolóxico	I+D Industrial. Plan Galego de IDT I+D Minería Premios innovación empresarial I+D Maquinaria e bens de equipo para minería I+D Enerxía Fundac. Fomento da Calidade Ind. E Des. Tecnol. *	2.440.109 240.405 18.030 540.911 721.215 1.111.872	2.632.061 70.000 18.031 600.000 349.796 601.012	2.632.061 18.030 630.112
521A	Regulación do comercio interior Regulación do comercio interior e política de prezos	Convenio IGAPE potenciación comercio minorista Equipamentos comerciais de carácter social (Corporacións Locais) Mercado Madalena de Ferrol (Corporacións Locais) Fundacións de interese galego de carácter feiral Fundacións PROVIGO Fundacións feiras e exposicións A Coruña Fundacións feiras e exposicións Lugo Concello de Santiago de Compostela Recinto Feiral Vilagarcía Fundación Ferrol Metrópoli Federación de mercados centrais da comarca de Vigo Centro formación téxtil Confederación Empresarios de Pontevedra	184.709 3.180.039 660.019 1.111.872 30.051 4.507.591 325.749 4.207.085 36.061 150.253 132.000	527.386 4.380.000 752.000 46.000 1.962.549 456.000 36.100 132.000	375.000 5.000.000 943.900 46.000 360.500 36.100 100.000 18.100
631A	Conservación e aforo de enerxía	Instituto Enerxético de Galicia Uso racional da enerxía nos Concellos (Corporacións Locais) Uso racional da enerxía nas industrias II Fase de Gasificación(*) Gas nos polígonos industriais Infraestruturas enerxéticas municipais Infraestruturas eléctricas no medio rural Mellora de infraestruturas enerxéticas Plantas Satélite GNL Fomento de enerxías renovables a empresas privadas Fomento da enerxía solar	480.810 901.518 289.808 3.005.061 601.012 6.010.121 601.012 1.007.982	788.960 1.600.000 300.000 1.500.000 222.222 8.888.198 750.000 200.000 1.007.982	1.375.000 1.800.000 300.000 1.000.000 200.000 1.567.911 8.924.281 1.700.000 200.000 500.000 600.000
641A	Fomento da minería	Convenio coa Cámara Mineira* Restauración mineira seguridade laboral no sector mineiro Convenio Confederación Hidrográfica do Norte	60.101 180.304 180.304 55.208.179	60.000 210.000 58.569.777	90.000 150.000 150.000 250.000 63.858.633
661C	Ordenación e creación doutras industrias	IGAPE Polígonos industriais (Corporacións Locais) Fomento da calidade industrial Fomento de servizos ás asociacións Seguridade industrial Proxecto Rechar II	1.442.429 661.113 300.506 120.202 25.243	2.053.509 751.265 300.506 250.000 150.092	2.400.000 863.950 300.506 700.000 150.092
661D	Apoio á artesanía	Parque tecnolóxico de Galicia Convenio coa S.A. Desenvolvemento Comarcal de Galicia (Interrexional II) Centro de Artesanía de Lugo (Corporación Local) Axudas á artesanía galega Apoio á artesanía. Apertura das novas canles Centro Galego de Artesanía e deseño Transferencia capital a MEISA	300.506 300.506 781.316 781.316 150.253 60.101 1.202.024	300.506 781.315 150.253 60.101 1.202.024	300.506 781.316 150.253 1.653.000
723B	Fomento e cooperación empresarial sector naval	Aportación anual convenio PYMAR Aportación pymar para prexubilacións Fomento sector naval Normalización, técnicas de xestión e Web Conglomerado do Naval	570.961 724.640 931.569 2.103.542	845.512 527.445	570.962 69.408 527.445
732 A	Mellora empresarial e cooperación entre as empresas da madeira	Axudas ás industrias do complexo da madeira	2.103.542	2.103.542	2.420.000
741 A	Potenciación da cooperación empresarial: Fomento grupo de actividades Automoción	Axudas ás industrias do complexo de automoción Centro tecnolóxico de automoción	3.906.579	3.756.326 3.906.579	4.320.000 1.414.367
742 A	Promoción grupo de actividades téxtil-confección	Axudas á industria do complexo téxtil-confección (RETEX)	1.652.783	1.652.783	1.652.783
743 A	Fomento grupo de actividades minerais non metálicos	Fomento da investigación de minerais non metálicos	1.803.036	900.000	600.000
		Convenio con universidades Apoio a maquinaria galega para a pedra Fundación da Lousa e do Granito Subvencións a empresas en materia de calidade e seguridade Subvencións en materia de Innovación Tecnolóxica Convenio fomento da investigación empresas públicas Centros tecnolóxicos da lousa e o granito	1.202.024 1.202.025 100.000	2.400.000 1.202.025 100.000	605.000 120.000 400.000 2.375.719
744 A	Fomento grupo de actividades Telecomunicacións e Audiovisual	Axudas á industria do complexo de telecomunicacións e audiovisual	1.081.822	1.081.820	1.244.000
753 A	Distribución loxística e Promoción Comercial	Cámaras de Comercio. Plan Internacional Pemes Cámaras de Comercio. Plan Fomento das Exportacións Galegas Asociacións para promoción e distribución comercial Galicia Calidade Asociacións do sector comercial minorista Plan de cese anticipado de actividade comercial Axudas o comercio minorista galego Distribución loxística e promoción comercial Proxectos de desenvolvemento do sector comercial Plans de internalización das Pemes galegas Plans de fomento das exportacións galegas-FOEXGA	601.012 1.202.024 3.005.061 721.215 901.518 865.457 1.081.822 1.682.834 1.953.331	300.600 1.203.000 790.000 800.000 5.500.000 3.430.000 1.700.000 1.617.186 1.953.707	300.600 790.000 4.100.000 2.200.000 3.430.000 2.500.000 300.600 1.320.000 1.921.860 2.001.245
754 A	Servicios a empresas	Apoio ó Desenvolvemento de Conglomerados Potenciación acceso empresarial á sociedade da información	1.682.834 1.953.331	1.617.186 1.953.707	1.921.860 2.001.245
754 B	Apoio á Actividade Industrial	Fomento das actividades industriais Potenciación de actividades empresariais Apoio ó Desenvolvemento de Conglomerados e Industrias Productivas Plan viabilidade Alfares-Santa Clara	1.678.735 3.115.076 121.701.063	3.606.073 5.688.406 165.279 137.739.836	4.147.000 10.395.123
	Total		121.701.063	137.739.836	149.550.763

Elaboración propia

Datos en euros

*Incluídos en programas distintos noutros anos

Fonte: Xunta de Galicia. Presupostos xerais da C. A. Galega

Nos cadros 2.70 a 2.73 recóllense as subvencións e axudas das distintas consellerías da Xunta de Galicia, agrupadas por programas segundo os orzamentos xerais da Comunidade Autónoma Galega de 2001 a 2003 que teñen incidencia na incentiación empresarial e industrial.

■ Cadro 2.71 Subvencións e axudas da Consellería de Política Agroalimentaria e Desenvolvemento Rural (capítulo VII). Galicia.2001-2003

	Programa	Concepto	2001	2002	2003
422 D	Desenvolvemento rural	Programas leader ou asimilados	6.345.612		
		Desenrolo e diversificación económica en zonas rurais	2.561.279		
		Adquisición de terras procedentes de arrendamentos históricos(*)	240.405	240.405	120.202
		Axencia Galega de Desenvolvemento Rural		12.050.293	15.425.804
	Divulgación da tecnoloxía agraria	Primeiro establecemento	222.374		
		Fomento asociacionismo agrario		1.793.282	1.790.000
		Fomento maquinaria en común		947.799	626.504
613 A	Sanidade vexetal e animal	Programas sanitarios especiais (Corporacións Locais)	318.536	318.536	378.536
		Programas sanitarios especiais (empresas)	2.159.503	2.159.503	2.159.503
		Agrupacións de defensa sanitaria	1.367.381	1.391.356	2.003.000
		Axudas ATRIAS	238.361		
614 A	Ordenación, reestruturación, fomento e	Plan apícola galego		480.810	480.810
		Plan integral de mellora xenética	1.532.581	3.580.529	
		Apoio á eficacia dos sistemas produtivos	905.124	3.942.604	4.942.604
		Fomento da mellora tecnolóxica e mecanización en común	2.094.227		
		Programa de defensa dos vexetais	279.471		
		Aportación ó Instituto Lácteo e Gandeiro (ILGA)	90.790.806	29.058.927	29.058.928
		Reestruct. e recon. dos sistemas produtivos	597.406		
		Programas Agrarios Especiais		674.172	
		Fomento de actividades agrícolas complementarias		1.600.000	1.600.000
		Fomento de sistemas e ciclos agrarios sostibles		650.000	685.935
		Producción integrada e outras técnicas		787.993	890.000
		Potenciación da agricultura e gandería ecolóxica		9.379.391	
		Axudas a explotacións e cooperativas		27.778.481	29.044.674
		Abandono da produción leiteira		317.337	317.337
		Promoción de sementes e plantas de viveiro		675.200	675.200
		Mellora das explotacións		28.236.981	36.525.937
615 A	Regulación das producións e Mercados agrarios	Programa de Mellora Gandeira		1.643.119	5.833.843
		Medidas agroambientais (potenciación agricultura e gandería ecolóxica)			2.000.000
		Indemnizacións compensatorias			4.128.100
		Ordenación de Producción e Mercados Agrarios	3.529.624	3.528.884	2.790.000
711 B	Fomento de cultivos alternativos	Programa de acción e desenvolvemento da produción integrada	2.367.387		
712 A	Fomento do sector gandeiro	Apoio á eficacia dos sistemas produtivos	901.518		
713 A	Fomento das industrias agroalimentarias	Apoio á industrialización e comercialización	26.741.895	25.316.079	24.952.666
714 A	Fomento da comercialización agroindustrial	Mellora da comercialización agroalimentaria	3.942.135	3.020.314	3.120.000
		Promoción e comercialización agroalimentaria	150.253	150.253	150.000
		Apoio a Entidades Asociativas	318.536		
Total			147.604.414	159.722.248	169.699.583

Datos en euros

Inclúe tamén ó FEOGA

Fonte: Xunta de Galicia. Presupostos xerais da C. A. Galega

(*) Incluídos en distintos programas noutros anos

■ Cadro 2.72

Subvencións e axudas da Consellería de Pesca e Asuntos Marítimos (capítulo VII). Galicia. 2001-2003

	Programa	Concepto	2001	2002	2003
432 A	Plan Galego de Investigación e Desen. Tecnol.	Axudas á investigación empresas públicas	210.354		
		Axudas á investigación empresas privadas	180.304	65.001	22.959
614 B	Orde, reestrut. fomento e mellora da produc. pesqueira e cult. mariños	Desenvolvemento de proxectos pilotos	166.895		142.226
		Axuste do Esforzo Pesqueiro	3.277.319	3.275.109	3.272.894
		Paralización Temporal e outras compensacións financeiras	2.891.752	4.138.163	5.277.102
		Consolidación da flota galega (NEAFC)	626.423	4.666.261	
		Medidas socioeconómicas (a familias)	963.915	963.268	962.617
		Compensación por paralización. Temporal a familias		2.177.381	2.610.748
721 B	Desenvolvemento sostible da explotación de recursos mariños	Desenvolvemento da acuicultura e dos cultivos mariños	13.090.603	13.081.765	13.072.925
722 A	Transf., conserv., e comercialización de produtos mariños	Axudas a empresas de transf. e comercialización de produtos da pesca e acuicul.	30.628.118	33.787.778	40.316.118
		Outras subvencións			636.745
722 B	Promoción de produtos pesqueiros e	Promoción de produtos e inves. de mercado	567.614		
		Promoción fomento da calidade e búsqueda novas saídas comerciais			48.834
		Fomento da internacionalización			48.834
722 C	Equipamentos pesqueiros	Convenio co Ente Público Portos de Galicia			
		Equipamentos Públicos dos Portos pesqueiros	2.000.493	2.141.935	2.140.488
723 A	Reestrut. e renovación da flota pesqueira	Reestrut. e Renovación da flota pesqueira	29.324.372	32.016.413	32.173.281
		Plan de Renovación da Flota Pesqueira Artesanal	2.702.301		
		Convenio IGAPe: renovación da flota	238.001	208.251	
		Accións sobre a Pesca Costeira Artesanal (familias)	2.698.971	2.697.149	2.695.327
752 A	Servizos ás actividades marítimas	Programa de creación de infraestrut. turístico-culturalis nos portos	330.557		
		Axudas á creación de empresas de servizos no mar	210.354		
		Axudas a empresas de servizos vinculadas ó mar		270.000	270.000
		Desenvolvemento turístico		210.000	210.000
	Total		90.108.346	99.698.474	103.901.098

Datos en euros

Inclúe tamén ó IFOP

Fonte: Xunta de Galicia. Presupostos xerais da CA Galega

■ Cadro 2.73

Subvencións e axudas da Consellería de Medio Ambiente (capítulo VII). Galicia. 2001-2003

	Programa	Concepto	2001	2002	2003
342 A	Protección e mellora do medio ambiente ⁽¹⁾	Acción de fomento de riquezas piscícolas e cinexética			335.405
		Medidas compensatorias no contorno dos espazos protexidos(empresas)	444.749	725.367	354.263
		Medidas compensatorias no contorno dos espazos protexidos (familias e instts. sen fin de lucro)			602.920
		Axudas para a ordenación da actividade cinexética e piscícola			335.405
		Axudas para a conservación da biodiversidade			22.778
422 C		Subvencións en materia de medio ambiente industrial	907.528		463.010
614 C	Prevenção e defensa contra incendios forestais (Plan Forestal de Galicia) ⁽²⁾	Subvención empresas privadas por investimentos de prevención de incendios	985.660	505.563	851.000
	Orde, reestruc. fomento e desenvolvemento do sector forestal (Plan Forestal de Galicia)	Axudas empresas privadas para a creación e mellora de masas forestais	22.714.399	15.482.707	18.390.200
		Á Confederación Hidrográfica do Norte			100.000
	Mellora da estrut. forestal e 1ª transformación	Ó Mº de Agricultura, Pesca e Alimentación			292.212
731 A		Axudas para a creación e mellora das masas forestais	13.222.266	15.573.324	11.857.800
		Mellora da competitividade (empresas privadas)	601.012		
	Total		38.875.614	32.286.961	33.604.993

Datos en euros

(1) Só comprende subvencións a empresas, non a corporacións locais e organismos autónomos administrativos da Comunidade Autónoma

Fonte: Xunta de Galicia. Orzamentos xerais da C. A. Galega

POBOACIÓN E MERCADO DE TRABALLO

3

3.1. A poboación galega

Antes de entrar na análise da poboación desde a perspectiva do mercado laboral (poboación de polo menos 16 anos, activa, ocupada, desempregada, etc.) cómpre realizar un achegamento á situación demográfica de Galicia nos últimos anos, porque vai ser un claro condicionante da evolución dalgunha das variables significativas para a análise do mercado laboral.

3.1.1. Evolución da poboación

O cadro 3.1. dá fe da diferente evolución demográfica de Galicia e o conxunto do Estado no último quinquenio. A poboación galega permaneceu practicamente estancada de 1999 a 2002, período no que a poboación española subiu en 1.635.734 habitantes; no ano 2003 a poboación galega aumentou en 13.724 habitantes (case o dobre que no conxunto do trienio anterior) mentres que a española o fixo en 879.170 persoas, polo que o incremento demográfico de Galicia no último ano foi do 0,5% (a cuarta parte da suba media estatal: 2,1%).

Poboación de Galicia e España. 1999-2003

■ Cadro 3.1

	1999	2000	2001	2002	2003
Andalucía	7.305.117	7.340.052	7.403.968	7.478.432	7.606.848
Aragón	1.186.849	1.189.909	1.199.753	1.217.514	1.230.090
Asturias	1.084.314	1.076.567	1.075.329	1.073.971	1.075.381
Baleares	821.820	845.630	878.627	916.968	947.361
Canarias	1.672.689	1.716.276	1.781.366	1.843.755	1.894.868
Cantabria	528.478	531.159	537.606	542.275	549.690
C. León	2.488.062	2.479.118	2.479.425	2.480.369	2.487.646
C. A Mancha	1.726.199	1.734.261	1.755.053	1.782.038	1.815.781
Cataluña	6.207.533	6.261.999	6.361.365	6.506.440	6.704.146
C. Valenciana	4.066.474	4.120.729	4.202.608	4.326.708	4.470.885
Extremadura	1.073.574	1.069.420	1.073.381	1.073.050	1.073.904
Galicia	2.730.337	2.731.900	2.732.926	2.737.370	2.751.094
Madrid	5.145.325	5.205.408	5.372.433	5.527.152	5.718.942
Murcia	1.131.128	1.149.328	1.190.378	1.226.993	1.269.230
Navarra	538.009	543.757	556.263	569.628	578.210
País Vasco	2.100.441	2.098.596	2.101.478	2.108.281	2.112.204
A Ríoxa	265.178	264.178	270.400	281.614	287.390
Ceuta	73.704	75.241	75.694	76.152	74.931
Melilla	56.929	66.263	68.789	69.184	68.463
España	40.202.160	40.499.791	41.116.842	41.837.894	42.717.064

Fonte: INE (INE Base cos datos do Padrón municipal de habitantes)

No último cuadrenio, a poboación española medrou un 6,26% (2.514.904 persoas) mentres que a galega o fixo nun 0,76% (20.757 persoas); xa que logo, nese período a nosa poboación subiu oito veces menos que o promedio estatal.

A desagregación provincial do cadro 3.2 permite comprobar que tan só a provincia de Pontevedra presenta unha continua evolución demográfica positiva no último cuadrenio, mentres que en Lugo e Ourense foi sempre negativa e na Coruña lixeiramente negativa no primeiro bienio e positiva –con máis forza– no segundo.

Poboación de Galicia. Por provincias. 1999-2003

■ Cadro 3.2

	1999	2000	2001	2002	2003
A Coruña					
Homes	532.943	531.744	532.039	533.914	538.469
Mulleres	576.037	576.675	575.963	577.972	582.345
Total	1.108.980	1.108.419	1.108.002	1.111.886	1.120.814
Lugo					
Homes	178.537	177.594	176.856	175.583	174.906
Mulleres	188.397	188.025	187.269	186.199	185.606
Total	366.934	365.619	364.125	361.782	360.512
Ourense					
Homes	165.844	165.472	165.295	164.967	164.171
Mulleres	179.776	179.769	179.328	178.801	178.042
Total	345.620	345.241	344.623	343.768	342.213
Pontevedra					
Homes	435.557	437.581	439.888	442.257	446.839
Mulleres	473.246	475.040	476.288	477.677	480.716
Total	908.803	912.621	916.176	919.934	927.555
Galicia					
Homes	1.312.881	1.312.391	1.314.078	1.316.721	1.324.385
Mulleres	1.417.456	1.419.509	1.418.848	1.420.649	1.426.709
Total	2.730.337	2.731.900	2.732.926	2.737.370	2.751.094

Fonte: INE. Padrón municipal de habitantes

O crecemento da poboación na provincia galega na que máis subiu (a de Pontevedra) foi de 18.752 persoas no cuadrienio analizado, o que en termos relativos é un 2,06% (a terceira parte da media española).

A variación poboacional no ano 2002 de cada unha das provincias galegas pode verse no cadro 3.3, no que quedan nitidamente reflectidas as “dúas velocidades” existentes na Galicia actual: A Coruña - Pontevedra (que crece ó redor do 0,8%) e Lugo – Ourense (que decrece ó redor do 0,4%).

Variación da poboación 2002-2003. Por provincias. Galicia

■ Cadro 3.3

	Poboación		Variación da poboación	
	a 01/01/02	a 01/01/03	absoluta	porcentual
A Coruña	1.111.886	1.120.814	8.928	0,80
Lugo	361.782	360.512	-1.270	-0,35
Ourense	343.768	342.213	-1.555	-0,45
Pontevedra	919.934	927.555	7.621	0,83
Galicia	2.737.370	2.751.094	13.724	0,50

Fonte: INE. Padrón municipal de habitantes 2003

A evolución das dúas décadas anteriores (cadro 3.4) explicita a diminución natural da poboación galega nos tres últimos quinquenios e o descenso da poboación total no último quinquenio (e tamén no de 1986 a 1991). Salientan os continuados saldos negativos das provincias de Lugo e Ourense, mentres que Pontevedra é a provincia que presenta máis saldos positivos no período estudado.

Variación da poboación 1981-2001. Por provincias. Galicia

■ Cadro 3.4

	Porcentaxe de crecemento medio anual				Porcentaxe de crecemento natural medio anual			
	1981-1986	1986-1991	1991-1996	1996-2001	1981-1986	1986-1991	1991-1996	1996-2001
A Coruña	0,303	-0,233	0,201	-0,035	0,279	-0,056	-0,241	-0,249
Lugo	-0,024	-1,040	-0,745	-0,280	-0,214	-0,461	-0,658	-0,677
Ourense	-0,037	-3,878	-0,376	-0,110	-0,168	-0,406	-0,612	-0,645
Pontevedra	0,384	-0,079	0,403	0,020	0,464	0,149	-0,011	-0,066
Galicia	0,230	-0,809	0,080	-0,071	0,199	-0,096	-0,270	-0,354

Fonte: IGE. (<http://www.xunta.es/auto/ige/>)

3.1.2. Movementos naturais de poboación

Nos últimos tres quinquenios o número de mortes superou ao de nacementos en Galicia, polo que se deu unha clara diminución natural da poboación, que na última década está ó redor de 9.000 persoas/ano; o cadro 3.5 dá fe desta evolución demográfica.

Movementos naturais de poboación. Galicia. 1975-2003

■ Cadro 3.5

	Nacementos	Defuncións	Creceemento natural
1975	43.850	25.834	18.016
1980	39.154	24.681	14.473
1985	28.427	26.295	2.132
1990	22.501	27.979	-5.478
1995	18.799	28.464	-9.665
2000	19.418	28.858	-9.440
2001	19.361	28.300	-8.939
2002	19.350	28.275	-8.925
2003*	20.435	29.727	-9.292

*Dato provisional

Fonte: IGE (<http://www.xunta.es/auto/ige/>) e INE (INE Base)

A posición relativa da variación natural da poboación galega entre as distintas comunidades autónomas no último ano reflíctese no cadro 3.6: Galicia rexistrou o maior descenso de poboación de tódalas comunidades, nun ano no que o creceemento vexetativo de España foi de 56.134 persoas (6.154 persoas máis que no ano anterior; mentres que en Galicia diminuíu en 367 persoas máis que en 2002); nese mesmo cadro podemos comprobar que a taxa de natalidade galega é das menores do Estado (só por detrás da de Asturias e igualada coa de Castela e León) e a de mortalidade é das maiores (por diante están só Asturias e Aragón).

Creceemento natural. Taxas de natalidade e mortalidade. Por comunidades autónomas. 2003

■ Cadro 3.6

	Matrimonios	Nacementos	Defuncións	Creceemento vegetativo	Taxa de natalidade ⁽¹⁾	Taxa de Mortalidade ⁽¹⁾
Andalucía	43.241	86.015	64.715	21.300	11,49	8,64
Aragón	5.931	11.034	13.561	-2.527	9,03	11,10
Asturias	5.453	7.186	12.702	-5.516	6,79	12,00
Baleares	4.436	10.591	8.052	2.539	11,87	9,03
Canarias	6.551	19.050	12.552	6.498	10,84	7,14
Cantabria	2.999	4.783	5.519	-736	8,84	10,20
C. León	12.263	18.590	26.508	-7.918	7,56	10,78
C. A Mancha	10.034	17.336	17.292	44	9,60	9,58
Cataluña	30.875	73.084	61.379	11.705	11,12	9,34
C. Valenciana	24.521	47.257	41.028	6.229	10,89	9,45
Extremadura	5.471	9.929	10.821	-892	9,39	10,23
Galicia	11.780	20.435	29.727	-9.292	7,56	11,00
Madrid	24.527	67.259	41.942	25.317	11,90	7,42
Murcia	6.680	16.416	9.793	6.623	13,15	7,85
Navarra	2.855	6.190	5.310	880	10,88	9,33
País Vasco	10.258	19.421	19.225	196	9,29	9,19
A Rioxa	1.524	2.833	2.681	152	9,96	9,43
Ceuta	337	1.151	467	684	16,08	6,53
Melilla	419	1.303	455	848	19,58	6,84
España	210.155	439.863	383.729	56.134	10,50	9,16

(1) En tanto por mil
Fonte: INE (INE Base)

A desagregación provincial do cadro 3.7 salienta que nas catro é negativo o crecemento natural da poboación, con especial intensidade en Lugo e Ourense (no entorno do -7,6%) e moi lixeiro en Pontevedra.

■ Cadro 3.7

Resultados provisionais ^(p)

	Natalidade ⁽¹⁾	Mortalidade ⁽¹⁾	Crecemento ⁽¹⁾ natural
A Coruña	7,21	10,35	-3,14
Lugo	5,37	13,15	-7,79
Ourense	5,39	12,89	-7,50
Pontevedra	8,53	8,73	-0,20
Galicia	7,18	10,49	-3,31

(1) En tanto por mil
(p) Resultados provisionais
Fonte: INE (INE Base)

A evolución a longo prazo da taxa de natalidade galega e de cada unha das provincias pódese ver no cadro 3.8, no que destaca a forte diminución do último cuarto de século (aínda que é perceptible unha lixeira pero continua recuperación no último quinquenio analizado, no conxunto de Galicia e máis nas provincias da Coruña e Pontevedra).

■ Cadro 3.8

Taxa de natalidade e indicador de fecundidade. Por provincias. Galicia. 1975-2001

	Taxa bruta de natalidade ⁽¹⁾									Indicador conxuntural de fecundidade								
	1975/76	1980/81	1985/86	1990/91	1996	1997/98	1998/99	1999/00	2000/01	1975/76	1980/81	1985/86	1990/91	1996	1997/98	1998/99	1999/00	2000/01
A Coruña	17,31	13,94	9,78	8,05	6,65	6,82	6,83	6,99	7,16	2,45	2,01	1,39	1,11	0,89	0,89	0,89	0,91	0,93
Lugo	11,62	11,35	8,63	7,20	5,35	5,52	5,48	5,51	5,47	2,01	1,93	1,39	1,14	0,83	0,84	0,84	0,83	0,83
Ourense	10,94	9,18	7,08	6,73	5,67	5,43	5,30	5,30	5,27	1,63	1,42	1,07	1,08	0,89	0,84	0,82	0,81	0,80
Pontevedra	19,51	15,78	11,01	9,19	7,94	7,85	7,97	8,18	8,30	2,77	2,23	1,50	1,22	1,01	0,99	1,00	1,02	1,03
Galicia	16,13	13,42	9,60	8,13	6,78	6,81	6,83	6,98	7,08	2,36	1,99	1,38	1,15	0,92	0,91	0,92	0,93	0,94

(1) En tanto por mil
Fonte: IGE. (<http://www.xunta.es/auto/ige/>)

Nese mesmo cadro podemos ve-la evolución do indicador conxuntural de fertilidade (o número de fillos por muller en idade fértil) en Galicia de 1975 a 2000. O continuo descenso das dúas primeiras décadas deu paso no último cuatrienio a unha lixeirísima (pero continuada) recuperación –non perceptible en Lugo nin Ourense–, pero é unha realidade incontestable que o valor do índice está no 40% do valor que tiña en 1975. O indicador conxuntural de fecundidade é baixísimo,

nun Estado que no ano 1976 ocupaba o segundo posto da UE-15 (por detrás de Irlanda) e que pasou á última posición (á par de Italia), pese á suba do último quinquenio. O cadro 3.9 reflicte esta realidade e comparando o dato de España co de Galicia do cadro anterior, compróbase que o indicador conxuntural de fertilidade de Galicia está un 25% por baixo da media española.

Indicador sintético de fecundidade. UE-15. 1976-2001

■ Cadro 3.9

	1976	1981	1986	1991	1996	1999	2000	2001
Alemania	1,51	1,53	1,41	1,33	1,32	1,36	1,36 ^(e)	1,29
Austria	1,67	1,67	1,45	1,49	1,42	1,32	1,34	1,29
Bélgica	1,73	1,66	1,54	1,66	1,55	1,61	1,66	1,65
Dinamarca	1,75	1,44	1,48	1,68	1,75	1,73	1,77	1,74
España	2,80	2,04	1,56	1,33	1,16	1,20	1,24	1,24^(p)
Finlandia	1,70	1,64	1,60	1,79	1,76	1,74	1,73	1,73
Francia	1,83	1,95	1,83	1,77	1,72	1,79	1,88 ^(p)	1,90 ^(e)
Grecia	2,35	2,09	1,60	1,38	1,30	1,30	1,29 ^(e)	1,29 ^(e)
Holanda	1,63	1,56	1,55	1,61	1,53	1,65	1,72	1,69 ^(p)
Irlanda	3,31	3,09	2,46	2,09	1,88	1,89	1,89 ^(p)	1,98 ^(p)
Italia	2,10	1,59	1,34	1,31	1,21	1,19	1,24 ^(e)	1,24 ^(e)
Luxemburgo	1,48	1,55	1,43	1,60	1,76	1,73	1,80	1,70 ^(p)
Portugal	2,58	2,13	1,66	1,57	1,43	1,49	1,52	1,42 ^(e)
Reino Unido	1,74	1,82	1,78	1,81	1,72	1,68	1,64	1,63 ^(e)
Suecia	1,68	1,63	1,80	2,11	1,60	1,50	1,54	1,57
Total Unión Europea	1,92	1,77	1,59	1,53	1,44	1,45	1,48^(e)	1,47^(e)

(e) Datos estimados

(p) Datos provisionais

Fonte: New Cronos. EUROSTAT

A análise a longo prazo da taxa de mortalidade galega, pola súa banda, explicita no cadro 3.10 que é un punto maior que un cuarto de século atrás e está practicamente estabilizada no 10,5‰. As maiores taxas téñenas as dúas provincias coa estrutura de idades máis envellecida: Lugo e Ourense.

Taxa de mortalidade⁽¹⁾. Por provincias. Galicia. 1975-2001

■ Cadro 3.10

	Taxa bruta de mortalidade								
	1975/76	1980/81	1985/86	1990/91	1996	1997/98	1998/99	1999/00	2000/01
A Coruña	8,96	8,42	9,10	9,66	10,07	9,69	9,97	10,11	9,87
Lugo	12,11	11,48	12,06	13,20	13,53	13,41	13,71	13,90	13,60
Ourense	10,27	9,73	9,87	12,16	13,10	13,17	13,27	13,28	12,95
Pontevedra	8,28	7,91	8,18	8,77	8,87	8,75	8,82	8,99	8,83
Galicia	9,43	8,90	9,35	10,19	10,52	10,32	10,51	10,64	10,41

(1) En tanto por mil

Fonte: IGE (<http://www.xunta.es/auto/ige/>)

3.1.3. Movementos migratorios

A importante chegada de poboación do estranxeiro (inmigrantes e emigrantes retornados) é un dos fenómenos demográficos característicos da poboación galega (e da española) na alborada do século XXI. O cadro 3.11 dá conta dos movementos migratorios en Galicia de 1990 a 2001 e constata que no último bienio analizado acadouse o saldo migratorio positivo máis intenso dos doce anos. A composición interna destes movementos migratorios reflicte:

■ Cadro 3.11

Movementos migratorios. Galicia. 1990-2001

	Emigrantes			Inmigrantes			Saldo migratorio		
	Ó resto do Estado	Ó estranxeiro	Total	Do resto do Estado	Do estranxeiro	Total	Co resto do Estado	Co estranxeiro	Total
1990	11.404	115	11.519	10.196	4.532	14.728	-1.208	4.417	3.209
1991	5.978	109	6.087	5.812	3.557	9.369	-166	3.448	3.282
1992	7.916	261	8.177	8.523	6.308	14.831	607	6.047	6.654
1993	8.136	101	8.237	9.246	5.155	14.401	1.110	5.054	6.164
1994	9.272	32	9.304	10.024	4.286	14.310	752	4.254	5.006
1995	10.410	13	10.423	10.011	4.354	14.365	-399	4.341	3.942
1996	8.110	3	8.113	6.434	3.204	9.638	-1.676	3.201	1.525
1997	11.653	3	11.656	9.515	5.908	15.423	-2.138	5.905	3.767
1998	14.169	3	14.172	10.595	6.850	17.445	-3.574	6.847	3.273
1999	15.880	1	15.881	10.742	8.506	19.248	-5.138	8.505	3.367
2000	17.281	1	17.282	11.628	12.547	24.175	-5.653	12.546	6.893
2001	16.028	0	16.028	11.799	11.395	23.194	-4.229	11.395	7.166

Fonte: INE, Estatística de Variacións Residenciais (migracións interiores e inmigracións dende o estranxeiro). 1990-2001/ Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais (emigración ó estranxeiro). Elaboración do IGE

■ A forte suba da entrada en Galicia de persoas chegadas do estranxeiro (inmigrantes e máis emigrantes retornados), que fai que o saldo migratorio co estranxeiro acade o valor máis positivo no último bienio.

■ Pola contra, o saldo migratorio co resto do Estado presenta un claro signo negativo desde 1995, que é cada vez máis intenso ata o ano 2000.

Nese mesmo cadro pódese ver a progresiva diminución da emigración galega ao estranxeiro desde 1993 (ate a desaparición na estatística no 2001), que contrasta coa importante suba da emigración galega ao resto do Estado (dobrouse no quinquenio 1996-2001, no que o seu crecemento foi continuado, agás no último ano).

A chegada de persoas do resto do Estado (en boa medida emigrantes galegos a outras comunidades autónomas retornados) está no entorno das 10.000 persoas/ano na última década, pero desde 1995 os seus valores non dan compensado a emigración galega cara outras comunidades, polo que o saldo migratorio co resto do Estado presenta tódolos anos (desde entón) valores negativos.

Para as persoas interesadas en afondar máis no tema das migracións, presentamos no cadro 3.12 as taxas medias anuais de variación migratoria en Galicia (e en cada unha das provincias) para o longo período analizado e os datos máis actualizados sobre os movementos migratorios nos cadros 3.13 a 3.17, nos que se comproba por exemplo que o 64% da emigración galega ao exterior dáse cara estados de Europa ou que o 46% das persoas que veñen a Galicia do estranxeiro son emigrantes retornados (no ano 2002 o número de emigrantes retornados de América a Galicia aumentou un 35%, clara pegada demográfica consecuencia da forte crise económica nalgúns dos estados aos que emigrou moita poboación galega).

Taxas⁽¹⁾ de variación migratoria media anual. Por provincias. 1975-2001

■ Cadro 3.12

	1975/81	1981/86	1986/91	1991/96	1996/2001
A Coruña	-0,209	0,024	-0,177	0,442	0,214
Lugo	-0,196	0,190	-0,580	-0,088	0,396
Ourense	-0,193	0,131	-3,472	0,236	0,535
Pontevedra	-0,249	-0,079	-0,228	0,414	0,085
Galicia	-0,217	0,032	-0,713	0,350	0,283

(1) Expresadas en porcentaxe

Fonte: INE, Estadísticas de Variacións Residenciais (migracións interiores e inmigracións dende o estranxeiro). 1990-2001/Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais (emigración ó estranxeiro)

Elaboración do IGE

Movementos migratorios entre comunidades autónomas. 2002

■ Cadro 3.13

	Entradas	Saídas	Saldo migratorio
Andalucía	190.645	187.583	3.062
Aragón	29.724	30.942	-1.218
Asturias	21.518	23.855	-2.337
Baleares	46.354	40.812	5.542
Canarias	70.425	68.779	1.646
Cantabria	19.912	18.399	1.513
C. León	70.080	75.314	-5.234
C. A Mancha	60.662	51.685	8.977
Cataluña	265.043	263.494	1.549
C. Valenciana	148.607	133.237	15.370
Extremadura	20.957	23.966	-3.009
Galicia	67.252	70.904	-3.652
Madrid	193.624	211.732	-18.108
Murcia	32.562	31.729	833
Navarra	21.006	20.870	136
País Vasco	53.172	56.721	-3.549
A Ríoxa	8.847	8.599	248
Ceuta	1.810	2.624	-814
Melilla	1.727	2.682	-955
España	1.323.927	1.323.927	0

Fonte: INE (INE Base)

Migracións das distintas comunidades autónomas a Galicia. 2002

■ Cadro 3.14

Andalucía	1.023
Aragón	210
Asturias	1.005
Baleares	758
Canarias	3.032
Cantabria	206
C. León	1.465
C. A Mancha	267
Cataluña	1.889
C. Valenciana	711
Extremadura	137
Galicia	52.220
Madrid	2.643
Murcia	263
Navarra	147
País Vasco	1.119
A Ríoxa	92
Ceuta	31
Melilla	34
Total	67.252

Fonte: INE (INE Base)

Migración de Galicia ás distintas comunidades autónomas. 2002

■ Cadro 3.15

Andalucía	1.357
Aragón	289
Asturias	853
Baleares	1.539
Canarias	3.829
Cantabria	283
C. León	1.477
C. A Mancha	344
Cataluña	2.592
C. Valenciana	1.343
Extremadura	129
Galicia	52.220
Madrid	2.907
Murcia	304
Navarra	229
País Vasco	998
A Ríoxa	125
Ceuta	33
Melilla	53
Total	70.904

Fonte: INE (INE Base)

■ **Cadro 3.16**

Emigración galega ó estranxeiro. Por provincias. 2002

	Europa	UE	Resto de Europa	África	América	Asia	Oceanía	Total
A Coruña	1.240	472	768	53	521	9	6	1.829
Lugo	131	85	46	1	63	1	1	197
Ourense	392	206	186	2	297	-	3	694
Pontevedra	848	506	342	48	448	7	4	1.355
Galicia	2.611	1.269	1.342	104	1.329	17	14	4.075

Fonte: INE (INE Base)

■ **Cadro 3.17**

Inmigración exterior. Por provincias. Galicia. 2002

	De estranxeiros	De españois procedentes do estranxeiro
A Coruña	4.569	3.662
Lugo	841	469
Ourense	645	1.478
Pontevedra	3.696	2.826
Galicia	9.751	8.435

Fonte: INE (INE Base)

3.1.4. Estrutura por idades. Índice de envellecemento

Para remata-la análise demográfica achegarémonos á estrutura por idades da poboación galega, xa que vai ser un claro condicionante da poboación en idade de traballar e influirá notablemente en variables laborais que estudaremos ao longo deste capítulo (como a evolución da poboación activa ou da inactiva).

O cadro 3.18 presenta a evolución a longo prazo da poboación galega (e de cada provincia) desagregada en tres tramos de idade: menores de 20 anos, 20 a 64 e maiores de 64. Salientaremos:

■ O forte e continuo descenso da poboación galega (e de cada provincia) menor de 20 anos, que acada no total de Galicia un 43,5% no período analizado.

■ O notable e continuo crecemento da poboación maior de 64 anos (que acada un 67% no último cuarto do século anterior), responsable de que entremos no século XXI cunha persoa maior de 64 anos por cada cinco habitantes de Galicia.

Estructura da poboación por idades. Por provincias. Galicia. 1975-2001

■ Cadro 3.18

	1975	1981	1991	1999	2000	2001
A Coruña						
A	32,10	31,84	26,50	19,52	18,70	17,69
B	56,25	55,54	58,49	62,03	62,38	62,76
C	11,66	12,62	15,01	18,46	18,92	19,55
Lugo						
A	26,93	25,51	21,75	17,22	16,53	15,77
B	56,70	56,44	56,32	56,62	56,84	57,01
C	16,36	18,05	21,93	26,16	26,63	27,22
Ourense						
A	27,36	26,44	21,95	16,95	16,33	15,70
B	58,13	57,52	56,02	56,68	56,84	56,89
C	14,51	16,05	22,03	26,37	26,82	27,42
Pontevedra						
A	35,76	35,18	29,45	21,79	20,88	19,82
B	53,71	53,76	57,29	61,85	62,33	62,88
C	10,52	11,06	13,27	16,35	16,80	17,31
Galicia						
A	31,70	31,15	26,21	19,64	18,84	17,90
B	55,84	55,41	57,47	60,57	60,92	61,29
C	12,46	13,44	16,32	19,79	20,24	20,81

Datos en porcentaxes de poboación menor de 20 anos (A), de 20 a 64 anos (B) e maior de 64 anos (C)
 Fonte: IGE (<http://www.xunta.es/auto/ige/>)

Ese importante incremento da poboación galega de máis idade disparou nas últimas décadas o noso índice de avellentamento; o cadro 3.19 amosa que se triplicou ese índice en Galicia no período analizado (con valores semellantes nas catro provincias, pois varía entre 3,29 en Ourense e 2,84 en Lugo).

Índice de envellecemento. Por provincias. Galicia. 1975-2001

■ Cadro 3.19

	1975	1981	1991	1999	2000	2001
A Coruña	36,31	39,64	56,62	94,57	101,15	110,51
Lugo	60,76	70,75	100,85	151,99	161,05	172,60
Ourense	53,01	60,71	100,36	155,59	164,21	174,66
Pontevedra	29,42	31,45	45,06	75,05	80,45	87,33
Galicia	39,30	43,14	62,26	100,79	107,43	116,29

Fonte: IGE (<http://www.xunta.es/auto/ige/>)

A evolución nese mesmo período do índice de dependencia senil explícita (no cadro 3.20) o seu importante e continuo crecemento: En Galicia subiu un 52,12%, sobranceando os incrementos das dúas provincias menos desenvolvidas economicamente: Ourense (93,2%) e Lugo (65,5%).

Índice de dependencia senil. Por provincias. Galicia. 1975-2001

■ Cadro 3.20

	1975	1981	1991	1999	2000	2001
A Coruña	20,72	22,72	25,65	29,76	30,32	31,15
Lugo	28,86	31,98	38,94	46,21	46,84	47,75
Ourense	24,95	27,90	39,32	46,52	47,18	48,20
Pontevedra	19,59	20,58	23,16	26,44	26,95	27,52
Galicia	22,32	24,25	28,39	32,68	33,22	33,96

Fonte: IGE (<http://www.xunta.es/auto/ige/>)

3.2. Estudio das variables laborais. Cambio metodolóxico

No resto deste capítulo analizáremo-lo comportamento das variables básicas do mercado laboral galego no último ano, e enxertarémolas nun contorno temporal máis amplo, para estudar mellor a súa evolución. Cómpre subliñar, no tocante á EPA, que o importante cambio metodolóxico do ano 2002 introduciu diferenzas grandes á hora de avalia-los datos das diversas magnitudes do mercado laboral respecto dos anos anteriores; comezaremos co seu análise.

3.2.1. A EPA-2002

No ano 2002 o INE introduciu modificacións moi importantes na enquisa de poboación activa, que afectaron ós aspectos metodolóxicos relativos ás definicións das variables e ó proceso de cálculo dos resultados. Concretamente, os cambios a partir da enquisa realizada no primeiro trimestre de 2002 foron os seguintes:

1.- Pasan a usarse as novas proxeccións de poboación do INE, que teñen en conta o importante incremento de poboación desde a segunda metade da década dos noventa debido ó aumento da inmigración (e do retorno de emigrantes); a poboación estranxeira “con papeis” triplicouse en España de 1995 a 2002 (cunha suba absoluta próxima ás 900.000 persoas). Consecuentemente, o INE revisou as proxeccións que viña utilizando (que tiñan como punto de partida o Censo de Poboación de 1991).

2.- Incorpórase un cambio técnico (reponderación dos factores de elevación) que quere corrixir máis axeitadamente a falla de resposta dalgúns colectivos á enquisa. A EPA é unha enquisa dirixida ós fogares e o INE atopa dificultades sobre todo para entrevistar a aqueles formados por unha soa persoa ou por unha parella na que os dous membros traballan, xa que é máis difícil contactar con eles; pese ás medidas que se toman para afrontar este problema (como a repetición das visitas

dos entrevistadores ou as chamadas telefónicas) a EPA tende a sobrerrepresentar a poboación de maior idade (que adoita estar máis nos fogares).

Para que a enquisa reflicta ben o peso que cada grupo de idade ten na poboación introduciuse unha mellora técnica coñecida como “reponderación dos factores de elevación”. Esta reponderación dos factores de elevación do deseño da enquisa está prevista no artigo 3.5 do Regulamento 577/1998 do Consello da Unión Europea, de 9 de marzo de 1998.

3.- Ven regulamentado pola Oficina Estatística da Unión Europea (Eurostat) e consiste en que se aplica a nova definición de persoa desempregada, establecida no Regulamento (CE) N° 1897/2000 da Comisión Europea, de 7 de setembro de 2000. Esta nova definición segue a recoller nas liñas fundamentais a definición de desemprego establecida pola OIT pero prodúcese un importante cambio na interpretación de que se entende por “busca activa de emprego”, xa que o novo Regulamento establece especificamente instrucións que sinalan que se consideran métodos de busca activa de emprego, nas catro semanas anteriores á entrevista, os seguintes:

- Estar en contacto cunha oficina pública de emprego có fin de atopar traballo, calquera que sexa a parte que tome a iniciativa (e establécese que a renovación da inscrición como desempregado por razóns puramente administrativas non é busca activa de emprego).
- Estar en contacto, co obxectivo de atopar traballo, cunha oficina privada (empresa especializada en contratación, oficina de emprego temporal, etc.).
- Enviar a candidatura na busca de emprego directamente ós empregadores.
- Indagar a través de relacións persoais, por mediación de sindicatos, etc.
- Anunciarse ou responder a anuncios de xornais.
- Participar nunha proba, concurso ou entrevista, no marco dun procedemento de contratación.
- Buscar terreos, local ou material.
- Realizar xestións para obter permisos, licencias ou recursos financeiros.

Galicia (e España en xeral) vese moi afectada por estes novos requisitos porque ate agora a simple inscrición nunha oficina pública de emprego como demandante de emprego, válida por tres meses, era requisito suficiente para considerar desempregada a esa persoa. A partir de xaneiro de 2002, de acordo co visto anteriormente, esíxese que cumpra algún dos nove requisitos alí sinalados (son os do Regulamento 1897/2000). Vale tamén se a persoa se inscribe despois dun período de emprego ou inactividade, se informa sobre posibles ofertas de emprego ou recibe unha proposta de traballo da oficina de emprego.

3.2.2. Repercusión dos cambios metodolóxicos da EPA

Unha consecuencia moi importante dun dos cambios metodolóxicos da EPA no ano 2002 (as novas proxeccións de poboación) conleva unha suba da poboación utilizada na EPA, polo que sube tamén o valor absoluto de tódalas variables do mercado laboral (poboación de 16 ou máis anos, ocupados, parados e inactivos). As taxas (de actividade, emprego ou paro) practicamente non se ven afectadas por

este factor, debido a que se incrementan nunha proporción semellante numerador e denominador da fórmula que se usa para calculalas.

O INE cuantificou o incremento da poboación en idade de traballar (16 ou máis anos) no conxunto de España nun 2,5%, aínda que afecta menos a algunhas comunidades (como Extremadura, Aragón ou as dúas Castelas) e moito máis a outras (como Canarias ou Baleares); Galicia está nun lugar intermedio.

Outro cambio (a reponderación dos factores de elevación da enquisa) fixo que a poboación en idade de traballar presente variacións importantes nos grupos de idade de 25 a 54 anos (que sube a súa representación na enquisa dun 49,3% a un 52,7%) e de 55 ou máis anos (que baixa a representación na EPA do 35,3% ó 31,7%). Como consecuencia, modifícanse outros resultados relevantes desta enquisa; en particular aumenta o número de persoas ocupadas -debido a que hai unha maior proporción de ocupados no grupo de idade de 25 a 54 anos, que agora gaña peso na enquisa-.

O INE estimou o efecto conxunto dos dous últimos cambios metodolóxicos analizados nos parágrafos anteriores (as novas proxeccións de poboación ocupada e a reponderación dos factores de elevación) nunha suba do emprego en España no ano 2001 superior ó millón de persoas ocupadas e en Galicia de 85.000 persoas.

A variación dos requisitos para considerar desempregada a unha persoa trouxo como consecuencia que unha parte das persoas que se consideraban desempregadas pasan a considerarse inactivas. Co obxecto de poder cuantifica-lo impacto do cambio na definición de persoa desempregada, o INE no ano 2001 modificou os cuestionarios da enquisa para poder rexistra-los datos tanto coa antiga como coa nova definición pero os cuestionarios anteriores ó ano 2001 non incluían o matiz sobre si a busca de emprego era ou non activa, polo que non é posible determinar para o ano 2000 -ou calquera dos anteriores- que cifras de desemprego tería dado a EPA no caso de se ter usado a nova definición de persoa desempregada. Os datos do bienio 2001-2002 son, pois, perfectamente comparables cando se toman os datos de 2001 coa nova metodoloxía EPA-2002.

Como resumo, diremos que o impacto conxunto dos tres cambios da EPA son realmente importantes, como avaliou o propio INE. Co fin de paliar -na medida do posible- a ruptura das series da EPA, este organismo proporcionou unha corrección dos microdatos de tal xeito que os resultados podan ser comparables no cuarto de século: 1976-2001. Non obstante, estas series históricas non se puideron corrixir do efecto inducido polo cambio na definición de desemprego e polo tanto séguese a producir unha ruptura das series de actividade, paro e inactividade dende o primeiro trimestre do ano 2001, que cómpre ter moi en conta á hora de sacar conclusións na análise das estatísticas destas variables laborais para medio ou longo prazo que se inclúen neste Informe Sociolaboral de Galicia.

3.2.3. Cuantificación do impacto da nova metodoloxía

O INE realizou unha cuantificación da medición do impacto dos cambios metodolóxicos nas principais variables laborais para cada un dos trimestres do ano 2001, tanto no conxunto do Estado como en cada unha das comunidades autónomas. Presentamos a continuación os datos para Galicia e o conxunto do Estado (este último entre parénteses) no cuarto trimestre de 2001:

- poboación de 16 ou máis anos: + 34.300 (+825.400)
- poboación activa: 61.100 (+932.500)
- poboación ocupada: + 84.900 (+ 1.254.100)
- poboación desempregada: -23.800 (-321.600)
- taxa de actividade: + 1,9 (+ 1,5)
- taxa de emprego: + 3,0 (+ 2,6)
- taxa de paro: -2,7 (-2,5)

Como se pode apreciar, nas variables en termos absolutos a repercusión é especialmente importante na poboación ocupada (subíndoa en máis de un millón de persoas no total español). Das taxas, a variación é maior en Galicia que no termo medio estatal; das tres taxas é especialmente intenso o cambio na suba da de emprego e a diminución da de paro.

3.3. Resumo das principais variables laborais

Comezaremos o estudo do mercado de traballo en Galicia co resumo da evolución xeral no último trienio en Galicia de distintas variables nas que logo afondaremos na nosa análise ó longo deste mesmo capítulo: A poboación de 16 ou máis anos, a activa, a ocupada, a parada (con desglose da que busca o seu primeiro emprego) e a inactiva. O cadro 3.21 amosa esa evolución; nel destacaremos os seguintes puntos:

- A poboación galega de 16 e máis anos presenta no último ano un aumento moi lixeiro (0,37%), menor que o do ano anterior.
- A poboación activa galega no ano 2003 presentou unha forte suba (3,66%), maior que a do ano anterior tanto en termos absolutos coma relativos. Foi moito maior nas mulleres (5,77%).
- A poboación ocupada de Galicia creceu tamén en 2003 con máis forza que no ano anterior (desta volta un 3,1%) pero non foi abondo para absorbe-lo maior crecemento da poboación activa. A suba da ocupación tamén foi especialmente forte nas mulleres (4,77%), aínda que un punto por baixo da porcentaxe de suba das activas.
- O paro estimado pola EPA de Galicia subiu no ano 2003 por segundo ano consecutivo (desta volta un 3,1%) e fíxoo nos dous sexos, pero con especial intensidade nas mulleres (10,6%).
- As persoas desempregadas que buscan o seu primeiro emprego aumentaron en 2003 por segundo ano consecutivo (desta volta un 8%), algo máis nos homes (8,9%) que nas mulleres (7,6%).
- A poboación inactiva baixou (un 3,2%) máis intensamente que no ano anterior, con maior forza nas mulleres (3,4%) que nos homes (2,4%).

■ Cadro 3.21

**Poboación de 16 e máis anos por sexo, provincia e relación coa actividade económica⁽¹⁾
Galicia. 2001-2003**

	2001					2002					2003				
	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
Homes															
De 16 e máis anos	459,2	155,2	146,9	365,6	1.126,9	465,8	152,5	146,4	367,3	1.132,0	463,4	152,2	146,9	373,0	1.135,5
Activos	281,3	92,7	85,3	234,0	693,4	290,1	88,9	85,0	240,5	704,6	299,7	88,3	83,5	248,0	719,5
Poboación ocupada	257,6	86,4	80,8	214,9	639,7	263,1	83,4	79,5	220,9	646,8	273,1	83,3	78,5	224,8	659,8
Poboación parada	23,7	6,2	4,5	19,2	53,6	27,0	5,6	5,6	19,6	57,8	26,6	5,0	4,9	23,2	59,7
Parados que buscan 1º emprego	4,6	0,8	0,8	2,3	8,5	4,3	1,3	1,0	2,5	9,0	4,7	1,0	0,8	3,2	9,8
Inactivos	177,2	61,7	61,5	130,6	430,9	175,7	63,6	61,4	126,8	427,4	163,7	63,9	63,5	125,0	416,1
Mulleres															
De 16 e máis anos	502,4	162,6	155,6	412,9	1.233,5	501,5	164,7	157,0	417,1	1.240,2	508,1	164,0	157,0	416,3	1.245,4
Activos	196,0	70,0	58,5	176,6	501,1	206,3	67,3	62,5	179,8	515,9	229,6	68,8	59,2	188,1	545,7
Poboación ocupada	166,2	61,7	50,9	144,2	423,0	169,6	58,6	55,5	141,7	425,4	183,8	61,1	52,1	148,7	445,7
Poboación parada	29,8	8,3	7,6	32,4	78,1	36,7	8,8	7,0	38,1	90,5	45,8	7,8	7,1	39,4	100,1
Parados que buscan 1º emprego	8,1	3,1	1,2	7,0	19,5	10,9	2,1	1,7	8,8	23,5	14,0	1,1	1,9	8,2	25,3
Inactivos	306,4	92,7	97,1	236,3	732,4	295,2	97,4	94,5	237,3	724,3	278,5	95,2	97,8	228,2	699,6
Total															
De 16 e máis anos	961,7	317,8	302,5	778,5	2.360,4	967,2	317,2	303,4	784,4	2.372,2	971,5	316,2	303,9	789,3	2.380,9
Activos	477,3	162,6	143,9	410,7	1.194,5	496,4	156,2	147,5	420,3	1.220,5	529,3	157,1	142,7	436,2	1.265,2
Poboación ocupada	423,7	148,1	131,8	359,1	1.062,7	432,7	141,9	134,9	362,6	1.072,2	456,9	144,3	130,6	373,6	1.105,4
Poboación parada	53,6	14,5	12,1	51,6	131,8	63,7	14,3	12,6	57,7	148,3	72,4	12,8	12,0	62,6	159,8
Parados que buscan 1º emprego	12,7	3,9	2,0	9,3	28,0	15,2	3,3	2,7	11,3	32,5	18,8	2,2	2,8	11,4	35,1
Inactivos	483,6	154,3	158,5	366,9	1.163,3	470,8	160,9	155,9	364,1	1.151,8	442,2	159,1	161,3	353,1	1.115,7

(1) A partir do 1º trimestre do ano 2001, os datos reflicten a nova definición do paro (Regulamento 1897/2000 da CE) e, polo tanto, os valores de activos, parados e inactivos non son directamente comparables co de anos anteriores. Para máis información consulta-lo segundo epígrafe do capítulo 3

Datos en miles. Medias anuais

Fonte: INE, EPA (recollido de: ige.xunta.es/ga/sociais/traballo/epa)

O balance do mercado de traballo no conxunto do Estado no último trienio pódese ver no cadro 3.22. Comparando os datos cos vistos para Galicia anteriormente comprobamos que no ano 2003:

- O crecemento da poboación galega de 16 ou máis anos foi a metade do español.
- A poboación activa medrou un punto máis en Galicia que no promedio estatal.
- A poboación ocupada galega subiu 0,4 puntos por riba da española.
- As persoas desempregadas subiron un punto máis en Galicia, pero a diferenza amplíase notablemente (ate os 9 puntos) nas mulleres.

■ Cadro 3.22

Balance do mercado de traballo⁽¹⁾. Por sexo. España. 2001-2003

	Variación absoluta en miles			Variacións con respecto ao ano anterior en porcentaxe		
	2001	2002	2003	2001	2002	2003
Poboación de 16 e máis anos						
Homes	16.362,8	16.495,5	16.608,7	1,1	0,8	0,7
Mulleres	17.325,9	17.469,5	17.594,4	1,1	0,8	0,7
Total	33.688,6	33.964,9	34.203,1	1,1	0,8	0,7
Activos						
Homes	10.837,1	11.034,6	11.199,1	2,3	1,8	1,5
Mulleres	6.977,6	7.305,9	7.622,9	2,8	4,7	4,3
Total	17.814,6	18.340,5	18.821,9	2,5	3,0	2,6
Ocupados				5,0		
Homes	10.029,1	10.146,6	10.284,3	3,0	1,2	1,4
Mulleres	5.916,4	6.111,0	6.410,2	5,0	3,3	4,9
Total	15.945,6	16.257,6	16.694,6	3,7	2,0	2,7
Parados						
Homes	808,0	887,9	914,7	-4,5	9,9	3,0
Mulleres	1.061,1	1.194,9	1.212,6	-6,0	12,6	1,5
Total	1.869,1	2.082,9	2.127,4	-5,4	11,4	2,1

(1) Os datos estan calculados coa nova metodoloxía EPA-2002

Datos en medias anuais

Fonte: INE, EPA (cadro tomado do Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais, Coyuntura Laboral nº 68, marzo 2004))

3.4. A poboación activa

Neste apartado afondaremos no estudio da poboación activa galega, analizando primeiramente a evolución da poboación activa e mais da taxa de actividade e despois a distribución da poboación activa por sexos, por sectores económicos, por grupos de idade e por provincias.

3.4.1. Poboación activa e taxa de actividade

Comezarémo-lo estudio da poboación activa coa presentación da súa distribución por comunidades autónomas no último trienio. O cadro 3.23 reflicte que tódalas comunidades aumentaron a súa poboación activa no cuarto trimestre de 2003 en comparanza co mesmo período de 2002. A maior suba porcentual tivérona (aparte das cidades autónomas de Ceuta e Melilla, pouco significativas estatisticamente) Canarias e Asturias. En Galicia subiu un 3,3%, seis décimas por riba da media española.

A taxa de actividade (porcentaxe de persoas activas respecto da poboación de dezaseis e máis anos) subiu en Galicia en 2003 catro décimas máis que a estatal (xusto ao contrario do ano anterior), e queda case dous puntos por baixo da media española. Nos informes de anos anteriores salientabámo-la clara tendencia decrecente que presenta na análise a longo prazo a taxa de actividade galega e tamén que esta taxa se sitúa moi por baixo do nivel medio da OCDE ou da Unión Europea.

■ Cadro 3.23

Poboación activa⁽¹⁾. Por comunidades autónomas. 2001-2003

	Valores absolutos (en miles)			Distribución porcentual		Variacións anuais			
	2001	2002	2003	2002	2003	Absolutas (miles)		En %	
						2002	2003	2002	2003
Andalucía	3.038,4	3.132,5	3.207,4	16,9	16,9	94,1	74,9	3,1	2,4
Aragón	494,5	512,3	521,4	2,8	2,7	17,8	9,1	3,6	1,8
Asturias	393,5	419,8	441,3	2,3	2,3	26,3	21,5	6,7	5,1
Baleares	380,6	406,2	424,1	2,2	2,2	25,6	17,9	6,7	4,4
Canarias	814,9	843,5	893,5	4,6	4,7	28,6	50,0	3,5	5,9
Cantabria	231,5	235,2	245,0	1,3	1,3	3,7	9,8	1,6	4,2
C. A Mancha	699,7	726,1	737,4	3,9	3,9	26,4	11,3	3,8	1,6
C. León	1.027,1	1.043,3	1.056,8	5,6	5,6	16,2	13,5	1,6	1,3
Cataluña	3.024,4	3.082,7	3.172,1	16,7	16,7	58,3	89,4	1,9	2,9
C. Valenciana	1.933,7	1.980,3	2.026,6	10,7	10,7	46,6	46,3	2,4	2,3
Extremadura	414,8	448,8	453,2	2,4	2,4	34,0	4,4	8,2	1,0
Galicia	1.196,3	1.235,7	1.276,5	6,7	6,7	39,4	40,8	3,3	3,3
Madrid	2.478,3	2.503,5	2.554,4	13,5	13,5	25,2	50,9	1,0	2,0
Murcia	494,9	517,8	537,9	2,8	2,8	22,9	20,1	4,6	3,9
Navarra	248,8	251,4	257,9	1,4	1,4	2,6	6,5	1,0	2,6
País Vasco	972,9	986,9	1.004,0	5,3	5,3	14,0	17,1	1,4	1,7
A Ríoxa	117,1	118,4	120,2	0,6	0,6	1,3	1,8	1,1	1,5
Ceuta e Melilla	51,4	51,1	59,5	0,3	0,3	-0,3	8,4	-0,6	16,4
España	18.012,8	18.495,4	18.989,1	100,0	100,0	482,6	493,7	2,7	2,7

(1) Os datos correspóndense coa nova metodoloxía EPA-2002. Datos do 4º trimestre de cada ano
Fonte: INE, EPA (cadro tomado do MTAS. Coyuntura Laboral Nº 68, marzo 2004)

Taxas de actividade⁽¹⁾. Por comunidades autónomas. 2001-2003

■ Cadro 3.24

	Taxas de actividade			Variacións anuais		
	2001	2002	2003	En puntos porcentuais		
				2001	2002	2003
Andalucía	51,3	52,5	53,3	1,6	1,2	0,9
Aragón	49,6	51,5	52,5	0,2	1,9	1,0
Asturias	42,6	45,5	47,9	-0,2	2,9	2,4
Baleares	56,7	59,2	60,5	-0,7	2,5	1,3
Canarias	56,8	57,3	59,3	1,8	0,5	2,0
Cantabria	50,9	51,5	53,5	2,8	0,6	2,0
C. A Mancha	49,3	50,8	51,4	0,7	1,5	0,5
C. León	48,6	49,5	50,2	0,3	0,9	0,7
Cataluña	57,4	58,2	59,6	0,2	0,8	1,4
C. Valenciana	56,1	56,8	57,5	0,6	0,7	0,7
Extremadura	46,9	50,4	50,7	-1,2	3,5	0,3
Galicia	50,6	52,0	53,6	0,0	1,4	1,5
Madrid	56,3	56,3	57,0	1,3	0,0	0,6
Murcia	53,5	55,3	56,8	-0,5	1,8	1,5
Navarra	54,7	55,0	56,2	-0,3	0,3	1,2
País Vasco	54,5	55,2	56,2	0,7	0,7	0,9
A Ríoxa	51,5	51,8	52,3	1,0	0,3	0,5
Ceuta e Melilla	46,9	46,1	53,0	1,6	-0,9	6,9
España	53,3	54,3	55,4	0,7	1,0	1,1

(1) Os datos correspóndense coa nova metodoloxía EPA-2002. Datos do 4º trimestre de cada ano
Fonte: INE, EPA (cadro tomado do MTAS. Coyuntura Laboral Nº 68, marzo 2004)

A análise do cadro 3.25 reflicte que a taxa de actividade global galega subiu catro décimas máis que a española no último bienio. A maior suba da taxa de actividade feminina galega en 2003 permitiulle volver a superar á española, mentres que a masculina está catro puntos por baixo.

Taxas de actividade⁽¹⁾ por sexo e provincia. Galicia. 2001-2003

■ Cadro 3.25

		Taxas de actividade		
		2001	2002	2003
A Coruña				
Homes		61,3	62,3	64,7
Mulleres		39,0	41,1	45,2
Total		49,6	51,3	54,5
Lugo				
Homes		59,7	58,3	58,0
Mulleres		43,0	40,9	42,0
Total		51,2	49,3	49,7
Ourense				
Homes		58,1	58,1	56,8
Mulleres		37,6	39,8	37,7
Total		47,6	48,6	46,9
Pontevedra				
Homes		64,0	65,5	66,5
Mulleres		42,8	43,1	45,2
Total		52,8	53,6	55,3
Galicia				
Homes		61,5	62,2	63,4
Mulleres		40,6	41,6	43,8
Total		50,6	51,4	53,1
España				
Homes		66,2	66,9	67,4
Mulleres		40,3	41,8	43,3
Total		52,9	54,0	55,0

En medias anuais

(1) A partir do 1º trimestre do ano 2001, os datos reflicten a nova definición do paro (Regulamento 1897/2000 da CE) e, polo tanto, os valores de activos, parados e inactivos non son directamente comparables cos de anos anteriores. Para máis información consulta-lo segundo epígrafe do capítulo 3

Fonte: INE, EPA (os datos de Galicia están recollidos de: ige.xunta.es/ga/sociais/traballo/epa)

A desagregación por sexos e grupos de idade do cadro 3.26 para Galicia e España no último trienio permítelle ás persoas interesadas afondar na análise da evolución da taxa de actividade.

Taxas de actividade por sexo e grupos de idade⁽¹⁾. Galicia/España. 2001-2003

■ Cadro 3.26

	Galicia			España		
	2001	2002	2003	2001	2002	2003
Homes						
de 16 a 19 anos	23,6	24,0	25,0	30,4	31,0	30,4
de 20 a 24 anos	59,8	60,0	63,2	65,2	66,2	67,7
de 25 a 54 anos	88,8	89,5	90,8	91,6	92,1	92,4
de 55 e máis anos	24,6	24,9	24,7	26,5	26,9	27,3
Total	61,5	62,2	63,4	66,2	66,9	67,4
Mulleres						
de 16 a 19 anos	13,1	13,0	13,3	20,1	18,9	18,6
de 20 a 24 anos	43,5	45,0	51,9	54,0	55,8	56,8
de 25 a 54 anos	64,6	66,9	70,0	61,2	63,9	66,3
de 55 e máis anos	13,9	12,8	12,9	8,8	9,1	9,7
Total	40,6	41,6	43,8	40,3	41,8	43,3
Total						
de 16 a 19 anos	18,4	18,6	19,2	25,4	25,1	24,7
de 20 a 24 anos	51,7	52,6	57,6	59,7	61,1	62,4
de 25 a 54 anos	76,7	78,2	80,4	76,5	78,1	79,4
de 55 e máis anos	18,5	18,0	18,0	16,7	17,0	17,5
Total	50,6	51,4	53,1	52,9	54,0	55,0

(1) En medias anuais. A partir do 1º trimestre do ano 2001, os datos reflicten a nova definición do paro (Regulamento 1897/2000 da CE) e, polo tanto, os valores de activos, parados e inactivos non son directamente comparables cos de anos anteriores. Para máis información consulta-lo segundo epígrafe do capítulo 3

Fonte: INE, EPA (os datos de Galicia recollidos de: ige.xunta.es/ga/sociais/traballo/epa)

3.4.2. Distribución da poboación activa por sexos, sectores económicos, provincias e grupos de idade

O desglose por sexos e grupos de idade do cadro 3.27 permite constatar que no ano 2003 salienta en Galicia a forte suba das activas de 20 a 24 anos e a diminución da poboación activa de 16 a 19 anos.

Poboación activa por sexo e grupos de idade. Galicia. 2001-2003

■ Cadro 3.27

	Poboación activa ⁽¹⁾			% Variación	
	2001	2002	2003	2002	2003
Homes					
de 16 a 19 anos	16,0	15,4	15,1	-4,0	-1,9
de 20 a 24 anos	64,3	62,1	62,5	-3,4	0,6
de 25 a 54 anos	524,3	536,2	550,6	2,3	2,7
de 55 e máis anos	88,7	90,8	91,3	2,4	0,5
Total	693,4	704,6	719,5	1,6	2,1
Mulleres					
de 16 a 19 anos	8,6	8,0	7,8	-6,5	-3,2
de 20 a 24 anos	45,8	45,6	50,2	-0,4	10,0
de 25 a 54 anos	381,2	401,3	425,8	5,2	6,1
de 55 e máis anos	65,5	61,0	62,0	-6,8	1,5
Total	501,1	515,9	545,7	3,0	5,8
Total					
de 16 a 19 anos	24,6	23,4	22,9	-4,9	-2,3
de 20 a 24 anos	110,1	107,8	112,7	-2,1	4,6
de 25 a 54 anos	905,6	937,4	976,4	3,5	4,2
de 55 e máis anos	154,2	151,9	153,2	-1,5	0,9
Total	1.194,5	1.220,5	1.265,2	2,2	3,7

(1) Datos en miles. Medias anuais. Datos da nova metodoloxía EPA-2002

Fonte: INE, EPA (recollido de: ige.xunta.es/ga/sociais/traballo/epa)

Poboación activa por sexo e provincia. Galicia. 2001-2003

■ Cadro 3.28

	Poboación activa ⁽¹⁾			% Variación	
	2001	2002	2003	2002	2003
A Coruña					
Homes	281,3	290,1	299,7	3,1	3,3
Mulleres	196,0	206,3	229,6	5,2	11,3
Total	477,3	496,4	529,3	4,0	6,6
Lugo					
Homes	92,7	88,9	88,3	-4,1	-0,7
Mulleres	70,0	67,3	68,8	-3,8	2,2
Total	162,6	152,2	157,1	-3,9	0,5
Ourense					
Homes	85,3	85,0	83,5	-0,4	-1,8
Mulleres	58,5	62,5	59,2	6,8	-5,3
Total	143,9	147,5	142,7	2,5	-3,3
Pontevedra					
Homes	234,0	240,5	248,0	2,8	3,1
Mulleres	176,6	179,8	188,1	1,8	4,6
Total	410,7	420,3	436,2	2,4	3,8
Galicia					
Homes	693,4	704,6	719,5	1,6	2,1
Mulleres	501,1	515,9	545,7	3,0	5,8
Total	1.194,5	1.220,5	1.265,2	2,2	3,7

(1) Datos en miles. Medias anuais. Datos da nova metodoloxía EPA-2002
 Fonte: INE, EPA (recollido de: ige.xunta.es/ga/sociais/traballo/epa)

A análise por provincias e sexos reflicte que só na provincia de Ourense baixou en 2003 a poboación activa e que a maior suba foi a das activas na Coruña (11,3%), que duplicou o crecemento medio galego da poboación activa feminina.

Por provincias e grupos de idade (cadro 3.29) as principais variacións porcentuais da poboación activa déronse en Lugo nos dous estratos máis novos da poboación.

A distribución da poboación activa galega por sectores económicos e maila súa desagregación provincial figuran no cadro 3.30. A suba relativa dos activos que están traballando é especialmente importante na construción en Pontevedra (10,9%) e nos servizos na Coruña (10,7%) mentres que destaca pola súa diminución a construción en Lugo (-15,2%). No conxunto de Galicia, os servizos foron os de maior suba porcentual e os sectores agro-pesqueiro e construción os que presentaron un descenso da poboación activa.

Poboación activa por grupos de idade e provincia. Galicia. 2001-2003

■ Cadro 3.29

	Poboación activa ⁽¹⁾			% Variación	
	2001	2002	2003	2002	2003
A Coruña					
de 16 a 19 anos	10,0	8,0	10,0	-20,0	25,6
de 20 a 24 anos	44,4	44,8	44,7	0,9	-0,3
de 25 a 54 anos	361,4	379,3	413,7	5,0	9,1
de 55 e máis anos	61,5	64,3	60,8	4,5	-5,4
Total	477,3	496,4	529,3	4,0	6,6
Lugo					
de 16 a 19 anos	1,9	2,4	1,7	26,5	-31,1
de 20 a 24 anos	11,6	9,6	12,3	-16,9	27,2
de 25 a 54 anos	122,5	119,7	118,8	-2,3	-0,7
de 55 e máis anos	26,6	24,5	24,4	-7,8	-0,6
Total	162,6	156,2	157,1	-3,9	0,5
Ourense					
de 16 a 19 anos	2,0	2,2	2,0	11,1	-7,7
de 20 a 24 anos	10,0	10,1	10,9	1,1	7,9
de 25 a 54 anos	112,4	116,6	109,8	3,8	-5,9
de 55 e máis anos	19,5	18,5	19,9	-4,7	7,3
Total	143,9	147,5	142,7	2,5	-3,3
Pontevedra					
de 16 a 19 anos	10,7	10,8	9,1	0,6	-15,5
de 20 a 24 anos	44,1	43,2	44,8	-2,0	3,8
de 25 a 54 anos	309,2	321,9	334,1	4,1	3,8
de 55 e máis anos	46,6	44,5	48,2	-4,5	8,1
Total	410,7	420,3	436,2	2,4	3,8
Galicia					
de 16 a 19 anos	24,6	23,4	22,9	-4,9	-2,3
de 20 a 24 anos	110,1	107,8	112,7	-2,1	4,6
de 25 a 54 anos	905,6	937,4	976,4	3,5	4,2
de 55 e máis anos	154,2	151,9	153,2	-1,5	0,9
Total	1.194,5	1.220,5	1.265,2	2,2	3,7

(1) Datos en miles. Medias anuais. Datos da nova metodoloxía EPA-2002

Fonte: INE, EPA (recollido de: ige.xunta.es/ga/sociais/traballo/epa)

Poboación activa por sector económico e provincia. Galicia. 2001-2003

■ **Cadro 3.30**

	Poboación activa ⁽¹⁾			% Variación	
	2001	2002	2003	2002	2003
A Coruña					
Agricultura e pesca	50,0	43,8	47,0	-12,3	7,2
Industria	85,4	92,3	92,3	8,0	0,0
Construcción	62,8	66,9	62,8	6,6	-6,2
Servizos	256,0	267,8	296,4	4,6	10,7
Parados que buscan 1º emprego ou deixaron o último fai 3 anos ou máis	23,2	25,6	30,9	10,2	20,7
Total	477,3	496,4	529,3	4,0	6,6
Lugo					
Agricultura e pesca	51,1	41,6	41,2	-18,6	-1,1
Industria	19,7	19,4	20,8	-1,5	7,0
Construcción	13,5	15,9	13,5	17,8	-15,2
Servizos	71,7	73,7	76,8	2,8	4,2
Parados que buscan 1º emprego ou deixaron o último fai 3 anos ou máis	6,6	5,6	4,9	-14,6	-13,0
Total	162,6	156,2	157,1	-3,9	0,5
Ourense					
Agricultura e pesca	16,9	15,9	14,9	-6,2	-6,3
Industria	26,7	27,0	25,0	1,2	-7,2
Construcción	19,1	17,4	18,0	-9,0	3,5
Servizos	76,7	81,9	79,6	6,8	-2,9
Parados que buscan 1º emprego ou deixaron o último fai 3 anos ou máis	4,5	5,4	5,2	19,4	-3,1
Total	143,9	147,5	142,7	2,5	-3,3
Pontevedra					
Agricultura e pesca	43,9	40,8	37,9	-7,0	-7,1
Industria	89,4	96,9	98,6	8,4	1,8
Construcción	46,1	44,3	49,2	-3,8	10,9
Servizos	212,7	216,6	229,7	1,8	6,0
Parados que buscan 1º emprego ou deixaron o último fai 3 anos ou máis	18,5	21,7	20,8	17,0	-4,3
Total	410,7	420,3	436,2	2,4	3,8
Galicia					
Agricultura e pesca	161,9	142,2	140,9	-12,2	-0,9
Industria	221,2	235,6	236,7	6,5	0,5
Construcción	141,5	144,5	143,4	2,2	-0,8
Servizos	617,1	640,0	682,4	3,7	6,6
Parados que buscan 1º emprego ou deixaron o último fai 3 anos ou máis	52,8	58,2	61,7	10,3	6,0
Total	1.194,5	1.220,5	1.265,2	2,2	3,7

(1) Datos en miles. Medias anuais. Datos da nova metodoloxía EPA-2002
 Fonte: INE, EPA (recollido de: ige.xunta.es/ga/sociais/traballo/epa)

3.5. A poboación ocupada

De forma semellante ao estudo que no anterior epígrafe fixemos coa poboación activa, analizaremos agora a poboación ocupada; en primeiro lugar analizáremo-la súa evolución global e maila da taxa de ocupación, e posteriormente veremos cómo se distribúen os ocupados por sexos, sectores económicos, provincias, grupos de idade ou situación profesional.

3.5.1. Poboación ocupada e taxa de ocupación

O cadro 3.31 preséntano-los datos da poboación ocupada en cada unha das comunidades autónomas no último trienio (corrixidos do cambio metodolóxico da EPA en 2001) así como a variación que en termos absolutos e relativos presentou cada unha delas. O emprego subiu en tódalas comunidades no último ano; a maior intensidade na xeración de emprego presentárona Asturias (5,1%), Murcia (5%) e Canarias (4,9%) mentres que a menor tivérona Castela e León (0,3%), A Rioxa (1,3%), Galicia (1,3%) e Castela A Mancha (1,6%). Na maioría das comunidades autónomas o crecemento do emprego foi superior ó do ano 2002 (sobranceando o caso de Cantabria pola súa notable mellora).

Galicia tivo un 1,6% de suba do emprego, moi por baixo do estatal (3%) e unha décima por baixo da taxa de crecemento de 2002.

■ Cadro 3.31

Poboación ocupada⁽¹⁾. Por comunidades autónomas. 2001-2003

	Valores absolutos (en miles)			Distribución porcentual		Variacións anuais			
	2001	2002	2003	2003	2003	Miles		%	
						2002	2003	2002	2003
Andalucía	2.453,2	2.499,9	2.615,1	15,3	15,5	46,7	115,2	1,9	4,6
Aragón	471,0	480,0	489,1	2,9	2,9	9,0	9,1	1,9	1,9
Asturias	366,6	377,8	397,0	2,3	2,4	11,2	19,2	3,1	5,1
Baleares	361,9	373,3	384,4	2,3	2,3	11,4	11,1	3,2	3,0
Canarias	726,9	748,5	785,4	4,6	4,7	21,6	36,9	3,0	4,9
Cantabria	210,9	210,1	219,7	1,3	1,3	-0,8	9,6	-0,4	4,6
C. A Mancha	637,5	655,8	666,6	4,0	4,0	18,3	10,8	2,9	1,6
C. León	922,5	938,6	941,5	5,7	5,6	16,1	2,9	1,7	0,3
Cataluña	2.761,7	2.786,8	2.889,7	17,0	17,1	25,1	102,9	0,9	3,7
C. Valenciana	1.760,1	1.772,3	1.819,4	10,8	10,8	12,2	47,1	0,7	2,7
Extremadura	356,6	363,6	375,7	2,2	2,2	7,0	12,1	2,0	3,3
Galicia	1.070,0	1.087,8	1.104,8	6,6	6,6	17,8	17,0	1,7	1,6
Madrid	2.303,4	2.330,4	2.375,5	14,2	14,1	27,0	45,1	1,2	1,9
Murcia	440,3	458,6	481,5	2,8	2,9	18,3	22,9	4,2	5,0
Navarra	237,7	238,2	242,7	1,5	1,4	0,5	4,5	0,2	1,9
País Vasco	880,0	895,3	910,4	5,5	5,4	15,3	15,1	1,7	1,7
A Rioxa	111,6	111,2	112,7	0,7	0,7	-0,4	1,5	-0,4	1,3
Ceuta e Melilla	49,0	49,0	50,8	0,3	0,3	0,0	1,8	0,0	3,7
España	16.121,0	16.377,3	16.862,0	100	100	256,3	484,7	1,6	3,0

(1) Os datos correspóndense coa nova metodoloxía EPA-2002. Datos do 4º trimestre de cada ano
Fonte: INE, EPA (cadro tomado do MTAS: Coyuntura Laboral nº 68, marzo 2004)

A taxa de ocupación (porcentaxe de ocupados respecto da poboación de dezaseis ou máis anos) analizada no cadro 3.32 reflicte que esta taxa presentou en Galicia (e máis aínda en España) unha clara tendencia ascendente no último trienio. No ano 2003 destacaron pola súa suba Asturias, Cantabria e Murcia mentres que as de menor crecemento da taxa de ocupación foron Castela e León e A Rioxa.

Na análise comparativa por comunidades autónomas, vese que a nosa taxa de emprego (46,4%) está moito máis próxima á menor (Extremadura, cun 42%) que á maior (Balears, cun 54,8%); só en catro comunidades (e nas cidades autónomas: Ceuta e Melilla) está por baixo de Galicia: Extremadura, Asturias, Andalucía e Castela e León.

Taxas de ocupación⁽¹⁾. Por comunidades autónomas. 2002-2003

■ Cadro 3.32

	Taxas de ocupación			Variacións anuais (En puntos porcentuais)		
	2001	2002	2003	2001	2002	2003
Andalucía	41,5	41,9	43,5	1,7	0,4	1,6
Aragón	47,3	48,2	49,2	-0,1	0,9	1,0
Asturias	39,7	40,9	43,1	1,3	1,2	2,2
Balears	53,9	54,4	54,8	0,3	0,5	0,5
Canarias	50,6	50,8	52,1	1,1	0,2	1,3
Cantabria	46,4	46,0	48,0	3,3	-0,4	2,0
C. A Mancha	44,9	45,9	46,4	0,9	1,0	0,5
C. León	43,7	44,5	44,7	0,5	0,8	0,2
Cataluña	52,4	52,6	54,3	0,0	0,2	1,7
C. Valenciana	51,1	50,8	51,6	1,2	-0,3	0,8
Extremadura	40,3	40,9	42,0	-0,2	0,6	1,2
Galicia	45,2	45,8	46,4	0,6	0,5	0,6
Madrid	52,4	52,4	53,0	1,9	0,1	0,5
Murcia	47,6	49,0	50,8	-0,6	1,4	1,9
Navarra	52,2	52,1	52,9	-0,6	-0,1	0,8
País Vasco	49,3	50,1	50,9	1,4	0,8	0,9
A Rioxa	49,1	48,6	49,0	0,9	-0,5	0,4
Ceuta e Melilla	44,7	44,1	45,3	2,4	-0,5	1,1
España	47,7	48,1	49,2	1,0	0,4	1,1

(1) Os datos correspóndense coa nova metodoloxía EPA-2002. Datos do 4º trimestre de cada ano
Fonte:INE, EPA (cadro tomado do MTAS: Coyuntura Laboral nº 68, marzo 2004)

A análise comparativa das taxas de ocupación galega (con desagregación provincial) e española do cadro 3.33 amosa que esta última supera no ano 2003 á das catro provincias galegas. A diferenza en medias anuais é, respecto da galega, de 2,4 puntos en favor da estatal. Na desagregación por sexos, conséntase que a taxa estatal de ocupación dos homes situouse cun diferencial no ano 2003 de 3,8 puntos respecto da galega. A taxa de emprego feminino de Galicia queda en 2003 (en medias anuais) 0,6 puntos por baixo da estatal. Ningunha provincia galega superou en 2003 a taxa de emprego masculino estatal e só a de Lugo superou á feminina.

Taxas de ocupación⁽¹⁾ por sexo e provincia. Galicia/España. 2001-2003

■ Cadro 3.33

	Taxas de ocupación		
	2001	2002	2003
A Coruña			
Homes	56,1	56,5	58,9
Mulleres	33,1	33,8	36,2
Total	44,1	44,7	47,0
Lugo			
Homes	55,7	54,7	54,7
Mulleres	37,9	35,6	37,2
Total	46,6	44,7	45,6
Ourense			
Homes	55,0	54,3	53,5
Mulleres	32,7	35,3	33,2
Total	43,6	44,5	43,0
Pontevedra			
Homes	58,8	60,1	60,3
Mulleres	34,9	34,0	35,7
Total	46,1	46,2	47,3
Galicia			
Homes	56,8	57,1	58,1
Mulleres	34,3	34,3	35,8
Total	45,0	45,2	46,4
España			
Homes	61,3	61,5	61,9
Mulleres	34,1	35,0	36,4
Total	47,3	47,9	48,8

En medias anuais

(1) A partir do 1º trimestre do ano 2001, os datos reflicten a nova definición do paro (Regulamento 1897/2000 da CE) e, polo tanto, os valores de activos, parados e inactivos non son directamente comparables cos de anos anteriores. Para máis información consulta-lo segundo epígrafe do capítulo 3

Fonte: INE, EPA (datos de Galicia recollidos de: ige.xunta.es/ga/sociais/traballo/epa)

O cadro 3.34 presenta as taxas de ocupación galega e española por sexos e grupos de idade no último trienio. No ano 2003 destacaremos que a taxa de emprego da poboación galega só é maior que a estatal nun grupo de idade (o de 55 e máis anos). Na desagregación por sexos compróbase que nos homes as taxas de emprego galegas son inferiores ás españolas nos catro estratos de idade mentres que nas mulleres son superiores en Galicia nos dous de maior idade (os de 25 ou máis anos), especialmente no de 55 e máis anos, no que hai unha importante poboación feminina ocupada no sector agro-pesqueiro galego (como se pode constatar no cadro 3.38).

Xa en anteriores informes subliñámo-lo feito de que as economías galega e española presenten unhas taxas de ocupación especialmente baixas en comparación coas da UE e coas da OCDE, porque reflicte a incapacidade para dar unha saída produtiva ós recursos humanos que axude á converxencia real cos países máis desenvolvidos economicamente. Ben lonxe nos queda aínda (pese á suba dos últimos anos) o obxectivo que a UE se marcou para o ano 2010 no Cumio de Lisboa: unha taxa de ocupación global do 70%.

Taxas de ocupación⁽¹⁾ por sexo e grupos de idade. Galicia/España. 2001-2003

■ Cadro 3.34

	Galicia			España		
	2001	2002	2003	2001	2002	2003
Homes						
de 16 a 19 anos	17,4	17,4	19,3	23,3	23,4	22,1
de 20 a 24 anos	50,1	50,1	52,2	55,7	55,3	56,1
de 25 a 54 anos	83,0	83,1	74,0	85,8	85,8	86,0
de 55 e máis anos	23,3	23,5	23,5	25,1	25,3	25,8
Total	56,8	57,1	58,1	61,3	61,5	61,9
Mulleres						
de 16 a 19 anos	8,6	9,1	8,9	12,6	11,9	11,2
de 20 a 24 anos	29,1	29,8	32,5	40,7	41,7	42,9
de 25 a 54 anos	54,8	55,2	57,8	52,8	54,2	56,5
de 55 e máis anos	13,3	12,2	11,9	8,1	8,3	8,8
Total	34,3	34,3	35,8	34,1	35,0	36,4
Total						
de 16 a 19 anos	13,1	13,4	14,2	18,1	17,8	16,8
de 20 a 24 anos	39,7	40,1	42,5	48,4	48,6	49,6
de 25 a 54 anos	68,9	69,1	70,9	69,4	70,1	71,3
de 55 e máis anos	17,6	17,1	16,9	15,7	15,9	16,4
Total	45,0	45,2	46,4	47,3	47,9	48,8

En medias anuais

(1) A partir do 1º trimestre do ano 2001, os datos reflicten a nova definición do paro (Regulamento 1897/2000 da CE) e, polo tanto, os valores de activos, parados e inactivos non son directamente comparables cos de anos anteriores. Para máis información consulta-lo segundo epígrafe do capítulo 3

Fonte: INE, EPA (datos de Galicia recollidos de: ige.xunta.es/ga/sociais/traballo/epa)

3.5.2. Distribución da poboación ocupada por sexos, provincias, grupos de idade, sectores económicos e situación profesional

A desagregación territorial e por sexos do cadro 3.35 reflicte que a provincia de maior xeración porcentual de emprego no ano 2003 foi a da Coruña, mentres que a de Ourense foi a única na que diminuíu a poboación ocupada. A análise cruzada por provincias e sexos constata que o maior crecemento porcentual da ocupación deuse no último ano nas mulleres na Coruña (8,3%) mentres que a maior diminución foi a das ocupadas de Ourense (-6,1%).

Poboación ocupada por sexo e provincia. Galicia 2001-2003

■ Cadro 3.35

	Poboación ocupada ⁽¹⁾			% Variación	
	2001	2002	2003	2002	2003
A Coruña					
Homes	257,6	263,1	273,1	2,1	3,8
Mulleres	166,2	169,6	183,8	2,1	8,3
Total	423,7	432,7	456,9	2,1	5,6
Lugo					
Homes	86,4	83,4	83,3	-3,6	-0,1
Mulleres	61,7	58,6	61,1	-5,1	4,2
Total	148,1	141,9	144,3	-4,2	1,7
Ourense					
Homes	80,8	79,5	78,5	-1,7	-1,2
Mulleres	50,9	55,5	52,1	9,0	-6,1
Total	131,8	134,9	130,6	2,4	-3,2
Pontevedra					
Homes	214,9	220,9	224,8	2,8	1,8
Mulleres	144,2	141,7	148,7	-1,7	4,9
Total	359,1	362,6	373,6	1,0	3,0
Galicia					
Homes	639,7	646,8	659,8	1,1	2,0
Mulleres	423,0	425,4	445,7	0,6	4,8
Total	1.062,7	1.072,2	1.105,4	0,9	3,1

En medias anuais

Fonte: INE, EPA (datos de Galicia recollidos de: ige.xunta.es/ga/sociais/traballo/epa)

O desglose por sexos e idades do cadro 3.36 certifica que a maior suba porcentual de emprego tiveróno as mulleres de 25 a 54 anos, mentres que a maior diminución foi o das mulleres de 16 a 19 anos; os homes non tiveron tanta variación, e oscilou entre unha suba do 4,5% para os de 16-19 anos e unha lixeira diminución (-0,4%) para os de 20 a 24 anos.

Poboación ocupada por sexo e grupos de idade. Galicia. 2001-2003

■ Cadro 3.36

	Poboación ocupada ⁽¹⁾			% Variación	
	2001	2002	2003	2002	2003
Homes					
de 16 a 19 anos	11,8	11,2	11,7	-5,6	4,5
de 20 a 24 anos	53,8	51,8	51,6	-3,7	-0,4
de 25 a 54 anos	490,1	498,0	509,6	1,6	2,3
de 55 e máis anos	84,0	85,8	86,9	2,2	1,2
Total	639,7	646,8	659,8	1,1	2,0
Mulleres					
de 16 a 19 anos	5,6	5,6	5,2	0,2	-8,0
de 20 a 24 anos	30,6	30,2	31,4	-1,2	4,0
de 25 a 54 anos	323,9	331,1	351,9	2,2	6,3
de 55 e máis anos	62,9	58,4	57,2	-7,0	-2,2
Total	423,0	425,4	445,7	0,6	4,8
Total					
de 16 a 19 anos	17,5	16,8	16,9	-3,7	0,3
de 20 a 24 anos	84,4	82,0	83,0	-2,8	1,2
de 25 a 54 anos	814,0	829,1	861,5	1,9	3,9
de 55 e máis anos	146,8	144,2	144,0	-1,8	-0,2
Total	1.062,7	1.072,2	1.105,4	0,9	3,1

(1) Datos en miles. Medias anuais. Datos da nova metodoloxía EPA 2002
 Fonte: INE, EPA (recollido de: ige.xunta.es/ga/sociais/traballo/epa)

A desagregación provincial dos ocupados de cada sector económico podemos vela no cadro 3.37. Respecto da ocupación global por provincias, sobrancearemos que no ano 2003 o 75,13% do emprego total galego se concentra nas provincias da Coruña e Pontevedra. Destaca a importancia da poboación ocupada no sector agro-pesqueiro en Lugo (28,6% da ocupación total), máis do dobre que a provincia seguinte nesa clasificación (Ourense, cun 11,2%). Só unha provincia galega (Ourense) veu reducirse en 2003 o número de ocupados mentres que a provincia da Coruña tivo a maior suba da ocupación (cun 5,6%).

Poboación ocupada por sector económico e provincia. Galicia. 2001-2003

■ Cadro 3.37

	Poboación ocupada ⁽¹⁾			% Variación	
	2001	2002	2003	2002	2003
A Coruña					
Agricultura e pesca	49,0	42,5	45,0	-13,3	5,7
Industria	80,8	85,5	83,8	5,8	-2,0
Construción	57,2	61,0	55,8	6,6	-8,4
Servizos	236,7	243,7	272,3	3,0	11,8
Total	423,7	432,7	456,9	2,1	5,6
Lugo					
Agricultura e pesca	50,4	40,7	41,2	-19,1	1,0
Industria	18,3	18,3	19,5	-0,3	6,7
Construción	12,4	15,0	12,6	20,8	-16,4
Servizos	67,0	67,9	71,1	1,3	4,7
Total	148,1	141,9	144,3	-4,2	1,7
Ourense					
Agricultura e pesca	16,6	15,1	14,6	-9,0	-3,4
Industria	25,6	25,8	23,8	0,8	-7,7
Construción	17,9	16,4	17,2	-8,7	4,7
Servizos	71,6	77,7	75,1	8,4	-3,3
Total	131,8	134,9	130,6	2,4	-3,2
Pontevedra					
Agricultura e pesca	42,3	39,8	36,0	-6,1	-9,4
Industria	81,8	88,5	87,5	8,2	-1,1
Construción	42,7	41,0	43,9	-4,0	7,0
Servizos	192,2	193,3	206,2	0,6	6,6
Total	359,1	362,6	373,6	1,0	3,0
Galicia					
Agricultura e pesca	158,3	138,1	136,7	-12,8	-1,0
Industria	206,5	218,1	214,6	5,6	-1,6
Construción	130,3	133,4	129,4	2,4	-3,0
Servizos	567,6	582,6	624,7	2,7	7,2
Total	1.062,7	1.072,2	1.105,4	0,9	3,1

(1) Datos en miles. Medias anuais. Datos da nova metodoloxía EPA-2002
Fonte: INE, EPA (recollido de: ige.xunta.es/ga/sociais/traballo/epa)

A distribución dos ocupados galegos por sexo, sector económico e grupo de idade no último cuatrienio podemos velos no cadro 3.38, que constata un proceso de cambio que vai achegando algo máis a nosa estrutura do emprego á estatal e en xeral á dos países máis desenvolvidos.

■ Cadro 3.38

Poboación ocupada⁽¹⁾ por sexo, grupos de idade e sector económico. Galicia. 2002-2003

	2002					2003				
	Agricultura e pesca	Industria	Construción	Servizos	Total	Agricultura e pesca	Industria	Construción	Servizos	Total
Homes										
de 16 a 19 anos	1,6	3,3	3,4	2,9	11,2	1,1	3,5	2,9	4,2	11,7
de 20 a 24 anos	3,4	15,4	15,3	17,7	51,8	3,6	17,5	12,8	17,7	51,6
de 25 a 54 anos	53,2	117,6	95,1	232,1	498,0	49,6	118,0	95,4	246,6	509,6
de 55 e máis anos	17,8	15,9	13,9	38,2	85,8	17,4	17,7	13,7	38,0	86,9
Total	76,0	152,1	127,7	290,9	646,8	71,7	156,8	124,8	306,4	659,8
Mulleres										
de 16 a 19 anos	-	2,1	-	3,5	5,6	0,3	0,9	-	4,0	5,2
de 20 a 24 anos	0,3	6,7	0,4	22,8	30,2	1,4	3,3	0,4	26,4	31,4
de 25 a 54 anos	36,3	53,2	4,9	236,7	331,1	38,3	50,0	4,1	259,5	351,9
de 55 e máis anos	25,4	4,0	0,5	28,6	58,4	25,0	3,5	0,2	28,4	57,2
Total	62,1	65,9	5,7	291,7	425,4	65,0	57,8	4,6	318,3	445,7
Total										
de 16 a 19 anos	1,6	5,4	3,4	6,4	16,8	1,4	4,5	2,9	8,2	16,9
de 20 a 24 anos	3,7	22,0	15,7	40,6	82,0	5,0	20,8	13,2	44,0	83,0
de 25 a 54 anos	89,5	170,8	99,9	468,8	829,1	87,9	168,1	99,5	506,1	861,5
de 55 e máis anos	43,2	19,9	14,3	66,8	144,2	42,5	21,2	13,8	66,4	144,0
Total	138,1	218,1	133,4	582,6	1.072,2	136,7	214,6	129,4	624,7	1.105,4

(1) Datos en miles. Medias anuais
Fonte: INE, EPA (recollido de: ige.xunta.es/ga/sociais/traballo/epa)

O sector que concentra máis poboación ocupada (o de servizos) tivo no ano 2003 unha forte suba e supón xa máis da metade do emprego total galego (56,5%) aínda que segue bastante por baixo da media estatal.

Na desagregación da poboación ocupada por sexos, os homes son maioritarios no ano 2003 no emprego de tódolos sectores produtivos agás nos servizos; a diferenza é especialmente notable na construción e máis pequena no sector agro-pesqueiro (no que a muller é predominante no grupo de maior idade). Para as persoas que desexen estudar máis polo miúdo esta distribución sectorial, ofrecemos nese cadro a desagregación en catro grupos de idade para cada un dos sexos.

Para coñecer a situación profesional dos ocupados de Galicia presentamos o cadro 3.39, que inclúe a desagregación por sexo e sector económico no último bienio. Os asalariados subiron no ano 2003 de novo e supoñen xa un 74% da poboación ocupada de Galicia; séguenlle en importancia cuantitativa os empresarios ou membros de cooperativas e, xa de moi lonxe, os “axudas familiares”, que tiveron un novo e forte descenso no último ano (do 13,3%). Aproxímase máis, deste xeito, a porcentaxe galega de asalariados ás medias do Estado e máis da Unión Europea, aínda que segue por baixo delas.

Por sexos, subliñaremos que no ano 2003 en Galicia dúas de cada tres persoas ocupadas como “axudas familiares” son mulleres, e están fundamentalmente empregadas no sector primario e no de servizos -nos que duplican ós homes-. No conxunto das persoas asalariadas de Galicia, en cambio, as mulleres non chegan ao limiar dunha por cada dúas persoas con emprego (supoñen só un 39,5%).

■ **Cadro 3.39** Poboación ocupada por sexo⁽¹⁾, situación profesional e sector económico. Galicia. 2002-2003

	2002					2003				
	Agricultura e pesca	Industria	Construción	Servicios	Total	Agricultura e pesca	Industria	Construción	Servicios	Total
Homes										
Asalariados	24,6	137,4	99,8	215,0	476,7	23,4	138,6	98,8	234,7	495,4
Empresario ou membro de cooperativa	43,9	13,7	27,5	73,5	158,5	40,9	18,1	26,0	69,3	154,2
Axudas familiares	7,5	1,0	0,4	2,1	11,1	7,1	0,1	0,1	2,5	9,8
Outra situación	-	0,1	-	0,3	0,5	0,4	-	-	-	0,4
Total	76,0	152,1	127,7	290,9	646,8	71,7	156,8	124,9	306,4	659,8
Mulleres										
Asalariados	3,3	61,0	4,1	235,6	304,1	5,6	51,7	3,8	262,3	323,4
Empresario ou membro de cooperativa	42,9	4,2	1,4	48,2	96,6	44,4	5,1	0,7	50,8	101,0
Axudas familiares	15,7	0,7	0,2	7,7	24,3	14,9	0,9	0,1	5,0	20,9
Outra situación	0,1	-	-	0,2	0,4	0,1	0,1	-	0,1	0,3
Total	62,1	65,9	5,7	291,7	425,4	65,0	57,8	4,6	318,3	445,7
Total										
Asalariados	27,9	198,4	103,9	450,6	780,8	28,9	190,4	102,5	497,0	818,8
Empresario ou membro de cooperativa	86,8	17,9	28,9	121,7	255,2	85,3	23,1	26,7	120,1	255,3
Axudas familiares	23,3	1,7	0,7	9,8	35,4	22,0	1,0	0,2	7,4	30,7
Outra situación	0,2	0,1	-	0,6	0,8	0,5	0,1	-	0,1	0,7
Total	138,1	218,1	133,4	582,6	1.072,2	136,7	214,6	129,4	624,7	1.105,4

(1) Datos en miles. Medias anuais

Fonte: INE. Enquisa de Poboación Activa (recollido de: ige.xunta.es/ga/sociais/traballo/epa)

A distribución porcentual da poboación ocupada por sectores económicos que figura no cadro 3.40 presenta os datos galego (con desagregación provincial) e español no ano 2003; deles sobrancearemo-los seguintes aspectos:

- Galicia ten máis do dobre da porcentaxe española de persoas ocupadas no sector agro-pesqueiro.
- A porcentaxe estatal de ocupados supera amplamente á galega nos servizos, mentres que a taxa galega supera á estatal na industria e son semellantes na construción.

Distribución porcentual do emprego. Por sectores e provincias. Galicia/España. 2003

■ Cadro 3.40

	Sectores productivos			
	Agro-pesqueiro	Industria	Construcción	Servicios
A Coruña	9,9	18,4	12,2	59,5
Lugo	28,6	13,6	8,7	49,1
Ourense	11,2	18,2	13,2	57,4
Pontevedra	9,6	23,4	11,7	55,3
Galicia	12,4	19,4	11,7	56,5
España	5,6	18,7	11,9	63,8

Elaboración propia, con datos do INE: EPA, tomados en medias anuais

A comparanza por tipos de contrato das persoas asalariadas (temporais ou indefinidos, a tempo completo ou a tempo parcial, etc.) é obxecto de estudio no capítulo 5, polo que remitimos alí ás persoas interesadas no seu estudio. Cómpre subliñar, de tódolos xeitos, o importante descenso da información estatística proporcionada (neste e noutros aspectos procedentes da EPA) polo IGE nos últimos anos.

3.6. O paro estimado

Unha vez rematado o estudio da poboación ocupada, comezamos o estudio do outro compoñente da poboación activa -a poboación parada- ó través dos datos que proporcionan as Enquisas de Poboación Activa elaboradas polo INE.

Seguindo o esquema utilizado nos epígrafes anteriores, analizaremos primeiramente as cifras de paro das distintas comunidades autónomas e a taxa de paro. Posteriormente centrarémonos na análise da distribución do paro por sexos, provincias, idades e tempo de busca de emprego.

3.6.1. Poboación parada e taxa de paro

O cadro 3.41 recolle a poboación desempregada nas distintas comunidades autónomas no último trienio (con datos de 2001 da nova metodoloxía da EPA). O desemprego baixou no ano 2003 en cinco comunidades: Estremadura, Andalucía, Murcia, Cataluña e a C.Valenciana. O maior crecemento absoluto foi o de Galicia (23.800), seguida de Canarias (13.100); porcentualmente a maior suba do paro deuse en Baleares (20,7%) e Galicia (16,1%), sen considera-las cidades autónomas de Ceuta e Melilla porque o seu baixo valor absoluto fainas moi pouco representativas estatisticamente.

■ Cadro 3.41

Poboación desempregada⁽¹⁾. Por comunidades autónomas. 2001-2003

	Valores absolutos (miles)			Distribución porcentual		Variacións anuais			
	2001	2002	2003	2001	2003	Miles		%	
						2002	2003	2002	2003
Andalucía	585,2	632,6	592,3	29,9	27,8	47,4	-40,3	8,1	-6,4
Aragón	23,5	32,3	32,3	1,5	1,5	8,8	0,0	37,4	0,0
Asturias	26,9	42,0	44,3	2,0	2,1	15,1	2,3	56,1	5,5
Baleares	18,7	32,9	39,7	1,6	1,9	14,2	6,8	75,9	20,7
Canarias	88,0	95,0	108,1	4,5	5,1	7,0	13,1	8,0	13,8
Cantabria	20,6	25,1	25,3	1,2	1,2	4,5	0,2	21,8	0,8
C. A Mancha	62,2	70,3	70,8	3,3	3,3	8,1	0,5	13,0	0,7
C. León	104,6	104,7	115,3	4,9	5,4	0,1	10,6	0,1	10,1
Cataluña	262,7	295,9	282,4	14,0	13,3	33,2	-13,5	12,6	-4,6
C. Valenciana	173,6	208,0	207,2	9,8	9,7	34,4	-0,8	19,8	-0,4
Estremadura	58,2	85,2	77,5	4,0	3,6	27,0	-7,7	46,4	-9,0
Galicia	126,3	147,9	171,7	7,0	8,1	21,6	23,8	17,1	16,1
Madrid	174,9	173,1	178,9	8,2	8,4	-1,8	5,8	-1,0	3,4
Murcia	54,6	59,2	56,4	2,8	2,7	4,6	-2,8	8,4	-4,7
Navarra	11,1	13,2	15,2	0,6	0,7	2,1	2,0	18,9	15,2
País Vasco	92,9	91,6	93,6	4,3	4,4	-1,3	2,0	-1,4	2,2
A Ríoxa	5,5	7,2	7,5	0,3	0,4	1,7	0,3	30,9	4,2
Ceuta e Melilla	2,4	2,1	8,7	0,1	0,4	-0,3	6,6	-12,5	314,3
España	1.891,8	2.118,1	2.127,1	100	100	226,3	9,0	12,0	0,4

(1) Os datos correspóndense coa nova metodoloxía EPA-2002. Datos do 4º trimestre
Fonte: INE, EPA (cadro tomado do MTAS: Coyuntura Laboral nº 68, marzo 2004)

A taxa de paro (porcentaxe de parados sobre a poboación activa) é no ano 2003 dun 13,5% en Galicia (2,3 puntos maior que no conxunto do Estado). O cadro 3.42 permíteno-lo seguimento comparativo das taxas de desemprego nas distintas comunidades autónomas no último trienio, evidenciando que:

■ No último ano en Galicia aumentou sensiblemente a taxa de desemprego, mentres que diminuíu lixeiramente no conxunto do Estado. No último bienio investiu-se en Galicia a tendencia do ano 2001 e presentou dúas subas que fan quedar a taxa de desemprego case tres puntos por riba da existente en 2001.

■ No ano 2003 Galicia foi a comunidade que tivo unha maior suba da taxa de desemprego (1,5 puntos), se exceptuámo-la de Ceuta e Melilla pola pouca representatividade estatística á que xa aludimos noutras ocasións. Séguena Baleares e Castela e León, mentres que no outro extremo Extremadura e Andalucía presentan os maiores descenso da porcentaxe de paro.

■ Sen ter en conta Ceuta- Melilla, Galicia segue a ser no ano 2003 a terceira comunidade do Estado por alta taxa de desemprego. A diferenza respecto das dúas primeiras (Extremadura e Andalucía) reduciuse notablemente no último ano (en máis de tres puntos) polo desigual comportamento das taxas de desemprego de Andalucía e Extremadura (as comunidades nas que máis descendeu) e Galicia (unha das de maior crecemento).

Taxas de desemprego⁽¹⁾. Por comunidades autónomas. 2001-2003

■ Cadro 3.42

	Taxas de desemprego			Variacións anuais (en puntos porcentuais)		
	2001	2002	2003	2001	2002	2003
Andalucía	19,3	20,2	18,5	-0,8	0,9	-1,7
Aragón	4,7	6,3	6,2	0,4	1,6	-0,1
Asturias	6,8	10,0	10,0	-3,1	3,2	0,0
Baleares	4,9	8,1	9,4	-1,6	3,2	1,3
Canarias	10,8	11,3	12,1	0,8	0,5	0,8
Cantabria	8,9	10,7	10,3	-1,7	1,8	-0,4
C. A Mancha	8,9	9,7	9,6	-0,7	0,8	-0,1
C. León	10,2	10,0	10,9	-0,6	-0,2	0,9
Cataluña	8,7	9,6	8,9	0,4	0,9	-0,7
C. Valenciana	9,0	10,5	10,2	-1,1	1,5	-0,3
Extremadura	14,0	19,0	17,1	-1,4	5,0	-1,9
Galicia	10,6	12,0	13,5	-1,2	1,4	1,5
Madrid	7,1	6,9	7,0	-1,4	-0,2	0,1
Murcia	11,0	11,4	10,5	0,3	0,4	-0,9
Navarra	4,5	5,2	5,9	0,4	0,7	0,6
País Vasco	9,5	9,3	9,3	-1,4	-0,2	0,0
A Rioxa	4,7	6,1	6,2	0,0	1,4	0,1
Ceuta e Melilla	4,7	4,2	14,6	-2,0	-0,5	10,4
España	10,5	11,5	11,2	-0,7	0,9	-0,3

(1) Os datos correspóndense coa nova metodoloxía EPA-2002. Datos do 4º trimestre
Fonte: INE, EPA (cadro tomado do MTAS: Coyuntura Laboral nº 68, marzo 2004)

A provincia da Coruña é ao final do ano 2003 a de maior taxa de desemprego das nove provincias das comunidades autónomas cantábricas (Galicia, Asturias, Cantabria e o País Vasco), seguida das de Pontevedra e Vizcaya.

En anteriores informes sinalabamos: “nos últimos anos subiu a emigración galega cara outras comunidades autónomas (como Canarias ou Baleares), válvula de escape que certamente impediu o aumento do paro en Galicia pero co importante custo humano (tan experimentado ó longo da nosa historia) que supón abandonar-la propia terra”. No último bienio estase poñendo de manifesto de novo a incapacidade da economía galega para xerar postos de traballo de abondo que permitan transforma-la importante suba da poboación activa en ocupación (e non nun incremento do desemprego).

A comparanza da nosa taxa de desemprego coas da UE (8%) ou a OCDE (7,1%) que figuran no cadro 1.2 deste Informe explicita que en 2003 a nosa taxa de desemprego superounas respectivamente en 5,5 e 6,4 puntos; a taxa de paro feminino de Galicia, pola súa banda (18,3%) é practicamente o dobre que a da UE-15. Velaí una notoria “diverxencia” real da nosa estrutura económico-social que cómpre reducir no posible para achegarnos ó nivel medio de benestar dos nosos socios na UE ou da OCDE.

A importancia obxectiva do desemprego en Galicia que a EPA constata é avaliada tamén subxectivamente como algo moi importante pola cidadanía galega. Así, no informe do pasado ano salientabamos que o desemprego e a precariedade laboral ocupan o primeiro posto nas preocupacións básicas da sociedade galega para a maioría das persoas entrevistadas (50,8%), por riba da suma do conxunto das outras 16 preocupacións e a moita distancia das que a seguen (a segunda cun 11% e a terceira cun 7,1%).

O desglose por sexos da taxa de paro de Galicia permite observar (no cadro 3.43) que a taxa feminina é máis do dobre que a masculina sempre no último trienio, no que a diferenza foise ampliando cada ano. En 2003 aumentou máis nas mulleres que nos homes (nos que só subiu unha décima), polo que se abriu aínda máis o diferencial entre a taxa de paro das mulleres e a dos homes (ata acadar os dez puntos).

Na comparanza das taxas de desemprego de Galicia e España por sexos, compróbase que no ano 2003 as taxas masculinas son practicamente coincidentes mentres que a feminina de Galicia queda 2,4 puntos por riba da estatal. O diferencial entre as taxas masculina e feminina é nese ano moito maior en Galicia (10 puntos) que no conxunto do Estado (7,7 puntos).

As taxas de paro de cada un dos sexos e grupos de idade presentámolas para Galicia e España no cadro 3.44. Nel destacaremos-los seguintes aspectos relativos ó ano 2003:

■ Globalmente aumentou a taxa de paro en Galicia agás no grupo de idade máis novo. No Estado só subiu a taxa de desemprego no último ano precisamente nese estrato de idade.

■ Na análise galega diferenciada por sexos dentro de cada grupo concreto de idade, vese nese cadro que as taxas de paro son moito maiores nas mulleres en tódolos grupos de idade (con especial intensidade nos dous estratos intermedios).

Taxas de desemprego⁽¹⁾. Por sexo e provincia. Galicia/España. 2001-2003
■ Cadro 3.43

	Taxas de desemprego		
	2001	2002	2003
A Coruña			
Homes	8,4	9,3	8,9
Mulleres	15,2	17,8	19,9
Total	11,2	12,8	13,7
Lugo			
Homes	6,7	6,3	5,7
Mulleres	11,8	13,0	11,3
Total	8,9	9,2	8,1
Ourense			
Homes	5,3	6,5	5,9
Mulleres	13,0	11,2	12,0
Total	8,4	8,5	8,4
Pontevedra			
Homes	8,2	8,2	9,3
Mulleres	18,4	21,2	21,0
Total	12,6	13,7	14,4
Galicia			
Homes	7,7	8,2	8,3
Mulleres	15,6	17,5	18,3
Total	11,0	12,2	12,6
España			
Homes	7,5	8,0	8,2
Mulleres	15,2	16,4	15,9
Total	10,5	11,4	11,3

En medias anuais

(1) A partir do 1º trimestre do ano 2001, os datos reflicten a nova definición do paro (Regulamento 1897/2000 da CE) e, polo tanto, os valores de activos, parados e inactivos non son directamente comparables cos de anos anteriores. Para máis información consulta-lo segundo epígrafe do capítulo 3

Fonte: INE, EPA (os datos de Galicia recollidos de: ige.xunta.es/ga/sociais/traballo/epa)

Taxas de desemprego⁽¹⁾ por sexo e grupos de idade. Galicia/España. 2001-2003
■ Cadro 3.44

	Galicia			España		
	2001	2002	2003	2001	2002	2003
Homes						
de 16 a 19 anos	26,1	27,3	22,6	23,3	24,6	27,3
de 20 a 24 anos	16,3	16,6	17,4	14,5	16,5	17,1
de 25 a 54 anos	6,5	7,1	7,4	6,3	6,8	6,9
de 55 e máis anos	5,4	5,6	4,9	5,3	5,6	5,6
Total	7,7	8,2	8,3	7,5	8,0	8,2
Mulleres						
de 16 a 19 anos	34,3	29,5	33,1	37,4	37,2	40,0
de 20 a 24 anos	33,2	33,8	37,4	24,6	25,2	24,5
de 25 a 54 anos	15,0	17,5	17,4	13,7	15,1	14,8
de 55 e máis anos	4,0	4,2	7,8	7,7	9,2	8,9
Total	15,6	17,5	18,3	15,2	16,4	15,9
Total						
de 16 a 19 anos	28,9	28,1	26,1	28,7	29,2	31,9
de 20 a 24 anos	23,3	23,9	26,3	18,9	20,4	20,4
de 25 a 54 anos	10,1	11,6	11,8	9,3	10,2	10,2
de 55 e máis anos	4,8	5,0	6,0	6,0	6,7	6,6
Total	11,0	12,2	12,6	10,5	11,4	11,3

En medias anuais

(1) A partir do 1º trimestre do ano 2001, os datos reflicten a nova definición do paro (Regulamento 1897/2000 da CE) e, polo tanto, os valores de activos, parados e inactivos non son directamente comparables cos de anos anteriores. Para máis información consulta-lo segundo epígrafe do capítulo 3

Fonte: INE, EPA (os datos de Galicia recollidos de: ige.xunta.es/ga/sociais/traballo/epa)

3.6.2. Distribución do paro por sexos, provincias, idades e tempo de busca de emprego

O cadro 3.45 presenta as cifras de paro -global e por sexos- das catro provincias galegas no último trienio. Como conclusións principais subliñaremos que no ano 2003:

Poboación parada por sexo e provincia. Galicia. 2001-2003

■ Cadro 3.45

	Poboación parada ⁽¹⁾			% Variación	
	2001	2002	2003	2002	2003
A Coruña					
Homes	23,7	27,0	26,6	13,8	-1,6
Mulleres	29,8	36,7	45,8	22,8	24,9
Total	53,6	63,7	72,4	18,9	13,6
Lugo					
Homes	6,2	5,6	5,0	-10,7	-9,9
Mulleres	8,3	8,8	7,8	5,9	-11,3
Total	14,5	14,3	12,8	-1,3	-10,7
Ourense					
Homes	4,5	5,6	4,9	23,4	-11,3
Mulleres	7,6	7,0	7,1	-7,8	1,0
Total	12,1	12,6	12,0	3,8	-4,4
Pontevedra					
Homes	19,2	19,6	23,2	2,5	18,0
Mulleres	32,4	38,1	39,4	17,5	3,5
Total	51,6	57,7	62,6	11,9	8,4
Galicia					

(1) Datos en miles. Medias anuais. Datos da nova metodoloxía EPA-2002
 Fonte: INE, EPA (recollido de: ige.xunta.es/ga/sociais/traballo/epa)

■ Baixou o desemprego nas dúas provincias menos desenvolvidas economicamente (con especial intensidade na de Lugo), mentres que subiu en Pontevedra e, sobre todo, na Coruña.

■ O paro feminino só baixou na provincia de Lugo, mentres que, pola contra, o masculino só subiu en Pontevedra.

A distribución da poboación parada segundo o sexo e grupo de idade que figura para o último trienio no cadro 3.46 permite ás persoas interesadas nunha análise máis polo miúdo do desemprego en Galicia afondar no tema (con datos do ano 2001 adaptados á nova metodoloxía da EPA).

Poboación parada por sexo e grupos de idade. Galicia. 2001-2003

■ Cadro 3.46

	Poboación parada ⁽¹⁾			% Variación	
	2001	2002	2003	2002	2003
Homes					
de 16 a 19 anos	4,2	4,2	3,4	0,5	-19,0
de 20 a 24 anos	10,5	10,3	10,9	-1,6	5,2
de 25 a 54 anos	34,2	38,2	41,0	11,7	7,4
de 55 e máis anos	4,8	5,1	4,4	6,1	-12,4
Total	53,6	57,8	59,7	7,7	3,3
Mulleres					
de 16 a 19 anos	2,9	2,4	2,6	-19,5	8,4
de 20 a 24 anos	15,2	15,4	18,8	1,3	21,8
de 25 a 54 anos	57,4	70,2	73,9	22,3	5,3
de 55 e máis anos	2,6	2,6	4,8	-0,9	86,1
Total	78,1	90,5	100,1	15,9	10,5
Total					
de 16 a 19 anos	7,1	6,6	6,0	-7,7	-9,1
de 20 a 24 anos	25,7	25,7	29,6	0,1	15,2
de 25 a 54 anos	91,6	108,4	114,9	18,3	6,1
de 55 e máis anos	7,4	7,6	9,2	3,6	20,9
Total	131,8	148,3	159,8	12,5	7,7

(1) Datos en miles. Medias anuais. Datos da nova metodoloxía EPA-2002
Fonte: INE, EPA (recollido de: ige.xunta.es/ga/sociais/traballo/epa)

No cadro 3.47 recollémo-la distribución da poboación desempregada galega no ano 2003 segundo o tempo de busca no emprego. Sobrancearemos que:

■ Subiu especialmente o número de persoas desempregadas que levan máis de seis meses sen atopar emprego (e en cada un deses tres estratos subiu máis dun 10% o desemprego).

■ Aumentaron sobre todo en Galicia os desempregados que levan entre un semestre e un ano buscando emprego (13,9%).

■ Despois da suba do ano 2003 (superior ao 10%) o paro de longa duración afecta xa a 70.600 persoas en Galicia (que representa un 44,2% do total de persoas desempregadas). O paro de longa duración ten moito maior incidencia nas mulleres que nos homes (nos homes é dun 31,7%, 12,5 puntos por baixo da media global sinalada nas liñas anteriores).

Parados por tempos de búsqueda de emprego. Galicia. 2003

■ Cadro 3.47

	2003		
	Poboación en miles	Variación absoluta	% variación
Menos de 6 meses	52,8	1,1	2,1
De 6 a 11 meses	26,7	3,3	13,9
De 1 ano a menos de 2	24,9	2,3	10,2
2 anos ou máis	45,7	4,3	10,4
Xa atopou traballo	9,7	0,5	5,7
Total	159,8	11,5	7,7

Fonte: INE, EPA (recollido de: ige.xunta.es/ga/sociais/traballo/epa)

3.7. O paro rexistrado

O paro rexistrado é unha fonte alternativa á vista no apartado anterior. Os seus valores para a nosa comunidade autónoma obtéñense do rexistro que a tal efecto existe nas Oficinas de Emprego da Xunta de Galicia e no Instituto Social de la Marina, onde os parados se poden inscribir para solicitar servizos de intermediación laboral, formación, prestacións, etc.

Para explica-la diferenza entre os datos do paro estimado e os do paro rexistrado hai que ter en conta que o primeiro resulta dunha estimación estatística e o segundo dun rexistro, e neste último caso non tódolos colectivos teñen motivos para inscribirse (por exemplo por ter unha baixa expectativa de acceder ó traballo); ademais varios colectivos de desempregados non son computados como parados, como por exemplo os estudantes de ensino oficial menores de 25 anos (ou ben os que superando esa idade sexan demandantes de primeiro emprego), demandantes de emprego por período inferior a tres meses, demandantes con xornada semanal menor de 20 horas ou traballadores eventuais agrarios beneficiarios do subsidio especial de desemprego. Na EPA, en cambio, considéranse parados a todas as persoas de 16 ou máis anos que están sen traballo, dispoñibles para traballar e buscando activamente emprego (ou xa atoparon traballo e están á espera de se incorporar).

Tendo en conta as moitas situacións que se inclúen na lexislación que regula cales son as demandas de emprego pendentes nas Oficinas de Emprego que non se consideran incluídas no concepto de paro rexistrado, e dado que os datos de paro homologables por Eurostat son os da EPA, non afondaremos no estudio do paro rexistrado.

O cambio de metodoloxía da EPA no ano 2002 non afecta, obviamente, ó paro rexistrado, pero si que ten a súa repercusión indirecta nas taxas de paro rexistrado, posto que supón un cambio na variable que se toma como denominador (a poboación activa) na fórmula de cálculo desas taxas. Dado que o INE estima que a nova metodoloxía supón unha suba da poboación activa (que para o cuarto trimestre de 2001 calculou en 61.100 persoas en Galicia e de 923.500 persoas no total español), conlevará unhas taxas de paro rexistrado a partir de entón meno-

res das que resultarían coa vella metodoloxía. Cómpre sinalar que o novo goberno manifestou xa a súa vontade de deixar de proporcionar no ano 2004 os datos da taxa de paro rexistrado, dado que resulta mestura de datos rexistrais (número de desempregados) con datos de estimación estatística (poboación activa).

As taxas de paro rexistrado das diferentes provincias galegas no ano 2003 figuran no cadro 3.48, no que se comproba que é máis alta en Pontevedra (que rexistrou tamén nese ano a maior suba do número de desempregados) e máis baixa en Lugo.

Paro rexistrado e taxa de paro. Por provincias. Galicia e España. 2003

■ Cadro 3.48

	Decembro 2003		Variación no ano do nº de desempregados	
	Parados	Taxa de paro	Absoluta	%
A Coruña	66.035	12,28	2.016	3,05
Lugo	16.496	10,80	924	5,60
Ourense	18.439	12,65	225	1,22
Pontevedra	56.367	12,91	3.157	5,60
Galicia	157.337	12,36	6.322	4,20
España	1.711.500	9,04	23.400	1,40

Fonte: Xunta de Galicia (Informe do paro rexistrado) e Inem

As taxas de paro rexistrado de Galicia no ano 2003 por sexos e grupos de idade do cadro 3.49 constatan que nas mulleres case dobra á masculina globalmente (e tamén no grupo dos maiores de 25 anos). A evolución mensual do desemprego e da taxa de paro de Galicia figuran no cadro 3.50.

Paro rexistrado e taxa de paro. Por sexos. Galicia. Decembro 2003

■ Cadro 3.49

	Total		Menores de 25 anos		Maiores de 25 anos	
	Nº parados	Taxa de paro	Nº parados	Taxa de paro	Nº parados	Taxa de paro
Homes	63.593	8,80	10.040	12,35	53.553	8,35
Mulleres	93.744	17,05	13.186	21,30	80.558	16,51

Fonte: Xunta de Galicia, Informe do paro rexistrado

**Paro rexistrado e taxa de paro.
Por meses e media anual. Galicia. 2003**

■ Cadro 3.50

	Persoas desempregadas	Taxa de paro
Xaneiro	155.179	12,69
Febreiro	153.999	12,46
Marzo	152.777	12,36
Abril	146.650	11,67
Maio	142.197	11,32
Xuño	141.544	11,27
Xullo	135.478	10,80
Agosto	134.214	10,69
Setembro	138.005	11,00
Outubro	144.501	11,35
Novembro	149.872	11,77
Decembro	157.337	12,36
Media anual	145.979	11.65

Fonte: Xunta de Galicia, Informe do paro rexistrado

O paro rexistrado aumentou en Galicia no ano 2003 en 6.322 persoas (4,98%), o que supón que un de cada catro novos desempregados de España dese ano son de Galicia.

A distribución sectorial do paro rexistrado de Galicia ao final de 2003 e a súa variación nese ano figura no cadro 3.51, que reflicte que o sector servizos ten máis desempregados (1.745 persoas máis) que a suma dos outros catro apartados do cadro, e desde logo moito máis (29.275 persoas) que os outros tres sectores produtivos xuntos (agro-pesqueiro, industrial e construción). Na variación do último ano, só baixaron os desempregados no colectivo: “sen emprego anterior”, subiu porcentualmente pouco na industria e moito máis nos outros tres sectores.

Paro rexistrado. Por sectores. Galicia. 2003

■ Cadro 3.51

	Parados decembro 2003	Variación no ano	
		Absoluta	%
Agricultura e pesca	3.987	289	7,25
Industria	26.828	364	1,36
Construcción	19.451	1.389	7,14
Servizos	79.541	5.429	6,83
Sen emprego anterior	27.530	-1.149	-4,17

Fonte: Xunta de Galicia, Informe do paro rexistrado

O cadro 3.52 explicita a situación do paro rexistrado por niveis académicos: os niveis de EXB e certificado de estudos primarios concentran case dúas de cada tres persoas desempregadas de Galicia ao final do ano 2003 (65,9%).

Paro rexistrado. Por nivel académico. Galicia. 2003

■ Cadro 3.52

	Parados decembro 2003
Sen estudos	252
Sen certificado de estudos primarios	5.219
Con certificado de estudos primarios	46.067
EXB	57.677
BUP	18.690
FP	13.193
Estudios medios	7.117
Estudios superiores	9.122

Fonte: Xunta de Galicia, Informe do paro rexistrado

Dúas vantaxes do paro rexistrado respecto do paro-EPA ou paro estimado son a posibilidade de estudo mensual e unha maior desagregación espacial dos datos (por comarcas, ou mesmo por concellos). No cadro 3.53 recolleemos o paro rexistrado nas distintas comarcas de Galicia, coa súa correspondente distribución por idades (con detalle por sexos en cada unha delas) e máis por sectores económicos.

■ Cadro 3.53
Paro rexistrado por comarcas. Por idades e sectores económicos. Galicia.2003

Comarcas	Total	Distribución por idades						Distribución por sectores económicos				
		Menores de 25 anos			25 ou máis anos			Agric./gand.	Industria	Construc.	Servizos	Sen emprego
		Global	Homes	Mulleres	Global	Homes	Mulleres					
A Barcala	633	66	30	36	567	317	250	20	64	151	313	85
Muros	875	123	58	65	752	297	455	45	241	158	349	82
Noia	1.956	280	108	172	1.676	695	981	97	396	324	887	252
O Sar	1.125	173	66	107	952	421	531	21	249	171	513	171
Ordes	1.771	260	108	152	1.511	732	779	29	383	358	646	355
Ortegal	829	141	61	80	688	280	408	60	179	103	342	145
Santiago	9.279	1.474	583	891	7.805	3.131	4.674	77	901	1.047	5.015	2.239
Terra de Melide	520	85	33	52	435	205	230	11	87	72	200	150
Terra de Soneira	1.156	162	54	108	994	507	487	47	196	323	411	179
Xallas	1.043	106	53	53	937	529	408	19	151	371	381	121
A Coruña	21.223	2.616	1.275	1.341	18.607	7.504	11.103	289	3.030	2.060	12.671	3.173
Arzúa	852	140	55	85	712	347	365	25	146	161	345	175
Barbanza	4.373	667	221	446	3.706	1.108	2.598	219	1.657	434	1.662	401
Bergantiños	4.728	634	293	341	4.094	1.643	2.451	124	1.412	965	1.697	530
Betanzos	1.784	283	133	150	1.501	645	856	26	262	252	919	325
Eume	1.450	255	117	138	1.195	480	715	27	173	227	702	321
Ferrol	10.749	1.629	684	945	9.120	3.254	5.866	120	1.574	1.301	4.619	3.135
Fisterra	1.689	265	125	140	1.424	612	812	62	229	346	736	316
A Fonsagrada	183	33	13	20	150	85	65	22	26	30	72	33
A Mariña Central	1.155	235	97	138	920	331	589	38	119	154	652	192
A Mariña Occidental	1.373	270	107	163	1.103	379	724	76	105	126	869	197
A Mariña Oriental	681	127	57	70	554	215	339	17	63	102	402	97
A Ulloa	439	74	22	52	365	205	160	20	60	91	217	51
Chantada	691	81	34	47	610	316	294	20	89	134	384	64
Lugo	6.290	955	403	552	5.335	2.130	3.205	80	600	633	3.810	1.167
Meira	216	34	12	22	182	76	106	5	29	13	132	37
Os Ancares	462	69	40	29	393	239	154	22	36	96	265	43
Quiroga	385	55	28	27	330	151	179	34	50	60	179	62
Sarria	1.094	164	75	89	930	423	507	19	132	151	581	211
Terra Chá	1.802	258	121	137	1.544	853	691	34	284	411	848	225
Terra de Lemos	1.725	229	90	139	1.496	681	815	36	175	276	877	361
A Limia	1.485	166	69	97	1.319	586	733	62	213	290	691	229
Allariz-Maceda	656	75	40	35	581	249	332	29	121	119	296	91
Baixa Limia	417	38	21	17	379	207	172	48	44	84	214	27
O Carballiño	1.448	174	80	94	1.274	592	682	27	221	224	709	267
O Ribeiro	871	132	60	72	739	348	391	41	131	115	441	143
Ourense	8.338	1.130	480	650	7.208	2.650	4.558	119	1.154	964	4.573	1.528
Terra de Caldelas	153	29	12	17	124	85	39	8	14	23	84	24
Terra de Celanova	1.134	113	50	63	1.021	523	498	31	174	211	568	150
Terra de Trives	258	20	14	6	238	161	77	6	40	65	120	27
Valdeorras	1.240	188	100	88	1.052	413	639	22	338	157	575	148
Verín	1.946	191	83	108	1.755	749	1.006	54	389	356	817	330
Viana	493	53	34	19	440	249	191	18	40	147	223	65
A Paradanta	679	89	42	47	590	316	274	22	88	156	285	128
Caldas	2.150	388	144	244	1.762	651	1.111	38	484	329	822	477
O Baixo Miño	2.914	578	246	332	2.336	895	1.441	242	525	336	1.280	531
O Condado	2.504	452	160	292	2.052	781	1.271	107	506	314	1.103	474
Deza	1.205	215	91	124	990	422	568	36	200	176	509	284
O Morrazo	4.982	929	425	504	4.053	1.533	2.520	392	806	395	2.631	758
O Salnés	7.609	1.282	473	809	6.327	2.252	4.075	232	1.539	782	3.992	1.064
Pontevedra	6.379	1.057	441	616	5.322	2.099	3.223	161	832	692	3.302	1.392
Taboas-T. de Montes	1.334	246	96	150	1.088	466	622	20	149	249	554	362
Vigo	26.611	3.738	1.723	2.015	22.873	8.535	14.338	531	5.722	2.166	14.056	4.136
Total	157.337	23.226	10.040	13.186	134.111	53.553	80.558	3.987	26.828	19.451	79.541	27.530

Datos de decembro. En miles

Fonte: Xunta de Galicia, Informe do paro rexistrado

3.8. A poboación inactiva

O cadro 3.54 presenta os datos da poboación inactiva de Galicia -con desagregación provincial- para o último trienio (xa corrixido no ano 2001 o efecto do cambio metodolóxico da EPA), así como as porcentaxes de variación do último bienio. Destacarémo-lo seguinte no ano 2003:

■ A poboación inactiva galega presentou (en medias anuais) unha diminución do 3,1%, descenso que foi menor nos homes (2,7%) que nas mulleres (3,4%).

■ A presenza das mulleres na poboación inactiva galega é moito maior que a dos homes, posto que o número de inactivas está un 68% por riba do dos inactivos. O número de inactivas supera amplamente ó de inactivos nas catro provincias, sobranceando especialmente a proporción de Pontevedra (82,6% superior á dos homes).

■ Só na provincia de Ourense subiu a poboación inactiva. A porcentaxe de diminución foi especialmente intensa na Coruña (6,1%).

■ A análise cruzada por provincias e sexos salienta que a maior diminución porcentual deuse entre os inactivos da Coruña e a maior suba entre as mulleres de Ourense.

Poboación inactiva por sexo e provincia. Galicia. 2001-2003

■ Cadro 3.54

	Poboación inactiva ⁽¹⁾			% Variación	
	2001	2002	2003	2002	2003
A Coruña					
Homes	177,2	175,7	163,7	-0,9	-6,8
Mulleres	306,4	295,2	278,5	-3,7	-5,6
Total	483,6	470,8	442,2	-2,6	-6,1
Lugo					
Homes	61,7	63,6	63,9	3,1	0,6
Mulleres	92,7	97,4	95,2	5,1	-2,2
Total	154,3	160,9	157,1	4,3	-1,1
Ourense					
Homes	61,5	61,4	63,5	-0,1	3,3
Mulleres	97,1	94,5	97,8	-2,7	3,5
Total	158,5	155,9	161,3	-1,7	3,5
Pontevedra					
Homes	130,6	126,8	125,0	-2,9	-1,4
Mulleres	236,3	237,3	228,2	0,4	-3,9
Total	366,9	364,1	353,1	-0,7	-3,0
Galicia					
Homes	430,9	427,4	416,1	-0,8	-2,7
Mulleres	732,4	724,3	699,6	-1,1	-3,4
Total	1.163,3	1.151,8	1.115,7	-1,0	-3,1

(1) Datos en miles. Medias anuais. Datos da nova metodoloxía EPA-2002
Fonte: INE, EPA (recollido de: ige.xunta.es/ga/sociais/traballo/epa)

O cadro 3.55 presenta os datos da poboación inactiva de Galicia -con desagregación provincial e máis por situacións de inactividade- para o último trienio (xa corrido no ano 2001 o efecto do cambio metodolóxico da EPA), así como as porcentaxes de variación do último bienio. Destacarémo-lo seguinte no ano 2003:

Máis da metade das persoas inactivas galegos están encadradas no grupo de “xubilados e pensionistas” (51,86%), que está uns dez puntos por riba da media española. A nivel provincial, destacan moi por riba da media galega as provincias coa estrutura demográfica máis envellecida: Lugo (60%) e Ourense (55,5%).

Na análise cruzada de situacións de inactividade e provincia, as principais variacións porcentuais foron os descenso de “outra situación” (na Coruña e Lugo) e de “incapacidade permanente” (en Lugo) mentres que a maior suba foi a de “labores de casa” (en Ourense).

Poboación inactiva por situación de inactividade e provincia. Galicia. 2001-2003

■ Cadro 3.55

	Poboación inactiva ⁽¹⁾			% Variación	
	2001	2002	2003	2002	2003
A Coruña					
Estudiantes	101,4	94,4	85,5	-6,9	-9,4
Labores de casa	127,2	121,9	115,1	-4,2	-5,5
Retirados, Xubilados e pensionistas	227,7	224,3	216,0	-1,5	-3,7
Incapacitado permanente	13,7	16,8	17,5	22,3	4,4
Outra situación	13,7	13,6	8,1	-1,1	-40,1
Total	483,6	470,8	442,2	-2,6	-6,1
Lugo					
Estudiantes	24,6	21,7	22,5	-11,6	3,6
Labores de casa	24,0	25,7	25,8	7,1	0,4
Retirados, Xubilados e pensionistas	89,8	96,5	100,0	7,5	3,6
Incapacitado permanente	11,6	13,7	8,9	18,7	-35,0
Outra situación	4,4	3,2	1,9	-26,8	-40,4
Total	154,3	160,9	159,1	4,3	-1,1
Ourense					
Estudiantes	29,0	27,6	24,0	-5,0	-12,9
Labores de casa	31,3	28,6	35,6	-8,7	24,4
Retirados, Xubilados e pensionistas	85,9	86,5	91,9	0,7	6,2
Incapacitado permanente	8,7	9,0	6,9	3,6	-23,6
Outra situación	3,6	4,2	3,0	18,2	-29,8
Total	158,5	155,9	161,3	-1,7	3,5
Pontevedra					
Estudiantes	70,8	71,2	65,0	0,6	-8,8
Labores de casa	95,9	102,3	94,1	6,7	-8,1
Retirados, Xubilados e pensionistas	170,1	164,2	170,8	-3,5	4,0
Incapacitado permanente	14,1	12,8	12,1	-8,7	-6,1
Outra situación	16,0	13,5	11,3	-15,7	-16,5
Total	366,9	364,1	353,1	-0,7	-3,0
Galicia					
Estudiantes	225,8	214,9	196,9	-4,8	-8,4
Labores de casa	278,4	278,6	270,6	0,0	-2,9
Retirados, Xubilados e pensionistas	573,4	571,5	578,6	-0,3	1,2
Incapacitado permanente	48,0	52,3	45,3	9,0	-13,4
Outra situación	37,7	34,5	24,3	-8,5	-29,6
Total	1.163,3	1.151,8	1.115,7	-1,0	-3,1

(1) Datos en miles. Medias anuais. Datos da nova metodoloxía EPA-2002
 Fonte: INE. EPA (recollido de: ige.xunta.es/ga/sociais/traballo/epa)

Como remate do estudo da poboación e o mercado do traballo presentamos no cadro 3.56 a distribución das persoas inactivas de Galicia en catro grupos de idade no último trienio, con desglose por sexos. Sobrancearemos no ano 2003 que:

- Un 62,6% da poboación inactiva galega concéntrase no grupo de idade de 55 ou máis anos. A porcentaxe é maior neste grupo de idade nos homes (66,9%) que nas mulleres (60%).
- Hai máis inactivas que inactivos nos catro grupos de idade. A diferenza é especialmente forte no de 25 a 54 anos (hai máis do triplo de mulleres que de homes), sobre todo polo amplo colectivo de mulleres comprendidas entre estas idades que forman parte da poboación inactiva no colectivo de “traballo da casa”. A menor diferenza dáse no estrato máis novo.

Poboación inactiva por sexo e grupos de idade. Galicia. 2001-2003

■ Cadro 3.56

	Poboación inactiva ⁽¹⁾			% Variación	
	2001	2002	2003	2002	2003
Homes					
de 16 a 19 anos	51,0	48,8	45,4	-4,3	-6,9
de 20 a 24 anos	42,1	41,3	36,4	-1,9	-11,9
de 25 a 54 anos	65,8	62,9	56,1	-4,3	-10,9
de 55 e máis anos	272,0	274,4	278,2	0,9	1,4
Total	430,9	427,4	416,1	-0,8	-2,7
Mulleres					
de 16 a 19 anos	56,9	53,8	50,5	-5,5	-6,0
de 20 a 24 anos	59,5	55,7	46,4	-6,4	-16,6
de 25 a 54 anos	209,4	198,7	182,7	-5,1	-8,1
de 55 e máis anos	406,6	416,1	420,0	2,3	0,9
Total	732,4	724,3	699,6	-1,1	-3,4
Total					
de 16 a 19 anos	107,9	102,5	95,9	-5,0	-6,4
de 20 a 24 anos	101,7	97,0	82,8	-4,6	-14,6
de 25 a 54 anos	275,2	261,7	238,8	-4,9	-8,8
de 55 e máis anos	678,6	690,5	698,2	1,8	1,1
Total	1.163,3	1.151,8	1.115,7	-1,0	-3,1

(1) Datos en miles. Medias anuais. Datos da nova metodoloxía EPA-2002
 Fonte: INE, EPA (recollido de: ige.xunta.es/ga/sociais/traballo/epa)

4.1. Inscripción de empresas e apertura de centros de traballo

Inclúense neste apartado dous datos que, se ben non poden tomarse como reflexo real do número de empresas de Galicia, si poden considerarse como un índice aproximado, aínda que requiren precisións en cada apartado.

4.1.1. Inscripcións de empresas

As cifras que se inclúen non son referidas exactamente ó número de empresas, senón ós códigos de conta de cotización existentes en cada provincia a 31 de decembro de 2003, agás nas cifras relativas ó Réxime Especial do Mar cuxa contabilización corresponde a empresarios independentemente dos códigos ou embarcacións coas que contén. Isto supón que non coinciden, nos demais réximes, as cifras coa consideración de empresas ou centros de traballo, xa que un código pode ter varios centros de traballo e as empresas poden ter varios códigos.

No cadro 4.1, ofrécese o dato estático do número de empresas a 31 de decembro de 2003 que, aínda coas salvidades antes apuntadas, permite extraer algunha conclusión.

Empresas en alta. Por réximes. Galicia. 2002-2003

■ Cadro 4.1

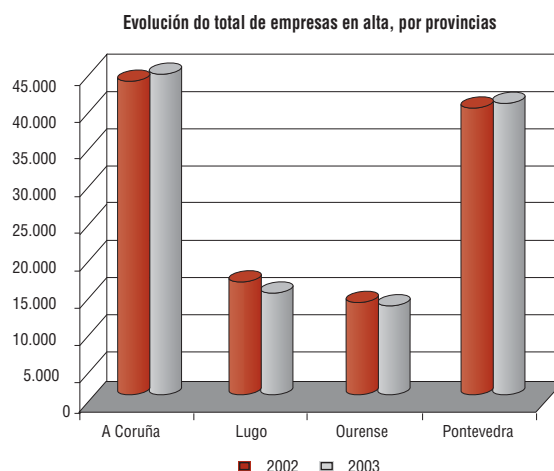
	Réxime Xeral		Réximes especiais						Mar ⁽¹⁾		Total	
			Agrario		Emp. Fogar		Minería	Carbón				
	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003
A Coruña	36.266	37.205	904	419	3.958	4.013	1	1	940	964	42.069	42.602
Lugo	12.266	12.553	1.988	450	1.027	1.053	0	0	213	212	15.494	14.268
Ourense	11.397	11.442	592	98	1.151	1.155	0	0	0	0	13.140	12.695
Pontevedra	32.514	33.749	828	314	2.814	2.841	0	0	1.787 ⁽²⁾	1.822 ⁽²⁾	37.943	38.726
Galicia	92.443	94.949	4.312	1.281	8.950	9.062	1	1	2.940	2.998	108.646	108.291

Elaboración propia

(1) As cifras deste réxime corresponden a empresarios independentemente dos códigos conta de cotización que teñan

(2) Inclúe as empresas dependentes do ISM-Dirección Provincial de Vilagarcía-das que parte corresponden á Coruña. Tódolos datos a 31 de decembro

Fontes: Tesourería Xeral da Seguridade Social e Instituto Social da Mariña

Obsérvase que no ano 2003, agás no réxime especial agrario que experimenta un considerable descenso, increméntanse as cifras de empresas en alta, reflectíndose globalmente unha cifra similar á do ano anterior.

Nos cadros 4.2 e 4.3, con datos extraídos do Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais e referido ó Réxime Xeral, agrúpase nunha única conta de cotización á Seguridade Social a un colectivo de traballadores pertencentes a unha mesma empresa que desenvolven a súa actividade laboral nunha mesma provincia e que teñen características homoxéneas fronte á cotización, agrupando nunha única unidade –empresa- a tódalas contas co mesmo Número de Identificación Fiscal. O tamaño de cada empresa obtívose en función do número de traballadores da empresa en cada

unidade territorial, independentemente do tamaño da empresa a nivel nacional. Agrúpanse así mesmo por tamaño das empresas e segundo o tipo destas podéndose observar nas cifras o importante número de empresas de pequeno tamaño, que supón que o 87,13% das empresas teñen menos de 10 traballadores, e a ocupación elevada de traballadores en empresas cuxa titularidade corresponde a persoas xurídicas.

■ **Cadro 4.2** **Empresas. Por tamaño e provincia de radicación dos seus centros de traballo. Réxime Xeral. Galicia. 2003**

	De 1 a 2 trab.	De 3 a 5 trab.	De 6 a 9 trab.	De 10 a 25 trab.	De 26 a 49 trab.	De 50 a 249 trab.	De 250 a 499 trab.	De 500 a 999 trab.	1000 e máis trab.	Total
A Coruña	17.896	7.313	3.059	2.940	870	618	53	28	12	32.789
Lugo	6.503	2.456	992	815	217	124	9	5	3	11.124
Ourense	5.671	2.142	898	796	201	141	13	6	2	9.870
Pontevedra	15.687	6.811	2.916	2.702	838	489	42	13	11	29.509
Galicia	44.413	17.911	7.556	6.804	2.004	1.320	101	56	39	80.204

A suma do número de empresas por provincia non coincide necesariamente co total de Galicia, por canto unha mesma empresa pode ter centros de traballo en máis dunha provincia

Datos a 31 de decembro

Fonte: Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais. Anuario 2003

Empresas e traballadores segundo tipo de empresa. Por provincias. Galicia. 2003

■ **Cadro 4.3**

	Empresas			Traballadores(en miles)		
	Persoa física	Persoa xurídica	Total	Persoa física	Persoa xurídica	Total
A Coruña	13.270	19.507	32.789	28,7	251,8	280,5
Lugo	5.195	5.927	11.124	10,9	60,8	71,7
Ourense	4.121	5.749	9.870	8,5	60,6	69,2
Pontevedra	10.872	18.636	29.509	22,8	215,5	238,4
Galicia	33.322	46.867	80.204	71,0	588,8	659,8

A suma do número de empresas por provincia non coincide necesariamente co total de Galicia, por canto unha mesma empresa pode ter centros de traballo en máis dunha provincia

Datos a 31 de decembro de 2003

Fonte: Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais. Anuario 2003

4.1.2. Apertura de centros de traballo

Inclúense os cadros 4.4 e 4.5 relativos ás comunicacións de aperturas de centros de traballo, na súa acepción laboral, como unidade produtiva con organización específica que, polo tanto, non poden ser tomados conceptualmente como empresas, xa que estas poden ter un ou varios centros de traballo. Por outra banda, a falta de comunicación dos cesamentos dos centros de traballo, unha vez amortizados os cadros de persoal, impiden coñecerlo dato máis preciso do total neto de centros de traballo creados nun período. En consecuencia, estas cifras refírense a aquelas comunicacións de apertura de centros de traballo que, con carácter preceptivo, realizan as empresas.

Cadro 4.4
Aperturas de centros de traballo. Galicia. 2003

Actividade CNAE 93	Datos do centro de traballo					Traballadores ocupados		
	De nova creación	Reanudación de actividade	Cambio de actividade	Traslado	Total	Homes	Mulleres	Total
A	139	2	0	0	141	317	96	413
B	25	4	0	3	32	94	19	113
C	18	0	0	2	20	48	7	55
D	554	20	5	60	639	1.657	750	2.407
E	26	0	0	3	29	73	10	83
F	6.038	131	11	87	6.267	39.274	757	40.031
G	2.581	80	14	135	2.810	2.073	2.833	4.906
H	1.341	107	6	22	1.476	716	1.313	2.029
I	331	11	1	33	376	791	158	949
J	167	7	0	40	214	243	219	462
K	971	31	9	94	1.105	1.178	1.013	2.191
L	5	0	0	1	6	79	106	185
M	135	3	0	2	140	248	345	593
N	205	1	1	13	220	124	265	389
O	529	32	1	33	595	392	660	1.052
P	9	0	0	0	9	2	6	8
Total	13.074	429	48	528	14.079	47.309	8.557	55.866

Códigos da rama de actividade económica segundo a Clasificación Nacional de Actividades Económicas (CNAE 93)

A Agricultura, gandería, caza e silvicultura

B Pesca

C Industrias extractivas

D Industrias manufactureiras

E Producción e distribución de enerxía eléctrica, gas e auga

F Construción

G Comercio: reparación de vehículos de motor, motocicletas, ciclomotores, artigos persoais e de uso doméstico

H Hostalería

I Transporte, almacenamento e comunicacións

J Intermediación financeira

K Actividades inmobiliarias e de aluguer: servizos empresariais

L Administración pública, defensa e seguridade social obrigatoria

M Educación

N Actividades sanitarias e veterinarias, servizos sociais

O Outras actividades sociais e de servizos prestados á comunidade: servizos persoais

P Fogares que empregan persoal doméstico

Q Organismos extraterritoriais

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Sen extraer conclusións, dado o aleatorio das cifras, podemos observar que, en 2003, o sector de construción é o que maior número de centros de traballo abre, supoñendo máis do 40% do total, e, con gran diferenza, o que reflicte máis traballadores ocupados, coas reservas con que debe ser tomado este dato, xa que as obras sucesivas provocan unha repetición na contabilización dos produtores. Desglósase a continuación por actividades económicas e provincias.

■ Cadro 4.5

Aperturas de centros de traballo. Por provincias. Galicia. 2003

A Coruña Actividade	Datos do centro de traballo					Traballadores ocupados		
	De nova creación	Reanudación de actividade	Cambio de actividade	Traslado	Total	Homes	Mulleres	Total
A	32	0	0	0	32	61	25	86
B	13	4	0	2	19	75	8	83
C	2	0	0	0	2	6	7	13
D	209	12	1	26	248	860	332	1.192
E	12	0	0	1	13	38	3	41
F	2.564	92	7	53	2.716	17.125	271	17.396
G	862	34	6	56	958	791	931	1.722
H	470	35	2	8	515	304	491	795
I	117	3	0	12	132	257	52	309
J	60	6	0	16	82	108	99	207
K	395	21	4	45	465	660	503	1.163
L	2	0	0	0	2	25	45	70
M	43	1	0	1	45	24	124	148
N	83	0	0	5	88	55	142	197
O	216	17	0	12	245	126	263	389
P	0	0	0	0	0	0	0	0
Q	0	0	0	0	0	0	0	0
Total	5.080	225	20	237	5.562	20.515	3.296	23.811

Lugo Actividade	Datos do centro de traballo					Traballadores ocupados		
	De nova creación	Reanudación de actividade	Cambio de actividade	Traslado	Total	Homes	Mulleres	Total
A	59	1	0	0	60	148	32	180
B	1	0	0	1	2	13	6	19
C	1	0	0	0	1	3	0	3
D	79	4	0	6	89	251	85	336
E	11	0	0	0	11	26	7	33
F	959	16	1	2	978	7.400	346	7.746
G	306	10	4	10	330	215	242	457
H	163	13	1	5	182	88	176	264
I	59	2	0	1	62	46	18	64
J	15	0	0	1	16	11	9	20
K	72	2	0	3	77	70	66	136
L	1	0	0	0	1	15	15	30
M	36	1	0	0	37	201	177	378
N	29	0	0	0	29	18	21	39
O	50	3	0	2	55	17	45	62
P	0	0	0	0	0	0	0	0
Q	0	0	0	0	0	0	0	0
Total	1.841	52	6	31	1.930	8.522	1.245	9.767

Ourense Actividade	Datos do centro de traballo					Traballadores ocupados		
	De nova creación	Reanudación de actividade	Cambio de actividade	Traslado	Total	Homes	Mulleres	Total
A	14	0	0	0	14	59	5	64
B	0	0	0	0	0	0	0	0
C	4	0	0	0	4	12	0	12
D	30	1	0	3	34	55	8	63
E	1	0	0	0	1	1	0	1
F	556	6	1	2	565	3.517	16	3.533
G	137	4	0	5	146	107	149	256
H	78	8	0	0	86	49	83	132
I	10	0	0	0	10	8	4	12
J	20	0	0	7	27	31	29	60
K	59	0	0	3	62	42	39	81
L	1	0	0	0	1	11	25	36
M	9	0	0	0	9	0	5	5
N	10	0	0	1	11	6	11	17
O	42	1	0	0	43	22	27	49
P	0	0	0	0	0	0	0	0
Q	0	0	0	0	0	0	0	0
Total	971	20	1	21	1.013	3.920	401	4.321

Pontevedra Actividade	Datos do centro de traballo					Traballadores ocupados		
	De nova creación	Reanudación de actividade	Cambio de actividade	Traslado	Total	Homes	Mulleres	Total
A	34	1	0	0	35	49	34	83
B	11	0	0	0	11	6	5	11
C	11	0	0	2	13	27	0	27
D	236	3	4	25	268	491	325	816
E	2	0	0	2	4	8	0	8
F	1.959	17	2	30	2.008	11.232	124	11.356
G	1.276	32	4	64	1.376	960	1.511	2.471
H	630	51	3	9	693	275	563	838
I	145	6	1	20	172	480	84	564
J	72	1	0	16	89	93	82	175
K	445	8	5	43	501	406	405	811
L	1	0	0	1	2	28	21	49
M	47	1	0	1	49	23	39	62
N	83	1	1	7	92	45	91	136
O	221	11	1	19	252	227	325	552
P	9	0	0	0	9	2	6	8
Q	0	0	0	0	0	0	0	0
Total	5.182	132	21	239	5.574	14.352	3.615	17.967

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

■ Cadro 4.5a

Táboa de centros de traballo rexistrados por CNAE

Act. CNAE 93	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Total
01A Agricultura, gandería, caza	19	40	6	29	94
02A Silvicultura e explotación forestal	13	20	8	6	47
05B Pesca e acuicultura	19	2	0	11	32
11C canalización do gas	2	0	0	0	2
14C Extracción de minerais non metálicos nin enerxéticos	0	1	4	13	18
15D Industria de produtos alimenticios e bebidas	30	22	7	28	87
17D Industria téxtil	4	1	1	3	9
18D Industria da confección e da peletería	29	4	2	22	57
19D Preparación, curtido e acabado do coiro; marroquinería	1	1	0	0	2
20D Industria da madeira e da cortiza, agás mobles	40	9	4	9	62
21D Industria do papel	0	0	1	1	2
22D Edición, artes gráficas e reprodución de soportes gravados	29	7	5	31	72
24D Industria química	6	0	1	4	11
25D Fabricación de produtos de caucho e materias plásticas	1	0	0	6	7
26D Fabricación de produtos de minerais non metálicos	15	9	2	16	42
27D Metalurxia	15	1	0	2	18
28D Fabricación de produtos metálicos, agás maquinaria e equipo	28	17	5	42	92
29D Industria da construción de maquinaria e equipo mecánico	9	0	1	24	34
30D Fabricación de máquinas de oficina e equipos informáticos	2	0	0	0	2
31D Fabricación de maquinaria e material eléctrico	4	2	0	3	9
32D Fabricación de material electrónico	0	1	0	2	3
33D Fabricación de equipo e instrumentos médico-cirúrxicos,	0	0	1	1	2
34D Fabricación de vehículos de motor, remolques e semirremolques	1	0	0	2	3
35D Fabricación doutro material de transporte	10	1	0	18	29
36D Fabricación de mobles; outras industrias manufactureiras	19	14	4	52	89
37D Reciclaxe	5	0	0	2	7
40E Produción e distribución de enerxía eléctrica, gas, vapor	11	10	1	4	26
41E Captación, depuración e distribución de auga	2	1	0	0	3
45F Construción	2.716	978	565	2.008	6.267
50G Venda, mantemento e reparación de equipos de motor	66	36	11	97	210
51G Comercio por xunto e intermediarios do comercio	172	56	15	283	526
52G Comercio polo miúdo, agás vehículos de motor	720	238	120	996	2.074
55H Hostalería	515	182	86	693	1.476
60I Transporte terrestre, transporte por tubos	97	54	8	116	275
61I Transporte marítimo, de cabotaxe e por navegación interior	2	0	0	1	3
63I Actividades anexas aos transportes; axencias de viaxes	28	6	2	51	87
64I Correos e telecomunicacións	5	2	0	4	11
65J Intermediación financeira, agás seguros e plans de pensións	48	6	16	31	101
66J Seguros e plans de pensións, agás seguridade social	29	10	11	10	60
67J Actividades auxiliares á intermediación financeira	5	0	0	48	53
70K Actividades inmobiliarias	139	10	24	147	320
71K Alugueiro de maquinaria e equipo sen operario	9	5	3	31	48
72K Actividades informáticas	19	0	5	32	56
73K Investigación e desenvolvemento	1	0	0	0	1
74K Outras actividades empresariais	297	62	30	291	680
75L Amón. Pública, defensa e seguridade social obrigatoria	2	1	1	2	6
80M Educación	45	37	9	49	140
85N Sanidade	88	29	11	92	220
900 Actividades de saneamento público	11	0	1	6	18
910 Actividades asociativas	31	4	1	21	57
920 Actividades recreativas, culturais e deportivas	62	19	9	90	180
930 Actividades diversas de servizos persoais	141	32	32	135	340
95P Fogares que empregan persoal doméstico	0	0	0	9	9
Galicia	5.562	1.930	1.013	5.574	14.079

Fonte: INE. DIRCE

Cadro 4.5b

Táboa de traballadores por CNAE

Act. CNAE 93	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Total
01A Agricultura, gandería, caza	56	124	11	76	267
02A Silvicultura e explotación forestal	30	56	53	7	146
05B Pesca e acuicultura	83	19	0	11	113
11C canalización do gas	13	0	0	0	13
14C Extracción de minerais non metálicos nin enerxéticos	0	3	12	27	42
15D Industria de produtos alimenticios e bebidas	113	195	7	244	559
17D Industria téxtil	73	1	1	7	82
18D Industria da confección e da peletería	132	22	3	66	223
19D Preparación, curtido e acabado do coiro; marroquinería	1	1	0	0	2
20D Industria da madeira e da cortiza, agás mobles	77	20	7	32	136
21D Industria do papel	0	0	5	14	19
22D Edición, artes gráficas e reprodución de soportes gravados	81	5	6	22	114
24D Industria química	3	0	3	19	25
25D Fabricación de produtos de caucho e materias plásticas	0	0	0	27	27
26D Fabricación de produtos de minerais non metálicos	52	17	2	48	119
27D Metalurxia	70	0	0	3	73
28D Fabricación de produtos metálicos, agás maquinaria e equipo	359	36	9	85	489
29D Industria da construción de maquinaria e equipo mecánico	37	0	4	47	88
30D Fabricación de máquinas de oficina e equipos informáticos	4	0	0	0	4
31D Fabricación de maquinaria e material eléctrico	13	3	0	9	25
32D Fabricación de material electrónico	0	2	0	1	3
33D Fabricación de equipo e instrumentos médico-cirúrxicos,	0	0	0	0	0
34D Fabricación de vehículos de motor, remolques e semirremolques	16	0	0	16	32
35D Fabricación doutro material de transporte	36	10	0	92	138
36D Fabricación de mobles; outras industrias manufactureiras	56	24	16	67	163
37D Reciclaxe	69	0	0	17	86
40E Producción e distribución de enerxía eléctrica, gas, vapor	34	29	1	8	72
41E Captación, depuración e distribución de auga	7	4	0	0	11
45F Construción	17.396	7.746	3.533	11.356	40.031
50G Venda, mantemento e reparación de equipos de motor	174	84	24	284	566
51G Comercio por xunto e intermediarios do comercio	361	72	46	319	798
52G Comercio polo miúdo, agás vehículos de motor	1.187	301	186	1.868	3.542
55H Hostalería	795	264	132	838	2.029
60I Transporte terrestre, transporte por tubos	213	52	7	261	533
61I Transporte marítimo, de cabotaxe e por navegación interior	15	0	0	2	17
63I Actividades anexas ós transportes; axencias de viaxes	65	6	5	295	371
64I Correos e telecomunicacións	16	6	0	6	28
65J Intermediación financeira, agás seguros e plans de pensións	138	10	37	106	291
66J Seguros e plans de pensións, agás seguridade social	59	10	23	36	128
67J Actividades auxiliares á intermediación financeira	10	0	0	33	43
70K Actividades inmobiliarias	184	22	13	109	328
71K Alugueiro de maquinaria e equipo sen operario	30	4	0	47	81
72K Actividades informáticas	33	0	9	38	80
73K Investigación e desenvolvemento	2	0	0	0	2
74K Outras actividades empresariais	914	110	59	617	1.700
75L Amón. Pública, defensa e seguridade social obrigatoria	70	30	36	49	185
80M Educación	148	378	5	62	593
85N Sanidade	197	39	17	136	389
900 Actividades de saneamento público	43	0	6	164	213
910 Actividades asociativas	64	4	1	54	123
920 Actividades recreativas, culturais e deportivas	90	31	14	189	324
930 Actividades diversas de servizos persoais	192	27	28	145	392
95P Fogares que empregan persoal doméstico	0	0	0	8	8
Galia	23.811	9.767	4.321	17.967	55.866

Fonte: INE. DIRCE

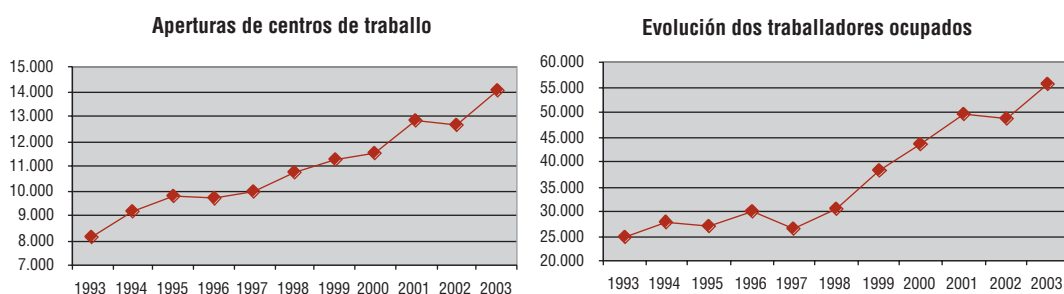
Examinando a evolución en relación cos anos anteriores (cadro 4.6), vemos que, agás os cambios de actividade, tódalas cifras se incrementan en relación co ano anterior.

■ Cadro 4.6

Apertura de centros de traballo e traballadores ocupados. Evolución. Galicia. 1993-2003

	Aperturas					Traballadores ocupados		
	De nova creación	Reanudación de actividade	Cambio de actividade	Traslado	Total	Homes	Mulleres	Total
1993	7.174	714	28	249	8.165	19.024	5.754	24.778
1994	8.398	453	34	297	9.182	21.417	6.294	27.711
1995	9.129	305	42	337	9.813	21.207	5.914	27.121
1996	8.924	311	32	421	9.688	22.579	7.432	30.011
1997	9.112	388	42	435	9.977	19.229	7.094	26.323
1998	9.817	443	38	443	10.741	22.794	7.797	30.591
1999	10.314	476	49	443	11.282	30.516	7.676	38.192
2000	10.476	347	22	407	11.522	35.055	8.548	43.603
2001	11.843	430	29	495	12.797	40.804	8.594	49.398
2002	11.643	419	50	511	12.623	40.935	7.668	48.603
2003	13.074	429	48	528	14.079	47.309	8.557	55.866

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais
Elaboración propia

4.2. Afiliacións e altas na Seguridade Social

4.2.1. Introducción

Os datos que proporcionan as altas dos traballadores á Seguridade Social constitúen unha importante ferramenta de traballo para a análise da configuración laboral da comunidade autónoma, permitindo ademais, pola súa desagregación en réximes especiais, obter información de certo detalle nas actividades do mar, agrario e autónomos. Así mesmo, a Tesourería Xeral da Seguridade Social incorporou recentemente unha nova base de datos do total de traballadores afiliados por sectores de actividade de indubidable valor.

Convén precisar que por traballadores afiliados e en alta enténdese ademais dos que traballan pola súa conta, todos aqueles que, nun momento determinado, se atopan ó servizo da empresa, e polos que esta cotiza, se ben, o número de afiliados non se corresponde necesariamente co de traballadores, senón co de situacións que xeran obriga de cotizar; é dicir, a mesma persoa contabilízase tantas veces como situacións de cotización teña, sexa porque teña varias actividades nun mesmo réxime, ou en varios. A afiliación e a alta na Seguridade Social é obrigatoria para todo traballador en activo por conta allea, ou que desempeñe o exercicio de calquera actividade de carácter autónomo, coa exclusión dun reducidísimo número de profesionais liberais.

Tamén asimílanse ás situacións en alta, a incapacidade temporal, o desemprego na modalidade de pago delegado e a situación de suspensión por regulación de emprego.

Sen embargo, as cifras que proporciona o chamado “sistema da Seguridade Social” non comprenden a tódolos traballadores, xa que quedan fóra os cotizantes á Mutualidade de Funcionarios da Administración Civil do Estado (MUFACE), os integrados no Instituto Social das Forzas Armadas (ISFAS) e os afiliados á Mutualidade Xeral de Xustiza (MUGEJU).

4.2.2. A evolución a medio prazo

Da análise dos datos a medio prazo, 1985-2003 (cadro 4.7), obsérvase que, no total galego, existen dunha data a outra 245.100 novos cotizantes, pero que dito aumento prodúcese significativamente nas provincias da Coruña en 122.600 e Pontevedra en 113.500; en moi pequena medida –soamente 8.300 altas máis– na de Ourense, e 700 na de Lugo.

■ Cadro 4.7

**Traballadores afiliados e en alta laboral. Réximes Xeral e Agrario, e total.
Galicia/España. 1985/1991/2000/2003**

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
1985 ⁽¹⁾	R. Xeral	133,8	34,8	36,5	110,4	315,5	6.434,3
	Agrario	60,0	63,2	37,7	44,7	205,6	1.660,2
	Total ⁽²⁾	265,4	120,8	93,6	222,2	702,0	10.561,8
1991	R. Xeral	188,5	50,1	52,2	161,4	452,2	8.786,6
	Agrario	43,2	41,7	20,2	26,5	131,7	1.339,9
	Total ⁽²⁾	307,4	115,9	94,8	259,2	777,3	12.648,3
2000	R. Xeral	252,8	65,5	64,5	215,2	598,0	11.106,1
	Agrario	24,3	26,6	9,2	13,7	74,7	1.139,7
	Total ⁽²⁾	357,3	117,3	98,2	307,4	880,1	15.062,9
2001	R. Xeral	265,3	67,7	66,7	225,2	625,0	11.673,4
	Agrario	24,1	25,4	8,3	12,8	70,6	1.127,6
	Total ⁽²⁾	369,0	118,6	99,6	317,1	904,3	15.649,9
2002	R. Xeral	274,2	69,3	68,5	234,3	646,3	12.079,3
	Agrario	23,0	24,5	7,5	12,0	67,1	1.123,5
	Total ⁽²⁾	377,5	119,3	100,7	326,3	923,9	16.126,3
2003	R. Xeral	283,6	71,9	70,0	242,2	667,7	12.472,6
	Agrario	22,3	23,8	7,0	11,6	64,7	1.134,2
	Total ⁽²⁾	388,0	121,5	101,9	335,7	947,1	16.613,6

Medias anuais en miles de persoas

(1) Non se inclúen os afiliados ós réximes especiais existentes nesa época de Representantes de Comercio, Artistas, Toureiros, Escritores de libros e Futbolistas (a incidencia é moi pequena)

(2) O total inclúe, ademais dos reseñados, os do Mar, Autónomos, Empregados do Fogar e Minería do Carbón

Fonte: Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais

O dato de maior relevancia é, como xa sinalabamos nos informes de anos pasados, xunto co espectacular aumento do número de afiliados en alta nos anos 1998 e 1999, o descenso no cómputo xeral do período do número de traballadores en alta pertencentes ó Réxime Agrario, que pasan no total de Galicia de 205.600 en 1985

a 64.700 en 2003, o que supón, por conseguinte, un descenso de 140.900 altas, máis do 68% dos traballadores agrarios galegos de 1985 e máis de tres veces os actuais.

Convén destacar tamén que o Réxime Xeral, onde se inclúen os asalariados do sector industrial, da construción e dos servizos, experimenta nese período un incremento de 352.200 cotizantes, é dicir, dos 315.500 afiliados en 1985 ós 667.700 en 2003, pasando de representar un 44,94% do total das altas en 1985 a un 70,50%, aínda así a certa distancia do 75,07% que constitúe dita proporción no total español.

A diminución nestes últimos anos dos traballadores afiliados e en alta pertencentes ó Réxime Especial Agrario supón que, na Comunidade Autónoma Galega, o peso do citado réxime pasa do 29,29% do total de afiliados que representaba en 1985, ó 6,83% en 2003, acurtando diferenzas ano a ano e xa en 2003 a par co termo medio estatal.

Para o total dos afiliados, a provincia da Coruña, con 122.600 altas máis no período que analizamos, experimenta o maior aumento, seguida da de Pontevedra, con 113.500. Ourense medra o total de activos nunha contía moi pequena –8.300–, e Lugo en 2003 a diferenza de anos anteriores en que tiña menos afiliados que en 1985, ten 700 afiliados máis. A escasa diferenza ven dada por mor do descenso dos activos agrarios, xa que, tanto Lugo como Ourense aumentan significativamente o número de altas do Réxime Xeral, mantendo xa, a partir de 1986 en Ourense e 1989 en Lugo, a diferenza do sucedido ata ditas datas, un maior número de traballadores do citado Réxime Xeral que do Agrario.

4.2.3. Análise dos sete últimos anos

Da análise dos datos correspondentes a estes últimos sete anos (cadro 4.8), conséntase que se produce nos anos 1998 e 1999 (subidas de 31.900 e 36.900) un importante aumento das afiliacións, experimentándose un descenso apreciable sobre a subida de ditos anos en 2000, en 2001 e en 2002, aínda así con aumentos interanuais de 28.900, de 24.200 e de 19.600 altas respectivamente. No ano 2003 o aumento interanual é de 23.200 manténdose en parámetros moi similares ós destes catro últimos anos.

Seguindo a tónica de anos anteriores durante 2003 continúa o descenso importante dos activos agrarios, se ben neste último ano en menor medida: 2.400 para o total galego, e, diminúen tamén, se ben moi lixeiramente, despois da estabilización de anos anteriores, os correspondentes ó Réxime do Mar. Pola contra, aumentan significativamente os traballadores en alta do Réxime Xeral, 166.100 comparando 1997 con 2003, e no de autónomos en 19.900, cunha subida moi similar cada un de ditos anos na comparación das mesmas datas.

■ Cadro 4.8
Traballadores afiliados e en alta laboral. Por réximes. Galicia/España. 1997-2003

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
1997	R. Xeral	213,1	55,3	56,3	176,9	501,6	9.172,8
	Mar	7,4	2,3	0,0	19,8	29,5	81,0
	Agrario	29,8	30,0	11,8	16,5	88,1	1.156,7
	Autónomos	60,7	19,5	21,3	49,0	150,5	2.353,1
	Outros	5,7	1,6	1,6	3,7	12,7	168,5
	Total	316,7	108,7	91,0	265,9	782,4	12.932,1
1998	R. Xeral	227,2	58,3	58,8	189,9	534,2	9.762,8
	Mar	7,5	2,3	0,0	20,0	29,8	79,7
	Agrario	28,1	28,9	10,9	15,5	83,4	1.159,9
	Autónomos	62,4	20,0	21,7	50,4	154,5	2.425,0
	Outros	5,3	1,6	1,8	3,7	12,3	163,6
	Total	330,5	111,1	93,2	279,5	814,3	13.591,0
1999	R. Xeral	242,2	62,4	62,0	202,6	569,1	10.431,1
	Mar	7,5	2,3	0,0	20,4	30,3	79,2
	Agrario	26,6	27,8	10,1	14,6	79,2	1.156,5
	Autónomos	64,5	20,8	22,2	52,3	159,9	2.509,5
	Outros	5,9	1,5	1,8	3,7	12,7	168,6
	Total	346,7	114,8	96,1	293,6	851,2	14.344,9
2000	R. Xeral	252,8	65,5	64,5	215,2	598,0	11.106,1
	Mar	7,6	2,3	0,0	20,9	30,8	79,1
	Agrario	25,3	26,6	9,2	13,7	74,7	1.139,7
	Autónomos	65,9	21,3	22,6	53,7	163,5	2.568,8
	Outros	5,7	1,6	1,9	3,9	13,1	169,2
	Total	357,3	117,3	98,2	307,4	880,1	15.062,9
2001	R. Xeral	265,3	67,7	66,7	225,2	625,0	11.673,4
	Mar	7,5	2,3	0,0	20,5	30,3	78,1
	Agrario	24,1	25,4	8,3	12,8	70,6	1.127,6
	Autónomos	66,6	21,5	22,6	54,6	165,3	2.614,9
	Outros	5,5	1,7	2,0	4,0	13,1	155,9
	Total	369,0	118,6	99,6	317,1	904,3	15.649,9
2002	R. Xeral	274,2	69,3	68,5	234,3	646,3	12.079,3
	Mar	7,4	2,3	0,0	20,1	29,8	76,4
	Agrario	23,0	24,5	7,5	12,0	67,1	1.123,5
	Autónomos	66,9	21,4	22,5	55,7	166,6	2.656,2
	Outros	6,0	1,8	2,2	4,2	14,1	190,9
	Total	377,5	119,3	100,7	326,3	923,9	16.126,3
2003	R. Xeral	283,6	71,9	70,0	242,2	667,7	12.472,6
	Mar	7,3	2,3	0,0	19,9	29,6	75,8
	Agrario	22,3	23,8	7,0	11,6	64,7	1.134,2
	Autónomos	68,6	21,6	22,7	57,5	170,4	2.732,9
	Outros	6,2	1,9	2,2	4,5	14,7	198,1
	Total	388,0	121,5	101,9	335,7	947,1	16.613,6

Medias anuais en miles

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

4.2.4. Traballadores afiliados por sexo e réxime

No cadro 4.9 inclúense os datos de afiliados en Galicia por sexo e réxime referentes neste caso non á media anual como se reflicten no resto dos cadros senón a decembro do ano correspondente.

■ Cadro 4.9

Traballadores afiliados e en alta. Por réximes e sexos. Galicia. 1998/2002-2003

		A Coruña			Lugo			Ourense			Pontevedra			Galicia		
		1998	2002	2003	1998	2002	2003	1998	2002	2003	1998	2002	2003	1998	2002	2003
Agrario	Homes	10.733	8.409	8.221	12.600	10.547	10.312	3.547	2.252	2.182	5.068	3.752	3.713	31.948	24.960	24.428
	Mulleres	16.807	14.206	14.017	15.945	13.531	13.216	7.314	5.027	4.710	10.115	7.998	7.760	50.181	40.762	39.703
Mar	Homes	6.496	5.682	5.598	2.031	1.991	1.926	0	0	0	15.992	14.180	13.631	24.519	21.853	21.155
	Mulleres	888	1.871	1.928	218	267	268	0	0	0	4.043	5.785	5.722	5.149	7.923	7.918
Autónomos	Homes	40.334	42.955	44.159	13.772	14.209	14.486	15.017	15.212	15.328	33.418	36.092	37.269	102.541	108.468	111.242
	Mulleres	21.867	24.424	25.547	6.452	7.007	7.385	6.842	7.404	7.526	17.780	20.122	21.120	52.941	58.957	61.578
Xeral e do Carbón	Homes	146.404	164.445	165.295	39.752	43.049	43.221	38.148	41.044	40.936	126.038	143.834	144.993	350.342	392.372	394.445
	Mulleres	85.335	110.099	115.231	20.598	27.366	28.486	21.480	27.546	28.251	66.932	88.591	93.355	194.345	253.602	265.323
Empreg. do Fogar	Homes	112	117	112	24	35	35	26	41	47	54	72	65	216	265	259
	Mulleres	5.367	5.746	5.908	1.476	1.849	1.953	1.695	2.083	2.216	3.671	4.279	4.427	12.209	13.957	14.504
Total	Homes	204.079	221.608	223.385	68.179	69.831	69.980	56.738	58.549	58.493	180.570	197.930	199.671	509.566	547.918	551.529
	Mulleres	130.264	156.346	162.631	44.689	50.020	51.308	37.331	42.060	42.703	102.541	126.775	132.384	314.825	375.201	389.026

Elaboración propia

Datos a decembro de cada ano

Fonte: Tesourería Xeral da Seguridade Social

■ Cadro 4.10

Afiliados e en alta laboral por tramos de idade e sexo. Galicia. 2002-2003

Tramos de idade	Sexo	A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
		2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003
16-19 anos	Homes	3.715	3.482	1.119	1.060	1.140	1.080	4.741	4.299	10.715	9.921
	Mulleres	1.613	1.401	411	423	424	360	1.659	1.640	4.107	3.824
	Total	5.328	4.883	1.530	1.483	1.564	1.440	6.400	5.939	14.822	13.745
20-24 anos	Homes	18.276	17.397	5.059	4.942	4.357	4.189	18.231	16.957	45.923	43.485
	Mulleres	13.016	12.963	3.207	3.094	3.188	3.067	12.043	11.822	31.454	30.946
	Total	31.292	30.360	8.266	8.036	7.545	7.256	30.274	28.779	77.377	74.431
25-29 anos	Homes	29.597	29.523	7.719	7.719	6.618	6.523	27.333	27.588	71.267	71.353
	Mulleres	24.113	25.009	5.800	6.050	5.655	5.550	20.275	21.401	55.843	58.010
	Total	53.710	54.532	13.519	13.769	12.273	12.073	47.608	48.989	127.110	129.363
30-34 anos	Homes	31.583	31.862	8.816	8.629	7.484	7.392	28.776	28.919	76.659	76.802
	Mulleres	23.494	24.756	6.171	6.343	5.276	5.365	19.012	20.324	53.953	56.788
	Total	55.077	56.618	14.987	14.972	12.760	12.757	47.788	49.243	130.612	133.590
35-39 anos	Homes	30.470	30.934	9.563	9.662	7.671	7.851	26.663	27.563	74.367	76.010
	Mulleres	21.171	22.277	6.571	6.691	5.183	5.340	16.412	17.311	49.337	51.619
	Total	51.641	53.211	16.134	16.353	12.854	13.191	43.075	44.874	123.704	127.629
40-44 anos	Homes	29.616	29.954	10.139	10.093	8.113	7.943	24.776	25.094	72.644	73.084
	Mulleres	19.594	20.488	6.777	7.049	5.354	5.613	15.514	15.991	47.239	49.141
	Total	49.210	50.442	16.919	17.142	13.467	13.556	40.290	41.085	119.886	122.225
45-49 anos	Homes	26.101	26.690	9.095	9.343	7.337	7.454	22.074	22.550	64.607	66.037
	Mulleres	17.060	18.051	5.925	6.281	4.640	4.935	13.727	14.657	41.352	43.924
	Total	43.162	44.741	15.020	15.624	11.977	12.389	35.801	37.207	105.960	109.961
50-54 anos	Homes	22.894	22.677	7.746	7.752	6.652	6.593	20.522	20.324	57.814	57.346
	Mulleres	15.173	15.528	5.311	5.403	4.576	4.667	11.594	11.906	36.654	37.504
	Total	38.067	38.205	13.057	13.155	11.228	11.260	32.116	32.230	94.468	94.850
55-59 anos	Homes	18.177	18.656	6.097	6.141	5.634	5.702	15.939	16.549	45.847	47.048
	Mulleres	12.155	12.817	5.086	5.112	4.223	4.201	9.504	9.969	30.968	32.099
	Total	30.332	31.473	11.183	11.253	9.857	9.903	25.443	26.518	76.815	79.147
60-64 anos	Homes	9.546	10.591	3.939	4.143	2.991	3.241	7.432	8.421	23.908	26.396
	Mulleres	7.537	8.019	4.298	4.433	2.982	3.114	5.781	6.123	20.598	21.689
	Total	17.083	18.610	8.237	8.576	5.973	6.355	13.213	14.544	44.506	48.085
Máis de 65 anos	Homes	1.485	1.495	453	423	507	487	1.264	1.251	3.709	3.656
	Mulleres	1.336	1.244	417	383	519	460	1.090	1.073	3.362	3.160
	Total	2.821	2.739	870	806	1.026	947	2.354	2.324	7.071	6.816

Elaboración propia

Datos a 31 de decembro

Fonte: Tesourería Xeral da Seguridade Social

Consonte cos datos que proporciona a Seguridade Social traballan en 2003 en Galicia moitos máis homes que mulleres, 551.529, o 58,64% de varóns, fronte a 389.026, o 41,36% de mulleres. Por provincias, mantense unha proporción moi similar ó total galego; por réximes hai moitas diferenzas. En efecto, as mulleres son maioría esmagadora no Réxime de Empregados do Fogar (14.504 afiliadas por só 259 varóns en alta); tamén son maioría no Réxime Agrario, representando o 61,90% do total, sendo máis alta dita porcentaxe nas provincias de Ourense e Pontevedra (o 68,34% e o 67,64%, respectivamente). En troques, no Réxime do Mar traballan 21.155 homes, case tres veces máis das case oito mil mulleres en alta cunha clara tendencia neste réxime á diminución dos afiliados varóns e ó aumento das mulleres; os 111.242 varóns afiliados ó Réxime de Autónomos constitúen practicamente o dobre das mulleres en alta en dito réxime e no Xeral os máis de 394.000 traballadores masculinos supoñen o 59,79% dos afiliados. En termos globais é de destacar que o maior aumento, tanto porcentual como en contía total dos catro últimos anos, prodúcese no colectivo das mulleres que recorta, por tanto, as diferenzas con respecto ó total dos afiliados masculinos.

4.2.5. Traballadores afiliados por sector de actividade

Segundo o cadro 4.11, extraído da información proporcionada polo Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais no que se contempla unha distribución dos traballadores afiliados polos sectores clásicos de actividade, a poboación afiliada galega sitúase maioritariamente no sector servizos, 564.200 afiliados en 2003 que representan o 59,57% do total, pero de cinco puntos por baixo do 64,68% dos 10.712.500 que supoñen no global de España. Segue en importancia o sector da industria, onde se atopan en alta en 2003, 164.600 traballadores que constitúen o 17,38% dos afiliados galegos. No cómputo xeral español os preto de dous millóns setecentos mil traballadores da industria representan unha porcentaxe do 16,05% do total de afiliados, máis de un punto inferior por tanto á galega.

No sector agrario, no que debemos incluír tamén o pesqueiro, están en alta 99.700 traballadores que constitúen o 10,52% dos afiliados galegos, mentres que os máis dun millón trescentos mil traballadores incluídos en dito sector a nivel estatal representan o 7,91% do total de afiliados españois.

Por último na construción no ano 2003 aumentan os traballadores en alta en Galicia na cifra de 4.300 activos situándose en 118.100 que supoñen o 12,47% do total de afiliados, superior en algo máis dun punto en termos porcentuais á que representan o millón novecentos sete mil douscentos mil afiliados de dito sector no total de España.

■ Cadro 4.11

Traballadores afiliados en alta laboral. Por sector de actividade. Galicia/España. 1999-2003

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
Agrario	1999	35,3	31,0	11,6	35,6	113,5	1.312,0
	2000	34,1	29,7	10,7	35,0	109,5	1.300,2
	2001	32,8	28,6	9,9	33,9	105,3	1.297,0
	2002	31,9	27,7	9,2	32,8	101,6	1.298,3
	2003	31,4	27,1	8,8	32,5	99,7	1.314,6
Industria	1999	60,4	14,2	16,7	61,7	153,0	2.562,3
	2000	61,2	14,7	17,7	65,1	158,7	2.649,4
	2001	63,2	15,1	18,1	67,0	163,4	2.687,0
	2002	63,4	15,3	18,3	67,9	164,9	2.680,1
	2003	62,8	15,4	18,3	68,2	164,6	2.667,3
Construción	1999	41,1	11,6	13,0	32,1	97,9	1.466,8
	2000	43,2	12,6	13,4	34,4	103,5	1.612,4
	2001	46,0	12,9	13,6	36,4	108,8	1.725,1
	2002	48,5	12,8	13,7	38,8	113,8	1.822,6
	2003	50,7	13,1	13,9	40,4	118,1	1.907,2
Servizos	1999	209,1	57,6	54,6	163,6	484,9	8.970,4
	2000	218,2	60,0	56,1	172,4	506,7	9.469,8
	2001	226,4	61,9	57,8	179,4	525,5	9.920,2
	2002	233,7	63,5	59,3	186,7	543,1	10.313,1
	2003	242,9	65,9	61,0	194,4	564,2	10.712,5
Non consta	1999	0,8	0,3	0,2	0,6	2,0	33,4
	2000	0,7	0,3	0,2	0,6	1,8	31,1
	2001	0,5	0,2	0,2	0,4	1,3	20,6
	2002	0,2	0,1	0,1	0,2	0,5	12,1
	2003	0,2	0,0	0,1	0,2	0,4	11,9
Total	1999	346,7	114,8	96,1	293,6	851,2	14.344,9
	2000	357,3	117,3	98,2	307,4	880,1	15.062,9
	2001	369,0	118,6	99,6	317,1	904,3	15.649,9
	2002	377,5	119,3	100,7	326,3	923,9	16.126,3
	2003	388,0	121,5	101,9	335,7	947,1	16.613,6

Elaboración propia

Datos redondeados a miles

Fonte: Ministerio de Trabajo e Seguridade Social

4.2.6. Altas iniciais

As altas iniciais correspóndense coas primeiras incorporacións dos traballadores o sistema da Seguridade Social. No cadro 4.12 contabilízanse as correspondentes ós réximes xeral e minería do carbón, ó especial agrario e ó réxime de empregados do fogar, non se inclúen as de autónomos e do mar. Do exame das mesmas en Galicia reflíctese que tras un significativo aumento desde 1994 ata o ano 2000, nos tres últimos anos descenden ano a ano, contabilizándose en 2003 42.851. A merma do número das altas iniciais opera tamén en cada unha das provincias galegas, nos tres réximes anteditos e no conxunto estatal onde a diminución é porcentualmente maior que na comunidade autónoma.

Cadro 4.12
Altas laborais iniciais. Por réximes. Galicia/España. 1994-2003

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
Réximes Xeral e Minería do Carbón	1994	12.041	2.885	3.408	10.473	28.807	497.026
	1995	12.882	3.219	3.571	11.405	31.077	545.440
	1996	15.170	3.573	3.697	13.021	35.461	585.427
	1997	16.312	3.901	3.873	15.028	39.114	655.640
	1998	19.272	4.808	4.552	16.507	45.139	746.274
	1999	21.495	5.137	4.424	18.102	49.158	834.399
	2000	20.329	5.000	4.518	17.704	47.551	855.952
	2001	18.732	4.770	4.437	16.476	44.415	795.363
	2002	17.235	4.567	4.191	15.360	41.353	731.192
	2003	17.177	4.494	3.856	15.228	40.755	659.965
Réxime Especial Agrario	1994	1.035	846	286	570	2.737	33.668
	1995	1.072	879	281	637	2.869	36.260
	1996	891	640	263	481	2.275	45.237
	1997	872	700	319	565	2.456	50.470
	1998	869	701	285	430	2.285	52.477
	1999	852	629	288	459	2.228	56.388
	2000	748	591	277	383	1.999	60.891
	2001	741	616	189	387	1.933	68.907
	2002	554	440	163	362	1.519	59.422
	2003	501	395	153	266	1.315	32.149
Réxime Especial de Empregados do Fogar	1994	299	82	93	229	703	10.310
	1995	275	80	88	229	672	14.493
	1996	308	85	92	243	728	14.781
	1997	333	91	98	252	774	11.818
	1998	297	97	138	265	797	17.824
	1999	336	84	143	275	838	23.061
	2000	357	136	126	312	931	22.792
	2001	382	141	118	337	978	21.041
	2002	365	156	120	287	928	30.222
	2003	283	112	108	278	781	13.040
Total ⁽¹⁾	1994	13.375	3.813	3.787	11.272	32.247	541.004
	1995	14.229	4.178	3.940	12.271	34.618	596.193
	1996	16.369	4.298	4.052	13.745	38.464	645.445
	1997	17.517	4.692	4.290	15.845	42.344	717.928
	1998	20.438	5.606	4.975	17.202	48.221	816.575
	1999	22.683	5.850	4.855	18.836	52.224	913.848
	2000	21.434	5.727	4.921	18.399	50.481	939.635
	2001	19.855	5.527	4.744	17.200	47.326	885.311
	2002	18.154	5.163	4.474	16.009	43.800	820.836
	2003	17.961	5.001	4.117	15.772	42.851	705.154

Elaboración propia

(1) Non inclúe Réximes Especiais de Autónomos e do Mar

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

4.2.7. Afiliacións e altas por comunidades autónomas

Desde a perspectiva das comunidades autónomas (cadro 4.13) despois da recuperación xeral do número de afiliados experimentada en 1996, respecto ás perdas de activos que con carácter xeral se produciron en 1993 e 1994 (ver informes de anos precedentes), no conxunto de España, en 1997, prodúcese un aumento importante

con respecto ó ano anterior, de 426.100 afiliados, aumento que se experimenta na totalidade das comunidades autónomas. En 1998 consolídase dita tendencia cunha importante subida interanual de 658.900 afiliados, superada pola que ten lugar en 1999, con 753.900 altas. No ano 2000 foi de 718.000, no 2001 de 587.000 ; no 2002 de 476.400 e en 2003 de 487.300, minorando nestes dous últimos anos ostensiblemente a subida con respecto ós anos inmediatamente anteriores establecéndose en 16.613.600 o número de afiliados en alta. A Comunidade Autónoma Galega, trala forte diminución de afiliados en 1993 (ver cadros en informes anteriores), volve a perder afiliados en 1994, se ben pola diminución crónica dos activos agrarios. En 1995 incrementa en 5.500 o total de activos, en 1996, en 7.000 e, en 1997, en 17.200, producíndose xa, nese ano, un aumento apreciable de afiliados no Réxime Xeral, que confirma a tendencia á recuperación económica que se albisca timidamente os dous anos precedentes e que vén a confirmarse sen dúbida ningunha en 1998, ano en que medran os activos galegos en 31.900, e aínda máis en 1999 – 36.900-. No ano 2000, 2001, 2002 e 2003 modérase máis o crecemento – 28.900, 24.200, 19.600 e 23.200 respectivamente- con cómputo negativo do réxime agrario, que perde 4.500, 4.200 e 3.400 e 2.400 afiliados, respectivamente.

Traballadores afiliados e en alta laboral. Por réximes e comunidades autónomas. 2000-2003

■ Cadro 4.13

	2000					Total
	R. Xeral	Mar	Agrario	Autónomos	Outros ⁽¹⁾	
Andalucía	1.451,1	12,3	550,3	351,7	14,1	2.379,5
Aragón	339,5	0,0	25,7	88,1	3,3	456,6
Asturias	236,6	2,2	21,1	62,6	13,6	336,1
Baleares	283,4	2,3	6,1	74,2	3,8	369,8
Canarias	511,0	6,4	26,0	87,4	3,3	634,1
Cantabria	134,1	2,0	10,0	32,6	1,5	180,2
C. A Mancha	370,4	0,0	49,8	111,1	3,0	534,3
C. León	554,8	0,0	70,0	164,4	11,1	800,3
Cataluña	2.200,7	6,7	45,0	484,6	32,1	2.769,1
C. Valenciana	1.151,7	4,8	81,2	285,3	9,6	1.532,6
Extremadura	189,2	0,0	90,1	56,6	1,2	337,1
Galicia	598,0	30,8	74,7	163,5	13,1	880,1
Madrid	1.918,6	4,1	4,7	303,3	44,7	2.275,4
Murcia	276,8	1,2	57,2	70,6	2,5	408,3
Navarra	170,5	0,0	10,5	40,0	2,0	223,0
País Vasco	619,9	5,7	9,5	167,2	9,0	811,3
A Ríoxa	75,9	0,0	7,8	20,3	0,6	104,6
Ceuta	12,2	0,3	0,0	2,6	0,4	15,5
Melilla	11,5	0,1	0,0	2,7	0,5	14,7
España	11.106,1	79,1	1.139,7	2.568,8	168,4	15.062,9

	2001					
	R. Xeral	Mar	Agrario	Autónomos	Outros ⁽¹⁾	Total
Andalucía	1.540,9	12,4	555,3	360,7	14,2	2.483,5
Aragón	352,3	0,0	21,8	91,8	3,5	469,4
Asturias	250,9	2,1	19,9	62,2	13,0	348,1
Baleares	296,7	2,3	5,6	75,7	4,0	384,3
Canarias	534,6	6,4	25,1	91,0	3,3	660,4
Cantabria	140,1	1,9	9,4	33,1	1,9	186,4
C. A Mancha	387,9	0,0	48,2	113,2	3,1	552,4
C. León	578,8	0,0	66,0	165,7	11,1	821,6
Cataluña	2.287,3	6,6	43,6	489,2	32,5	2.859,2
C. Valenciana	1.211,6	4,9	78,5	291,6	10,1	1.596,7
Extremadura	194,0	0,0	90,1	57,5	1,3	342,9
Galicia	624,8	30,3	70,5	165,3	13,4	904,3
Madrid	2.033,0	4,2	4,6	309,4	45,6	2.396,8
Murcia	294,6	1,3	60,9	73,0	2,7	432,5
Navarra	178,5	0,0	10,8	40,5	2,1	231,9
País Vasco	647,2	5,4	9,3	168,9	9,1	839,9
A Rioxa	79,1	0,0	8,0	20,9	0,6	108,6
Ceuta	12,7	0,3		2,6	0,4	16,0
Melilla	11,8	0,1		2,6	0,5	15,0
España	11.656,8	78,1	1.127,6	2.614,9	172,5	15.649,9

	2002					
	R. Xeral	Mar	Agrario	Autónomos	Outros ⁽¹⁾	Total
Andalucía	1.624,0	11,1	557,5	370,6	15,8	2.579,0
Aragón	363,3	0,0	21,2	92,5	3,9	480,9
Asturias	260,5	2,2	18,9	62,5	12,3	356,4
Baleares	302,2	2,2	5,3	76,2	4,7	390,6
Canarias	555,9	6,1	25,0	93,0	3,9	683,9
Cantabria	144,7	1,9	8,9	33,6	2,3	191,4
C. A Mancha	407,2	0,0	48,0	115,2	3,9	574,3
C. León	596,8	0,0	62,3	166,0	11,7	836,8
Cataluña	2.348,9	6,6	42,5	496,0	34,2	2.928,2
C. Valenciana	1.263,8	4,9	78,9	297,9	12,0	1.657,5
Extremadura	198,9	0,0	88,9	58,4	1,4	347,6
Galicia	646,3	29,8	67,1	166,6	14,1	923,9
Madrid	2.096,2	4,3	4,4	315,4	53,3	2.473,6
Murcia	312,6	1,4	66,4	75,1	3,1	458,6
Navarra	184,8	0,0	11,0	40,9	2,4	239,1
País Vasco	665,5	5,5	9,2	169,7	9,7	859,6
A Rioxa	81,8	0,0	8,0	21,3	0,9	112,0
Ceuta	13,6	0,3	0,0	2,7	0,4	17,0
Melilla	12,3	0,1	0,0	2,7	0,8	15,9
España	12.079,3	76,4	1.123,5	2.656,2	190,9	16.126,3

	2003					
	R. Xeral	Mar	Agrario	Autónomos	Outros ⁽¹⁾	Total
Andalucía	1.713,4	10,6	563,9	389,2	16,3	2.693,4
Aragón	376,1	0,0	21,0	94,7	3,9	495,7
Asturias	266,2	2,1	18,2	63,8	11,7	362,0
Baleares	302,8	2,3	5,3	77,3	4,8	392,5
Canarias	573,8	6,0	24,8	95,1	4,0	703,7
Cantabria	149,0	1,8	8,6	34,6	2,3	196,3
C. A Mancha	427,7	0,0	47,8	118,8	3,9	598,2
C. León	612,6	0,0	60,2	169,0	11,2	853,0
Cataluña	2.403,6	6,6	43,0	510,2	35,3	2.998,7
C. Valenciana	1.307,9	5,0	82,1	308,1	13,1	1.716,2
Extremadura	208,4	0,0	86,1	59,6	1,3	355,4
Galicia	667,7	29,6	64,7	170,4	14,7	947,1
Madrid	2.154,3	4,6	4,7	322,7	56,3	2.542,6
Murcia	329,9	1,4	73,5	78,6	3,8	487,2
Navarra	190,7	0,0	11,5	40,9	3,4	246,5
País Vasco	676,9	5,2	9,8	172,2	10,1	874,2
A Rioxa	85,2	0,0	8,7	21,9	1,0	116,8
Ceuta	14,0	0,4	0,0	2,7	0,4	17,5
Melilla	12,5	0,1	0,0	2,7	1,2	16,5
España	12.472,6	75,8	1.134,2	2.732,9	198,1	16.613,6

(1) Comprende Réximes Especiais da Minería do Carbón e de Empregados do Fogar

Medias anuais en miles. A suma de cada un dos epígrafes non coincide necesariamente con exactitude co total de España, ó redondea-las cantidades en miles de persoas

Fonte: Tesourería Xeral da Seguridade Social

4.3. Estranxeiros

Sería de interese coñecer los datos dos estranxeiros acreditados con autorización administrativa para traballar ou estar exceptuados da mesma, con arreglo ó disposto na Lei orgánica 4/2000, reformada pola Lei orgánica 8/2000, pero, no momento de redacta-lo informe, os últimos datos publicados dispoñibles do Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais nesta materia son os referentes a 2001 e con carácter provisional.

Recóllese, por isto, neste apartado a información relativa ós traballadores con nacionalidade distinta da española que están afiliados ós distintos réximes do Sistema da Seguridade Social en situación de alta laboral ou asimiladas, tales como incapacidade temporal, suspensión por regulación de emprego, desemprego parcial, etc. Non se inclúen os afiliados exclusivamente a efectos de asistencia sanitaria, os que están en situación de desemprego total, os de convenios especiais e os que se encontran en situacións especiais sen efecto en cotizacións.

Ós traballadores estranxeiros que precisen proveerse de permiso de traballo para exercer en España a súa actividade, permíteselles, a partir da notificación da resolución laboral favorable, a iniciación da actividade e a afiliación, alta e cotización á Seguridade Social.

As cifras sobre traballadores afiliados ós distintos réximes da Seguridade Social que aquí se ofrecen non se corresponden necesariamente co número de traballadores, senón co de situacións que xeran obrigación de cotizar; é dicir, unha mesma persoa se contabiliza tantas veces como situacións de cotización teña, xa sexa porque ten varias actividades laborais nun mesmo réxime de Seguridade Social ou en varios

Traballadores estranxeiros afiliados en alta laboral. Por réxime e provincias. Galicia. 2003

■ Cadro 4.14

	Total	Réxime Xeral	Réxime E. Agrario	Réxime E. do Mar	Réxime E. de Empregados do Fogar	Réxime E. de Autónomos
A Coruña	4.771	3.050	135	106	484	996
Lugo	2.189	1.207	402	177	173	230
Ourense	2.005	1.438	90	0	160	317
Pontevedra	6.551	4.327	162	443	482	1.137
Galicia	15.516	10.022	789	726	1.299	2.680

Datos a 31 de decembro de 2003.

Fonte: Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais.

Traballadores estranxeiros afiliados en alta laboral por país de nacionalidade. Galicia. 2003

■ Cadro 4.15

Total	15.516
Europa	7.007
Espacio Económico Europeo ⁽¹⁾	14
Unión Europea	6.364
Bosnia-Herzegovina	14
Bulgaria	66
Croacia	10
Eslovaquia	6
Polonia	42
República Checa	8
Rumanía	166
Rusia	104
Suiza	29
Serbia e Montenegro ⁽²⁾	22
Ucrania	79
Resto de Europa	83
África	1.743
Angola	17
Arxelia	87
Cabo Verde	81
Egipto	8
Gambia	4
Ghana	110
Guinea Bissau	37
Guinea Conackry	14
Guinea Ecuatorial	8
Mali	5
Marrocos	889
Mauritania	15
Nixeria	59
Senegal	306
Resto de África	103
América do Norte	155
Canadá	14
Estados Unidos	141
América Central e do Sur	6.039
Arxentina	1.289
Bolivia	37
Brasil	364
Colombia	1.508
Cuba	474
Chile	115
Ecuador	297
México	78
Perú	422
República Dominicana	330
Uruguai	545
Venezuela	520
Resto de A. Central e do Sur	60
Asia	437
Bangladesh	7
Corea do Sur	5
China	265
Filipinas	22
India	11
Irán	11
Xapón	19
Pakistán	24
Resto de Asia	73
Oceanía	18
Apátridas	5
Non consta nacionalidade	112

(1) Países do Espacio Económico Europeo non pertencentes á Unión Europea, é dicir, Islandia, Noruega e Liechtenstein

(2) Nacionalidades de Serbia e Montenegro e os que ostentan pasaporte da antiga República de Yugoslavia, que deixou de existir o 4 de febreiro de 2003

Elaboración propia

Fonte: Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais

**Traballadores estranxeiros afiliados en alta laboral, segundo sexo.
Por provincias. Galicia. 2003**

■ Cadro 4.16

	Homes	Mulleres	Total ⁽¹⁾
A Coruña	2.866	1.905	4.771
Lugo	1.480	709	2.189
Ourense	1.204	801	2.005
Pontevedra	4.452	2.099	6.551
Galicia	10.002	5.514	15.516

(1) Inclúe os non clasificables por sexo
 Datos a 31 de decembro de 2003
 Fonte: Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais

deles, aínda que no caso de traballadores estranxeiros estas situacións de pluriactividade non se solen presentar.

Con datos do Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais (cadro 4.14) reflíctense os datos dos traballadores estranxeiros afiliados en alta laboral a 31 de decembro de 2003, distribuídos por réximes de Seguridade Social.

Neste cadro, contémpase que a provincia de Pontevedra é a que máis traballadores estranxeiros ocupa nos datos da Seguridade Social, sendo superada pola Coruña no especial de empregados de fogar e por Lugo no agrario.

Se se examina a nacionalidade dos estranxeiros afiliados na Seguridade Social pode verse que os procedentes da Unión Europea representan o maior número, con escasa diferenza dos procedentes de América Central e do Sur. Resalta na comparación por países os traballadores que proceden de Colombia, Arxentina e Marrocos.

No que se refire ó sexo dos estranxeiros traballando en Galicia, claramente é maior o número de varóns sobre o de mulleres.

4.3.1. Emigración e inmigración

Emigración asistida

A información contida neste apartado refírese ás emigracións asistidas polo Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais e a Organización Internacional para as Migracións.

Segundo a Lei de emigración, son emigrantes “os españois que se trasladan a un país estranxeiro por causas de traballo ou actividade lucrativa, sempre que na súa execución ou exercicio teñan que observarse, totalmente ou a determinados efectos, disposicións laborais ou de Seguridade Social que rexan en dito país ou en España”. Considéranse tamén emigrantes os familiares a cargo do traballador e os mariñeiros e tripulantes contratados para prestar os seus servizos en buques de bandeira estranxeira.

A asistencia prestada ós emigrantes concrétese na tramitación de expedientes de traballadores emigrantes, a xestión de contratos (campañas de tempada en Francia e Bélxica, de agricultura e vendima a Francia, traballo de temporeiros en Suíza, tra-

balladores desprazados por empresas españolas), a formalización doutros documentos, así como a bonificación no custe das pasaxes de transporte naqueles casos previstos no programa correspondente.

Os datos de emigración asistida (cadro 4.17) reflicten, na súa evolución, que despois de estabilizarse en 1994, a partir de 1995 claramente diminúe chegando a adquirir en 2003 unha cifra claramente inferior á dos anos precedentes e xa non representativa, o que reflicte a escasa utilización desta figura.

Evolución da emigración asistida, segundo país de destino. Galicia. 1994-2003

■ Cadro 4.17

	Total	Países europeos	Países non europeos
1994	1.485	1.472	13
1995	1.386	1.383	3
1996	951	949	2
1997	617	616	1
1998	508	507	1
1999	525	525	0
2000	498	497	1
2001	485	485	0
2002	415	414	1
2003	27	27	0

Elaboración propia
Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

Emigración asistida, segundo país de destino, por provincia de procedencia. Galicia 2003

■ Cadro 4.18

	Total	Suíza
A Coruña	0	0
Lugo	0	0
Ourense	11	11
Pontevedra	16	16
Galicia	27	27

Nota: Non inclúe mariñeiros e tripulantes
Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

Baixas consulares. Por continente de procedencia e provincia de destino. Galicia. 2003

■ Cadro 4.19

	Total	Europa		África	América		Asia	Oceanía
		UE	Resto		Norte	Centro e sur		
A Coruña	3.554	540	1.142	9	146	1.700	12	5
Lugo	636	100	125	0	65	344	2	0
Ourense	1.717	331	383	1	50	944	5	3
Pontevedra	2.756	541	484	15	77	1.625	11	3
Galicia	8.663	1.512	2.134	25	338	4.613	30	11

Elaboración propia
Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

Baixas consulares segundo provincia, por país e consulado de procedencia. Galicia. 2003

Cadro 4.20

	Total	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
Total	8.663	3.554	636	1.717	2.756
Europa	3.646	1.682	225	714	1.025
Unión Europea	1.512	540	100	331	541
Alemaña	541	130	16	192	203
Austria	2	1	0	0	1
Bélxica	73	20	6	4	43
Dinamarca	0	0	0	0	0
Finlandia	0	0	0	0	0
Francia	355	83	41	94	137
Grecia	0	0	0	0	0
Holanda	80	28	6	13	33
Irlanda	34	14	4	3	13
Italia	37	17	3	2	15
Luxemburgo	3	1	0	0	2
Portugal	65	9	1	14	41
Reino Unido	318	236	23	9	50
Suecia	4	1	0	0	3
Resto de Europa	2.134	1.142	125	383	484
Andorra	82	20	7	16	39
Bulgaria	0	0	0	0	0
Croacia	0	0	0	0	0
Federación de Rusia	1	0	0	1	0
Hungría	0	0	0	0	0
Noruega	0	0	0	0	0
Polonia	0	0	0	1	0
República Checa	1	0	0	0	4
Rumanía	10	6	0	0	4
Suíza	2.039	1.116	118	365	440
Ucrania	0	0	0	0	1
Yugoslavia	1	0	0	0	1
África	25	9	0	1	15
Angola	2	0	0	0	2
Arxelia	1	1	0	0	0
Camerún	0	0	0	0	0
Costa de Marfil	0	0	0	0	0
Egipto	1	0	0	0	1
Etiopía	0	0	0	0	0
Gabón	1	1	0	0	0
Ghana	0	0	0	0	0
Guinea Ecuatorial	2	0	0	0	2
Kenia	2	2	0	0	0
Libia	0	0	0	0	0
Marrocos	5	3	0	0	2
Mauritania	0	0	0	0	0
Mozambique	1	0	0	0	1
Namibia	5	0	0	0	5
Nigeria	0	0	0	0	0
República do Congo	0	0	0	0	0
Senegal	0	0	0	0	0
Sudáfrica	5	2	0	1	2
Tanzania	0	0	0	0	0
Túnez	0	0	0	0	0
Zimbabwe	0	0	0	0	0
América	4.951	1.846	409	994	1.702
América do Norte	338	146	65	50	77
Canadá	37	11	1	11	14
EEUU	301	135	64	39	63
América Central e do Sur	4.613	1.700	344	944	1.625
Arxentina	1.040	459	112	121	348
Bolivia	2	1	0	1	0
Brasil	246	51	8	28	161
Chile	24	11	7	7	6
Colombia	57	30	3	3	21
Costa Rica	4	2	0	0	2
Cuba	51	15	18	15	5
Ecuador	17	9	2	2	4
O Salvador	3	2	0	0	1
Guatemala	7	3	0	2	2
Haití	0	0	0	0	0
Honduras	2	0	0	2	0
México	263	19	4	168	72
Nicaragua	6	3	0	1	6
Panamá	41	1	2	29	9
Paraguai	14	3	9	9	5
Perú	27	11	7	5	5
Rep. Dominicana	54	19	7	3	23
Uruguai	787	407	28	37	315
Venezuela	1.966	656	151	512	647
Xamaica	0	0	0	0	0
Asia	30	12	2	5	11
Arabia Saudí	0	0	0	0	0
China	4	0	0	0	4
Corea	2	1	0	0	1
Emiratos Árabes	1	0	0	1	0
Filipinas	1	0	1	0	0
India	0	0	0	0	0
Indonesia	1	1	0	0	0
Irán	0	0	0	0	0
Iraq	0	0	0	0	0
Israel	0	0	0	0	0
Xapón	9	7	1	0	1
Xordania	1	1	0	0	0
Kuwait	0	0	0	0	0
Libano	0	0	0	0	0
Malasia	4	1	0	0	3
Pakistán	0	0	0	0	0
Siria	4	0	0	4	0
Tailandia	1	0	0	0	1
Turquía	2	1	0	0	1
Oceanía	11	5	0	3	3
Australia	11	5	0	3	3

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

Desta cifra, pode observarse que teñen como destino Suíza nas dúas provincias que a experimentaron.

Baixas consulares

A Coruña é a provincia de destino máis frecuente (cadro 4.19) e América centro e sur o continente de procedencia que máis retorno de emigrantes agrupa, sendo Suíza, Venezuela e Arxentina (cadro 4.20) os países que reflicten maiores cifras de baixas consulares.

En relación co retorno dos emigrantes (cadro 4.21), a información que proporcionan as baixas consulares de galegos no estranxeiro, reflicten unha diminución en 2003 en relación cos anos anteriores.

Evolución das baixas consulares. Por continente de procedencia. Galicia. 1996-2003

■ Cadro 4.21

	Total	Europa		África	América		Asia	Oceanía
		UE	Resto		Norte	Centro e sur		
1996	5.942	1.234	2.884	20	236	1.539	6	23
1997	6.056	1.297	2.867	24	286	1.539	10	33
1998	5.971	1.420	2.804	36	239	1.443	15	14
1999	6.607	1.654	2.842	30	261	1.762	25	33
2000	6.933	1.588	2.511	45	253	2.477	27	32
2001	8.716	1.890	2.147	45	277	4.320	20	17
2002	10.050	1.634	2.204	45	280	5.825	27	35
2003	8.663	1.512	2.134	25	338	4.613	30	11

Elaboración propia

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

5.1. Introducción

A Estatística de Contratos Rexistrados reflicte información sobre os diferentes tipos de contratos rexistrados nas oficinas de emprego segundo modalidades de contratación, sectores de actividade económica, grupos de ocupación e colectivos contratados.

O Estatuto dos traballadores establece, no seu artigo 16, que os empresarios están obrigados a rexistrar na oficina de emprego, no prazo dos dez días seguintes á súa concertación, os contratos que deban celebrarse por escrito ou a comunicar, en igual prazo, as contratacións efectuadas aínda que non exista obriga legal de formalizalas por escrito.

■ Modalidades de contratación

As distintas modalidades de contratación que aparecen nas táboas estatísticas agrúpanse en: contratos iniciais, cando se formaliza a relación laboral por primeira vez; en conversión en indefinidos doutros contratos xa existentes de duración temporal ou en prórrogas de contratos que finalizaron a súa duración inicial.

A continuación analizarémo-las descrições dos dous primeiros grupos, cunha breve descrição das súas principais características e a normativa básica pola que se rexen.

Desaparecen da estatística os contratos a tempo parcial como contratos iniciais. Ata decembro de 2001 este tipo de contrato englobaba tódolos efectuados a tempo parcial dentro de calquera modalidade de contratación. A partir de xaneiro de 2002 cada contrato suma tódolos formalizados na súa modalidade independentemente da xornada pactada.

Diferéncianse como tipo de contrato os de relevo (desde 1997 a 2001 incluídos en tempo parcial) e os de xubilación parcial.

Desaparecen os contratos de minusválidos en Centros Especiais de Emprego como contratos iniciais.

■ Contratos iniciais:

■ Indefinido ordinario: O concertado sen establecer límites de tempo á prestación de servizos con xornada a tempo completo, parcial ou fixo discontinuo (RDLG 1/95 e Lei 12/2001).

■ Indefinido de fomento de emprego: Contrato de duración indefinida e xornada completa, parcial ou fixo discontinuo, orientado a incentivar a contratación de traballadores desempregados (Lei 12/2001).

■ Indefinido minusválidos: Contrato de duración indefinida dirixido á integración laboral de traballadores minusválidos e que pode ser de xornada completa ou a tempo parcial (Rd 1451/83, modificación por Rd 4/99 e Lei 12/01).

■ Obra ou servizo: Son os concertados para a realización de obras ou servizos determinados, en xornada completa ou parcial, na actividade da empresa e que a súa duración é incerta (Art. 15 do Estatuto dos traballadores, Rd 2720/98 e Lei 12/2001).

■ Eventual por circunstancias da produción: Contratos de duración temporal, en xornada completa ou parcial, para atende-las esixencias circunstanciais do mercado (Art. 15 do Estatuto dos traballadores, Rd 2720/98 e Lei 12/2001).

■ Interinidade: Contrato de duración temporal para substituír a un traballador con dereito a reserva de posto, en xornada completa ou parcial (art. 15 do Estatuto dos traballadores, Rd 2720/98 e Lei 12/2001).

■ Temporal para minusválidos: Contrato temporal de doce meses a tres anos, con xornada completa ou parcial, para traballadores minusválidos (Lei 42/94, Real decreto-lei 13/96, Disposición adicional sexta e Lei 12/2001).

■ Temporal de inserción: Contrato de duración determinada, en xornada completa ou parcial, celebrados con traballadores inscritos nas oficinas de emprego para participar en programas públicos para a realización de obras e servizos de interese xeral e social (Lei 12/2001).

■ Relevo: Contrato de duración indefinida ou ata o momento da xubilación do traballador ó que substitúe por xubilación parcial, con xornada parcial ou completa (Lei 14/00 e Lei 12/01).

Xubilación parcial: Contrato de duración determinada e xornada parcial, complementario do de relevo, que se asina co traballador que se xubila parcialmente (Lei 12/2001).

■ Contrato de substitución por xubilación ós 64 anos: Para traballadores desempregados que substitúan a outros traballadores que anticipan a idade de xubilación nun ano (Rd 1194/85, Lei 14/00 e Lei 12/2001).

■ Contrato en prácticas: Destinados a completa-la formación de traballadores con títulos universitarios ou de formación profesional. Son contratos de duración temporal, con xornada a tempo parcial ou completa, indistintamente (Art. 11 do Estatuto dos Traballadores, Rd 488/98).

■ Contrato para a formación: Destinado ós xoves de 16 a 21 anos, ou maiores incluídos nalgún dos colectivos detallados no artigo primeiro da Lei 12/2001, para a adquisición por parte do traballador da cualificación necesaria para o desempeño dun oficio ou posto de traballo concreto (Art. 11 do Estatuto dos Traballadores, Rd 488/98 e Lei 12/2001).

■ Outros contratos: Son os rexistrados pertencentes a modalidades non especificadas anteriormente e/ou pertencentes a réximes especiais de contratación, tales como os de artistas, servizo doméstico, mercantís, etc.

Inclúense tamén os contratos que, pertencendo ou presentándose segundo as modalidades existentes, adoecen dalgún defecto formal ou incumpren algún requisito básico no momento da súa introdución na base de datos, permanecendo neste apartado estatisticamente aínda que con posterioridade foran subsanado-los seus defectos de forma.

■ Contratos convertidos en indefinidos:

Baixo este concepto indícanse os contratos por tempo determinado que, ó amparo da normativa en vigor, son transformados en indefinidos.

Estas transformacións non se suman ós contratos da cal modalidade corresponden porque nese caso produciríase unha duplicidade, xa que o seu contrato orixe foi contabilizado no seu día. Por esta razón analízanse en táboas diferentes.

Os contratos susceptibles de ser convertidos en indefinidos son:

- Obra ou servizo
- Eventual por circunstancias da produción
- Interinidade
- Temporal
- Temporal de inserción
- Temporal minusválidos
- A tempo parcial
- De substitución por xubilación ós 64 anos
- Prácticas
- De relevo
- De formación

■ De minusválidos en CEE

■ Outros contratos

Os primeiros datos observables (cadro 5.1) ofrecen un primeiro apunte, reiterado en informes anteriores, o que se deriva de compara-lo número de contratos rexistrados (714.881) cos datos relativos a ocupados asalariados (EPA Galicia IGE). Media anual ano 2003 (818.800), que anota a alta rotación existente en contratación en relación cos efectivos laborais con contrato temporal (cadro 5.42).

■ **Cadro 5.1** **Contratos de traballo, contratos convertidos en indefinidos. Galicia/España. 2002-2003**

Tipo de contrato	España		%		Galicia		%	
	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003
Duración temporal:								
Obra ou servizo	5.058.733	5.323.303	37,11	37,72	268.773	273.109	39,06	38,20
Eventual por circunst. da produción	6.233.171	6.466.845	45,73	45,82	262.835	274.962	38,20	38,46
Interinidade	1.003.414	1.067.405	7,36	7,56	61.098	68.898	8,88	9,64
Prácticas	78.195	76.471	0,57	0,54	6.354	6.565	0,92	0,92
Formación	126.568	125.774	0,93	0,89	14.842	15.298	2,16	2,14
Temporal de minusválidos	9.181	9.567	0,07	0,07	465	503	0,07	0,07
Subst. por xubilación especial ós 64 anos	1.497	1.135	0,01	0,01	44	29	0,01	0,00
Outros	318.687	217.455	2,34	1,54	37.714	31.038	5,48	4,34
Temporais de inserción	52.724	89.247	0,39	0,63	4.784	11.717	0,70	1,64
Relevo	7.312	10.766	0,05	0,08	449	667	0,07	0,09
Xubilación parcial	6.806	10.327	0,05	0,07	429	647	0,06	0,09
Duración indefinida:								
Indefinido ordinario	434.341	423.732	3,19	3,00	16.486	17.273	2,40	2,42
Indefinido fomento de emprego	300.513	283.934	2,20	2,01	13.843	13.710	2,01	1,92
Minusválidos	8.352	8.279	0,06	0,06	413	465	0,07	0,07
Total contratos	13.631.142	14.114.240	100	100	688.116	714.881	100	100
Contratos convertidos en indefinidos	—	—	—	—	25.542	—	3,58	—
Total	13.631.142	14.114.240	—	—	713.658	714.881	—	—

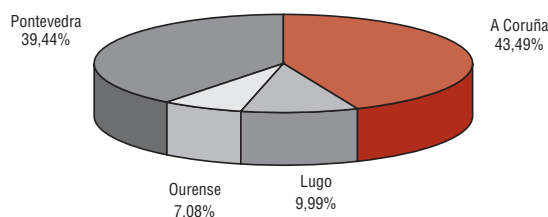
Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

■ **Cadro 5.2** **Total de contratos de traballo. Por provincias. Galicia. 2002-2003**

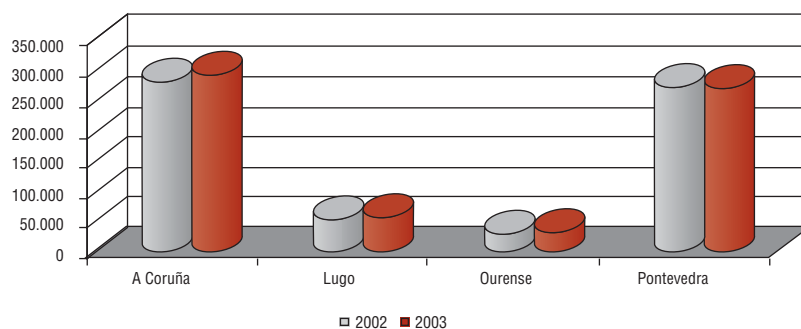
Tipo de contrato	A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003
Duración temporal:										
Obra ou servizo	128.014	128.282	19.135	20.056	21.672	21.067	99.952	103.704	268.773	273.109
Eventual por circunst. da produción	109.272	123.789	20.162	18.517	16.627	18.055	116.774	114.601	262.835	274.962
Interinidade	23.954	25.653	4.290	4.689	3.202	3.940	29.652	34.616	61.098	68.898
Prácticas	2.933	3.109	675	671	439	462	2.307	2.323	6.354	6.565
Formación	5.454	5.821	2.090	2.025	1.819	2.040	5.479	5.412	14.842	15.298
Temporal minusválidos	182	184	60	57	44	47	179	215	503	503
Subst. por xubilación especial ós 64 anos	34	19	—	—	1	—	9	10	44	29
Outros	5.159	5.752	18.446	19.328	142	925	13.967	5.033	37.714	31.038
Temporais de inserción	1.526	4.946	933	2.214	1.094	1.446	1.231	3.111	11.717	11.717
Relevo	81	117	81	83	9	10	278	457	667	667
Xubilación parcial	70	106	79	81	7	10	273	450	647	647
Duración indefinida:										
Indefinido ordinario	6.582	7.579	2.120	2.097	1.176	1.197	6.608	6.400	16.486	17.273
Indefinido fomento de emprego	5.349	5.334	1.630	1.579	1.530	1.354	5.334	5.443	13.843	13.710
Minusválidos	168	199	48	55	39	34	158	177	465	465
Total contratos	288.778	310.890	69.749	71.452	47.801	50.587	282.201	281.952	681.989	714.881

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

Distribución do total de contratos en Galicia. 2003

Evolución do total de contratos en Galicia

Contratos de traballo por tipo e por sectores. Galicia. 2003

■ Cadro 5.3

	Agricultura e Pesca	Industria	Construción	Servizos	Total
Indefinido ordinario	3.477	2.203	1.507	10.086	17.273
Indefinido fomento emprego	293	2.254	1.188	9.975	13.710
Indefinido minusválido	10	71	54	330	465
Obra e servizo	11.524	47.498	67.850	146.237	273.109
Eventual circunst. produc.	2.578	31.555	15.819	225.010	274.962
Interinidade	753	2.302	254	65.589	68.898
Inserción	2	184	580	10.951	11.717
Temporal minusválido	7	97	77	322	503
Substit. xubilación anticipada		14		15	29
Xubilación parcial	4	515	8	120	647
Relevo	3	522	6	136	667
Prácticas	62	1.194	753	4.556	6.565
Formación	116	2.117	3.863	9.202	15.298
Outros	102	224	237	30.475	31.038
Galicia	18.931	90.750	92.196	513.004	714.881

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

Cadro 5.4

Contratos por grupo principal de ocupación. Galicia/España. 2003

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
A. Dirección das Administracións Públicas e de empresas de 10 ou máis asalariados	699	67	80	408	1.254	39.936
B. Xerencia de empresas con menos de 10 asalariados	82	94	51	109	336	5.912
C. Xerencia de empresas sen asalariados	1	2	3	7	13	493
D. Profesións asociadas a titulacións de 2º e 3º ciclo universitario	16.362	7.508	2.654	19.435	45.959	416.180
E. Profesións asociadas a unha titulación de 1º ciclo universitario	5.407	7.847	1.292	8.776	23.322	268.345
F. Técnicos e profesionais de apoio	27.861	4.256	2.492	14.532	49.141	672.454
G. Empregados de tipo administrativo	28.634	5.804	3.861	23.219	61.518	1.299.784
H. Traballadores do servizo de restauración e servizos persoais	30.427	11.345	6.220	26.424	74.416	1.570.605
J. Traballadores dos servizos de protección e seguridade	2.046	677	814	2.068	5.605	86.704
K. Dependentes de comercio e asimilados	36.685	3.289	4.187	17.170	61.331	895.339
L. Traballadores cualificados na agricultura e na pesca	3.081	1.488	966	5.621	11.156	1.085.665
M. Traballadores cualificados na construción	27.898	5.352	4.935	22.683	60.868	1.359.743
N. Traballadores cualificados das industrias extractivas, metalúrxica, const. maquinaria e asimilados	12.565	1.546	1.389	8.906	24.406	288.284
P. Trab. cualificados de artes gráficas, téxtil e confección, elab. alimentos, ebanistas, artesáns e asimilados	8.196	1.311	734	11.335	21.576	195.843
Q. Operadores de instalacións industriais de maquinaria fixa, montadores e ensambladores	15.525	490	3.061	8.671	27.747	234.389
R. Condutores e operadores de maquinaria móbil	15.678	3.885	3.146	24.964	47.673	579.162
S. Traballadores non cualificados en servizos, excepto transportes	23.162	4.722	3.719	16.844	48.447	1.308.492
T. Peóns de agricultura, pesca, construción, industria manufacturera	56.579	11.769	10.983	70.779	150.110	3.806.873
U. Forzas armadas	2	0	0	1	3	37
Total	310.890	71.452	50.587	281.952	714.881	14.114.240

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

Cadro 5.5

Contratos por actividade económica e provincias. Galicia/España. 2003

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
A. Agricultura, gandería, caza e silvicultura	2.056	1.848	1.344	3.373	8.621	1.726.163
B. Pesca	3.400	912		5.998	10.310	23.505
C. Industrias extractivas	180	484	1.860	744	3.268	17.382
D. Industria manufacturera	38.807	4.253	6.016	37.640	86.716	1.135.196
E. Produción e distribución de enerxía eléctrica, gas e auga	490	15	133	128	766	17.822
F. Construción	44.211	7.608	8.033	32.344	92.196	2.185.473
G. Comercio, rep. de vehíc. de motor, motocicletas e ciclomoteres e art. persoais	47.591	6.673	6.821	29.323	90.408	1.462.846
H. Hostalería	16.860	6.458	4.115	22.824	50.257	1.242.268
I. Transporte, almacenamento e comunicacións	20.141	3.738	1.402	39.788	65.069	679.848
J. Intermediación financeira	1.327	235	170	1.122	2.854	63.981
K. Actividades inmobiliarias	75.158	8.842	9.112	54.786	147.898	3.343.695
L. Administración Pública, defensa e seguridade social obrigatoria	11.169	5.664	2.389	8.027	27.249	467.788
M. Ensino	5.944	1.394	1.983	6.618	15.939	319.867
N. Actividades sanitarias e veterinarias. Servizos sociais	11.756	18.583	3.217	23.326	56.882	636.506
O. Outras actividades sociais e de servizos prestados á comunidade	31.646	4.703	3.963	15.628	55.940	772.805
P. Fogares que empregan persoal doméstico	153	42	29	280	504	18.751
Q. Organismos extrateritoriais	1	0	0	3	4	344
Total	310.890	71.452	50.587	281.952	714.881	14.114.240

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

5.2. Modalidades contractuais

A continuación examinaremos-lo comportamento dos contratos máis importantes, segundo o sector da actividade económica e sexo e idade dos contratados, duración dos contratos e tipo de xornada contratada.

5.2.1. Contrato eventual

O obxecto do contrato eventual é atender esixencias circunstanciais do mercado, acumulación de tarefas ou exceso de pedidos, aínda tratándose da actividade normal da empresa (arts. 15.1.b) ET e 3.1 Rd 2720/1998).

En numerosas ocasións o Tribunal Supremo admitiu que a insuficiencia de cadro de persoal xustifica un contrato eventual (por todas, STS, ud, do 15 de febreiro de 1995). Esta doutrina cambiou, sen embargo, recentemente (por todas, SSTS, ud., do 26 de outubro de 1999 ou do 31 de maio de 2000).

Por **convenio colectivo** poderanse determinar as actividades nas que se poden contratar traballadores eventuais (art. 15.1.b) ET).

Neste sentido, cabe matizar que non é posible que a negociación colectiva cree formas de contratación temporal novas, distintas das legais, coa escusa da identificación das tarefas eventuais. Así, será ilegal a creación convencional da figura do “contrato eventual discontinuo” (SSTS do 17 e 21 de decembro de 2001).

Por convenio colectivo poderanse fixa-los criterios xerais respecto da axeitada relación entre o volume desta modalidade contractual e o cadro de persoal total da empresa (art. 15.1.b) ET), procedendo á súa limitación numérica.

Os contratos eventuais deberán formalizarse **por escrito** cando a súa duración sexa superior a catro semanas ou se concerten a tempo parcial (arts. 8.2 ET e 6.1 Rd 2720/1998). Non existe modelo oficial obrigatorio, se ben o INEM proporciona periodicamente modelos non oficiais de contrato.

Nos contratos eventuais deberán constar, entre outros extremos (arts. 3.2.a) e 6.1. Rd 2720/1998):

- a) A causa ou circunstancia que o xustifique, que deberá ser específica e referida a realidades fácticas concretas (por todas, STS do 5 de maio de 1997), non bastando cunha reprodución literal do art. 15.1.b) ET (STS, ud, do 18 de novembro de 1998).
- b) O tempo da súa vixencia.
- c) O traballo a desenvolver.

Os contratos eventuais poderán celebrarse a tempo completo ou a tempo parcial (art. 5.1 Rd 2720/1998).

A duración máxima deste contrato será de 6 meses dentro dun período de 12 meses. O período de 12 meses computará a partir da data na que se produza a causa ou circunstancia que xustifique a súa utilización, isto é, a eventualidade (arts. 15.1.b) ET e 3.2.b) Rd 2720/1998).

Por convenio colectivo sectorial estatal e, no seu defecto, por convenio colectivo sectorial de ámbito inferior (nunca por convenio colectivo de empresa), poderán modificarse a duración máxima destes contratos ou o período dentro do cal se poden concertar, debendo vir xustificada tal modificación “en atención ó carácter estacional da actividade na que se poden producir circunstancias sinaladas”. En tal suposto, o período máximo será de 18 meses, non podendo superar a duración do contrato as tres cuartas partes do período de referencia que se estableza nin, como máximo, doce meses (arts. 15.1.b, ET).

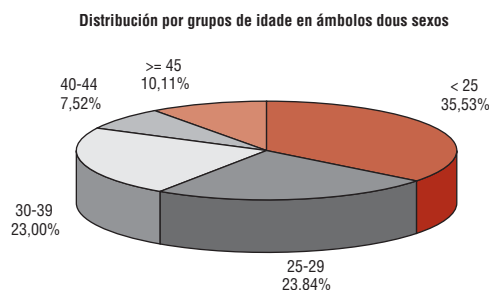
No caso de que se concertase o contrato por un prazo inferior ó máximo legal ou convencionalmente establecido, poderá ser prorrogado mediante acordo das partes, por unha soa vez, sen que a duración total poida exceder de dita duración máxima (art. 15.1.b) ET).

Esta modalidade contractual sitúase por primeira vez como o contrato máis utilizado, representa o 38,46% do total de contratos (cadro 5.6). Subscribíronse 274.962 (2002: 262.835), é dicir realizáronse 12.127 contratos máis que no ano precedente (un 4,61% máis). Utilízase de xeito predominante no sector servizos (81,83%), séguelle a industria (11,47%), a construción (5,75%) e tan só representa un 0,94% na agricultura. Por sexo (cadro 5.8) as distancias van diminuindo ata contratarse un 52% con homes e un 48% con mulleres. Respecto ós grupos de idade (cadro 5.6), o 80,24% no caso dos homes e un 84,77% no das mulleres esta modalidade materialízase con menores de 39 anos. Vai descendendo a un 8,27 e 6,70% respectivamente no grupo de idades de 40 a 44, e pasa a ser do 11,48% e 8,25% tamén respectivamente no amplo grupo de idade de maiores de 45 anos.

■ **Cadro 5.6** **Contratos de eventuais por circunstancias da produción. Segundo sexo, idade e provincias. Galicia. 2003**

	Homes					Mulleres					Total
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	
A Coruña	19.662	14.190	14.672	5.014	7.170	26.327	15.946	12.343	3.412	5.053	123.789
Lugo	3.651	2.017	2.131	692	1.010	2.683	2.208	2.417	791	917	18.517
Ourense	2.925	2.000	2.127	706	877	2.760	2.397	2.416	916	931	18.055
Pontevedra	22.766	13.926	14.631	5.422	7.350	16.926	12.857	12.514	3.723	4.486	114.601
Galicia	49.004	32.133	33.561	11.834	16.407	48.696	33.408	29.690	8.842	11.387	274.962

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

O cadro 5.7 amósanos o comportamento deste contrato en función da súa duración. Un 41,48% non supera o mes, entre un mes e tres está un 29,51% e alcanzan os seis meses o 25,04%. É o contrato tipo máis empregado, as súas notas, alto número combinado coa súa escasa duración refírennos un contrato de natureza coñecidamente precaria. A superación de seis meses na súa duración require a previa habilitación nun convenio colectivo sectorial, a porcentaxe do 3,80% dos que superan este límite temporal en 2003, resulta expresivo da escasa introdución desta posibilidade na negociación colectiva.

**Contratos de eventuais por circunstancias da produción.
Por duración e provincias. Galicia. 2003**

■ Cadro 5.7

	Duración				Total
	<= 1 mes	>1a <=3 meses	>3 a <=6 meses	>6 meses	
A Coruña	56.268	33.463	30.307	3.751	123.789
Lugo	5.602	6.284	5.605	1.026	18.517
Ourense	4.526	5.875	6.848	806	18.055
Pontevedra	48.106	35.527	26.132	4.836	114.601
Galicia	114.502	81.149	68.892	10.419	274.962

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

A variable xornada (cadro 5.8: completa ou parcial) amosa en datos que a eventualidade anóase, sen introduci-la diferenciación por sexo, nun 72,46% de veces a xornada completa e un 27,54% a tempo parcial. Porcentaxes que se ven modificadas cando se introduce a variable sexo, de novo no caso das mulleres, a contratación a tempo parcial representa o 40,11%, que contrasta o mesmo dato para os homes (15,93%; coherentemente o contrato eventual a tempo completo representa o 84,07% dos realizados con homes e o 59,88% coas mulleres.

A variable tempo parcial introduce un incremento porcentual invariablemente, con calquera modalidade contractual, cando se celebran con mulleres.

■ Cadro 5.8

**Contratos eventuais por circunstancias da produción.
Por sexo, tipo de xornada e provincias. Galicia. 2003**

	Homes			Mulleres			Total		
	Total	Parcial	Completa	Total	Parcial	Completa	Total	Parcial	Completa
A Coruña	60.708	11.394	49.314	63.081	28.392	34.689	123.789	39.786	84.003
Lugo	9.501	1.416	8.085	9.016	3.025	5.991	18.517	4.441	14.076
Ourense	8.635	1.247	7.388	9.420	3.176	6.244	18.055	4.423	13.632
Pontevedra	64.095	8.711	55.384	50.506	18.362	32.144	114.601	27.073	87.528
Galicia	142.939	22.768	120.171	132.023	52.955	79.068	274.962	75.723	199.239

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

5.2.2. Obra ou servizo determinado

O obxecto deste contrato é a realización de obras ou servizos determinados con autonomía e substantividade propias dentro da actividade normal da empresa e cuxa execución, aínda que limitada no tempo, é en principio de duración incerta (arts. 15.1.a) ET e 2.1 Rd 2720/1998).

A obra ou servizo determinado obxecto deste contrato temporal non ten por qué corresponderse con actividades anormais da empresa, podendo tratarse de actividades normais (por todas, STS do 26 de maio de 1997). Neste último caso, para ter **“autonomía e substantividade propia”**, a obra ou servizo non deberá inserirse nun ciclo produtivo constante e permanente da empresa, senón nunha

actividade que teña unha vida separable desa actividade permanente, isto é, que se trate de “unha tarefa mensurable, concreta e identificable no espazo” ou de “unha acción que se consuma e conclúa na súa total realización”.

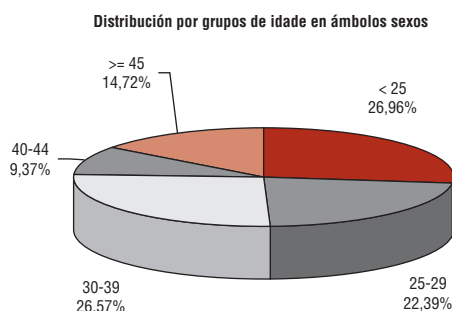
Os **convenios colectivos estatutarios sectoriais estatais e de ámbito inferior, incluídos os de empresa**, poderán identifica-los traballos ou tarefas que poden cubrirse con esta modalidade contractual, debendo estar en tal caso ó disposto no mesmo (arts.15.1.a) ET e 2.1 Rd 2720/1998).

■ Cadro 5.9

Contratos de obra ou servizo. Por sexo, idade e provincia. Galicia. 2003

	Homes					Mulleres					Total
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	
A Coruña	22.586	17.890	19.931	6.839	12.110	12.604	12.511	13.324	4.563	5.924	128.282
Lugo	3.790	2.875	3.352	1.341	2.617	1.579	1.513	1.807	551	631	20.056
Ourense	4.054	2.605	3.720	1.411	2.949	1.717	1.538	1.768	585	720	21.067
Pontevedra	19.188	13.604	17.783	6.132	10.301	8.100	8.620	10.874	4.161	4.941	103.704
Galicia	49.618	36.974	44.786	15.723	27.977	24.000	24.182	27.773	9.860	12.216	273.109

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

A remisión legal ós convenios colectivos da liberdade ás partes negociadoras para concreta-las posibilidades de contratación, pero sempre que se trate de verdadeiras e propias obras ou servizos con autonomía e substantividade propias dentro da actividade da empresa, sendo en caso contrario ilegais os convenios colectivos, xa que “a determinación dos supostos de contratación temporal e os seus requisitos... constitúe un núcleo de dereito necesario indispoñible para as partes”

O contrato de obra ou servizo determinado deberá formalizarse sempre **por escrito** (arts. 8.2 ET e 6.1 Rd 2720/1998). Non hai un modelo oficial obrigatorio, se ben o INEM proporciona periodicamente modelos non oficiais de contrato.

Nestes contratos deberán constar, entre outros extremos (arts. 2.2.a) e 6.1 Rd 2720/1998):

- O carácter da contratación.
- O tempo da súa vixencia.
- O traballo a desenvolver.

d) A identificación suficiente da obra ou servizo que constituía o seu obxecto, non valendo referencias xenéricas. O contrato de obra ou servizo determinado poderá celebrarse **a tempo completo ou a tempo parcial** (arts. 5.1 Rd 2720/1998).

A duración do contrato de obra ou servizo determinado será a do tempo esixido para a realización da obra ou servizo (art. 2.2.b) Rd 2720/1998).

No contrato poderá sinalarse unha data de finalización do contrato, pese á dicción legal (“duración incerta”), se ben deberá ceder en favor da data de finalización da obra ou servizo contratado no caso de que ámbalas datas non coincidan (STS do 28 de decembro de 1993).

Os traballadores terán os mesmos dereitos e obrigas que nos contratos por tempo indefinido (art. 15.5 ET).

Por isto, serán **discriminatorias** e atentatorias dos arts. 4.2.c) e 17.1 ET as cláusulas convencionais que exclúsen ós contratos temporais do seu ámbito de aplicación (por todas, STC 136/1987, do 22 de xullo) e, en xeral, as que establezan diferenzas nas condicións de traballo ou retributivas (STC 177/1993, do 31 de maio).

Os traballadores temporais teñen dereito a que o empresario lles informe da existencia de postos de traballo vacantes, mediante anuncio público nun lugar axeitado da empresa ou centro de traballo ou mediante outros medios previstos na negociación colectiva que aseguren a transmisión da información (art. 15.7 ET).

No ano 2003 realizáronse 273.109 (en 2002, 268.773) contratos desta modalidade, o que representa, un 38,20% do total de contratos rexistrados. Primeiro ano no que esta modalidade de contrato se ve superada polo contrato eventual, perdendo unha hexemonía que se mantiña en Galicia, cando a modalidade eventual ganara xa a primeira posición no total de España nos últimos anos. En todo caso celebráronse tan só 4.336 contratos máis que o ano anterior, desacelerando o crecemento no uso desta modalidade que caracterizou os últimos anos.

A maior parte do total de contratos da obra ou servizo determinado realízase en tres sectores de actividade económica (cadro 5.3), por porcentaxe de uso, o sector servizos (53,54%), o sector da construción (24,84%) e o sector industrial (17,39%). O seu uso no sector agrario representa o 4,22%.

Esta modalidade contractual contrátase en 64,10 % de veces con homes e un 35,90% con mulleres. A maior porcentaxe relativa de contratación de homes realízase nun 75,11% cos grupos de idade inferior á de 39 anos. O grupo de 40 a 44 anos de idade é contratado un 8,98% de veces e un 16% con maiores de 45 anos. O mesmo valor relativo á contratación de mulleres segundo idade, realízase nun 77,48% cos grupos de idades inferior á de 39 anos. O grupo de 40 a 44 anos de idade é contratado un 10,05% de veces e un 12,46% con maiores de 45 anos.

En canto á variable segundo duración desta modalidade contractual (5.10) é incerta ou indeterminada nun 85,43% dos casos. Nun 14,35% de casos non superan un ano de duración.

En canto á variable tipo de xornada contratada (cadro 5.11: completa ou parcial) vinculada a esta modalidade contractual, a porcentaxe asociada representa que un 80,14% de veces celébranse a xornada completa e un 19,85% a tempo parcial. Ditas porcentaxes varían cando os asociamos á variable sexo, así nos homes repre-

senta respectivamente o 87,32% (xornada completa) e 12,68% (xornada parcial), o que en mulleres, representa tamén respectivamente o 67,35% (xornada completa) e 32,65% (xornada parcial). A xornada parcial asociada ós distintos contratos altera porcentualmente a xeral preponderancia masculina que caracteriza a contratación nos seus totais.

Mención aparte facemos do uso desta modalidade no entorno das ETT.

■ Cadro 5.10

Contratos de obra ou servizo. Por duración e provincia. Galicia. 2003

	Duración en meses										Total
	<=7 días	>7 a <=15 días	>15 días a <=1 mes	>1 a <=3 meses	>3 a <=6 meses	>6 a <=12 meses	>12 a <=18 meses	>18 a <=24 meses	>24 meses	Indeterminada	
A Coruña	3.432	683	1.120	3.213	2.056	2.479	68	51	81	115.099	128.282
Lugo	636	148	360	1.177	812	648	18	10	31	16.216	20.056
Ourense	947	121	331	932	712	606	27	4	6	17.381	21.067
Pontevedra	10.437	733	1.042	2.313	2.064	2.203	83	28	174	84.627	103.704
Galicia	15.452	1.685	2.853	7.635	5.644	5.936	196	93	292	233.323	273.109

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

■ Cadro 5.11

Contratos por obra ou servizo. Por sexo, tipo de xornada e provincia. Galicia. Decembro 2003

	Homes			Mulleres			Total		
	Total	Parcial	Completa	Total	Parcial	Completa	Total	Parcial	Completa
A Coruña	79.356	11.948	67.408	48.926	17.174	31.752	128.282	29.122	99.160
Lugo	13.975	1.832	12.143	6.081	2.670	3.411	20.056	4.502	15.554
Ourense	14.739	1.354	13.385	6.328	1.829	4.499	21.067	3.183	17.884
Pontevedra	67.008	7.070	59.938	36.696	10.337	26.359	103.704	17.407	86.297
Galicia	175.078	22.204	152.874	98.031	32.010	66.021	273.109	54.214	218.895

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

5.2.3. Contrato de interinidade

Existen dúas modalidades de contrato de interinidade:

a) O contrato de substitución: Ten por obxecto a substitución dun traballador ausente da empresa con dereito a reserva de praza en virtude de norma, convenio colectivo ou contrato individual (arts. 15.1.c) ET e 4.1 Rd 2720/1998).

b) O contrato de ocupación de vacante: Ten por obxecto cubrir temporalmente un posto de traballo vacante durante o proceso de selección ou de promoción para a súa cobertura definitiva (3. Formart. 4.1 Rd 2720/1998).

Os contratos de interinidade deberán formalizarse **por escrito** (art. 6.1 Rd 2720/1998). Non existe modelo oficial obrigatorio, se ben o INEM proporciona periodicamente modelos non oficiais de contrato. Nos contratos de interinidade deberán figurar, entre outros extremos (arts. 4.2.a) e 6.1 Rd 2720/1998):

- a) O carácter da contratación.
- b) O tempo da súa vixencia.
- c) O traballo a desenvolver.

A identificación do traballador substituído e a causa da substitución, indicando se o posto a desempeñar será o do traballador substituído ou o de outro traballador da empresa que pase a desempeñar o posto de aquel (no contrato de substitución) ou a identificación do posto de traballo cuxa cobertura definitiva se producirá tralo proceso de selección externo ou de promoción interna (no contrato de ocupación de vacante).

O contrato de interinidade deberá celebrarse **a tempo completo, agás nos dous casos seguintes** (art. 5.2 Rd 2720/1998):

- a) Cando o traballador substituído estea contratado a tempo parcial ou se trate de cubrir temporalmente un posto de traballo vacante cuxa cobertura definitiva se vaia a realizar a tempo parcial.
- b) Cando o contrato se realice para complementa-la xornada reducida dos traballadores por coidado de fillos menores ou de familiares (art. 37.5 ET) ou naqueles outros supostos en que, de conformidade co establecido legal ou convencionalmente, se acordara unha redución temporal da xornada do traballador substituído (por estudos ou por desempeño dun cargo público, por exemplo).

A duración do contrato de substitución será a do tempo durante o cal subsista o dereito do traballador substituído á reserva de praza ou ata tanto non se reincorpore efectivamente o traballador substituído dentro dos prazos legais ou convencionais. A duración do contrato de ocupación de vacante será a do tempo que dure o proceso de selección ou de promoción, sen que a súa duración poida ser superior a 3 meses, agás cando se trate da Administración Pública, en cuxo caso a duración será a prevista na normativa específica.

Os traballadores en situación de excedencia por coidado de fillos, sempre e cando o traballador interino sexa beneficiario de prestacións de desemprego no seu nivel contributivo ou asistencial e leve máis dun ano inscrito como desempregado na Oficina Pública de Emprego correspondente, terán dereito a unha serie de reducións nas cotas empresariais á Seguridade Social por continxencias comúns (Disposición Adicional 14 ET):

- a) 95 por 100, durante o primeiro ano de excedencia.
- b) 60 por 100, durante o segundo ano.
- c) 50 por 100, durante o terceiro ano.

Estes beneficios non serán de aplicación cando o traballador interino contratado sexa cónxuxe, ascendente, descendente ou parente por consanguinidade ou afinidade ata o segundo grao inclusive, do empresario ou de quen ostenten o cargo de dirección ou sexan membros dos órganos de administración das empresas que revistan forma xurídica de sociedade e nas contratacións que se deduzan con estes últimos.

O Rd-Lei 11/1998, do 4 de setembro, establece unha bonificación do 100 por 100 nas cotas empresariais da Seguridade Social, incluídas as de accidentes de traballo e enfermidades profesionais e as aportacións empresariais das cotas de recadación

conxunta, nos contratos de interinidade realizados con persoas desempregadas para substituír a traballadores que teñan suspendido o seu contrato de traballo durante os períodos de maternidade, adopción ou acollemento e risco durante o embarazo e lactancia.

Estes beneficios non serán de aplicación cando o traballador interino sexa cónxuxe, ascendente, descendente ou parente do empresario por consanguinidade ou afinidade ata o segundo grao, ou membro dos órganos de administración empresarial. Tampouco serán aplicables nos contratos realizados coa Administración Pública ou por medio de ETT.

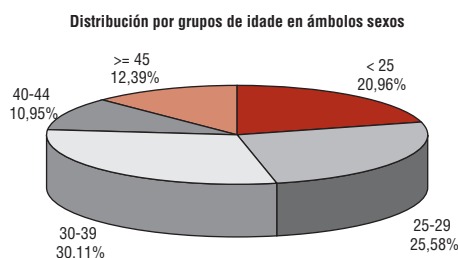
Terceira modalidade. Representa o 9,63% do total da contratación. En 2003 se concertaron 68.898 interinidades (2002: 61.098 (cadro 5.12). Subscribíronse por tanto 7.800 contratos máis, un incremento do 12,76%. Este é un contrato onde a contratación feminina é predominante, sendo mulleres case un 71%, en tanto que homes un 29%. Por grupos de idade ata un 77% da contratación realízase con menores de 39 anos en ámbolos sexos, sendo a diferenza porcentual obxecto de contratación nun 9,84 para os homes, 11,41% das mulleres do grupo de idade de 40 a 44 anos, e do 13% nos homes e 12% nas mulleres do grupo de idade de 45 ou maiores desta idade.

■ Cadro 5.12

Contratos de interinidade. Por sexos, idade e provincias. Galicia. 2003

	Homes					Mulleres					Total
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	
A Coruña	1.991	2.040	1.994	438	604	4.745	4.505	5.130	1.931	2.275	25.653
Lugo	273	224	350	112	195	403	603	1.188	612	729	4.689
Ourense	235	261	262	71	194	524	909	767	283	434	3.940
Pontevedra	2.387	2.627	2.877	1.359	1.621	3.886	6.456	8.176	2.741	2.486	34.616
Galicia	4.886	5.152	5.483	1.980	2.614	9.558	12.473	15.261	5.567	5.924	68.898

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

Por sectores de actividade (cadro 5.3) a contratación realízase nun 95,20% en Servizos, un 3,34% en industria, un baixísimo 1,09% en agricultura e un inapreciable 0,36% en construción.

En canto á duración (cadro 5.13) dada a apuntada natureza desta contratación o 63,65% da contratación é de duración indeterminada. Un 35% non supera os seis meses de duración. Desta porcentaxe un 19% non supera sete días, e un 17% non chega ó mes de duración.

■ Cadro 5.13

Contratos de interinidade. Por duración e provincias. Galicia. 2003

	Duración en meses										Total
	<=7 días	>7 a <=15 días	>15 días a <=1 mes	>1 a <=3 meses	>3 a <=6 meses	>6 a <=12 meses	>12 a <=18 meses	>18 a <=24 meses	>24 meses	Indeterminados	
A Coruña	3.342	2.025	3.395	1.857	1.057	157	18	8	6	13.788	25.653
Lugo	492	426	841	366	162	112	4	0	1	2.285	4.689
Ourense	747	304	454	286	184	132	3	6	1	1.823	3.940
Pontevedra	2.492	1.328	2.601	1.340	795	82	10	5	6	25.957	34.616
Galicia	7.073	4.083	7.291	3.849	2.198	483	35	19	14	43.853	68.898

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

■ Cadro 5.14

Contratos de interinidade. Por sexo, tipo de xornada e provincia. Galicia. Decembro 2003

	Homes			Mulleres			Total		
	Total	Parcial	Completa	Total	Parcial	Completa	Total	Parcial	Completa
A Coruña	7.067	742	6.325	18.586	5.135	13.451	25.653	5.877	19.776
Lugo	1.154	67	1.087	3.535	521	3.014	4.689	588	4.101
Ourense	1.023	97	926	2.917	554	2.363	3.940	651	3.289
Pontevedra	10.871	477	10.394	23.745	2.589	21.156	34.616	3.066	31.550
Galicia	20.115	1.383	18.732	48.783	8.799	39.984	68.898	10.182	58.716

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

A variable xornada (completa ou parcial) unida a esta modalidade contractual reflicte que un 85,22% corresponde a traballo a tempo completo, tan só un 14,78% se materializa a tempo parcial. De novo o contrato a tempo parcial amosa maiores porcentaxes cando se asocia ó de interinidades con mulleres (19,26%) que con homes (6,87%).

As estatísticas non nos permiten chegar a un maior detalle e analizar unha desagregación a nivel de diferencia-las distintas posibilidades que habilita o contrato de interinidades, as de mera substitución, as de cobertura de vacantes en procesos selectivos e as de protección de situacións familiares descritas.

5.2.4. Contrato para a formación

A finalidade do contrato para a formación reside na recepción polo traballador dos coñecementos teóricos e prácticos necesarios para o desempeño dun oficio ou postos de traballo cualificado, non sendo posible utilizar este contrato para cubrir postos de traballo non cualificados (art. 11. 2 ET).

Os postos de traballo cualificados ou oficios serán os definidos como tales nos convenios colectivos de ámbito sectorial estatal ou, no seu defecto, nos convenios sectoriais de ámbito inferior (art. 11. 2 b) ET).

Entenderase por **nivel de cualificación** cuxa adquisición pode ser obxecto deste contrato para a formación “un nivel susceptible de acreditación formal ou, no seu defecto, o nivel de cualificación base de cada ocupación no sistema de clasificación profesional da empresa” (art. 5 Rd 488/1998).

Todo o cal significa que o traballador se compromete tanto a traballar como a recibir formación e o empresario tanto a retribuí-lo traballo como a proporcionar formación ó traballador.

Poderanse celebrar contratos para a formación cos traballadores que reúnan os tres requisitos seguintes:

a) Teñan unha **idade** comprendida entre os 16 e os 21 anos de idade (art. 11. 2. a) ET). Non existe límite de idade para os traballadores minusválidos, para os traballadores estranxeiros durante os dous primeiros anos de vixencia do seu permiso de traballo (agás que acrediten a formación e experiencia necesarias para o desempeño do posto de traballo), para os desempregados que leven máis de tres anos sen actividade laboral, para os desempregados en situación de exclusión social e para os desempregados que se incorporen ós programas de escolas-obradoiro, casas de oficio e obradoiros de emprego (art. 11. 2 a) ET).

b) Non teñan a **titulación** requirida para formalizar un contrato de traballo en prácticas no oficio ou posto de traballo cualificado obxecto do contrato (arts. 11. 2 a) ET e 6 Rd 488/1998).

c) Non **desempeñaran con anterioridade** na mesma empresa por tempo superior a doce meses o **posto de traballo** obxecto do contrato para a formación (art. 11. 2 d) ET).

O número máximo de traballadores contratables poderá fixalo o **convenio colectivo** (tanto o sectorial como o de empresa, sempre que haxa un “plan formativo de empresa” en función do tamaño do cadro de persoal) e, no seu defecto, será aplicable o número máximo establecido no **art. 7 do Rd 488/1998**, de acordo cunha escala en función do número de traballadores da empresa, incluíndo no cómputo de traballadores con independencia da modalidade contractual (fixos, temporais, a tempo parcial ou total, a domicilio, etc.) (art. 7 Rd 488/1998).

Os contratos para a formación dos traballadores minusválidos (art. 7. 3 RD 488/1998) e os que se realicen no marco dos programas de garantía social, en escolas obradoiro e casas de oficios (disposición adicional segunda Rd 488/1998) non computarán a efectos destes límites.

Enténdese por **plan formativo**, “un conxunto estruturado de accións formativas coherentes coa actividade empresarial que inclúen accións especificamente dirixidas a traballadores para a formación e que contemple, como mínimo, os obxectivos e contidos normativos de ditas accións, así como os recursos necesarios para a súa financiación” (art. 7.1 RD 488/1998).

Os contratos para a formación formalízanse **por escrito, segundo o modelo oficial** (arts. 11. e 17. 1 Rd 488/1998).

O contrato comunicárase á oficina pública de emprego correspondente (arts. 16. 1 ET e 17. 2 e 3 Rd 488/1998).

A duración do contrato para a formación non poderá ser superior a dous anos nin inferior a seis meses, agás que por convenio colectivo sectorial -non por convenio colectivo de empresa-, se fixen duracións distintas, en atención ás características do oficio e ós requirimentos formativos, sen que en ningún caso a duración sexa inferior a seis meses nin superior a tres anos ou a catro anos cando o contrato se concerta cun **traballador minusválido**, debendo ter en conta o grao de minusvalía e as características do proceso formativo a realizar (art. 11. 2 c) ET).

Se o contrato se concertara por tempo inferior ó máximo permitido, poderán pactarse ata dúas prórrogas, dunha duración que non poderá ser superior á duración mínima do contrato establecida legal ou convencionalmente (art. 19. 1 Rd 488/1998).

Expirada a duración máxima do contrato para a formación, ningún traballador poderá ser contratado baixo esta modalidade pola mesma ou por distinta empresa (art. 11. 2 d) ET).

O que si se permite é un novo contrato para a formación pola mesma ou distinta empresa ata cubrir a duración máxima legal ou convencional.

Este límite opera tamén cando se celebra un contrato para a formación despois dun contrato de aprendizaxe ou de formación da normativa anterior (Disposición transitoria primeira ET).

A estes efectos, o empresario poderá recabar por escrito, antes de celebra-lo contrato, certificación do INEM na que conste o tempo no que o traballador estivo contratado para a formación con anterioridade á contratación que pretende realizar. Esta certificación deberá emitirse no prazo de dez días, transcorrido-los cales o empresario queda exonerado das responsabilidades derivadas dun posible incumprimento (art. 22. 2 Rd 488/1998), tanto da contractual (art. 23 Rd 488/1998) como da administrativa (art. 7. 2 LISOS).

O traballador está obrigado a presta-lo traballo efectivo, como calquera outro traballador, e a recibi-la formación (art. 9.1 Rd 488/1998).

As faltas de asistencia e de puntualidade ás ensinanzas teóricas serán cualificadas de faltas ó traballo a efectos disciplinarios (art. 9. 2 Rd 488/1998).

O empresario está obrigado a proporcionar ó traballador a formación teórica para o desempeño do oficio ou posto de traballo cualificado obxecto do contrato (art. 11. 2 ET).

A formación teórica vén regulada polos arts. 11. 2 e) do ET e 10 do Rd 488/1998, pola OM do 14 de xullo de 1998 e pola Resolución do 26 de outubro de 1998.

A formación teórica do traballador esixe a concesión de **permisos** para asistir á mesma, sexa nun centro de formación propio da empresa ou alieo a ela (art. 8.2 Rd 488/1998).

Aínda que a formación teórica persigue a adquisición de coñecementos para o desempeño do oficio ou posto de traballo cualificado obxecto do contrato, excepcionalmente, cando os traballadores non estean en posesión do **título de gra-**

duado escolar, a formación teórica perseguirá completa-la formación básica (arts. 11.2 e) ET e 10.6 Rd 488/1998).

O contido da formación teórica, ou está regulado xunto co **certificado de profesionalidade** do oficio de que se trate, ou terá que seguir os contidos establecidos polo INEM (arts. 10 Rd 488/1998 e 1 OM 14 de xullo de 1998).

Cando o traballador acredite, mediante certificación administrativa, que realizou con anterioridade un curso de formación profesional axeitado ó oficio obxecto do contrato, amortizarase a formación teórica, incrementándose a retribución proporcionalmente ó tempo non dedicado á formación teórica e si ó traballo (art. 11.2 e) ET).

O **tempo dedicado á formación teórica** variará en función das características do oficio e do número de horas establecidas para o módulo formativo en cuestión, no podendo ser inferior ó 15 por 100 da xornada máxima prevista no convenio colectivo aplicable, podendo ser aumentado por este (arts. 11.2 e) ET e 10.2 Rd 488/1998).

A **distribución do tempo** dedicado á formación teórica ó longo da xornada laboral será fixado polo convenio colectivo aplicable, podendo alternarse co tempo de traballo efectivo ou concentrarse en determinados días ou semanas ou concentrarse ó final do contrato, se así o establece o convenio colectivo (art. 11.2 e) ET e 10.2 Rd 488/1998).

A formación teórica pode ser **presencial** en centros de formación da empresa ou alleos a elas (públicos o privados) ou **a distancia**, cando no existan centros de formación presencial idóneos na localidade onde radique o centro de traballo da empresa (art. 10.2, 3 e 4 Rd 488/1998). En todo caso, non se cumpre coa obriga de proporcionar formación teórica ó traballador traballando este a xornada completa e estudando a distancia fóra da xornada laboral (STS do 20 de maio de 1997).

A formación teórica **financiarase** con cargo ó presuposto de formación continua do INEM (arts. 10.5 Rd 488/1998 e 8 e ss. OM do 14 de xullo de 1998 e Acordo Tripartito sobre formación profesional).

En caso de **incumprimento empresarial** da totalidade da obriga de dar formación teórica, presumirase que o contrato para a formación é un contrato de traballo común (arts. 11.2.k) ET e 22.4 Rd 488/1998), sen prexuízo da sanción administrativa correspondente (art. 7.2 LISOS). A xurisprudencia sinalou que a falta de formación teórica, aínda que a formación práctica se realizara e adquirira a través seu, o adestramento no oficio, supón unha desnaturalización do contrato, existindo por isto fraude de lei.

O contrato de traballo para a formación poderá celebrarse a tempo total ou a tempo parcial (art. 12.2 ET).

A xornada laboral réxese pola normativa común do ET (arts. 34 e ss ET), coas peculiaridades establecidas para os menores de 18 anos (arts. 6.2 e 3 e 34.3 e 4 ET).

O empresario está obrigado a designar un titor a cada traballador contratado para a formación, podendo se-lo propio empresario -se traballa na empresa-, ou outra persoa que posúa a cualificación profesional requirida. Cada titor non poderá ter a seu cargo a máis de tres traballadores para a formación, agás o establecido en convenio colectivo (art. 8.3 Rd 488/1998).

As súas **funcións** serán as de controlar e valora-lo aproveitamento do traballador na súa formación práctica na empresa, debendo informar ó empresario para a confección por este do certificado de formación práctica.

Os contratos para a formación extinguiranse pola chegada do termo convindo, previa denuncia dunha das partes, cun preaviso mínimo de quince días, (arts. 49. I c) ET e 21 Rd 488/1998) e, naturalmente, por calquera das causas previstas no art. 49.I do ET (art. 19.I Rd 488/1998).

Sei non houbera denuncia e o traballador continuara traballando:

- a) De no terse esgotado a duración máxima do contrato, prorrogarase automaticamente ata o prazo.
- b) De terse esgotado a duración máxima do contrato, considerarase prorrogado tacitamente por tempo indefinido, como traballador común, agás proba en contrario que acredite a temporalidade da prestación (arts. 49.I c) ET e 20 Rd 488/1998).
- c) No caso de incumprirse soamente o prazo de preaviso, o traballador terá dereito a unha indemnización equivalente ó salario correspondente ós días en que o prazo se incumprira (art. 21 Rd 488/1998).

Os contratos celebrados por duración inferior á máxima establecida, poderán prorrogarse ata dúas veces, agás disposición convencional en contrario, sen que cada prórroga poida ser inferior á duración mínima do contrato legal ou convencional e, desde logo, sen que a duración total do contrato poida ser superior á duración máxima (art. 19. I Rd 488/1998).

O contrato para a formación pode converterse nun contrato laboral común por tempo indefinido ou de duración determinada sen solución de continuidade, en cuxo caso o tempo do contrato para a formación computará a efectos de antigüidade e non se poderá pactar un novo período de proba (art. 11. 2 j) ET).

Nos convenios colectivos poderán establecerse compromisos de conversión dos contratos para a formación en contratos de traballo por tempo indefinido (art. 11. 3 ET).

O empresario está obrigado a entregar ó traballador ó finaliza-lo contrato un certificado no que conste a duración da formación teórica e o nivel de formación práctica adquirido, valorado discrecionalmente polo empresario (arts. 11. 2 g) ET e 12.1 Rd 488/1998 e 13 OM 14 de xullo de 1998), de acordo co modelo que figura na Resolución do 26 de outubro de 1998. O incumprimento empresarial desta obriga será sancionable administrativamente (art. 6.6 LISOS).

O centro onde recibira o traballador a formación teórica debe emitir un certificado onde conste o contido formativo e o grao de aproveitamento (art. 13 OM do 14 de xullo de 1998). O modelo de certificación contense no anexo da Resolución do 26 de outubro de 1998.

O traballador pode solicitar da administración competente que, previas as probas de avaliación a que se refire o Rd 797/1995, do 19 de maio, lle expida o certificado de profesionalidade (art. 11. 2 g) ET e 12.2 Rd 488/1998), equivalente a un título de formación profesional habilitante para ser contratado en prácticas.

O número de contratos de formación (cadro 5.15) realizados en Galicia, en 2003, foi de 15.298 (en 2002: 14.842). Isto é, un 2,14% do total de contratos, 456 con-

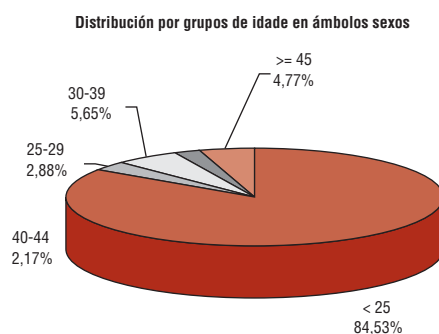
tratos máis que os realizados no pasado ano. En canto á variable sexo, o 61,87 dos contratos desta modalidade realízanse con homes, con mulleres o 38,13% deles. En canto á idade e aínda que o límite de idade dos 21 anos non existe para os traballadores minusválidos, para os traballadores estranxeiros durante os dous primeiros anos de vixencia do seu permiso de traballo (agás que acrediten a formación e experiencia necesarias para o desempeño do posto de traballo), para os desempregados que leven máis de tres anos sen actividade laboral, para os desempregados en situación de exclusión social e para os desempregados que se incorporen ós programas de escolas-obradoiros, casas de oficio e obradoiros de emprego, o groso da contratación de formación, case un 85%, materialízase con menores de 25 anos. Por isto cabería estimar en algo máis dun 16% os contratos formativos destinados á contratación dos colectivos maiores de 21 anos mencionados.

■ Cadro 5.15

Contratos en formación. Por sexos, idade e provincias. Galicia. 2003

	Homes					Mulleres					Total
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	
A Coruña	3.098	50	89	30	130	2.032	76	167	57	92	5.821
Lugo	1.061	41	50	31	87	518	60	81	46	50	2.025
Ourense	1.068	30	54	30	136	438	35	109	44	96	2.040
Pontevedra	3.245	50	95	28	62	1.472	99	219	66	76	5.412
Galicia	8.472	171	288	119	415	4.460	270	576	213	314	15.298

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

A porcentaxe de uso desta modalidade de contrato, segundo o sector de actividade. O 60% corresponde a servizos, un 25% en construción, case un 14% na industria e non alcanza o 1% en agricultura e pesca (cadro 5.3).

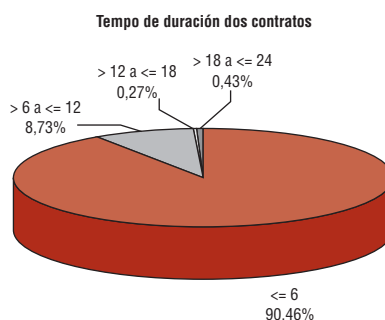
En canto á duración media destes contratos (cadro 5.16), chama a atención que podendo celebrarse legalmente entre seis meses e ata dous anos, podendo incluso ampliarse por convenio colectivo sectorial a tres anos ou a catro anos (cando se concerte cun **traballador minusválido**) o 99,19% non supere os doce meses, e máis aínda, que o 90,46% non supere os seis meses.

Contratos en formación. Por duración e provincias. Galicia. 2003

■ Cadro 5.16

	Duración en meses					Total
	<= 6	> 6 a <= 12	> 12 a <= 18	> 18 a <= 24	> 24	
A Coruña	5.070	688	25	33	5	5.821
Lugo	1.783	228	0	11	3	2.025
Ourense	1.910	118	2	8	2	2.040
Pontevedra	5.075	302	15	14	6	5.412
Galicia	13.838	1.336	42	66	16	15.298

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

5.2.5. Contrato de traballo en prácticas

O obxecto do contrato de traballo en prácticas é dobre. Por unha banda, trátase dun contrato de traballo, coa finalidade de intercambiar traballo dependente e retribución garantida e, doutra, persegue a obtención dunha experiencia práctica profesional, imprescindible para inserirse establemente no mercado de traballo. Así, o posto de traballo deberá permitirla obtención da práctica profesional adecuada ó nivel de estudos cursados. Mediante convenio colectivo sectorial se determinarán os postos de traballo, grupos, niveis e categorías profesionais obxecto deste contrato (art. 11.1 a) ET).

O tipo de traballo a desenvolver está intimamente unido co título do traballador e co seu nivel de estudos. O que necesariamente ten que influír na clasificación profesional na que se contrate ó traballador (art. 22.3 Rd 488/1998). Para poder celebrar un contrato de traballo en prácticas, o traballador deberá estar en posesión dun título universitario (diplomado ou licenciado universitario, enxeñeiro técnico, arquitecto técnico, enxeñeiro ou arquitecto), de formación profesional de grao medio ou superior (técnico ou técnico superior de formación profesional) ou oficialmente recoñecido como equivalente (arts. 11.1 ET e 1.1 Rd 488/1998).

Quedan expresamente excluídas as prácticas profesionais realizadas por **estudantes** como parte integrante dos seus estudos académicos ou dos cursos de formación profesional ocupacional, ó amparo da lexislación vixente (Disposición adicional primeira Rd 488/1998) ós **médicos internos residentes** (MIR) que se rexan pola súa normativa específica (Lei 24/1982, do 16 de xuño, Rd 127/1984, do 11 de

xaneiro e OM do 27 de xuño de 1989). Igualmente resultan excluído-los **bolseiros** nas empresas.

Por outra parte, o contrato de traballo en prácticas haberá de celebrarse dentro dos catro anos inmediatamente seguintes á terminación dos estudos ou dos seis anos se se trata de traballadores minusválidos (art. 11.1 ET).

O cómputo deste período iniciárase desde o momento da terminación dos estudos e non desde a data de obtención do título (art. 1.2 Rd 488/1998). Cando se teñan cursado estudos no estranxeiro, o cómputo iniciárase desde a data da validación dos estudos en España (art. 1.2 Rd 488/1998).

O contrato de traballo en prácticas debe formalizarse sempre **por escrito** (arts. 8.2 ET e 3 Rd 488/1998) **e en modelo oficial** proporcionado polo INEM.

No contrato terán que mencionarse necesariamente a duración, a titulación do traballador e o posto de traballo a desempeñar durante as prácticas (art. 3 Rd 488/1998).

O contrato -e, no seu caso, as prórrogas, e a terminación-, deberán comunicarse á oficina pública de emprego (art. 10.1 ET e 3 Rd 488/1998).

O **incumprimento da forma escrita** converterá o contrato de traballo en prácticas nun contrato laboral común a tempo completo e de duración indefinida, agás proba en contrario que acredite a natureza temporal ou parcial do mesmo (art. 22.1 Rd 488/1998), constituíndo tamén unha infracción laboral grave para o empresario sancionable administrativamente (art. 7.1 LISOS). O simple incumprimento do modelo oficial constitúe unha infracción laboral leve (art. 6.6 LISOS).

O contrato non poderá ter unha duración inferior a seis meses ou superior a dous anos, dentro de cuxos límites os convenios colectivos poderán determinala súa duración, atendendo ás características do sector e das prácticas a realizar (arts. 11.1 ET e 19 e 20 Rd 488/1998).

En ausencia de convenio colectivo, os contratos en prácticas concertados por unha duración inferior á máxima poderán prorrogarse por acordo expreso entre as partes ata dúas veces por períodos non inferiores ó mínimo de duración do contrato establecido legalmente, sempre que a duración inicial máis a da prórroga non superen o máximo de dous anos (art. 3.2 Rd 488/1998).

Por outra parte, ningún traballador poderá estar contratado en prácticas na mesma ou distinta empresa por tempo superior a dous anos en virtude da mesma titulación (art. 11.1 c) ET).

A estes efectos, o traballador poderá recabar por escrito, antes de celebra-lo contrato, certificación do INEM na que conste o tempo en que o traballador estivo contratado en prácticas con anterioridade á contratación que se pretende realizar. Esta certificación deberá emitirse no prazo de dez días, transcorridos os cales o traballador resultará exonerado da responsabilidade derivada dun posible incumprimento contractual (art. 23 Rd 488/1998) ou administrativo (art. 7.1 LISOS).

Será posible pactar un período de proba de duración non superior a un mes para os traballadores con título de grao medio e a dous meses para os traballadores con título de grao superior, agás o disposto no convenio colectivo aplicable (arts. 11.1 d) ET e 19.2 Rd 488/1998).

A retribución do traballador en prácticas non poderá ser inferior ó salario mínimo interprofesional (art. 2. 1 RD 488/1998). A retribución será fixada por convenio colectivo e, no seu defecto, non poderá ser inferior ó 60 ou ó 75 por 100, durante o primeiro e o segundo ano de contrato respectivamente, do salario fixado en convenio para un traballador que desempeñe o mesmo ou equivalente posto de traballo (art. 11.1 e) ET).

Os contratos de traballo en prácticas extinguiranse pola chegada do termo convindo, previa denuncia dunha das partes, cun preaviso mínimo de quince días, (arts. 49. 1 c) ET e 21 RD 488/1998) e, naturalmente, por calquera das causas previstas no art. 49. 1 do ET. Se non houbera denuncia e o traballador continuara traballando:

- a) De no haberse esgotado a duración máxima do contrato, se prorrogará automaticamente ata dicho prazo.
- b) De haberse esgotado a duración máxima do contrato, se considerará prorrogado tacitamente por tempo indefinido, como traballador común, agás proba en contrario que acredite a temporalidade da prestación (arts. 49. 1 c) ET e 20 RD 488/1998).
- c) No caso de incumprirse soamente o prazo de preaviso, o traballador terá dereito a una indemnización equivalente ó salario correspondente a los días en que dicho prazo se incumprira (art. 21 RD 488/1998).

Nos convenios colectivos poderán establecerse compromisos de conversión dos contratos de traballo en prácticas en contratos de traballo por tempo indefinido (art. 11.3 ET).

Á terminación do contrato de traballo en prácticas o empresario deberá expedir un certificado en o que conste a duración das prácticas, o posto o postos de traballo ocupados e as principais tarefas realizadas en cada uno deles (art. 4 RD 488/1998).

Esta modalidade contractual alcanzou en 2003 un número de 6.565 (2002: 6.354) contratos, lo que representa o 0,92% do total. Respecto ó ano anterior se han realizado 211 contratos máis. Se contrata en un 52,32% de veces con homes e un 47,67% con mulleres. É o sector servizos o que maior uso fai desta contratación en case un 70% de veces, en un 18% faino a industria, case un 12 % a construción e no chega o 1% a agricultura e pesca.

Por grupos de idade, a natureza destes contratos arroxa a maior porcentaxe de uso, o 59,90% nos menores de 25 anos, seguido do grupo de idade de 25-29 anos que representa o 34,12%; repartíndose un 6% restantes los grupos de idade de maiores de 30 anos.

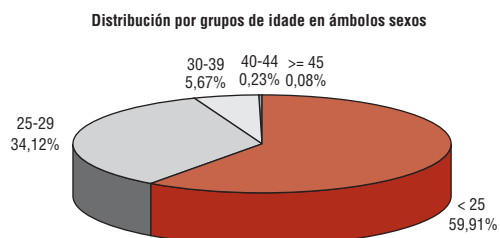
En canto a duración (cadro 5.18) un 39,83% non supera os seis meses mínimos, un 52,79% non superan os 12 meses e non chegan ó 3% os que se aproximan ó período máximo de duración legal. En canto ó tipo de xornada (cadro 5.19) en o 86,72% das veces o contrato se realiza tempo completo e en 13,28% a tempo parcial, media que varía levemente incrementando novamente a parcialidade en o caso das mulleres en 6 puntos.

Contratos en prácticas. Por sexos, idade e provincias. Galicia. 2003

■ Cadro 5.17

	Homes					Mulleres					Total
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	
A Coruña	982	530	102	2	2	828	584	72	5	2	3.109
Lugo	251	96	13	0	0	174	118	16	3	0	671
Ourense	169	71	14	0	0	119	77	11	1	0	462
Pontevedra	730	386	85	1	1	680	378	59	3	0	2.323
Galicia	2.132	1.083	214	3	3	1.801	1.157	158	12	2	6.565

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

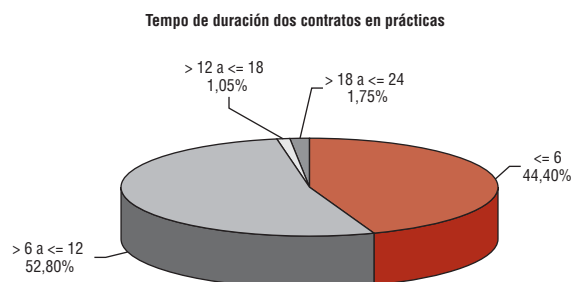

Contratos en prácticas. Por duración e provincias. Galicia. 2003

■ Cadro 5.18

	Duración en meses				Total
	<= 6	> 6 a <= 12	> 12 a <= 18	> 18 a <= 24	
A Coruña	1.485	1.530	30	64	3.109
Lugo	208	450	8	5	671
Ourense	233	221	5	3	462
Pontevedra	989	1.265	26	43	2.323
Galicia	2.915	3.466	69	115	6.565

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

Contratos de prácticas. Por sexo, tipo de xornada e provincias. Galicia. 2003■ **Cadro 5.19**

	Homes			Mulleres			Total		
	Total	Parcial	Completa	Total	Parcial	Completa	Total	Parcial	Completa
A Coruña	1.618	120	1.498	1.491	285	1.206	3.109	405	2.704
Lugo	360	10	350	311	44	267	671	54	617
Ourense	254	32	222	208	56	152	462	88	374
Pontevedra	1.203	103	1.100	1.120	222	898	2.323	325	1.998
Galicia	3.435	265	3.170	3.130	607	2.523	6.565	872	5.693

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

5.2.6. Contrato de inserción

O contrato de inserción celebrárase entre a Administración Pública e un demandante de emprego para realizar unha obra ou servizo de interese xeral ou social, dentro do ámbito das súas competencias, como medio de adquisición de experiencia laboral e mellora da ocupabilidade do desempregado participante, dentro do ámbito dos programas públicos que se determinen regulamentariamente. (art. 15.I.d) ET). Os traballadores que sexan parte nestes contratos non poderán repetir a súa participación ata transcorridos tres anos desde a finalización do anterior contrato de inserción, sempre e cando fora contratado baixo esta modalidade por un período superior a 9 meses nos últimos 3 anos (art. 15.I.d) ET).

Os custos laborais e de Seguridade Social destes contratos de inserción serán financiados polos servizos públicos de emprego competentes a través das partidas de gastos que correspondan, subvencionando, a efectos salariais, a contía equivalente á base mínima do grupo de cotización ó que corresponda a categoría profesional desempeñada polo traballador, así como os complementos salariais de residencia regulamentariamente establecidos e, a efectos de seguridade social, as cotas derivadas de os salarios. O Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais informará con carácter trimestral á Comisión Delegada do Goberno sobre as subvencións concedidas e satisfeitas en o período así como sobre o seguimento e control das mesmas (art. 15.I.d) ET modificado por Lei 62/2003, do 30 de decembro, de medidas fiscais, administrativas e da orde social).

Esta modalidade contractual alcanzou en 2003 un número de 11.717 (2002: 4.784) contratos, o que representa o 1,63% do total. Respecto ó ano anterior realizáronse a nada desdeñable cifra de 6.933 contratos máis. É dicir foi o contrato que experimentou o maior crecemento (o 144%) interanual. Contrátase nun 52,69% de veces con mulleres e un 47,31% con mulleres. É o sector servizos o que maior uso fai desta contratación en case un 93,46% de veces, nun 4,95% faíno a construción, case un 1,57 % a industria e chega ó 0,01% a agricultura e pesca. Por grupos de idade, os datos arrojan as seguintes porcentaxes de uso, o 29,17% nos menores de 25 anos, seguido do grupo de idade de 25-29 anos que representa o 25,60%; o grupo de idade 30 a 39 anos, o 20,17%, o de 45 ou de maiores de 45 anos, o 17,39% e o grupo de 40 a 44 o 7,64%.

En canto a duración (cadro 5.21) un 17,82% non supera os sete días, un 22,13 alcanza a durar entre 1 e 3 meses; un 29,88% duran entre 3 e 6 meses; e un 28,63%

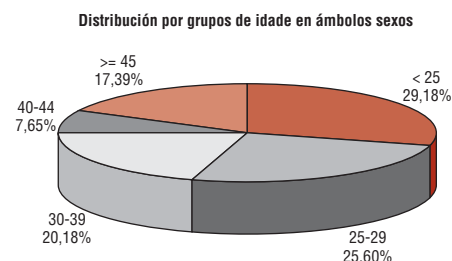
alcanzan unha duración entre os 12 meses e os 18 meses. En canto ó tipo de xornada (cadro 5.22) no 98,29% das veces o contrato realízase a tempo completo e en 1,71% a tempo parcial, media que varía levemente incrementando novamente a parcialidade no caso das mulleres.

Contratos temporais de inserción. Por sexos, idade e provincias. Galicia. 2003

■ Cadro 5.20

	Homes					Mulleres					Total
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	
A Coruña	768	496	473	204	593	729	742	515	176	250	4.946
Lugo	277	196	165	63	169	379	392	316	113	144	2.214
Ourense	191	128	119	56	229	279	280	89	26	49	1.446
Pontevedra	339	283	298	112	384	457	483	389	146	220	3.111
Galicia	1.575	1.103	1.055	435	1.375	1.844	1.897	1.309	461	663	11.717

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

■ Cadro 5.21

Contratos temporais de inserción. Por duración e provincia. Galicia. 2003

	Duración en meses										Total
	<= 7 días	>7 a <= 15 d	>15 d a <= 1 mes	>1 a <= 3 mes	>3 a <= 6 mes	>6 a <= 12 mes	>12 a <= 18 mes	>18 a <= 24 mes	>24 meses	Indeterminada	
A Coruña	1.607	0	83	1.325	691	1.220	20	0	0	0	4.946
Lugo	243	8	6	525	787	624	21	0	0	0	2.214
Ourense	201	0	4	147	395	679	20	0	0	0	1.446
Pontevedra	37	0	6	597	1.629	832	10	0	0	0	3.111
Galicia	2.088	8	99	2.594	3.502	3.355	71	0	0	0	11.717

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

Contratos temporais de inserción. Por sexo, tipo de xornada e provincias. Galicia. 2003

■ Cadro 5.22

	Homes			Mulleres			Total		
	Total	Parcial	Completa	Total	Parcial	Completa	Total	Parcial	Completa
A Coruña	2.534	17	2.517	2.412	50	2.362	4.946	67	4.879
Lugo	870	8	862	1.344	14	1.330	2.214	22	2.192
Ourense	723	16	707	723	17	706	1.446	33	1.413
Pontevedra	1.416	31	1.385	1.695	47	1.648	3.111	78	3.033
Galicia	5.543	72	5.471	6.174	128	6.046	11.717	200	11.517

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

5.2.7. Contratos de relevo, xubilación parcial e substitución

O contrato de substitución de traballadores xubilados anticipadamente ten por obxecto a substitución dun traballador xubilado anticipadamente ós 64 anos (arts. 1 e ss. Rd I 194/1985) por un traballador inscrito como desempleado na oficina pública de emprego.

Poderá utilizarse calquera das modalidades de contratación vixentes, agás as do contrato eventual e contrato a tempo parcial (art. 3.1 Rd I 194/1985). O contrato deberá finalizarse **por escrito**, debendo constar no mesmo o nome do traballador a quen se substitúe (art. 3.2 Rd I 194/1985). A duración mínima será de un ano (art. 3.2 Rd I 194/1985).

Se durante a vixencia do contrato se producira o cese do traballador, o empresario deberá substituílo no prazo máximo de 15 días por outro traballador desempleado polo tempo que reste para alcanza-la duración máxima do contrato agás casos de forza maior.

En caso de incumprimento, deberá aboar á entidade xestora o importe da prestación de xubilación devengada polo traballador substituído desde o momento do cese do traballador contratado (art. 4 Rd I 194/1985).

O obxecto do contrato de relevo e de xubilación anticipada é o de substituír a un traballador que accede á xubilación parcial mediante a conversión do seu contrato a tempo completo nun contrato a tempo parcial cunha redución da súa xornada de traballo e do seu salario entre un mínimo do 25 por 100 e un máximo do 85 por 100 por outro traballador en situación de desemprego que se compromete como mínimo a cubri-la xornada reducida do traballador substituído ata a data de xubilación total deste (art. 12.6 ET).

■ Requisitos dos traballadores

- a) Os traballadores substitutos han de ser **desempregados ou ter concertado coa empresa un contrato de duración determinada**.
- b) Os traballadores substituídos han de **reuni-las condicións esixidas para ter dereito á pensión contributiva de xubilación da Seguridade Social con excepción da idade**, que terá que ser inferior en 5 anos, como máximo, á esixida ou cando, reunindo igualmente as condicións xerais, tivera cumprida xa dita idade (art. 12.6 ET).

■ Requisitos da empresa

- a) A empresa ven obrigada a ter cuberta, como mínimo, a xornada de traballo deixada vacante polo traballador relevado ata a data de xubilación total deste último (art. 12.6 ET).
- b) Se durante a vixencia do contrato de relevo se producira o cese do traballador relevista, a empresa deberá substituílo no prazo de 15 días naturais por outro traballador desempleado ou que tivese concertado coa empresa un contrato de duración determinada (Disposición adicional segunda. 1 e 3 Rd I 131/2002).
- c) Se o traballador xubilado parcialmente fose despedido improcedentemente antes de cumprir-la idade de xubilación e non se procedera a súa readmisión, o empresario estará obrigado a ofrecer ó traballador relevista a ampliación da súa xornada de traballo e, de non ser aceptada por este, deberá contratar a outro tra-

ballador por medio de outro contrato de relevo. No suposto de que a xornada de traballo do relevista fose superior á xornada deixada vacante, a ampliación anterior terá como límite a xornada a tempo completo establecida no convenio colectivo aplicable ou, no seu defecto, a xornada máxima ordinaria legal (Disposición adicional segunda. 2 Rd I 131/2002).

d) En caso de incumprimento dalgunha das dúas obrigas anteriores, o empresario deberá aboar á entidade xestora da Seguridade Social o importe da prestación de xubilación parcial devengado, desde o momento do cese ou do despedido improcedente, respectivamente e ata que o xubilado parcial acceda á xubilación ordinaria ou anticipada (Disposición adicional segunda. 4 Rd I 131/2002).

O contrato de relevo poderá celebrarse **a tempo completo ou a tempo parcial**. Neste último caso, a duración da xornada deberá ser, como mínimo, igual á redución de xornada acordada co traballador substituído que non poderá ser superior ó 85 por 100 nin inferior ó 25 por 100 da xornada legal ou convencional ordinaria (art. 12.6 ET).

A forma do contrato de relevo terá que ser necesariamente **escrita** (arts. 8.2 e 12.4 ET). Existe un **modelo oficial** de contrato de relevo (art. 12.4 ET).

Trátase, ben dun **contrato temporal** polo tempo que falte ó traballador relevado para causar dereito á súa pensión de xubilación ordinaria (5 anos, como máximo), ben dun **contrato indefinido ou de carácter anual**, no caso de que o traballador xubilado parcialmente xa alcanzara a idade de xubilación e continuara traballando (art. 12.6 ET).

O contrato extinguirase ó cumprir o traballador relevado a idade establecida no réxime correspondente da Seguridade Social para causar dereito á pensión de xubilación ordinaria no caso de ser temporal. Se, ó cumprir dita idade, o traballador xubilado parcialmente continuase na empresa, o contrato de relevo que se celebrara por duración determinada poderá prorrogarse mediante acordo das partes por períodos anuais, extinguíndose, en todo caso, ó finaliza-lo período correspondente ó ano no que se produza a xubilación total do traballador relevado (art. 12.6 ET).

No caso de se tratar dun contrato de relevo para substituír a un traballador xubilado parcialmente despois de alcanzada a idade de xubilación de carácter anual, prorrogarase automaticamente por períodos anuais, agás denuncia dunha das partes, extinguíndose en todo caso ó finaliza-lo período correspondente ó ano no que se produza a xubilación total do traballador relevado (art. 12.6 ET).

Mentres dure o contrato de relevo, a pensión de xubilación parcial que aboe a Seguridade Social ó traballador relevado será compatible co traballo a tempo parcial e co salario igualmente parcial polo percibido (art. 12.6 ET).

Chama a atención o pouco éxito dunhas fórmulas contractuais que parecen ofrecer fórmulas transicionais de carácter flexible e gradual, e que ofrecen un balance en datos, sumádo-los tres tipos que agrupamos neste epígrafe. En total suman 1.343 contratos, un 0,1% do total de contratos rexistrados en Galicia en 2003.

Contratos de relevo. Por sexos, idade e provincias. Galicia. 2003

■ Cadro 5.23

	Homes					Mulleres					Total
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	
A Coruña	19	30	33	5	2	3	12	11	0	2	117
Lugo	19	36	24	0	1	0	3	0	0	0	83
Ourense	2	5	1	0	0	0	2	0	0	0	10
Pontevedra	214	109	42	7	8	33	28	13	2	1	457
Galicia	254	180	100	12	11	36	45	24	2	3	667

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

■ Cadro 5.24

Contratos de relevo. Por duración e provincia. Galicia. 2003

	Duración en meses										Total
	<= 7 días	>7 a <= 15 d	>15 d a <= 1 mes	>1 a <= 3 mes	>3 a <= 6 mes	>6 a <= 12 mes	>12 a <= 18 mes	>18 a <= 24 mes	>24 meses	Indeterminada	
A Coruña	0	0	0	0	0	0	7	2	5	103	117
Lugo	0	0	0	0	0	0	2	0	1	80	83
Ourense	0	0	0	0	0	0	0	0	1	9	10
Pontevedra	0	0	1	0	0	3	14	11	27	401	457
Galicia	0	0	1	0	0	3	23	13	34	593	667

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

Contratos de relevo. Por sexo, tipo de xornada e provincias. Galicia. 2003

■ Cadro 5.25

	Homes			Mulleres			Total		
	Total	Parcial	Completa	Total	Parcial	Completa	Total	Parcial	Completa
A Coruña	89	4	85	28	13	15	117	17	100
Lugo	80	1	79	3	0	3	83	1	82
Ourense	8	1	7	2	2	0	10	3	7
Pontevedra	380	229	151	77	47	30	457	276	181
Galicia	557	235	322	110	62	48	667	297	370

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

Contratos de xubilación parcial. Por sexos, idade e provincias. Galicia. 2003

■ Cadro 5.26

	Homes					Mulleres					Total
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	
A Coruña	0	0	0	0	92	0	0	0	0	14	106
Lugo	0	0	0	0	81	0	0	0	0	0	81
Ourense	0	0	0	0	8	0	0	0	0	2	10
Pontevedra	0	0	0	0	420	0	0	0	0	30	450
Galicia	0	0	0	0	601	0	0	0	0	46	647

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

■ Cadro 5.27

Contratos de xubilación parcial. Por duración e provincia. Galicia. 2003

	Duración en meses										Total
	<= 7 días	>7 a <= 15 d	>15 d a <= 1 mes	>1 a <= 3 mes	>3 a <= 6 mes	>6 a <= 12 mes	>12 a <= 18 mes	>18 a <= 24 mes	>24 meses	Indeterminada	
A Coruña	0	0	0	0	1	1	2	3	89	10	106
Lugo	0	0	0	0	0	2	0	1	76	2	81
Ourense	0	0	0	0	0	1	0	0	9	0	10
Pontevedra	1	0	0	1	3	10	9	30	380	16	450
Galicia	1	0	0	1	4	14	11	34	554	28	647

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

Contratos de substitución por xubilación especial ós 64 anos. Por sexos, idade e provincias. Galicia 2003

■ Cadro 5.28

	Homes					Mulleres					Total
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	
A Coruña	5	2	4	2	1	0	0	2	2	1	19
Lugo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ourense	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Pontevedra	2	4	1	0	1	0	2	0	0	0	10
Galicia	7	6	5	2	2	0	2	2	2	1	29

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

Contratos de substitución por xubilación especial ós 64 anos. Por duración e provincias. Galicia. 2003

■ Cadro 5.29

	Duración en meses				Total
	= 12	> 12 a <= 18	> 18 a <= 24	> 24	
A Coruña	17	2	0	0	19
Lugo	0	0	0	0	0
Ourense	0	0	0	0	0
Pontevedra	10	0	0	0	10
Galicia	27	2	0	0	29

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

5.2.8. Outros contratos

As demais modalidades contractuais son cuantitativamente pouco significativas polo que nos remitimos ós cadros que as representan.

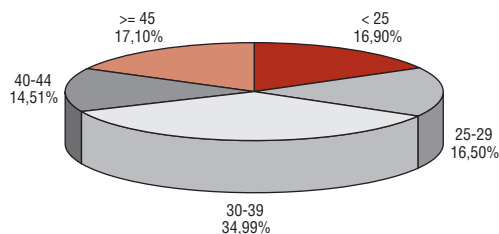
Contratos temporais de minusválidos. Por sexos, idade e provincias. Galicia. 2003

■ Cadro 5.30

	Homes					Mulleres					Total
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	
A Coruña	24	14	49	17	30	9	5	23	6	7	184
Lugo	5	9	15	4	4	0	4	10	4	2	57
Ourense	4	7	13	6	6	2	4	4	1	0	47
Pontevedra	35	20	52	28	33	6	20	10	7	4	215
Galicia	68	50	129	55	73	17	33	47	18	13	503

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

Distribución por grupos de idade en ámbolos sexos

Contratos temporais de minusválidos. Por duración e provincias. Galicia. 2003

■ Cadro 5.31

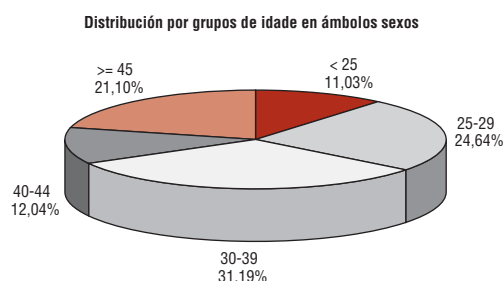
	Duración en meses				Total
	= 12	> 12 a <= 18	> 18 a <= 24	> 24	
A Coruña	179	5	0	0	184
Lugo	55	1	1	0	57
Ourense	45	1	0	1	47
Pontevedra	208	6	0	1	215
Galicia	487	13	1	2	503

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

■ **Cadro 5.32** **Outros contratos non contemplados anteriormente. Por sexos, idade e provincias. Galicia. 2003**

	Homes					Mulleres					Total
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	
A Coruña	362	736	1.366	604	1.251	190	335	590	136	182	5.752
Lugo	310	804	1.524	888	1.741	2.159	4.758	4.519	1.334	1.291	19.328
Ourense	64	123	181	100	337	13	24	36	3	44	925
Pontevedra	202	664	1.227	642	1.519	125	203	237	31	183	5.033
Galicia	938	2.327	4.298	2.234	4.848	2.487	5.320	5.382	1.504	1.700	31.038

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

■ **Cadro 5.33** **Outros contratos non contemplados anteriormente. Por duración e provincia. Galicia. 2003**

	Duración en meses										Total
	<= 7 días	>7 a <= 15 d	>15 d a <= 1 mes	>1 a <= 3 mes	>3 a <= 6 mes	>6 a <= 12 mes	>12 a <= 18 mes	>18 a <= 24 mes	>24 meses	Indeterminada	
A Coruña	2.710	62	29	57	193	425	5	0	4	2.267	5.752
Lugo	6.715	227	369	39	53	17	20	0	1	11.887	19.328
Ourense	509	0	0	5	6	6	0	1	0	398	925
Pontevedra	2.383	10	4	13	121	105	1	2	10	2.384	5.033
Galicia	12.317	299	402	114	373	553	26	3	15	16.936	31.038

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

Outros contratos. Por sexo, tipo de xornada e provincias. Galicia. 2003

■ **Cadro 5.34**

	Homes			Mulleres			Total		
	Total	Parcial	Completa	Total	Parcial	Completa	Total	Parcial	Completa
A Coruña	4.319	1	4.318	1.433	0	1.433	5.752	1	5.751
Lugo	5.267	0	5.267	14.061	0	14.061	19.328	0	19.328
Ourense	805	0	805	120	0	120	925	0	925
Pontevedra	4.254	0	4.254	779	0	779	5.033	0	5.033
Galicia	14.645	1	14.644	16.393	0	16.393	31.038	1	31.037

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

5.2.9. Contratos indefinidos ordinarios

Celebráronse en Galicia 17.273 (2002: 16.486) contratos desta modalidade, 787 contratos máis que no ano precedente, o que representa un 2,42% do total de contratos rexistrados. O sector onde máis se emprega esta modalidade foi o de Servizos, cun 76,11%, séguelle a Agricultura cun 26,05%, a Industria 16,50% e a Construción cun 11,29%. Esta contratación realízase no 70,73% con homes e nun 29,27% con mulleres. Por grupos de idade, nun 36,54% de veces se contrata co grupo de 30 a 39 anos, un 20,49% co grupo de 25 a 29 anos; un 15,77% co grupo de idade de 45 anos ou máis anos, un 14,67% con menores de 25 anos e un 12,51% co grupo de 40 a 44 anos.

As porcentaxes segundo tipo de xornada asociados a esta modalidade contractual (Cadro 5.36) reflicten un 79,92% de contratos a xornada completa, un 14,89 % a tempo parcial e un 5,18% con fixeza discontinua. Datos medios que se ven modificados coa variable sexo, sendo respectivamente no caso dos homes un 85,06% de contratos a xornada completa, un 10,19% a tempo parcial e un 4,73% con fixeza discontinua; e nos contratos con mulleres un 67,48% de contratos a xornada completa, un 26,22% a tempo parcial e un 6,29% con fixeza discontinua.

Podería dicirse que se trata dun contrato que se usa singularmente para traballadores cualificados en tramos xeracionais na que existe unha forte demanda no mercado de traballo onde tanto a contratación inicial ou os cambios entre empresas conlevan unha relación desde o inicio estable.

■ Cadro 5.35

Contratos indefinidos ordinarios. Por sexos, idade e provincias. Galicia. 2003

	Homes					Mulleres					Total
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	
A Coruña	688	996	1.821	539	716	337	717	997	361	407	7.579
Lugo	241	261	580	278	288	63	80	181	56	69	2.097
Ourense	141	190	258	88	99	55	108	156	39	63	1.197
Pontevedra	788	867	1.824	647	907	221	321	496	154	175	6.400
Galicia	1.858	2.314	4.483	1.552	2.010	676	1.226	1.830	610	714	17.273

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

■ Cadro 5.36

Contratos indefinidos ordinarios. Por sexo, tipo de xornada e provincias. Galicia. 2003

	Homes				Mulleres				Total			
	Total	Parcial	Completa	Fixos discontinuos	Total	Parcial	Completa	Fixos discontinuos	Total	Parcial	Completa	Fixos discontinuos
A Coruña	4.760	495	4.178	87	2.819	582	2.166	71	7.579	1.077	6.344	158
Lugo	1.648	154	1.460	34	449	145	249	55	2.097	299	1.709	89
Ourense	776	102	662	12	421	146	237	38	1.197	248	899	50
Pontevedra	5.033	495	4.093	445	1.367	453	760	154	6.400	948	4.853	599
Galicia	12.217	1.246	10.393	578	5.056	1.326	3.412	318	17.273	2.572	13.805	896

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

5.2.10. Contrato para o fomento da contratación indefinida

O contrato para o fomento da contratación indefinida só pode utilizarse cos seguintes traballadores (Disposición adicional primeira. 2 Lei 12/2001):

a) **Traballadores desempregados con dificultades de inserción no mercado laboral:**

- Xoves desde 16 ata 30 anos, ámbolos inclusive.
- Maiores de 45 anos.
- Minusválidos.
- Desempregados de longa duración, isto é, que leven polo menos seis meses inscritos ininterrompidamente como demandantes de emprego.
- Mulleres que se contraten para prestar servizos en profesións ou ocupacións con menor índice de emprego feminino, isto é, as que prevé a OM do 16 de setembro de 1998.

b) **Traballadores temporais**, isto é, traballadores que, na data de celebración do contrato de fomento da contratación indefinida, estiveran empregados na mesma empresa mediante un contrato temporal, incluído-los contratos formativos (contratos para a formación e contratos de traballo en prácticas), celebrados con anterioridade ó 31 de decembro de 2003.

Así pois, a lei esixe que os contratos temporais estean vixentes ó tempo da súa conversión en indefinidos, non sendo posible a súa celebración trala súa extinción.

Doutra parte, a lei só admite a conversión en indefinidos dos contratos temporais directos das empresas e non dos contratos temporais das ETT.

Non poderá contratar baixo esta modalidade a empresa que, nos seis meses inmediatamente anteriores, realizara extincións por causas obxectivas declaradas improcedentes por sentenza xudicial ou procedera a un despedido colectivo, agás que a realización destes contratos de fomento da contratación indefinida se efectuaran de acordo cos representantes dos traballadores no período de consultas previsto no art. 51.4 do ET (Disposición adicional primeira. 5 Lei 12/2001).

En ámbolos supostos a prohibición de contratar circunscribírase á cobertura de postos de traballo da mesma categoría ou grupo profesional que os afectados polas extincións ou despedimentos e para o mesmo centro ou centros de traballo (Disposición adicional primeira. 5 Lei 12/2001).

“A *sensu contrario*”, poderán contratarse a traballadores despedidos colectivamente con acordo dos representantes dos traballadores ou despedidos obxectivamente con declaración xudicial de procedencia ou sen impugnación xudicial algunha ou, incluso, a despedidos improcedentemente por razóns disciplinarias ou a traballadores con contrato anterior extinguido por calquera causa.

O contrato ten que formalizarse **por escrito, segundo modelo oficial** (Disposición adicional primeira. 3 Lei 12/2001) e, en caso contrario, o contrato resultante será un contrato indefinido ordinario e non un contrato para o fomento da contratación indefinida.

O contrato para o fomento da contratación indefinida concertarase **por tempo indefinido** e poderá celebrarse **a tempo completo ou a tempo parcial**, tanto nas relacións laborais comúns como nas especiais.

O réxime xurídico deste contrato e dos dereitos e obrigas que de o se deriven rexeranse, con carácter xeral, polo disposto na lei e nos convenios colectivos para os contratos por tempo indefinido ordinarios, coa única excepción do réxime indemnizatorio en caso de despido obxectivo improcedente (Disposición adicional primeira. 3 Lei 12/2001).

En caso de conversión do contrato temporal en contrato de fomento da contratación indefinida non poderá pactarse un período de proba, sempre que se trate das mesmas funcións (art. 14.1 ET).

Cando o despido se extinga por causas obxectivas e sexa declarado improcedente, a contía da indemnización será de 33 días de salario por ano de servizo, prorrateándose por meses os períodos de tempo inferiores a un ano e ata un máximo de 24 mensualidades (Disposición adicional primeira. 4 Lei 12/2001).

As empresas de menos de 25 traballadores terán dereito a esta indemnización reducida e a unha redución con cargo ó FOGASA do 40 por 100 da indemnización (art. 33.8 ET), polo que pagarán unha indemnización de 25 días por ano de servizo.

No caso de que o empresario despedise ó traballador a través do art. 52 do ET, sen causa ningunha, cabería pensar en resucita-la figura do despido radicalmente nulo por fraude de lei ou abuso de dereito (arts. 6.4 e 7.2 CC), se ben a xurisprudencia negouse a isto con base na literalidade do art. 108 da LPL. cabería, non obstante, reconduci-la figura do despido disciplinario improcedente e aplica-la indemnización superior legalmente prevista para este caso (STSJ de Castela e León, do 23 de novembro de 1998).

Os contratos para o fomento da contratación indefinida poden beneficiarse dos incentivos previstos no Programa de Fomento de Emprego do correspondente ano.

A posibilidade de celebrar contratos para o fomento da contratación indefinida non ten un límite temporal na Lei 12/2001, se ben o Goberno procederá a avaliar os efectos desta medida a fin de determina-la necesidade ou non do seu mantemento, propoñendo no seu caso as modificacións que procedan (Disposición adicional primeira. 6 Lei 12/2001).

En todo caso, a finalización da vixencia temporal desta medida non afectará ó réxime xurídico dos contratos realizados con anterioridade, agás que sexa expresamente modificado por disposición legal para o efecto (Disposición adicional primeira. 7 Lei 63/1997).

I. A contratación indefinida fomentada deu lugar en 2003, en relación ó primeiro grupo de colectivos ós que se dirixen estas medidas, a 13.710 novos contratos (2002: 13.843), isto é 133 menos que o ano precedente. Representan un 1,92% do total de contratos. As mulleres contratadas representan o 66,32% desta modalidade, en tanto que os homes contrátanse nun 33,68 de ocasións. Por esta preponderancia feminina. O sector de actividade que fixo un maior uso desta modalidade foi o de servizos cunha porcentaxe do 72,72%, seguido da industria cun 16,45%,

construción un 8,68% e por último agricultura cun 2,14%. As porcentaxes segundo tipo de xornada asociadas a esta modalidade contractual (cadro 5.38) reflicten un 74,22% de contratos a xornada completa, un 22,48 a tempo parcial e un 3,29% con fixeza discontinua. Datos medios que se ven modificados coa variable sexo, sendo respectivamente no caso dos homes un 88,78% de contratos a xornada completa, un 10,02% a tempo parcial e un 1,19% con fixeza discontinua; e nos contratos con mulleres un 66,82% de contratos a xornada completa, un 28,81% a tempo parcial e un 4,35% con fixeza discontinua.

Por grupos de idade, o 33,55% realizouse co grupo de idade de 45 ou máis anos, un 23,10% do grupo de 25 a 29 anos, un 19,52% do grupo de idade de 30 a 39 anos; un 19,10% do grupo de menores de 25 anos e un 4,71% co grupo de idade comprendido entre os 40 a 44 anos.

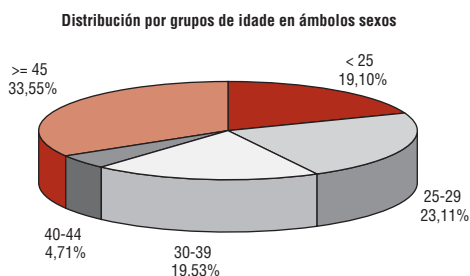
Tanto os grupos de idade como a maior contratación de mulleres veñen relacionados e teñen explicación coas axudas, subvencións e bonificacións dirixidas ós colectivos de desempregados con especiais dificultades.

Contratos indefinidos fomento de emprego. Por sexos, idade e provincias. Galicia. 2003

■ Cadro 5.37

	Homes					Mulleres					Total
	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	< 25	25-29	30-39	40-44	>= 45	
A Coruña	181	249	189	52	1.123	778	1.028	866	219	649	5.334
Lugo	85	71	30	20	354	237	252	253	74	203	1.579
Ourense	52	58	30	15	276	201	214	239	65	204	1.354
Pontevedra	242	272	156	22	1.141	843	1.024	914	179	650	5.443
Galicia	560	650	405	109	2.894	2.059	2.518	2.272	537	1.706	13.710

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

■ Cadro 5.38

Contratos indefinidos de fomento do emprego. Por sexo, tipo de xornada e provincia. Galicia. 2003

	Homes				Mulleres				Total			
	Total	Parcial	Completa	Fixos discontinuos	Total	Parcial	Completa	Fixos discontinuos	Total	Parcial	Completa	Fixos discontinuos
A Coruña	1.794	171	1.599	24	3.540	1.066	2.323	151	5.334	1.237	3.922	175
Lugo	560	46	511	3	1.019	219	775	25	1.579	265	1.286	28
Ourense	431	37	386	8	923	226	640	57	1.354	263	1.026	65
Pontevedra	1.833	209	1.604	20	3.610	1.109	2.338	163	5.443	1.318	3.942	183
Galicia	4.618	463	4.100	55	9.092	2.620	6.076	396	13.710	3.083	10.176	451

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

II. O segundo grupo de medidas para o fomento do emprego buscaba a conversión de previos contratos temporais ou doutra índole en contratos indefinidos (cadros 5.39). En 2003 efectuáronse 28.791 conversións de tales contratos (2002: 27.439), isto é, 1.352 máis que as realizadas o ano anterior.

O cadro 5.39 permítenos observar que a maior porcentaxe de conversións se produce desde contratos previamente eventuais (68,45%), obra ou servizo determinado (21%), prácticas (6 %) e formación (3%). Nestes catro tipos contractuais concéntranse case un 98% das conversións materializadas no ano 2003. O resto dos contratos se reparten un exíguo 2% do total das conversións.

**Contratos convertidos en indefinidos segundo o tipo de contrato inicial.
Por provincias. Galicia. 2003**

■ Cadro 5.39

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
Obra ou servizo	2.427	605	562	2.457	6.051
Eventuais por circunstancias da produción	8.966	1.739	1.863	7.141	19.709
Interinidade	122	18	27	107	274
Temporal inserción	1	1	0	1	3
Temporal minusválidos	45	10	2	31	88
Parcial	0	0	0	0	0
Substitución por xubilación especial ós 64 anos	6	1	0	5	12
Prácticas	834	182	115	597	1.728
Formación	346	97	100	283	826
Minusválidos en centros especiais de emprego	0	0	0	0	0
Relevo	9	1	1	63	74
Outros	16	1	0	9	26
Total	12.772	2.655	2.670	10.694	28.791

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

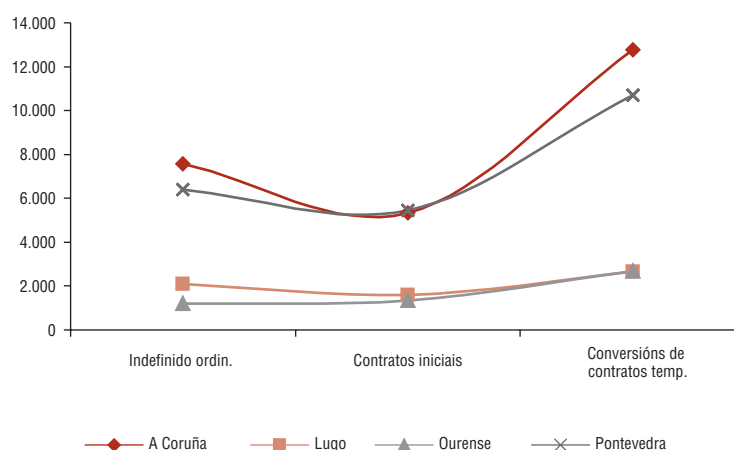
A suma dos datos de contratación referidos ós contratos de indefinidos ordinarios, máis os contratos indefinidos iniciais de fomento da contratación, máis as conversións de temporais en indefinidos, subminístranos o total de contratos realizados no ano e porcentaxe de contratación de natureza estable ou indefinida. A conversión de contratos certamente incorpora un dato a adoptar non sen reservas ou matizacións, na medida que algún contrato temporal pode coincidir, no seu inicio e na súa conversión, no mesmo ano, producindo unha disfunción estatística a ter en conta. Este total reflicte un total de 59.774 contratos indefinidos dun total de 714.881 contratos rexistrados en 2003. O que representa un 8,36% (ano 2002: 8,39%), supoñendo por tanto, que un 91,64% da contratación ten carácter temporal.

Desglose dos contratos rexistrados de duración indefinida e conversión de temporais a indefinidos, sobre total de contratos. Por modalidade e provincias. Galicia. 2003

■ Cadro 5.40

	Total de contratos	Duración indefinida			
		Subtotal	Indefinido ordin.	Fomento da contrat. indefinida	
				Contratos iniciais	Conversiones de contratos temp.
A Coruña	310.890	25.685	7.579	5.334	12.772
Lugo	71.452	6.331	2.097	1.579	2.655
Ourense	50.587	5.221	1.197	1.354	2.670
Pontevedra	281.952	22.537	6.400	5.443	10.694
Galicia	714.881	59.774	17.273	13.710	28.791

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

Conclusións de contratación 2003

1º.- A contratación presentou unha clara continuidade con respecto ó ano precedente. A temporalidade e a ascendente rotación dos empregados temporais son coñecidas características estruturais do panorama contractual e é o problema máis persistente para quen mantén contratos de duración determinada. Do total de contratos rexistrados no ano obxecto de estudo o 91,64% da contratación é temporal e en tanto que a contratación indefinida representa o 8,36%.

2º.- A modalidade de contratación eventual sitúase en primeiro lugar, pasando ó segundo lugar –segundo número anual de contratos rexistrados- o contrato de obra ou servizo determinado.

3º.- A tradicional preponderancia dos homes na contratación, convértese en preponderancia feminina ou se modera nas modalidades contractuais de interinidade, os iniciais de fomento do emprego, os de inserción e naqueles que se anoan ó contrato a tempo parcial.

4º.- O cadro 5.41 (efectivos laborais, segundo tipo de contrato) amosa que un 62,3% de tales efectivos manteñen un contrato indefinido, en tanto que un 37,7% vincúlanse mediante unha contratación temporal. A contratación indefinida gaña un punto nesta relación respecto ó ano precedente.

■ Cadro 5.41

Relación de contratación fixa do total de contratación. Galicia. 1998-2003

	1998	1999	2000	2001	2002	2003	Total
Total contratos	559.180	638.425	682.109	685.716	688.529	714.881	3.968.840
Indefinidos	10.054	10.367	12.718	13.891	16.486	17.273	80.789
Indefinidos Fomento de Empleo	14.414	16.782	19.835	13.873	13.843	13.710	92.457
Convertidos en indefinidos	14.781	21.467	10.482	24.542	27.439	28.791	127.502
Total	598.429	687.041	725.144	738.022	746.297	774.655	4.269.588

Fonte: INEM. Estatística de Contratos Rexistrados. Decembro 2003

5º.- O Acordo Interconfederal para a Negociación colectiva de 30 de xaneiro de 2003 aborda criticamente no seu capítulo V os males que padece a contratación propugnando como obxectivo a estabilidade do emprego, como peza esencial da competitividade para as empresas e, o seu tratamento na negociación colectiva e xunto ás fórmulas xa aplicadas de fomento da contratación indefinida (contratación inicial e conversión de contratos) o establecemento de novas fórmulas que eviten ou limiten o encadeamento inxustificado de sucesivos contratos temporais, a identificación das actividades conxunturais que requiran a contratación temporal, o emprego axeitado e causal de cada contrato conforme a lei e o fomento do uso dos contratos formativos como vía de inserción laboral mediante a incorporación ó finalizar tales contratos e a cualificación de traballadores e traballadoras. Un maior emprego de fórmulas deseñadas para a renovación de cadros de persoal e reestruturacións e así mesmo o estudo de fórmulas de discriminación positiva que avance na igualdade no emprego e contratación de homes e de mulleres.

5.3. Empresas de Trabajo Temporal

Inclúense neste apartado as empresas de traballo temporal reguladas pola Lei 14/1994, do 1 de xuño que, realizando os contratos de posta a disposición, poden supoñer unha importante canalización da ocupación.

Sendo competencia da comunidade autónoma tanto a autorización como o rexistro, contabilízanse, ademais, todas aquelas empresas de traballo temporal que posúen centros de traballo en Galicia, e que son autorizadas polo Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais, por se-lo seu ámbito de actuación superior ó da comunidade autónoma.

Pódese ver no cadro 5.42 que das 31 empresas de traballo temporal que están autorizadas para traballar en Galicia no 31 de decembro de 2003, 18 foron autorizadas polo Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais e 13 pola comunidade autónoma, sendo a provincia de Pontevedra a que ten maior número.

Empresas de traballo temporal autorizadas para actuar en Galicia, a 31.12.2003

■ **Cadro 5.42**

Órgano competente	Número empresas	Ámbito de actuación en Galicia			
		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
Dirección Xeral de Relacións Laborais	13	6	3	3	10
Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais	18	16	9	7	16
Total	31	22	12	10	26

Elaboración propia

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

O número de traballadores cedidos por empresas de traballo temporal en Galicia durante 2003 ascende en total á cifra de 55.314, correspondendo maior número ós pertencentes a empresas de ámbito nacional (cadro 5.43), que supoñen case o 78% do total.

■ **Cadro 5.43**

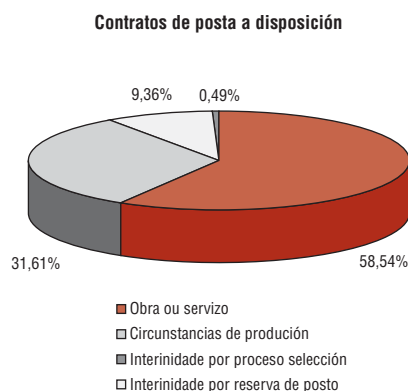
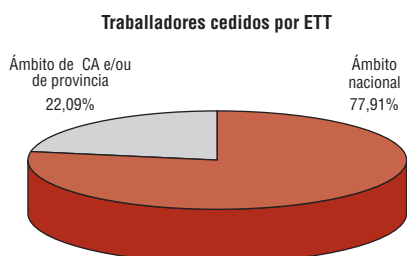
Traballadores cedidos por ETT.
Por contratos de posta a disposición e ámbito territorial de actuación da ETT. Galicia. 2003

	Traballadores	Contratos de posta a disposición ⁽¹⁾				Total
		Obra ou servizo	Circunstancias de produción	Interinidade por reserva posto	Interinidade por proceso selección	
Ámbito nacional	43.093	31.883	21.880	6.674	350	60.787
Ámbito de CA e/ou de provincia	12.221	12.696	2.190	451	24	15.361
Total	55.314	44.579	24.070	7.125	374	76.148

(1) Segundo supostos contemplados no art. 6.2 da Lei 14/94

Elaboración propia

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais e Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais

No que se refire a contratos de posta a disposición subscritos polas empresas de traballo temporal (76.148), os de obra ou servizo determinado e circunstancias da produción supoñen máis do 90% do total.

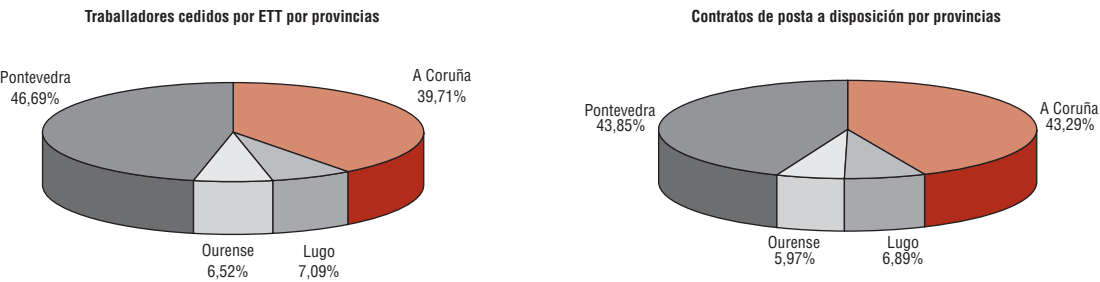
Segundo o cadro 5.44, as provincias da Coruña e Pontevedra agrupan o maior número de traballadores e, loxicamente de contratos de posta a disposición supoñendo en ámbolos casos máis do 86% do total de Galicia.

■ Cadro 5.44

Traballadores cedidos por ETT. Por contratos de posta a disposición e provincia do centro de traballo da ETT. Galicia. 2003

	Traballadores	Contratos de posta a disposición ⁽¹⁾				Total
		Obra ou servizo	Circunstancias de produción	Interinidade por reserva de posto	Interinidade por proceso selección	
A Coruña	21.963	20.577	10.027	2.244	113	32.961
Lugo	3.919	2.837	2.109	291	13	5.250
Ourense	3.608	2.702	1.628	156	57	4.543
Pontevedra	25.824	18.463	10.306	4.434	191	33.394
Galicia	55.314	44.579	24.070	7.125	374	76.148

(1) Segundo supostos contemplados no art. 6.2 da Lei 14/94
Elaboración propia
Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais e Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

No cadro 5.45 pódense observa-las cifras de contratos de posta a disposición referidos unicamente ós celebrados por empresas autorizadas pola comunidade autónoma resaltando claramente os contratos para obra ou servizo determinado. Así mesmo pódese contemplar que a provincia de Pontevedra supera claramente ás demais en contratos de posta a disposición e, loxicamente, no cadro 5.46, nos traballadores postos a disposición.

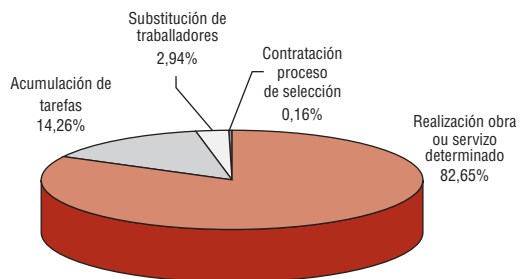
■ Cadro 5.45

Contratos de posta a disposición celebrados polas Empresas de Trabajo Temporal ⁽¹⁾. Por provincias e causas. Galicia. 2003

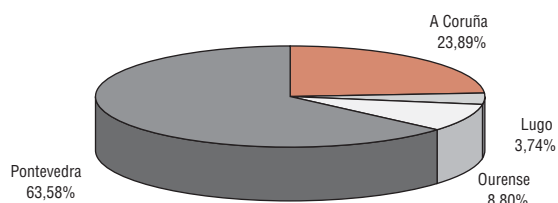
	Causa contrato				Total
	Realización obra ou servizo determinado	Acumulación de tarefas	Substitución de traballadores	Contratación proceso de selección	
A Coruña	3.238	226	199	6	3.669
Lugo	286	259	21	8	574
Ourense	1.181	137	33	1	1.352
Pontevedra	7.991	1.568	198	9	9.766
Galicia	12.696	2.190	451	24	15.361

Ó total dos 15.361 contratos de posta a disposición celebrados durante o ano 2003 na CA de Galicia por ETT autorizadas pola Dirección Xeral de Relacións Laborais, débense engadir 13 que afectan a outros tantos traballadores (7 de realización de obra ou servizo determinado, 4 de acumulación de tarefas e 2 de substitución de traballadores con dereito a reserva), realizados ó abeiro do artigo 5.3 da Lei 29/1999, do 16 de xullo de modificación da Lei 14/1994, do 1 de xuño, pola que se regulan as empresas de traballo temporal.
(1) Autorizadas para actuar en Galicia pola Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais
Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Distribución por causa do contrato

Distribución provincial

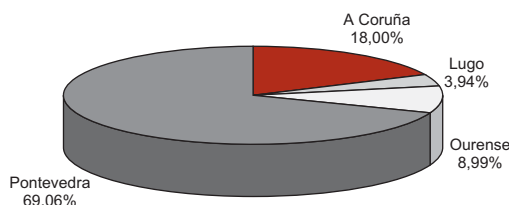

Traballadores postos a disposición polas Empresas de Trabajo Temporal (1). Por provincias. Galicia. 2003

■ Cadro 5.46

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Total
2003	2.200	482	1.099	8.440	12.221

(1) Autorizadas para actuar en Galicia pola Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais
Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Efectuada a distribución por rama de actividade pode contemplarse que as industrias de alimentos, bebidas e tabaco son as que máis contratos desta natureza subscriben, debido fundamentalmente ó volume que teñen os contratos para esta actividade na provincia de Pontevedra (cadros 5.47 e 5.48).

**Contratos de posta a disposición segundo rama de actividade económica
do centro de traballo da empresa usuaria⁽¹⁾. Galicia. 2003**

■ **Cadro 5.47**

Grupos de actividade económica	Obra ou servizo	Circunstancias de produción	Interinidade por reserva posto	Interinidade por proceso selección	Total
Agrario	144	46	33	1	224
Non agrario	44.284	23.968	7.081	373	75.706
Industria	20.675	7.737	3.180	82	31.674
Construción	1.442	353	312	8	2.115
Servizos	22.167	15.878	3.589	283	41.917
Non clasificables	151	56	11	-	218
Agricultura, gandería, caza e silvicultura	113	3	1	-	117
Pesca e acuicultura	31	43	32	1	107
Extracción e aglomeración de carbón	-	3	-	-	3
Extracción petróleo, gas, uranio e torio	1	-	-	-	1
Extracción minerais non enerxéticos	7	-	-	-	7
Industria de alimentos, bebidas e tabaco	9.615	2.704	441	23	12.783
Industria téxtil e da confección	825	373	347	2	1.547
Industria do coiro e do calzado	52	16	-	-	68
Industria da madeira e cortiza. Cestería	383	197	40	6	626
Industria do papel. Artes gráficas. Edición	3.918	312	196	2	4.428
Coquerías. Refinerías. Trat. comb. nucleares	13	2	-	1	16
Industria química	754	355	71	11	1.191
Fabric. prod. caucho e mater. plásticas	873	372	113	4	1.362
Fabr. prod. minerais non metálicos	228	136	84	3	451
Metalurxia	702	379	347	3	1.431
Fabr. prod. metálicos agás maquinaria	633	271	93	2	999
Constr. maquinaria e equipo mecánico	376	57	8	12	453
Fabr. maquin. ofic. e mat. electrónico	209	131	32	1	373
Fabr. de maquinaria e mat. eléctrico	499	34	10	1	544
Fabr. instrument. médicos e precisión	6	7	-	-	13
Fabricación automóviles e remolques	414	924	670	1	2.009
Fabr. doutro material de transporte	610	418	668	2	1.698
Fabricación mobles. Outras manif. Reciclaxe	438	938	38	8	1.422
Prod. e distrib. electricidade, gas e auga	119	108	22	-	249
Construción	1.442	353	312	8	2.115
Venda e repar. vehíc. Venda combust.	138	102	17	15	272
Comercio polo xunto. Inter. comerc.	1.428	2.054	193	58	3.733
Comercio polo miúdo. Repar. domést.	1.705	2.644	170	87	4.606
Hostalería	3.064	3.428	208	37	6.737
Transporte terrestre e por tuberías	1.059	536	132	26	1.753
Transporte marítimo e fluvial	552	120	3	-	675
Transporte aéreo e espacial	1	34	21	-	56
Act. anex. transporte. Comunicacions	3.751	777	330	12	4.870
Institucións financeiras e seguros	2.068	1.219	1.703	3	4.993
Inmobiliaria. Aluguer bens mobles	99	61	25	3	188
Informática. investig. e desenvolvemento	248	123	39	4	414
Outras actividades empresariais	5.136	3.600	204	26	8.966
Admón. Public. Defensa. SS Org. extrater.	9	-	-	-	9
Educación	80	96	8	2	186
Actividades sanitarias, veterinarias e sociais	212	473	19	7	711
Actividades de saneamento público	64	1	6	-	71
Act. asociat. recreat. e culturais	2.414	564	502	2	3.482
Activ. diversas servizos persoais	138	45	7	1	191
Fogares que empregan persoal doméstico	1	1	2	-	4
Non clasificables	151	56	11	-	218
Total	44.579	24.070	7.125	374	76.148

(1) Segundo supostos contemplados no artigo 6.2 da Lei 14/1994

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais e Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais

■ Cadro 5.48

**Contratos de posta a disposición segundo provincia
do centro de traballo da empresa de traballo temporal, por rama de actividade
do centro de traballo da empresa usuaria. Galicia. 2003**

Grupos de actividade económica	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Total
Agrario	44	11	46	123	224
Non agrario	32.812	5.236	4.463	33.195	75.706
Industria	7.647	2.098	1.651	20.278	31.674
Construción	1.118	182	221	594	2.115
Servizos	24.047	2.956	2.591	12.323	41.917
Non clasificables	105	3	34	76	218
Agricultura, gandería, caza e silvicultura	24	8	46	39	117
Pesca e acuicultura	20	3	-	84	107
Extracción e aglomeración de carbón	-	3	-	-	3
Extracción petróleo, gas, uranio e torio	-	-	1	-	1
Extracción minerais non enerxéticos	4	3	-	-	7
Industria de alimentos, bebidas e tabaco	1.990	500	534	9.759	12.783
Industria téxtil e da confección	154	7	296	1.090	1.547
Industria do coiro e do calzado	62	-	5	1	68
Industria da madeira e cortiza. Cestería	216	110	18	282	626
Industria do papel. Artes gráficas. Edición	2.752	870	1	805	4.428
Coquerías. Refinerías. Trat. comb. nucleares	16	-	-	-	16
Industria química	76	4	15	1.096	1.191
Fabric. prod. caucho e mater. plásticas	46	12	193	1.111	1.362
Fabr. prod. minerais non metálicos	71	191	43	146	451
Metalurxia	718	249	57	407	1.431
Fabr. prod. metálicos agás maquinaria	151	29	29	790	999
Constr. maquinaria e equipo mecánico	165	6	58	224	453
Fabr. maquin. ofic. e mat. electrónico	306	5	5	57	373
Fabr. de maquinaria e mat. eléctrico	158	26	161	199	544
Fabr. instrument. médicos e precisión	3	-	1	9	13
Fabricación automóviles e remolques	6	4	120	1.879	2.009
Fabr. doutro material de transporte	44	-	56	1.598	1.698
Fabricación mobles. Outras manuf. Reciclaxe	628	2	23	769	1.422
Prod. e distrib. electricidade, gas e auga	81	77	35	56	249
Construción	1.118	182	221	594	2.115
Venda e repar. vehíc. Venda combust.	124	11	21	116	272
Comercio polo xunto. Inter. comerc.	1.274	1.193	76	1.190	3.733
Comercio polo miúdo. Repar. domést.	2.037	303	595	1.671	4.606
Hostalería	4.694	545	188	1.310	6.737
Transporte terrestre e por tuberías	976	107	32	638	1.753
Transporte marítimo e fluvial	669	-	-	6	675
Transporte aéreo e espacial	32	-	-	24	56
Act. anex. transporte. Comunicacóns	3.156	29	35	1.650	4.870
Institucións financeiras e seguros	1.964	307	125	2.597	4.993
Inmobiliaria. Aluguer bens mobles	47	12	35	94	188
Informática. investig. e desenvolvemento	146	38	30	200	414
Outras actividades empresariais	5.754	325	965	1.922	8.966
Admón. Public. Defensa. SS Org. extrater.	-	5	-	4	9
Educación	114	11	29	32	186
Actividades sanitarias, veterinarias e sociais	175	23	-	513	711
Actividades de saneamento público	17	32	2	20	71
Act. asociat. recreat. e culturais	2.717	12	452	301	3.482
Activ. diversas servizos persoais	149	3	5	34	191
Fogares que empregan persoal doméstico	2	-	1	1	4
Non clasificables	105	3	34	76	218
Total	32.961	5.250	4.543	33.394	76.148

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais e Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais

Examinando a evolución destas empresas desde a súa práctica posta en funcionamento, cadros 5.49 e 5.50, pódese observar como o número de empresas parece que se estabilizou despois dun crecemento e que, despois dunha tendencia crecente dos contratos de posta a disposición, obsérvase en 2003 unha lixeira diminución das cifras, tendencia que se iniciara no ano 2001.

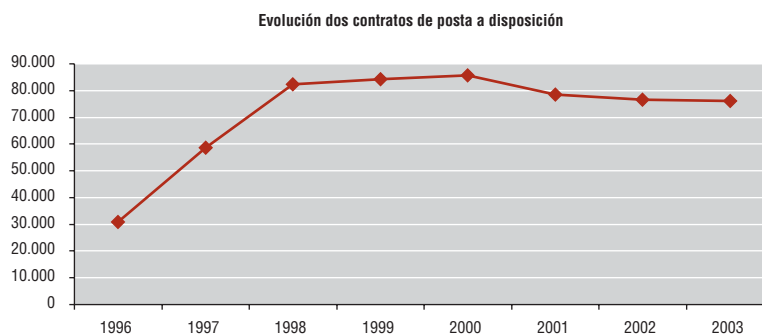
Evolución empresas autorizadas e contratos de posta a disposición. Galicia. 1996-2003

■ Cadro 5.49

	Nº Empresas	Contratos de posta a disposición
1996	26	30.883
1997	36	58.525
1998	37	82.431
1999	36	84.155
2000	34	85.660
2001	33	78.547
2002	33	76.534
2003	31	76.148

Elaboración propia

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Evolución de contratos de posta a disposición. Por causas. Galicia. 1996-2003

■ Cadro 5.50

	Obra ou servizo	Acumulación de tarefas	Substitución de traballadores	Contratación proceso de selección	Total
1996	13.627	13.403	3.534	319	30.883
1997	25.288	27.322	5.414	501	58.525
1998	37.416	37.930	5.892	1.193	82.431
1999	42.127	34.465	6.574	989	84.155
2000	46.160	30.642	7.296	1.562	85.660
2001	45.246	23.628	7.963	1.710	78.547
2002	46.154	21.873	8.025	482	76.534
2003	44.579	24.070	7.125	374	76.148

Elaboración propia

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Pode observarse no cadro 5.50 que, polo que se refire a contratos de posta a disposición de empresas de traballo temporal autorizadas para traballar en Galicia, a tendencia decrecente global, maniféstase en tódolos contratos menos nos debidos a circunstancias da produción, aínda que naquelas que foron autorizadas pola comunidade autónoma (cadro 5.51) incrementáronse as cifras.

■ Cadro 5.51

Cooperativas rexistradas por CNAE e provincia. Galicia. 2003

Cod.	Actividade	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Total
1	Agricultura, gandería, caza e serv. relac.	420	358	170	146	1.094
2	Silvicultura, explt. forestais e serv. relac.	5	9	3	6	23
5	Pesca, acuicultura e serv. relac.	99	39	0	91	229
10	Extracc. e aglom. antracita, hulla, lignito e turba	5	2	2	3	12
12	Extracc. Minerais de uranio e torio	0	1	0	0	1
14	Extracc. Minerais non metálicos nin enerxéticos	0	8	2	4	14
15	Industria de produtos alimenticios e bebidas	14	26	8	16	64
16	Industria do tabaco	0	0	1	0	1
17	Industria téxtil	10	10	1	8	29
18	Industria da confección e da peletería	157	22	45	56	280
19	Industria do coiro e calzado	1	2	2	0	5
20	Industria da madeira e cortiza (agás mobles)	6	8	5	9	28
21	Industria do papel	1	0	0	1	2
22	Edición artes gráficas e reprod. soportes gravados	16	0	3	11	30
24	Industria química	3	1	0	0	4
25	Fabric. produtos caucho e materias plásticas	1	1	2	1	5
26	Fabric. doutros produtos minerais non metálicos	1	8	3	5	17
27	Metalurxia	4	2	2	3	11
28	Fabric. produtos metálicos (agás maquinaria e equipo)	6	3	6	7	22
29	Inds. construción de maquinaria e equipo mecánico	5	6	4	5	20
31	Fabric. de maquinaria e material eléctrico	6	4	8	2	20
32	Fabric. material electrónico, radio, TV e comunicacións	1	0	0	0	1
34	Fabric. vehículos motor, remolques e semiremolques	0	1	0	0	1
35	Fabric. doutro material de transporte	12	1	0	8	21
36	Fabric. mobles; outras indus. manufactureiras	11	13	20	8	52
37	Reciclaxe	0	2	0	1	3
40	Produc. e distb. enerxía electr. gas, vapor e auga quente	0	0	1	0	1
41	Captación, depuración e distribución de auga	0	0	0	1	1
45	Construción	299	82	66	191	638
50	Venda e repar. vehículos motor, venda miúdo combustibles	9	25	8	12	54
51	Comercio por xunto e intermediarios (agás vehículos motor)	32	24	8	41	105
52	Comercio polo miúdo (agás vehíc. motor, reparac. domésticas)	49	25	6	23	103
55	Hostalería	9	10	2	10	31
60	Transporte terrestre; transporte por tubos	36	24	3	24	87
63	Actv. anexas ós transportes; axencias de viaxes	7	4	4	11	26
64	Correos e telecomunicacións	1	0	2	1	4
65	Interm. financeira, agás seguros e plans de pensións	0	1	0	0	1
70	Actv. inmobiliarias	9	2	2	12	25
71	Alugueiro de maquinaria e equipo sen operario	0	1	0	0	1
72	Actv. informáticas	2	0	1	4	7
73	Investigación e desenvolvemento	3	1	1	0	5
74	Outras actividades empresariais	21	7	28	22	78
80	Educación	47	8	9	35	99
85	Actv. Sanitarias de veterinarias, servizos sociais	17	9	22	15	63
90	Actv. Saneamento público	0	1	0	0	1
91	Actv. Asociativas	1	0	4	0	5
92	Actv. Recreativas, culturais e deportivas	18	3	9	12	42
93	Actv. Diversas de servizos persoais	9	10	6	4	29
95	Fogares que empregan persoal doméstico	1	1	0	0	2
	Descoñecido	0	0	0	0	0
	Total	1.354	765	469	809	3.397

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Memoria da Dirección Xeral de Relacións Laborais

5.4. Economía Social

Neste apartado examínanse as cooperativas e sociedades laborais dando primeiro unha visión das que figuran rexistradas na comunidade autónoma e por provincias e examinando a continuación os movementos experimentados no ano 2003.

No que se refire a cooperativas rexistradas na comunidade autónoma (cadro 5.52), pode observarse que son 3.397, sendo a provincia da Coruña a que máis cooperativas reflicte e resalta a agricultura en canto a actividade económica que maior número de cooperativas agrupa.

Contratos de posta a disposición de ETT autorizadas a traballar en Galicia pola Comunidade Autónoma. Por provincias e clase de contratos. Galicia. 2000-2003

■ Cadro 5.52

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Total
Contratos					
2000	8.361	963	2.063	11.030	22.417
2001	7.395	1.026	2.272	12.575	23.268
2002	4.519	743	1.395	7.736	14.393
2003	3.669	574	1.352	9.766	15.361
Realización de obra ou servizo					
2000	4.988	611	1.854	6.058	13.511
2001	4.792	726	2.153	7.563	15.234
2002	3.970	461	1.345	6.028	11.804
2003	3.238	286	1.181	7.991	12.696
Acumulación					
2000	2.782	249	139	3.256	6.426
2001	2.239	249	58	2.609	5.155
2002	342	259	10	1.549	2.160
2003	226	259	137	1.568	2.190
Substitución					
2000	498	93	61	924	1.576
2001	309	49	58	1.241	1.657
2002	202	23	38	157	420
2003	199	21	33	198	451
Selección					
2000	93	10	9	792	904
2001	55	2	3	1.162	1.222
2002	5	0	2	2	9
2003	6	8	1	9	24

Elaboración propia

Fonte: Consellería de Xustiza, Interior e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Tal e como pode verse no cadro constituíronse en Galicia, en 2003, un total de 75 cooperativas con 1.392 socios, das que de traballo asociado son 31 con 144 socios e, como pode observarse no cadro 5.53, as de vivendas son as que teñen maior número de socios seguidas das agrarias.

■ Cadro 5.53

Cooperativas inscritas e número de socios. Por provincias. Galicia. 2003

	Rexistros provinciais								Rexistro central		Total	
	A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra					
	Nº Coop.	Nº Soc.	Nº Coop.	Nº Soc.	Nº Coop.	Nº Soc.	Nº Coop.	Nº Soc.	Nº Coop.	Nº Soc.	Nº Coop.	Nº Soc.
Traballo asociado	5	16	5	24	4	13	12	44	5	47	31	144
Consumidores e usuarios	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Vivendas	10	488	0	0	0	0	2	128	0	0	12	616
Agrarias	16	184	5	124	1	34	4	88	3	116	29	546
Explotación comun. da terra	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Servizos	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Mar	0	0	0	0	0	0	1	47	0	0	1	47
Transportistas	0	0	0	0	0	0	1	20	1	19	2	39
Transportista - traballo asociado	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Seguros	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Sanitarias	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Serv. sociais-traballo asociado	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ensino	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ensino - traballo asociado	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Educacionais	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Integración social	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Segundo grao	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Total	31	688	10	148	5	47	20	327	9	182	75	1.392

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Examinando as cooperativas constituídas en función da actividade económica (cadro 5.54), a agricultura, gandería, caza e servizos relacionados ocupan o primeiro lugar agrupando construción o maior número de socios.

No tocante ás sociedades laborais (Cadro 5.55), no ano 2003 figuran rexistradas en Galicia 2.066 sociedades sendo as de construción as que teñen maior número aínda que resaltan tamén as dedicadas á actividade de comercio.

■ **Cadro 5.54** Cooperativas constituídas e número de socios. Por actividade económica e provincias. Galicia. 2003

Cod.	Actividade	A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Rexistro central		Total	
		Nº Coop.	Nº Soc.	Nº Coop.	Nº Soc.	Nº Coop.	Nº Soc.	Nº Coop.	Nº Soc.	Nº Coop.	Nº Soc.	Nº Coop.	Nº Soc.
1	Agricultura, gandería, caza e serv. relac.	16	184	5	116	0	0	4	88	3	116	28	504
2	Silvicultura, explt. forestais e serv. relac.	0	0	1	4	0	0	0	0	1	3	2	7
5	Pesca, acuicultura e serv. relac.	0	0	1	5	0	0	1	47	0	0	2	52
10	Extracc. e aglom. antracita, hulla, lignito e turba	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
11	Extracc. petróleo e gas natural e serv. relac.	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12	Extracc. minerais de uranio e torio	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13	Extracc. minerais metálicos	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14	Extracc. minerais non metálicos nin enerxéticos	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15	Industria de produtos alimenticios e bebidas	0	0	0	0	1	34	0	0	1	3	2	37
16	Industria do tabaco	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
17	Industria téxtil	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
18	Industria da confección e peletería	0	0	0	0	0	0	0	0	1	6	1	6
19	Industria do coiro e calzado	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20	Industria da madeira e cortiza (agás mobles)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
21	Industria do papel	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
22	Edición artes gráficas e reprod. soportes gravados	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
23	Coquerías, refino petróleo e trat. combus. nucleares	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
24	Industria química	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
25	Fabric. produtos caucho e materias plásticas	0	0	0	0	0	0	1	3	0	0	1	3
26	Fabric. doutros produtos minerais non metálicos	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
27	Metalurxia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
28	Fabric. produtos metálicos (agás maquinaria e equipo)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
29	Inds. construción de maquinaria e equipo mecánico	0	0	1	11	0	0	0	0	0	0	1	11
30	Fabric. máquinas de oficina e equipos informáticos	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
31	Fabric. de maquinaria e material eléctrico	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
32	Fabric. material electrónico, radio, TV e comunicacións	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
33	Fabric. equipo e instr. cirúrxico prec. óptica e relojería	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
34	Fabric. vehículos motor, remolques e semiremolques	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
35	Fabric. doutro material de transporte	0	0	0	0	0	0	1	3	0	0	1	3
36	Fabric. mobles; outras indus. manufactureiras	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
37	Reciclaxe	0	0	0	0	0	0	1	4	0	0	1	4
40	Produc. e distb. enerxía eléct. gas, vapor e auga quente	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
41	Captación, depuración e distribución de auga	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
45	Construción	10	488	0	2	6	5	139	0	0	0	17	633
50	Venda e repar. vehículos motor, venda miúdo combustibles	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
51	Comercio por xunto e intermediarios (agás vehículos motor)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
52	Comercio polo miúdo (agás vehic. motor, reparac. domésticas)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
55	Hostalería	0	0	0	0	0	0	2	6	0	0	2	6
60	Transporte terrestre; transporte por tubos	0	0	1	9	0	0	1	20	0	0	2	29
61	Transporte marítimo, de cabotaxe e interior	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
62	Transporte aéreo e espacial	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
63	Actv. anexas ós transportes; axencias de viaxes	0	0	0	0	0	0	0	0	1	19	1	19
64	Correos e telecomunicacións	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
65	Interm. financeira, agás seguros e plans de pensións	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
66	Seguros e plans de pensións (agás seguridade social obrigatoria)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
67	Actv. auxiliares e intermediación financeira	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
70	Actv. inmobiliarias	0	0	0	0	1	4	0	0	0	0	1	4
71	Alugueiro de maquinaria e equipo sen operario	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
72	Actv. informáticas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
73	Investigación e desenvolvemento	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
74	Outras actividades empresariais	1	4	1	3	1	3	0	0	0	0	3	10
75	Admon. Pública, Defensa e SS obrigatoria	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
80	Educación	1	3	0	0	0	0	0	0	0	0	1	3
85	Actv. sanitarias e veterinarias, servizos sociais	2	6	0	0	0	0	1	3	1	25	4	34
90	Actv. saneamento público	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
91	Actv. asociativas	0	0	0	0	0	0	0	0	1	10	1	10
92	Actv. recreativas, culturais e deportivas	1	3	0	0	0	0	1	6	0	0	2	9
93	Actv. diversas de servizos persoais	0	0	0	0	0	0	2	8	0	0	2	8
95	Fogares que empregan persoal doméstico	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
99	Organismos extraterritoriais	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Total		31	688	10	148	5	47	20	327	9	182	75	1.392

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Memoria da Dirección Xeral de Relacións Laborais

Sociedades laborais rexistradas por actividade económica e provincias. Galicia. 2003
■ Cadro 5.55

Cod.	Actividade	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Total
1	Agricultura, gandería, caza e serv. relac.	6	8	6	4	24
2	Silvicultura, explt. forestais e serv. relac.	3	5	0	3	11
5	Pesca, acuicultura e serv. relac.	4	1	0	4	9
10	Extracc. e aglom. antracita, hulla, lignito e turba	0	0	0	0	0
11	Extracc. petróleo e gas natural e serv. relac.	1	0	0	1	2
12	Extracc. minerais de uranio e torio	0	0	0	0	0
13	Extracc. minerais metálicos	0	0	0	0	0
14	Extracc. minerais non metálicos nin enerxéticos	3	0	9	3	15
15	Industria de produtos alimenticios e bebidas	9	4	12	8	33
16	Industria do tabaco	0	0	0	0	0
17	Industria téxtil	5	1	2	2	10
18	Industria da confección e peletería	14	2	5	6	27
19	Industria do coiro e calzado	1	0	1	0	2
20	Industria da madeira e cortiza (agás mobles)	9	4	7	12	32
21	Industria do papel	2	0	1	0	3
22	Edición artes gráficas e reprod. soportes gravados	17	4	1	12	34
23	Coquerías, refino petróleo e trat. combust. nucleares	0	0	0	0	0
24	Industria química	2	0	0	1	3
25	Fabric. produtos caucho e materias plásticas	1	0	1	5	7
26	Fabric. doutros produtos minerais non metálicos	5	4	0	8	17
27	Metalurxia	4	1	1	7	13
28	Fabric. produtos metálicos (agás maquinaria e equipo)	26	16	2	16	60
29	Inds. construción de maquinaria e equipo mecánico	7	2	0	4	13
30	Fabric. máquinas de oficina e equipos informáticos	1	0	0	1	2
31	Fabric. de maquinaria e material eléctrico	2	1	1	3	7
32	Fabric. material electrónico, radio, TV e comunicacións	0	0	1	0	1
33	Fabric. equipo e instr. cirúrxico prec. óptica e relojería	0	0	0	0	0
34	Fabric. vehículos motor, remolques e semiremolques	1	0	2	1	4
35	Fabric. doutro material de transporte	3	1	0	6	10
36	Fabric. mobles; outras indus. manufactureiras	22	9	8	8	47
37	Reciclaxe	1	1	0	0	2
40	Produc. e distb. enerxía eléct. gas, vapor e auga quente	1	2	0	2	5
41	Captación, depuración e distribución de auga	4	0	0	2	6
45	Construción	95	46	49	105	295
50	Venda e repar. vehículos motor, venda miúdo combustibles	53	20	11	37	121
51	Comercio por xunto e intermedarios (agás vehículos motor)	89	44	30	102	265
52	Comercio polo miúdo (agás vehíc. motor, reparac. domésticas)	85	36	25	63	209
55	Hostalería	74	34	35	69	212
60	Transporte terrestre; transporte por tubos	7	13	3	12	35
61	Transporte marítimo, de cabotaxe e interior	0	0	0	1	1
62	Transporte aéreo e espacial	0	0	0	0	0
63	Actv. anexas ós transportes; axencias de viaxes	6	2	1	7	16
64	Correos e telecomunicacións	3	2	0	4	9
65	Interm. financeira, agás seguros e plans de pensións	1	1	0	1	3
66	Seguros e plans de pensións (agás seguridade social obrigatoria)	7	1	1	1	10
67	Actv. auxiliares e intermediación financeira	3	3	2	3	11
70	Actv. inmobiliarias	14	3	6	13	36
71	Alugueiro de maquinaria e equipo sen operario	1	0	0	2	3
72	Actv. informáticas	20	5	10	33	68
73	Investigación e desenvolvemento	2	0	0	1	3
74	Outras actividades empresariais	60	26	22	70	178
75	Admon. Pública, Defensa e SS obrigatoria	0	0	0	0	0
80	Educación	22	6	5	19	52
85	Actv. sanitarias e veterinarias, servizos sociais	17	11	8	14	50
90	Actv. saneamento público	2	1	0	1	4
91	Actv. asociativas	1	0	0	0	1
92	Actv. recreativas, culturais e deportivas	15	8	2	14	39
93	Actv. diversas de servizos persoais	15	7	8	16	46
95	Fogares que empregan persoal doméstico	0	0	0	0	0
99	Organismos extraterritoriais	0	0	0	0	0
Total		746	335	278	707	2.066

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Memoria da Dirección Xeral de Relacións Laborais

Polo que se refire ó ano 2003, con datos da propia comunidade autónoma, constituíronse 283 sociedades laborais, cun capital social de 5.740.295 (cadro 5.56), reflectíndose no cadro seguinte (5.57) os movementos por actos inscritos desglosados por cada unha das provincias, o que permite concluír que Pontevedra é a que máis volume experimentou.

Sociedades Laborais constituídas en Galicia, número de socios e capital social. 2003

■ Cadro 5.56

Total nº sociedades constiúidas	283
Socios de traballo	690
Socios de capital	256
Capital social	5.740.295

Elaboración propia

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Memoria da Dirección Xeral de Relacións Laborais

Actos inscritos segundo a provincia do domicilio social. 2003

■ Cadro 5.57

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Total
Sociedades laborais constituídas	69	44	44	126	283
Modificacións estatutarias	20	10	6	21	57
Sociedades laborais que causaron baixa	27	8	4	15	54
Total	116	62	54	162	394

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Memoria da Dirección Xeral de Relacións Laborais

Clasificadas pola actividade económica, o comercio por xunto e polo miúdo é o que constituíu maior número de sociedades laborais, seguíndolle en número a hostalería, que agrupa o maior número de socios e a maior contía de capital social, e a construción (cadro 5.58).

Cadro 5.58
**Sociedades Laborais constituídas e número de socios de traballo e de capital.
Por actividade económica. Galicia. 2003**

Cod.	Actividade	Nº	Socios		Capital social	% Capital social	
			de traballo	de capital		Traballadores	Non traballadores
1	Agricultura, gandería, caza e serv. relac.	4	10	3	71.776	70,18	29,82
2	Silvicultura, explt. forestais e serv. relac.	1	3	0	12.000	100,00	
5	Pesca, acuicultura e serv. relac.	1	2	4	30.000	60,00	40,00
10	Extracc. e aglom. antracita, hulla, lignito e turba	0	0	0	0	0,00	0,00
11	Extracc. petróleo e gas natural e serv. relac.	0	0	0	0	0,00	0,00
12	Extracc. minerais de uranio e torio	0	0	0	0	0,00	0,00
13	Extracc. minerais metálicos	0	0	0	0	0,00	0,00
14	Extracc. minerais non metálicos nin enerxéticos	2	5	1	81.045	79,27	20,73
15	Industria de produtos alimenticios e bebidas	5	15	1	138.120	92,76	7,24
16	Industria do tabaco	0	0	0	0	0,00	0,00
17	Industria téxtil	2	5	3	54.750	67,76	32,24
18	Industria da confección e peletería	0	0	0	0	0,00	0,00
19	Industria do coiro e calzado	0	0	0	0	0,00	0,00
20	Industria da madeira e cortiza (agás mobles)	5	12	4	56.457	70,22	29,78
21	Industria do papel	1	2	2	54.000	66,67	33,33
22	Edición artes gráficas e reprod. soportes gravados	5	12	5	186.236	71,38	28,62
23	Coquerías, refino petróleo e trat. combust. nucleares	0	0	0	0	0,00	0,00
24	Industria química	0	0	0	0	0,00	0,00
25	Fabric. produtos caucho e materias plásticas	1	3	0	12.000	100,00	0,00
26	Fabric. doutros produtos minerais non metálicos	1	3	2	12.020	80,00	20,00
27	Metalurxia	1	2	1	30.000	66,67	33,33
28	Fabric. produtos metálicos (agás maquinaria e equipo)	2	4	4	36.010	66,61	33,39
29	Inds. construción de maquinaria e equipo mecánico	0	0	0	0	0,00	0,00
30	Fabric. máquinas de oficina e equipos informáticos	0	0	0	0	0,00	0,00
31	Fabric. de maquinaria e material eléctrico	0	0	0	0	0,00	0,00
32	Fabric. material electrónico, radio, TV e comunicacións	0	0	0	0	0,00	0,00
33	Fabric. equipo e instr. cirúrxico presc. óptica e relojería	0	0	0	0	0,00	0,00
34	Fabric. vehículos motor, remolques e semiremolques	0	0	0	0	0,00	0,00
35	Fabric. doutro material de transporte	0	0	0	0	0,00	0,00
36	Fabric. mobles; outras indus. manufactureiras	6	12	8	142.324	66,46	33,54
37	Reciclaxe	0	0	0	0	0,00	0,00
40	Produc. e distb. enerxía eléct. gas, vapor e auga quente	2	8	0	8.005	100,00	0,00
41	Captación, depuración e distribución de auga	0	0	0	0	0,00	0,00
45	Construción	41	103	34	761.519	87,87	12,13
50	Venda e repar. vehículos motor, venda miúdo combustibles	11	27	10	230.214	83,25	16,75
51	Comercio por xunto e intermediarios (agás vehículos motor)	31	85	24	622.163	82,23	17,77
52	Comercio polo miúdo (agás vehíc. motor, reparac. domésticas)	29	69	35	577.843	73,19	26,81
55	Hostalería	51	115	47	1.097.752	75,26	24,74
60	Transporte terrestre; transporte por tubos	2	4	2	15.006	66,67	33,33
61	Transporte marítimo, de cabotaxe e interior	0	0	0	0	0,00	0,00
62	Transporte aéreo e espacial	0	0	0	0	0,00	0,00
63	Actv. anexas ós transportes; axencias de viaxes	5	10	3	144.168	70,13	29,87
64	Correos e telecomunicacións	1	2	2	27.045	66,67	33,33
65	Interm. financeira, agás seguros e plans de pensións	0	0	0	0	0,00	0,00
66	Seguros e plans de pensións (agás seguridade social obrigatoria)	1	2	1	54.090	66,67	33,33
67	Actv. auxiliares e intermediación financeira	0	0	0	0	0,00	0,00
70	Actv. inmobiliarias	4	10	3	84.106	86,86	13,14
71	Alugueiro de maquinaria e equipo sen operario	0	0	0	0	0,00	0,00
72	Actv. informáticas	13	36	9	167.350	77,87	22,13
73	Investigación e desenvolvemento	0	0	0	0	0,00	0,00
74	Outras actividades empresariais	20	48	20	462.744	83,28	16,72
75	Admon. Pública, Defensa e SS obrigatoria	0	0	0	0	0,00	0,00
80	Educación	9	26	9	142.303	87,82	12,18
85	Actv. sanitarias e veterinarias, servizos sociais	6	17	3	68.033	75,59	24,41
90	Actv. saneamento público	2	4	2	13.824	66,67	33,33
91	Actv. asociativas	0	0	0	0	0,00	0,00
92	Actv. recreativas, culturais e deportivas	8	21	6	104.796	74,37	25,63
93	Actv. diversas de servizos persoais	10	22	11	106.150	70,57	29,43
95	Fogares que empregan persoal doméstico	0	0	0	0	0,00	0,00
99	Organismos extraterritoriais	0	0	0	0	0,00	0,00
Total		283	699	259	5.603.849	77,00	23,00

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Na súa distribución por comunidades autónomas (cadro 5.59) en xeral apréciase unha tendencia decrecente en relación cos anos anteriores tanto nas rexistradas como no número de socios.

**Sociedades Laborais rexistradas e número de socios.
Por comunidades autónomas. 2000-2003**

■ Cadro 5.59

	2000		2001		2002		2003	
	Nº SAL	Nº socios	Nº SAL	Nº socios	Nº SAL	Nº socios	Nº SAL	Nº socios
Andalucía	758	2.746	1.099	3.942	1.537	5.406	1.520	5.492
Aragón	243	873	238	843	202	730	154	529
Asturias	114	412	126	440	134	469	111	401
Baleares	73	259	74	247	77	253	96	358
Canarias	307	1.061	321	1.090	297	1.009	167	567
Cantabria	28	103	45	162	38	130	24	105
C. A Mancha	434	1.525	427	1.505	423	1.483	343	1.182
C. León	249	887	285	1.008	294	1.022	205	715
Cataluña	554	1.915	762	2.595	684	2.388	551	2.085
C. Valenciana	478	1.693	415	1.435	534	1.867	660	2.324
Extremadura	101	381	137	509	121	438	91	320
Galicia	297	1.148	295	1.067	356	1.239	283	943
Madrid	720	2.462	701	2.521	710	2.487	605	2.084
Murcia	197	712	224	813	253	880	256	915
Navarra	113	429	97	391	139	486	100	365
País Vasco	206	880	193	769	196	829	162	616
A Ríoxa	14	48	14	46	16	86	20	67
Ceuta e Melilla	4	15	1	4	2	7	5	19
España	4.890	17.549	5.454	19.387	6.013	21.209	5.353	19.088

Elaboración propia

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais. Boletín de Estadísticas Laborais

Os cadros 5.60 e 5.61 permiten apreciar a evolución das cooperativas e sociedades laborais en Galicia nos últimos anos, comprobándose que, segundo as cifras da comunidade autónoma, as cooperativas experimentaron unha diminución, ó igual que nos anos anteriores, no número das inscritas e, lóxicamente, aínda que desde o ano 2002, no número de socios.

No que se refire a sociedades laborais, diminúen as cifras das constituídas no ano 2003, experimentándose un importante número de baixas.

Cooperativas inscritas e socios das mesmas. Por provincias. Galicia. 2000-2003

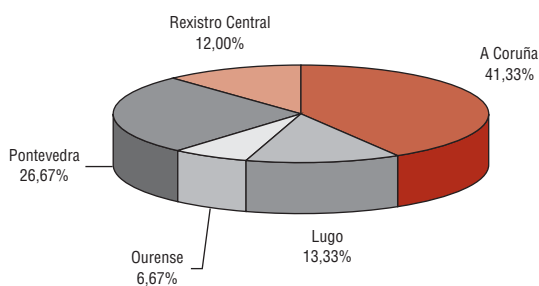
■ Cadro 5.60

	Total cooperativas							
	Cooperativas				Nº de socios			
	2000	2001	2002	2003	2000	2001	2002	2003
A Coruña	18	20	19	31	124	126	281	688
Lugo	24	17	15	10	251	235	72	148
Ourense	23	12	8	5	206	53	75	47
Pontevedra	16	36	27	20	269	1.787	940	327
Rexistro Central	15	9	10	9	131	115	71	182
Galicia	96	94	79	75	981	2.316	1.439	1.392

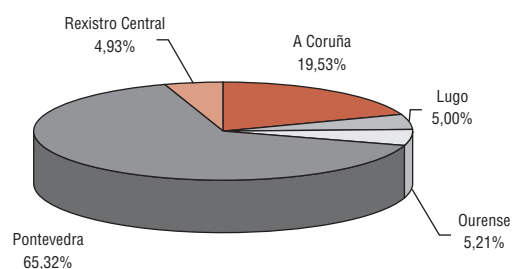
Elaboración propia

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Cooperativas inscritas en Galicia en 2003

Nº de socios en Galicia en 2003

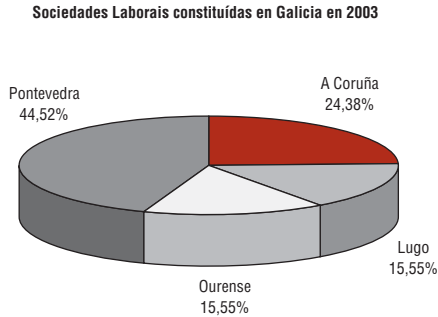

■ Cadro 5.61

Evolución Sociedades Laborais. Por provincias. Galicia. 2000-2003

	Sociedades Laborais constituídas				Modificacións estatutarias				Baixas			
	2000	2001	2002	2003	2000	2001	2002	2003	2000	2001	2002	2003
A Coruña	118	100	97	69	21	12	17	20	6	8	11	27
Lugo	44	43	75	44	10	14	15	10	1	4	3	8
Ourense	50	38	40	44	5	4	4	6	2	2		4
Pontevedra	85	114	144	126	7	10	29	21	3	2	10	15
Galicia	297	295	356	283	43	40	65	57	12	16	24	54

Elaboración propia
Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais. Boletín de Estadísticas Laborais

Por último, o cadro 5.62 fai referencia ós centros especiais de emprego constituídos en Galicia no ano 2003 (5) que supoñen un incremento en relación cos constituídos en 2002 (3).

Centros especiais de emprego constituídos. Galicia. 2003

■ Cadro 5.62

Centros especiais de emprego	Nº de centros	Traball. Minusválidos	Traball. non minusválidos
Constituídos	5	26	8
Que causaron baixa	0	0	0

Fonte: Consellería de asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

6.1. Introducción

A Lei orgánica 5/2002, do 19 de xuño, das cualificacións e da formación profesional, define no seu artigo 9, a formación profesional, nos seguintes termos: “A formación profesional comprende o conxunto de accións formativas que capacitan para o desempeño cualificado das diversas profesións, o acceso ao emprego e a participación activa na vida social, cultural e económica. Inclúe as ensinanzas propias da formación profesional inicial, as accións de inserción e reinserción laboral dos traballadores, así como as orientadas á formación continua nas empresas, que permitan a adquisición e actualización permanente das competencias profesionais”.

Tres son as pezas institucionais que contribuíron de xeito básico a deseña-lo sistema de formación profesional en España. A primeira articúlase en torno ao sistema educativo. A Lei orgánica 1/1990, do 3 de outubro, de ordenación xeral do sistema educativo (LOXSE) redefiniu o papel da formación profesional regulada, establecendo qué tipo de ensinanzas poden conducir á obtención de titulacións, con validez académico profesional, e cales outras forman parte da formación integradora

do propio sistema educativo, con cualificacións amplas e polivalentes. En segundo lugar, o Plan Nacional de Formación e Inserción Profesional (Plan FIP) “ocupacional” diríxese a traballadores desempregados co dobre e combinado obxectivo de proporcionarlle as cualificacións requiridas polo sistema produtivo e a súa inserción no mercado de traballo. Finalmente, e dentro do campo das relacións laborais, está a formación profesional continua, cun conxunto de accións formativas que desenvolven as empresas, dirixidas tanto á mellora de competencias e cualificacións como á recualificación de traballadores ocupados.

Neste capítulo, pola súa pertenza ao ámbito educativo xeral, non corresponde aquí trata-la primeira polo que tan só nos imos ocupar das dúas últimas.

A *formación profesional* ocupacional é competencia, desde o 1 de xaneiro de 1993 da Xunta de Galicia e, concretamente, da Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. As funcións e servizos da Administración do Estado asumidos pola Xunta de Galicia, así como aqueloutros que se reserva a Administración do Estado, son os contidos no anexo ao Real decreto 146/1993, do 29 de xaneiro, polo que se produce o oportuno traspaso de funcións e servizos. O que aquí interesa, convén subliñar que a Xunta de Galicia asume a xestión do Plan de Formación e Inserción Profesional (Plan FIP), aínda que a aprobación do propio plan resérvao a Administración do Estado, quen vén de elaboralo coa colaboración das comunidades autónomas.

Xunto ao Plan FIP, a Xunta de Galicia conta, ademais, cun programa de apoio da UE para formación, que cofinancian ámbalas institucións (a Xunta aporta o 25%) e polo que xestiona as programacións que se derivan das orientacións plurianuais do Fondo Social Europeo (FSE).

A *formación continua* non foi transferida ás comunidades autónomas e desenvolve as súas funcións a través da Fundación para a Formación Continua (FORCEM), impulsando e difundindo a Formación Continua entre os traballadores e as empresas, xestionando as axudas e realizando o seu seguimento e control técnico.

A formación en Galicia respondeu ó mesmo contexto descrito, a necesidade de mellorar resultados e a mellora de obxectivos propiciou o Plan Nacional de Formación Profesional do 13 de marzo de 1998, onde os seus obxectivos e medidas enmárcanse na comentada política europea, sendo unha das súas novidades salientables a necesidade de concreta-los plans de acción que os estados membros presentarán cada ano.

Unha liña fundamental do plan constitúea o desenvolvemento do novo Programa Nacional de Formación Profesional, acordado no Consello Xeral da Formación Profesional coas comunidades autónomas e os axentes sociais como elemento fundamental do aumento da empregabilidade para os colectivos máis desfavorecidos no mercado de traballo, integrando a formación regulada, a formación ocupacional e a formación continua. Programa que pretende fomenta-la oferta formativa e dotar de prestixio a formación profesional. O obxectivo é actuar sobre a poboación desempregada que permanecese cinco e once meses en situación de desemprego, emprendendo accións de emprego ou empregabilidade (formación e orientación).

Á hora de analizar anualmente a xestión realizada en materia de formación debemos seguir inevitablemente o guión de obxectivos proposto polo Plan Nacional que enmarca os acordos subscritos no ámbito autonómico.

Partimos por isto do enunciado de principios contido no capítulo IV do Plan Nacional que establece como obxectivos da Formación Profesional Ocupacional, os seguintes:

O obxectivo xeral, como política activa de emprego, diríxese prioritariamente a potencia-la inserción e reinserción profesional da poboación demandante de emprego, mediante a cualificación, recualificación ou posta ao día das súas competencias profesionais, que poderá acreditarse mediante as certificacións correspondentes.

Polo mesmo, debe adecuarse á oferta de emprego, actual ou previsible a curto prazo, sen prexuízo de que as cualificacións que ofrezca teñan horizonte de futuro.

A oferta formativa ocupacional instrumentarase en función das características da poboación desempregada, distinguindo, en principio, a dirixida a mozos en busca da súa inserción, a dirixida a persoas adultas que necesitan reinsertarse, incluídas as mulleres, e finalmente, a orientada a colectivos específicos con especiais dificultades para a inserción ou reinserción.

A característica específica da oferta formativa ocupacional debe se-la súa capacidade de resposta inmediata á oferta de emprego que require continua evolución e formación de tal oferta na economía globalizada.

A oferta e a xestión da formación ocupacional debe ter presente os obxectivos básicos do presente programa nacional, polo que as súas cualificacións deben axustarse ao Sistema Nacional de Cualificacións, permitindo o seu recoñecemento e validación nos restantes subsistemas.

Así mesmo, debe operar tendo en conta os datos ofrecidos polo Observatorio sobre Evolución das Cualificacións e o Emprego e ofrecer certificacións transparentes no mercado nacional e comunitario.

A oferta de formación ocupacional debe articularse co sistema de información e orientación dos diferentes servizos públicos de emprego.

Finalmente, debe operar con criterios de calidade que permitan mellora-la súa xestión e avalia-los seus resultados.

6.2. Formación Ocupacional: Informe da xestión en 2003

A Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais remitiu ao Consello Galego de Relacións Laborais un informe da xestión da formación ocupacional en Galicia no ano 2003, que transcribimos integramente:

FORMACIÓN PROFESIONAL OCUPACIONAL

INTRODUCCIÓN

A formación profesional está dividida en tres subsistemas: a inicial ou específica, pertencente ao sistema educativo, a ocupacional, dirixida aos desempregados, e a formación continua ou de ocupados.

O Decreto 212/2003, do 3 de abril, establece a estrutura orgánica da Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais, atribuíndolle o exercicio das competencias e funcións, entre outras materias, no relativo á formación ocupacional. Estas realízaas a Dirección Xeral de Formación e Colocación, concretamente a través da Subdirección Xeral de Formación Ocupacional.

A formación profesional ocupacional é unha política activa de emprego. Ofrece cursos de formación gratuítos para traballadores desempregados co obxecto de cualificalos e que se integren dentro do mercado laboral.

Mediante a programación de cursos do Plan Nacional de Formación e Inserción Profesional (Plan FIP), elaborado anualmente pola Dirección Xeral de Formación e Colocación, prográmanse accións formativas para desempregados inscritos no Servizo Público de Emprego de Galicia. Fóra do Plan FIP realízanse tamén outras accións formativas que completan a oferta de mellora da cualificación. Tódalas accións de formación ocupacional están cofinanciadas polo Fondo Social Europeo.

Froito das programacións levadas a cabo durante o ano 2003 a formación ocupacional en Galicia tivo como beneficiarios a 38.585 alumnos nun total de 2.417 cursos programados e cun investimento de 54.357.372,01 euros. O estudo desta programación débese facer analizando cinco grupos fundamentais:

1. Cursos do Plan FIP (sen compromiso de contratación).
2. Cursos do Plan FIP (con compromiso de contratación).
3. Cursos do Plan FIP impartidos en centros de titularidade da Xunta de Galicia.
4. Cursos do Plan autonómico de formación de formadores.
5. Outras accións formativas

■ Cadro 6.1

Resumo da Formación Ocupacional. Galicia. 2003

	Cursos	Alumnos	Orzamento
FIP (excluídos compromisos de contratación)	1.363	21.993	40.771.433
Compromisos de contratación FIP	91	1.377	2.131.182
Compromisos de contratación FSE	114	1.612	213.335
Medios propios FIP	250	3.616	7.044.507
Plan autonómico de formación de formadores	34	499	389.006
FSE (accións complementarias ao plan FIP)	565	9.488	3.807.909
Total	2.417	38.585	54.357.372

Fonte: Dirección Xeral de Formación e Colocación. Subdirección Xeral de Formación Ocupacional

PLAN NACIONAL DE FORMACIÓN E INSERCIÓN PROFESIONAL (FIP)

A normativa básica reguladora do Plan FIP está contida no Real decreto 631/1993, do 3 de maio, e nas ordes que o desenvolven. Neste marco xurídico a Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais publicou a Orde do 15 de novembro de 2002 pola que se establecía a convocatoria pública para a programación de cursos do Plan Nacional de Formación e Inserción Profesional na Comunidade Autónoma de Galicia correspondentes ao exercicio do ano 2003.

Na citada orde de convocatoria establecíase que as comisións de avaliación encargadas de aprobar a programación se constituirían nos servizos centrais e en cada unha das delegacións provinciais da Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais.

Ó criterio en base ao que se repartiron as solicitudes entre as distintas comisións foi o de encomendar á dos servizos centrais a resolución das solicitudes de entidades pluriprovinciais e a cada delegación provincial a das solicitudes de centros radicados na súa provincia.

Ao abeiro desta convocatoria programáronse durante o ano 2003 un total de 1.363 cursos, cun orzamento total de 40.771.433,35 euros, aos que asistiron 21.993 alumnos, segundo se especifica nos apartados que, de seguido, se desenvolven.

PROGRAMACIÓN PLURIPROVINCIAL

A programación de cursos aprobada para o exercicio do ano 2003 nos servizos centrais da consellería foi a seguinte:

Provincia	Cursos	Alumnos	Orzamento
A Coruña	206	3.294	4.803.961
Lugo	149	2.325	2.671.235
Ourense	89	1.405	2.135.380
Pontevedra	147	2.353	3.615.939
Totais	591	9.377	13.226.515

■ Cadro 6.2

Distribución territorial Plano FIP⁽¹⁾. Por programas e provincias. 2003

Programa	Provincia	Cursos	Alumnos	Orzamento
Pluriprovincial		591	9.377	13.226.515
Provincial				
	A Coruña	244	3.957	9.115.987
	Lugo	119	1.947	4.418.281
	Ourense	179	2.892	5.710.734
	Pontevedra	230	3.820	8.299.916
	Subtotal	772	12.616	27.544.918
Galicia		1.363	21.993	40.771.433

(1) Excluídos os de con compromiso de contratación

Fonte: Dirección Xeral de Formación e Colocación. Subdirección Xeral de Formación Ocupacional

PROGRAMACIÓN PROVINCIAL

Pola súa banda, a programación aprobada para o exercicio do ano 2003 en cada unha das delegacións provinciais da consellería foi a seguinte:

Provincia	Cursos	Alumnos	Orzamento
A Coruña	244	3.957	9.115.987
Lugo	119	1.947	4.418.281
Ourense	179	2.892	5.710.734
Pontevedra	230	3.820	8.299.916
Totais	772	12.616	27.544.918

DISTRIBUCIÓN DA PROGRAMACIÓN POR ÁREAS FUNCIONAIS

A Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais distribúe a súa programación por áreas funcionais. Estas son unha agrupación das comarcas en conxuntos territoriais do mapa comarcal de Galicia. Con isto preténdese agrupar aqueles concellos que teñen unhas características comúns no relativo ás necesidades de formación e ás características do desemprego nestes.

A continuación recóllese a programación correspondente ao exercicio do ano 2003 distribuída polas áreas funcionais das catro provincias. Nesta relación inclúen-se os cursos con compromiso de contratación para os efectos de dar unha imaxe real do reparto da programación do exercicio do ano 2003 no territorio da Comunidade Autónoma.

■ Cadro 6.3

FIP 2003 - Programación provincial

Provincia	Área	Cursos	Alumnos	Orzamento
A Coruña	A Coruña	184	1.997	5.960.534
	Bergantiños	19	305	689.204
	Betanzos	13	208	425.361
	Boiro	27	443	543.035
	Cee	18	294	338.728
	Ferrol-As Pontes	87	1.386	3.083.609
	Melide	8	125	126.386
	Ordes	9	129	221.686
	Santiago de Compostela	103	1.642	3.097.865
	Subtotal	468	6.529	14.486.410
Lugo	A Mariña	65	997	1.417.762
	Chantada-A Ulloa	13	220	351.780
	Lugo	144	2.303	4.037.771
	Os Ancares	3	42	69.803
	Sarria	14	217	377.079
	Terra de Lemos-Quiroga	23	385	766.650
	Vilalba	12	198	293.792
	Subtotal	274	4.362	7.314.636
Ourense	A Limia	11	176	326.658
	O Carballiño	13	205	348.428
	O Ribeiro	8	126	262.535
	Ourense	213	3.392	6.183.810
	Terra de Celanova	4	61	141.522
	Valdeorras	18	304	483.800
	Verín	13	214	274.579
	Viana do Bolo	1	15	26.820
	Subtotal	281	4.493	8.048.152
Pontevedra	Baixo Miño	17	275	511.900
	Caldas de Reis	9	147	264.669
	O Deza	41	645	1.045.872
	O Morrazo	23	381	785.758
	O Salnés	39	632	1.003.090
	Ponteareas	15	231	400.204
	Pontevedra	59	946	1.477.166
	Tabeirós-Terra de Montes	23	374	829.734
	Vigo	205	3.355	3.735.025
	Subtotal	431	6.986	13.053.417
Galicia		1.454	22.370	42.902.615

Fonte: Dirección Xeral de Formación e Colocación. Subdirección Xeral de Formación Ocupacional

INFORME SOBRE A NECESIDADE DA IMPARTICIÓ DE CURSOS FIP A TRAVÉS DE CONCURSO:

A oferta de cursos de formación ocupacional baséase en dous grandes grupos de accións: as que ofrece a Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais a través dos seus propios medios (centros de formación ocupacional e unidades de acción formativa) e os que financia a centros colaboradores logo da súa homologación de conformidade co Decreto 158/2001, do 29 de xuño, polo que se regula o procedemento para a homologación de especialidades formativas e para a inscrición no Censo de centros colaboradores de formación ocupacional, no que se establecen os requisitos materiais con que os centros deben contar para impartir cada especialidade formativa.

Sen embargo, a situación física destes medios, sexan propios ou subvencionados fai que, en ocasións, se produza un desaxuste entre a oferta formativa dunha comarca e os datos máis relevantes do seu mercado de traballo (profesións máis ofertadas polas empresas, maior número de contratos laborais, etc.). O Instituto Galego das Cualificacións fixo un estudo sobre estes desaxustes e propuxo como solución para este problema a contratación, a través de concurso público, daqueles cursos que, tendo unha demanda empresarial evidente atendendo aos contratos e ofertas de traballo nunha comarca determinada, non podían facerse por falta de equipamento propio ou alleo homologado. O concurso permitiu contratar 2 cursos en especialidades predeterminadas acollendo a 330 alumnos.

A CORUÑA

PATRONISTA ESCALADOR Lugar de impartición: COMARCA DE BERGANTIÑOS
PASADOR DE FERRO Lugares de impartición: COMARCAS DE BERGANTIÑOS E DE SONEIRA
AUXILIAR DE INDUSTRIAS ALIMENTARIAS Lugar de impartición: COMARCA DE MUROS
ELABORADOR CONSERVAS E PRODUTOS DA PESCA Lugar de impartición: COMARCA DE MUROS
CARPINTEIRO METÁLICO E DE PVC Lugar de impartición: COMARCA DE TERRA DE SONEIRA
OPERADOR MAQUINARIA DE ESCAVACIÓN Lugar de impartición: COMARCA DE FISTERRA
CAMAREIRO DE RESTAURANTE-BAR Lugar de impartición: COMARCA DE FISTERRA

LUGO

FRIGORISTA Lugar de impartición: COMARCA DA MARIÑA CENTRAL
CONDUTOR DE CAMIÓN PESADO Lugar de impartición: COMARCA DA TERRA CHÁ
GUÍA DE RUTA Lugar de impartición: COMARCA DOS ANCARES

OURENSE	
	OPERADOR DE PLANTA DE BENÉFICO DE ROCHAS PARA ORNAMENTACIÓN Lugar de impartición: COMARCA DA LIMIA
	INSTALADOR DE ILLAMENTOS Lugar de impartición: COMARCA DE ALLARIZ - MACEDA
	ESCAIOLISTA Lugar de impartición: COMARCA DE ALLARIZ - MACEDA
	AUXILIAR DE AXUDA A DOMICILIO Lugar de impartición: COMARCA DO RIBEIRO
	ENVASADOR DE PRODUTOS ALIMENTARIOS Lugar de impartición: COMARCA DE OURENSE
	AVICULTOR Lugar de impartición: COMARCA DE OURENSE
	INSTALADOR, MANTEDOR E REPARADOR DE CALEFACCIÓN E AUGA QUENTE Lugar de impartición: COMARCA DE VIANA DO BOLO
	CELADOR SANITARIO Lugar de impartición: COMARCA DE VIANA DO BOLO
	TÉCNICO EN INFORMACIÓN TURÍSTICA Lugar de impartición: COMARCA DE TERRA DE TRIVES

PONTEVEDRA	
	AUXILIAR DE AXUDA A DOMICILIO Lugar de impartición: COMARCA DA PARADANTA

SEGUIMIENTO E CONTROL DOS CURSOS

A Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais realiza unha actividade de seguimento e control da calidade dos cursos impartidos dentro de cada programación.

Para estes efectos, os técnicos de formación ocupacional das delegacións provinciais realizan, durante o período da súa impartición, unha media de tres visitas a cada un dos cursos aprobados dentro da programación. Nestas visitas emítese un informe que, con independencia doutros efectos, servirá para valorar a calidade dos cursos impartidos por cada entidade con vistas ao baremo que servirá para aprobar a programación do ano seguinte.

HOMOLOGACIÓNS

Os centros colaboradores de formación ocupacional son aquelas entidades que, cumpridos os requisitos e seguindo o procedemento establecido na normativa vixente (Decreto 158/2001, do 29 de xuño), obtiveron a homologación dalgunha especialidade formativa, outorgada por resolución do director xeral de Formación e Colocación, e a conseguinte inscrición no Censo de centros colaboradores de formación ocupacional na Comunidade Autónoma de Galicia.

O Censo é un libro-rexistro, en soporte informático, onde se inscriben as entidades que obteñan a homologación dalgunha especialidade formativa. Na actualidade hai un total de 878 centros censados.

Segundo se especifica na normativa vixente, tódalas especialidades formativas que se impartan dentro da programación do Plan FIP deberán estar incluídas no Ficheiro de especialidades do INEM e comprenderán as especificacións técnico-docentes e o contido formativo axeitado de acordo co seu nivel formativo e o grao de dificultade establecido. Isto fai que o Censo de centros colaboradores sexa un instrumento fundamental de cara á aprobación das distintas programacións do Plan FIP e resalta a necesidade de contar cun amplo número de centros inscritos e de que estes contén coa maior variedade posible de especialidades formativas homologadas. A data 31 de decembro de 2003 había homologadas un total de 363 especialidades.

■ Cadro 6.4

**Formación ocupacional. Plano FIP. Datos do Censo de Centros Colaboradores.
Por provincias. Galicia. 2000-2003**

	Censados no ano 2000	Censados no ano 2001	Censados no ano 2002	Censados en 2003
A Coruña	239	290	243	269
Lugo	169	189	173	182
Ourense	146	158	143	150
Pontevedra	248	296	264	277
Total	802	933	823	878

Fonte: Dirección Xeral de Formación e Colocación. Subdirección Xeral de Formación Ocupacional

SECTORIALIZACIÓN

No ano 2003 continuouse co esforzo sostido de progresiva mellora no eido da calidade da formación, baseada nalgúns elementos clave: o axuste da oferta formativa anual aos requirimentos do mundo produtivo, o que implica unha metodoloxía de detección de necesidades de formación precisa e realista; a inserción laboral dos alumnos formados como referencia prioritaria; o perfeccionamento continuo dos docentes desde a vertente técnico-profesional e didáctica; a aproximación dos equipos e métodos de traballo ó que demandan as empresas, o que supón priorizar a formación no posto de traballo e as prácticas non laborais e, por último, a concreción de interlocutores sectoriais válidos e involucrados no proceso formativo.

O desenvolvemento da programación levada a cabo como consecuencia da orde do 15 de novembro, pola que se establecía a convocatoria pública para a programación dos cursos do Plan FIP na nosa comunidade autónoma para o exercicio do ano 2003, estivo centrada nos sectores que a continuación se especifican, o que supuxo un investimento superior ós corenta millóns de euros coa seguinte distribución:

■ Cadro 6.5

**Formación ocupacional. Plano FIP. Datos do Censo de Centros Colaboradores.
Por provincias. Galicia. 2000-2003**

Sector	Cursos	Alumnos	Orzamento
Administración e oficinas	155	2.511	5.533.569
Agricultura	30	489	916.146
Artesanía	20	349	900.960
Automoción	16	273	872.417
Comercio, marketing e vendas	77	1.207	1.766.090
Comunicación	12	190	503.541
Construción	84	1.436	4.052.607
Industria	53	842	1.748.638
Industria agroalimentaria	14	227	510.202
Madeira e moble	21	346	956.581
Mantemento instalacións	36	620	1.689.237
Pesca e acuicultura	1	19	25.908
Sanidade	81	1.347	2.279.653
Servizos	657	10.401	14.423.757
Téxtil	32	519	1.023.659
Turismo e hostalería	74	1.217	3.568.468
Total	1.363	21.993	40.771.433

Fonte: Dirección Xeral de Formación e Colocación. Subdirección Xeral de Formación Ocupacional

CURSOS CON COMPROMISO DE CONTRATACIÓN

No exercicio do ano 2003 mantívose o criterio de potenciar a figura dos proxectos formativos con compromiso de contratación, mantendo o requisito dos anos anteriores de contratar a un 60% dos alumnos que inicien o curso por un período mínimo de 6 meses a xornada completa ou tempo equivalente, no caso de que a contratación non sexa a xornada completa.

Estes cursos, aínda que se financian con cargo ao orzamento do Plan FIP teñen unha partida específica e, para facilitar a entrada das entidades interesadas en participar nesta vía de acceso á formación ocupacional, non se estableceu data límite para presentar a solicitude correspondente (fronte ao resto das solicitudes que se tiñan que presentar no prazo de 20 días hábiles desde o seguinte á publicación da orde) para facilitar que a solicitude se adaptase ás necesidades produtivas da entidade.

DISTRIBUCIÓN PROVINCIAL

A distribución provincial da programación de cursos de formación ocupacional con compromiso de contratación foi a seguinte:

■ Cadro 6.6

Formación ocupacional. Plano FIP. Programación de cursos con compromiso de contratación. Por provincias. Galicia. 2003

	Empresas	Cursos	Alumnos	Orzamento
A Coruña	10	18	278	566.462
Lugo	4	6	90	225.119
Ourense	3	13	196	202.039
Pontevedra	14	54	813	1.137.562
Galicia	29	91	1.377	2.131.182

Fonte: Dirección Xeral de Formación e Colocación. Subdirección Xeral de Formación Ocupacional

■ Cadro 6.7

Evolución dos compromisos de contratación nos últimos 3 anos

	2000	2001	2002	2003
Cursos	325	159	92	91
Alumnos	4.841	2.359	1.374	1.377
Orzamento	6.074.943,56	3.324.129,90	2.059.359,00	2.131.182,00

Fonte: Dirección Xeral de Formación e Colocación. Subdirección Xeral de Formación Ocupacional

**Investimento nos centros de Formación Ocupacional da Consellería de Asuntos Sociais,
Emprego e Relacións Laborais no ano 2003**

CFO/UAF	DOTACIÓN	INVESTIMENTO	ESPECIALIDADES ÁS QUE AFECTAN
CFO de Ferrol	Electrónico de mantemento	252.424,99 €	Electrónico de mantemento
	Electricista de mantemento	48.783,37 €	MREE10 Electricista de mantemento
	Ampliación dotación de soldadura	3.300,00 €	Soldador aceiro inoxidable e procedementos MIG E
	Ampliación dotación de fontanería	4.506,02 €	Soldador de estruturas metálicas
			Fontaneiro
CFO de Santiago de Compostela	Vernizado	148.644,00 €	Vernizador lacador
	Ampliación dotación mecanizado	10.122,00 €	Mecanizador de madeira e taboleiros
	Ampliación dotación carpintería	13.439,32 €	Carpinteiro Ebanista
CFO de Lugo	Automoción	70.000,00 €	Mecánico de vehículos lixeiros
	Frío Industrial	57.839,12 €	Chapista pintos de vehículos
	Electricidade	61.400,00 €	Frigorista instalación refrixeración industrial
	Ampliación dotación soldadura	3.334,00 €	Electricista industrial
	Ampliación da dotación de carpintería de aluminio e pvc	1.450,00 €	Automatismo con control programable
			Soldador de estruturas metálicas lixeiras Soldador aceiro inoxidable e procedementos MIG E
CFO de Viveiro	Mecánica	147.760,33 €	Mecánico de mantemento
	Topografía	88.656,72 €	Práctico en topografía para obra urbana
	Ampliación da dotación de electricidade	5.325,33 €	Especialista en topografía electrónica
			Instalador de sistemas fotovoltaicos e eólicos Electricista industrial
CFO Santa María de Europa	Carpinteiro ebanista artesán	168.000,00 €	Ebanista
	Construcións metálicas e de PVC	79.990,00 €	Carpinteiro metálico e de PVC
	Xardinería	6.258,20 €	Xardineiro

CFO/UAF	DOTACIÓN	INVESTIMENTO	ESPECIALIDADES ÁS QUE AFECTAN
CFO de Coia	Hidráulica	301.889,51 €	Mantedor de sistemas electohidráulicos
	Neumática~	458.764,38 €	Mantedor de sistemas electroneumáticos
	Mecanizado e CNC	6.538,00 €	Preparador-programador máquinas ferramentas
	Metodoloxía didáctica	5.698,94 €	Soldador de estruturas metálicas pesadas Axustador mecánico Matriceiro moldista Formador ocupacional
UAF de Ames	Ampliación dotación topografía	12.300,00 €	Auxiliar técnico de topografía
	Deseño por ordenador	28.947,00 €	Deseño de páxinas web Programas de retoque dixital e escaneamento imaxes Deseño e modificación de planos en 2D e 3D
UAF de Melide	Ampliación da dotación de cociña	5.204,00 €	Cociñeiro Camareiro/a de restaurante bar.
UAF de Monforte	Madeira	21.748,84 €	Ebanista
	Agraria	2.180,80 €	Floricultor Auxiliar florista

Ao longo do ano 2003 leváronse a cabo numerosas obras e reparacións nos centros de formación ocupacional e nas unidades de acción formativa. O importe dos investimentos realizados foi o seguinte:

CFO/UAF	INVESTIMENTO
CFO de Ferrol	38.748,41 €
CFO de Santiago de Compostela	35.017,80 €
CFO de Lugo	10.610,00 €
CFO de Viveiro	16.168,44 €
CFO Santa María de Europa	128.815,54 €
UAF de Ames	648,00 €
UAF de Melide	31.778,60 €
UAF de Monforte	6.449,00 €
UAF de Negreira	17.178,86 €

Estas actuacións supuxeron un investimento en dotacións de 2.014.504,87 e en obras e reparación de 285.414,65

DISTRIBUCIÓN SECTORIAL

A distribución sectorial dos cursos con compromiso de contratación, agrupada por empresas, provincias e cursos, foi a seguinte:

Cursos con compromiso de contratación. Sectorización. Ano 2003

■ Cadro 6.8

Sector	Cursos	Alumnos	Orzamento
Comercio, marketing e vendas	33	487	468.692
Industria	18	262	380.241
Industria agroalimentaria	1	11	25.536
Madeira e moble	2	31	45.234
Pesca e acuicultura	2	32	83.156
Sanidade	15	227	253.686
Servizos	6	100	451.516
Téxtil	14	227	423.121
Total	91	1.377	2.131.182

Fonte: Dirección Xeral de Formación e Colocación. Subdirección Xeral de Formación Ocupacional

O INFORME DE INSERCIÓN LABORAL DOS CURSOS: METOLOXÍA DE ELABORACIÓN

A través do cruce dos datos do sistema informático de formación profesional ocupacional e os do Servizo Público de Emprego de Galicia elabórase un informe anual sobre a inserción laboral dos alumnos participantes nos cursos de formación profesional ocupacional, que remataron o curso con avaliación positiva. A resultante de calcular o número de alumnos que remataron eses cursos con avaliación positiva e que atoparon emprego nos doce meses posteriores, establecéndose como data límite o 30 de novembro do seguinte ano ao que recibiron o curso de formación profesional ocupacional, supón a cifra de inserción laboral.

Este dato de inserción laboral é esencialmente relevante á hora de realizar a planificación e programación de cursos para cada ano, pois o fin último da FPO é acadar a inserción laboral dos seus alumnos; deste xeito se non se consegue unha inserción laboral mínima dun determinado curso ou nun determinado territorio un ano, na programación seguinte non se imparte e inténtase cambiar por outra especialidade formativa máis axeitada para o tecido produtivo do territorio que lles permita aos desempregados encontrar un traballo e ás empresas inserir un traballador no seu cadro de persoal coa formación adecuada que mellore a concorrência da empresa e, polo tanto, as súas posibilidades de supervivencia e de xerar riqueza e benestar social.

Nestes momentos, e dado que a data límite para o remate dos cursos da programación do ano 2003 era a do 30 de novembro, só contamos cos datos de inserción laboral referidos á programación de 2002.

O informe xeral da inserción laboral dos cursos da programación de 2002 reflicte, aos 12 meses desde a data límite para a finalización dos cursos, unha cifra de 56,67 % de alumnos inseridos laboralmente.

■ Cadro 6.9

Evolución dos compromisos de contratación nos últimos 3 anos

	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03
Agraria	46,98	39,89	45,11	42,13	48,11
Administración e oficinas	50,45	44,80	47,04	47,48	52,86
Artesanía	31,68	34,36	33,78	32,50	40,91
Automoción	84,76	85,46	96,42	87,50	84,77
Comercio	58,52	61,87	61,61	60,04	60,27
Docencia e investigación	46,84	45,64	39,49	59,26	65,98
Servizos ás empresas	53,37	47,04	48,81	49,69	51,13
Edificación e obras públicas	63,82	60,11	61,09	61,26	62,75
Fabricación de equipos electromecánicos	62,50	60,87	63,86	67,74	68,70
Industrias agroalimentarias	48,75	52,80	58,74	49,26	50,67
Industrias gráficas	44,21	48,15	52,54	55,71	50,00
Información e manifestacións artísticas	55,27	44,09	52,76	47,69	52,25
Industria pesada e construcións metálicas	79,45	76,05	82,82	81,67	83,79
Industrias químicas	60,53	60,29	65,58	56,41	52,31
Industrias téxtiles, da pel e o coiro	54,66	59,01	66,80	61,80	55,66
Industrias da madeira e a cortiza	57,98	51,75	51,16	44,51	64,65
Montaxes e instalacións	62,91	60,57	63,13	57,14	63,11
Mantemento e reparación	70,40	63,34	63,49	62,50	71,81
Industrias manufactureiras diversas	-	-	94,42	99,44	-
Pesca e acuicultura	42,00	45,45	-	53,85	42,86
Prod., transf. e distrib. de enerxía e auga	58,00	50,82	68,75	70,00	66,00
Sanidade	47,61	44,75	48,96	49,48	51,70
Seguros e finanzas	54,55	56,06	44,32	50,76	54,83
Servizos á comunidade e persoais	48,16	45,93	49,22	51,69	50,84
Transportes e comunicacións	64,36	64,24	70,73	66,27	71,52
Turismo e hostalería	51,21	47,82	53,90	54,43	56,72

Fonte: Dirección Xeral de Formación e Colocación. Subdirección Xeral de Formación Ocupacional

De acordo coa definición anterior de inserción laboral, os datos de cada ano refírense a aquel en que se impartiron os cursos; así, por exemplo, a columna do ano 2002 refírese a alumnos que foron formados nese ano e atoparon traballo antes do 30 de novembro do ano 2003.

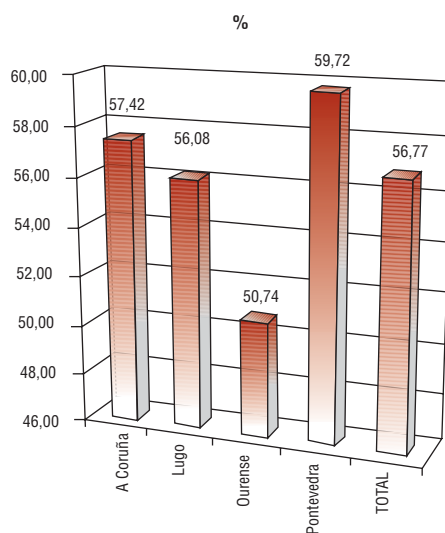
Pódese observar que sistematicamente hai seis especialidades que sempre superan o 60%: Automoción, Edificación e Obras Públicas, Fabricación de equipos electromecánicos, Industria pesada e Construción Metálica, Industrias Químicas e Transporte e comunicacións. Entre todas destaca Automoción, que nunca baixa do 84% e, incluso, chega no ano 2000 ao 96,42%.

Pola contra, e fronte ao resto das especialidades que se sitúan moi preto da media, figuran con niveis máis baixos Agraria e Artesanía (que en ningún dos anos estudados acadou o 50%).

CLASIFICACIÓN POR PROVINCIAS FIP'02

Obsérvase que Pontevedra e A Coruña superan a media, mentres que Ourense e Lugo quedan un pouco por debaixo dela.

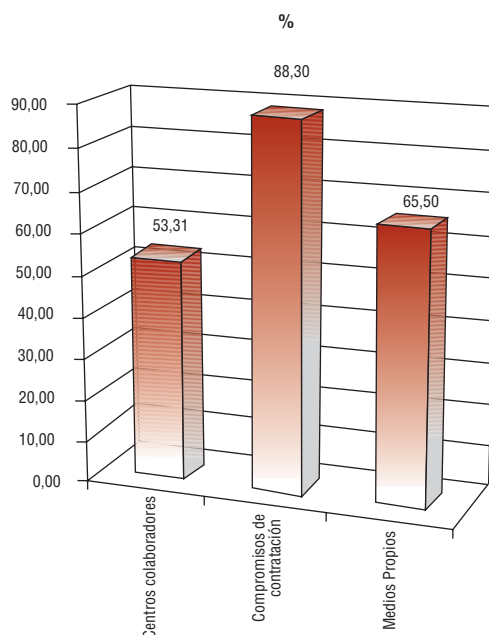
	%
A Coruña	57,42
Lugo	56,08
Ourense	50,74
Pontevedra	59,72
TOTAL	56,77

CLASIFICACIÓN POR CENTROS FIP'02

Obsérvase que, como é lóxico, son os compromisos de contratación os que teñen un índice de inserción laboral máis elevado (88,30%), moi por riba da media.

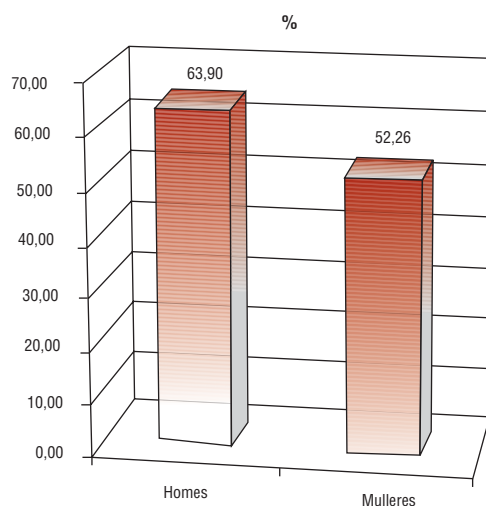
	%
Centros colaboradores	53,31
A) Compromisos de contratación	88,30
B) Medios propios	65,50

CLASIFICACIÓN POR SEXO FIP'02

Obsérvase que o índice que corresponde aos homes (63,90%) é superior ao das mulleres (52,26%), aínda que a porcentaxe de mulleres formadas (56,22%) supera á dos homes (43,78%).

	%
Homes	63,90
Mulleres	52,26

A continuación xúntanse dúas táboas nas que figuran as especialidades de formación profesional ocupacional programadas no ano 2002 que contan con maiores porcentaxes de inserción. As especialidades están ordenadas de máis a menos

inserción total, sen atender a que sexan homes ou mulleres os inseridos. Figuran cun (*) as especialidades que agora están dadas de baixa. Nesta táboa están excluídos os proxectos formativos con compromisos de contratación.

Na segunda táboa figuran os datos referidos aos contratos e demandas asociadas ás especialidades formativas calculando o saldo neto (contratos do ano 2003 e a base de demandantes en decembro de 2003). Nesta táboa xa non aparecen as especialidades da anterior que estaban marcadas cun (*) porque na correlación actual de especialidade formativa-ocupación xa non aparecen referenciadas. A orde da táboa é de máis a menos saldo neto.

PROGRAMACIÓN DE MEDIOS PROPIOS

Con cargo ao orzamento do Plan FIP impartíronse, na programación do ano 2003, un total de 250 cursos de formación profesional ocupacional en centros de titularidade da Xunta de Galicia, por un importe total de 7.044.507 euros. Nestes cursos participaron 3.616 alumnos.

No exercicio de 2003 continuouse coa impartición de dous cursos (Ofimática e Programas de retoque dixital e escaneado de imaxes) a través de Internet, que comezara con carácter experimental en 2002. A consellería convocara un concurso no ano 2002 para a adxudicación da elaboración en soporte multimedia do material didáctico destes dous cursos. O número de alumnos que participaron nesta edición foi de 300.

Hai que destacar o aumento, respecto de anos anteriores, tanto do número dos cursos, nun 11,60%, como do número de alumnos, un 8,78%, e a dotación orzamentaria, un 34,66%.

DISTRIBUCIÓN XEOGRÁFICA

A distribución xeográfica destes cursos foi a seguinte:

Formación ocupacional. Plano FIP. Programación de medios propios. Por provincias. Galicia. 2003

■ Cadro 6.10

	Cursos	Alumnos	Orzamento
A Coruña	108	1.587	3.357.021
Lugo	57	836	1.668.703
Ourense	65	897	1.613.750
Pontevedra	20	296	405.032
Totais	250	3.616	7.044.507

Fonte: Dirección Xeral de Formación e Colocación. Subdirección Xeral de Formación Ocupacional

Estes cursos impartíronse nos centros propios dependentes da Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais, que son: o Centro Nacional de Formación Ocupacional (CNFO) de Santiago de Compostela, os centros de formación ocupacional de Santa María de Europa (Ourense), Coia (Vigo), Ferrol, Lugo

e Viveiro; nas unidades de acción formativa (UAF) de Ames, Melide, Negreira e Monforte de Lemos e nas aulas de Labañou (A Coruña). Tamén se impartiron cursos noutros centros mediante convenios coas consellerías de Educación e Ordenación Universitaria, a de Pesca e Asuntos Marítimos e a de Política Agroalimentaria e Desenvolvemento Rural.

Continuando co procedemento iniciado en 2001 impartíronse cursos adxudicados mediante concurso público. A situación física dos centros de formación ocupacional da consellería e dos centros colaboradores, e a carencia de equipamento móbil suficiente para atender tódalas posibilidades fai que, en ocasións, se produza un desaxuste entre a oferta formativa dunha comarca e os datos máis relevantes do seu mercado de traballo (profesións máis ofrecidas polas empresas, maior número de contratos laborais, etc.) O Instituto Galego das Cualificacións fixo un estudo sobre estes desaxustes e adoptouse como solución para este problema a contratación, a través de concurso público, daqueles cursos que, tendo unha demanda empresarial evidente, se teñen en conta os contratos e ofertas de traballos nunha comarca empresarial determinada, non se podían facer por falta de equipamento propio ou alleo homologado. No ano 2003, once entidades impartiron mediante esta modalidade 38 cursos a 549 alumnos, cun orzamento de 921.087 euros.

DISTRIBUCIÓN SECTORIAL

A continuación, e por último, preséntase a análise por sectores da programación de cursos de formación ocupacional impartidos en centros da titularidade da Xunta de Galicia na programación do ano 2003.

Formación ocupacional. Plano FIP. Programación de medios propios. Por sectores. Galicia. 2003

■ Cadro 6.11

Sector	Cursos	Alumnos	Orzamento
Administración e oficinas	8	121	172.995
Agricultura	14	197	359.583
Artesanía	5	70	210.422
Automoción	5	77	262.363
Comercio, marketing e vendas	12	150	240.733
Comunicación	1	15	14.370
Construción	33	478	1.023.343
Industria	30	436	1.061.384
Industria agroalimentaria	5	74	108.611
Madeira e moble	19	261	618.902
Mantemento instalacións	27	412	845.790
Minería	1	15	34.435
Sanidade	6	94	126.167
Servizos	60	862	1.153.164
Téxtil	8	119	151.838
Turismo e hostalería	16	235	660.408
Total	250	3.616	7.044.507

Fonte: Dirección Xeral de Formación e Colocación. Subdirección Xeral de Formación Ocupacional

CENTROS INTEGRADOS DE FORMACIÓN PROFESIONAL

A Lei 5/2002, do 19 de xuño, das cualificacións e da formación profesional prevé a creación de centros integrados de formación profesional, e establece que este tipo de centros impartirán as ofertas formativas relativas aos títulos e certificados de profesionalidade referidas ao Catálogo Nacional de Cualificacións Profesionais.

O Decreto 325/2003, do 18 de xullo, polo que se autorizan e regulan os centros integrados de formación profesional na Comunidade Autónoma de Galicia establece que terán a consideración de centros integrados de formación profesional na Comunidade Autónoma de Galicia aqueles que ofrezan e impartan formación profesional inicial ou regrada, formación profesional continua e formación profesional ocupacional.

Os centros integrados de formación profesional terán, entre outros, os seguintes obxectivos:

■ Asegurar o desenvolvemento das funcións xerais do sistema de formación profesional que expresamente se lles encomenden, relativas á formación do profesorado, á información e orientación profesional ou á innovación e desenvolvemento da didáctica da formación profesional.

■ Asistir tecnicamente aos restantes centros de formación profesional na elaboración de materiais e caracterización de equipamentos didácticos de referencia, así como no desenvolvemento da formación en centros de traballo.

Reforzar os vínculos entre o sistema formativo e o sistema produtivo.

■ O aproveitamento de recursos formativos públicos, xestionados de forma integrada.

Asegurarlle á xuventude e á poboación activa a oferta de formación asociada ás cualificacións demandadas nestes sectores.

Os centros integrados que se autorizan e as familias profesionais asociadas son os seguintes:

Provincia	Concello	Denominación do centro	Consellería titular	Familias profesionais/ámbitos de integración
A Coruña	A Coruña	IES Paseo das Pontes	C. Educación e Ordenación Universitaria	Hostalería (restauración) + téxtil, confección e pel
A Coruña	Ribeira	IES Coroso	C. Educación e Ordenación Universitaria	Mantemento e servizos á produción + mantemento de vehículos autopropulsados + industrias de fabricación de equipos electromecánicos
A Coruña	Santiago de Compostela	IES Compostela	C. Educación e Ordenación Universitaria	Hostalería (restauración e aloxamento)
Lugo	Ribadeo	IES Porta da Auga (Ribadeo)	C. Educación e Ordenación Universitaria	Edificación e obra civil (obras de albanería e acabados de construción) + mantemento de vehículos autopropulsados + electricidade e electrónica
A Coruña	Santiago de Compostela	Centro Nacional de FPO de Santiago	C. Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais	Madeira e moble
Pontevedra	Vigo	Centro de Formación Ocupacional de Coia	C. Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais	Fabricación mecánica + mecánica de mantemento hidráulica e pneumática

Programación 2003 centros integrados

Centro	Especialidade	Total centro
IES "COMPOSTELA"	COCIÑEIRO	1
IES "COROSO"	INGLÉS: XESTIÓN COMERCIAL EXPERTO XESTIÓN SALARIOS E SEGUROS SOCIAIS EXPERTO XESTIÓN SALARIOS E SEGUROS SOCIAIS AUTOMATISMO CON CONTROL PROGRAMABLE ELECTRICISTA INDUSTRIAL FRIGORISTA	6
IES "PASEO DAS PONTES"	MAQUINISTA DE CONFECCIÓN INDUSTRIAL	1
IES "PORTA DA AUGA"	MECÁNICO DE VEHÍCULOS LIXEIROS DESEÑO DE PÁXINAS WEB PINTOR ALBANEL FONTANEIRO ELECTRICISTA DE EDIFICIOS	6
CENTRO NAC. DE FORMACIÓN OCUPACIONAL DE SANTIAGO	TRABALLADOR FORESTAL TRABALLADOR FORESTAL VIVEIRISTA XARDINEIRO DESEÑO DE PÁXINAS WEB TAPICEIRO DE MOBLES TAPICEIRO DE MOBLES CARPINTEIRO EBANISTA PROXECTISTA DE CARPINTERÍA E MOBLE CACHOTEIRO PINTOR OPERADOR DE ARMADO E MONTAXE CARPINTERÍA E MOBLE OPERADOR DE ARMADO E MONTAXE CARPINTERÍA E MOBLE OPERADOR MÁQUINAS CONTROL NUMÉRICO INDUST. MADEIRA APLICADOR ACABADOS PISTOLA EN INDUSTRIAS MADEIRA APLICADOR ACABADOS DECORATIVOS INDUSTRIAS MADEIRA RESTAURADOR EN MADEIRA MECANIZADOR DE MADEIRA E TABOLEIROS ELABORADOR PEZAS CARPINTERÍA E MOBLES ORDENADOR ELABORADOR PEZAS CARPINTERÍA E MOBLES ORDENADOR OFIMÁTICA OFIMÁTICA CAMAREIRA DE PISOS AUXILIAR DE BIBLIOTECA E CENTROS DE DOCUMENTACIÓN INICIACIÓN Á REDE INTERNET INICIACIÓN Á REDE INTERNET PLANIFICACIÓN E DESEÑO DE PROGRAMAS DE FORMACIÓN DIRECCIÓN DE PROCESOS DE APRENDIZAXE AVALIACIÓN DA FORMACIÓN PROCESO DE MELLORA DA CALIDADE DA FORMACIÓN PROCESO DE MELLORA DA CALIDADE DA FORMACIÓN AVALIACIÓN DA FORMACIÓN INTELIXENCIA EMOCIONAL	34
CENTRO DE FORMACIÓN OCUPACIONAL DE COIA	PREPARADOR-PROGRAMADOR MÁQUINAS FERRAMENTAS CNC SOLDADOR DE ESTRUTURAS METÁLICAS PESADAS SOLDADOR DE ESTRUTURAS METÁLICAS LIXEIRAS SOLDADOR DE ESTRUTURAS METÁLICAS PESADAS CHAPISTA PINTOR DE VEHÍCULOS OFIMÁTICA OFIMÁTICA FORMADOR OCUPACIONAL FORMADOR OCUPACIONAL AVALIACIÓN DA FORMACIÓN PLANIFICACIÓN E DESEÑO DE PROGRAMAS DE FORMACIÓN DIRECCIÓN DE PROCESOS DE APRENDIZAXE DIRECCIÓN DE PROCESOS DE APRENDIZAXE AVALIACIÓN DA FORMACIÓN PROCESO DE MELLORA DA CALIDADE DA FORMACIÓN RESOLUCIÓN DE CONFLITOS HABILIDADES SOCIAIS E AUTOESTIMA	17
TOTAL:		65

PLAN AUTONÓMICO DE FORMACIÓN DE FORMADORES

Continuando coa aplicación do Decreto 292/2000, sobre formadores de formación ocupacional, en 2003 publicouse a Orde do 14 de abril, da Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais, pola que se establecía a convocatoria pública para participar na programación de cursos de carácter presencial do Plan autonómico de formación de formadores de formación profesional ocupacional do ano 2003

Estes cursos van dirixidos aos profesionais que participen como docentes nos plans de formación ocupacional da Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais tendentes a capacitar para programar, impartir e avaliar cursos de formación profesional ocupacional. Impártense nas delegacións provinciais da consellería, de acordo co previsto no certificado de profesionalidade da ocupación Formador ocupacional. Os cursos de formación metodolóxica que se ofertan son os seguintes: Planificación e deseño de programas de formación (DOFF17): 80 horas, Dirección de procesos de aprendizaxe (DOFF13): 180 horas, Avaliación da formación (DOFF14): 70 horas, Procesos de mellora da calidade da formación (DOFF15): 50 horas.

CURSOS DE FORMADOR OCUPACIONAL NA MODALIDADE PRESENCIAL-

No exercicio de 2003 programáronse 30 cursos de formador ocupacional, na modalidade de presencial nas catro delegacións provinciais da Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais.

CURSOS DE MODALIDADE MIXTA

Como novidade no ano 2003, impartíronse na modalidade mixta (presencial e a distancia) os catro cursos que compoñen o certificado de profesionalidade da ocupación Formador Ocupacional. Con esta finalidade, previamente, a Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais convocara un concurso público para a impartición destes cursos a través de Internet. O número total de alumnos participantes foi de 500.

CURSOS MONOGRÁFICOS

Coa finalidade de completar a formación didáctica dos docentes do Plan FIP, programáronse 5 cursos monográficos nos que se esixía como requisito previo o de ter realizado xa o curso de metodoloxía didáctica.

Os cursos impartidos dentro desta modalidade foron os seguintes: Intelixencia emocional. Comunicación asertiva: cómo defenderse sen atacar. Administración básica dunha rede informática na aula. Power Point. Internet. Resolución de conflitos. Habilidades sociais e autoestima.

ACCIÓNS FORMATIVAS EXPERIMENTAIS E COMPLEMENTARIAS ao PLAN FIP

A Dirección Xeral de Formación e Colocación programou no exercicio do ano 2003 unha serie de accións formativas experimentais e complementarias dos cursos do Plan de Formación e Inserción Profesional (FIP), debido a que a regulación deste Plan, que conta cun catálogo preestablecido de especialidades homologadas,

pode deixar sen atender especialidades formativas de especial interese, tanto desde o punto de vista do colectivo que atenden como dos sectores produtivos aos que se dirixe.

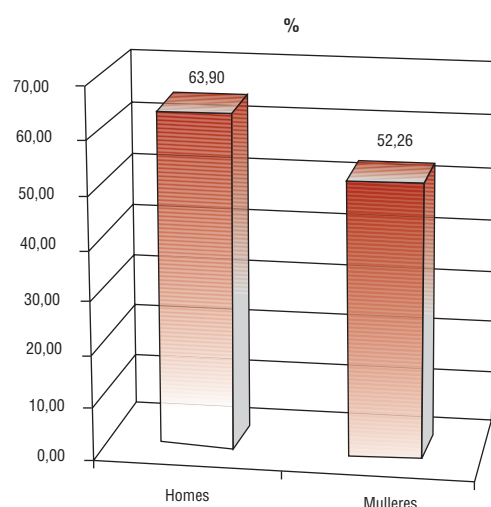
Estas accións reguláronse a través da Orde do 21 de marzo de 2003, pola que se establecen as bases reguladoras e se procede á convocatoria pública de subvencións para a programación de accións formativas experimentais e complementarias do Plan FIP cofinanciadas polo Fondo Social Europeo na Comunidade Autónoma de Galicia correspondentes ao exercicio do ano 2003.

Ao amparo desta orde, programáronse un total de 679 accións formativas incluídas en dous programas, un dirixido a desempregados e outro dirixido a ocupados. Nelas participaron un total de 11.100 alumnos. O orzamento total foi de 4.021.244 euros.

	Nº cursos	Nº Alumnos	Orzamento
I. DESEMPREGADOS			
a) Compromisos de contratación	131	1.856	213.334,60 €
b) Cursos de posgrao e cursos organizados por escolas de especialización profesional das universidades galegas	11	198	216.785,36 €
c) Accións de carácter experimental complementarias das reguladas no Plan FIP	60	906	776.782,11 €
II. OCUPADOS			
a) Accións formativas referidas unicamente ás especialidades formativas incluídas no Fichero de especialidades do Instituto Nacional de Empleo (INEM)	27	412	280.137,75 €
b) Plans de formación formulados polos conglomerados industriais ou clúster constituídos no ámbito da Comunidade Autónoma, organismos sectoriais e paritarios e outras organizacións empresariais e sindicais representativas no ámbito sectorial ou territorial	226	4.375	1.426.204,90 €
c) Plans de empresas, individualmente consideradas, que presenten proxectos formativos que poidan considerarse de carácter estratéxico.	224	3.353	1.107.999,35 €
TOTAL	679	11.100	4.021.244,07 €

Esta programación supón un incremento no ano 2003 respecto de 2002 dun 31,08 % nos cursos, 30,79 % nos alumnos e 16,70 % no orzamento.

A evolución dos cursos do Fondo Social Europeo impartidos nos últimos anos reflíctese no seguinte cadro:

O PLAN DE PERFECCIONAMENTO TÉCNICO

Tódolos anos o Instituto Nacional de Emprego convoca unha serie de cursos de perfeccionamento técnico para os docentes dos cursos de formación ocupacional, que se levan a cabo nos centros nacionais de formación profesional ocupacional distribuídos por todo o territorio do Estado.

Neste apartado a Dirección Xeral de Formación e Colocación realiza unha función de intermediación en catro fases:

- a.** Dar a publicidade necesaria á convocatoria do INEM entre os docentes que realizen o seu labor no ámbito da comunidade autónoma.
- b.** Remitir, informadas favorablemente polo director xeral de Formación e Colocación, as solicitudes de participación nestes cursos presentados polos docentes.
- c.** Comunicar aos docentes a súa admisión nos cursos solicitados, así como, aqueles datos que deban coñecer para participar nestes.
- d.** Poñer en coñecemento dos servizos centrais do INEM a relación dos seleccionados que manifesten a súa dispoñibilidade para asistir a estes.

No ano 2003, na Comunidade Autónoma de Galicia programáronse sete cursos no CNFO de Santiago de Compostela e un no Centro de Arousa dependente da Consellería de Pesca e Asuntos Marítimos, aos que asistiron un total de 105 docentes do Plan FIP ou escolas obradoiro de diversas comunidades do Estado. Por outra banda, 90 docentes desta comunidade acudiron aos cursos impartidos en centros nacionais da rede.

Participamos tamén impartindo cursos do Plan correspondentes á familia Agraria (forestal) e Industrias da madeira e a cortiza no Centro do Pedroso na súa condición de Centro Nacional de FPO.

Os cursos de Perfeccionamento Técnico que se impartiron no Centro Nacional de Santiago de Compostela no ano 2003 foron os seguintes:

- Viveirista forestal.
- Maquinaria e equipo de corte explotacións forestais.
- Patoloxía forestal.
- Aplicacións forestais do G.I.S.
- Técnicas de secado e tratamento madeiras.
- Técnicas de poda forestal.
- Control numérico equipos mecanizado de madeira.

PLAN DE CALIDADE EN CENTROS DE FORMACIÓN OCUPACIONAL

Desde que a Xunta asumiu as competencias de xestión da formación profesional ocupacional en 1993, fixouse como obxectivo a mellora da calidade dos cursos, axustándoos aos obxectivos de acadar a competencia profesional do alumnado para a súa inserción laboral. Para lograr este obxectivo establecéronse as seguintes actuacións:

Primeira: dirixida aos centros e ás dotacións utilizadas na formación. Para isto aprobáronse os correspondentes decretos de homologacións.

Segunda: orientada á calidade do profesorado, con dúas accións: o Plan de perfeccionamento teórico de formadores do Plan FIP, xestionado polo INEM, e o Plan autonómico de formación de formadores de formación profesional ocupacional.

Terceira: dirixida á mellora dos procedementos de planificación, xestión, seguimento e avaliación das accións formativas por parte da propia consellería. A Dirección Xeral de Formación e Colocación puxo en marcha diferentes medidas orientadas á garantía da calidade e obxectividade nas súas programacións anuais.

En 1999 iniciouse un proceso, que continúa na actualidade, para o que se contrataron os servizos dunha empresa allea á Administración para redactar un modelo matriz de control de calidade na xestión, segundo o modelo europeo de calidade total, co obxecto de incorporar os máis novos conceptos da calidade, entendida como a busca da excelencia na formación ocupacional.

No ano 2001 rematou a primeira fase do proxecto, e para proseguir apoiando activamente a implantación do modelo de excelencia desenvolvido e estendelo á totalidade de centros de formación profesional ocupacional, a Dirección Xeral de Formación e Colocación convocou un novo concurso, de carácter plurianual para os anos 2002 e 2003, no que se incluíron tres grupos de centros: os 80 centros colaboradores incluídos no proxecto de 2001; 117 centros colaboradores non incluídos no proxecto de 2001, e, como novidade, os seis centros propios dependentes da consellería e as unidades de acción formativa de Bertamirás e Monforte de Lemos.

O PLAN GALEGO DE FORMACIÓN

As actuacións levadas a cabo, durante o ano 2003, polo Instituto Galego das Cualificacións en relación aos diferentes programas de actuación recollidos no Plan Galego de Formación Profesional son os seguintes:

1. Programa de mellora do sistema de F.P. de Galicia: cara a un sistema integrado de orientación, formación e cualificación profesional.

As actuacións dirixíronse basicamente a conseguir o incremento da participación ou corresponsabilización dos axentes sociais no sistema de F.P. Para isto, na Comisión permanente do Consello Galego de Formación Profesional do día 25 de marzo de 2003 presentouse unha proposta de creación de catro comisións de estándares profesionais nos sectores de Construción Naval, Pedra Natural, Acuicultura e Audiovisual.

2. Programa de mellora da ordenación do sistema de formación profesional

Unha das actuacións para dar cumprimento a este programa foi a elaboración dun Mapa integrado de recursos de formación profesional en Galicia, que se publicou no mes de xullo do 2003.

Outra actuación foi a elaboración dos Indicadores para a programación de Formación Profesional Ocupacional (Anual), co fin de poder distribuír as accións formativas entre os colectivos definidos, e programar, polo tanto, tendo en conta as necesidades territoriais e sectoriais.

3. Programa de investigación e desenvolvemento das cualificacións e da relación formación-emprego

As actuacións que se levaron a cabo para dar cumprimento ás citadas medidas foron:

- Informe do mercado do traballo para a cualificación do sector de acuicultura
- Informe de caracterización do sector téxtil
- Informe do mercado de traballo para a cualificación do sector da madeira, no relativo á primeira transformación.
- Estudio das necesidades formativas no sector audiovisual de Galicia
- Aproximación ao sector da xoiería en Galicia.
- Principais indicadores dos sectores económicos de Galicia.
- Estudio de necesidades formativas nos sectores téxtil e da confección en Galicia.
- Estudio de necesidades formativas no sector forestal en España.
- Estudio de necesidades formativas no sector da madeira.
- Estudio das necesidades de formación e prospectiva da innovación no sector da xoiería en Galicia.
- Informe de recursos para a dinamización da iniciativa empresarial e do emprego nas comarcas de Ferrol, Eume e Ortegal.
- Estudio do mercado de traballo en Galicia e provincias (periodicidade anual)
- Informe comarcal do mercado laboral (periodicidade trimestral)
- Informe de ocupacións en progresión.
- Ocupacións desde a perspectiva dos novos filóns de emprego

■ Datos sobre ocupacións

■ Perfís profesionais

Outras actuacións en relación ao I+ D sobre as cualificacións e a relación formación-emprego plasmáronse en catro estudos:

- Informe sobre a inserción laboral dos alumnos de FPO/ Ano 1999 e 2001.
- Formación universitaria e demanda empresarial
- Estudio sobre as demandas de postgrao no ámbito empresarial nas provincias de Ourense e Pontevedra
- Estudio sobre necesidades formativas nas áreas: Ourense- Centro e Ourense- Oeste.

Por outra banda en relación á elaboración das cualificacións vinculadas á estrutura produtiva de Galicia no ano 2003 rematáronse os proxectos de elaboración de cualificacións profesionais no sector de Acuicultura e no sector Audiovisual .

Neste ano 2003 iniciouse a colaboración co Ministerio de Educación e Ciencia para a elaboración do Catálogo Nacional de Cualificacións, participando no proxecto de elaboración de cualificacións na familia marítimo-pesqueira. A finais de 2003 rematouse a primeira fase na que se definiron un total de oito cualificacións profesionais.

4. Programa de implantación do sistema de cualificacións

As nosas actuacións concretáronse no estudio dos diferentes borradores que presentou o Ministerio de Educación, Cultura e Deporte para o desenvolvemento da Lei Orgánica 5/2002 do 19 de xuño das Cualificacións e da Formación Profesional, concretamente no que respecta ao RD 1128/2003 do 5 de setembro polo que se regula o Catálogo Nacional de Cualificacións Profesionais e ao documento “Bases metodolóxicas para a elaboración do Catálogo de Cualificacións Profesionais.”

Realizouse a elaboración con carácter experimental, dos módulos de formación asociados ás cualificacións profesionais identificadas nos sectores de construción naval e pedra natural.

E por último, participouse no seguimento e control do “Proxecto experimental para a avaliación e o recoñecemento das cualificacións profesionais (ERA)” en colaboración co Ministerio de Educación, Cultura e Deporte e o Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais.

5. Programa de cualificación e formación profesional inicial/ocupacional

Ao longo do ano 2003 fíxose o contraste mediante a presentación de alegacións a diferentes borradores de certificados de profesionalidade remitidos polo INEM para a súa análise, en diferentes ocupacións das familias profesionais de “Agraria”, “Industrias da Madeira e a Cortiza”.

Participouse na elaboración da normativa básica sobre certificados de profesionalidade mediante a presentación de alegacións aos distintos borradores enviados polo INEM, en concreto:

- Real Decreto 1506/2003, de 28 de novembro, polo que se establecen as directrices dos certificados de profesionalidade.

- Orde TAS/2004, de 19 de febreiro, pola que se desenvolve o Real Decreto 1506/2003, de 28 de novembro, polo que se establecen as directrices sobre os certificados de profesionalidade.

6.3. Formación ocupacional

6.3.1. Programación da formación ocupacional

O resumo ou avance de memoria subministrado pola Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais que transcribimos no epígrafe anterior (6.2), debe necesariamente, acompañarse dos comentarios que a súa lectura suxire e tomando como ferramentas de traballo imprescindible o Plan Galego de Formación Profesional (PGFP) de xuño de 2001.

O balance de resultados en canto ao subsistema de formación ocupacional comparada coa memoria de resultados do ano 2003 (comparación dos cadros 6.1 de ámbolos informes), permítenos establecer os seguintes comentarios:

As dúas vías coas que conta a Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais, para a elaboración da programación anual de formación profesional ocupacional, son as seguintes:

- Plan Nacional de Formación e Inserción Profesional, Plan FIP.
- O Fondo Social Europeo, FSE.

Do cadro 6.1, que resume a programación anual de Galicia podemos extraer-las notas que caracterizaron, a grandes trazos, a formación ocupacional en 2003.

A evolución nos últimos cinco anos amosa cambios nas cifras de actividade. Así, contemplando os informes dos últimos anos variaron as cifras globais de orzamentos –comprendendo a totalidade, é dicir, FIP e FSE- asignada á materia formativa; asemade, o número de alumnos formados anualmente, e mesmo o número de cursos. Outro cambio produciuse polo transvase de recursos, antes canalizados a programas do Fondo Social Europeo e hoxe reorientados a programas FIP, o que non deixa de ter a súa lóxica xa que ámbolos programas tenden a buscar complementariedade e especialización.

6.3.1.1. Plan FIP

É patente a absoluta preponderancia que o Plan FIP ten no global da programación como a continuación examinaremos.

As áreas funcionais son unha agrupación de comarcas en conxuntos territoriais axeitados ás necesidades do servizo, tomando sempre como base a división territorial do Mapa Comarcal de Galicia. Con tal figura se pretende agrupar a aqueles concellos que teñen unhas características comúns no relativo ás necesidades de formación e ás características do desemprego neles.

A continuación recollémo-la programación correspondente ao exercicio de 2003 distribuída polas áreas funcionais das catro provincias (cadro 6.3). O desenvolve-

mento da programación dos cursos do Plan FIP para o exercicio de 2003 estivo centrada nos sectores que se especifican no cadro 6.4.

Tendo en conta o tipo de entidades que colaboran na impartición dos cursos de programación da formación profesional ocupacional do Plan FIP dirixido aos desempregados, estes se distribúen en tres categorías:

A) Cursos Centros Colaboradores (cadro 6.5)

Os datos do informe 2003, ofrecen un aumento global tanto do número de cursos 2.417 (2002: 2.212), como do número de alumnos 38.585 (2002: 35.804), como do presuposto 54.357.372 (2002: 49.469.093) euros. Aumentan así, coa única excepción do Plan Autonómico de Formación de Formadores, (o número de cursos (9,26%), alumnos (7,76%) e presupostos asinados (9,88%)), os demais programas formativos.

O 75% (ano 2002: 78,01%) do presuposto do Plan FIP destínase á formación a través de centros colaboradores de formación.

Estes cursos aprobáronse, como xa queda dito, segundo o establecido na Orde do 15 de novembro de 2002 pola que se establecía a convocatoria pública para a programación do Plan FIP correspondentes ao exercicio de 2003, a través das Comisións de Avaliación constituídas nos servizos centrais e en cada unha das delegacións provinciais da Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais.

Como xa comentamos en anteriores informes e desde a perspectiva de obxectivos deseñada no Programa Nacional, bótase en falta unha maior concreción, cando menos explicitada publicamente no contido da programación de cada ano para Galicia, as proxeccións e decisións económico-financeiras, que deben, nos termos do capítulo VI do referido Programa Nacional, expresarse anualmente nas correspondentes memorias de xestión ou como observa o obxectivo quinto do capítulo IV, se concreten plans de actuación formativa a partir da información obtida polos observatorios e priorizalo de acordo cos plans anuais de emprego. Xa referimos a importancia dos traballos que está a realiza-lo recentemente creado Instituto Galego das Cualificacións, dos que cabe subliñar o “Estudio do mercado laboral” en cada unha das catro provincias galegas no que se están a detectar as ocupacións nas que as ofertas de emprego exceden á demanda segundo as áreas funcionais, o que permite orientar ou induci-la homologación destas especialidades territorialmente nos centros colaboradores de formación ocupacional. A necesidade de tales axustes aparece acertadamente exposta na análise xa comentada contida no Plan Galego de Formación Profesional.

Na memoria da consellería que ocupa o apartado 2º desde capítulo contense o informe de inserción-metodolóxica de elaboración, e nel se nos di que a planificación e a programación dos cursos seguintes pútase en función do balance tras terminar un determinado curso nun territorio o ano anterior e a obtención dunha inserción laboral mínima. Con tales parámetros non se imparte o curso no ano seguinte ou cámbiase a outra especialidade. Parece tratarse dunha metodoloxía ex post, que garda pouca relación cos estudos previos de necesidades formativas ex ante, sen que tampouco se especifique o parámetro “inserción laboral mínima”, que evitaría a financiación de cursos previsiblemente de escasa ou nula demanda formativa.

En 2003 o número de cursos impartidos polos centros colaboradores, previamente homologados, é de 1.363 (2002:1.333) aous que asistiron un total de 21.993 (2002:22.005 alumnos), cun orzamento de 40.771.443 euros (2002:38.590.941 euros).

O cadro 6.4 informa da distribución sectorial por cursos, alumnos e orzamento asignada a centros colaboradores.

B) Cursos con compromiso de contratación

Os cursos *con compromiso de contratación* (cadro 6.1 FIP, FSE) foron 92 (2002) e 91 este ano, o número de alumnos 1.377 (2002: 1.374). Polo programa do FSE realizáronse 114 cursos (171 en 2002) formándose 1.612 alumnos (2.438 en 2002), cun orzamento 213.335 (255.506 no 2002). Non obstante sendo esta unha fórmula formativa de sumo interese as súas cifras no total da formación, tan só representan un 4,31% (6% en 2002) do presuposto de formación, e os alumnos formados mediante esta modalidade representan o 10,64% (2002: 10,64%) do total de alumnos formados neste ano. Nos cadros 6.6 e 6.7 reflíctese a distribución provincial de cursos FIP, alumnos e orzamento por sectores de actividade.

Chama a atención que sendo esta a fórmula que máis se aproxima ao modelo ideal de formación ocupacional, a que pon de evidencia unha necesidade formativa demandada con compromiso de inserción laboral vinculada a esa formación, os resultados lonxe de arrojar unha potenciación desta formación veña nos últimos anos diminuindo en tódolos seus datos.

C) Cursos Centros Propios (cadros 6.8 e 6.9)

Por último, os cursos impartidos polos Centros Propios da Xunta, representan un 7,48% dos seus recursos económicos, un 9,37% (2002:7,40%) do total de alumnos formados e un 12,95% (2002: 8,37%) do total de cursos.

Con cargo ao orzamento do Plan FIP impartíronse na programación de 2003 un total de 250 cursos (2002:155) de formación ocupacional en centros de titularidade da Xunta de Galicia, por un importe total de 7.044.507 (5.231.049). Nestes cursos participaron 3.616 (2002: 2.254) alumnos.

A programación impartida a través destes centros de formación propios da Xunta, trata de incorporar aquelas especialidades que os centros colaboradores non poden impartir ao non estar homologados, ben nalgúns dos concellos galegos ou nalgúns especialidades, coa finalidade de cubri-las lagoas territoriais e formativas da Programación do Plan FIP.

O cadro 6.9 expresa a distribución da mesma modalidade de cursos segundo os sectores.

6.3.2. Inserción Laboral

A través do cruce dos datos do sistema informático de formación profesional ocupacional e os do Servizo Público de Emprego de Galicia elabórase un informe anual sobre a inserción laboral dos alumnos participantes nos cursos de formación profesional ocupacional, que remataron o curso con avaliación positiva. A resultante de calcular o número de alumnos que remataron eses cursos con avaliación positiva e

que atoparon emprego nos doce meses posteriores, establecéndose como data límite o 30 de novembro do seguinte ano ao que recibiron o curso de formación profesional ocupacional, supón a cifra de inserción laboral.

Os datos de inserción laboral refírense á programación de 2002.

O informe xeral da inserción laboral dos cursos da programación de 2002 reflicte, aos 12 meses desde a data límite para a finalización dos cursos, unha cifra de 56,67% de alumnos inseridos laboralmente.

De acordo coa definición anterior de inserción laboral, os datos de cada ano refírense a aquel en que se impartiron os cursos; así, por exemplo, a columna do ano 2002 refírese a alumnos que foron formados nese ano e atoparon traballo antes do 30 de novembro do ano 2003.

Desde a nosa perspectiva continúaase sen definir qué debemos entender por inserción laboral derivada da formación e establecer unha metodoloxía que permita analizar e avalia-lo obxectivo esencial da formación. Non se pode entender por inserción laboral a situación dos alumnos do Plan FIP 2002 con avaliación positiva que, a data do estudio, estiveran de baixa como demandantes de emprego por colocación, outras causas, ou demanda suspendida, posto que os tres casos supoñen que deixan de considerarse como parados rexistrados. É necesario buscar un indicador máis preciso e axeitado. As ordes polas que se aprobaban o programa de fomento da contratación por conta allea para os últimos anos, establecía, como axuda á contratación indefinida inicial, a xornada completa ou parcial e a contratación inicial dos colectivos de desempregados obxecto de protección, a isto se complementaba ou sumaba con outra axuda, dun maior importe, cando se trataba da contratación de desempregados que realizaran cursos do Plan FIP nas programacións correspondentes a tales anos. Os datos que ofrece tal formulación son facilmente accesibles, unidos aos que se determinaran as demais modalidades contractuais, e unidos ao seguimento doutras alternativas de emprego, que relacionasen a formación impartida coa posterior colocación, de maneira directa ou indirecta, nun período temporal prudencial tralas accións formativas, permitiría aproximarse a un razoable estudio da inserción conseguida por esta concreta acción, permitindo afinar, coas demais medidas xa comentadas, os sucesivos programas anuais. A tal fin resultan de sumo interese os estudos de mercado laboral por provincia publicados nos últimos anos. Tales estudos delimitan por áreas funcionais o paro rexistrado, as ofertas de emprego recibidas no Servizo Galego de Colocación, as demandas de emprego e os centros homologados para a formación. Tales instrumentos permiten axotar ou delimita-la acción formativa eficaz, a tendente a realizar axilmente unha formación demandada e vincular a un obxectivo apreciable de inserción profesional, claramente verificable por tales indicadores.

O cadro de inserción laboral por especialidades (cadro 6.11) permítenos, aínda con tales reservas, observar como xa reflicte o informe da consellería que sistematicamente hai seis especialidades que sempre superan o 60%: Automoción, Edificación e obras públicas, Fabricación de equipos electromecánicos, Industria pesada e construción metálica, Industrias químicas e Transporte e comunicacións. Entre todas destaca Automoción, que nunca baixa do 84% e, incluso, chega no ano 2000 ao 96,42%.

■ Cadro 6.9

Inserción laboral por familias profesionais. 1998/2003

	1998/99	1999/00	2000/01	2001/02	2002/03
Agraria	46,98	39,89	45,11	42,13	48,11
Administración e oficinas	50,45	44,80	47,04	47,48	52,86
Artesanía	31,68	34,36	33,78	32,50	40,91
Automoción	84,76	85,46	96,42	87,50	84,77
Comercio	58,52	61,87	61,61	60,04	60,27
Docencia e investigación	46,84	45,64	39,49	59,26	65,98
Servizos ás empresas	53,37	47,04	48,81	49,69	51,13
Edificación e obras públicas	63,82	60,11	61,09	61,26	62,75
Fabricación de equipos electromecánicos	62,50	60,87	63,86	67,74	68,70
Industrias agroalimentarias	48,75	52,80	58,74	49,26	50,67
Industrias gráficas	44,21	48,15	52,54	55,71	50,00
Información e manifestacións artísticas	55,27	44,09	52,76	47,69	52,25
Industria pesada e construcións metálicas	79,45	76,05	82,82	81,67	83,79
Industrias químicas	60,53	60,29	65,58	56,41	52,31
Industrias téxtiles, da pel e o coiro	54,66	59,01	66,80	61,80	55,66
Industrias da madeira e a cortiza	57,98	51,75	51,16	44,51	64,65
Montaxes e instalacións	62,91	60,57	63,13	57,14	63,11
Mantemento e reparación	70,40	63,34	63,49	62,50	71,81
Industrias manufactureiras diversas	-	-	94,42	99,44	-
Pesca e acuicultura	42,00	45,45	-	53,85	42,86
Prod., transf. e distrib. de enerxía e auga	58,00	50,82	68,75	70,00	66,00
Sanidade	47,61	44,75	48,96	49,48	51,70
Seguros e finanzas	54,55	56,06	44,32	50,76	54,83
Servizos á comunidade e persoais	48,16	45,93	49,22	51,69	50,84
Transportes e comunicacións	64,36	64,24	70,73	66,27	71,52
Turismo e hostalería	51,21	47,82	53,90	54,43	56,72

Fonte: Dirección Xeral de Formación e Colocación. Subdirección Xeral de Formación Ocupacional.

Pola contra, e fronte ao resto das especialidades que se sitúan moi preto da media, figuran con niveis máis baixos Agraria e Artesanía (que en ningún dos anos estudados acadou o 50%).

6.4. Formación continua

Finalizada a vixencia dos II Acordos de Formación Continua, firmados en decembro de 1996 por un período de catro anos, e no marco do diálogo social e en desenvolvemento do Acordo de Bases sobre a Política de Formación Profesional e do II Programa Nacional de Formación Profesional, o Goberno e as organizacións empresariais e sindicais conviñeron a súa renovación, unha vixencia temporal, que comezará a partir do ano 2001 e rematará o 31 de decembro de 2004, mantendo os elementos positivos do sistema e recollendo, nos dous acordos que configuran o marco da formación continua, III Acordo Bipartito da Formación Continua e Acordo Tripartito, os principios e liñas esenciais da formación continua necesarios para cumprí-los retos que a formación ao longo de toda a vida debe afrontar.

Así, o III Acordo consolida o protagonismo das organizacións empresariais e sindicais no desenvolvemento do sistema e a articulación do mesmo en base, principalmente, **á negociación colectiva sectorial**, reforzando, por tanto, o diálogo social, como instrumento esencial para a regulación e funcionamento de ámbitos moi importantes das relacións laborais. O modelo xa vixente se adecúa á Estratexia Europea de Emprego, nacida a raíz do Cume Europeo sobre o Emprego de Luxemburgo, que outorga aos interlocutores sociais un papel fundamental e crecente na configuración e posta en práctica da formación ao longo da vida, elemento fundamental da adaptabilidade das empresas ao novo entorno económico.

O novo acordo tripartito introduce modificacións que permitirán un mellor acceso das empresas e traballadores que se podan beneficiar do Sistema de Formación Continua e súa adaptación ás necesidades de formación dos traballadores:

Consideración específica de Plans de Formación Profesional para a Economía Social, tendo en conta o seu maior desenvolvemento e as súas particularidades, aínda cando o devandito sector tivo acceso ás Axudas de Formación Continua.

Compromisos orzamentarios específicos para dotar de formación a traballadores que, nin eles nin as empresas nas que traballan, teñen a obriga legal de cotizar pola continxencia de formación profesional, consolidándose así un dos principios que configuran o noso modelo social: o principio de solidariedade entre os que aportan recursos e os que se benefician do sistema.

Asignación da parte de cota de formación profesional que se destinará anualmente **a formación de desempregados e a formación de ocupados, de acordo coa evolución do mercado de traballo e as necesidades de formación de cada grupo. Adecuación das Axudas de Formación Continua ás prioridades de formación de traballadores marcadas na Estratexia Europea de Emprego e Fondo Social Europeo.**

O Subsistema Nacional de formación continua, no marco do Programa Nacional de Formación Profesional, artículase en base ao III Acordo Nacional de Formación Continua, de carácter bipartito, que configura a estrutura participativa do devandito subsistema e ao presente acordo de carácter tripartito, que dispón a xestión e financiamento do mesmo.

A consideración da Formación Continua como instrumento esencial para garantir a formación ao longo da vida; a necesaria adaptación dos traballadores e das empresas á nova sociedade baseada no coñecemento e o mantemento da capacidade profesional dos traballadores nos supostos de cambios e mutacións dos procesos productivos, todo elo no marco da estratexia europea de emprego.

As Iniciativas de Formación Continua, financiadas ao abeiro do presente acordo e de conformidade co establecido no III Acordo Nacional, son:

- Plans de formación de empresas, presentados por empresas de 100 ou máis traballadores.
- Plans de formación agrupados de ámbito sectorial, dirixidos a dous ou máis empresas do mesmo sector; que agrupen, no seu conxunto, ao número mínimo e máximo de participantes que, no seu caso, se estableza na correspondente convocatoria.

Poderán ser solicitantes destes plans:

a) Calquera das empresas agrupadas no plan de formación, que solicite a subvención no seu nome e en representación doutras do mesmo sector; acreditando dita representación mediante a presentación dos correspondentes documentos de apoderamento.

b) As organizacións sindicais e empresariais máis representativas, así como as representativas no ámbito sectorial e territorial igual ou superior ao que pertencen as empresas ou colectivos que conformen o plan. A estes efectos se acreditará a representatividade das referidas organizacións en virtude da súa participación na negociación colectiva directamente a través das organizacións que as integran.

Poderán así mesmo solicitar plans agrupados para os seus respectivos ámbitos as fundacións bipartitas nadas ou amparadas na negociación colectiva sectorial estatal e que estatutariamente teñan encomendada a formación dos traballadores.

c) Cando as empresas agrupadas pertencentes ao mesmo sector sexan cooperativas e/ou sociedades laborais, poderán solicitar estes plans as súas organizacións sempre que teñan notable implantación no ámbito sectorial igual ou superior ao que pertencen as empresas e colectivos que conformen o plan.

O solicitante dun plan agrupado ostentará a representación do conxunto das empresas agrupadas e asumirá os dereitos e obrigas derivados da concesión das axudas públicas.

■ Plans intersectoriais, que terán por obxecto a formación dos traballadores en competencias transversais e horizontais a varios sectores da actividade económica. Poderán presentar plans intersectoriais as organizacións empresariais e/ou sindicais máis representativas no ámbito territorial correspondente.

■ Plans de formación específicos da economía social. Dadas as especiais características da economía social e sen prexuízo do establecido para os plans de formación de empresa e plans de formación agrupados, poderanse presentar plans de formación, de ámbito estatal ou autonómico dirixidos a dous ou máis cooperativas e/ou sociedades laborais que, sen pertencer a un mesmo sector productivo, atendan demandas formativas derivadas da natureza xurídica de aquelas ou de necesidades de carácter transversal.

Poderán solicitar estes plans as federacións e confederacións de cooperativas e/ou sociedades laborais con notable implantación no ámbito estatal ou autonómico a que se dirixa o plan.

■ Medidas complementarias e de acompañamento á formación que pretendan a realización de estudos de detección de necesidades formativas, a elaboración de ferramentas e/ou metodoloxías aplicables á formación continua. Anualmente farase unha convocatoria pública na que se especificarán os estudos, ferramentas e metodoloxía a realización da cal se considere necesaria para o mellor funcionamento e eficacia da formación continua. Teranse en consideración as propostas que neste sentido podan realizar as comisións paritarias sectoriais correspondentes.

Sen prexuízo do anterior, excepcionalmente poderanse solicitar axudas para realizar outros estudos ou proxectos que, non habendo sido previstos en dita convocatoria, se consideren de interese para a formación continua.

- En ambos casos poderán ser solicitantes das axudas para financiar as medidas complementarias e de acompañamento calquera empresa, entidade ou organización que, observando as bases e criterios para a súa concesión, se axuste aos obxectivos esixidos para este tipo de iniciativas.

Estableceranse as medidas oportunas para que o resultado das accións complementarias e de acompañamento á formación continua repercuta na mellora do sistema, debendo garantirse para elo a súa máxima difusión.

- Permisos individuais de formación, dirixidos a traballadores asalariados que pretendan o desenvolvemento ou adaptación das súas cualificacións técnico-profesionais ou da súa formación persoal, cando ditas formacións estean recoñecidas nunha titulación oficial.

Poderán tamén acceder ás axudas de formación continua reguladas neste acordo, **os traballadores encadrados no Réxime Especial Agrario da Seguridade Social, os autónomos e os que aínda non estando ocupados se atopen nalgunha das seguintes situacións:**

- Traballadores a tempo parcial (fixos descontinuos) nos períodos de non ocupación.
- Traballadores que pasen a situación de desemprego cando se atopen en período formativo.
- Traballadores acollidos a regulación de emprego nos períodos de suspensión de emprego, cos requisitos e características que en cada caso se determinen polo INEM.

As iniciativas de formación financiaranse coa parte de cota de formación profesional destinada a tal fin, así como coas achegas realizadas polo Fondo Social Europeo no marco dos programas operativos. A tal efecto, a Fundación Tripartita para a Formación no Emprego establecerá os mecanismos e procedementos de xestión oportunos a fin de observalo cumprimento da normativa comunitaria, tanto na regulación xeral establecida nos regulamentos xerais e do Fondo Social Europeo, como no específico sobre Axudas á Formación nas Empresas.

Anualmente estableceranse as convocatorias de Axudas para a Formación Continua nas que se determinarán as prioridades en relación cos beneficiarios destinatarios das axudas, as accións formativas a desenvolver, dentro das modalidades previstas neste acordo, tendo en conta o establecido no Plan Nacional de Acción para o Emprego, na Estratexia Europea de Emprego, os obxectivos marcados polo Fondo Social Europeo (FSE) e os criterios e prioridades establecidos polas comisións paritarias correspondentes.

O procedemento de concesión de Axudas de Formación Continua axustarase ao previsto na Lei de procedemento administrativo e normas de desenvolvemento, aplicándose así mesmo, os principios, requisitos e obrigas que para os beneficiarios e solicitantes de subvencións públicas establece a Lei xeral presupuestaria. O procedemento aplicarase directamente pola Fundación Tripartita para a Formación no Emprego. Non obstante, o pago das axudas realizarase polo Inem, previa resolución administrativa da dirección xeral de dito organismo autónomo. A determinación do importe das Axudas de Formación Continua realizarase mediante módulos obxectivos que se aplicarán en función do número de participantes e das horas de for-

mación impartidas, nos supostos de Planes de Formación, ou de calquera outro parámetro obxectivo no suposto de medidas complementarias e de acompañamento á formación.

Á data de cierre da redacción deste informe o FORCEM non remitiu a memoria de resultados correspondente ao ano 2003.

6.5. Outras políticas activas de Emprego.

Balance de resultados 2003

Os datos contidos neste epígrafe proceden do documento “Medidas activas de emprego. Balance de resultados 2003”, en execución dos Acordos sobre medidas para o crecemento e o emprego en Galicia.

Os orzamentos e o número de beneficiarios do conxunto de medidas, foron os que se reflicten no seguinte cadro-resumo.

	Nº beneficiarios	Nº Expedientes/entidades
Fomento do emprego e a estabilidade	10.208	5.891
Economía social e autoemprego	7.468	6.774
Programas de cooperación con Entidades Locais e outras Administracións	6.734	728
Totais	28.357	27.877

6.5.1. Actuacións para o fomento do emprego e a estabilidade laboral

No marco das Medidas Activas de Emprego as accións dirixidas á contratación por conta allea teñen como finalidade favorecer a estabilidade e a creación de emprego e facilita a inserción laboral de desempregados con maiores dificultades no mercado de traballo, complementando a comunidade autónoma os incentivos e subvencións establecidas polas medidas estatais de fomento do emprego.

O conxunto de actuacións neste ámbito, concrépanse en primeiro lugar, no cadro 6.12.

Dos distintos programas que conforman as actuacións para fomento da estabilidade e do emprego por conta allea, 8.350 traballadores (82%) accederon a un contrato indefinido; e 1.858 (28%) a un contrato temporal ou de duración determinada, dos que 1.778 responden á modalidade de contratación en prácticas, e 65 foron contratos temporais celebrados con desempregados pertencentes a colectivos de risco de exclusión social; 235 (3%) traballadores beneficiáronse dos incentivos para favorecer a conciliación da vida laboral e familiar.

■ Cadro 6.12

Actuacións para o fomento do emprego e a estabilidade laboral. Galicia. 2003

Procedemento	Nº expedientes	Nº traballadores
Contratación indefinida discapitados	308	374
Fomento da contratación indefinida	3.912	7.747
Fomento dos contratos en prácticas	1.387	1.778
Conciliación da vida laboral e familiar	235	235
Contratación traballadores en risco de exclusión social	49	74
Total	5.891	10.208

Fonte: Medidas Activas de Balance de Resultados 2003. Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais

Para a valoración de tales medidas remitímonos ao xa dito no capítulo de contratación.

Xa observamos no cadro 5.30 que o total de contratos realizados para o fomento da contratación indefinida, sumando os de contratación inicial dos colectivos de difícil inserción, máis a transformación de contratos temporais, arroxaba un total de 42.501. A Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais subvencionou deles, 7.747 contratos, do que 4.054 proceden de indefinidos de orixen e 3.693 de transformación de contratos temporais en indefinidos.

Con todo o máis salientable no apoio da contratación indefinida foi a reorientación e circulación dos seus programas ao impulso e ao incremento da taxa de estabilidade laboral mínima nos cadros de personal laboral das empresas galegas e a inserción laboral dos colectivos de prioridade. A esixencia de estabilidade media para o acceso aos incentivos para estas modalidades de axuda estableceuse en 2003 nun 65%

Outra liña de subvención diríxese a potencia-los contratos en prácticas, xa examinados no capítulo 5, apartado 5.2.6. Os seus obxectivos son mellora-la duración desta contratación como mínimo a un tempo non inferior a doce meses e ao tempo incentiva-la contratación en prácticas vinculada a proxectos de I+D. O número de traballadores receptores deste programa foi de 1.778 (2002: 1.917).

As accións vinculadas a I+D supuxeron a realización de contratos de prácticas para 24 (2002:18) xoves titulados.

Outra liña diríxese a subvencionar-la substitución de traballadores por causa de maternidade, adopción e acollemento e por excedencia para o coidado de fillos, favorecendo a conciliación da vida laboral e familiar. Complementáanse mediante tales axudas as bonificacións establecidas en materia de seguridade co obxectivo de trasladar-lo custo de tal continxencia ao público na pretensión de minora-los seus efectos sobre o empresario, no contexto das medidas estatais implantadas en 1998 e reforma do 2001, e facilita-la substitución de traballadores por causa de maternidade-paternidade. Con tal finalidade, concedéronse axudas a empresas para 235 (2002:383) traballadores acollidos a tales medidas.

Por último, concedéronse 70 (2002:55) axudas para outros tantos traballadores de difícil reinserción ou en perigo de exclusión social. O traballador tipo é predominantemente home, menor de 30 anos, que é contratado por unha empresa do sector servizos.

6.5.2. Actuacións para o desenvolvemento da economía social e do autoemprego

■ Cadro 6.13

Actuacións para o fomento do emprego e a estabilidade laboral. Galicia. 2003

Procedemento	Nº expedientes	Nº traballadores
Iniciativas de Emprego: ILES/IER/lelbs	(*) 147	413
Aboamento de cotas á Seguridade Social	1.548	757
Axudas a cooperativas e sociedades laborais	(*) 273	810
Adquisición da condición de socio traballador	225	225
Promoción do emprego autónomo	4.368	3.782
Creación ou ampliación centros especiais de emprego	(*) 25	148
Mantemento centros especiais de emprego	(*) 81	1.273
Emprego autónomo de traballadores con discapacidade	107	60
Total	6.774	7.468

(1) Número de entidades ou centros especiais de emprego

Fonte: Medidas de Emprego. Balance de Resultados 2002. Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais

A) Promoción do emprego en cooperativas e sociedades laborais

As medidas de fomento do emprego complétanse con medidas de apoio a novas iniciativas e fórmulas empresariais que se engloban baixo o concepto de economía social (cooperativas, sociedades anónimas laborais, autónomos, ILE, iniciativas de emprego rural, etc.).

En 2003 (cadro 6.13) beneficiáronse 7.468 (2002: 8.032) traballadores das axudas ao autoemprego e á economía social.

Destas medidas, se beneficiaron 1.035 (2002:1.643) traballadores, deles 810 (2002:957) traballadores do programa de promoción do emprego en cooperativas e sociedades anónimas laborais e 225 (2002: 686), para adquisición de socio traballador; percibindo axudas pola capitalización da súa prestación de desemprego co obxecto de incorporarse a unha cooperativa ou sociedade laboral, e 3.782 (2002: 3.730) traballadores desempregados crearon o seu propio posto de traballo como autónomos.

As rendas para o inicio da actividade configuráronse como unha axuda aos desempregados para adquisición da condición de socio traballador dunha cooperativa de traballo ou sociedade laboral. O 90% desta renda incorporouse a unha sociedade limitada laboral. Un 10% a unha cooperativa e un 1% a unha sociedade anónima laboral, predominantemente dos sectores de servizos e industrial.

Do abono de cotas aos perceptores da prestación por desemprego na súa modalidade de pago único beneficiáronse 757 traballadores.

B) Apoio ao emprego autónomo

Neste ano 3.782 desempregados beneficiáronse deste programa que pretende fomentar a creación do propio negocio ou actividade como traballador autónomo.

Deles 1.941 foron mulleres (51%) e 1.841 homes (49%). Por razón de idade, o 40% dos beneficiarios son menores de 30 anos, o 48% teñen unha idade entre 30 e 45 anos, e un 12% son maiores de 45 anos. O tempo de permanencia dos beneficiarios destas axudas en desemprego previa a solicitude é no 74% dos casos do 74%, o 13% son parados de longa duración e o 13% levan entre 6 e 12 meses en paro. O 79% desenvolven a súa actividade no sector servizos.

6.5.3. Integración laboral dos traballadores con discapacidade

A incorporación ao mercado de traballo deste colectivo efectúase a través da creación ou ampliación de centros especiais de emprego, o que supuso a incorporación de 148 traballadores, o mantemento dos cadros de persoal minusvalido dos 81 centros especiais de emprego xa existentes nesta comunidade autónoma e que ocupan a 1.273 traballadores e as axudas ao autoemprego como traballadores por conta propia, do que se beneficiaron este ano 60 minusválidos.

6.5.4. Iniciativas de Emprego: Iniciativas locais de emprego (ILES), Iniciativas de Emprego rural (IER) e Iniciativas de Base tecnolóxica (lebt's)

Neste ano o conxunto destas iniciativas permitiu a creación de 413 novos empregos, deles corresponden a ILES 316 postos, as de emprego rural 35 postos e 62 nas lebt's.

6.6. Programas de Cooperación e Escolas Obradoiro

■ Cadro 6.14

Resumo-programas de cooperación con entidades locais. Galicia. 2003

Denominación do programa	Entidades	Traballadores
Axudas para a contratación de desempregados para a realización de obras ou servizos de interese xeral	336	6.002
Axudas para a contratación de técnicos locais de emprego	238	259
Axudas para a contratación de servizos públicos con determinadas empresas creadas nos últimos 3 anos	63	239
Total	637	6.500

Fonte: Medidas Activas de Emprego. Balance de Resultados 2002. Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais

6.6.1. Programas de Cooperación con Entidades Locais

Este programa comprende a contratación de traballadores desempregados para a realización de obras e servizos de interese xeral o social (orientados a potenciar a xeración de novos postos de traballo en relación a novos xacementos de emprego).

O número de entidades locais beneficiarias foi de 336, participando neste programa 6.002 traballadores desempregados.

Inclúese así mesmo o programa labora que permitiu a contratación efectiva de 2.960 beneficiarios deste programa e no que participaron 284 concellos.

O programa de contratación de Técnicos Locales de Empleo sitúa o número destes técnicos en 259, que realizan o seu traballo en 238 entidades locais.

Finalmente danse outras axudas para a contratación de servizos públicos con empresas creadas nos últimos tres anos (fundamentalmente ILES), o que beneficiou a 239 traballadores.

6.6.2. Programas de Cooperación con outras administracións distintas da local, universidades e entidades sen ánimo de lucro

■ Cadro 6.15

Resumo-programas de cooperación con outras administracións e entidades sen ánimo de lucro. Galicia. 2003

Denominación do programa	Entidades	Traballadores
Axudas para a contratación de desempregados para a realización de obras ou servizos de interese xeral	210	935
Axudas para a contratación de axentes de emprego e unidades de apoio	56	149
Total	266	1.084

Fonte: Medidas Activas de Empleo. Balance de Resultados 2002. Consellería de Asuntos Sociais. Emprego e Relacións Laborais

Este programa comprende en primeiro lugar a contratación de traballadores desempregados para a realización de obras e servizos de interese xeral ou social (orientados a potenciar a xeración de novos postos de traballo en relación a novos filóns de emprego, o tempo que a xeración de novas actividades que impulsadas inicialmente pola administración se manteñan pola iniciativa privada).

Neste ano tódalas axudas concedéronse para a prestación de servizos, as entidades beneficiarias foron 210 e o número de traballadores de 935.

Completase esta cooperación con axudas para contratación de axentes de emprego e unidade de apoio que permitiu contratar a 149 traballadores (105 axentes e 44 traballadores de apoio).

6.7. Escolas obradoiro, Obradoiros de Emprego e Unidades de Promoción e Desenvolvemento (cadro 6.16)

O cuadro 6.16 da mostra da evolución que están experimentando as escolas obradoiro

■ Cadro 6.16

Escolas obradoiro, obradoiros de emprego e unidades de promoción e desenvolvemento. Galicia. 2003

Escolas obradoiros e obradoiros de emprego

	Nº de EE.OO, CC.OO. e OO.EE	Nº alumnos
En funcionamento a 01/01/2003	63	2.616
Rematadas a 31/12/2003	58	2.373
Iniciadas en 2003	39	1.580
En vigor a 31/12/2003	44	1.823

Escolas obradoiro e obradoiros de emprego dos camiños de Santiago

	Nº de EE.OO, CC.OO. e OO.EE	Nº alumnos
En funcionamento a 01/01/2003	7	351
Rematadas a 31/12/2003	5	251
Iniciadas en 2003	3	90
En vigor a 31/12/2003	5	190

Unidades de promoción e desenvolvemento

	Nº de EE.OO, CC.OO. e OO.EE	Nº alumnos
En funcionamento a 01/01/2003	4	30
Rematadas a 31/12/2003		
Iniciadas en 2003		
En vigor a 31/12/2003	4	30

Fonte: Medidas Activas de Emprego. Balance de Resultados 2002. Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais

O programa de obradoiros de emprego, creado en 1999 e dirixido a mellora-las posibilidades de ocupación dos desempregados de vintecinco ou máis anos de idade, especialmente daqueles colectivos con especiais dificultades de inserción laboral (parados de longa duración, maiores de corenta e cinco anos, mulleres e persoas con discapacidade) supuxo o funcionamento de 78 ao longo de 2003 e unha participación de 3.063 desempregados. Os mesmos programas extendéron-se asemade aos programas Labora, permitindo a contratación de 739 mozos.

No ano 2003 continúan funcionando catro Unidades de Promoción e Desenvolvemento, complementario e para avaliar os proxectos de escolas obradoiro, casas de oficios e obradoiros de emprego, coa participación dun total de 30 traballadores.

Continua o programa das escolas obradoiro e obradoiros de emprego dos Camiños de Santiago que comezou a finais de 2000.

6.8. Programa de fomento de inserción laboral de mulleres vítimas de violencia doméstica

No ano 2003 no marco de lei estatal de protección aprobouse este programa de inserción laboral (víctima de violencia doméstica, galega e estar desempregada) que

comprende un conxunto de medidas agrupadas dun lado nas que pretenden a proximidade de acceso aos programas de mellora da empregabilidade, os mixtos de formación-emprego e os de cooperación ou experienciais. Doutro supón a datación de incentivos adicionais para a contratación por conta allea e o autoemprego. As propostas aprobadas comprenden a 18 mulleres vítimas da violencia doméstica. As medidas solicitadas como medida activa de emprego o acceso a un contrato temporal de inserción de 12 meses de duración.

PARTE I. A NEGOCIACIÓN COLECTIVA EN GALICIA

7.1. Metodoloxía

Faise neste capítulo un estudo da negociación colectiva en 2003, para o que, e seguindo coa metodoloxía de anos anteriores, analizáronse os convenios colectivos asinados e revisados neste ano que teñen vixencia e efectos económicos durante o ano 2003.

Os datos estatísticos foron elaborados en base ó propio contido dos convenios colectivos e ó establecido nas follas estatísticas que de xeito preceptivo os acompañan, e que foron achegados puntualmente a este Consello pola Dirección Xeral de Relacións Laborais.

Inclúese neste estudo ademais da negociación colectiva estatutaria, de eficacia xeral, os pactos extraestatutarios e os acordos reguladores para persoal funcionario e

pactos de tipo mixto que regulan de xeito unitario a todo tipo de persoal que presta servizos nas distintas administracións públicas.

Para a elaboración da media ponderada do incremento salarial pactado tivéronse en conta os incrementos salariais indicados nos convenios de xeito porcentual así como as cláusulas de revisión salarial recollidas nos convenios asinados e revisados este ano.

Tamén se reflicte neste informe a media ponderada tendo en conta as cláusulas de revisión salarial do ano 2002 que non tiñan efectos retroactivos senón que indicaban o inicio dos seus efectos para este ano 2003.

Comezouse neste ano por parte do Consello a elaborar unha base de datos cos convenios de ámbito superior ó da comunidade autónoma que afectan a traballadores en Galicia, información que figura na segunda parte deste informe.

Partiuse dos convenios publicados no BOE que teñen vixencia para o ano 2003 ou posterior, combinando esta información coa remitida pola Subdirección Xeral de Estatísticas Sociais e Laborais do Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais a fin de recoller só os que teñen traballadores afectados nalgunha das catro provincias galegas.

Os datos do número de traballadores afectados por estes convenios son de elaboración propia do Consello en base ós datos remitidos polo Instituto Galego de Estatística (IGE) para os convenios de sector e contactando directamente cos departamentos de recursos humanos das empresas para os convenios de empresa.

A fonte dos datos remitidos polo IGE son as Contas de cotización á Seguridade Social (Tesourería Xeral da Seguridade Social).

7.2. Estrutura da negociación colectiva

En Galicia existen un total de 701 convenios colectivos, xa sexan vixentes ou prorrogados tacitamente (cadro 7.1). Inclúense neste total tamén aqueles pactos de eficacia limitada e acordos reguladores dos que se ten coñecemento.

Como viña acontecendo en anos anteriores, incrementouse o número total de convenios existentes, asinándose por primeira vez 36 novos convenios (cadro 7.2) dos cales 1 é de sector e 35 de empresa, continuando deste xeito a tendencia á fragmentación da negociación colectiva.

En 2003 foron asinados e/ou revisados 253 convenios colectivos (204 asinados e 49 revisados) dos que 79 son de sector e 174 de empresa (cadros 7.3 e 7.4).

Ós convenios asinados este ano hai que engadirlle 213 convenios asinados en anos anteriores que teñen vixencia para o ano 2003 ou posterior, dando así un total de 417 convenios colectivos con vixencia expresa para o 2003, o que supón un 59,49% do total existente, e que afectan a 341.216 traballadores e 57.758 empresas.

Comparando estes datos cos do ano anterior, obsérvase un menor número de convenios negociados ou revisados, xa que no 2002 foron 279. A pesares disto, e tendo en conta os convenios asinados en anos anteriores que teñen vixencia para o ano 2003 ou posterior, o número de traballadores con convenio vixente en 2003 é superior ó do ano precedente.

**Evolución da estrutura global da negociación colectiva. Por provincias.
Galicia. 1999-2003**

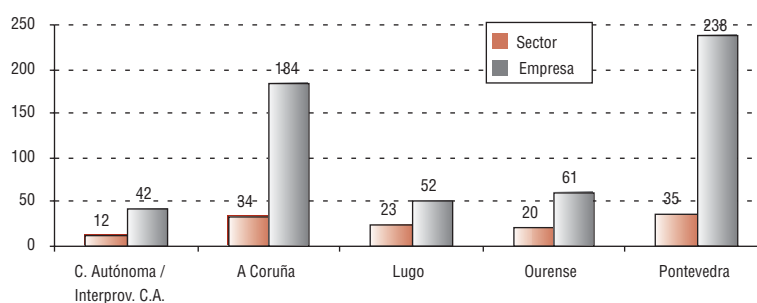
■ **Cadro 7.1**

	C. Autónoma / Interprov. C.A.	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
Sector	9	36	23	17	37	122
Empresa	29	147	46	53	200	475
Total 1999	38	183	69	70	237	597
Sector	11	36	23	19	37	126
Empresa	31	167	48	58	211	515
Total 2000	42	203	71	77	248	641
Sector	11	37	23	19	37	127
Empresa	36	173	50	59	210	528
Total 2001	47	210	73	78	247	655
Sector	12	34	23	20	35	124
Empresa	42	171	53	59	227	552
Total 2002	54	205	76	79	262	676
Sector	12	34	23	20	35	124
Empresa	42	184	52	61	238	577
Total 2003	54	218	75	81	273	701

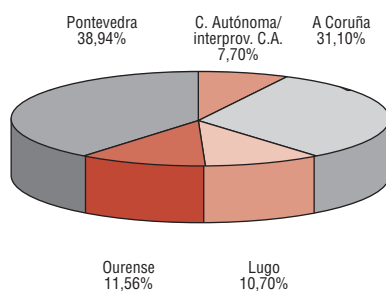
Neste cómputo total contabilízanse convenios colectivos e acordos reguladores

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

Ano 2003. Distribución territorial

Ano 2003. Representación porcentual da distribución territorial

Convenios colectivos de sector e empresa asinados por vez primeira. Por provincias e sectores económicos. Galicia. 2003

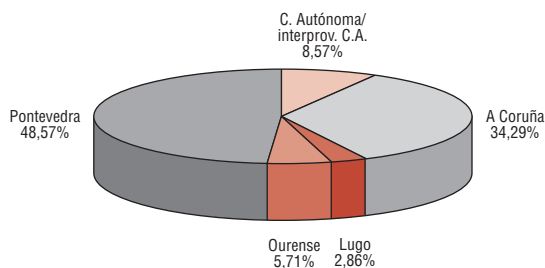
■ Cadro 7.2

Sector	C. Autónoma / Interprov. C.A.	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
Agric. e Pesca	-	-	-	-	-	0
Industria	-	-	-	-	-	0
Construción	-	-	-	-	-	0
Servizos	1	-	-	-	-	1
Total	1	0	0	0	0	1

Empresa	C. Autónoma / Interprov. C.A.	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
Agric. e Pesca	-	1	-	-	-	1
Industria	-	3	1	1	3	8
Construción	-	-	-	-	-	0
Servizos	3	8	-	1	14	26
Total	3	12	1	2	17	35

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

Convenios colectivos de empresa negociados por primeira vez. Porcentaxe provincial

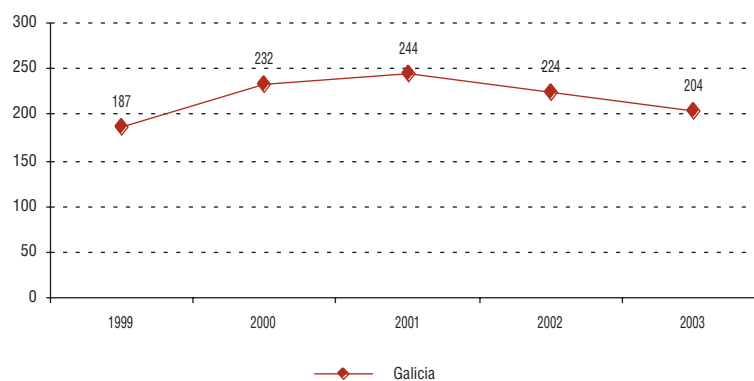

Evolución dos convenios colectivos asinados. Por provincias. Galicia. 1999-2003

■ Cadro 7.3

	C. Autónoma / Interprov. C.A.	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
Sector	4	15	10	13	14	56
Empresa	12	32	10	17	60	131
Total 1999	16	47	20	30	74	187
Sector	5	10	8	17	15	55
Empresa	8	54	18	26	71	177
Total 2000	13	64	26	43	86	232
Sector	2	17	13	16	18	66
Empresa	8	48	18	22	82	178
Total 2001	10	65	31	38	100	244
Sector	5	12	8	15	15	55
Empresa	20	39	17	16	77	169
Total 2002	25	51	25	31	92	224
Sector	4	10	9	13	15	51
Empresa	8	49	11	20	65	153
Total 2003	12	59	20	33	80	204

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

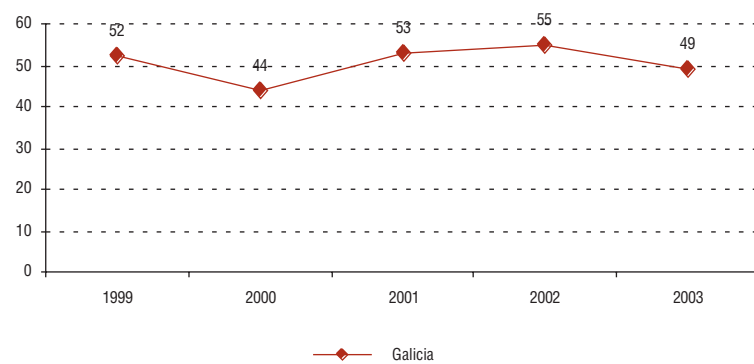

**Evolución dos convenios colectivos revisados.
Por provincias. Galicia. 1999-2003**

■ Cadro 7.4

	C. Autónoma / Interprov. C.A.	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
Sector	0	11	3	2	7	23
Empresa	1	5	4	3	16	29
Total 1999	1	16	7	5	23	52
Sector	1	13	5	1	5	25
Empresa	2	3	2	5	7	19
Total 2000	3	16	7	6	12	44
Sector	1	9	5	3	6	24
Empresa	2	9	4	3	11	29
Total 2001	3	18	9	6	17	53
Sector	2	7	6	3	6	24
Empresa	0	12	1	6	12	31
Total 2002	2	19	7	9	18	55
Sector	3	11	4	4	6	28
Empresa	0	5	3	5	8	21
Total 2003	3	16	7	9	14	49

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

7.3. Ámbitos de aplicación

7.3.1. Funcional

O 68,77% dos convenios asinados e revisados este ano son de empresa e o 31,23% son de sector. Non obstante o anterior, tal e como veremos na análise do ámbito persoal, a maioría dos traballadores e das empresas están afectados por convenios de sector.

Continuando coa mesma liña que en anos anteriores, seguen sendo o sector servizo e o da industria os que agrupan o maior número de convenios (cadro 7.5).

■ Cadro 7.5

Convenios colectivos asinados e revisados. Por sector e grupos de empresas, empresas e ámbitos. Por provincias e sectores económicos. Galicia. 2003

	Agric. e Pesca	Industria	Construcción	Servicios	Total
C. Autónoma / Interprov. C.A.					
Convenios de sector asinados	-	1	-	3	4
Convenios de sector revisados	-	1	-	2	3
Convenios de empresa asinados	-	3	-	5	8
Convenios de empresa revisados	-	-	-	-	0
A Coruña					
Convenios de sector asinados	-	2	2	6	10
Convenios de sector revisados	-	5	-	6	11
Convenios de empresa asinados	3	20	-	26	49
Convenios de empresa revisados	-	2	-	3	5
Lugo					
Convenios de sector asinados	-	4	1	4	9
Convenios de sector revisados	-	2	-	2	4
Convenios de empresa asinados	-	7	1	3	11
Convenios de empresa revisados	-	1	-	2	3
Ourense					
Convenios de sector asinados	-	5	1	7	13
Convenios de sector revisados	-	1	-	3	4
Convenios de empresa asinados	-	12	2	6	20
Convenios de empresa revisados	-	-	-	5	5
Pontevedra					
Convenios de sector asinados	-	6	1	8	15
Convenios de sector revisados	-	4	-	2	6
Convenios de empresa asinados	-	32	-	33	65
Convenios de empresa revisados	-	4	-	4	8
Galicia					
Convenios de sector asinados	0	18	5	28	51
Convenios de sector revisados	0	13	0	15	28
Convenios de empresa asinados	3	74	3	73	153
Convenios de empresa revisados	0	7	0	14	21

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

7.3.2. Territorial

O ámbito territorial de negociación máis empregado foi, un ano máis, o provincial, tan só o 5,93% dos convenios asinados e/ou revisados en 2003 foron de ámbito superior á provincia.

Por provincias, tal e como ven sendo habitual, Pontevedra é a que tivo máis actividade negocial, o 37,15% do total, seguida da Coruña cun 29,64%. As porcentaxes de Ourense e Lugo son 16,60% e 10,67% respectivamente.

7.3.3. Temporal

Os cadros 7.6 e 7.7 reflicten as vixencias medias dos convenios colectivos de sector e de empresa respectivamente.

A vixencia anual (54,90%) e bianual (31,37%) foi a máis utilizada nos convenios de sector.

Nos de empresa a vixencia máis utilizada foi a anual (o 36,60% dos asinados).

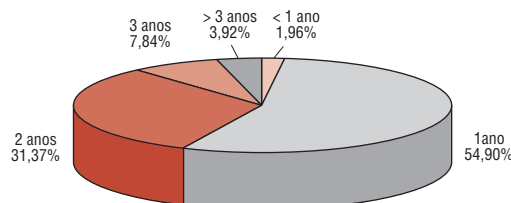
O 43,14% dos convenios de sector e o 62,09% dos convenios de empresa pactaron unha vixencia maior ou igual a 2 anos.

■ Cadro 7.6

Vixencias medias dos convenios colectivos de sector. Porcentaxe sobre o total de convenios asinados. Por provincias. Galicia. 2003

	C. Autónoma/ Interprov. C. A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
Menos de 1 ano	-	0,00	1	10,00	-	0,00	-	0,00	-	0,00	1	1,96
1 ano	1	25,00	4	40,00	4	44,44	10	76,92	9	60,00	28	54,90
De 1 a 2 anos	-	0,00	-	0,00	-	0,00	-	0,00	-	0,00	0	0,00
2 anos	3	75,00	2	20,00	4	44,44	3	23,08	4	26,67	16	31,37
De 2 a 3 anos	-	0,00	-	0,00	-	0,00	-	0,00	-	0,00	0	0,00
3 anos	-	0,00	1	10,00	1	11,11	-	0,00	2	13,33	4	7,84
Máis de 3 anos	-	0,00	2	20,00	-	0,00	-	0,00	-	0,00	2	3,92
Total	4	100	10	100	9	100	13	100	15	100	51	100

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

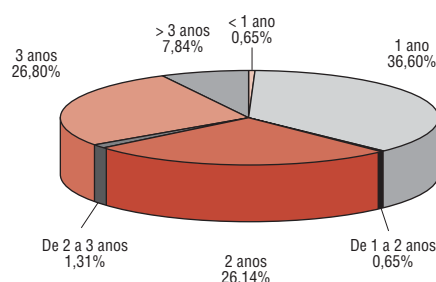

Cadro 7.7

Vixencias medias dos convenios colectivos de empresa. Porcentaxe sobre o total de convenios asinados. Por provincias. Galicia. 2003

	C. Autónoma/ Interprov. C. A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
Menos de 1 ano	-	0,00	1	2,04	-	0,00	-	0,00	-	0,00	1	0,65
1 ano	4	50,00	10	20,41	5	45,45	14	70,00	23	35,38	56	36,60
De 1 a 2 anos	-	0,00	-	0,00	1	9,09	-	0,00	-	0,00	1	0,65
2 anos	-	0,00	16	32,65	-	0,00	6	30,00	18	27,69	40	26,14
De 2 a 3 anos	-	0,00	1	2,04	-	0,00	-	0,00	1	1,54	2	1,31
3 anos	2	25,00	16	32,65	3	27,27	-	0,00	20	30,77	41	26,80
Máis de 3 anos	2	25,00	5	10,20	2	18,18	-	0,00	3	4,62	12	7,84
Total	8	100	49	100	11	100	20	100	65	100	153	100

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

7.3.4. Persoal

A negociación colectiva en Galicia no ano 2002 afectou a 284.960 traballadores (cadros 7.8 e 7.9). O 94,31% deles teñen reguladas as súas condicións de traballo por convenios de sector, sendo o sector servizos o que agrupa o maior número de traballadores (39,86%), seguido da construción (33,47%).

Nos convenios de sector, foi A Coruña a que acaparou o maior número de traballadores seguida de Pontevedra.

Nos convenios de empresa o 43,71% dos traballadores pertencen a convenios de Pontevedra e o 28,72% á Coruña.

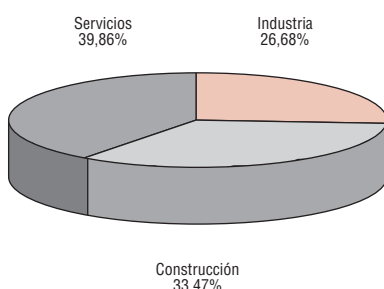
Cadro 7.8

Traballadores e empresas afectados por convenios colectivos asinados e revisados. Sector. Por provincias e sectores económicos. Galicia. 2003

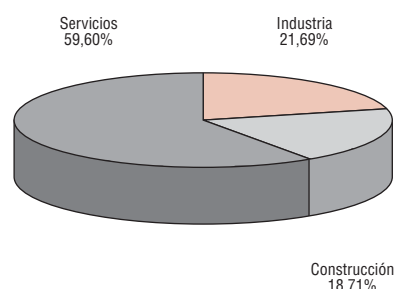
	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº traballad.	Nº empresas	Nº traballad.	Nº empresas	Nº traballad.	Nº empresas	Nº traballad.	Nº empresas	Nº traballad.	Nº empresas	Nº traballad.	Nº empresas
Agric. e Pesca	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0
Industria	3.024	105	23.915	2.779	6.421	2.073	6.961	600	31.375	5.060	71.696	10.617
Construción	-	-	43.500	3.600	8.618	903	7.820	658	30.000	4.000	89.938	9.161
Servizos	9.730	2.979	51.633	7.622	6.833	4.613	8.583	2.944	30.336	11.020	107.115	29.178
Total	12.754	3.084	119.048	14.001	21.872	7.589	23.364	4.202	91.711	20.080	268.749	48.956

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

Traballadores afectados, por sectores económicos

Empresas afectadas, por sectores económicos

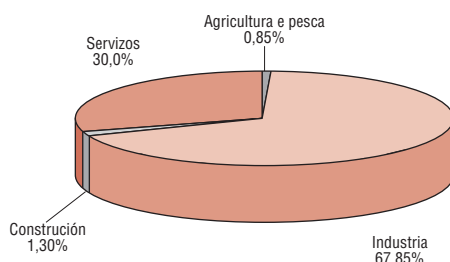
■ Cadro 7.9

Traballadores e empresas afectados por convenios colectivos asinados e revisados. Grupos de empresas, empresas e ámbitos inferiores. Por provincias e sectores económicos. Galicia. 2003

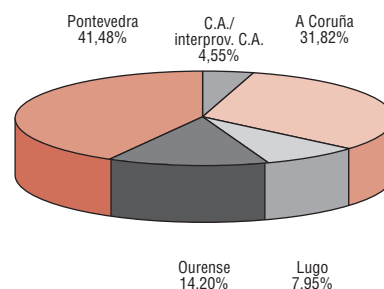
	C. Autónoma/ Interprov. C. A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	Nº	Nº	Nº	Nº	Nº	Nº	Nº	Nº	Nº	Nº	Nº
	traballad.	empresas	traballad.	empresas	traballad.	empresas	traballad.	empresas	traballad.	empresas	traballad.	empresas
Agric. e Pesca	-	-	138	3	-	-	-	-	-	-	138	3
Industria	1.214	3	2.913	24	616	8	1.429	12	4.827	36	10.999	83
Construcción	-	-	-	-	150	1	61	2	-	-	211	3
Servizos	441	5	1.605	29	230	5	329	11	2.258	37	4.863	87
Total	1.655	8	4.656	56	996	14	1.819	25	7.085	73	16.211	176

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

Traballadores afectados, por sectores económicos

Empresas afectadas, por provincias

No que a empresas se refire, a negociación colectiva de 2003 afectou a 49.132 empresas.

É significativo sinalar que o 59,56% das empresas pertencen ó sector servizos, sector que, de acordo coa clasificación Nacional de Actividades Económicas (CNAE), agrupa a gran cantidade de actividades (comercio, transporte, hostalería, ...) estando incluídas na negociación deste ano un total de 29.265 empresas pertencentes a este sector.

Os cadros 7.10 e 7.11 agrupan os convenios en función do número de traballadores afectados por cada convenio, e deles extráese que o maior número de convenios de sector concéntrase nos sectores cunha dimensión entre 1001 e 3000 traballadores, e entre 101 e 500 empresas afectadas por convenio.

■ Cadro 7.10

Convenios colectivos asinados e revisados en función do número de traballadores afectados. Sector. Porcentaxe sobre o total negociado. Por provincias. Galicia. 2003

	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
0-50 trab.	-	0,00	-	0,00	-	0,00	1	5,88	-	0,00	1	1,27
51-250 trab.	2	28,57	1	4,76	1	7,69	3	17,65	1	4,76	8	10,13
251-500 trab.	1	14,29	3	14,29	2	15,38	3	17,65	4	19,05	13	16,46
501-1.000 trab.	1	14,29	1	4,76	4	30,77	4	23,53	2	9,52	12	15,19
1.001-3.000 trab.	2	28,57	9	42,86	4	30,77	4	23,53	9	42,86	28	35,44
3.001-5.000 trab.	-	0,00	1	4,76	1	7,69	1	5,88	2	9,52	5	6,33
+5.000 trab.	1	14,29	6	28,57	1	7,69	1	5,88	3	14,29	12	15,19
Total convenios	7	100	21	100	13	100	17	100	21	100	79	100

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

■ Cadro 7.11

Convenios colectivos asinados e revisados en función do número de empresas afectadas. Sector. Porcentaxe sobre o total negociado. Por provincias. Galicia. 2003

	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
0-50 empresas	4	57,14	3	14,29	1	7,69	5	29,41	4	19,05	17	21,52
51-100 empresas	2	28,57	3	14,29	1	7,69	2	11,76	1	4,76	9	11,39
101-500 empresas	-	0,00	8	38,10	7	53,85	6	35,29	9	42,86	30	37,97
501-1.000 empresas	-	0,00	3	14,29	2	15,38	4	23,53	3	14,29	12	15,19
1.001-2.000 empresas	-	0,00	2	9,52	1	7,69	-	0,00	1	4,76	4	5,06
+ de 2.000 empresas	1	14,29	2	9,52	1	7,69	-	0,00	3	14,29	7	8,86
Total convenios	7	100	21	100	13	100	17	100	21	100	79	100

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

Nos convenios de empresa, o 50% afectan a empresas de menos de 51 traballadores (cadro 7.12) e tan só o 1,15% se negociou en empresas de máis de 500 traballadores.

■ Cadro 7.12

Convenios colectivos asinados e revisados en función do número de traballadores afectados. Empresa. Porcentaxe sobre o total negociado. Por provincias. Galicia. 2003

	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
0-50 trab.	3	37,50	25	46,30	8	57,14	18	72,00	33	45,21	87	50,00
51-100 trab.	-	0,00	14	25,93	2	14,29	4	16,00	20	27,40	40	22,99
101-500 trab.	4	50,00	15	27,78	4	28,57	3	12,00	19	26,03	45	25,86
+ 500 trab.	1	12,50	-	0,00	-	0,00	-	0,00	1	1,37	2	1,15
Total convenios	8	100	54	100	14	100	25	100	73	100	174	100

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

O cadro de persoal medio das empresas afectadas por esta negociación (Cadro 7.13) é de 5,80% traballadores por empresa. Algo máis de 5 traballadores por empresa nos convenios colectivos de sector, e 92,11 nos de empresa.

**Cadros de persoal medio das empresas afectadas pola negociación colectiva.
Por provincias. Galicia. 2003**

■ Cadro 7.13

	C. Autónoma / Interprov. C.A.	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
Sector	4,14	8,50	2,88	5,56	4,57	5,49
Empresa	206,88	83,14	71,14	72,76	97,05	92,11
Total	4,66	8,80	3,01	5,96	4,90	5,80

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

7.4. Réxime económico

7.4.1. Incremento salarial medio ponderado

A media ponderada do incremento salarial pactado en 2003 en Galicia foi do 3,50% (cadro 7.14a).

■ Cadro 7.14a

**Evolución da media ponderada do incremento salarial pactado. Por provincias.
Galicia. 1999-2003**

	Convenios sector					Revisións sector					Convenios empresa					Revisións empresa					Media total				
	1999	2000	2001	2002	2003	1999	2000	2001	2002	2003	1999	2000	2001	2002	2003	1999	2000	2001	2002	2003	1999	2000	2001	2002	2003
A Coruña	2,36	4,13	3,58	3,72	3,09	2,73	3,11	2,95	4,79	3,87	2,42	3,14	3,22	3,63	3,26	2,34	3,73	3,39	4,00	3,79	2,49	3,27	3,24	3,99	3,39
Lugo	2,78	3,19	4,35	3,27	3,45	2,52	2,48	2,43	3,48	4,18	2,79	3,60	2,20	4,33	2,99	2,53	3,61	3,71	4,00	3,67	2,72	2,89	3,27	3,34	3,69
Ourense	2,35	3,11	3,64	3,67	3,19	1,96	3,65	4,62	3,94	4,59	2,25	2,65	3,59	3,34	3,46	2,18	3,08	2,57	3,81	3,11	2,30	3,06	3,68	3,68	3,52
Pontevedra	2,50	3,93	3,44	3,39	3,62	2,46	3,60	3,16	4,58	3,33	2,24	3,13	3,25	4,17	4,50	2,17	3,83	3,96	4,34	3,68	2,45	3,74	3,33	3,89	3,64
C. Autónoma / Interprov. C.A.	2,40	2,97	4,89	3,40	3,28	0,00	4,30	4,00	4,60	3,04	2,11	3,31	2,35	2,23	3,42	2,00	4,08	2,82			2,27	3,61	4,25	2,98	3,17
Galicia	2,44	3,69	3,61	3,51	3,36	2,57	3,13	2,99	4,55	3,82	2,25	3,09	3,16	3,11	3,75	2,24	3,86	3,47	4,10	3,69	2,47	3,40	3,33	3,74	3,50

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

Na elaboración desta media ponderada tivéronse en conta as cláusulas de revisión salarial recollidas nos convenios asinados e revisados este ano.

Esta media é superior en 1,2 puntos ó IPC galego de 2.003 que foi do 2,3 e tamén é superior ó IPC estatal de 2.003 que foi do 2,6.

Para ter un dato máis preciso do incremento realmente producido na negociación colectiva de 2003 en Galicia, a este incremento pactado nos convenios asinados e revisados en Galicia en 2.003 é preciso engadirlle o valor das cláusulas de revisión

salarial do ano 2.002 que non tiveron efectos retroactivos nese ano, senón que indicaban o inicio dos seus efectos para as táboas salariais do 2.003.

No ano 2.002 este tipo de cláusulas viña recollido en 12 convenios de sector (entre eles os catro provinciais do sector da construción) e en 3 de empresa.

O efecto destas cláusulas supón que antes de aplicar o incremento indicado para o ano 2.003 no convenio, é preciso actualizar as táboas do ano anterior no valor da cláusula de revisión do 2.002.

Tendo en conta estas cláusulas, o incremento salarial que resulta (media ponderada) é do 4,1 (cadro 7.14b), un punto e medio superior ó IPC estatal do ano 2.003.

■ Cadro 7.14b

Media ponderada do incremento salarial pactado. Por provincias. Galicia. 2003
Cálculos feitos tendo en conta as cláusulas de revisión salarial de 2002
con inicio de efectos para 2003

	Convenios sector 2003	Revisións sector 2003	Convenios empresa 2003	Revisións empresa 2003	Media total 2003
A Coruña	4,09	3,89	3,26	3,79	3,98
Lugo	4,39	4,57	2,99	3,67	4,40
Ourense	4,03	4,59	3,51	3,11	4,12
Pontevedra	4,33	3,93	4,50	3,68	4,30
C. Autónoma / Interprov. C.A.	3,28	3,04	3,42		3,17
Galicia	4,19	3,93	3,76	3,69	4,10

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

Se temos en conta ademais o incremento indicado nos convenios rexistrados en anos anteriores que teñen vixencia económica para o 2003, a media do incremento salarial é do 3,91%.

Analizando os incrementos salariais dos convenios asinados no 2003 por provincias, foi nos de Lugo onde se acadou un incremento máis alto, o 3,69%, seguido dos convenios de Pontevedra co 3,64%. O incremento en Ourense foi do 3,52%, na Coruña do 3,39% e nos convenios de ámbito de comunidade autónoma do 3,17%.

É preciso destacar o peso que nesta media ponderada teñen os 20 convenios (18 de sector e 2 de empresa) con cláusulas de revisión salarial só base para o ano 2004, é dicir, sen efectos retroactivos, e que afectan a 132.203 traballadores (o 46,39% do total).

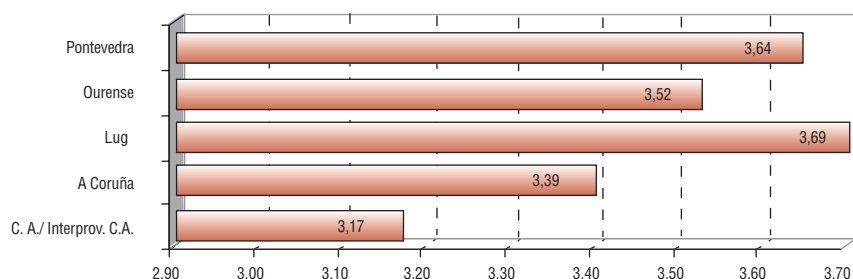
Por sectores económicos (cadro 7.14c) os incrementos máis altos foron nos de agricultura e pesca e na industria co 4,30% e 3,90 respectivamente e o máis baixo o da construción co 3,05% (neste dato hai que ter en conta que os convenios provinciais de construción teñen este ano unha cláusula de revisión salarial base para o ano 2004, sen efectos retroactivos).

**Media ponderada do incremento salarial pactado.
Por provincias e sectores económicos. Galicia. 2003**

■ Cadro 7.14c

	C. Autónoma / Interprov. C.A.	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
Agric. e Pesca	-	4,30	-	-	-	4,30
Industria	3,54	3,58	3,23	4,00	4,29	3,90
Construcción	-	3,04	3,50	2,81	3,00	3,05
Servicios	3,02	3,58	4,41	3,70	3,54	3,58
Total	3,17	3,39	3,69	3,52	3,64	3,50

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

Segundo reflicte o cadro 7.15, o tramo de incremento salarial entre o 3,01% e o 4% é no que se atopa o maior número de convenios asinados e revisados, seguido do tramo que vai do 2,01 ó 3%. Este último tramo é o que agrupa o maior número de traballadores.

**Convenios colectivos asinados e revisados. Por tramo de aumento salarial pactado.
Galicia. 2003**

■ Cadro 7.15

Aumento salarial	Convenios/ Revisións	Empresas afectadas	Traballadores afectados
Total	253	49.132	284.960
Subtotal de convenios con incremento en %	226	49.016	283.112
Inferior ou igual ó 2%	23	96	2.794
Do 2,01% ó 3%	52	18.432	127.269
Do 3,01% ó 4%	108	20.533	106.417
Do 4,01 ó 5%	36	6.381	36.223
Superior ó 5%	7	3.574	10.409

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

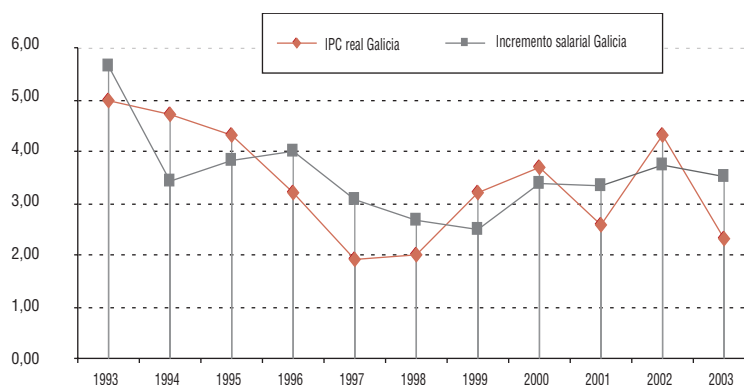
O cadro 7.16 recolle o incremento salarial medio de Galicia e de España en relación co IPC real (media anual) tamén de Galicia e España.

Evolución do incremento salarial pactado e relación co IPC. Galicia/España. 1993-2003

■ Cadro 7.16

	Incremento salarial Galicia	IPC real Galicia (media anual)	Incremento salarial España	IPC real España (media anual)
1993	5,66	5,00	5,80	4,90
1994	3,41	4,70	3,52	4,30
1995	3,82	4,30	3,64	4,30
1996	4,02	3,20	3,87	3,20
1997	3,08	1,90	3,00	2,00
1998	2,68	2,00	2,60	2,00
1999	2,47	3,20	2,75	2,90
2000	3,40	3,70	3,64	4,00
2001	3,33	2,60	3,64	2,70
2002	3,74	4,30	3,84	4,00
2003	3,50	2,30	3,70	2,60

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais e Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais ("Boletín de Estadísticas Laborais") e INE

O incremento salarial en España foi superior en dúas décimas ó de Galicia. A inflación en Galicia foi inferior en tres décimas á que se deu en España.

7.4.2. Cláusulas de revisión salarial

Son 111 os convenios colectivos asinados este ano que teñen cláusula de revisión salarial (o 54,41% do total) e afectan a 172.227 traballadores (82,33%) (cadro 7.17).

Deles 39 son de sector (76,47%) e afectan a 163.571 traballadores (83,92%) e 72 son de empresa (47,06%) e afectan a 8.656 traballadores (60,71%).

Respecto dos convenios revisados, son 32 os que teñen cláusula de revisión salarial (65,31%) e afectan a 59.771 traballadores (78,87%)

No cadro 7.18 pódense apreciar os convenios asinados e revisados este ano que indican un incremento salarial en porcentaxe así como o valor das cláusulas de revisión salarial.

Neste cadro pódese ver que, tendo en conta as cláusulas de revisión salarial recollidas nos convenios asinados e revisados este ano que teñen efectos retroactivos, 197 convenios (77,87%) teñen un incremento igual ou superior ó IPC (2,6%). Estes convenios afectan a 269.295 traballadores (94,50%).

**Convenios colectivos asinados con cláusula de revisión salarial.
Por provincias. Galicia. 2003**

■ **Cadro 7.17**

		Sector	Empresa	Total
C. Autónoma/ Interprov. C.A.	Nº	3	2	5
	%	75,00%	25,00%	41,67%
	Traballadores afectados	4.804	371	5.175
	%	88,90%	22,42%	73,31%
A Coruña	Nº	8	27	35
	%	80,00%	55,10%	59,32%
	Traballadores afectados	52.510	3.063	55.573
	%	72,33%	70,62%	72,23%
Lugo	Nº	9	9	18
	%	100,00%	81,82%	90,00%
	Traballadores afectados	14.085	809	14.894
	%	100,00%	96,42%	99,80%
Ourense	Nº	9	7	16
	%	69,23%	35,00%	48,48%
	Traballadores afectados	14.724	1.005	15.729
	%	82,77%	60,00%	80,81%
Pontevedra	Nº	10	27	37
	%	66,67%	41,54%	46,25%
	Traballadores afectados	77.448	3.408	80.856
	%	91,07%	59,24%	89,05%
Galicia	Nº	39	72	111
	%	76,47%	47,06%	54,41%
	Traballadores afectados	163.571	8.656	172.227
	%	83,92%	60,71%	82,33%

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

■ **Cadro 7.18**

**Detalle dos incrementos salariais pactados nos convenios colectivos asinados e revisados
Por provincias. Galicia 2003**

Convenios de sector asinados. A Coruña	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial (%)	Incremento salarial final (%)
COMERCIO DE EXPORTACIÓN DE PEIXE FRESCO DO PORTO DA CORUÑA	2,00	1,10	3,10
COMERCIO DE MOBLES	2,50	0,60	3,10
CONFEITEIRÍAS, PASTELERÍAS, MASAS FRITIDAS, BOLOS E XEADOS ARTESÁNS	2,50	0,60	3,10
CONSTRUCCIÓN E OBRAS PÚBLICAS	3,00	0,6 base 2004	3,00
EMPRESAS CONSIGNATARIAS DE BUQUES, AXENCIAS DE ADUANAS, ESTIBADORAS PORTUARIAS E COMISIONISTAS DE TRÁNSITO	4,50		4,50
ESTABLECEMENTOS SANITARIOS DE HOSPITALIZACIÓN, ASISTENCIA, CONSULTA E LABORATORIOS DE ANÁLISES CLÍNICAS - Sanidade privada	2,50	1,00	3,50
HOSTALERÍA	3,00	0,60	3,60
OFICINAS E DESPACHOS	3,00		3,00
PINTURA	3,50	Non procede aplicación	3,50
REMATANTES E SERRADOIROS DE MADEIRA	4,00	0,10	4,10
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
3,09			

Convenios de sector asinados. Lugo	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial (%)	Incremento salarial final (%)
COMERCIO DE MATERIAIS DE CONSTRUCCIÓN E SANEAMENTO	3,50	0,6 base 2004	3,50
COMERCIO TÉXTIL	2,00	1,10	3,10
CONFEITEIRÍA, PASTELERÍA E REPOSTERÍA DE LUGO	3,00		3,00
EDIFICACIÓN E OBRAS PÚBLICAS (Construcción)	3,50	0,6 base 2004	3,50
INDUSTRIA DA EBANISTERÍA E AFÍNS	2,75	0,60	3,35
MATERIAIS E PREFABRICADOS PARA A CONSTRUCCIÓN	3,50	0,6 base 2004	3,50
PANADERÍAS	2,50	0,60	3,10
TRANSPORTE DE MERCADORÍAS POR ESTRADA	3,00	0,60	3,60
TRANSPORTE DE VIAXEIROS POR ESTRADA	Non indica %		
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
3,45			

Convenios de sector asinados. Ourense	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial (%)	Incremento salarial final (%)
COMERCIO DA PEL	3,50	Non procede aplicación	3,50
COMERCIO DE ELEMENTOS DO METAL	3,25		3,25
COMERCIO TÉXTIL	3,50	Non procede aplicación	3,50
CONSTRUCCIÓN	2,80	0,6 base 2004	2,80
FABRICANTES DE MOBLES, CARPINTERÍA, TAPICERÍA E EBANISTERÍA	3,50	0,10	3,60
HOSTALERÍA	2,35	0,60	2,95
LIMPEZA DE EDIFICIOS E LOCAIS	3,80	Non procede aplicación	3,80
LIMPEZA DE INSTITUCIÓNS HOSPITALARIAS DA SEGURIDADE SOCIAL DE OURENSE	2,00		2,00
PANADERÍAS	4,25		4,25
PASTELERÍA, CONFEITEIRÍA, BOLERÍA, REPOSTERÍA E PRATOS PRECOCIÑADOS	4,00		4,00
REMATANTES, SERRADOIROS E PREPARADOS INDUSTRIAIS DA MADEIRA	2,75	0,60	3,35
TORRADOIROS DE CAFÉ E SUCEDÁNEOS	3,00	Non procede aplicación	3,00
TRANSPORTE DE VIAXEIROS POR ESTRADA	4,00		4,00
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
3,19			

Convenios de sector asinados. Pontevedra	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial (%)	Incremento salarial final (%)
ALMACENISTAS DE MADEIRA	3,50	Non procede aplicación	3,50
COMERCIO DO METAL	3,50	Non procede aplicación	3,50
COMERCIO POR XUNTO DE PEIXE FRESCO	4,00	Non procede aplicación	4,00
COMERCIO RETALLISTA TÉXTIL	2,75		2,75
CONSTRUCCIÓN	3,00	0,6 base 2004	3,00
DERIVADOS DO CEMENTO	2,85	0,60	3,45

Continúa na páxina seguinte

EMPRESAS DO METAL SEN CONVENIO PROPIO (siderometal)	5,00	Non procede aplicación	5,00
HOSTALERÍA	3,00	0,60	3,60
INDUSTRIAS DE PANIFICACIÓN (Panaderías)	3,40		3,40
LIMPEZA DE EDIFICIOS E LOCAIS	3,50	Non procede aplicación	3,50
MÁRMORES E PEDRAS	2,80	0,6 base 2004	2,80
OBRADOIROS E DESPACHOS DE CONFEITEIRÍAS, PASTELERÍAS, REPOSTERÍAS E PRATOS COCINADOS	3,50		3,50
OFICINAS E DESPACHOS	4,00		4,00
REMATANTES E SERRADOIROS DE MADEIRAS	3,00	0,10	3,10
VENDA POR XUNTO DE TECIDOS, MERCERÍA E PAQUETERÍA (Téxtil)	3,35		3,35
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
3,62			

Convenios de sector asinados. Comunidade Autónoma	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial (%)	Incremento salarial final (%)
CONVENIO COLECTIVO GALEGO DE CENTROS ESPECIAIS DE EMPREGO	2,00	0,6 base 2004	2,00
EMPRESAS ORGANIZADORAS DO XOGO DO BINGO	2,50	2,10	4,60
LOUSAS DE OURENSE E LUGO	3,50	0,10	3,60
RESIDENCIAS PRIVADAS DA TERCEIRA IDADE	4,00		4,00
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
3,28			

INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO DE CONVENIOS DE SECTOR ASINADOS			
TOTAL GALICIA 3,36			

Convenios de sector revisados. A Coruña	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial (%)	Incremento salarial final (%)
CARPINTERÍA E EBANISTERÍA	3,25	0,35	3,60
COMERCIO MAIORISTA DE FROITAS, HORTALIZAS E PLÁTANOS	2,50	0,60	3,10
COMERCIO VARIO DA PROVINCIA DA CORUÑA	2,50	0,6 base 2004	2,50
DERIVADOS DO CEMENTO	2,85	0,60	3,45
ELABORACIÓN E INSTALACIÓN DE PEDRA E MÁRMORE	3,50	0,10	3,60
INDUSTRIA SIDEROMETALÚRXICA	3,50	0,15	3,65
LIMPEZA DE EDIFICIOS E LOCAIS	6,10	Non procede aplicación	6,10
PANADERÍAS	2,60	0,50	3,10
TINTURERÍAS, LAVANDERÍAS E REPASADO DE ROUPA	4,00	0,6 base 2004	4,00
TRANSPORTE DE MERCADORÍAS POR ESTRADA	3,50	Non procede aplicación	3,50
TRANSPORTE DE VIAXEIROS EN AUTOBÚS POR ESTRADA	5,00	Non procede aplicación	5,00
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
3,87			

Convenios de sector revisados. Lugo	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial (%)	Incremento salarial final (%)
COMERCIO DO METAL	2,50	0,60	3,10
HOSTALERÍA	5,50		5,50
INDUSTRIA SIDEROMETALÚRXICA	2,50	0,60	3,10
PRIMEIRA TRANSFORMACIÓN DA MADEIRA	2,75	0,60	3,35
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO 4,18			

Convenios de sector revisados. Ourense	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial (%)	Incremento salarial final (%)
COMERCIO DE ALIMENTACIÓN	5,00		5,00
COMERCIO DE MATERIAIS PARA A CONSTRUCCIÓN E SANEAMENTO	4,50	Non procede aplicación	4,50
EMPRESAS CONCESIONARIAS DE SERVIZOS MUNICIPAIS DE INMOBILIZACIÓN, RETIRADA DA VÍA PÚBLICA, TRASLADO E DEPÓSITO DE VEHÍCULOS	5,00		5,00
SIDEROMETAL E TALLERES DE REPARACIÓN DE VEHÍCULOS	4,50		4,50
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO 4,59			

Convenios de sector revisados. Pontevedra	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial (%)	Incremento salarial final (%)
CARPINTERÍA DE RIBEIRA	3,25	0,60	3,85
CARPINTERÍA, EBANISTERÍA E ACTIVIDADES AFÍNS	3,00	Non procede aplicación	3,00
COMERCIO DA PEL	4,50	0,6 base 2004	4,50
COMERCIO DE MOBLES	3,25		3,25
INDUSTRIAS DE BEBIDAS REFRESCANTES	2,00	0,70	2,70
INDUSTRIAS E COMERCIO VITIVINÍCOLAS	2,50	0,70	3,20
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO 3,33			

Convenios de sector revisados. Comunidade Autónoma	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial (%)	Incremento salarial final (%)
EDITORIAIS	2,50	0,30	2,80
PERRUQUERÍAS DE DONAS, CABAIEIROS, UNISEX E BELEZA	3,00		3,00
SECTOR DA DOBRAXE	5,00		5,00
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO 3,04			

INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO DE CONVENIOS DE SECTOR REVISADOS
TOTAL GALICIA 3,82

Convenios de empresa asinados. A Coruña	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial (%)	Incremento salarial final (%)
ASPRONAGA	4,00		4,00
BAJAMAR SÉPTIMA, S.A.	2,00	Non procede aplicación	2,00
CAOLINES DE VIMIANZO, S.A.U. (CAVISA)	2,00		2,00
CARITAS DIOCESANA DE SANTIAGO DE COMPOSTELA - INTERPARROQUIAL DA CORUÑA	2,00	0,61	2,61
CASINO DEL ATLÁNTICO, S.A.	2,00	0,60	2,60
COMPAÑÍA DE TRANVIAS DE LA CORUÑA, S.A.	3,75	0,60	4,35
CONCELLO DE CORCUBIÓN - Acordo regulador funcionarios	2,00		2,00
CONCELLO DE CORCUBIÓN - PERSOAL LABORAL	Non indica %		
CONCELLO DE NOIA - ACORDO REGULADOR FUNCIONARIOS	2,00		2,00
CONCELLO DE NOIA - PERSOAL LABORAL	Non indica %		
CONCELLO DE OLEIROS - PERSOAL LABORAL	2,00		2,00
CONCELLO DE PONTEDEUME - ACORDO REGULADOR FUNCIONARIOS	2,00		2,00
CONCELLO DE RIBEIRA - PERSOAL FUNCIONARIO	2,00		2,00
CONFRARÍA DE PESCADORES SANTIAGO APÓSTOL DE BARALLOBRE (FENE)	2,00	0,60	2,60
CONGALSA, S.L.	4,00		4,00
CONSELLO DE CONTAS DE GALICIA - PERSOAL LABORAL	2,00		2,00
CONSORCIO DA CIDADE DE SANTIAGO	2,00		2,00
DON RODRIGO SPANISH SADDLERY, S.A. - Acordo de adhesión ó convenio colectivo de marroquinería (zona centro)	2,30	0,60	2,90
ELABORADORA DE CEFALÓPODOS, S.A. (ELCESA)	4,00	Non procede aplicación	4,00
ELABORADOS METÁLICOS, S.A. - EMESA	3,00	0,60	3,60
EMPRESA MIXTA DE AUGAS DE FERROL, S.A. - EMAFESA	3,40	0,60	4,00
EMP. AUX. DE IZAR - FENE (Antes ASTANO) - [Indasa, Dacrio, S.A., Montajes Cabral, S.L.]	3,50	0,15	3,65
FEIRACO, Sociedad Cooperativa Gallega	2,30	0,20	2,50
FERROATLÁNTICA, S.L. - Centro de traballo de Sabón - Arteixo	2,50	0,60	3,10
FERROATLÁNTICA, S.L. - Factorías de CEE-DUMBRÍA e CENTRAIS ELÉCTRICAS	3,00	0,60	3,60
GALLEGA DE CONSULTING, S.A. - GALCOSA	3,00		3,00
GARAJE CASTELOS, S.A.	3,50		3,50
HOTEL HESPERIA - PEREGRINO (HOTELERA DEL NOROESTE, S.A.)	4,00	Non procede aplicación	4,00
INSTITUTO MUNICIPAL DE FACENDA DO CONCELLO DE FERROL - IMFACOFE	Non indica %		
ISOLUX WAT, S.A.	3,00	0,15	3,15
LA OPINIÓN DE LA CORUÑA, S.L.U.	Non indica %		
MACONSI, S.L. - Centro loxístico do Polígono do Tambre	Non indica %	0,60	
MEGASA SIDERÚRGICA, S.L.	2,50		2,50
MOYRESA, MOLTURACIÓN Y REFINO, S.A. (Centros de traballo de: O Burgo - Culleredo e Estación Marítima do Porto da Coruña)	2,75	Non procede aplicación	2,75
PARADORES DE TURISMO DE ESPAÑA, S.A. - PERSOAL LABORAL DO PARADOR "HOSTAL DE LOS REYES CATÓLICOS"	2,78		2,78
PERFILES DE ALUMINIO, S.A. - PERFIALSA	1,80	0,80	2,60
PERSOAL DA CAFETERÍA DE PERSOAL DO COMPLEXO HOSPITALARIO JUAN CANALEJO (Concesionaria SERUNION S.A.)	4,00		4,00
PROMOTORA INDUSTRIAL SADENSE, S.A. (PROINSA)	2,00	0,60	2,60
PULEVA FOOD, S.L. - Centro de traballo de Arteixo (Antes Leyma Alimentos de Galicia, S.A.)	6,00	Non procede aplicación	6,00
REMOLCADORES MARRACOI, S.A. - REMARSA	Non indica %		
SERVICIOS PESQUEROS PUJALES, S.L.	4,00		4,00
SESTICO - SOCIEDAD ESTATAL DE ESTIBA Y DESESTIBA DEL PUERTO DE LA CORUÑA, S.A.	2,00		2,00
SEVERIANO DE GESTIÓN, S.L. - PERSOAL DO ARQUIVO DE H ^º CLÍNICAS (Adxudicataria da xestión de documentación clínica do Complexo Hospitalario Juan Canalejo - Marítimo de Oza)	3,00		3,00
SGL CARBÓN GROUP, S.A.	3,10		3,10
STOLT SEA FARM, S.A.	5,00		5,00
UNIÓN DE DISTRIBUIDORES DE ELECTRICIDAD, S.A. - UDESA	4,00		4,00
UTE MAESSA - LAINSA (SENAX UTE 2) - Limp. ind. da central térmica de Endesa nas Pontes	2,50	0,60	3,10
UTE Unión Fenosa Generación e Unión Fenosa Operación y Mantenimiento - Centro de traballo de Sogama en Cerceda. (UFG e UFOM - UTE)	6,00	Non procede aplicación	6,00
VULCAROL, S.L. - Limp. ind. na mina de Endesa Generación nas Pontes de García Rodríguez	3,00	0,60	3,60
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
3,26			

Convenios de empresas asinados. Lugo	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial (%)	Incremento salarial final (%)
BOMBONES SUGUIMAR, S.A. (SANTIAGO CRIADO CONTRERAS)	2,00	0,60	2,60
CEMENTOS COSMOS, S.A.	2,65	0,10	2,75
COTELSA - Colaboraciones Técnicas Eléctricas, S.A. - Centro de traballo de San Cibrao (Lugo).	2,75	0,60	3,35
DISGOBE, S.A. (Centro de traballo de Céltigos - Sarria)	3,00	Non procede aplicación	3,00
FIBRAS DEL NOROESTE, S.A. (FIBRANOR)	2,50	0,60	3,10
INDUSTRIAS PLÁSTICAS ARIAS, S.L.	Non indica %		
LIMPIEZAS DOMICILIARIAS LUCENSES, S.L. - Persoal de limpeza do Centro Rehabilitador San Rafael de Castro de Ribeiras de Lea	3,50		3,50
MAGNESITAS DE RUBIAN, S.A.	2,00	0,60	2,60
RESIDENCIA DE ANCIÁNS NUESTRA SEÑORA DEL CARMEN DE SARRIA	2,91	Non procede aplicación	2,91
REYMOGASA - Reparaciones y Montajes de Galicia, S.A. - Centro de traballo de S. Cibrao (Lugo)	2,75	0,60	3,35
URBASER, S.A (Centro de traballo de Lugo) - Empresa concesionaria dos servizos públicos de limpeza do Concello de Lugo	2,00	0,60	2,60
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
2,99			

Convenios de empresas asinados. Ourense	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial (%)	Incremento salarial final (%)
AGUA DE FONTENOVA, S.A.U.	1,00	1,60	2,60
AGUAS DE CABREIROÁ, S.A.	2,50	0,10	2,60
ARAÚJO PIEL, S.A.	3,00		3,00
CARLOS SABUCEDO GÓMEZ (Panadería)	Non indica %		
CELCAUTO, S.L. CEE - CÉLTICA DE COMPONENTES DEL AUTOMÓVIL, S.L.	3,00		3,00
CERVEZAS SAN MARTÍN, S.A.	3,00	Non procede aplicación	3,00
CIMO, ENTIDADE PRESTADORA DE SERVICIOS	Non indica %		
COGALCA, S.L.	3,00		3,00
COMAR ORENSE, S.L.	Non indica %		
CONCELLO DE ALLARIZ - PERSOAL LABORAL	5,00		5,00
CONSTRUCCIONES ALEA, S.L.	4,20		4,20
EUROINVERSIONES LAST TEARDROP S.L.(AGUAS DE SOUSAS,S.A.)	4,00	1,5 base de 2002	4,00
FAURECIA AUTOMOTIVE ESPAÑA, S.A. Fábrica de Ourense	2,90	0,15	3,05
GSB GALFOR, S.A.	5,00		5,00
HISPANOMOCIÓN, S.A.	3,00	Non procede aplicación	3,00
ORENPLAST, S.A.	3,00		3,00
Servicio de mantemento do Centro Residencial Docente e I.E.S.P. de Ourense - SAMYL	Non indica %		
SETEX - APARKI, S.A. - Concesionaria ORA	5,00		5,00
TEYDESA CONECTORES, S.A.	4,00	Non procede aplicación	4,00
VALEO SISTEMAS DE CONEXIÓN ELÉCTRICA, S.L.	2,50	0,01	2,51
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
3,46			

Convenios de empresa asinados. Pontevedra	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial (%)	Incremento salarial final (%)
AGUAS DE MONDARIZ - FUENTE DEL VAL, S.A.	4,00	0,60	4,60
ALMACENAMIENTOS Y MONTAJES, S.A.U. - ALYMOSA	2,00	Non procede aplicación	2,00
ALMACENES, SERVICIOS Y RECUPERACIONES, S.L. - ALSERVI, S.L.	10,10		10,10
Aqualia Gestión integral del Agua, S.A. e Fomento de Construcciones y Contratas, S.A. UTE (Cangas de Morrazo UTE) - Concesionaria do servicio municipal de abastecemento e saneamento de auga de Cangas de Morrazo	Non indica %		
ASIENTOS DE GALICIA, S.L. (Grupo Faurecia)	12,00	0,60	12,60
ASTILLEROS ARMÓN VIGO, S.A.	2,00	0,15	2,15
AUXILIAR CONSERVERA, S.A. - AUCOSA	2,75	0,60	3,35
BABÉ Y CÍA, S.L.	3,00		3,00
CARCHIDEA, S.L.	4,00		4,00
CELTA DE ARTES GRÁFICAS, S.L.	3,5% persoal subrogado e 4,25% para o non subrogado		
CENTRO TECNOLÓGICO DE GRUPO COPO, S.L.	2,50	0,60	3,10
CEPILLOS MARIÑO, S.L.	Non indica %	0,60	
CODISOIL, S.A.	3,00	Non procede aplicación	3,00
COMPAÑÍA DE BEBIDAS PEPSICO, S.A. (Centro de traballo de Vigo)	4,30		4,30
COMPONENTES DE VEHICULOS DE GALICIA, S.A.	2,75	0,60	3,35
CONCELLO DE BUEU - PERSOAL LABORAL	2,00		2,00
CONCELLO DE POIO - ACORDO REGULADOR FUNCIONARIOS	2,00		2,00
CONCELLO DE POIO - PERSOAL LABORAL	2,00		2,00
CONCELLO DE PONTECESURES - PERSOAL LABORAL	Non indica %		
CONCELLO DE TUI - Acordo regulador funcionarios	2,00		2,00
CONCELLO DE TUI - Persoal laboral	2,00		2,00
CONSORCIO DA ZONA FRANCA DE VIGO	2,00		2,00
COPO IBÉRICA, S.A.	2,75	0,60	3,35
CROWN CORK IBERICA, S.L.U.	2,90	0,60	3,50
D.S. SALGADO, S.L.	4,00		4,00
DALPHI-METAL ESPAÑA, S.A.	Lineal: 6920	Non procede aplicación	
DANZAS, S.A	Lineal 605,200		
ELECTROQUÍMICA DEL NOROESTE, S.A. (ELNOSA)	3,00	Non procede aplicación	3,00
EMPRESA PEREIRA, S.L.	5,00		5,00
FRIGODIS, S.A.	3,91		3,91
FRINOVA, S.A.	3,65		3,65
GAREVOL, S.L. - CEE (Galega de Recubrimientos de Volantes, S.L.)	4,50		4,50
GEFCO ESPAÑA, S.A.	2,50	0,01	2,51
GESTAMP VIGO, S.A.	4,00	0,15	4,15
HELADOS MIKO, S.A. - Centro de traballo de Vigo	4,60		4,60
HERMANOS RODRÍGUEZ GÓMEZ, S.A. (HERMASA)	3,75	Non procede aplicación	3,75
HISPANOMOCIÓN, S.A. (MOSA-VIGO)	3,68		3,68
INDUSAL RIAS BAIXAS, S.A.	4,15		4,15
IND.TRANSFORMADORA Y ENCUADERNADORA DE PLÁSTICOS DE GALICIA IBERPLÁS, S.L.	5,50		5,50
KVAERNER EUREKA ESPAÑOLA, S.A.	3,50	Non procede aplicación	3,50
LA TOJA, S.A.	3,80	Non procede aplicación	3,80
LÉREZ EDICIONES, S.L. (DIARIO DE PONTEVEDRA)	4,00	Non procede aplicación	4,00
LIMBER MULTISERVICIOS, S.L.	4,25		4,25
LIMPEZA DO CRD E IESP MANOEL ANTONIO DE VIGO - MACONSI, S.L.	2,00		2,00
MACONSI, S.L. - Cafetería do Hospital do Meixoeiro e servizo de cociña do Hospital Nicolás Peña	Non indica %		
MAVIVA, S.A.	5,00		5,00
MEDITERRÁNEA DE CATERING, S.L. - Servicio de cafetería da Facultade de Filoloxía e Traducción (CUVI)	4,12		4,12

Convenios de empresa asinados. Pontevedra	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial (%)	Incremento salarial final (%)
MEDITERRÁNEA DE CATERING, S.L. - Servicio de cociña e alimentación do Hospital Meixoeiro (Vigo)	2,00		2,00
METALSHIPS & DOCKS, S.A.	4,50		4,50
PÉREZ LEIRÓS, S.A. (XOANE)	3,00	0,60	3,60
PESCANOVA ALIMENTACIÓN, S.A. - (Traballadores adscritos ó centro de traballo de oficinas centrais)	3,65		3,65
PESCANOVA CHAPELA, S.A.	3,65		3,65
PESCANOVA, S.A. e BOANOVA, S.A. - (Traballadores adscritos ós centros de traballo de oficinas centrais)	3,65		3,65
PEZ AUSTRAL, S.A.	3,65		3,65
PLÁSTICOS CAMYPOR, S.L.	2,90	0,60	3,50
PRODUCTOS CONGELADOS, S.A. (PROCSA)	5,00		5,00
REAL AERO CLUB DE VIGO	4,00	Non procede aplicación	4,00
REAL CLUB CELTA, S.A.D.	Lineal 42σ		
REAL CLUB Náutico de Vigo	2,00	0,60	2,60
Servicio de limpeza viaria e recollida de residuos sólidos do Concello de Gondomar - S.A. DE GESTIÓN DE SERVICIOS Y CONSERVACIÓN (GESECO, S.A.)	Non indica %		
Técnicas Medioambientales TECMED, S.A. - Recollida pública de lixo de Marín	4,00		4,00
TRAINASA (Tratamiento Industrial de Aguas, S.A.) - Centro de traballo EDAR río Lagares	4,00		4,00
TRANSPORTES AUTO GALICIA, S.L.	Non indica %		
UNIÓN DE PROFESIONALES, S.L. (UNIPRO, S.L.)	Non indica %		
URBASER, S.A. - Concesionaria dos servizos públicos de recollida de lixos e limpeza viaria do Concello de Sanxenxo	2,00	0,60	2,60
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
4,50			

Convenios de empresas asinados. Comunidade Autónoma	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial (%)	Incremento salarial final (%)
AGOÑE, S.L.U.	5,00		5,00
ANTONIO GALLEGU CID, S.L. - Traballadores do servizo de cociña dos centros residenciais docentes de Galicia	2,00		2,00
AQUAGEST, S.A.	4,50		4,50
FUNDACIÓN VALDEGODOS	Non indica %		
HIJOS DE RIVERA, S.A. (Propietaria da fábrica de cervexa "La Estrella de Galicia")	3,50	0,10	3,60
LA VOZ DE GALICIA, S.A.	2,60		2,60
SERVINGAL, S.L.	4,00		4,00
VOZ AUDIOVISUAL, S.A.	2,00	0,60	2,60
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
3,42			

**INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO DE CONVENIOS DE EMPRESA ASINADOS
TOTAL GALICIA 3,75**

Convenios de empresas revisados. A Coruña	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial (%)	Incremento salarial final (%)
ARTABRA, S.A.	2,50	0,60	3,10
EL POTE, S.A.	3,00	0,60	3,60
ESCUDO SERVICIOS GENERALES, S.L.	5,00		5,00
TÉCNICAS MEDIOAMBIENTALES - TECMED, S.A. (Limpeza pública Santiago de Compostela)	3,00	0,60	3,60
UNIÓN DE EMPRESAS MADERERAS, S.A. - UNEMSA	4,00		4,00
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
3,79			

Convenios de empresas revisados. Lugo	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial (%)	Incremento salarial final (%)
PULEVA FOOD, S.L. - Centro de traballo de Nadela (antes La Lactaria Española, S.A. e Leyma)	3,25	0,60	3,85
SEMENTES DE GALICIA, S.L.	3,00	0,10	3,10
SETEX-APARKI, S.A.	5,00		5,00
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
3,67			

Convenios de empresas revisados. Ourense	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial (%)	Incremento salarial final (%)
BUTACID VERÍN, S.L. (PACTO EXTRAESTATUTARIO)	3,90		3,90
CONCELLO DE VIANA DO BOLO (PERSOAL LABORAL)	Non indica %		
CONCELLO DE XINZO DE LIMIA - PERSOAL LABORAL	Non indica %		
LIMACO, EMPRESA DE INSERCIÓN S.L. (Convenio franxa)	2,00		2,00
MANCOMUNIDADE DE CONCELLOS DA LIMIA	Lineal: 650		
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
3,11			

Convenios de empresas revisados. Pontevedra	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial (%)	Incremento salarial final (%)
ALONARTI ENVASES, S.A. (CENTRO DE VIGO)	2,50	0,15	2,65
AUTOMÓVILES DE TUY, S.A.	4,00		4,00
CESPA INGENIERÍA URBANA, S.A. - Servicio de limpeza pública e interiores contratados co concello de Pontevedra	2,75	0,60	3,35
FOMENTO DE CONSTRUCCIONES Y CONTRATAS, S.A. - PERSOAL ADSCRITO ÓS SERVICIOS DE RECOLLIDA DE RESIDUOS SÓLIDOS E LIMPEZA VIARIA DO CONCELLO DE NIGRÁN	5,00		5,00
FOMENTO DE CONSTRUCCIONES Y CONTRATAS, S.A. - SERVICIOS DE RECOLLIDA E TRANSPORTE DE R.S.U., LIMPEZA URBANA E DE PRAÍAS DA CIDADE DE VIGO	3,50	0,60	4,10
FRIGORÍFICOS DE GALICIA, S.A. - FRIGALSA	3,00	Non procede aplicación	3,00
MADERAS IGLESIAS, S.A.	3,50	0,15	3,65
NESTLE ESPAÑA, S.A. - Centro de traballo de Pontecesures	3,50		3,50
INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO			
3,68			

INCREMENTO SALARIAL MEDIO PONDERADO DE CONVENIOS DE EMPRESA REVISADOS			
TOTAL GALICIA 3,69			

Deles 75 son de sector (94,94%) e afectan a 256.875 traballadores (95,58%) e 122 son de empresa (70,12%) e afectan a 12.420 traballadores (76,62%).

Tamén se pode observar que case tódolos convenios que indican un incremento salarial do 2% e non teñen cláusula de revisión salarial pertencen á administración pública ou teñen as súas condicións retributivas equiparadas ós funcionarios, polo que ese é o incremento que deben aplicar e non teñen a posibilidade de cláusula de revisión.

7.4.3. Réxime de descolgue salarial

○ Estatuto dos traballadores preceptúa, como contido mínimo dos convenios colectivos de ámbito superior á empresa, a inclusión de cláusulas de descolgue salarial.

Tal e como se desprende do cadro 7.19, o 31,37% dos convenios de sector asinados este ano, recollen no seu articulado este tipo de cláusulas.

■ Cadro 7.19

Evolución dos convenios colectivos con cláusula de descolgue. Por provincias. Galicia. 1999-2003

Sector	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
1999	2	50,00	11	73,33	1	10,00	2	15,38	2	14,29	18	32,14
2000	4	80,00	7	70,00	2	25,00	5	29,41	2	13,33	20	36,36
2001	1	50,00	13	76,47	1	7,69	4	25,00	5	27,78	24	36,36
2002	2	40,00	8	66,67	2	25,00	3	20,00	1	6,67	16	29,09
2003	3	75,00	6	60,00	1	11,11	3	23,08	3	20,00	16	31,37

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

A porcentaxe dos convenios de ámbito interprovincial ou de comunidade autónoma que a teñen é do 75% e nos convenios da Coruña é do 60%. En Ourense é do 23,08%, en Pontevedra do 20% e en Lugo é do 11,11%.

7.4.4. Abono de atrasos e anticipos

Son 68 (33,33%) os convenios asinados este ano que recollen cláusulas sobre os anticipos, e afectan a 140.411 traballadores (67,12%).

As cláusulas fan referencia ós límites máximos e ás condicións que se requiren para a concesión dos anticipos.

Respecto dos atrasos derivados da sinatura do convenio, son 38 (18,63%) os convenios que fixan unha data ou indican un prazo para o seu abono. Os traballadores ós que afectan estes convenios son 108.833 (52,03%).

7.4.5. Estrutura salarial

○ Estatuto dos traballadores remite á negociación colectiva ou, no seu defecto, ó contrato individual, a determinación da estrutura salarial, que deberá comprender o salario base, como retribución fixada por unidade de tempo ou de obra e, se é o caso, os complementos salariais fixados en función das circunstancias relativas ás condicións persoais do traballador; ó traballo realizado ou á situación e resultados da empresa, que se calcularán conforme ós criterios que se pacten.

Tamén se pactará o carácter consolidable ou non dos ditos complementos salariais, non tendo o carácter de consolidables, salvo acordo en contrario, os que estean vinculados ó posto de traballo ou á situación e resultados da empresa.

Recóllese así mesmo o dereito do traballador á percepción de gratificacións extraordinarias.

Respecto da estrutura salarial dos convenios asinados este ano en Galicia, sinalar que en 72 (35,29%) aparecen recollidas cláusulas específicas que se refiren á estrutura salarial, establecendo un esquema coas retribucións básicas, as complementarias e os conceptos indemnizatorios.

Este esquema, aínda que non se defina concretamente no seu articulado, é o seguido maioritariamente nos convenios asinados neste ano en Galicia.

Da análise do recollido nestes convenios podemos destacar o seguinte:

A) Salario base

Respecto do salario base o que se fai xeralmente é remitir á táboa salarial para indicar cal é a súa contía, sen entrar a definilo case nunca.

B) Complementos

Estes complementos fíxanse en atención ás condicións persoais do traballador (antigüidade e idiomas) ou por razón do traballo realizado. Entre estes últimos destacan por un lado os de toxicidade, penosidade, perigosidade, quendas e nocturnidade así como os de posto e responsabilidade, e por outro lado os que se refiren á flexibilidade na utilización da man de obra (dispoñibilidade horaria e prolongación de xornada) e á calidade ou cantidade de traballo realizado (primas e incentivos e complementos de produtividade, actividade e asistencia).

Indícanse a continuación os complementos máis usuais recollidos nos convenios asinados este ano e os traballadores ós que afectan.

■ Complemento de antigüidade

Son 135 os convenios que recollen este complemento, o 66,18% do total, e afectan a 63.820 traballadores o 30,51% (cadro 7.20a).

Os 29 convenios de sector que teñen este complemento supoñen o 56,86% do total dos de sector e afectan a 53.518 traballadores (un 27,46% do total de traballadores afectados por convenios de sector).

Os 106 de empresa representan o 69,28% do total dos de empresa asinados e afectan a 10.302 traballadores, un 72,25% do total de traballadores afectados por convenios de empresa.

Da regulación da antigüidade que se fai nestes convenios pódese sinalar o seguinte:

■ Os módulos temporais que máis se utilizan son trienios, quadrienios e quinquenios e cominacións de bienios e quinquenios.

■ En 73 convenios (35,78%) establécese unha porcentaxe para calcular a antigüidade, xeralmente para aplicar sobre o salario base, e en 25 (12,25%) indícase unha contía.

■ En 21 convenios (10,29%) aparece recollida a supresión deste complemento de antigüidade, afectando a un total de 42.559 traballadores (20,35%).

Destes 21 convenios 9 son de sector e afectan a 41.803 traballadores e 12 de empresa, afectando a 756 traballadores.

Cláusulas sobre o complemento de antigüidade Por provincias. Galicia. 2003

■ Cadro 7.20a

		Sector	Empresa	Total
C. Autónoma/ Interprov. C.A.	Nº	1	6	7
	%	25,00%	75,00%	58,33%
	Traballadores afectados	2.854	1.528	4.382
	%	52,81%	92,33%	62,08%
A Coruña	Nº	6	31	37
	%	60,00%	63,27%	62,71%
	Traballadores afectados	27.540	2.627	30.167
	%	37,93%	60,57%	39,21%
Lugo	Nº	5	8	13
	%	55,56%	72,73%	65,00%
	Traballadores afectados	3.341	562	3.903
	%	23,72%	66,98%	26,15%
Ourense	Nº	10	15	25
	%	76,92%	75,00%	75,76%
	Traballadores afectados	7.670	1.526	9.196
	%	43,11%	91,10%	47,24%
Pontevedra	Nº	7	46	53
	%	46,67%	70,77%	66,25%
	Traballadores afectados	12.113	4.059	16.172
	%	14,24%	70,55%	17,81%
Galicia	Nº	29	106	135
	%	56,86%	69,28%	66,18%
	Traballadores afectados	53.518	10.302	63.820
	%	27,46%	72,25%	30,51%

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

■ Son 65 (31,86%) os convenios nos que aparecen cláusulas sobre a antigüidade consolidada, afectando a 165.944 traballadores, o 79,33% do total. Deles 27 son de sector (162.057 traballadores) e 38 de empresa (3.887 traballadores).

■ Recóllese tamén en 8 convenios (3 de sector e 5 de empresa) unha compensación pola antigüidade. Os traballadores ós que afectan son 5.139 (2,46%).

■ En 37 convenios establécense límites á antigüidade (29.083 traballadores afectados, o 13,90%). Deles 10 son de sector (25.955 traballadores afectados) e 27 de empresa (3.128 traballadores afectados).

■ Complemento de idiomas, título ou coñecementos especiais

Son 6 os convenios que o establecen. Deles 3 son de sector (3.390 traballadores afectados) e 3 de empresa (658 traballadores afectados).

Establécese como unha contía fixa ou unha porcentaxe do salario base por cada idioma empregado.

No caso de titulación, establécese unha contía fixa.

■ Complementos de toxicidade, penosidade, perigosidade ou semellantes

Segundo se pode apreciar no cadro 7.20b, establécese este complemento en 67 convenios dos asinados este ano, un 32,84% do total, afectando a 98.800 traballadores (47,23%).

**Complemento de toxicidade, penosidade, perigosidade.
Por provincias. Galicia. 2003**

■ Cadro 7.20b

		Sector	Empresa	Total
C. Autónoma/ Interprov. C.A.	Nº		2	2
	%	0,00%	25,00%	16,67%
	Traballadores afectados		469	469
	%	0,00%	28,34%	6,64%
A Coruña	Nº	3	12	15
	%	30,00%	24,49%	25,42%
	Traballadores afectados	43.370	1.710	45.080
	%	59,74%	39,43%	58,59%
Lugo	Nº	4	5	9
	%	44,44%	45,45%	45,00%
	Traballadores afectados	11.972	357	12.329
	%	85,00%	42,55%	82,61%
Ourense	Nº	3	6	9
	%	23,08%	30,00%	27,27%
	Traballadores afectados	10.460	1.009	11.469
	%	58,80%	60,24%	58,92%
Pontevedra	Nº	5	27	32
	%	33,33%	41,54%	40,00%
	Traballadores afectados	26.725	2.728	29.453
	%	31,43%	47,42%	32,44%
Galicia	Nº	15	52	67
	%	29,41%	33,99%	32,84%
	Traballadores afectados	92.527	6.273	98.800
	%	47,47%	43,99%	47,23%

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

O número de convenios de sector que o recollen é de 15 (29,41%) con 92.527 traballadores afectados (47,47%).

Nos de empresa figura en 52 (33,99%) con 6.273 traballadores afectados (43,99%).

O complemento establécese indicando unha porcentaxe sobre o salario base ou unha contía. Tamén se indica nalgúns casos o incremento que corresponde se as funcións se realizan durante a metade da xornada ou menos tempo.

■ Complementos de nocturnidade

Este complemento ven recollido en 106 convenios (51,96%), afectando a 119.161 traballadores (56,97%).

Destes convenios 20 son de sector (39,22%) e afectan a 108.206 traballadores (55,51%) e 86 son de empresa (56,21%) afectando a 10.955 traballadores (76,83%).

O cadro 7.20c indica os datos por provincias dos convenios que teñen este complemento.

Este complemento establécese fixando unha contía ou establecendo unha porcentaxe que na maioría dos convenios se indica que se aplica sobre o salario base. Nalgúns convenios inclúese tamén a antigüidade.

Considérase maioritariamente traballo nocturno para estes efectos o realizado entre as 22 horas e as 6 horas, pero hai convenios que establecen outros períodos (inicio ás 21 horas ou ás 23 horas e remate ás 7 ou ás 8 da mañá).

Complemento de nocturnidade. Por provincias. Galicia. 2003

■ Cadro 7.20c

		Sector	Empresa	Total
C. Autónoma/ Interprov. C.A.	Nº	1	8	9
	%	25,00%	100,00%	75,00%
	Traballadores afectados	1.500	1.655	3.155
	%	27,76%	100,00%	44,69%
A Coruña	Nº	6	25	31
	%	60,00%	51,02%	52,54%
	Traballadores afectados	47.510	3.020	50.530
	%	65,44%	69,63%	65,68%
Lugo	Nº	3	7	10
	%	33,33%	63,64%	50,00%
	Traballadores afectados	9.572	647	10.219
	%	67,96%	77,12%	68,47%
Ourense	Nº	5	6	11
	%	38,46%	30,00%	33,33%
	Traballadores afectados	10.276	1.229	11.505
	%	57,76%	73,37%	59,11%
Pontevedra	Nº	5	40	45
	%	33,33%	61,54%	56,25%
	Traballadores afectados	39.348	4.404	43.752
	%	46,27%	76,55%	48,19%
Galicia	Nº	20	86	106
	%	39,22%	56,21%	51,96%
	Traballadores afectados	108.206	10.955	119.161
	%	55,51%	76,83%	56,97%

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

Indícase tamén nalgúns convenios que se non se traballa toda a xornada no período nocturno, percibirase este complemento en proporción ó tempo traballado. Engádesse nalgúns destes casos que se se traballa máis da metade da xornada no dito período terase dereito a este complemento na súa totalidade.

■ Complementos por traballo a quendas

Figura este complemento en 30 convenios (14,71%), todos de empresa (cadro 7.20d), que afectan a 5.484 traballadores (2,62% sobre o total e 38,46% respecto dos traballadores afectados por convenios de empresa).

Aínda que nalgún caso se indica unha porcentaxe sobre o salario para establecer este complemento, maioritariamente fíxase unha contía.

■ Complementos de posto e responsabilidade

Recóllense en 54 convenios (26,47%) complementos que, as veces con distintas denominacións, pódense englobar entre os que se fixan en función do posto que se desenvolve ou pola responsabilidade no seu desempeño. Os traballadores afectados por estes complementos son 34.172 (16,34%)

Segundo pode apreciarse no cadro 7.20e, 45 destes convenios son de empresa e afectan a 5.913 traballadores e 9 son de sector e afectan a 28.259 traballadores.

Complemento por trabajo a quendas. Por provincias. Galicia. 2003

■ Cadro 7.20d

		Sector	Empresa	Total
C. Autónoma/ Interprov. C.A.	Nº		1	1
	%	0,00%	12,50%	8,33%
	Traballadores afectados		425	425
A Coruña	%	0,00%	25,68%	6,02%
	Nº		13	13
	%	0,00%	26,53%	22,03%
Lugo	Traballadores afectados		1.690	1.690
	%	0,00%	38,97%	2,20%
	Nº		5	5
Ourense	%	0,00%	45,45%	25,00%
	Traballadores afectados		600	600
	%	0,00%	71,51%	4,02%
Pontevedra	Nº		3	3
	%	0,00%	15,00%	9,09%
	Traballadores afectados		1.153	1.153
Galicia	%	0,00%	68,84%	5,92%
	Nº		8	8
	%	0,00%	12,31%	10,00%
	Traballadores afectados		1.616	1.616
	%	0,00%	28,09%	1,78%
Galicia		Nº	0	30
		%	0,00%	19,61%
Traballadores afectados			0	5.484
		%	0,00%	38,46%

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

Complementos de posto e responsabilidade. Por provincias. Galicia. 2003

■ Cadro 7.20e

		Sector	Empresa	Total
C. Autónoma/ Interprov. C.A.	Nº		3	3
	%	0,00%	37,50%	25,00%
	Traballadores afectados		989	989
A Coruña	%	0,00%	59,76%	14,01%
	Nº	2	18	20
	%	20,00%	36,73%	33,90%
Lugo	Traballadores afectados	3.590	2.404	5.994
	%	4,94%	55,43%	7,79%
	Nº	1	3	4
Ourense	%	11,11%	27,27%	20,00%
	Traballadores afectados	300	431	731
	%	2,13%	51,37%	4,90%
Pontevedra	Nº	4	3	7
	%	30,77%	15,00%	21,21%
	Traballadores afectados	3.956	338	4.294
Galicia	%	22,24%	20,18%	22,06%
	Nº	2	18	20
	%	13,33%	27,69%	25,00%
	Traballadores afectados	20.413	1.751	22.164
	%	24,00%	30,44%	24,41%
Galicia		Nº	9	45
		%	17,65%	29,41%
Traballadores afectados			28.259	5.913
		%	14,50%	41,47%

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

Son 14 convenios (6,86%) os que establecen estes complementos, e afectan a 2.334 traballadores (1,12%).

Deles só un é de sector (450 traballadores).

Indícase nalgúns casos ó establecer o complemento de dispoñibilidade que a empresa deberá proporcionar os medios técnicos necesarios para facilitar a localización do persoal de garda (teléfono móbil ou busca e vehículo da empresa).

■ Primas e incentivos

Establécense en función dos resultados obtidos e do cumprimento dos obxectivos fixados na empresa.

Nuns casos indícase unha porcentaxe que se aplica unhas veces sobre o salario base e outras segundo os resultados (indicando como calculalos).

Outros convenios establecen unha contía fixa ou unha contía en función dos obxectivos fixados segundo a actividade da empresa (produto vendido, produción, ocupación, etc.) indicando nalgúns casos moi detalladamente o sistema e fórmulas de medición e cálculo.

Non só se establecen en función da cantidade de produción, senón tamén da calidade do produto e nalgúns casos indícase que a calidade se entende no seu sentido máis amplo, comprendendo tamén a seguridade e a protección do medio ambiente.

Son 38 convenios (18,63%) os que establecen primas ou incentivos polo traballo realizado, afectando a 10.071 traballadores (4,81%). Só 2 destes convenios son de sector (cadro 7.20f).

Os 36 de empresa afectan a 5.771 traballadores, o 40,47% dos traballadores afectados por convenios de empresa.

Ademais destas primas e incentivos, en 25 convenios de empresa establécese un complemento de produtividade, con un total de 1.739 traballadores afectados (12,20%).

En 6 destes convenios establécense os dous complementos á vez, produtividade e primas ou incentivos á produción (388 traballadores afectados).

Establécese tamén en 13 convenios (6,37%) un complemento de actividade que afecta a 4.091 traballadores (1,96%).

■ Complemento de asistencia e puntualidade

A finalidade destes complementos é combater o absentismo laboral.

Ven recollido en 50 convenios (24,51%) e afecta a 96.437 traballadores (46,10%).

Os convenios de sector que o establecen son 12 (23,53%) e afectan a 91.888 traballadores (47,14%). Os de empresa son 38 (24,84%) e afectan a 4.549 traballadores (31,90%).

A regulación destes complementos é ás veces moi extensa e inclúe, ademais da contía, as condicións que deben cumprirse para ter dereito a percibilos e tamén indica cando se perden total ou parcialmente por faltas de asistencia ou puntualidade, sinalando os tipos de faltas que se teñen en conta e cales non.

Primas e incentivos. Por provincias. Galicia. 2003

■ Cadro 7.20f

		Sector	Empresa	Total
C. Autónoma/ Interprov. C.A.	Nº	1	1	1
	%	0,00%	12,50%	8,33%
	Traballadores afectados	520	520	520
A Coruña	%	0,00%	31,42%	7,37%
	Nº	11	11	11
	%	0,00%	22,45%	18,64%
Lugo	Traballadores afectados	1.713	1.713	1.713
	%	0,00%	39,50%	2,23%
	Nº	2	2	2
Ourense	%	0,00%	18,18%	10,00%
	Traballadores afectados	169	169	169
	%	0,00%	20,14%	1,13%
Pontevedra	Nº	1	8	9
	%	7,69%	40,00%	27,27%
	Traballadores afectados	1.800	1.336	3.136
Galicia	%	10,12%	79,76%	16,11%
	Nº	1	14	15
	%	6,67%	21,54%	18,75%
	Traballadores afectados	2.500	2.033	4.533
	%	2,94%	35,34%	4,99%
Galicia	Nº	2	36	38
	%	3,92%	23,53%	18,63%
	Traballadores afectados	4.300	5.771	10.071
	%	2,21%	40,47%	4,81%

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

Asistencia e puntualidade. Por provincias. Galicia. 2003

■ Cadro 7.20g

		Sector	Empresa	Total
C. Autónoma/ Interprov. C.A.	Nº	1	1	2
	%	25,00%	12,50%	16,67%
	Traballadores afectados	2.854	269	3.123
A Coruña	%	52,81%	16,25%	44,24%
	Nº	3	7	10
	%	30,00%	14,29%	16,95%
Lugo	Traballadores afectados	45.470	969	46.439
	%	62,63%	22,34%	60,36%
	Nº	3	3	6
Ourense	%	33,33%	27,27%	30,00%
	Traballadores afectados	9.544	83	9.627
	%	67,76%	9,89%	64,51%
Pontevedra	Nº	2	7	9
	%	15,38%	35,00%	27,27%
	Traballadores afectados	8.520	961	9.481
Galicia	%	47,89%	57,37%	48,71%
	Nº	3	20	23
	%	20,00%	30,77%	28,75%
	Traballadores afectados	25.500	2.267	27.767
	%	29,99%	39,41%	30,58%
Galicia	Nº	12	38	50
	%	23,53%	24,84%	24,51%
	Traballadores afectados	91.888	4.549	96.437
	%	47,14%	31,90%	46,10%

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

Normalmente establécese fixando unha contía, pero hai convenios que sinalan unha porcentaxe sobre o salario base (nalgún caso inclúe a antigüidade) e outros que indican unha fórmula para calculalo

O número de convenios e traballadores afectados recóllese con máis detalle no cadro 7.20g.

■ Outros complementos

Figura en 56 convenios (27,45%) un complemento por traballar en días festivos. Os traballadores afectados son 29.879 (14,28%).

Destes convenios 48 son de empresa (31,37%) e afectan a 5.828 traballadores (40,87%), e 8 de sector (15,69%) que afectan a 24.051 traballadores (12,34%).

Tamén existe en 17 convenios (8,33%) o complemento de convenio, que afecta a 3.046 traballadores (1,46%).

C) Pagas extraordinarias

En 108 convenios dos asinados este ano (52,94%) establécense máis de 2 pagas extraordinarias. Os traballadores afectados son 61.147 (29,23%).

Estes datos pódense ver con máis detalle no cadro 7.20h.

**Número de pagas extraordinarias establecido nos convenios asinados.
Galicia. 2003**

■ Cadro 7.20h

		Sector	Empresa	Total
2 Pagas	Nº	17	79	96
	%	33,33%	51,63%	47,06%
	Traballadores afectados	140.354	7.678	148.032
	%	72,01%	53,85%	70,77%
3 Pagas	Nº	29	51	80
	%	56,86%	33,33%	39,22%
	Traballadores afectados	46.650	3.861	50.511
	%	23,93%	27,08%	24,15%
4 Pagas	Nº	5	21	26
	%	9,80%	13,73%	12,75%
	Traballadores afectados	7.916	2.656	10.572
	%	4,06%	18,63%	5,05%
5 Pagas	Nº		1	1
	%	0,00%	0,65%	0,49%
	Traballadores afectados		15	15
	%	0,00%	0,11%	0,01%
6 Pagas	Nº		1	1
	%	0,00%	0,65%	0,49%
	Traballadores afectados		49	49
	%	0,00%	0,34%	0,02%

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

Inclúese neste cómputo a chamada “paga de beneficios” xa que ó indicar como debe calcularse, convértese nunha paga extraordinaria máis na que só varía nalgúns casos o período de devengo respecto das outras pagas extraordinarias.

Só en 3 convenios se establece unha paga condicionada a que existan beneficios e fixada nunha porcentaxe deles, e noutro indícase unha contía que se aboaría no caso de pechar o exercicio sen perdas.

A contía destas pagas establécese na maioría dos convenios como unha mensualidade do salario base máis a antigüidade se é o caso, pero hai convenios que engaden outros complementos (os que máis se inclúen son os de transporte e asistencia, pero tamén se citan os de traballos tóxicos, penosos ou perigosos e traballos especiais, posto, convenio, produtividade, nocturnidade, e actividade).

Inclúense nalgún caso as primas e incentivos (normalmente as medias do trimestre ou semestre anterior).

Tamén hai casos nos que as fixan como unha mensualidade do salario real e noutros convenios indícase unha contía na táboa salarial.

En 15 convenios refírense ó rateo destas pagas, indicando nuns casos que se deixa esa posibilidade á elección da empresa ou por petición do traballador, e noutros que debe ser por acordo entre as partes. Só en catro convenios se indica que o abono será mensual.

D) Retribucións extrasalariais

Recóllense neste apartado os convenios que regulan as axudas de custo e gastos de locomoción e os complementos de transporte e distancia e o número de traballadores afectados.

■ Axudas de custo e gastos de locomoción

Segundo se indica no cadro 7.20i, regúlanse en 111 convenios (54,41%) que afectan a 172.171 traballadores (82,31%).

Os convenios de sector que as recollen son 31 e supoñen o 60,78% do total dos de sector e afectan a 163.484 traballadores (83,87%).

Os de empresa son 80 (52,29%) e afectan a 8.687 traballadores (60,92%).

■ Complemento de transporte e distancia

Ven recollido en 89 convenios (43,63%) e afecta a 156.075 traballadores (74,61%).

25 destes convenios (49,02%) son de sector con 148.815 traballadores afectados (76,35%) e 64 son de empresa (41,83%) con 7.260 traballadores afectados (50,92%).

O cadro 7.20j recolle estes datos por provincias.

■ Outros complementos

En 16 convenios (7,84%) establécese o complemento de “Quebranto de moeda” e en 9 (4,41%) o de “Desgaste de ferramentas”.

**Axudas de custo e gastos de locomoción.
Por provincias. Galicia. 2003**

■ Cadro 7.20i

		Sector	Empresa	Total
C. Autónoma/ Interprov. C.A.	Nº	2	5	7
	%	50,00%	62,50%	58,33%
	Traballadores afectados	4.354	1.341	5.695
	%	80,57%	81,03%	80,68%
A Coruña	Nº	5	24	29
	%	50,00%	48,98%	49,15%
	Traballadores afectados	66.970	2.748	69.718
	%	92,25%	63,36%	90,62%
Lugo	Nº	6	7	13
	%	66,67%	63,64%	65,00%
	Traballadores afectados	12.902	773	13.675
	%	91,60%	92,13%	91,63%
Ourense	Nº	8	5	13
	%	61,54%	25,00%	39,39%
	Traballadores afectados	15.397	187	15.584
	%	86,55%	11,16%	80,06%
Pontevedra	Nº	10	39	49
	%	66,67%	60,00%	61,25%
	Traballadores afectados	63.861	3.638	67.499
	%	75,09%	63,24%	74,34%
Galicia	Nº	31	80	111
	%	60,78%	52,29%	54,41%
	Traballadores afectados	163.484	8.687	172.171
	%	83,87%	60,92%	82,31%

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

**Complemento de transporte e distancia.
Por provincias. Galicia. 2003**

■ Cadro 7.20j

		Sector	Empresa	Total
C. Autónoma/ Interprov. C.A.	Nº	1	5	6
	%	25,00%	62,50%	50,00%
	Traballadores afectados	450	1.240	1.690
	%	8,33%	74,92%	23,94%
A Coruña	Nº	5	16	21
	%	50,00%	32,65%	35,59%
	Traballadores afectados	45.900	1.330	47.230
	%	63,22%	30,67%	61,39%
Lugo	Nº	4	7	11
	%	44,44%	63,64%	55,00%
	Traballadores afectados	9.844	723	10.567
	%	69,89%	86,17%	70,81%
Ourense	Nº	3	4	7
	%	23,08%	20,00%	21,21%
	Traballadores afectados	12.070	404	12.474
	%	67,85%	24,12%	64,08%
Pontevedra	Nº	12	32	44
	%	80,00%	49,23%	55,00%
	Traballadores afectados	80.551	3.563	84.114
	%	94,72%	61,93%	92,64%
Galicia	Nº	25	64	89
	%	49,02%	41,83%	43,63%
	Traballadores afectados	148.815	7.260	156.075
	%	76,35%	50,92%	74,61%

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

7.5. Tempo de traballo

7.5.1. A xornada laboral

Para determina-la xornada media pactada, tivéronse en conta unicamente os convenios que a tiñan estipulada de xeito anual.

O cadro 7.21 reflicte a xornada media pactada en 2003 que foi 1.762,6 horas/ano, case unha hora superior á do ano anterior:

Evolución da xornada media anual pactada. Galicia. 1999-2003

■ Cadro 7.21

Total Convenios. Xornada media pactada

	Total convenios	Convenios de empresa	Convenios de sector
1999	1.779,6	1.742,3	1.783,4
2000	1.776,2	1.750,4	1.778,2
2001	1.773,2	1.739,8	1.779,7
2002	1.761,7	1.707,8	1.768,8
2003	1.762,6	1.757,1	1.763,0

Total Convenios. Xornada media pactada. Por sectores económicos

	Agrario	Non Agrario		
		Industria	Construcción	Servicios
1999	1.784,0	1.782,7	1.761,5	1.799,8
2000	1.784,0	1.778,0	1.760,8	1.795,4
2001	1.751,5	1.764,2	1.757,2	1.803,8
2002	1.781,3	1.773,6	1.756,3	1.753,3
2003	1.784,0	1.768,5	1.752,3	1.788,1

Convenios de sector. Xornada media pactada. Por sectores económicos

	Agrario	Non Agrario		
		Industria	Construcción	Servicios
1999		1.790,1	1.761,6	1.807,0
2000		1.782,9	1.760,7	1.799,9
2001		1.777,4	1.757,2	1.806,1
2002		1.776,1	1.756,3	1.801,5
2003		1.772,4	1.752,3	1.790,1

Convenios de empresa. Xornada media pactada. Por sectores económicos

	Agrario	Non Agrario		
		Industria	Construcción	Servicios
1999	1.784,0	1.752,9	1.722,2	1.705,6
2000	1.784,0	1.750,9	1.778,8	1.746,6
2001	1.751,5	1.736,4	1.756,0	1.767,0
2002	1.781,3	1.755,4	1.756,0	1.680,4
2003	1.784,0	1.753,6	1.756,5	1.767,6

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

Como ven sendo habitual, nos convenios de empresa páctase unha xornada máis reducida que nos convenios de sector: 1.757,1 horas fronte a 1.763,0 horas. En relación co ano anterior, nos convenios de sector diminúe a xornada en 5,8 horas e nos de empresa aumenta en 49,3 horas.

Por sectores económicos, no total de convenios, foi na construción e na industria onde se pactaron unhas xornadas máis baixas, 1.752,3 e 1.768,5 horas respectivamente. No sector servizos a xornada pactada foi de 1.788,1 horas e no sector agrario de 1.784,0.

Nos convenios de sector, é no sector servizos no que se pacta a xornada máis alta, 1.790,1 horas. Na industria a xornada pactada foi de 1.772,4 horas e na construción 1.752,3 horas.

Segundo se pode apreciar no cadro 7.22, son 124 os convenios que reducen dalgún xeito a xornada máxima legal (60,78%). Deles 28 son de sector (54,90%) e 96 de empresa (62,75%)

■ Cadro 7.22 **Evolución dos convenios que reducen a xornada máxima legal. Porcentaxe sobre o total. Por provincias. Galicia. 2003**

	Sector		Empresa		Total Galicia	
	Nº convenios	%	Nº convenios	%	Nº convenios	%
1999						
C. Autónoma/Interprov. C. Autónoma	0	0,00	10	83,33	10	62,50
A Coruña	8	53,33	20	62,50	28	59,57
Lugo	8	80,00	4	40,00	12	60,00
Ourense	8	61,54	13	76,47	21	70,00
Pontevedra	8	57,14	45	75,00	53	71,62
Total	32	57,14	92	70,22	124	66,31
2000						
C. Autónoma/Interprov. C. Autónoma	2	40,00	4	50,00	6	46,15
A Coruña	6	60,00	23	42,59	29	45,31
Lugo	5	62,50	6	33,33	11	42,31
Ourense	8	47,06	12	46,15	20	46,51
Pontevedra	7	46,67	47	66,20	54	62,79
Total	28	50,91	92	51,98	120	51,72
2001						
C. Autónoma/Interprov. C. Autónoma	1	50,00	3	37,50	4	40,00
A Coruña	12	70,59	26	54,17	38	58,46
Lugo	6	46,15	3	16,67	9	29,03
Ourense	6	37,50	11	50,00	17	44,74
Pontevedra	9	50,00	49	59,76	58	58,00
Total	34	51,52	92	51,69	126	51,64
2002						
C. Autónoma/Interprov. C. Autónoma	2	40,00	11	55,00	13	52,00
A Coruña	11	91,67	23	58,97	34	66,67
Lugo	7	87,50	6	35,29	13	52,00
Ourense	6	40,00	10	62,50	16	51,61
Pontevedra	7	46,67	51	66,23	58	63,04
Total	33	60,00	101	59,76	134	59,82
2003						
C. Autónoma/Interprov. C. Autónoma	2	50,00	5	62,50	7	58,33
A Coruña	7	70,00	28	57,14	35	59,32
Lugo	7	77,78	4	36,36	11	55,00
Ourense	5	38,46	16	80,00	21	63,64
Pontevedra	7	46,67	43	66,15	50	62,50
Total	28	54,90	96	62,75	124	60,78

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

Os traballadores afectados por estes convenios son 157.053 (75,1%).

Respecto dos convenios que indican a xornada semanal, son 43 os que sinalan unha xornada inferior ás 40 horas (30.785 traballadores afectados), 5 de sector (27.800 traballadores) e 38 de empresa (2.985 traballadores).

Indicar tamén que, segundo reflicte o cadro 7.23, o 1,47% dos convenios asinados establecen acordos sobre a distribución irregular da xornada.

■ Cadro 7.23

**Convenios colectivos con distribución irregular da xornada.
Por provincias. Galicia. 1999-2003**

	C. Autónoma / Interprov. C.A.	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	
						Nº	%
Sector							
1999	0	2	1	0	2	5	8,92
2000	1	0	1	2	1	5	9,09
2001	0	1	0	2	1	4	6,06
2002	0	1	0	1	0	2	3,64
2003	0	0	0	1	0	1	1,96
Empresa							
1999	2	1	0	1	6	10	7,63
2000	2	5	0	2	2	11	6,21
2001	1	1	1	0	3	6	3,37
2002	1	0	2	0	0	3	1,78
2003	0	1	1	0	0	2	1,31
Total 2003	0	1	1	1	0	3	1,47

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

Ademais en 11 convenios (4 de sector e 7 de empresa) que afectan a 34.411 traballadores, indícase a posibilidade de establecer unha distribución irregular da xornada. Este número supón o 5,39% do total dos asinados.

7.5.2. Horas extraordinarias

Son cada vez máis os convenios que regulan dalgún xeito as horas extraordinarias, en concreto 150 convenios (73,53%) teñen cláusulas sobre elas. Destes 114 son de empresa e 36 de sector.

O tipo de cláusulas que recollen segue a ser similar ó de anos anteriores, podendo sinalar entre elas as seguintes:

■ Retribución das horas extraordinarias

A regulación da retribución das horas extraordinarias é o tipo de cláusula máis habitual. Faise indicando o valor ou a súa compensación con tempo de descanso ou dos dous xeitos.

Son tres as formas que se utilizan para fixar a retribución destas horas: indicando unha porcentaxe de incremento que se aplica sobre o valor das horas normais, sinalando unha contía concreta ou establecendo unha fórmula para o cálculo do seu valor.

Cando a compensación se fai en tempo de descanso indícase ademais do que corresponde por cada hora extraordinaria realizada, a posibilidade ou non de acumular os descansos para desfrutalos en días ou semanas completos, así como a posibilidade ou non de acumulalos ás vacacións ou a festivos.

Nalgúns casos indícase un prazo de tempo no que se ten que desfrutar o descanso (no día laborable posterior; entre a data de realización e o final do mes seguinte, regularización cada dous meses e desfrute na segunda quincena do terceiro mes,...)

Normalmente o desfrute dos descansos queda sempre supeditado ó acordo entre as partes e ás necesidades do servizo.

Á hora de establecer a compensación destas horas, faise unha distinción entre as horas extraordinarias normais, as festivas e as nocturnas, aplicando porcentaxes maiores para estas últimas, tanto na compensación económica como no tempo de descanso.

Xeralmente considéranse festivas as realizadas en días libres, figuren ou non como festivos no calendario.

Indícase nalgúns convenios cal é o horario que se considera nocturno para estes efectos (normalmente 22 horas a 6 horas, 22 horas a 8 horas e 23 horas a 7 horas)

Nalgún caso establécense distintos tipos de horas extra, e por tanto de retribución, segundo os tramos horarios ó longo do día que se indican.

■ Redución ou supresión das horas extraordinarias

En 33 convenios (16,18%) establécese a supresión das horas extraordinarias habituais. Estes convenios afectan a 36.987 traballadores (17,68%).

Son 30 convenios (14,71%) os que indican redución ó mínimo das horas extras ou redución do número máximo establecido no Estatuto dos traballadores. Os traballadores afectados por estes convenios son 55.403 (26,49%).

Establécese nalgúns convenios un número concreto de horas extraordinarias por sección ou servizo que, no caso de que se superase, suporía a creación dun novo posto de traballo ou a contratación do número de traballadores necesario para substituír a realización das ditas horas extraordinarias .

■ Control das horas extraordinarias

Para o control das horas extraordinarias establécese nalgúns convenios a necesidade de levar un rexistro delas por traballador e sección ou departamento, indicando tamén as causas desas horas, e entregando esta información ós representantes dos traballadores.

Hai convenios que indican a periodicidade coa que debe producirse a información ós representantes dos traballadores, que xeralmente é mensual ou trimestral. Nalgún convenio indícase unha periodicidade semanal.

Establecen outros convenios o número máximo de horas extraordinarias que se poden realizar ó día, ó mes e ó ano.

■ Horas extraordinarias estruturais

Defínese este tipo de horas en 46 convenios (22,55%) que afectan a 109.654 traballadores (52,42%).

Deles 13 son de sector (o 25,49%) e afectan a 105.032 traballadores (53,88%) e 33 son de empresa (o 21,57%) e afectan a 4.622 traballadores (32,42%).

■ Outras cláusulas

Alguns convenios teñen cláusulas que se refiren á antelación con que hai que avisar ó traballador para a realización das horas extraordinarias.

Outros convenios limítanse a remitir ós convenios sectoriais ou á lexislación vixente todo o referente ás horas extraordinarias.

7.5.3. Vacacións

Á hora de fixar as vacacións, os convenios establecen maioritariamente días naturais, concretamente 153 dos 204 totais (75%).

En 37 convenios (29 de empresa e 8 de sector) indícanse as vacacións en días laborables, o que supón o 18,14% do total.

Nos convenios de sector indícase maioritariamente 30 días naturais de vacacións (43 dos 51 asinados). Destes 43, cinco indican ademais 21 días laborables e un 22 días laborables.

Dous convenios de sector melloran o período mínimo legal de 30 días naturais de vacacións (cadro 7.24) . Un indica 31 días e outro indica 32 días.

■ Cadro 7.24

Evolución dos convenios colectivos con vacacións de máis de 30 días naturais. Por provincias. Galicia. 1999-2003

	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
Sector												
1999	0	0,00	1	6,67	0	0,00	2	15,38	3	21,43	6	10,71
2000	0	0,00	0	0,00	0	0,00	3	17,65	1	6,67	4	7,27
2001	0	0,00	2	11,76	4	30,77	4	25,00	10	55,56	20	30,30
2002	0	0,00	0	0,00	0	0,00	3	20,00	3	20,00	6	10,91
2003	1	25,00	0	0,00	0	0,00	0	0,00	1	6,67	2	3,92
Empresa												
1999	9	75,00	6	18,75	5	50,00	0	0,00	18	30,00	38	29,01
2000	3	37,50	11	20,37	7	38,89	3	11,54	15	21,13	39	22,03
2001	1	12,50	8	16,67	6	33,33	2	9,09	15	18,29	32	17,98
2002	2	10,00	5	12,82	3	17,65	0	0,00	5	6,49	15	8,88
2003	0	0,00	3	6,12	4	36,36	1	5,00	3	4,62	11	7,19
Total 2003	1	8,33	3	5,08	4	20,00	1	3,03	4	5,00	13	6,37

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

Nos de empresa son 11 os que as melloran, e deles 5 establecen 31 días de vacación, 3 establecen 32 días, e os outros tres establecen 33, 35 e 37 días.

En 184 convenios (o 90,20%) establécense criterios para regular as vacacións ou datas de preferencia para o seu desfrute (cadro 7.25).

■ Cadro 7.25

**Convenios colectivos que fixan criterios ou datas nas vacacións.
Por provincias. Galicia. 2002-2003**

	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
Sector												
2002	4	80,00	11	91,67	7	87,50	15	100	13	86,67	50	90,91
2003	3	75,00	9	90,00	9	100,00	13	100,00	12	80,00	46	90,20
Empresa												
2002	20	100,00	34	87,18	16	94,12	14	87,50	70	90,91	154	91,12
2003	8	100,00	43	87,76	9	81,82	16	80,00	62	95,38	138	90,20
Total 2003	11	91,67	52	88,14	18	90,00	29	87,88	74	92,50	184	90,20

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

Os criterios recollidos pódense resumir nos seguintes:

■ Establecer o desfrute das vacacións de xeito continuado ou a posibilidade de fraccionadas en dous ou máis períodos.

Hai convenios que sinalan expresamente o xeito de facelo, pero outros indican que a decisión debe ser por acordo entre a empresa e os representantes dos traballadores ou co propio traballador.

Outros convenios indican a elección da metade do período vacacional polo empresario e a outra metade polo traballador.

■ Posibilidade por parte da empresa de excluír do período de vacacións o que coincida co de maior actividade produtiva ou escollelo en función das necesidades dos clientes.

■ Sinalar os meses ou períodos nos que preferentemente se deben desfrutar as vacacións.

■ Establecemento de quendas rotativas para o desfrute das vacacións.

As preferencias na elección das quendas que se sinalan son a antigüidade e os traballadores con responsabilidades familiares para que coincidan coas vacacións escolares.

Indícase nalgúns convenios a posibilidade de cambialas entre os traballadores sempre que isto non implique problemas de tipo organizativo (hai convenios nos que se indica que teñen que ser traballadores da mesma categoría profesional e quenda de traballo)

■ Obrigatoriedade de inicio das vacacións en día laborable e/ou prohibición de comezo en venres, sábado, domingo, festivo, día de descanso do traballador ou día anterior a festivo. Nalgún convenio indícase a obrigatoriedade de comezo en luns.

■ Indicar un número mínimo de días laborables de vacacións aínda que se fixen estas en días naturais.

■ Número ou porcentaxe de traballadores que poden ou deben estar de vacacións.

■ Posibilidade, por acordo entre a empresa e o traballador, de que as festas aboables e non recuperables traballadas poidan acumularse ás vacacións anuais.

■ Establécese tamén nalgúns convenios que cando no desfrute de vacacións coincide algún festivo local ou nacional, eses días desfrutaranse a maiores.

Noutros convenios indícase que no caso de que as vacacións sexan fraccionadas por proposta da empresa, non se teñen en conta os días festivos nin os domingos.

■ Días adicionais de vacacións para os traballadores maiores dunha certa idade (normalmente 50 anos)

■ Días adicionais de vacacións para os traballadores que ó inicio do desfrute das vacacións se encontren desprazados en lugar distinto ó da súa residencia habitual, en concepto de tempo de viaxes de ida e regreso ó mesmo centro de traballo, se o tempo de cada viaxe excede de 4 horas, computadas en medios de locomoción públicos.

■ Vacacións das traballadoras embarazadas

As cláusulas máis frecuentes refírense a que a traballadora embarazada terá dereito a escoller a data das súas vacacións regulamentarias, sempre e cando as una á baixa por maternidade.

Hai convenios que indican que se unha traballadora en situación xestante dera a luz ou está desfrutando do permiso de maternidade no período de vacacións, terá dereito ó desfrute deste (no ano natural, ou ben poderá desprazar as vacacións para o ano seguinte).

■ Antelación coa que debe negociarse e publicarse o calendario de vacacións.

■ Primas por vacacións fóra de certos períodos

Veñen recollidas en 30 convenios (14,71%) e afectan a 5.701 traballadores (2,73%)

Nalgúns convenios son primas monetarias e noutros engádense días ás vacacións.

Normalmente indícase que se ten dereito a elas cando é por petición da empresa que se desfrutan as vacacións fóra do período sinalado, e non cando é por desexo do traballador.

■ Retribución das vacacións

Nalgúns convenios o que se fai é fixar unha contía na táboa salarial.

Noutros indícase que se retribúen segundo o salario real (engadíndolle nalgúns casos a media obtida polo traballador en primas e/ou traballos tóxicos, penosos ou perigosos dos tres ou seis meses anteriores e noutros casos exceptuando os complementos de distancia e transporte)

Hai convenios que enumeran os conceptos que integran a remuneración (salario base e antigüidade e complementos). Respecto do complemento de transporte hai convenios que o exclúen expresamente e outros que o inclúen.

Outros indican que a retribución será a media obtida por tódolos conceptos, polas retribucións salariais ou polos conceptos que cita expresamente o convenio nos tres meses anteriores á data de iniciación destas. Nalgúns casos exceptúan expresamente as horas extraordinarias e as gratificacións extraordinarias.

Indícase noutros convenios que a retribución correspondente ós períodos de vacacións será igual que o resto dos meses do ano.

Engádesse tamén nalgún caso ó salario base máis antigüidade a participación en beneficios.

Por último indicar que se establece tamén nalgún convenio unha bolsa de vacacións.

■ Interrupción das vacacións por incapacidade temporal

Son 83 (40,69%) os convenios con este tipo de cláusulas e afectan a 118.842 traballadores (56,81%).

Distínguese neste tipo de cláusulas se a incapacidade temporal se produce antes ou durante as vacacións.

Os convenios que indican a interrupción das vacacións no caso de incapacidade temporal antes de comezar as vacacións son 65 (31,86%) e afectan a 94.687 traballadores (45,27%).

Os convenios que indican a interrupción das vacacións no caso de incapacidade temporal durante as vacacións son 39 (19,12%) e afectan a 46.560 traballadores (22,26%).

Neste tipo de cláusulas indícase na maioría dos casos que as vacacións deberán desfrutarse unha vez producida a alta pero sempre que sexa dentro do ano natural, negociando a empresa e o traballador o período de mutuo acordo. Hai convenios sen embargo que indican a posibilidade de desfrutalas ata o 31 de xaneiro do ano seguinte e incluso de acumulalas para o ano seguinte (sempre seguindo ó criterio da dirección e de acordo coas necesidades da sección a que pertenza).

Nalgúns convenios indícase que non se aplican estas cláusulas no caso de vacacións de todo o centro de traballo.

Inclúense cláusulas tamén que establecen que no caso de producirse colisións de intereses entre os traballadores que modifican o seu cadro de vacacións como consecuencia da baixa médica e aqueloutros da mesma unidade ou servizo que xa as teñan programadas, terán estes últimos preferencia sobre aqueles.

Tamén se supedita este dereito en moitos convenios ás necesidades do servizo.

7.5.4. Permisos

Respecto dos permisos retribuídos, 172 dos convenios asinados este ano (84,31%) melloran dalgún xeito os permisos establecidos no Estatuto dos traballadores.

Os traballadores ós que afectan son 197.368, o que supón un 94,35% do total.

As melloras nuns casos consisten en aumentar o número de días de permiso ós que se ten dereito e noutros o que se fai e ampliar os casos que dan dereito ós permisos ou diminuír os requisitos necesarios.

Os criterios que se establecen cando se aumentan os días de permiso retribuído ós que se ten dereito, refírense nuns convenios á necesidade de ter que facer un desprazamento, indicando nuns casos que sexa fóra da localidade, da provincia ou de Galicia e noutros casos indicando un número concreto de quilómetros. Outros convenios o requisito que esixen é a convivencia.

7.5.4.1. Ampliación dos permisos ás parellas de feito

En 75 convenios (o 36,77%) amplían os permisos establecidos para o cónxuxe ó caso de parellas de feito. Os traballadores afectados son 107.117, o que supón un 51,21% do total.

Hai convenios nos que se indica que os permisos son os mesmos que para o cónxuxe, incluíndo os días por matrimonio, que se estenden para o caso de inscrición no rexistro correspondente.

Outros convenios establecen os mesmos permisos que para o cónxuxe con excepción do permiso por matrimonio e noutros amplían para as parellas de feito o dereito ós permisos retribuídos nos casos de enfermidade grave, falecemento e maternidade.

Respecto da xustificación, nos convenios que fan referencia ela, indican que debe ser mediante certificado do concello ou do rexistro de parellas de feito se existe, ou libro de familia ou calquera outro medio co que a convivencia quede debidamente xustificada.

7.5.4.2. Permisos por asuntos propios

En 66 convenios (32,35%) establécese o dereito a permisos por asuntos propios. Os traballadores afectados son 40.211 (19,22%).

O número de días que se establecen van desde 1 ata 9.

As cláusulas refírense entre outras as seguintes circunstancias:

- Necesidade ou non de que exista xustificación para desfrutalos
- Posibilidade ou non acumulalos ás vacacións e festivos
- Prazo de antelación mínima das solicitudes (excepto casos de forza maior)
- Prazo para resolver as solicitudes (se non hai resposta nese prazo considéranse concedidos)
- Necesidade de motivación da denegación
- Posibilidade, no caso de non esgotalos no ano, de desfrutalos ata o 15 ou o 31 de xaneiro do ano seguinte
- Límites para o seu disfrute

Indícanse nalgúns convenios as necesidades do servizo ou establécese un número e/ou porcentaxe máximos de traballadores que poden desfrutalos simultaneamente.

Tamén se exclúen certos días ou os períodos de maior actividade da empresa para poder desfrutalos.

Sínálase nalgún convenio que, en evitación da posible acumulación de solicitudes ó final de cada ano, deben desfrutarse un número mínimo de días cada tres meses.

7.5.4.3. Permisos non retribuídos

En 78 convenios (38,24%) establécense a posibilidade de desfrutar permisos non retribuídos. Os traballadores afectados son 65.090 (31,12%)

Estes permisos condiciónanse xeralmente ás necesidades do servizo, á causa que os motiva e o número ou porcentaxe de traballadores que pode estar simultaneamente nesa situación.

Esíxese nalgúns convenios unha determinada antigüidade para ter dereito a eles, e noutros indícase que non se poden acumular a vacacións ou pontes.

Outras cláusulas refírense á antelación coa que debe facerse a solicitude e a se ten ou non en conta a súa duración para o cómputo da antigüidade.

Hai convenios que establecen esta posibilidade de días non retribuídos para ampliar os permisos retribuídos por enfermidade grave.

7.5.5. Conciliación da vida laboral e familiar

En 111 convenios (54,41%) recóllense cláusulas relacionadas coa conciliación da vida laboral e familiar. Os traballadores ós que afectan son 106.231 (50,79%).

En moitas destas cláusulas o que se fai é remitir ou recoller, total ou parcialmente, o indicado na lexislación vixente, ou ben adaptar os permisos ó regulado na lei.

Respecto das cláusulas que varían o sinalado na lexislación vixente podemos sinalar o seguinte:

■ Hai convenios que melloran o indicado na lei para o permiso de lactación, ampliándoo a dúas horas diarias. Nalgúns casos tamén se amplía a idade do fillo ata os 10 meses.

■ Outros convenios con respecto do sinalado nos permisos para quen por razóns de garda legal teña ó seu coidado algún menor de seis anos ou maior diminuído físico ou psíquico, indican que terá dereito á diminución da súa xornada de traballo no tempo que o interesado estime preciso, con redución proporcional das súas retribucións. Nalgúns casos amplíase a idade ata os 7 ou 9 anos.

■ Axudas por gardería, para financiar os gastos derivados da atención en garderías dos fillos dos traballadores. Nuns casos indícase unha contía de axuda e noutros refírense ó gasto real pero cun límite máximo.

■ Recóllese nalgún convenio dos asinados este ano o incremento do período legal de descanso nos casos de maternidade, adopción ou acollemento en dúas semanas, esixindo como requisitos que o traballador/a leve como mínimo dous anos de permanencia na empresa e que unicamente o poderá desfrutar un dos pais.

■ Indícase noutro dos convenios asinados que por razóns familiares por petición do traballador e segundo apreciación da empresa, poderá instaurarse en determinados períodos unha xornada de traballo, cunha peculiaridade que consiste en que o tra-

ballo o efectúa o traballador peticionario desde o seu domicilio, sen acudir ó centro de traballo.

■ Regúlase en varios convenios a concesión de permisos para acompañar a familiares a consultas médicas durante a xornada de traballo.

Nalgúns destes convenios establécese a posibilidade de asistir a consultas, tratamentos ou exploracións durante a xornada de traballo, sempre que estas asistencias estean debidamente xustificadas e non se poida acudir fóra do horario de traballo, acompañando ó cónxuxe (parella de feito), fillos menores de idade, pais ou outro convivente.

Hai casos nos que se limitan estes permisos segundo a idade, esixindo no caso dos pais que sexan maiores de 65 ou 70 anos e dos fillos que sexan menores de 12, 13 ou 14 anos. Se se trata de diminuídos físicos ou psíquicos non hai límite de idade.

Para os familiares e conviventes requírese ás veces que teñan unha discapacidade superior ó 33%.

Limitáase nalgúns casos o número de veces ó mes que se pode acudir ou indícase un número máximo de horas.

Nalgún caso indícase o dereito ó permiso para acompañar ó cónxuxe ou fillos a consultas médicas polo tempo necesario, pero as horas de traballo deberan recuperarse no cómputo da xornada anual.

Respecto das excedencias neste tema, a maioría dos convenios remiten ou recollen o indicado na lexislación vixente.

Establécese nun convenio o dereito a unha excedencia máxima de 6 meses en caso de gravidade de familiares de 1º grao, con compromiso da empresa de readmisión nun prazo máximo de dous meses desde a súa solicitude, coa mesma categoría laboral e a mesma antigüidade que tiña cando se deu de baixa por excedencia. Se o posto de traballo que tiña non estivera dispoñible, recoñéceselle o dereito preferente cando quede vacante.

Noutro convenio indícase que o traballador ou traballadora que teñan fillos en idade comprendida entre os 6 e os 10 anos terá dereito á redución da súa xornada de traballo para coidado de fillos, considerándose esa redución como unha excedencia parcial forzosa, con dereito a recuperación da xornada ordinaria de traballo despois de que o fillo cumpra os 10 anos. A redución poderá ser como máximo ata o 50% da xornada ordinaria, en cómputo diario ou semanal, tendo o traballador ou traballadora o dereito a escoller o horario reducido de xornada.

7.5.6. Absentismo

En 71 convenios adoptase algunha medida concreta ou recóllense cláusulas sobre o control do absentismo.

Estes convenios supoñen o 34,8% dos asinados este ano e afectan a 113.834 traballadores, un 54,42% do total, e deles 14 son de sector (27,45%) con 106.188 traballadores afectados (54,48%) e 57 son de empresa (37,26%) con 7.646 traballadores afectados (53,62%).

Pódense sinalar as seguintes cláusulas:

■ Establecemento de primas ou complementos en función da asistencia e/ou produtividade.

Respecto do número de convenios que establecen complementos de asistencia e puntualidade xa se fixo mención no apartado sobre a estrutura salarial deste informe.

Como xa se dicía no citado apartado, na maioría dos casos, na regulación dos complementos, recóllese detalladamente o procedemento segundo o cal se perden ou se producen descontos neles por faltas de puntualidade e asistencia, facendo ás veces unha relación de cales son as ausencias que se teñen en conta para estes efectos e cales non.

Nas primas abóase unha cantidade en función dos días laborables perdidos no período anterior (normalmente exceptuando os correspondentes a accidentes laborais)

- Establecemento de gratificacións extraordinarias por non absentismo.
- Establecemento de premios de asistencia que supoñen para os traballadores desfrutar de días de permiso retribuído en función da súa asistencia ó traballo.
- Desconto automático das retribucións correspondentes ó tempo de traballo nos casos de falta inxustificada de asistencia, produtividade e puntualidade, que se lle comunicará ó traballador.

Todo iso independentemente das medidas disciplinarias que procedan.

- Facer depender os complementos por incapacidade temporal do índice de absentismo.

Algúns convenios fano só cando a incapacidade temporal é por enfermidade común e outros en tódolos casos.

Hai convenios que suprimen completamente o complemento e outros que indican que se abona desde o primeiro día se non se supera a porcentaxe de absentismo indicado e a partir do día 25 se o supera.

- Comprobación das baixas por incapacidade temporal polos servizos médicos da empresa.
 - Fixar índices absolutos de absentismo como obxectivo específico para alcanzar durante a vixencia do convenio.
 - Potenciación dos instrumentos de control e de redución do absentismo laboral así como da realización dos estudos necesarios sobre as súas causas.
- Indícase que estas medidas deberán tomarse en colaboración cos representantes dos traballadores.
- Creación de comisións empresa – representantes dos traballadores co obxectivo de reducir o absentismo.
 - Mellora das condicións de seguridade, hixiene e ambiente de traballo.
 - Outras cláusulas refírense á información ós representantes dos traballadores sobre o absentismo e tamén ás funcións das comisións paritarias dos convenios respecto deste tema.

7.6. Outras cláusulas

O cadro 7.26 ofrece unha visión xeral dalgunhas das cláusulas que aparecen recollidas cada vez en maior número de convenios e que seguidamente analizaremos.

**Relación de determinadas cláusulas pactadas.
Porcentaxe sobre o total. Galicia. 2003**

■ Cadro 7.26

	Nº Convenios	% sobre o total
Melloras sociais	190	93,14%
Saúde laboral	191	93,63%
Mobilidade xeográfica	37	18,14%
Mobilidade funcional	82	40,20%
Promoción, ascensos	96	47,06%
Formación profesional	122	59,80%
Crédito de horas sindicais	94	46,08%
Desconto cota sindical	38	18,63%
Clasificación profesional	117	57,35%
Sometemento AGA	32	15,69%
Ingreso no traballo	118	57,84%
Periodo de proba	79	38,73%
Contratación ETT	50	24,51%
Discriminación	61	29,90%
Acoso	37	18,14%
Réxime disciplinario	75	36,76%
Dereitos lingüísticos	28	13,73%

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

7.6.1. Melloras sociais

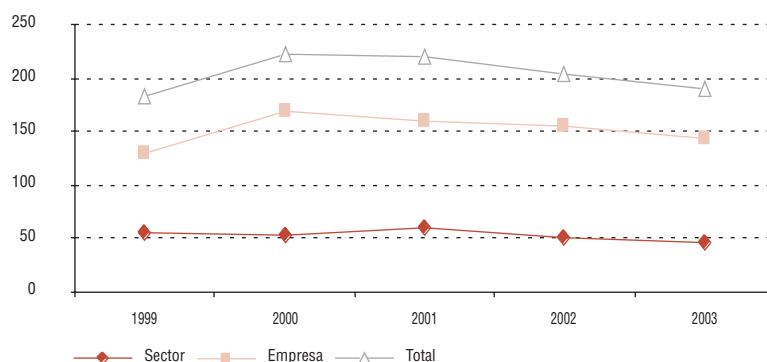
○ 93,14% dos convenios asinados este ano inclúen cláusulas deste tipo (cadro 7.27). Os traballadores afectados son 203.564 (97,32%).

■ Cadro 7.27

**Evolución dos convenios colectivos con cláusulas de melloras sociais.
Por provincias. Galicia. 1999-2003**

	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
Sector												
1999	4	100,00	14	93,33	10	100,00	13	100,00	14	100,00	55	98,21
2000	5	100,00	10	100,00	8	100,00	16	94,12	15	100,00	54	81,82
2001	2	100,00	17	100,00	11	84,62	13	81,25	18	100,00	61	92,42
2002	4	80,00	12	100,00	7	87,50	14	93,33	13	86,67	50	90,91
2003	3	75,00	10	100,00	9	100,00	12	92,31	13	86,67	47	92,16
Empresa												
1999	12	100,00	32	100,00	10	100,00	17	100,00	58	96,67	129	98,47
2000	8	100,00	46	85,19	18	100,00	25	96,15	71	100,00	168	94,92
2001	6	75,00	41	85,42	17	94,44	19	86,36	76	92,68	159	89,33
2002	20	100,00	34	87,18	16	94,12	13	81,25	71	92,21	154	91,12
2003	8	100,00	44	89,80	10	90,91	17	85,00	64	98,46	143	93,46
Total 2003	11	91,67	54	91,53	19	95,00	29	87,88	77	96,25	190	93,14

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

Os tipos de cláusulas recollidos pódense resumir nos seguintes:

■ Complementos ás prestacións da Seguridade Social nos casos de incapacidade temporal.

Os máis frecuentes son nos casos de accidente de traballo e enfermidade profesional. Establéceno 171 convenios que afectan a 149.666 traballadores.

Os complementos no caso de enfermidade común establéceno 138 convenios con 93.102 traballadores afectados.

Hai 34 convenios que establecen estes complementos por enfermidade común só no caso de hospitalización. Os traballadores afectados son 107.527.

No caso de accidente de traballo esíxese a hospitalización para ter dereito ó complemento en 5 convenios (52.789 traballadores).

Na maioría dos casos o complemento é superior no caso de accidente de traballo ou enfermidade profesional. En 51 convenios (37.976 traballadores) non existe diferenza.

As cláusulas normalmente indican o complemento que hai que aplicar e sobre que se aplica, así como se existe unha limitación nos días que se percibe. Tamén se refíren en moitos casos ó procedemento de control das baixas.

Existe outro tipo de cláusulas nas que se fai depender estes complementos do índice de absentismo na empresa.

■ Axudas para estudos dos traballadores e dos seus fillos.

■ Axudas por matrimonio, natalidade e defunción.

■ Axudas a traballadores que teñan ó seu cargo familiares con discapacidades.

■ Cantidades a tanto alzado por xubilación, falecemento ou invalidez.

Hai casos nos que se indica o dereito a vacacións retribuídas.

Tamén se indican nalgúns convenios cantidades a tanto alzado por anos de servizo.

Existen algúns convenios que sinalan un complemento das prestacións da Seguridade Social nestes casos.

■ Préstamos ou anticipos reintegrables (especificase nalgúns casos o procedemento, condicións e límites detalladamente).

■ Sinálase nalgúns convenios a existencia dun Fondo social e/ou asistencial indicando a dotación que ten ou comprometéndose a dotalo na contía necesaria.

■ En 157 convenios indícase a subscripción dunha póliza de seguros que cubre os casos de invalidez e falecemento. Os traballadores afectados son 179.900.

■ Outras cláusulas tamén frecuentes refírense a plans de pensións, gastos sanitarios, descontos e facilidades respecto dos produtos da empresa, comedores e economatos.

Tamén neste tipo de cláusulas se estenden ós dereitos ás parellas de feito.

7.6.2. Saúde laboral

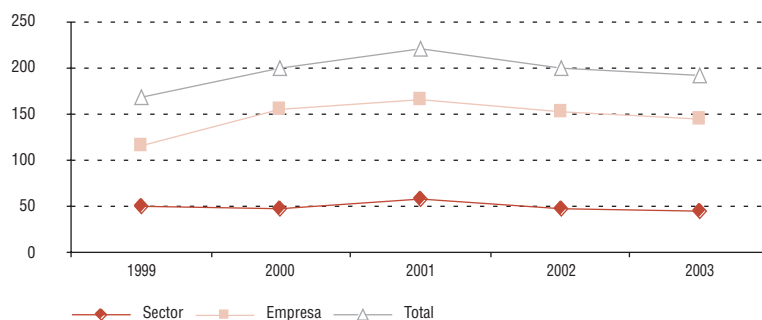
Segundo se pode apreciar no cadro 7.28, recollen cláusulas sobre saúde laboral 191 convenios (93,63%).

■ Cadro 7.28

Evolución dos convenios colectivos con cláusulas de saúde laboral. Por provincias. Galicia. 1999-2003

	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
Sector												
1999	4	100,00	13	86,67	9	90,00	11	84,62	14	100,00	51	91,07
2000	4	80,00	9	90,00	8	100,00	12	70,59	14	93,33	47	85,45
2001	2	100,00	14	82,35	11	84,62	12	75,00	18	100,00	57	86,36
2002	4	80,00	11	91,67	7	87,50	12	80,00	14	93,33	48	87,27
2003	4	100,00	9	90,00	8	88,89	11	84,62	14	93,33	46	90,20
Empresa												
1999	10	83,33	26	81,25	9	90,00	16	94,12	56	93,33	117	89,31
2000	6	75,00	48	88,89	15	83,33	22	84,62	63	88,73	154	87,01
2001	6	75,00	42	87,50	16	88,89	19	86,36	82	100,00	165	92,70
2002	17	85,00	33	84,62	15	88,24	15	93,75	72	93,51	152	89,94
2003	8	100,00	44	89,80	11	100,00	17	85,00	65	100,00	145	94,77
Total 2003	12	100,00	53	89,83	19	95,00	28	84,85	79	98,75	191	93,63

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

Estes convenios afectan a 204.616 traballadores (97,82%).

Moitas das cláusulas recollidas nestes convenios remiten ou reproducen, total ou parcialmente, o indicado na Lei de prevención de riscos laborais e nos regulamentos que a desenvolven, indicando noutros casos a necesidade do estrito cumprimento do neles sinalado.

Faise así referencia nestas cláusulas ó dereito a unha protección eficaz da integridade física e psíquica, á protección da saúde e a unha axeitada política de seguridade e hixiene no traballo.

Indícase así mesmo, o dereito a participar na formulación da política de prevención no centro de traballo e no control das medidas adoptadas no seu desenvolvemento a través dos delegados de prevención. Tamén se indica que as técnicas preventivas deberán ir encamiñadas á eliminación do risco para a saúde do traballador desde a súa propia xeración, adoptando as medidas necesarias tanto na corrección da situación existente como na evolución técnica e organizativa da empresa, para adaptar o traballo á persoa e protexer a súa saúde.

Un dos temas no que máis se incide é o da formación, indicando que a **formación** en materia de saúde laboral e o adestramento profesional son uns dos elementos esenciais para a mellora das condicións de traballo e seguridade. Sínálase deste xeito a súa importancia como elemento de prevención, comprometéndose, así mesmo, a realizala de forma eficiente.

As cláusulas, que recollen moito do sinalado na LPRL, indican o deber da empresa de garantir unha formación teórica e práctica adecuada e suficiente en materia preventiva, tanto cando se contrate persoal, calquera que sexa a modalidade ou duración do contrato, como cando se produzan cambios de posto de traballo ou nas funcións a desempeñar, ou se introduzan novas técnicas, equipos ou materiais que poidan ocasionar riscos para o propio traballador, para os seus compañeiros ou para terceiros.

Tamén se refiren a que a formación deberá ser facilitada polo empresario polos seus propios medios ou mediante concerto con organismos ou entidades especializadas na materia, debendo adaptarse á avaliación dos riscos e á aparición doutros novos, repetíndose periodicamente se fose necesario.

Sínálase que o tempo dedicado á formación será considerado como tempo de traballo para tódolos efectos e o seu custo non poderá recaer en ningún caso sobre os traballadores.

Indícase que, paralelamente á formación que se lles imparta ós traballadores, e cando non se poida eliminar ou limitar o risco por outros medios, deberán utilizarse equipos de protección individual, como marca o artigo 17 da LPRL.

Respecto dos **equipos de protección individual** necesarios indícase que se identificarán a partir das avaliacións de riscos que se realicen na empresa.

Cada posto de traballo terá determinado o tipo de equipo de protección individual que será obrigatorio ou recomendable utilizar segundo a tarefa que se estea realizando e vixiarase tanto que estes equipos cumpran os requisitos marcados na lexislación vixente como a utilización por parte dos interesados.

Indícase tamén o deber da empresa de elaborar un **mapa de riscos** e/ou de dotarse dun **plan de prevención** en materia de saúde e seguridade, así como dos servi-

zos necesarios para a súa realización, de acordo cos criterios recoñecidos internacionalmente. Os representantes legais dos traballadores e/ou as organizacións asinantes participarán na elaboración do plan e velarán polo cumprimento do sinalado. Nalgún caso indícase o contido do plan.

Existen outro tipo de cláusulas tamén moi frecuente sobre a creación do **comité de seguridade e saúde laboral** como órgano paritario e colexiado de participación destinado á consulta regular e periódica das actuacións en materia de prevención de riscos.

Indícase respecto deles a composición, periodicidade das reunións, funcións e o crédito horario, recollendo na maioría dos casos o indicado na lei.

Tamén se fai referencia á creación de **servizos de prevención** para realizar as actividades preventivas que sexan necesarias co fin de garantir unha axeitada protección da seguridade e saúde dos traballadores, asesorando e asistindo para iso ó empresario, ós traballadores, e ós seus representantes.

Nalgúns convenios reproducése o indicado no artigo 21 da LPRL para os casos de **risco grave e inminente**.

Créanse nalgúns convenios **comisións provinciais sectoriais** de seguridade e hixiene no traballo indicando como funcións e obxectivos prioritarios entre outros os seguintes:

- Promover a observación das disposicións legais vixentes para a prevención dos riscos profesionais no ámbito do sector.
- Prestarlles asesoramento ós empresarios e traballadores para evitar e/ou reducir os riscos que atenten contra a integridade física e saúde dos traballadores.
- Dar a coñecer as normas e os procedementos que en materia de seguridade e hixiene diten os organismos especializados nesta materia.
- Solicitar informes sobre os resultados estatísticos dos recoñecementos médicos que se lles realicen ós traballadores do sector.
- Estudar e acordar os mecanismos oportunos de coordinación da información provincial en materia de sinistralidade no sector.
- Promover cantas medidas considere tendentes a mellorar a situación do sector nesta materia, tendo como obxectivo fundamental estender a preocupación pola seguridade a tódolos niveis, fomentando campañas de mentalización, etc.
- Acometer as xestións necesarias para obter os medios que lle permitan desenvolver as súas funcións coa eficacia axeitada.
- Promover a creación dun órgano específico, nos termos e conforme as modalidades que acorden, con competencias xerais respecto do conxunto dos centros de traballo incluídos no ámbito de aplicación do convenio, para fomentar o mellor cumprimento neles da normativa sobre prevención de riscos laborais, segundo o artigo 35 da Lei 31/1995, de prevención de riscos laborais.
- Acadar dos órganos competentes da Xunta de Galicia o recoñecemento oficial como interlocutor social sectorial en materia de seguridade e saúde, tanto no seu aspecto lexislativo como no desenvolvemento de plans e medidas formativas.
- Cantas outras funcións acorde a propia comisión atribuírse, encamiñadas ós seus fins.

Outro tipo de cláusulas refírese ó cumprimento inescusable por parte da empresa das normas de seguridade e hixiene no traballo en materia de aseos, vestiarios, dotacións sanitarias, duchas, etc., de conformidade coa Lei de prevención de riscos laborais.

Tamén existen cláusulas que indican medidas específicas para casos concretos como o traballo en pantallas, carga e descarga, cámaras frigoríficas, etc.. Noutras faise referencia ós servizos médicos de empresa e á colocación de caixas de primeiros auxilios en lugares destacados.

Indícase nalgún convenio un código de normas hixiénico-sanitarias e recomendacións para o persoal.

Outro tipo de cláusulas moi frecuente refírese ós **recoñecementos médicos**.

Son 109 convenios (174.811 traballadores) os que os tratan.

As cláusulas refírense maioritariamente á periodicidade mínima coa que deben realizarse e á posibilidade de facer outros específicos máis frecuentes polo risco do posto de traballo.

Faise referencia nalgúns casos a medidas preventivas específicas como por exemplo campañas de vacinación.

Regúlase tamén nalgúns casos se se realizan dentro da xornada laboral ou non e a compensación dos gastos se é preciso facer algún desprazamento.

Outras cláusulas refírense ó carácter confidencial dos resultados.

Son moi frecuentes tamén as cláusulas sobre a **roupa de traballo**. Aparecen recollidas en 168 convenios (164.044 traballadores).

Estas cláusulas indican xeralmente o tipo de peza, o número delas que se entrega e a periodicidade con que se ten que facer, así como a reposición por deterioro.

Inclúense ó regular a roupa de traballo tamén ás veces os equipos ou pezas específicas de protección.

Sinalar tamén que existen en 49 convenios (10 de sector e 39 de empresa) cláusulas sobre a **protección da maternidade** nas que se indica, entre outras, as seguintes medidas:

- A posibilidade de cambio de posto se existe risco para a traballadora ou para o seu fillo (indícase en 37 convenios)
- A posibilidade de cambio de quenda (indícase en 20 convenios)
- A prohibición do traballo nocturno (indícase en 6 convenios)
- A prohibición de traballo penoso ou perigoso (indícase en 14 convenios)

Nalgúns convenios recóllese literalmente o artigo 26 da LPRL sobre protección á maternidade, e noutros remítese ó indicado na lexislación vixente.

Por último sinalar a existencia doutras cláusulas recollidas nalgúns convenios asinados este ano que fan referencia ás medidas a tomar respecto do **consumo de drogas** (legais e ilegais) e as súas consecuencias (problemas de saúde con repercusións individuais e colectivas).

Tamén existen cláusulas referentes ás actuacións en **defensa e protección do medio ambiente**.

7.6.3. Formación profesional

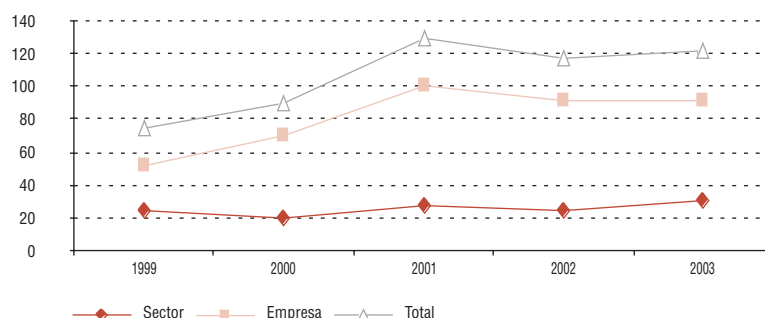
Son 122 (59,80%) os convenios con cláusulas sobre formación profesional (cadro 7.29).

■ Cadro 7.29

Evolución dos convenios colectivos con cláusulas de formación profesional. Por provincias. Galicia. 1999-2003

	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
Sector												
1999	3	75,00	5	33,33	7	70,00	5	38,46	4	28,57	24	42,86
2000	1	20,00	3	30,00	5	62,50	6	35,29	5	33,33	20	36,36
2001	2	100,00	6	35,29	6	46,15	7	43,75	7	38,89	28	42,42
2002	4	80,00	4	33,33	7	87,50	6	40,00	4	26,67	25	45,45
2003	3	75,00	5	50,00	9	100,00	6	46,15	8	53,33	31	60,78
Empresa												
1999	7	58,33	10	31,25	1	10,00	9	52,94	24	40,00	51	38,93
2000	5	62,50	23	42,59	5	27,78	12	46,15	25	35,21	70	39,55
2001	4	50,00	28	58,33	8	44,44	13	59,09	48	58,54	101	56,74
2002	14	70,00	26	66,67	7	41,18	6	37,50	39	50,65	92	54,44
2003	8	100,00	34	69,39	3	27,27	11	55,00	35	53,85	91	59,48
Total 2003	11	91,67	39	66,10	12	60,00	17	51,52	43	53,75	122	59,80

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

Os traballadores afectados son 146.066 (69,83%).

As cláusulas máis frecuentes fan referencia á concesión de permisos para formación e para acudir a exames, e á adaptación da xornada dos traballadores que estean cursando estudos e que o horario destes coincida en todo ou parte co da súa xornada laboral.

Indícase nalgúns convenios que queda a criterio da empresa a concesión de permisos para a formación cando o solicite máis dun traballador e coincidan total ou parcialmente as datas dos cursos solicitados. Nalgúns casos xa se indica no propio convenio a porcentaxe sobre o total do cadro de persoal ou un número concreto de traballadores que poden asistir simultaneamente a cursos.

Sinálase xeralmente que a formación se realizará dentro da xornada laboral se é posible. No caso de ser realizada fóra da xornada laboral, indícase a compensación que a empresa debe aboarlle ó traballador (monetaria ou ben en tempo libre).

Tamén se fai referencia nalgúns convenios ó aboamento de gastos de matrícula, dietas e desprazamentos, se é o caso, nos cursos relacionados co traballo.

Indícase tamén en moitos casos que a asistencia a cursos de formación teráselle en conta ós traballadores para efectos de promoción profesional.

Outras cláusulas refírense ó establecemento pola empresa dos programas de cursos e actividades que crea necesarios para a formación continua do persoal e á elaboración de plans anuais de formación coa participación dos representantes dos traballadores.

Refírense algunhas cláusulas de convenios de sector á constitución de comisións paritarias provinciais sectoriais de formación profesional. Entre as funcións destas comisións indican a elaboración plans formativos e de estudos sobre necesidades e requirimentos de formación profesional no sector.

Outro tipo de cláusulas remite a acordos laborais estatais e convenios colectivos de ámbito superior todo o relacionado coa formación profesional.

7.6.4. Desconto da cota sindical e crédito de horas sindicais

No que respecta á representación dos traballadores na empresa, moitos convenios limitáanse a remitir ou recoller o disposto na lexislación vixente.

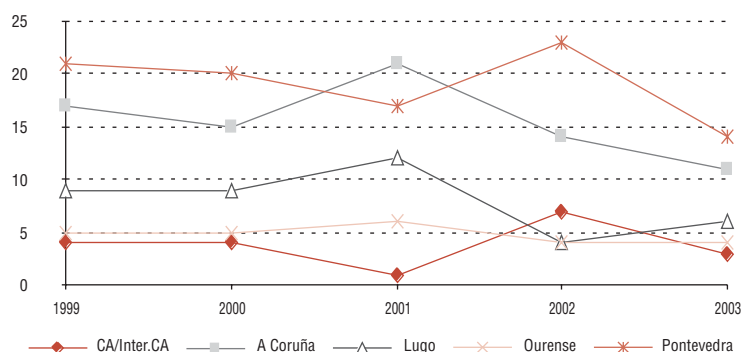
Nos que abordan o tema, as cláusulas refírense sobre todo ás funcións, dereitos e garantías que teñen. Tamén se fai referencia ós medios postos á súa disposición (técnicos, locais, materiais etc.).

Segundo se pode observar nos cadros 7.30 e 7.31, o 46,08% regulan o crédito de horas e o 18,63% o desconto da cota sindical.

■ Cadro 7.30 Evolución dos convenios colectivos con cláusula de desconto da cota sindical. Por provincias. Galicia. 1999-2003

	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
Sector												
1999	0	0,00	8	53,33	5	50,00	1	7,69	5	35,71	19	33,93
2000	2	40,00	4	40,00	3	37,50	0	0,00	1	6,67	10	18,18
2001	0	0,00	5	29,41	7	53,85	1	6,25	4	22,22	17	25,76
2002	0	0,00	6	50,00	2	25,00	0	0,00	3	20,00	11	20,00
2003	1	25,00	2	20,00	3	33,33	1	7,69	0,00		7	13,73
Empresa												
1999	4	33,33	9	28,13	4	40,00	4	23,53	16	26,67	37	28,24
2000	2	25,00	11	20,37	6	33,33	5	19,23	19	26,76	43	24,29
2001	1	12,50	16	33,33	5	27,78	5	22,73	13	15,85	40	22,47
2002	7	35,00	8	20,51	2	11,76	4	25,00	20	25,97	41	24,26
2003	2	25,00	9	18,37	3	27,27	3	15,00	14	21,54	31	20,26
Total 2003	3	25,00	11	18,64	6	30,00	4	12,12	14	17,50	38	18,63

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

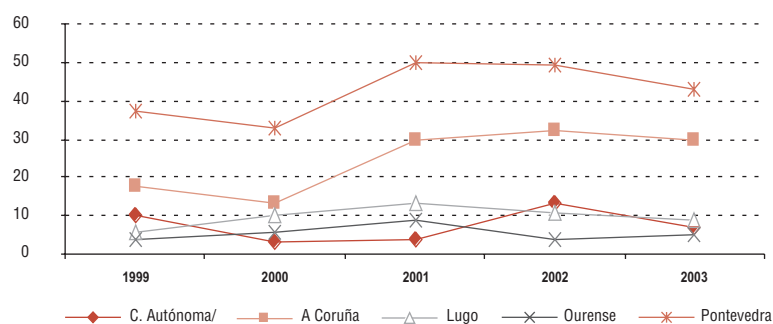

■ Cadro 7.31

**Evolución dos convenios colectivos que regulan o crédito de horas sindicais.
Por provincias. Galicia. 1999-2003**

	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
Sector												
1999	1	25,00	5	33,33	2	20,00	0	0,00	8	57,14	16	28,57
2000	1	20,00	1	10,00	3	37,50	0	0,00	5	33,33	10	18,18
2001	1	50,00	9	52,94	6	46,15	2	12,50	9	50,00	27	40,91
2002	1	20,00	7	58,33	4	50,00	2	13,33	5	33,33	19	34,55
2003	3	75,00	6	60,00	2	22,22	1	7,69	5	33,33	17	33,33
Empresa												
1999	9	75,00	13	40,63	4	40,00	4	23,53	29	48,33	59	45,04
2000	2	25,00	12	22,22	7	38,89	6	23,08	28	39,44	55	31,07
2001	3	37,50	21	43,75	7	38,89	7	31,82	41	50,00	79	44,38
2002	12	60,00	25	64,10	7	41,18	2	12,50	44	57,14	90	53,25
2003	4	50,00	24	48,98	7	63,64	4	20,00	38	58,46	77	50,33
Total 2003	7	58,33	30	50,85	9	45,00	5	15,15	43	53,75	94	46,08

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

Na regulación das horas pódese sinalar o seguinte:

■ En 45 convenios indícase un número de horas e en 75 a posibilidade de acumulación delas nun ou varios delegados ou membros do comité. Tamén se regula nalgúns convenios o procedemento e condicións a seguir no caso de acumulación.

■ Tamén son frecuentes as cláusulas que indican as horas que entran no cómputo e cales non (normalmente exclúense as utilizadas na negociación colectiva e as reunións por petición da empresa).

Respecto do desconto da cota sindical, as cláusulas refírense ó procedemento que hai que seguir, establecendo na maioría dos casos que a solicitude será por escrito e permanecerá vixente en tanto non se comunique o contrario.

Indícase nalgúns convenios o contido do escrito (orde de desconto, a central a que pertence, a contía da cota, así como o número de conta corrente a que debe ser transferida a cantidade).

Sínálase tamén ás veces que a empresa entregaralles copia da transferencia ás persoas representantes dos sindicatos.

7.6.5. Contratación e emprego

Analízanse neste apartado en primeiro lugar as cláusulas recollidas nos convenios colectivos asinados este ano que se refiren ós procedementos de selección e ingreso no traballo, período de proba e modalidades contractuais, así como a utilización de empresas de traballo temporal, e a continuación as cláusulas sobre fomento do emprego, fomento da contratación indefinida e garantías do posto de traballo.

A) Ingreso no traballo

○ 57,84% dos convenios asinados este ano regulan dalgún xeito o ingreso no traballo (cadro 7.32). Estes convenios afectan a 133.743 traballadores (63,94%).

■ Cadro 7.32

Convenios con cláusulas sobre ingreso no traballo

	Sector		Empresa		Total Galicia	
	Nº convenios	%	Nº convenios	%	Nº convenios	%
Cláusulas sobre ingreso no traballo e vacantes	24	47,06	94	61,44	118	57,84
Período de proba	20	39,22	59	38,56	79	38,73

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

○ tipo de cláusulas que recollen fai referencia ó seguinte:

■ A posibilidade ou necesidade de facer probas ou exames e concursos de méritos para o ingreso, aínda que raramente se entra a definir en que consisten. Tamén se refiren nalgúns casos á participación dos representantes dos traballadores.

■ Preferencias na contratación en igualdade de condicións para os familiares dos traballadores (en activo, xubilados ou falecidos) ou para antigos traballadores da empresa.

Nalgún convenio tamén se indica entre as preferencias ós que teñan recoñecida a condición legal de minusválido e posúan as aptitudes necesarias para desempeñar as funcións do posto de traballo que se vai cubrir.

Establécese nalgún caso a orde de preferencia entre os colectivos sinalados, indicando ademais que terán preferencia os que demostren ter responsabilidades familiares e, estando en situación de desemprego, non sexan perceptores da prestación ou o subsidio de desemprego.

- Información ós representantes dos traballadores e publicidade da convocatoria da praza no taboleiro de anuncios con indicación dos requisitos requiridos e sistema de selección cunha antelación suficiente á celebración das probas.

- Elaboración de listas de traballadores ás que é obrigatorio recorrer á hora de cubrir as necesidades da empresa.

- Revisións médicas previas ó ingreso no traballo.

- Para os postos de confianza e os mandos superiores sinálase xeralmente a libre designación por parte da empresa.

B) Período de proba

Son 79 convenios (38,73%) os que teñen cláusulas sobre o período de proba (cadro 7.32), dos que 20 son de sector e 59 de empresa.

Os traballadores afectados son 126.383 (60,42%).

Nus casos indícase a posibilidade de establecelo e noutros a obrigatoriedade de facelo.

Non hai unha regulación homoxénea, axustándose en cada caso á estrutura profesional da empresa ou ás características do sector.

C) Contratación. Modalidades de contratos

O 73,04% dos convenios asinados este ano teñen cláusulas sobre contratación. Estes convenios afectan a 200.153 traballadores, o 95,69% do total.

Estas cláusulas regulan o seguinte:

- Forma, requisitos e contido mínimo do contrato

Indícase a necesidade de facelo por escrito, facendo constar as condicións que se pacten, o grupo profesional ou categoría e o contido mínimo do contrato e demais requisitos formais legalmente establecidos. Nalgúns convenios recóllese tamén cal é este contido mínimo.

- Información sobre contratación ós representantes dos traballadores. Contido e periodicidade coa que se debe facer

Nestas cláusulas indícase que se informará ós representantes dos traballadores das contratacións e das baixas que se produzan e das súas causas, sinalando nalgúns convenios a periodicidade coa que debe darse.

Tamén se refiren á obriga de entregarlle unha copia básica dos contratos e das prórrogas e denuncias deles.

- Información sobre a cotización á Seguridade Social co fin de que os traballadores constaten a súa situación laboral

Refírense estas cláusulas á publicación nos taboleiros de anuncios das copias dos boletíns de cotización á Seguridade Social co fin de que os traballadores constaten a súa situación laboral mensualmente.

■ Cláusulas sobre contratación temporal

Refírense algunhas destas cláusulas á necesidade de que os contratos temporais se fagan de maneira causal, determinando claramente a actividade para a que se realiza e evitando encadear contratos de duración determinada.

Indican outros convenios que os traballadores con contratos eventuais terán os mesmos dereitos que os demais traballadores do cadro de persoal, salvo as limitacións derivadas da natureza do seu contrato.

■ Cláusulas sobre extinción do contrato, avisos previos de cesamento e sobre liquidacións e o seu aboamento

Sinalan sobre todo prazos de avisos previos no caso de cesamentos e os efectos no caso de non cumprirse (descontos na liquidación correspondente no caso de cesamentos voluntarios ou, para o caso de cesamento por fin do contrato, substitución deste aviso previo por unha indemnización equivalente á cantidade correspondente ós días de aviso previo omitidos, calculada sobre os conceptos salariais das táboas do convenio).

Noutros convenios fíxase a indemnización que corresponde por fin de contrato.

Tamén se establece nalgún convenio o modelo de recibo de finiquito ou de liquidación.

Outro tipo de cláusulas refírese á forma de notificar a extinción da relación laboral temporal.

■ Subcontratación

Son 10 (4,90%) os convenios con cláusulas sobre este tema, e afectan a 65.561 traballadores (31,34%).

Deles 4 son de sector (7,84%) con 64.438 traballadores afectados (33,06%) e 6 de empresa (3,92%) con 1.123 traballadores afectados (7,88%).

As cláusulas remiten ou recollen o indicado na lexislación vixente, e nalgún caso créanse comisións entre a empresa e os representantes dos traballadores con funcións orientativas para a determinación dos tipos de traballo que poidan desenvolver as contratas externas.

■ Outras cláusulas remiten á lexislación vixente ou a convenios de ámbito superior nesta materia.

No cadro 7.33 vemos un resumo das **modalidades de contratación** que veñen recollidas nos convenios asinados este ano e que analizamos a continuación.

■ Contrato para a formación

Hai 57 convenios (27,94%) con cláusulas sobre este contrato (cadro 7.34), dos que 26 (16,99%) son de empresa e 31 de sector (60,78%).

O total de traballadores afectados é de 151.814 (72,58%)

As cláusulas que recollen refírense ó seguinte:

■ Indícase que o obxecto deste contrato é a adquisición da formación teórica e práctica necesaria para o desenvolvemento axeitado dun oficio ou posto de traballo que requira un determinado nivel de cualificación, o que supón a necesidade de que o tipo de traballo que deba prestar o traballador en formación estea directa-

Convenios con cláusulas sobre modalidades de contratos

■ Cadro 7.33

	Total Galicia	
	Nº convenios	%
Contrato obra ou servizo determinado	35	17,16
Contrato eventual por circunstancias da produción	79	38,73
Contrato prácticas	30	14,71
Contrato formación	57	27,94
Contrato tempo parcial	13	6,37
Contrato interinidade	7	3,43
Contrato fixo- descontinuo	4	1,96
Regula a contratación con ETT	50	24,51

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

■ Cadro 7.34

Evolución dos convenios colectivos que conteñen cláusulas sobre os contratos para a formación.
Por provincias. Galicia 1999-2003

	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
Sector												
1999	1	25,00	6	40,00	6	60,00	10	76,92	6	42,86	29	51,79
2000	2	40,00	3	30,00	4	50,00	14	82,35	7	46,67	30	54,55
2001	0	0,00	6	35,29	4	30,77	13	81,25	7	38,89	30	45,45
2002	1	20,00	8	66,67	8	100,00	13	86,67	8	53,33	38	69,09
2003	1	25,00	5	50,00	6	66,67	11	84,62	8	53,33	31	60,78
Empresa												
1999	2	16,67	3	9,38	1	10,00	6	35,29	12	20,00	24	18,32
2000	1	12,50	4	7,41	3	16,67	5	19,23	10	14,08	23	12,99
2001	0	0,00	3	6,25	1	5,56	4	18,18	13	15,85	21	11,80
2002	3	15,00	4	10,26	2	11,76	2	12,50	14	18,18	25	14,79
2003	1	12,50	6	12,24	3	27,27	1	5,00	15	23,08	26	16,99
Total 2003	2	16,67	11	18,64	9	45,00	12	36,36	23	28,75	57	27,94

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

mente relacionado coas tarefas propias da especialidade, oficio ou posto obxecto do contrato.

■ Recóllense en moitos convenios os requisitos dos traballadores cos que se pode celebrar este contrato que son os indicados na lexislación vixente.

■ Establécense nalgúns casos os postos de traballo que poderán ser obxecto deste contrato, e noutros os postos excluídos.

Hai convenios nos que se sinala que non poderán ser contratados baixo esta modalidade por razón de idade, os menores de 18 anos para certos oficios que enumera, ademais de excluír as tarefas ou postos declarados especialmente tóxicos, penosos e insalubres.

■ Hai convenios que fixan un número ou unha porcentaxe de contratos para a formación que como máximo se poden realizar (normalmente fíxase unha escala en función do tamaño do cadro de persoal).

■ Respecto da duración do contrato establécese a mínima e a máxima, utilizando nalgúns convenios a posibilidade de modificar esta última ata 3 anos.

Tamén se regula o número máximo de prórrogas que se poden facer e a duración mínima que poderá ter cada unha.

■ Cítase nalgúns convenios a obriga de que figure no contrato o nome e categoría profesional do titor encargado da formación práctica, que estará a cargo da axeitada formación do traballador así como do control de tódolos riscos profesionais. Indícase nalgúns casos os requisitos que debe cumprir (como mínimo debe ter o nivel de cualificación que teña que adquirir o traballador en formación). Tamén se sinala nalgún caso o número máximo de traballadores por titor.

■ Respecto do ensino teórico indícase nalgúns convenios que debe ser previo á formación práctica se é posible ou alternarse con esta dun xeito racional.

Adóptase nuns casos para a súa impartición a modalidade de acumulación de horas nun día da semana ou ben o necesario para completar unha semana enteira de formación.

Sínálase tamén que no contrato deberase especificar os días e o horario dedicados á formación así como o centro formativo que no seu caso se encargue do ensino teórico.

Estes centros de formación, que poden ser públicos ou privados, deben estar perfectamente acreditados e homologados. Cando non sexa posible a formación presencial indícase a posibilidade de impartila mediante a modalidade de ensinanza a distancia (indícanse os requisitos).

Respecto da retribución establécense os seguintes tipos:

■ Fíxanse nalgúns convenios unhas porcentaxes que se incrementan cada ano de duración do contrato e que se aplican sobre o salario do convenio para o posto obxecto da contratación ou sobre o salario dun nivel ou categoría concretos das táboas do convenio.

Hai casos en que as porcentaxes se aplican sobre salarios distintos cada ano tamén.

■ O salario mínimo interprofesional.

■ O salario mínimo interprofesional máis unha porcentaxe que se incrementa cada ano.

■ Contía indicada no convenio.

Establecese nalgúns convenios que toda situación de incapacidade temporal do contratado para a formación inferior a seis meses, comportará a ampliación da duración do contrato por igual tempo a aquel en que o contrato estivese suspendido.

Tamén se regula para o caso de que concluído o contrato o traballador non continuase na empresa, o certificado acreditativo do tempo traballado que debe darlle a empresa, indicando que debe facer referencia ó oficio obxecto da formación e ó aproveitamento obtido na súa formación práctica.

Por último hai algúns convenios que establecen a indemnización por cesamento.

■ Contrato en prácticas

Os convenios con cláusulas sobre este contrato son 30 (14,71%), dos que 21 son de empresa (13,73%) e 9 de sector (17,65%). No cadro 7.35 pódense apreciar os datos por provincias.

■ Cadro 7.35

Convenios colectivos que conteñen cláusulas sobre os contratos de prácticas. Por provincias. Galicia 1999-2003

	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
Sector												
1999	0	0,00	3	20,00	1	10,00	3	23,07	1	7,14	8	14,28
2000	0	0,00	3	30,00	2	25,00	4	23,53	2	13,33	11	20,00
2001	0	0,00	4	23,53	3	23,08	3	18,75	3	16,67	13	19,70
2002	0	0,00	4	33,33	2	25,00	5	33,33	4	26,67	15	27,27
2003	1	25,00	2	20,00	1	11,11	3	23,08	2	13,33	9	17,65
Empresa												
1999	2	16,66	1	3,12	1	10,00	3	17,64	5	8,33	12	9,16
2000	0	0,00	3	5,56	0	0,00	1	3,85	11	15,49	15	8,47
2001	0	0,00	5	10,42	2	11,11	3	13,64	7	8,54	17	9,55
2002	4	20,00	3	7,69	2	11,76	2	12,50	13	16,88	24	14,20
2003	1	12,50	6	12,24	1	9,09	1	5,00	12	18,46	21	13,73
Total 2003	2	16,67	8	13,56	2	10,00	4	12,12	14	17,50	30	14,71

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

Os traballadores afectados son 27.977 (13,37%).

A maioría das cláusulas refírense á retribución destes traballadores, indicando normalmente unha porcentaxe que se aplica sobre o salario fixado no convenio para o posto que se desenvolve. Inclúese tamén nalgún caso o complemento de transporte.

Sínálase tamén nalgúns convenios o número máximo de contratos en prácticas establecendo unha porcentaxe sobre o cadro de persoal medio da empresa no último ano, e noutros segundo unha escala en función do número de traballadores da empresa.

Hai convenios que citan os grupos profesionais nos que deben estar incluídas as actividades para as que se establecen estes contratos.

Outras cláusulas que se recollen refírense á indemnización por fin do contrato e ó período de proba.

Respecto da duración e requisitos dos traballadores, o que se fai é remitir ou recoller o indicado na lexislación vixente ou en convenios de ámbito superior.

■ Contrato de obra ou servizo determinado

Son 35 os convenios con cláusulas sobre este tipo de contrato, o que supón o 17,16% do total. Deles 20 son de empresa (13,07%) e 15 de sector (29,41%).

Os traballadores afectados son 135.841 (64,94%).

As cláusulas que recollen estes convenios pódense resumir nas seguintes:

- Definición das tarefas ou actividades obxecto do contrato (nalgún caso indícase tamén cales non poden ser, por considerarse traballos habituais da empresa)
- Número máximo de persoas con este tipo de contrato (nalgún convenio indícase unha fórmula para o cálculo)
- Indemnización que corresponde por fin deste contrato
- Requisitos dos cesamentos
- Nalgún convenio sinálase que dada a peculiaridade do sector, este tipo de contrato non é o máis adecuado para este, polo que se recomenda a realización doutros tipos de contratación

As demais cláusulas remiten ou recollen o indicado na lexislación vixente ou en convenios de ámbito superior.

■ Contrato eventual por circunstancias da produción

Son 79 (38,73%) os convenios que teñen cláusulas sobre este contrato (cadro 7.36), dos que 38 son de empresa (24,84%) e 41 de sector (80,39%).

■ Cadro 7.36

Convenios colectivos que conteñen cláusulas sobre os contratos eventuais. Por provincias. Galicia 2000-2003

	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
2000	3	23,08	8	12,50	7	26,92	23	53,49	22	25,58	63	27,16
2001	3	30,00	23	35,38	15	48,39	23	60,53	30	30,00	94	38,52
2002	11	44,00	16	31,37	13	52,00	20	64,52	31	33,70	91	40,63
2003	5	41,67	13	22,03	11	55,00	18	54,55	32	40,00	79	38,73

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

Os traballadores afectados son 190.470 (91,06%).

Respecto das cláusulas que recollen pódese sinalar o seguinte:

A maioría das cláusulas refírese á duración do contrato (sendo 12 meses nun período de 18 meses a que máis se indica), ás prórrogas e á indemnización por fin deste contrato.

Establécense nalgún convenio a necesidade de aviso previo de extinción por escrito, indicando o prazo mínimo co que ten que facerse.

Tamén se recolle nalgún caso o compromiso de fixar anualmente os criterios xerais relativos á adecuada relación entre o volume desta modalidade contractual e o cadro de persoal total da empresa.

As demais cláusulas remiten ou recollen o indicado na lexislación vixente ou en convenios de ámbito superior.

■ Contrato a tempo parcial

Son 13 os convenios con cláusulas sobre este contrato (6,37%). Deles 11 son de empresa (7,19%) e 2 de sector (3,92%).

As cláusulas máis habituais pódense resumir nas seguintes:

- Garantía dun número de días de traballo efectivo.
- Establecer a xornada mínima e máxima semanal e/ou anual.
- Sinálase nalgún convenio que se converterán en contratos a xornada completa aqueles que durante un certo número de días continuados ou alternos realizen prolongacións de xornada.
- Indícase nalgún caso unha fórmula para fixar a retribución.

As demais cláusulas remiten ou recollen o indicado na lexislación vixente.

Os traballadores afectados por este tipo de cláusulas son 21.916 (10,48%).

■ Contrato de interinidade

Hai 7 convenios (3,43%) con cláusulas sobre este contrato, 5 de empresa (3,27%) e 2 de sector (3,92%).

Os traballadores afectados son 2.131 (1,02%).

As cláusulas refírense sobre todo ós casos nos que se pode utilizar e á necesidade de identificar o traballador substituído e a causa da substitución no contrato.

■ Contrato fixo – descontinuo

Teñen cláusulas sobre este contrato 4 convenios (1,96%), dos que 3 son de empresa (1,96%) e un de sector (1,96%).

Os traballadores afectados son 519 (0,25%).

As cláusulas refírense a como deben facerse os chamamentos e á publicidade que debe darse a estes para constancia dos traballadores.

Indícase tamén a preferencia destes traballadores para ocupar as vacantes do persoal fixo continuo que se produzan e os requisitos que deben cumprir para iso.

D) Contratación a través de ETT

En 50 convenios (24,51%) existen cláusulas sobre a contratación a través de empresas de traballo temporal. Deles 20 son de sector (39,22%) e 30 de empresa (19,61%). Os traballadores afectados son 132.032 (63,12%).

As cláusulas refírense ó seguinte:

■ Dereitos dos traballadores

Obriga de garantir ós traballadores contratados a través de empresas de traballo temporal os mesmos dereitos laborais e/ou retributivos que os que establece o convenio ós traballadores da empresa, facéndoo constar no contrato de posta a disposición.

■ Prohibición de contratar a través de ETT

Esta prohibición é total nalgúns casos, indicándose que non se poderá contratar persoal a través de ETT, e noutros casos é parcial, establecendo uns convenios para que casos se pode utilizar e outros en cales non.

Prohíbese nalgún convenio que existan traballadores a tempo parcial sen traballar e traballadores de ETT prestando servizos na empresa.

■ Límites

Establécese nalgúns convenios unha porcentaxe máxima de traballadores que poden ser contratados deste xeito.

Limitáase nalgún convenio o número de traballadores postos á disposición por empresas de traballo temporal indicando que non poderá exceder da porcentaxe de absentismo que exista nese momento.

Tamén se limita nalgún caso a duración mínima, indicando o compromiso de non formalizar con empresas de traballo temporal contratos de posta a disposición de menos de sete días de duración.

Outros convenios establecen un límite máximo, indicando que non poderán exceder de 3 meses nun ano.

■ Información ós representantes dos traballadores sobre o contido de cada un dos contratos de posta a disposición.

E) Fomento do emprego

Recóllense cláusulas sobre fomento do emprego (cadro 7.37) en 74 convenios (36,27%), que afectan a 144.612 traballadores (69,13%).

Convenios con cláusulas sobre fomento do emprego

■ Cadro 7.37

	Total Galicia	
	Nº convenios	%
Fomento do emprego	74	36,27
Fomento da contratación indefinida	50	24,51
Xubilación ós 64 anos (RD1194/85)	45	22,06

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

Estas cláusulas pódense resumir nos seguintes tipos:

■ Redución ou eliminación das horas extraordinarias habituais como medida de fomento do emprego

Como xa se indicaba ó tratar ás horas extraordinarias, ademais das cláusulas que recollen a redución ou eliminación das horas extraordinarias habituais, hai convenios nos que se indica un número concreto ou unha porcentaxe de horas extraordinarias que no caso de ser superado suporía a creación dun novo posto de traballo ou a contratación do número de traballadores necesario para substituír a realización das ditas horas.

■ Xubilación anticipada ou xubilación obrigatoria ós 65 anos como medida de fomento do emprego

Indícase nuns casos a obrigatoriedade da xubilación ós 65 anos dos traballadores que teñan cuberto o período mínimo legal de carencia para obtela, con obrigación de cubrir a baixa.

Outras cláusulas establecen unha contía por xubilación dos 60 ós 64 anos, para incentivar a xubilación anticipada, con cobertura obrigatoria das baixas.

As cláusulas sobre xubilación máis frecuentes son as referidas á xubilación especial ós 64 anos co 100% dos seus dereitos regulada no Rd 1194/1985 e que supón a obriga de substituír ó traballador xubilado por outro traballador perceptor do seguro de desemprego ou mozo demandante do seu primeiro emprego.

Veñen recollidas en 45 convenios (22,06%) dos que 19 son de sector e 26 de empresa, e afectan a 46.852 traballadores (22,40%).

■ Prohibición do pluriemprego

As cláusulas refírense á conveniencia de erradicar o pluriemprego como regra xeral, sinalando que para iso estímase necesario que se apliquen co máximo rigor as sancións previstas na lexislación vixente no caso de incumprimento nesta materia e tamén se considera esencial o cumprimento exacto do requisito de dar a coñecer ós representantes legais dos traballadores os boletíns de cotización á Seguridade Social, así como os modelos de contrato de traballo escrito que se utilicen na empresa e os documentos relativos á terminación da relación laboral.

F) Fomento da contratación indefinida

En 50 convenios (24,51%) recóllense cláusulas sobre fomento da contratación indefinida. Os traballadores afectados son 98.161 (46,93%).

As cláusulas que recollen refírense ó seguinte:

■ Compromiso durante a vixencia do convenio de mantemento ou aumento do cadro de persoal fixo existente

Nalgúns casos establécese un número concreto de traballadores fixos que se debe de manter.

Noutros indícase a obrigación de cubrir as baixas de traballadores fixos que se produzan con traballadores contratados por tempo indefinido.

Hai convenios que establecen un número mínimo de contratacións indefinidas para cada ano de vixencia do convenio.

Nalgún caso indícase o número de contratos fixos para cada categoría.

■ Transformación de contratos temporais en indefinidos

Indícase nalgunhas destas cláusulas a obrigación de conversión en indefinidos dos contratos dos traballadores que teñan ou cumpran unha certa antigüidade na empresa (sinalando nuns casos como antigüidade requirida 12 meses ininterrompidos e nun convenio dous anos ou máis computando a antigüidade desde o primeiro contrato coa empresa, sempre que non tivese períodos de interrupción entre contratos superiores a 20 días).

Nalgún caso indícase unha porcentaxe do cadro de persoal que debe transformarse en indefinido durante a vixencia do convenio, sinalando un número como mínimo para este cálculo.

Noutros o que se fixa e un número concreto de contratos que se transforman cada ano de vixencia do convenio.

As demais cláusulas refírense á posibilidade de que os contratos de duración determinada ou temporais, incluídos os contratos formativos, se poidan converter en indefinidos.

■ Establecemento dunha porcentaxe mínima de contratos indefinidos ou máxima de eventuais

As porcentaxes que se indican nos convenios de empresa son as seguintes:

- O 30 por cento da cadro de persoal total durante a vixencia do convenio, entendendo por cadro de persoal total a media dos últimos 24 meses.
- O 25% de persoal con contratos indefinidos o 31 de decembro do primeiro ano de vixencia do convenio, un 28% a 31 de decembro do segundo, un 31% a 31 de decembro do terceiro e un 34% a 31 de decembro do cuarto. Para calcular estas porcentaxes indícase que se terá en conta o cadro de persoal ó 31 de decembro do ano anterior.
- O 35% de contratos fixos ou fixos descontinuos desde a publicación do convenio, podendo incrementa-la dita porcentaxe en función da produción e da boa marcha económica da empresa.
- O 50 por cento do cadro de persoal total para os anos de vixencia do convenio, entendendo por cadro de persoal total a media dos últimos 24 meses.
- O 63% do total do cadro de persoal. Como base para o cálculo tomarase a media do cadro de persoal dos últimos 18 meses, establecéndose un mínimo de 12 persoas para o primeiro ano.
- O 65% do cadro de persoal con contratación indefinida o 31 de decembro do primeiro ano de vixencia do convenio, o 67% o 31 de decembro do segundo e o 70% o 31 de decembro do terceiro.

Nalgún caso a porcentaxe indícase para unha determinada sección (o 55% do número máis alto de traballadores que na sección de produción estivese traballando en xaneiro do ano 2003).

- Un cadro de persoal eventual máximo do 35%.

Nos convenios de sector as cláusulas e porcentaxes son as seguintes:

- Obrigación de efectuar a partir da sinatura do convenio o 20% de contratos indefinidos a xornada completa.
- Porcentaxe mínima obrigatoria dun 35% a partir do 1-1-2003 nas empresas que en temporada baixa teñan máis de dez traballadores. Cando por aplicación da porcentaxe resultase unha fracción, esta redondearase á alza ou á baixa, servindo como referencia o 0,50.
- Porcentaxe mínima de emprego fixo do 40%, a partir da entrada en vigor do convenio (nalgún sector indícase que o cadro de persoal total sobre o que se aplica a porcentaxe sinalada debe entenderse como a media dos últimos 12 meses).
- Obriga de ter unha porcentaxe de emprego fixo respecto ó cadro de persoal total de, polo menos, un 50 por cento.

- Obriga de ter un mínimo de emprego fixo do 60% da cadro de persoal medio, sendo obrigatoria unha revisión semestral para velar polo cumprimento desta porcentaxe.

Nalgúns convenios indícanse as porcentaxes segundo o tamaño da empresa:

- As empresas do sector que contén con máis de 10 traballadores deberán ter un cadro de persoal do 50% de emprego fixo.
- Establecemento dunha porcentaxe en función do tamaño da empresa segundo a seguinte escala:
 - Empresas de 1 a 5 traballadores: un traballador fixo.
 - Empresas de 6 a 20 traballadores: 30% de traballadores fixos.
 - Empresas de 21 a 40 traballadores: 40% de traballadores fixos.
 - Empresas de 41 a 55 traballadores: 50% de traballadores fixos.
 - Empresas de 56 traballadores en diante: 60% de traballadores fixos.

Indícase nesta cláusula que cando por aplicación da porcentaxe resultase unha fracción, esta completárase ata a unidade tanto por exceso como por defecto. O tope será ata o 0,5 incluído, por defecto.

Respecto do control destes compromisos remítese ás comisións paritarias do convenio ou créanse comisións específicas para o caso, indicando a obriga de remitir a información solicitada por elas respecto das modalidades de contrato utilizadas.

G) Garantías de emprego: mantemento dos postos de traballo

Ademais das cláusulas sobre conservación e aumento do cadro de persoal fixo que xa se analizaron, recóllense nos convenios asinados este ano outras cláusulas tendentes a garantir ou aumentar o nivel de emprego existente no inicio da vixencia do convenio.

Nalgunhas destas cláusulas faise referencia á conservación do cadro de persoal durante a vixencia do convenio e noutras indícase a cobertura obrigatoria das baixas que se produzan.

As cláusulas máis frecuentes son as que se refiren ós casos de capacidade diminuída e invalidez provisional, á retirada do carné de conducir cando se necesita para o traballo, e tamén as cláusulas sobre subrogación empresarial (cadro 7.38).

■ Cadro 7.38

Convenios con cláusulas sobre garantías no emprego e subrogación empresarial

	Total Galicia	
	Nº convenios	%
Capacidade diminuída e invalidez provisional	49	24,02
Retirada do permiso de conducir	15	7,35
Subrogación empresarial	22	10,78

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

■ Capacidade diminuída e invalidez provisional

Teñen cláusulas ó respecto 49 convenios (24,02%) que afectan a 26.307 traballadores (12,58%)

Refírense estas cláusulas á posibilidade de destinar ós traballadores que teñan a súa capacidade diminuída a postos axeitados á súa nova situación (se existen) e á reincorporación ó posto logo dunha invalidez provisional.

Nalgúns convenios límtase esta posibilidade ós casos en que a incapacidade fose consecuencia dun accidente de traballo ou enfermidade profesional.

Outras limitacións que se recollen consisten en fixar unha porcentaxe sobre o total do cadro de persoal ou da categoría respectiva que como máximo pode estar nesta situación (5%)

Hai convenios nos que se sinalan os postos indicados para estes casos.

Cando non existe na empresa posto adecuado, indícase nalgúns convenios que os traballadores nesta situación terán preferencia para a cobertura dos postos de nova creación sempre que teñan aptitude ou idoneidade para o seu desempeño.

Respecto da retribución que lle corresponde nuns casos indícase que é a do posto que tiña con anterioridade o traballador e noutros a do novo posto que vai ocupar:

■ Retirada do permiso de conducir

Son 15 os convenios que tratan este tema (7,35%) e afectan a 4.507 traballadores (2,15%).

Indícase nestas cláusulas que mentres dure a retirada do permiso de conducir dos traballadores que o necesiten para o seu traballo, destinarase ó traballador a outro posto adecuado á súa categoría, reincorporándose ó seu cando remate a sanción.

Esíxese normalmente que a retirada do carné sexa en horas de traballo e conducindo vehículos da empresa e por orde dela. Hai convenios que inclúen a conducción do vehículo particular de cada traballador cando sexa no traxecto do seu domicilio ó lugar de traballo ou regreso, para tomar ou deixar o servizo.

Nalgún convenio indícase que no suposto de que a sanción se produza fóra das horas de traballo a empresa proporcionaralle outro traballo, percibindo o salario correspondente á categoría que se lle asigne e polo tempo que dure a retirada do carné de conducir (excepto no caso de conducción en estado de embriaguez).

Existen limitacións en canto ó tempo de retirada do carné, indicando que para ter este dereito a retirada do carné debe ser por períodos non superiores ós que indican (182 días, 3 meses, 6 meses, 1 ano, 2 anos)

Exclúense normalmente os casos de reincidencia dentro da vixencia do convenio, e os condutores que se viran privados do permiso de conducir como consecuencia de imprudencia temeraria, do consumo de drogas ou a inxestión de bebidas alcohólicas por encima do permitido pola lei.

Nalgún convenio indícase que cando a un condutor lle sexa retirado o permiso de conducir, farase coincidir un mes deste período co das vacacións anuais.

Respecto da retribución, maioritariamente indícase que será a mesma que viña percibindo no seu posto habitual, aínda que nalgún caso dise que será a do novo posto.

■ Subrogación empresarial

Existen cláusulas en 22 convenios (10,78%), que afectan a 28.432 traballadores (13,59%).

Refírense estas cláusulas ós supostos nos que se produce a subrogación e ós requisitos dos traballadores respecto dos que se produce (nalgúns casos indícase ós que non lle afecta).

Sinálase tamén nalgúns convenios a documentación que a empresa saínte debe entregar á entrante. Esta documentación refírese, respecto da empresa, ás súas obrigas salariais e coa Seguridade Social, e respecto dos traballadores ós datos persoais e profesionais necesarios.

7.6.6. Mobilidade xeográfica. Traslados e desprazamentos

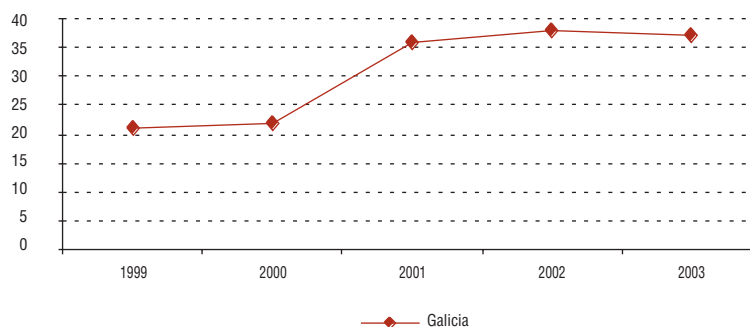
Segundo pose apreciarse no cadro 7.39 hai 37 convenios (18,14%) con cláusulas sobre mobilidade xeográfica.

■ Cadro 7.39

Evolución dos convenios colectivos con cláusulas de mobilidade xeográfica. Por provincias. Galicia. 1999-2003

	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
Sector												
1999	1	25,00	1	6,67	1	10,00	1	7,69	3	21,43	7	12,50
2000	3	60,00	1	10,00	0	0,00	2	11,76	1	6,67	7	12,73
2001	1	50,00	3	17,65	1	7,69	1	6,25	2	11,11	8	12,12
2002	3	60,00	2	16,67	1	12,50	2	13,33	1	6,67	9	16,36
2003	1	25,00	1	10,00	0	0,00	1	7,69	2	13,33	5	9,80
Empresa												
1999	3	25,00	1	3,13	0	0,00	0	0,00	10	16,67	14	10,69
2000	1	12,50	8	14,81	0	0,00	0	0,00	6	8,45	15	8,47
2001	2	25,00	12	25,00	1	5,56	2	9,09	11	13,41	28	15,73
2002	10	50,00	4	10,26	2	11,76	0	0,00	13	16,88	29	17,16
2003	3	37,50	8	16,33	2	18,18	2	10,00	17	26,15	32	20,92
Total 2003	4	33,33	9	15,25	2	10,00	3	9,09	19	23,75	37	18,14

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

Estes convenios afectan a 32.171 traballadores (15,38%)

Moitas destas cláusulas remiten ou recollen o indicado na lexislación vixente.

Hai convenios que definen o que se considera traslado e indican os mecanismos a seguir nestes casos. Entre eles, ademais da negociación preceptiva cos representantes dos traballadores e os prazos, sinálase a intervención do AGA en caso de desacordo da comisión paritaria.

Indícanse tamén as indemnizacións e compensacións económicas a que ten dereito o traballador.

Hai convenios nos que se prohibe o traslado dunha poboación a outra.

7.6.7. Mobilidade funcional

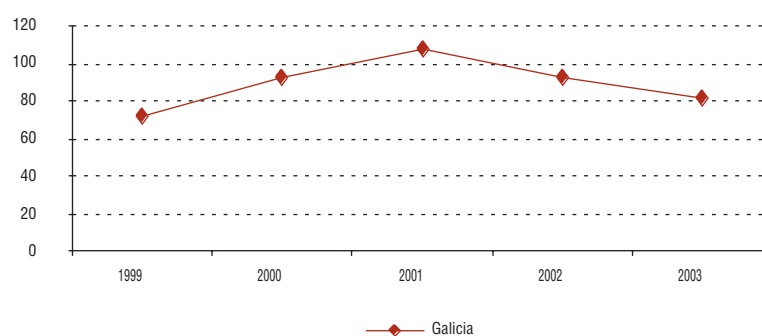
O 40,20% dos convenios asinados este ano ten cláusulas sobre mobilidade funcional (cadro 7.40).

■ Cadro 7.40

**Evolución dos convenios colectivos con cláusulas de mobilidade funcional.
Por provincias. Galicia. 1999-2003**

	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
Sector												
1999	0	0,00	3	20,00	2	20,00	4	30,77	0	0,00	9	16,07
2000	3	60,00	3	30,00	0	0,00	5	29,41	3	20,00	14	25,45
2001	1	50,00	7	41,18	0	0,00	6	37,50	1	5,56	15	22,73
2002	2	40,00	3	25,00	3	37,50	4	26,67	0	0,00	12	21,82
2003	1	25,00	3	30,00	2	22,22	3	23,08	2	13,33	11	21,57
Empresa												
1999	7	58,33	13	40,63	3	30,00	10	58,82	30	50,00	63	48,09
2000	3	37,50	30	55,56	6	33,33	12	46,15	28	39,44	79	44,63
2001	6	75,00	31	64,58	5	27,78	12	54,55	39	47,56	93	52,25
2002	15	75,00	12	30,77	8	47,06	7	43,75	38	49,35	80	47,34
2003	7	87,50	28	57,14	4	36,36	6	30,00	26	40,00	71	46,41
Total 2003	8	66,67	31	52,54	6	30,00	9	27,27	28	35,00	82	40,20

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

Os traballadores ós que afectan son 77.650 (37,12%).

Moitas das cláusulas que conteñen estes convenios remiten ou recollen o indicado na lexislación vixente.

Respecto dos traballos de categoría superior as modificacións máis frecuentes que introducen refírense a fixar períodos menores para reclamar o ascenso ou a cobertura da vacante.

Tamén se limita nalgúns casos a duración, salvo para casos de substitución por incapacidade temporal, invalidez provisional, vacacións, licencias e excedencias, dos que a concesión sexa obrigatoria para a empresa. Nestes últimos supostos, a substitución comprenderá todo o tempo que duren as circunstancias que a motivasen sen que outorguen dereito á consolidación do posto; pero si á percepción da diferenza económica durante a substitución se esta existise.

Transcorrido o tempo sinalado como duración máxima no convenio, indícase que se consolida a categoría superior; salvo que para o seu desempeño se requirise a posesión de títulos ou coñecementos especiais debidamente acreditados por probas de suficiencia; en tales casos a consolidación será exclusivamente económica.

Respecto dos traballos de categoría inferior límtase tamén nalgúns convenios a súa duración.

Así mesmo indícase que se evitará reiterar a realización destes traballos de inferior categoría a un mesmo traballador.

Tamén indican algúns convenios que se o cambio de destino para o desempeño de traballos de categoría inferior tivese a súa orixe en petición do traballador, asignáraselle a retribución que corresponda ó traballo efectivamente realizado.

Outras cláusulas refírense á posibilidade de facer permutas entre os traballadores e os requisitos que deben cumprir.

Tamén hai 13 convenios (un de sector e 12 de empresa) que tratan ou establecen a polivalencia funcional.

7.6.8. Promoción e ascensos

Teñen cláusulas sobre este tema 96 convenios (47,06%), con 137.979 traballadores afectados (65,96%).

As cláusulas pódense resumir nas seguintes:

- Libre designación para os postos de mando ou especial confianza
- Ascensos automáticos polo paso dun período concreto de tempo
- Establecemento de probas e/ou concursos de méritos para o ascenso

Indícase respecto das probas que deben ser adecuadas ó posto de traballo que se vai desempeñar.

Tamén se refiren estas cláusulas á participación dos representantes dos traballadores no proceso.

Na valoración dos méritos indícase que debe ou pode terse en conta, entre outras, as seguintes circunstancias: formación, titulación adecuada, coñecemento do posto

de traballo, historial profesional, ter desempeñado función de superior categoría profesional e a antigüidade.

O criterio elixido para resolver o ascenso cando se dan idénticas condicións de idoneidade é o da antigüidade.

Inclúense tamén cláusulas para garantir a non discriminación na promoción indicando que non se poderán aplicar criterios e/ou condicións que exclúan a ningún colectivo, agás os determinados pola función profesional.

Establécese nalgún caso un período de proba que no caso de non superarse ou desistir o traballador supón o retorno ó antigo posto.

Tamén se indica nalgúns convenios a obrigación de manter unha relación porcentual entre as diferentes categorías (normalmente remítese a comisións paritarias creadas para o efecto que serán as encargadas de definir as porcentaxes, pero nalgún convenio establécese porcentaxes concretos).

7.6.9. Clasificación profesional

Segundo reflicte o cadro 7.41, recóllense cláusulas ó respecto en 117 convenios (57,35%).

■ Cadro 7.41

Evolución dos convenios colectivos con cláusulas de clasificación profesional. Por provincias. Galicia. 1999-2003

	C. Autónoma/ Interprov. C.A.		A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
Sector												
1999	3	75,00	4	26,67	1	10,00	3	23,08	2	14,29	13	23,21
2000	4	80,00	1	10,00	1	12,50	7	41,18	2	13,33	15	27,27
2001	2	100,00	6	35,29	2	15,38	5	31,25	3	16,67	18	27,27
2002	4	80,00	3	25,00	2	25,00	5	33,33	2	13,33	16	29,09
2003	3	75,00	4	40,00	1	11,11	5	38,46	3	20,00	16	31,37
Empresa												
1999	7	58,33	13	40,63	2	20,00	5	29,41	27	45,00	54	41,22
2000	3	37,50	25	46,30	4	22,22	14	53,85	22	30,99	68	38,42
2001	7	87,50	30	62,50	5	27,78	14	63,64	42	51,22	98	55,06
2002	18	90,00	19	48,72	7	41,18	10	62,50	47	61,04	101	59,76
2003	8	100,00	33	67,35	3	27,27	15	75,00	42	64,62	101	66,01
Total 2003	11	91,67	37	62,71	4	20,00	20	60,61	45	56,25	117	57,35

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

Os traballadores ós que afectan son 105.622 (50,49%).

Establécese en moitos destes convenios unha clasificación do persoal indicando que é meramente enunciativa e que non supón a obriga de ter cubertas tódalas prazas enumeradas se as necesidades e o volume da empresa non o require.

Hai convenios que definen os grupos e/ou categorías, pero noutros só os enumeran (remitindo nalgúns casos ás táboas salariais).

Cítanse nalgúns convenios os factores de encadramento, que se refiren, entre outros, ás titulacións académicas, ás aptitudes profesionais e ó contido xeral da prestación laboral requirida. Tamén se indica nalgúns casos que non cabe discriminación ningunha por razóns de idade, sexo ou de calquera outra índole.

Remítese nalgúns casos á comisión paritaria do convenio ou a comisións creadas para o efecto todo o referente á clasificación profesional (estudio, seguimento, equiparación de niveis, etc.).

Por último hai convenios que remiten a acordos marco, convenios de ámbito superior ou a antigas ordenanzas todo o relacionado con este tema.

7.7. Outros temas obxecto de negociación

7.7.1. Cláusulas sobre discriminación e acoso

7.7.1.1. Discriminación

Recollen cláusulas sobre discriminación 61 convenios (29,90%) que afectan a 123.644 traballadores (59,11%)

■ Entre as cláusulas que recollen as máis frecuentes son as que indican á non discriminación por razón de sexo.

Refírense algunhas destas cláusulas a aspectos concretos nos que non pode existir un trato discriminatorio, e noutros casos teñen un sentido máis xeral ou amplo. Recóllense algúns tipos delas a continuación.

Establecen algunhas destas cláusulas que os postos de traballo, as prácticas laborais, a organización do traballo e as condicións laborais deben orientarse de tal maneira que sexan adecuadas tanto para as mulleres como para os homes.

Sinalan outras que as mulleres e os homes deben gozar de igualdade de oportunidades en canto ó emprego, á formación, á promoción e ó desenvolvemento no seu traballo. Tamén se fai referencia nalgunhas a que os traballadores non poderán ser obxecto de decisións e condicións, ou de calquera clase de medidas, que comporten directa ou indirectamente un trato discriminatorio en función do sexo en canto ó acceso, promoción e conservación do posto de traballo

Existen outras cláusulas que se refiren ós aspectos retributivos, indicando que conforme as disposicións vixentes de carácter estatal e internacional en materia de igualdade de oportunidades no ámbito laboral, vixiarase e asegurarse unha igual prestación económica por un traballo de igual valor, sen limitacións ou condicionamentos por razón de sexo.

Nalgúns convenios recóllense estas cláusulas ó establecer as táboas salariais de percepcións económicas mínimas garantidas, indicando que será a que corresponda á categoría profesional ou nivel salarial, sen discriminación ningunha por razón de sexo.

Ás veces as cláusulas veñen recollidas ó regular outros temas dos convenios, como nos casos dos procesos de selección de persoal, nos que se indica que deben rexerse polos principios da non discriminación e igualdade de sexo. O mesmo ocorre ó establecer os criterios de ascenso e promoción na empresa, indicando que se acomodarán a regras comúns para os traballadores dun e doutro sexo.

Tamén aparecen recollidas ó tratar a mobilidade funcional, indicando que a súa aplicación deberase facer salvagardando o principio xeral de boa fe contractual, así como o principio específico de igualdade e non discriminación nas relacións laborais.

Hai convenios nos que ó regular as funcións da comisión paritaria indícase que lle corresponde asegurar a non discriminación da muller, controlando a igualdade de trato.

Tamén se indica noutros convenios entre as funcións do comité de empresa o de velar non só porque nos procesos de selección de persoal se cumpra a normativa vixente ou pactada, senón tamén polos principios de non discriminación, igualdade de sexo e fomento dunha política racional de emprego.

■ Outro tipo de cláusulas que se recollen son de carácter xeral, indicando que non pode prevalecer discriminación ningunha por razón de nacemento, sexo, idade, raza, discapacidade, relixión, ideoloxía, afiliación sindical ou política, opinión ou calquera outra condición ou circunstancia persoal ou social.

Tamén neste caso aparecen recollidas ás veces ó tratar outros temas como a promoción profesional e económica dentro da empresa, indicando que debe regularse garantindo os principios constitucionais de igualdade de trato e non discriminación, polo que non se poderán aplicar criterios e/ou condicións que exclúan a ningún colectivo, agás os determinados pola función profesional.

■ Existen outras cláusulas que indican a non discriminación por afiliación sindical e/ou política e polo exercicio dos seus dereitos sindicais.

A máis frecuente indica que as empresas respectarán o dereito de tódolos traballadores a sindicarse libremente, e non poderán condicionar o emprego dun traballador á obriga de non afiliarse ou renunciar á súa afiliación sindical, nin tampouco despedir a un traballador nin prexudicalo, de calquera outra maneira, a causa da súa afiliación ou actividade sindical.

7.7.1.2. Acoso sexual

Existen cláusulas en 37 convenios (18,14%), que afectan a 49.383 traballadores (23,61%).

O tipo de cláusula máis frecuente que recollen estes convenios sinala que todo comportamento ou situación que atente contra o respecto á intimidade ou contra a liberdade dos traballadores, condutas de acoso sexual verbais ou físicas, será conceptualizadas como faltas moi graves, graves ou leves, en función da repercusión do feito.

Engádesse que nos supostos nos que se leve a cabo servíndose dunha relación xerárquica ou se exerzan sobre persoas especialmente vulnerables pola súa situación persoal ou laboral, a sanción aplicarase no seu máximo grao.

Nalgún caso concrétese máis considerando como circunstancia agravante que se realice a persoas con contrato non indefinido, ou as de represalia contra as persoas que denunciaran estas condutas.

Sinálase tamén nalgúns convenios que os representantes dos traballadores e a dirección da empresa deberán velar polo dereito á intimidade, pola liberdade dos traballadores, e pola erradicación das condutas de acoso sexual, procurando silenciar a súa identidade.

Indícase nalgún convenio que de producirse actitudes de acoso por parte do empresario con algún dos traballadores, serán os representantes dos traballadores os que comunicarán a falta á autoridade laboral competente.

En moitos casos estas cláusulas aparecen recollidas ó establecer a relación de faltas graves e moi graves.

7.7.2. Réxime disciplinario

Regúlase en 75 convenios (36,76%) que afectan a 33.240 traballadores (15,89%).

As cláusulas refírense ó seguinte:

■ Graduación das faltas

Faise unha enumeración delas cualificándoas en leves, graves e moi graves.

■ Sancións

Os tipos máis frecuentes son amoestacións verbais ou escritas, suspensión de emprego e soldo e despedimento.

Outras sancións menos frecuentes son traslado forzoso sen dereito a indemnización, suspensión do dereito a concorrer a probas selectivas ou concursos de ascensos e inhabilitación para o ascenso.

■ Outras cláusulas refírense ó procedemento sancionador, á necesidade ou non de tramitación dun expediente disciplinario, á información ós representantes dos traballadores e á prescrición e cancelación. Indícanse tamén nalgún caso as circunstancias que se consideran atenuantes e agravantes.

7.7.3. Cláusulas sobre o idioma

Teñen cláusulas sobre o idioma 28 convenios (13,73%) que afectan a 74.764 traballadores (35,74%).

As cláusulas máis frecuentes refírense ó dereito dos traballadores a desenvolver a súa actividade laboral e profesional en lingua galega, como lingua propia de Galicia, e a recibir formación lingüística.

Tamén se indica que no seo da empresa a dirección e os representantes dos traballadores fomentarán o uso da lingua galega nas actividades internas e nas súas relacións. Engádese nalgún convenio que tamén se potenciará o uso da lingua galega nas relacións cos consumidores, administracións públicas e entidades privadas radicadas en Galicia, de xeito que se normalice o emprego da lingua galega como un instrumento de comunicación da empresa cos seus interlocutores internos e externos, facéndose especial fincapé nas comunicacións cos traballadores e na utilización do galego como lingua da súa publicidade.

Outro tipo de cláusulas refírense a que o convenio colectivo se redactará e publicará en galego ou de xeito bilingüe.

7.7.4. Cláusula de sometemento ó AGA

A pesar de que o texto do Acordo Interprofesional Galego sobre Procedementos Extraxudiciais de Solución de Conflitos de Traballo, asinado o catro de marzo de 1992 entre a Confederación de Empresarios de Galicia (CEG) e as organizacións sindicais Unión Xeral de Traballadores de Galicia (UGT), Sindicato Nacional de Comisións Obreiras de Galicia (CC.OO) e Confederación Intersindical Galega (CIG), fai innecesaria unha remisión expresa na negociación colectiva, entre os convenios asinados este ano hai 32 (15,69%) que fan referencia ó AGA (cadro 7.42).

**Evolución dos convenios colectivos con cláusula de sometemento ó AGA.
Por provincias. Galicia. 1994-2003**

■ Cadro 7.42

		Sector	Empresa	TOTAL
C. Autónoma/ Interprov. C.A.	Nº	2	0	
	%	50,00	0,00	
A Coruña	Nº	4	7	
	%	40,00	14,29	
Lugo	Nº	2	0	
	%	22,22	0,00	
Ourense	Nº	7	0	
	%	53,85	0,00	
Pontevedra	Nº	4	6	
	%	26,67	9,23	
Galicia 2003		19	13	
		37,25	8,50	
1994		16	3	19
1995		14	4	18
1996		23	11	34
1997		19	14	33
1998		27	11	38
1999		21	17	38
2000		21	13	34
2001		24	11	35
2002		25	18	43
2003		19	13	32

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

Deles 19 son de sector e 13 de empresa, e afectan a un total de 71.736 traballadores.

O tipo de cláusula que máis se utiliza indica:

“Ante a importancia que pode ter para a resolución pacífica dos conflitos laborais a elaboración do Acordo Interprofesional Galego sobre procedementos extraxudiciais de solución de conflitos colectivos de traballo (AGA), asinado entre a Confederación de Empresarios de Galicia e as organizacións sindicais UGT, CC.OO. e CIG, as partes asinantes deste convenio, durante a súa vixencia acordan someterse ás disposicións contidas no AGA nos propios termos en que están formuladas.”

Recóllense tamén referencias ó AGA nalgúns convenios ó indicar o xeito de resolver as discrepancias no seo da comisión paritaria do convenio.

PARTE II. CONVENIOS COLECTIVOS ESTATAIS CON APLICACIÓN EN GALICIA

Como xa se indicaba na primeira parte deste informe, comezouse neste ano por parte do Consello a elaborar unha base de datos cos convenios de ámbito superior ó da comunidade autónoma que afectan a traballadores en Galicia.

Partiuse inicialmente dos convenios publicados no BOE que teñen vixencia para o ano 2003 ou posterior, combinando esta información coa remitida pola Subdirección Xeral de Estatísticas Sociais e Laborais do Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais, que con carácter bimensual remite un ficheiro no que se inclúen tódolos convenios de ámbito interprovincial e estatal rexistrados, procedéndose no Consello a analízala para recoller só os que afectan a traballadores dalgunha das catro provincias galegas.

Os datos do número de traballadores afectados por estes convenios son de elaboración propia do Consello en base os datos remitidos polo Instituto Galego de Estatística (IGE) para os convenios de sector e contactando directamente cos departamentos de recursos humanos das empresas para os convenios de empresa.

A información remitida polo IGE, extraída do ficheiro de contas de cotización á Seguridade Social, indica o número de asalariados para Galicia por subclase (5 díxitos) da CNAE-93. Obtense así o número de asalariados por actividade, non por empresa, información esta última suxeita a segredo estatístico.

Utilízase o mesmo criterio de inclusión dos convenios colectivos que o seguido ó elaborar a parte do informe referida ós convenios negociados en Galicia, que é o da vixencia económica, téndose en conta só os que teñen vixencia e efectos económicos durante o ano 2003.

Para a elaboración da media ponderada do incremento salarial pactado tivéronse en conta as cláusulas de revisión salarial recollidas nestes convenios, e que poden apreciarse no cadro de datos básicos que acompaña a este informe.

Segundo se pode apreciar no cadro 7.I os convenios asinados este ano foron 115 (80 de empresa e 35 de sector) e afectan a 178.670 traballadores.

Os convenios revisados (cadro 7.II) foron 19 (6 de empresa e 13 de sector). Afectan a un total de 26.820 traballadores.

Os cadros 7.III e 7.IV indican o número de convenios colectivos (asinados ou revisados) segundo o tamaño das empresas.

Neles obsérvase que nos de empresa o maior número concéntrase nas que teñen ata 50 traballadores. Nos de sector o maior número sitúase nas que teñen entre 1.001 e 3.000 traballadores.

No que se refire ó ámbito temporal, o 53,75% dos convenios de empresa e o 65,71% dos de sector teñen unha vixencia igual ou superior a 3 anos. Estes datos aprécianse con maior detalle nos cadros 7.V e 7.VI.

O incremento salarial medio pactado nos 134 convenios asinados ou revisados con vixencia económica para o 2003 foi de 3,06 (cadro 7.VII). Este incremento é superior en 0,46 puntos ó IPC estatal do ano 2003 que foi do 2,6.

Convenios colectivos

■ Cadro 7.I

	Nº	Traballadores
Empresa	80	9.684
Sector	35	168.986
Total	115	178.670

Revisións salariais

■ Cadro 7.II

	Nº	Traballadores
Empresa	6	636
Sector	13	26.184
Total	19	26.820

Convenios colectivos asinados e revisados en función do número de traballadores. Empresa

■ Cadro 7.III

Traballadores	Estatais	
	Nº	%
0 - 50	56	65,12%
51-100	11	12,79%
101-500	14	16,28%
501-1000	1	1,16%
1001-3000	4	4,65%
>3000		
Total	86	

Convenios colectivos asinados e revisados en función do número de traballadores. Sector

■ Cadro 7.IV

Traballadores	Estatais	
	Nº	%
0 - 50	4	8,33%
51-100	3	6,25%
101-500	9	18,75%
501-1000	11	22,92%
1001-3000	12	25,00%
>3000	9	18,75%
Total	48	

Vixencias medias dos convenios de empresa. Porcentaxe sobre o total

■ Cadro 7.V

	Nº	%
Menos de 1 ano	6	7,50%
1 ano	10	12,50%
De 1 a 2 anos	-	-
2 anos	20	25,00%
De 2 a 3 anos	1	1,25%
3 anos	21	26,25%
Máis de 3 anos	22	27,50%
Total	80	

**Vixencias medias dos convenios de sector.
Porcentaxe sobre o total**

■ Cadro 7.VI

	Nº	%
Menos de 1 ano	4	11,43%
1 ano	-	-
De 1 a 2 anos	-	-
2 anos	8	22,86%
De 2 a 3 anos	-	-
3 anos	10	28,57%
Máis de 3 anos	13	37,14%
Total	35	

Media ponderada do incremento salarial pactado

■ Cadro 7.VII

	Convenios Colectivos		Revisións salariais		Total
	Sector	Empresa	Sector	Empresa	
Ano 2003	3,02	2,65	3,33	2,6	3,0

Para o cálculo deste incremento tivéronse en conta as cláusulas de revisión salarial que figuran no 36% dos convenios e no 70% das revisións salariais tidas en conta este ano.

A media por sectores económicos recóllese no cadro 7.VIII.

Os cadros 7.IX e 7.X indican os convenios asinados e revisados que teñen cláusula de revisión salarial e os traballadores ós que afectan.

A xornada media pactada nestes convenios foi de 1.759,8 horas (cadros 7.XI e 7.XII).

O 87% destes convenios reducen a xornada máxima legal anual. Deles 66 son de empresa (83%) e 34 de sector (97%).

No cadro 7.XIII que figura a continuación pódense apreciar os datos básicos dos convenios estatais con aplicación en Galicia recollidos este ano.

**Media ponderada do incremento salarial pactado
por sectores de actividade**

■ Cadro 7.VIII

	Estatais
Agricultura	3,1
Industria	3,05
Construción	3
Servizos	3,07
Total	3,06

Convenios colectivos negociados con cláusula de garantía social

■ Cadro 7.IX

	Estatais			
	Nº	%	Traballadores	%
Empresa	49	61,25%	6.647	68,64%
Sector	29	82,86%	58.288	34,49%
Total	78	67,83%	64.935	36,34%

Convenios colectivos revisados con cláusula de garantía social

■ Cadro 7.X

	Estatais			
	Nº	%	Traballadores	%
Empresa	2	33,33%	438	68,87%
Sector	11	84,62%	18.361	70,12%
Total	13	68,42%	18.799	70,09%

Xornada pactada. Media ponderada para o ano actual

■ Cadro 7.XI

	Xornada media (horas/ano)		
	Sector	Empresa	Total
2003	1.760,3	1.735,7	1.759,8

■ Cadro 7.XII

Xornada por sector de actividade

	Agrario	Non agrario			Total
		Industria	Construción	Servizos	
Empresa		1.713,61		1.746,87	1.735,68
Sector	1.788,00	1.764,66	1.752,00	1.781,12	1.760,30
Total	1.788,00	1.763,48	1.752,00	1.778,10	1.759,80

■ Cadro 7.XIII
**Detalle dos incrementos salariais pactadas nos convenios colectivos do sector.
Estatais 2003**

Denominación convenio	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial (%)	Incremento salarial final %
ADMINISTRACIÓNS DE LOTERÍA	3,5		
AXENCIAS DE VIAXES (SECTOR)	2,3	0,6	2,9
AUTOESCOLAS	4,35		
AZUCREIRA. (INDUSTRIA)	2,00	0,6	2,6
CADEAS DE TENDAS DE CONVENIENCIA	2,00	0,6	2,6
CENTROS ASISTENCIAIS E DE EDUCACION INFANTIL	2,00	0,6	2,6
CENTROS DE ASISTENCIA, DIAGNOSTICO, REHABILITACION E PROMOCION DE MINUSVALIDOS	3,00		
COMERCIO Ó POR MAIOR E IMPORTADORES PRODUTOS QUIMICOS-INDUSTRIALES, DROGUERÍA, PERFUMERÍA E AFINS	2,4	0,6	3,00
COMERCIO MAIORISTAS DISTRIBUIDORES ESPECIALIDADES E PRODUTOS FARMACEUTICAS	2,25	0,6	2,85
COMERCIO E MANIPULACION DE FRORES E PLANTAS	3,00	0,6	3,6
CONSERVAS VEXETAIS	2,00	0,6	2,6
CONSERVAS, SEMICONSERVAS, AFUMADOS, COCIDOS, SECADOS, ELABORADOS, SALAZÓNS, ACEÍTES E FARINA DE PESCADO E MARISCO	2,25	0,6	2,85
CONVENIO NACIONAL DE TECNICOS DE EMPRESAS DE PRODUCCION AUDIOVISUAL	5,00		
DISTRIBUIDORES CINEMATOGRAFICOS E OS SEUS TRABALLADORES	3,00		
EMPRESAS DE INXENEIRÍA E OFICINAS DE ESTUDOS TÉCNICOS	2,5	0,01	2,51
EMPRESAS DE MEDIACION EN SEGUROS PRIVADOS (ANTES AXENTES E CORREDORES DE SEGUROS)	2,00	0,6	2,6
EMPRESAS DE SEGURIDADE	4,00		
FABRICACION DO CALZADO ARTESAN MANUAL E ORTOPEDIA E A MEDIDA E TALLERES DE REPARACION E CONSERVACION DO CALZADO USADO E DUPLICADO DE CHAVES	2,5	0,6	3,1
FABRICANTES DE XESOS, ESCAIOLAS E O SEUS PREFABRICADOS	2,85	0,6	3,45
XERAL DE DERIVADOS DO CEMENTO	2,85	0,6	3,45
XERAL DA CONSTRUCCION	Non indica %		
XESTORIAS ADMINISTRATIVAS	4,00		
GRANDES ALMACÉNS	2,3	0,4	2,7
XELADOS (SECTOR DE)	2,2	0,6	2,8
INDUSTRIA DO CALZADO	3,00	0,5	3,5
INDUSTRIA METALGRAFICA E FABRICACIÓN DE ENVASES METÁLICOS	2,9	0,6	3,5
INDUSTRIA QUÍMICA	2,9		
INDUSTRIAS CARNICAS	2,5	0,6	3,1
INDUSTRIAS DE AUGAS DE BEBIDAS ENVASADAS	2,00	0,6	2,6
INDUSTRIAS DE ALIMENTOS COMPOSTOS PARA ANIMAIS			
INDUSTRIAS DE CAPTACION, ELEVACION, CONDUCCION, TRATAMENTO, DEPURACION E DISTRIBUCION DE AUGU	2,4	0,6	3,00
INDUSTRIAS DE FERRALLA	2,8	0,6	3,4
INDUSTRIAS DE GRANXAS AVÍCOLAS E OUTROS ANIMAIS	2,5	0,6	3,1
INDUSTRIAS DE PASTAS ALIMENTICIAS	2,35	0,6	2,95
INDUSTRIAS EXTRACTIVAS, INDUSTRIAS DO VIDRIO, INDUSTRIAS CERÁMICAS, E PARA AS DO COMERCIO EXCLUSIVISTA DOS MESMOS MATERIAIS	2,7	0,6	3,3
INDUSTRIAS FOTOGRAFICAS	2,25	0,6	2,85
INDUSTRIAS LACTEAS E O SEUS DERIVADOS	2,5	0,6	3,1
MATADOIROS DE AVES E COELLOS	2,5	0,6	3,1
MINORISTAS DE DROGUERÍAS, HERBORISTERÍAS, ORTOPEDIAS E PERFUMERÍAS	2,00	0,6	2,6

Denominación convenio	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial (%)	Incremento salarial final %
PASTAS, PAPEL E CARTÓN	3,00		
PERFUMERÍA E AFINS	2,8	0,6	3,4
PRENSA NON DIARIA	2,00	0,6	2,6
RECUPERACION, TRANSFORMACION E VENTA DE DESFEITOS E DESPERDICIOS SOLIDOS	2,7	0,6	3,3
RESIDENCIAS PRIVADAS DE PERSONAS MAIORES E DO SERVIZO DE AXUDA A DOMICILIO (ANTES RESIDENCIAS PRIVADAS DA TERCEIRA IDADE)	4,00		
SECTOR DA CORTIZA	2,5	0,6	3,1
SERVIZO DE TRANSPORTE URBAN E INTERURBAN DE AUTO-TAXI	Non indica %		
TELLAS, LADRILLOS E PEZAS ESPECIAIS DE ARXILA COCIDA	2,85	0,6	3,45
TEXTIL E CONFECCION. INDUSTRIA	2,5	0,6	3,1

**Detalle dos incrementos salariais pactadas nos convenios colectivos de empresas.
Estatais 2003**

Denominación convenio	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial (%)	Incremento salarial final %
ADIDAS ESPAÑA S.A. (antes ADIDAS SARRAGAN ESPAÑA S.A.)	3,00		
AGENCIA EFE SOCIEDAD ANONIMA	3,3		
AGFA-GEVAERT S.A.	3,25	0,1	3,35
ALLIANZ-RAS SEGUROS Y REASEGUROS S.A.	2,00	0,6	2,6
ANTENA 3 DE TELEVISION, S.A.	4,3		
ARTEIXO TELECOM S.A.	2,00	0,6	2,6
ASCAT VIDA S.A. E ASCAT CORREDURIA S.L.	Non indica %		
ASOCIACION DE HOGARES PARA NIÑOS PRIVADOS DE AMBIENTE FAMILIAR NUEVO FUTURO	2,00	0,6	2,6
AVIS S.A.	3,00	1,1	4,1
BILBAO, CIA. ANONIMA DE SEGUROS E REASEGUROS	2,00	0,6	2,6
BIMBO S.A.	2,5	0,5	3,00
BP OIL ESPAÑA S.A.	4,5		
BSH INTERSERVICE S.A. (A CORUÑA)	2,00	0,8	2,8
CARGILL ESPAÑA S.A. E AOP IBERIA S.L.	3,00		
CENTROS DE NEORESTAUACION, S.A.	4,3		
CLH AVIACION, S.A.	2,3	0,6	2,9
CLIMA ROCA YORK, S.L.	2,00	0,6	2,6
COBRA SERVICIOS AUXILIARES S.A.	3,5		
COFISER S.L. E OUTROS	4,00		
COMPAÑIA ESPAÑOLA PETROLEOS ATLANTICO S.A.	2,00	0,6	2,6
COMPAÑIA ESPAÑOLA PETROLEOS S.A. (CEPSA) -REFINO-	2,5	0,6	3,1
COMPAÑIA LOGISTICA DE HIDROCARBUROS, S.A. - PERS. TIERRA- (ANTES CAMPSA)	2,3	0,6	2,9
CWT VIAJES DE EMPRESA SA	2,25	0,35	2,6
DANONE, S.A.	2,00	0,6	2,6
DIARIO ABC S.L.	2,00	0,6	2,6
DIARIO AS S.L.	3,00		
ENTE PUBLICO AEROPUERTOS ESPAÑOLES Y NAVEGACION AEREA (ANTES, AEROPUERTOS NACIONALES Y AVIACION CIVIL)	2,00		
ENTE PUBLICO RTVE , RNE S.A. E TVE S.A.	2,3		
ENTIDAD COLABORADORA CON LA ADMINISTRACION S.A. (ECA)	2,7		
EUROPEAN AIR TRANSPORT S.A.	4,00		
FIAT AUTO-ESPAÑA S.A.	3,00		
FUCHS LUBRICANTES S.A.	3,1	0,6	3,7
FUJITSU CUSTOMER SUPPORT SA (ANTES FUJITSU SORBUS SA)	2,00		
G.P.S. GESTION S.A.	3,00	0,36	3,36
GALESERGA, S.L.	2,00		
GAS NATURAL SDG, S.A.	2,00	0,6	2,6
GENERAL OPTICA S.A.	4,00		
GETRONICS ESPAÑA SOLUTIONS S.L. (ANTES WANG GLOBAL NETWORK SERVICES S.L.)	1,7		
HERTZ DE ESPAÑA S.A.	4,5		
INERGY AUTOMOTIVE SYSTEMS S.A. (antes PLASTIC OMNIUM SOPLADO S.A.)	2,75	0,6	
INSTITUTO ESPAÑOL DE COMERCIO EXTERIOR (ICEX)	Non indica %		
LA REGION S.A.	3,1		
LINK EXTERNALIZACION DE SERVICIOS S.L.V.	2,00		
MANNESMANN DEMATIC S.A.	3,9		
MAPFRE MUTUALIDAD E GRUPO DE EMPRESAS	2,3	0,69	2,99
MARODRI S.L.	6,00		
MERCADONA, S.A.	2,00	0,6	2,6
MIELE S.A.	2,00	0,5	2,5
NAVIERA RIA DE AROUSA S.A. (PERSONAL FLOTA)	2,5	0,6	3,1
OERLIKON SOLDADURA S.A.	3,25	0,6	3,85
ORGANIZACION NACIONAL DE CIEGOS (O.N.C.E.)	2,00	0,6	2,6
PANSFOOD S.A.	4,00		
PFIZER CONSUMER HEALTH CARE S. COMP.P.A.	3,00		
PHILIPS IBERICA S.A.	3,00		
PIRELLI NEUMATICOS, S.A.	3,00		

Denominación convenio	% pactado inicialmente	Cláusula de revisión salarial (%)	Incremento salarial final %
PLUS SUPERMECADOS, S.A. (igual que TENGELMANN ESPAÑA, S.A.)	2,00	0,6	2,6
R & M AISLAMIENTOS RYME, S.A. (ANTES AISLAMIENTOS REHINHOLD Y MAHLA S.A.)	3,00		
RADIO POPULAR S.A. -COPE-	4,00		
RECOLETOS COMPAÑIA EDITORIAL, S.A.	2,00	0,6	2,6
RED ELECTRICA DE ESPAÑA S.A.	2,25	0,6	2,85
REMOLCADORES NOSA TERRA SA REMOLCANOSA	2,00	0,6	2,6
REMOLCANOSA E EDSA AGRUPACION DE INTERES ECONOMICO -BUQUES CABLEROS ATLANTIDA E TENEO	2,5	0,6	2,6
RENFE	2,00		
REPSOL PETROLEO S.A. - REFINO -	2,2	0,6	2,8
SAINT-GOBAIN CRISTALERIA S.A.	2,00	0,6	2,6
SCHWEPPES S.A.	2,5		
SEGURIBER, COMPAÑIA DE SERVICIOS INTEGRALES S.L.	2,00	0,6	2,6
SEGUROS CATALANA OCCIDENTE S.A. DE SEGUROS Y REASEGUROS	2,00	0,6	2,6
SERVICIOS SECURITAS, S.A.	5,00		
SLI SYLVANIA S.A.	Non indica %		
SOCIEDAD ESTATAL DE SALVAMENTO Y SEGURIDAD MARITIMA	2,00		
SUPERMERCADOS CHAMPION S.A. (ANTES SIMAGO S.A.U.)	2,00	0,6	2,6
TELEFONICA DE ESPAÑA, SA	2,00	0,6	2,6
TRES M (3-M) ESPAÑA S.A.	2,00	0,6	2,6
U2 COMPLEMENTOS AUXILIARES S.A.	4,00		
UMANO SERVICIOS INTEGRALES S.A.	4,00		
UNION ELECTRICA-FENOSA S.A.	2,00	0,6	2,6
UNION ESPAÑOLA DE EXPLOSIVOS E OUTRAS EMPRESAS DO SEU GRUPO	2,8	0,6	3,4
UNION GAS 2000 S.A. (ANTES CAMPING GAS ESPAÑOLA)	4,00		
UNION GENERAL DE TRABAJADORES	2,00	0,6	2,6
UNISYS ESPAÑA SA	Non indica %		
UNIVERSIDAD NACIONAL DE EDUCACION A DISTANCIA (UNED) (PERSONAL LABORAL)	2,00		
VB AUTOBATERIAS, S.A. (ANTES VARTA BATERIAS S.A.)	2,00	1,6	3,6
VIAJES ECUADOR SA	Non indica %		
VIGILANCIA INTEGRADA, SA	4,00		
WAGONS-LITS VIAJES, SA	4,4		
ZARDOYA OTIS S.A.	2,3	0,3	2,6

8.1. Introducción

Analízase neste capítulo a sinistralidade laboral en Galicia durante 2003, para o que, previamente, fanse necesarias algunhas precisións.

As cifras a tratar refírense, fundamentalmente, a accidentes de traballo e enfermidades profesionais, procedendo a información das comunicacións que as empresas están obrigadas a realizar mediante o preceptivo parte de accidente de traballo ou enfermidade profesional, referíndose a aqueles que ocasionan baixa no traballo. Inclúense dentro deste concepto, tanto os accidentes que ocorren durante a xornada de traballo, e que legalmente se consideren como tales, como os accidentes in itinere. É preciso mencionar, tamén, aqueles accidentes que proceden, segundo a estatística do Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais, das “relacións de accidentes de traballo ocorridos sen baixa médica que se tramitan mensualmente” nas consellerías das comunidades autónomas. O total aparece reflectido no cadro 8.1.

■ Cadro 8.1

**Total accidentes de traballo e enfermidades profesionais.
Por provincias. Galicia/España. 2000-2003**

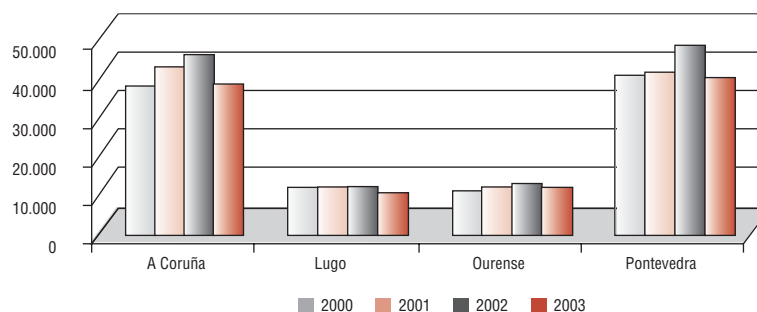
	Accidentes de traballo ⁽¹⁾				Enfermidades profesionais			
	2000	2001	2002	2003	2000	2001	2002	2003
A Coruña	34.700	38.614	42.023	34.574	131	202	189	194
Lugo	7.561	7.704	7.936	6.092	28	58	45	53
Ourense	7.358	8.200	8.426	7.596	132	162	165	228
Pontevedra	36.907	37.726	44.317	35.753	151	267	341	434
Galicia	86.526	92.244	102.702	84.015	442	689	740	909
España	1.801.416	1.888.531	1.909.702	1.815.836	17.858	21.216	23.799	25.571

Elaboración propia

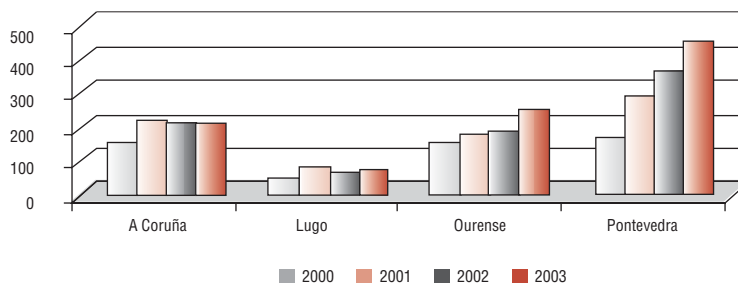
(1) Inclúe "in itinere"

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

Evolución dos accidentes de traballo

Evolución das enfermidades profesionais

Unha primeira visión dos datos globais, incluídos os accidentes de traballo e enfermidades profesionais sen baixa no traballo, permite apreciar que a sinistralidade non seguiu a tendencia ascendente de anos anteriores no total dos accidentes xa que supón unha diminución en 2003 dun 18% en relación co ano anterior; sendo este descenso sensiblemente superior na comunidade autónoma ó experimentado no total de España.

Os datos referentes a enfermidades profesionais, aínda que en cifras superiores ó ano anterior, seguen sen ofrecer pouca fiabilidade, pola falta, en moitos casos, de determinación e declaración das mesmas, o que se advirte co simple exame das cifras.

8.2. Distribución por gravidade e provincias

Referíndose xa as cifras dos accidentes con baixa, un primeiro cadro xeral (cadro 8.2) permítenos unha visión global da distribución por provincias en función da gravidade e a súa comparación coas cifras nacionais de sinistralidade.

■ Cadro 8.2

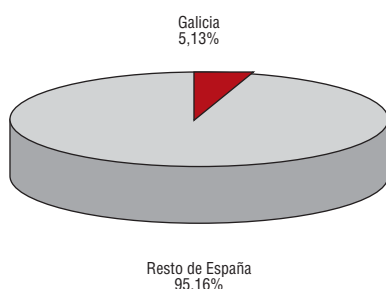
Accidentes de traballo e enfermidades profesionais con baixa. Por provincias e gravidade. Galicia/España. 2003

			A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
Accidentes	En xornada de traballo	Leves	18.044	4.265	3.807	18.974	45.090	887.309
		Graves	398	113	105	390	1.006	11.395
		Mortais	38	16	7	33	94	1.033
		Total	18.480	4.394	3.919	19.397	46.190	899.737
	In itinere	Leves	1.247	282	224	1.945	3.698	74.390
Graves		56	22	19	72	169	2.434	
Mortais		9	9	4	11	33	452	
Total		1.312	313	247	2.028	3.900	77.276	
Enfermidades profesionais	Leves	173	51	223	374	821	23.648	
	Graves	5	2	5	11	23	155	
	Mortais	0	0	0	0	0	0	
	Total	178	53	228	385	844	23.803	

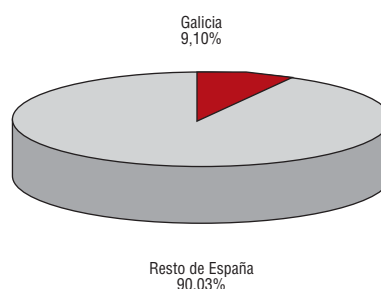
Elaboración propia

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais e Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais

Accidentes en xornada de traballo con baixa

Accidentes mortais en xornada de traballo

Os accidentes en xornada de traballo con baixa en Galicia (46.190) supoñen un 5,13% do total nacional. Sen embargo, en accidentes mortais dita porcentaxe ascende a un 9%.

Descompoñendo o cadro xeral (cadro 8.3), vemos que na distribución global por gravidade, producíronse en Galicia 50.090 accidentes con baixa, dos cales, 3.900 teñen o carácter de in itinere o que supón un 7,79%. Do total de accidentes o 97,40% teñen a consideración de leves, 2,35% graves e 0,25% mortais.

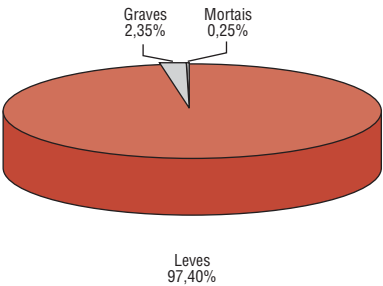
■ Cadro 8.3

Accidentes laborales e enfermidades profesionais con baixa.
Por gravidade. Galicia. 2003

	Leves		Graves		Mortais		Total	
	Acc.	Enf. prof.	Acc.	Enf. prof.	Acc.	Enf. prof.	Acc.	Enf. prof.
Xornada de traballo	45.090	821	1.006	23	94	0	46.190	844
In itinere	3.698	0	169	0	33	0	3.900	0
Total	48.788	821	1.175	23	127	0	50.090	844

Elaboración propia
Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Porcentaxe do total de accidentes

Na distribución provincial dos accidentes con baixa en xornada de traballo (cadro 8.4), A Coruña e Pontevedra totalizan o 82% do resultado global de accidentes en Galicia.

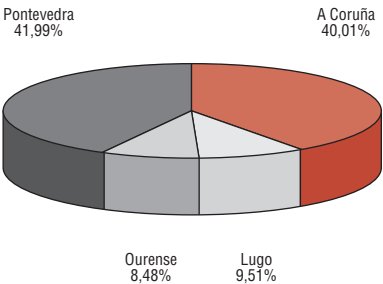
■ Cadro 8.4

Accidentes laborales e enfermidades profesionais con baixa en xornada de traballo.
Por gravidade e provincias. Galicia. 2003

	Leves		Graves		Mortais		Total	
	Acc.	Enf. prof.	Acc.	Enf. prof.	Acc.	Enf. prof.	Acc.	Enf. prof.
A Coruña	18.044	173	398	5	38	0	18.480	178
Lugo	4.265	51	113	2	16	0	4.394	53
Ourense	3.807	223	105	5	7	0	3.919	228
Pontevedra	18.974	374	390	11	33	0	19.397	385
Galicia	45.090	821	1.006	23	94	0	46.190	844

Elaboración propia
Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Accidentes con baixa en xornada de traballo

8.3. Distribución dos accidentes de traballo, en xornada de traballo, con baixa por sectores económicos

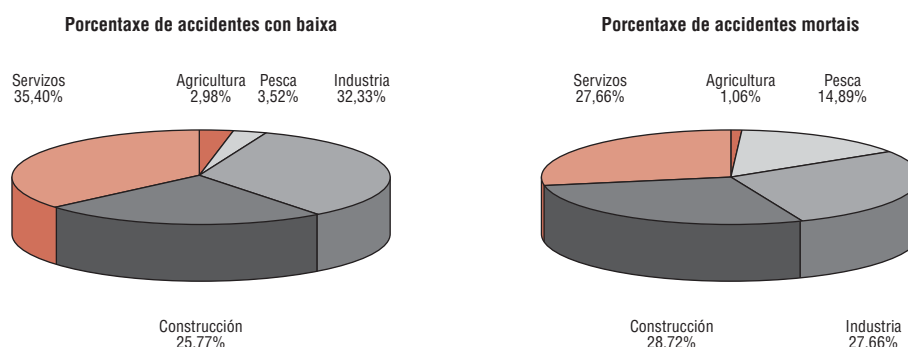
En termos absolutos, en Galicia (cadro 8.5), o sector servizos totaliza o maior número de accidentes (16.349), seguida do de industria e do de construción. Nos accidentes cualificados como mortais, construción ocupa o primeiro lugar resaltando, en comparación co número de traballadores ocupados neste sector, a súa alta siniestralidade mortal.

Accidentes con baixa. Por gravidade e sectores económicos. Galicia. 2003

■ Cadro 8.5

	Leves	Graves	Mortais	Total	%
Agricultura	1.248	129	1	1.378	2,98
Pesca	1.531	83	14	1.628	3,52
Industria	14.636	271	26	14.933	32,33
Construción	11.606	269	27	11.902	25,77
Servizos	16.069	254	26	16.349	35,40
Total	45.090	1.006	94	46.190	100

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais
Accidentes con baixa. Por gravidade e sectores económicos. Galicia. 2003

Efectuando o exame en relación coa poboación asalariada ocupada nestes sectores (cadro 8.6), loxicamente, e en virtude da, xenericamente, menor posibilidade de risco, o sector servizos, que ocupa o maior número de asalariados (60,70%) porcentualmente, sofre menor número de accidentes (35,40%). Construción e industria teñen maior porcentaxe de accidentes que de poboación asalariada ocupada neles.

Asalariados por sectores económicos. Galicia. 2003

■ Cadro 8.6

	Total	%
Agricultura y pesca	28,9	3,53
Industria	190,4	23,25
Construcción	102,5	12,52
Servizos	497,0	60,70
Total	818,8	100

Elaboración propia

Fonte: INE, Enquisa de poboación activa. Medias 2003

A distribución desagregada por provincias aparece reflectida no cadro 8.7.

Accidentes con baixa. Por gravidade, provincias e sectores económicos. Galicia. 2003

■ Cadro 8.7

A Coruña	Leves	Graves	Mortais	Total
Agricultura	409	51	0	460
Pesca	547	41	1	589
Industria	5.271	96	12	5.379
Construcción	5.056	106	12	5.174
Servizos	6.761	104	13	6.878
Total	18.044	398	38	18.480

Lugo	Leves	Graves	Mortais	Total
Agricultura	358	46	1	405
Pesca	206	1	1	208
Industria	1.194	15	3	1.212
Construcción	998	17	4	1.019
Servizos	1.509	34	7	1.550
Total	4.265	113	16	4.394

Ourense	Leves	Graves	Mortais	Total
Agricultura	208	7	0	215
Pesca	0	0	0	0
Industria	1.374	44	3	1.421
Construcción	913	30	4	947
Servizos	1.312	24	0	1.336
Total	3.807	105	7	3.919

Pontevedra	Leves	Graves	Mortais	Total
Agricultura	273	25	0	298
Pesca	778	41	12	831
Industria	6.797	116	8	6.921
Construcción	4.639	116	7	4.762
Servizos	6.487	92	6	6.585
Total	18.974	390	33	19.397

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

8.4. Distribución por actividades

Na distribución por actividades económicas (cadro 8.8) pódese observar que, claramente, a construción en Galicia ocupa o primeiro lugar en número global de accidentes, destacando significativamente sobre as demais actividades. A segunda actividade en número de accidentes é a “fabricación de produtos metálicos”. En accidentes mortais destaca claramente a construción seguida da pesca. No total de accidentes, na súa distribución provincial, salienta tamén en cada unha das provincias galegas a actividade da construción (cadros 8.9 a 8.12).

■ Cadro 8.8

Accidentes en xornada de traballo con baixa, segundo gravidade, por sector e rama de actividade. Galicia. 2003

Actividades económicas	Leves	Graves	Mortais	Total
Agricultura, gandería, caza, silvicultura	1.248	129	1	1.378
Pesca, acuicultura	1.531	83	14	1.628
Extracción e aglomeración de carbón	7	2	0	9
Extracción petróleo, gas, uranio e torio	10	1	0	11
Extracción minerais non enerxéticos	896	29	8	933
Industria de alimentos, bebidas e tabaco	2.215	27	2	2.244
Industria téxtil e da confección	391	6	1	398
Industria do coiro e do calzado	7	0	0	7
Industria da madeira e cortiza. Cestería	1.228	35	2	1.265
Industria do papel. Artes gráficas. Edición	296	8	0	304
Coquerías, refino de petróleo e trat. de combust. nucleares	14	2	0	16
Industria química	252	5	2	259
Fabric. de produtos de caucho e materias plásticas	372	10	0	382
Fabric. doutros produtos minerais non metálicos	1.349	35	2	1.386
Metalurxia	405	7	0	412
Fabric. produtos metálicos, agás maquinaria e equipo	2.752	54	3	2.809
Construción de maquinaria e equipo mecánico	684	11	1	696
Fabric. máquinas de oficina e material electrónico	31	0	1	32
Fabricación de maquinaria e material eléctrico	207	1	1	209
Fabric. instrumentos médicos e de precisión	30	0	0	30
Fabric. vehículos de motor, remolques e semirremolques	594	4	0	598
Fabricación doutro material de transporte	2.018	14	1	2.033
Fabric. mobles; outras industrias manufactureiras. Reciclaxe	705	15	0	720
Produc. e distr. enerxía eléctrica, gas e auga	173	5	2	180
Construción	11.606	269	27	11.902
Venda, reparac. vehíc. motor, venda miúdo combusts.	1.248	10	1	1.259
Comercio por xunto e intermed. agás vehículos motor	1.989	31	8	2.028
Comerc. polo miúdo, agás vehíc. motor, reparac. domést.	2.612	24	2	2.638
Hostalería	1.354	24	0	1.378
Transporte terrestre; transporte por tubos	1.230	44	5	1.279
Transporte marítimo, de cabotaxe e interior	68	2	0	70
Transporte aéreo e espacial	22	0	0	22
Actividades anexas ós transportes. Comunicacions	981	11	1	993
Institucións financeiras e seguros	68	0	0	68
Inmobiliarias. Alquiler de bens mobles	219	7	1	227
Informática. Investigación e desenvolvemento	46	1	0	47
Outras actividades empresariais	1.970	24	2	1.996
Admón. Pública. Defensa. Seguridade Social. Organ. Extrater.	1.675	32	4	1.711
Educación	244	10	0	254
Actividades sanitarias e veterinarias, asistencia social	1.390	26	1	1.417
Actividades de saneamento público	363	4	1	368
Actividades asociativas, recreativas e culturais	318	2	0	320
Actividades diversas de servizos persoais	257	2	0	259
Fogares que empregan persoal doméstico	15	0	0	15
Total	45.090	1.006	94	46.190

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

Cadro 8.9

Accidentes en xornada de traballo con baixa, segundo gravidade, por sector e rama de actividade. A Coruña. 2003

Actividades económicas	Leves	Graves	Mortais	Total
Agricultura, gandería, caza, silvicultura	409	51	0	460
Pesca, acuicultura	547	41	1	589
Extracción e aglomeración de carbón	5	2	0	7
Extracción petróleo, gas, uranio e torio	6	0	0	6
Extracción minerais non enerxéticos	98	2	1	101
Industria de alimentos, bebidas e tabaco	903	12	1	916
Industria téxtil e da confección	253	3	1	257
Industria do coiro e do calzado	6	0	0	6
Industria da madeira e cortiza. Cestería	486	11	2	499
Industria do papel. Artes gráficas. Edición	110	3	0	113
Coquerías, refino de petróleo e trat. de combust. nucleares	12	2	0	14
Industria química	134	2	1	137
Fabric. de produtos de caucho e materias plásticas	64	1	0	65
Fabric. doutros produtos minerais non metálicos	349	10	1	360
Metalurxia	125	0	0	125
Fabric. produtos metálicos, agás maquinaria e equipo	1.225	26	2	1.253
Construción de maquinaria e equipo mecánico	286	5	1	292
Fabric. máquinas de oficina e material electrónico	11	0	1	12
Fabricación de maquinaria e material eléctrico	39	1	0	40
Fabric. instrumentos médicos e de precisión	26	0	0	26
Fabric. vehículos de motor, remolques e semirremolques	69	0	0	69
Fabricación doutro material de transporte	661	7	0	668
Fabric. mobles; outras industrias manufactureiras. Reciclaxe	302	6	0	308
Produc. e distr. enerxía eléctrica, gas e auga	101	3	1	105
Construción	5.056	106	12	5.174
Venda, reparac. vehíc. motor, venda miúdo combusts.	507	6	1	514
Comercio por xunto e intermed. agás vehículos motor	917	17	4	938
Comerc. polo miúdo, agás vehíc. motor, reparac. domést.	1.238	9	0	1.247
Hostalería	536	11	0	547
Transporte terrestre; transporte por tubos	485	14	1	500
Transporte marítimo, de cabotaxe e interior	25	1	0	26
Transporte aéreo e espacial	20	0	0	20
Actividades anexas ós transportes. Comunicaciós	401	6	0	407
Institucións financeiras e seguros	31	0	0	31
Inmobiliarias. Alquiler de bens mobles	86	4	0	90
Informática. Investigación e desenvolvemento	20	0	0	20
Outras actividades empresariais	964	10	2	976
Admón. Pública. Defensa. Seguridade Social. Organ. Extrater.	553	10	4	567
Educación	84	3	0	87
Actividades sanitarias e veterinarias, asistencia social	489	10	0	499
Actividades de saneamento público	150	1	1	152
Actividades asociativas, recreativas e culturais	139	1	0	140
Actividades diversas de servizos persoais	103	1	0	104
Fogares que empregan persoal doméstico	13	0	0	13
Total	18.044	398	38	18.480

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

■ Cadro 8.10

Accidentes en xornada de traballo con baixa, segundo gravidade,
por sector e rama de actividade. Lugo. 2003

Actividades económicas	Leves	Graves	Mortais	Total
Agricultura, gandería, caza, silvicultura	358	46	1	405
Pesca, acuicultura	206	1	1	208
Extracción e aglomeración de carbón	1	0	0	1
Extracción petróleo, gas, uranio e torio	0	0	0	0
Extracción minerais non enerxéticos	155	3	3	161
Industria de alimentos, bebidas e tabaco	200	1	0	201
Industria téxtil e da confección	3	0	0	3
Industria do coiro e do calzado	1	0	0	1
Industria da madeira e cortiza. Cestería	183	3	0	186
Industria do papel. Artes gráficas. Edición	31	1	0	32
Coquerías, refino de petróleo e trat. de combust. nucleares	0	0	0	0
Industria química	5	0	0	5
Fabric. de produtos de caucho e materias plásticas	38	0	0	38
Fabric. doutros produtos minerais non metálicos	159	1	0	160
Metalurxia	11	2	0	13
Fabric. produtos metálicos, agás maquinaria e equipo	172	1	0	173
Construción de maquinaria e equipo mecánico	66	0	0	66
Fabric. máquinas de oficina e material electrónico	5	0	0	5
Fabricación de maquinaria e material eléctrico	37	0	0	37
Fabric. instrumentos médicos e de precisión	0	0	0	0
Fabric. vehículos de motor, remolques e semirremolques	17	1	0	18
Fabricación doutro material de transporte	42	1	0	43
Fabric. mobles; outras industrias manufactureiras. Reciclaxe	55	1	0	56
Produc. e distr. enerxía eléctrica, gas e auga	13	0	0	13
Construción	998	17	4	1.019
Venda, reparac. vehíc. motor, venda miúdo combusts.	125	2	0	127
Comercio por xunto e intermed. agás vehículos motor	199	1	2	202
Comerc. polo miúdo, agás vehíc. motor, reparac. domést.	195	1	1	197
Hostalería	139	4	0	143
Transporte terrestre; transporte por tubos	152	7	2	161
Transporte marítimo, de cabotaxe e interior	0	0	0	0
Transporte aéreo e espacial	0	0	0	0
Actividades anexas ós transportes. Comunicacóns	43	0	0	43
Institucións financeiras e seguros	3	0	0	3
Inmobiliarias. Alquiler de bens mobles	19	1	1	21
Informática. Investigación e desenvolvemento	5	0	0	5
Outras actividades empresariais	107	0	0	107
Admón. Pública. Defensa. Seguridade Social. Organ. Extrater.	245	8	0	253
Educación	33	2	0	35
Actividades sanitarias e veterinarias, asistencia social	183	6	1	190
Actividades de saneamento público	28	2	0	30
Actividades asociativas, recreativas e culturais	20	0	0	20
Actividades diversas de servizos persoais	13	0	0	13
Fogares que empregan persoal doméstico	0	0	0	0
Total	4.265	113	16	4.394

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

■ Cadro 8.11
**Accidentes en xornada de traballo con baixa, segundo gravidade,
por sector e rama de actividade. Ourense. 2003**

Actividades económicas	Leves	Graves	Mortais	Total
Agricultura, gandería, caza, silvicultura	208	7	0	215
Pesca, acuicultura	0	0	0	0
Extracción e aglomeración de carbón	0	0	0	0
Extracción petróleo, gas, uranio e torio	0	1	0	1
Extracción minerais non enerxéticos	443	16	1	460
Industria de alimentos, bebidas e tabaco	97	2	0	99
Industria téxtil e da confección	34	0	0	34
Industria do coiro e do calzado	0	0	0	0
Industria da madeira e cortiza. Cestería	139	8	0	147
Industria do papel. Artes gráficas. Edición	10	1	0	11
Coquerías, refino de petróleo e trat. de combust. nucleares	0	0	0	0
Industria química	27	1	1	29
Fabric. de produtos de caucho e materias plásticas	46	2	0	48
Fabric. doutros produtos minerais non metálicos	180	7	0	187
Metalurxia	21	0	0	21
Fabric. produtos metálicos, agás maquinaria e equipo	200	3	1	204
Construción de maquinaria e equipo mecánico	28	0	0	28
Fabric. máquinas de oficina e material electrónico	4	0	0	4
Fabricación de maquinaria e material eléctrico	27	0	0	27
Fabric. instrumentos médicos e de precisión	0	0	0	0
Fabric. vehículos de motor, remolques e semirremolques	40	0	0	40
Fabricación doutro material de transporte	3	0	0	3
Fabric. mobles; outras industrias manufactureiras. Reciclaxe	58	2	0	60
Produc. e distr. enerxía eléctrica, gas e auga	17	1	0	18
Construción	913	30	4	947
Venda, reparac. vehíc. motor, venda miúdo combusts.	106	0	0	106
Comercio por xunto e intermed. agás vehículos motor	158	2	0	160
Comerc. polo miúdo, agás vehíc. motor, reparac. domést.	195	2	0	197
Hostalería	90	3	0	93
Transporte terrestre; transporte por tubos	104	7	0	111
Transporte marítimo, de cabotaxe e interior	0	0	0	0
Transporte aéreo e espacial	0	0	0	0
Actividades anexas ós transportes. Comunicacóns	26	0	0	26
Institucións financeiras e seguros	4	0	0	4
Inmobiliarias. Alquiler de bens mobles	11	0	0	11
Informática. Investigación e desenvolvemento	2	0	0	2
Outras actividades empresariais	127	2	0	129
Admón. Pública. Defensa. Seguridade Social. Organ. Extrater.	213	4	0	217
Educación	40	2	0	42
Actividades sanitarias e veterinarias, asistencia social	186	2	0	188
Actividades de saneamento público	10	0	0	10
Actividades asociativas, recreativas e culturais	24	0	0	24
Actividades diversas de servizos persoais	16	0	0	16
Fogares que empregan persoal doméstico	0	0	0	0
Total	3.807	105	7	3.919

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

■ Cadro 8.12

Accidentes en xornada de traballo con baixa, segundo gravidade,
por sector e rama de actividade. Pontevedra. 2003

Actividades económicas	Leves	Graves	Mortais	Total
Agricultura, gandería, caza, silvicultura	273	25	0	298
Pesca, acuicultura	778	41	12	831
Extracción e aglomeración de carbón	1	0	0	1
Extracción petróleo, gas, uranio e torio	4	0	0	4
Extracción minerais non enerxéticos	200	8	3	211
Industria de alimentos, bebidas e tabaco	1.015	12	1	1.028
Industria téxtil e da confección	101	3	0	104
Industria do coiro e do calzado	0	0	0	0
Industria da madeira e cortiza. Cestería	420	13	0	433
Industria do papel. Artes gráficas. Edición	145	3	0	148
Coquerías, refino de petróleo e trat. de combust. nucleares	2	0	0	2
Industria química	86	2	0	88
Fabric. de produtos de caucho e materias plásticas	224	7	0	231
Fabric. doutros produtos minerais non metálicos	661	17	1	679
Metalurxia	248	5	0	253
Fabric. produtos metálicos, agás maquinaria e equipo	1.155	24	0	1.179
Construción de maquinaria e equipo mecánico	304	6	0	310
Fabric. máquinas de oficina e material electrónico	11	0	0	11
Fabricación de maquinaria e material eléctrico	104	0	1	105
Fabric. instrumentos médicos e de precisión	4	0	0	4
Fabric. vehículos de motor, remolques e semirremolques	468	3	0	471
Fabricación doutro material de transporte	1.312	6	1	1.319
Fabric. mobles; outras industrias manufactureiras. Reciclaxe	290	6	0	296
Produc. e distr. enerxía eléctrica, gas e auga	42	1	1	44
Construción	4.639	116	7	4.762
Venda, reparac. vehíc. motor, venda miúdo combust.	510	2	0	512
Comercio por xunto e intermed. agás vehículos motor	715	11	2	728
Comerc. polo miúdo, agás vehíc. motor, reparac. domést.	984	12	1	997
Hostalería	589	6	0	595
Transporte terrestre; transporte por tubos	489	16	2	507
Transporte marítimo, de cabotaxe e interior	43	1	0	44
Transporte aéreo e espacial	2	0	0	2
Actividades anexas ós transportes. Comunicaciós	511	5	1	517
Institucións financeiras e seguros	30	0	0	30
Inmobiliarias. Alquiler de bens mobles	103	2	0	105
Informática. Investigación e desenvolvemento	19	1	0	20
Outras actividades empresariais	772	12	0	784
Admón. Pública. Defensa. Seguridade Social. Organ. Extrater.	664	10	0	674
Educación	87	3	0	90
Actividades sanitarias e veterinarias, asistencia social	532	8	0	540
Actividades de saneamento público	175	1	0	176
Actividades asociativas, recreativas e culturais	135	1	0	136
Actividades diversas de servizos persoais	125	1	0	126
Fogares que empregan persoal doméstico	2	0	0	2
Total	18.974	390	33	19.397

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

No cadro 8.13 ofrécese un resumo do antedito coas actividades numeradas de maior a menor sinistralidade o que resalta as cifras que se alcanzan na actividade de construción fronte ás outras actividades.

**Actividades con maior número de accidentes laborais con baixa no centro de traballo.
Galicia. 2003**

■ Cadro 8.13

Nº de orde	Actividade	Nº acc.
1	Construción	11.902
2	Fabricación produtos metálicos, agás maquinaria e equipo	2.809
3	Comercio polo miúdo agás vehículos de motor	2.638
4	Industria de alimentos, bebidas e tabaco	2.244
5	Fabricación doutro material de transporte	2.033
6	Comercio por xunto	2.028
7	Outras actividades empresariais	1.996
8	Administración pública, defensa e seguridade social obrigatoria	1.711
9	Pesca, acuicultura e servizos relacionados	1.628
10	Actividades sanitarias, veterinarias e sociais	1.417

Elaboración propia

Fonte: Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais

8.5. Distribución por distintas variables

Neste apartado, nos informes de anos anteriores se examinaban os accidentes en función de diversas variables: forma, natureza da lesión, axente material causante, etc. que, neste ano 2003, non poden contemplarse dado que, por problemas informáticos derivados da implantación neste mesmo ano do Programa Delta para a comunicación de partes de accidentes, no foi finalizado o tratamento informático destes datos na Administración Autonómica no momento da elaboración deste informe.

8.6. Exame específico dos accidentes mortais

Neste apartado, examínanse especificamente os accidentes mortais ocorridos en 2003, supoñendo, por tanto, unha concreción dos datos referidos a eles dentro da exposición global da sinistralidade de apartados anteriores.

Na Coruña é onde máis accidentes mortais no centro de traballo se produciron, representando as provincias da Coruña e Pontevedra o 75,5% do total de Galicia (cadro 8.14).

En termos absolutos, o sector de construción representa o maior número de accidentes mortais ocorridos en 2003 (cadro 8.15) que, sendo un dos sectores de menor número de traballadores ocupados, permite apreciar a súa alta sinistralidade mortal. Relacionándoos coa poboación asalariada do cadro 8.6, vemos que a pesca é outra actividade con gran desproporción de accidentes mortais en relación coa poboación nela ocupada.

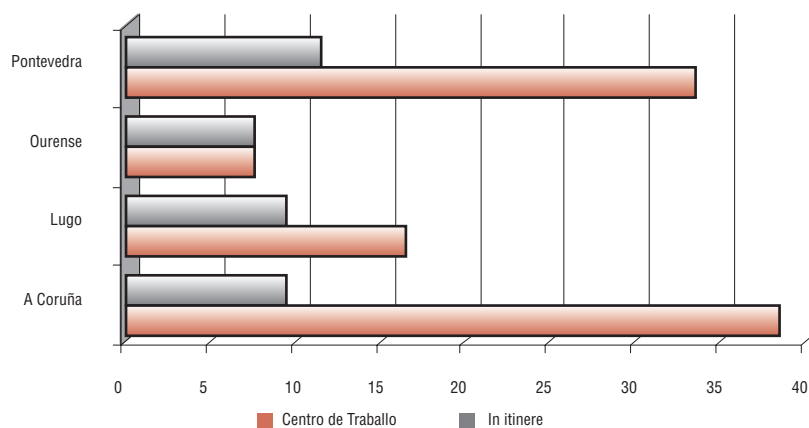
Distribución dos accidentes mortais. Por provincias. Galicia. 2003

■ Cadro 8.14

	Centro de Traballo	In itinere	Total
A Coruña	38	9	47
Lugo	16	9	25
Ourense	7	4	11
Pontevedra	33	11	44
Galicia	94	33	127

Elaboración propia

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

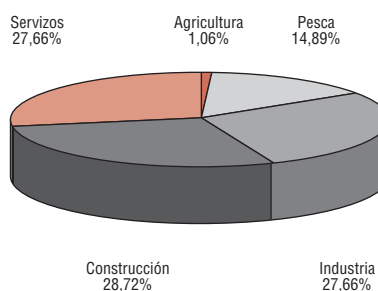
Accidentes mortais no centro de traballo. Por sectores económicos. Galicia. 2003

■ Cadro 8.15

	Acc. mortais
Agricultura	1
Pesca	14
Industria	26
Construción	27
Servizos	26
Total	94

Elaboración propia

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

O tramo de idade entre os 45 a 54 anos (cadro 8.16) é o que reflicte maior número de accidentes mortais (un total de 27), e, aínda que este non é claramente representativo do risco, o exame de que manifestamente o maior número, 33, ocorre a aqueles traballadores con antigüidade no posto de traballo superior ós 3 anos (cadro 8.17) permitiría facer unha reflexión sobre, non só a inexperiencia senón tamén a confianza como factores importantes nestes sinistros.

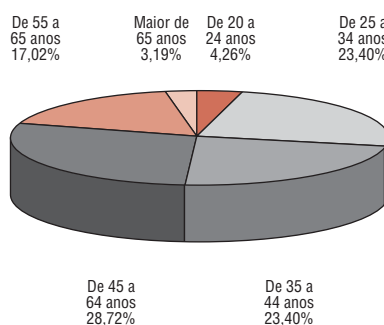
**Accidentes mortais no centro de traballo.
Por grupos de idade. Galicia. 2003**

■ Cadro 8.16

	Acc. mortais
Ata 19 anos	0
De 20 a 24 anos	4
De 25 a 34 anos	22
De 35 a 44 anos	22
De 45 a 54 anos	27
De 55 a 65 anos	16
Maior de 65 anos	3
Total	94

Elaboración propia

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

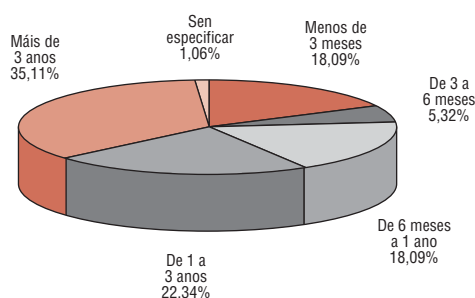
**Accidentes mortais no centro de traballo.
Por antigüidade no posto de traballo. Galicia. 2003**

■ Cadro 8.17

	Acc. mortais
Menos de 3 meses	17
De 3 a 6 meses	5
De 6 meses a 1 ano	17
De 1 a 3 anos	21
Máis de 3 anos	33
Sen especificar	1
Total	94

Elaboración propia

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

No cadro 8.18 pódese observar, en relación co cadro 8.19 que é máis frecuente a sinistralidade mortal en traballadores con modalidade contractual temporal.

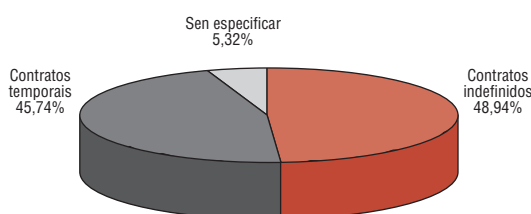
Accidentes mortais no centro de traballo, segundo a modalidade de contratación. Galicia. 2003

■ Cadro 8.18

	AT	%
Contratos indefinidos	46	48,94
Contratos temporais	43	45,74
Sen especificar	5	5,32
Total	94	100

Elaboración propia

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Poboación ocupada asalariada segundo o tipo de contrato ⁽¹⁾. Galicia 2000-2002

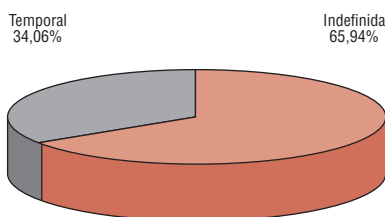
■ Cadro 8.19

Modalidade de contratación	Nº	%
Indefinida	539,9	65,94
Temporal	278,9	34,06
Total	818,8	100

Elaboración propia

(1) Datos en miles media anual

Fonte: INE, EPA

Examinando o momento de ocorrencia dos accidentes mortais (cadro 8.20), obsérvase que o luns é o día da semana en que son máis frecuentes.

No que se refire ó sexo, os homes sofren case o 97% dos accidentes mortais.

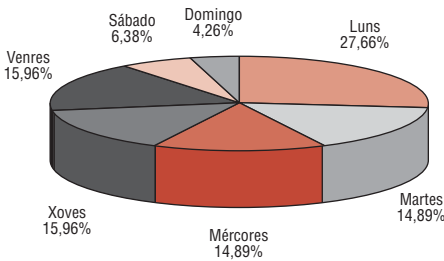
Por último, comparando 2003 co ano anterior (cadro 8.22) neste apartado, resalta o descenso de accidentes mortais en Galicia que supuxo globalmente unha diminución do 7,84 % reflectíndose en tódalas provincias menos en Lugo.

Accidentes de traballo mortais segundo o día da semana. Galicia. 2003

Cadro 8.20

Día da semana	AT
Luns	26
Martes	14
Mércores	14
Xoves	15
Venres	15
Sábado	6
Domingo	4
Total	94

Elaboración propia
Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

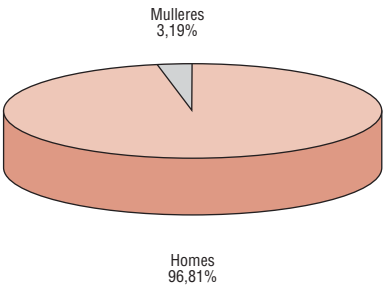

Accidentes de traballo mortais segundo sexo. Galicia. 2003

Cadro 8.21

	AT
Homes	91
Mulleres	3
Total	94

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

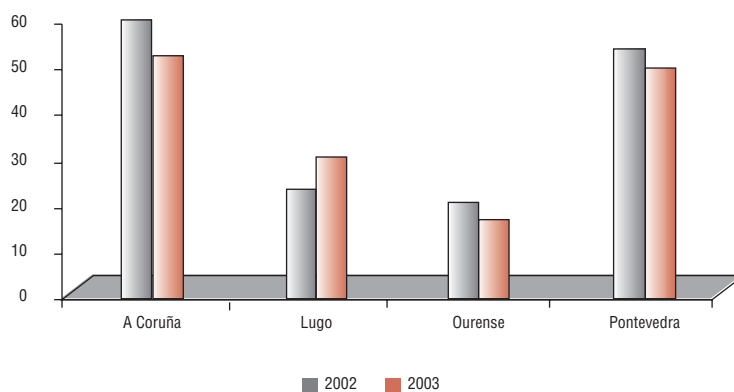

Accidentes laborais mortais. Por tipo de accidente e provincias. Galicia. 2002-2003

Cadro 8.22

	A Coruña			Lugo			Ourense			Pontevedra			Galicia		
	2002	2003	% var.	2002	2003	% var.	2002	2003	% var.	2002	2003	% var.	2002	2003	% var.
Centro de traballo	41	38	-7,32	14	16	14,29	12	7	-41,67	35	33	-5,71	102	94	-7,84
In itinere	14	9	-35,71	4	9	125,00	3	4	33,33	13	11	-15,38	34	33	-2,94
Total	55	47	-14,55	18	25	38,89	15	11	-26,67	48	44	-8,33	136	127	-6,62

Elaboración propia
Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

8.7. Evolución da sinistralidade laboral

O total de accidentes en xornada de traballo experimentou, en 2003, un descenso do 2,95% invertindo a tendencia que se viña mantendo en anos anteriores. Esta diminución aparece reflectida globalmente en tódalas provincias galegas.

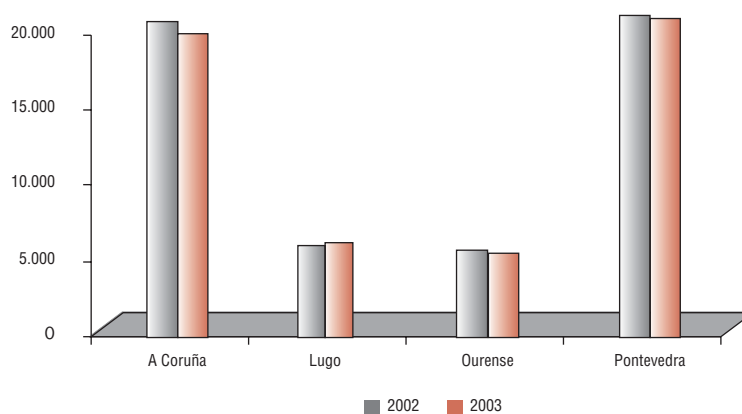
Non ocorre así nos accidentes de traballo “in itinere” (cadro 24) nos que se observa un lixeiro incremento, 0,54%, en relación co ano anterior.

■ Cadro 8.23

Accidentes laborais con baixa en xornada de traballo. Por provincias. Galicia. 2002-2003

	Leves			Graves			Mortais			Total		
	2002	2003	% var.	2002	2003	% var.	2002	2003	% var.	2002	2003	% var.
A Coruña	18.722	18.044	-3,62	408	398	-2,45	41	38	-7,32	19.171	18.480	-3,60
Lugo	4.390	4.265	-2,85	121	113	-6,61	14	16	14,29	4.525	4.394	-2,90
Ourense	4.013	3.807	-5,13	88	105	19,32	12	7	-41,67	4.113	3.919	-4,72
Pontevedra	19.459	18.974	-2,49	291	390	34,02	35	33	-5,71	19.785	19.397	-1,96
Galicia	46.584	45.090	-3,21	908	1.006	10,79	102	94	-7,84	47.594	46.190	-2,95

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

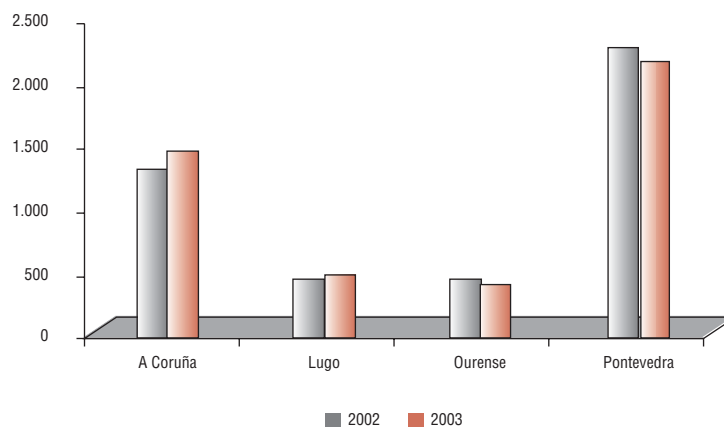

Cadro 8.24

Accidentes de traballo in itinere. Galicia. 2002-2003

	Leves			Graves			Mortais			Total		
	2002	2003	% var.	2002	2003	% var.	2002	2003	% var.	2002	2003	% var.
A Coruña	1.125	1.247	10,84	49	56	14,29	14	9	-35,71	1.188	1.312	10,44
Lugo	271	282	4,06	12	22	83,33	4	9	125,00	287	313	9,06
Ourense	248	224	-9,68	18	19	5,56	3	4	33,33	269	247	-8,18
Pontevedra	2.066	1.945	-5,86	56	72	28,57	13	11	-15,38	2.135	2.028	-5,01
Galicia	3.710	3.698	-0,32	135	169	25,19	34	33	-2,94	3.879	3.900	0,54

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Polo que a sectores económicos se refire (cadro 8.25), resalta o descenso experimentado na pesca, como consecuencia fundamentalmente do acusado descenso dos accidentes leves.

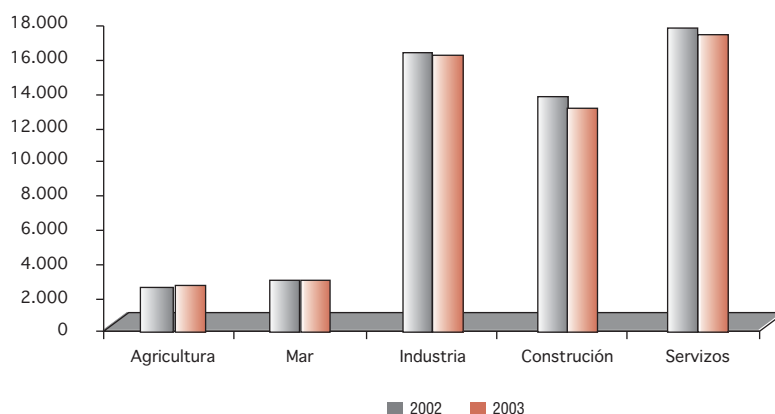
Na clasificación por actividades económicas (cadro 8.26), a construción, ó igual que o ano anterior, segue a se-la actividade que máis sinistralidade rexistra con gran diferenza coas demais.

Cadro 8.25

Accidentes laborais con baixa. Por sectores económicos. Galicia. 2002-2003

	Leves			Graves			Mortais			Total		
	2002	2003	% var.	2002	2003	% var.	2002	2003	% var.	2002	2003	% var.
Agricultura	1.271	1.248	-1,81	146	129	-11,64	5	1	-80,00	1.422	1.378	-3,09
Mar	1.738	1.531	-11,91	77	83	7,79	8	14	75,00	1.823	1.628	-10,70
Industria	15.108	14.636	-3,12	205	271	32,20	23	26	13,04	15.336	14.933	-2,63
Construción	12.289	11.606	-5,56	233	269	15,45	30	27	-10,00	12.552	11.902	-5,18
Servizos	16.178	16.069	-0,67	247	254	2,83	36	26	-27,78	16.461	16.349	-0,68
Total	46.584	45.090	-3,21	908	1.006	10,79	102	94	-7,84	47.594	46.190	-2,95

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

■ Cadro 8.26

Accidentes laborales con baixa en xornada de traballo. Por actividades económicas con maior sinistralidade. Galicia. 2002-2003

Nº de orde	Actividade	2002	Nº acc.	Nº de orde	Actividade	2003	Nº acc.
1	Construción		12.552	1	Construción		11.902
2	Fab. prod. metál. agás maquinaria e equipo		2.888	2	Fab. prod. metál. agás maquinaria e equipo		2.809
3	Comercio polo miúdo agás vehículos de motor		2.716	3	Comercio polo miúdo agás vehículos motor		2.638
4	Outras actividades empresariais		2.693	4	Industria de produtos alimenticios e bebidas		2.244
5	Fabric. doutro material de transporte		2.423	5	Fabric. doutro material de transporte		2.033
6	Industria de produtos alimenticios e bebidas		2.035	6	Comercio por xunto		2.028
7	Comercio por xunto e intermediarios, agás veh.		1.984	7	Outras actividades empresariais		1.996
8	Pesca, acuicultura e servizos relacionados		1.823	8	Administración pública, defensa e seg. social		1.711
9	Administración pública, defensa e seg. social		1.451	9	Pesca, acuicultura e servizos relacionados		1.628
10	Fabric. doutros produtos minerais non metálicos		1.407	10	Actividades sanitarias, veterinarias e sociais		1.417

Elaboración propia

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Tomando como referencia unha serie de anos (cadro 8.27), desde 1992, pódese ver que a tendencia crecente que, en xeral, se iniciará en 1995 despois de diminuír nos anos anteriores, por primeira vez desde ese ano invértese e aparece un descenso na totalidade da sinistralidade laboral en Galicia, aínda que segue o aumento nos cualificados como graves.

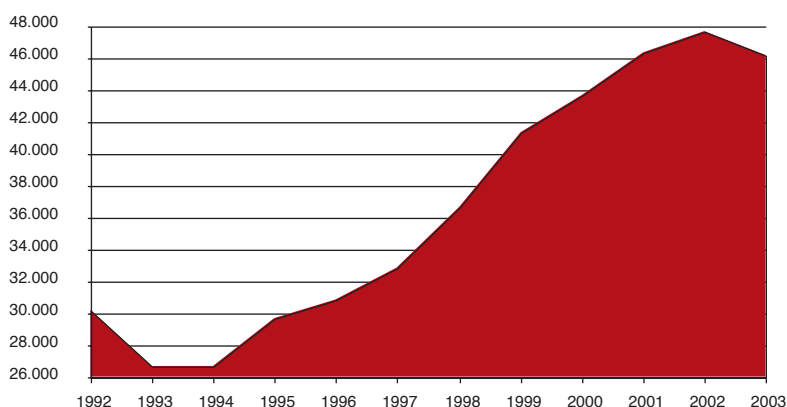
Evolución da sinistralidade laboral. Por gravidade. Galicia. 1992-2003

■ Cadro 8.27

	Leves		Graves		Mortais		Total	
	Subtotal	%	Subtotal	%	Subtotal	%	Total	%
1992	29.221	96,62	885	2,93	136	0,45	30.242	100
1993	25.751	96,60	806	3,02	101	0,38	26.658	100
1994	25.699	96,48	843	3,16	95	0,36	26.637	100
1995	28.827	96,90	823	2,77	98	0,33	29.748	100
1996	29.902	97,19	766	2,49	100	0,33	30.768	100
1997	31.960	97,17	828	2,52	103	0,31	32.891	100
1998	35.699	97,50	798	2,18	119	0,32	36.616	100
1999	40.360	97,47	929	2,24	119	0,29	41.408	100
2000	42.617	97,77	849	1,95	124	0,28	43.590	100
2001	45.347	97,74	950	2,05	99	0,21	46.396	100
2002	46.584	97,88	908	1,97	102	0,22	47.594	100
2003	45.090	97,62	1.006	2,18	94	0,20	46.190	100

Elaboración propia

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

8.8. Accidentes de traballo con baixa e enfermidades profesionais, segundo a gravidade, por comunidades autónomas

Analizando as cifras globais de accidentes ocorridos en tódalas comunidades autónomas (cadro 8.28), Galicia, en 2003, ocupa o sexto lugar, precedida por Cataluña, Andalucía, Madrid, Comunidade Valenciana e País Vasco.

En accidentes mortais ocupa o quinto lugar, precedida por Andalucía, Cataluña, Comunidade Valenciana e Madrid.

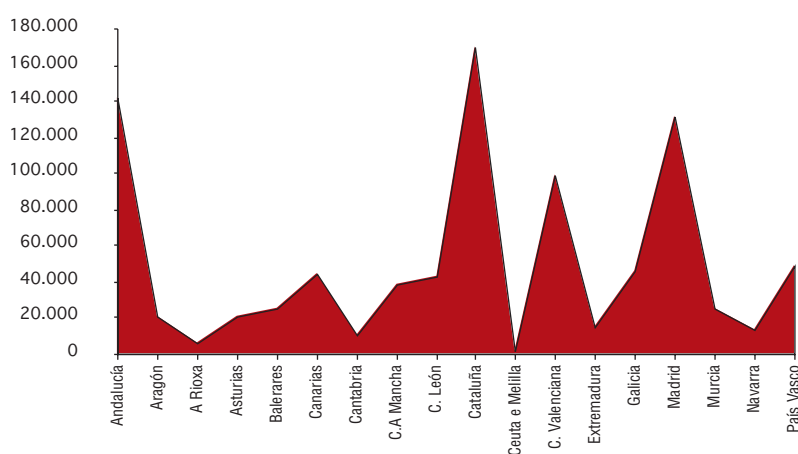
Accidentes de trabajo. Por gravedad e comunidades autónomas. 2003

■ Cadro 8.28

	Leves	Graves	Mortais	Total
Andalucía	138.581	2.697	164	141.442
Aragón	20.548	228	32	20.808
A Rioja	5.984	60	2	6.046
Asturias	20.425	265	33	20.723
Baleares	25.214	309	9	25.532
Canarias	44.205	353	33	44.591
Cantabria	9.887	147	23	10.057
C. A Mancha	37.841	510	65	38.416
C. León	41.932	580	47	42.559
Cataluña	167.812	1.626	151	169.589
Ceuta e Melilla	1.309	25	3	1.337
C. Valenciana	98.245	1.052	119	99.416
Extremadura	14.061	275	24	14.360
Galicia	45.090	1.006	94	46.190
Madrid	130.576	1.311	113	132.000
Murcia	24.532	306	33	24.871
Navarra	12.654	214	20	12.888
País Vasco	48.413	431	68	48.912
España	887.309	11.395	1.033	899.737

Elaboración propia

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

8.9. Índices de incidencia

O índice de incidencia reflicte a relación entre o número de accidentes e traballadores expostos. Para isto, os datos que se empregaron son os de accidentes con baixa no centro de traballo e a poboación ocupada coa consideración de asalariada. Empréganse os datos da media do ano 2003 de poboación asalariada segundo a EPA.

Iso danos unha visión máis axustada da sinistralidade e a súa relación coas persoas expostas, xa que o exame das cifras absolutas, por si só, non reflicte unha visión proporcional de número de traballadores/accidentes.

De acordo con estes datos (cadro 8.29), Galicia, no total de accidentes, está cerca de dez puntos por debaixo do índice nacional, só tendo tres comunidades menor índice de incidencia.

**Índices de incidencia da sinistralidade laboral.
Por comunidades autónomas. 2003**

■ Cadro 8.29

	Poboación asalariada ⁽¹⁾	Acc. con baixa no traballo	Ind. inc. ⁽²⁾	Acc. mortais	Ind. inc. ⁽³⁾
Andalucía	2.138,2	141.442	66,15	164	7,67
Aragón	381,4	20.808	54,56	32	8,39
Asturias	300,0	20.723	69,08	33	11,00
Baleares	311,1	25.532	82,07	9	2,89
Canarias	666,7	44.591	66,88	33	4,95
Cantabria	171,2	10.057	58,74	23	13,43
C. A Mancha	710,9	42.559	59,87	47	6,61
C. León	484,3	38.416	79,32	65	13,42
Cataluña	2.354,0	169.589	72,04	151	6,41
C. Valenciana	1.458,3	99.416	68,17	119	8,16
Extremadura	281,0	14.360	51,10	24	8,54
Galicia	818,8	46.190	56,41	94	11,48
Madrid	2.083,9	132.000	63,34	113	5,42
Murcia	384,9	24.871	64,62	33	8,57
Navarra	187,4	12.888	68,77	20	10,67
País Vasco	737,3	48.912	66,34	68	9,22
A Ríoxa	87,5	6.046	69,10	2	2,29
Ceuta e Melilla	40,9	1.337	32,69	3	7,33
España	13.597,8	899.737	66,17	1.033	7,60

Elaboración propia

(1) Datos en miles da media ano EPA

(2) Por mil traballadores asalariados

(3) Por cen mil traballadores asalariados

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais (Accidentes de traballo con baixa)

No que se refire ó índice de incidencia referido a accidentes mortais, Galicia ocupa o terceiro lugar cun índice que está case 4 puntos por encima da media estatal.

Na distribución provincial (cadro 8.30), a provincia de Pontevedra, en 2003, ocupa o primeiro lugar en Galicia no total de accidentes, sendo Lugo a primeira en referencia ós accidentes mortais.

Nun exame da evolución rexistrada nos últimos anos pode verse que se experimentou un descenso tanto no índice de incidencia xeral como no dos accidentes mortais en relación cos anos anteriores.

**Índices de incidencia da sinistralidade laboral. Por provincias.
Galicia. 2003**

■ Cadro 8.30

	Poboación asalariada ⁽¹⁾	Acc. con baixa no traballo	Índ. inc. ⁽²⁾	Acc. mortais	Índ. inc. ⁽³⁾
A Coruña	350,4	18.480	52,74	38	10,84
Lugo	87,2	4.394	50,39	16	18,35
Ourense	94,4	3.919	41,51	7	7,42
Pontevedra	286,8	18.974	61,16	33	11,51

Elaboración propia

(1) Datos en miles media anual EPA

(2) Por mil traballadores asalariados

(3) Por cen mil traballadores asalariados

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais e Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais (Accidentes de traballo con baixa)

**Índices de incidencia da sinistralidade laboral.
Galicia. 1995-2003**

■ Cadro 8.31

	Total accidentes ⁽¹⁾	Accidentes mortais ⁽²⁾
1995	55,50	18,28
1996	56,81	18,46
1997	56,51	17,69
1998	59,81	19,43
1999	65,04	18,69
2000	64,81	18,44
2001	66,03	14,09
2002	59,83	12,82
2003	56,41	11,48

Elaboración propia

Datos media ano EPA

(1) Por mil traballadores ocupados

(2) Por cen mil traballadores ocupados

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais e Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais (Accidentes de traballo con baixa)

8.10. Enfermedades profesionais

Xa se expoñía na introdución a pouca fiabilidade dos datos neste apartado, polo que, simplemente a título de coñecemento, achégase o cadro estatístico xeral, facilitado pola Dirección Xeral de Relacións Laborais (cadro 8.32).

■ Cadro 8.32

**Enfermidades profesionais. Por gravidade e provincias.
Galicia. 2002/2003**

	Leves			Graves			Totais		
	2002	2003	% var.	2002	2003	% var.	2002	2003	% var.
Agricultura	50	17	-66,00	0	1	-	50	18	-64,00
Mar	10	8	-20,00	0	0	0,00	10	8	-20,00
Industria	358	462	29,05	2	9	350,00	360	471	30,83
Construción	102	125	22,55	1	2	100,00	103	127	23,30
Servizos	192	209	8,85	6	11	83,33	198	220	11,11
Total	712	821	15,31	9	23	155,56	721	844	17,06

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

9.1. Folgas

É necesario sinalar con carácter previo que, á hora de examinalas cifras referentes ás folgas, tómanse estes datos coas reservas obrigadas pola disparidade que reflicten, segundo sexan ofrecidas polos distintos organismos oficiais ou os axentes sociais, sobre todo no aspecto de participantes e xornadas non traballadas que, en moitos casos, son froito de estimacións con distintos criterios.

As fontes de información son os cuestionarios estatísticos que cumprimentan, para cada unha das folgas ou peches patronais, as unidades administrativas competentes das comunidades autónomas e a Dirección Xeral de Traballo do Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais, dependendo do ámbito territorial de convocatoria do conflito. Este conxunto de información é remitido mensualmente á Subdirección Xeral de Estatísticas Sociais e Laborais do Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais, para a elaboración da correspondente estatística a nivel estatal.

Ademais, posto que non existe obrigación formal, por parte das empresas, de comunicar á autoridade laboral o número de traballadores participantes nas folgas, as autoridades laborais provinciais conseguen dita información a través dalgunhas das seguintes fontes: consulta directa ás empresas, consulta ás organizacións patronais e sindicais, ou ben, facendo seguimento das folgas mediante enquisas.

A información ofrecida neste apartado refírese a tódalas folgas das que se tivo coñecemento, exista ou non constancia administrativa previa da súa convocatoria, agás os seguintes tipos de folgas:

- As que non implican xornadas non traballadas, como as chamadas folgas de celo.
- As de duración inferior a unha hora.
- As que se refiren a actividades convencionalmente non produtivas: folgas de estudantes, de consumidores, etc.

Corpos de Seguridade do Estado.

A unidade folga, obxecto da estatística, asóciase á unidade de convocatoria, independentemente do seu ámbito territorial, sectorial e temporal, así como do seu carácter continuo ou discontinuo.

Nas folgas desenvolvidas no ano inclúense tódalas que tiveran incidencia no mesmo, podendo ter comezado nese ano ou en períodos anteriores.

Enténdese por centros de traballo e cadro de persoal “convocados”, aqueles centros e os seus respectivos cadros de persoal que pertencen ó ámbito de convocatoria da folga, podendo participar ou non na mesma.

Por traballadores participantes enténdese o número de traballadores que efectivamente participaron na folga suspendendo o seu traballo, xa sexa durante todo o tempo de duración do conflito ou nunha parte do mesmo.

O número de xornadas non traballadas obtense, nos conflitos de días completos e con participación constante, multiplicando o número de traballadores participantes polo número de días laborables de duración do conflito; nos conflitos nos que a participación non é constante e/ou a interrupción do traballo non afecta á xornada completa (entendendo por xornada completa a xornada laboral habitual que realiza un traballador sen incluír, en ningún caso, as horas extraordinarias), o cálculo das xornadas non traballadas en cada folga obtense multiplicando o número de traballadores que participaron cada un dos días de duración da folga pola parte de xornada non traballada cada día e sumando este resultado para tódolos días de duración.

Os datos anuais e acumulados preséntanse regularizados, é dicir, contabilízase unha soa vez o número de folgas, cadros de persoal das empresas e traballadores afectados, co fin de eliminar aquelas folgas que, iniciadas nun mes dado, continúan en meses sucesivos. Polo contrario, as xornadas non traballadas en cada mes, si se suman no caso anteriormente mencionado.

Sen entrar en valoracións numéricas comparativas con anos anteriores, dada a variación no tempo de cifras que se ofrecen polas mesmas fontes, pódese dar un cadro xeral das consideradas neste momento desde 1992 a 2003 a nivel estatal (cadro 9.1).

**Evolución das folgas desenvolvidas segundo principais características.
España. 1993-2003**

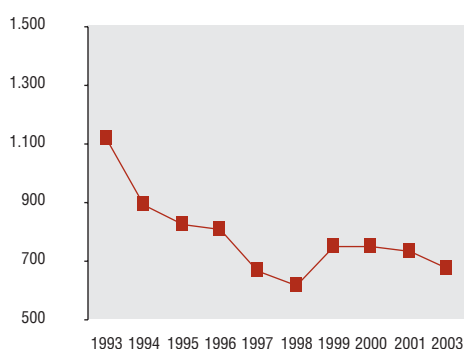
■ Cadro 9.1

	Folgas	Participantes ⁽¹⁾	Xornadas non traballadas ⁽¹⁾	Centros de traballo convocados	
				Número	Cadro de persoal ⁽¹⁾
1993	1.118	961,9	1.967,7	156.372	1.990,7
1994	891	5.427,7	6.254,7	1.083.492	13.477,5
1995	827	511,2	1.261,3	40.854	1.278,2
1996	807	1.078,0	1.552,9	108.035	3.087,9
1997	670	577,0	1.592,0	142.138	1.559,5
1998	618	671,9	1.263,5	118.642	1.907,0
1999	749	1.125,1	1.477,5	91.388	2.463,2
2000	750	2.061,3	3.577,3	722.129	6.096,6
2001	737	1.242,5	1.917,0	574.648	5.885,9
2002	684	4.582,2	4.938,5	2.063.113	17.390,8
2003	674	728,5	789,0	587.485	4.702,7

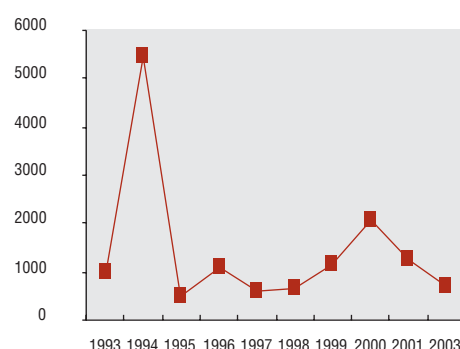
(1) Datos en miles
Elaboración propia

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

Evolución do número de folgas

Evolución do número de participantes nas folgas

Independentemente das cifras anteriores que se adopten, pódese xeneralizar que continúa a tendencia descendente, en número de folgas, de anos anteriores en 2003, no que se experimenta un descenso en tódolos parámetros.

Como pode verse no cadro 9.2 foron realizadas, durante 2003, dúas folgas autonómicas, unha de sector e outra de empresa, cunha participación de 109 traballadores.

Polo que se refire ás folgas provinciais (cadro 9.3), en 2003 foron realizadas 36, resaltando na provincia da Coruña o número de folgas, traballadores participantes e xornadas non traballadas que supoñen máis do 50% do total de Galicia, sendo chamativo o dato da carencia de folgas provinciais en Lugo.

Das 36 folgas de carácter provincial realizadas na comunidade autónoma, todas elas o foron de empresa (cadro 9.4).

A causa de organización/sistemas de traballo é o motivo máis frecuente das folgas realizadas no ano 2003 (cadro 9.5).

Folgas autonómicas. Galicia. 2003

■ Cadro 9.2

	Folgas			Días de folga	Traballadores participantes	Xornadas non traballadas
	Convocadas	Suspendidas	Realizadas			
Sector	1	0	1	1	16	16
Empresa	1	0	1	1	93	93
Total	2	0	2	2	109	109

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais

Folgas provinciais. Galicia. 2003

■ Cadro 9.3

	Folgas			Días de folga	Traballadores participantes	Xornadas non traballadas
	Convocadas	Suspendidas	Realizadas			
A Coruña	33	13	22	59	1.675	4.775
Lugo	8	8	0	0	0	0
Ourense	12	8	4	13	279	373
Pontevedra	29	19	10	244	421	3.610
Total	82	48	36	316	2.375	8.758

Na provincia da Coruña, das 13 folgas suspendidas, 1 foi convocada no ano 2002, de igual xeito que das 22 realizadas, unha foi convocada no ano 2002.

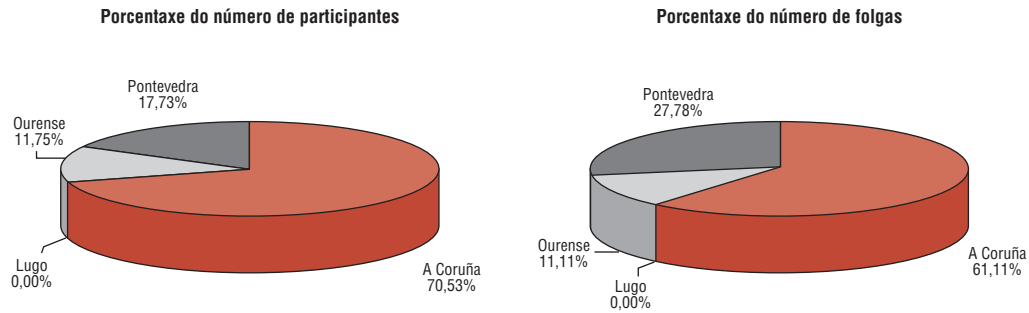
Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Folgas provinciais, de empresa e sector. Galicia. 2003

■ Cadro 9.4

	Non realizadas	Realizadas	Centros	Cadro de persoal	Participantes	Días / duración	Xornadas non traballadas	Servicios mínimos
A Coruña								
Empresa	12	22	23	3.126	1.675	59	4.775	396
Sector	1	0	0	0	0	0	0	0
Total	13	22	23	3.126	1.675	59	4.775	396
Lugo								
Empresa	8	0	0	0	0	0	0	0
Sector	0	0	0	0	0	0	0	0
Total	8	0	0	0	0	0	0	0
Ourense								
Empresa	8	4	6	847	279	13	373	97
Sector	0	0	0	0	0	0	0	0
Total	8	4	6	847	279	13	373	97
Pontevedra								
Empresa	15	10	10	728	421	244	3.610	3
Sector	4	0	0	0	0	0	0	0
Total	19	10	10	728	421	244	3.610	3
Empresa	43	36	39	4.701	2.375	316	8.758	496
Sector	5	0	0	0	0	0	0	0
Total	48	36	39	4.701	2.375	316	8.758	496

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

■ **Cadro 9.5**

**Folgas provinciais realizadas segundo motivo ou causa da súa convocatoria.
Galicia. 2003**

	11	12	13	14	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	40	50	60	Total
A Coruña	3	2	1	0	0	0	2	0	1	1	2	3	0	7	0	0	0	0	22
Lugo	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ourense	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	0	4
Pontevedra	0	0	3	0	0	0	5	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	10
Galicia	4	2	4	0	0	0	8	0	2	1	4	3	0	7	0	0	1	0	36

Conflitos derivados do proceso de negociación colectiva e coincidentes no tempo:
(11).- Presión pola negativa a negociar un convenio
(12).- Presión pola negativa a revisar un convenio
(13).- Presión durante a negociación dun convenio
(14).- Interpretación das cláusulas do convenio vixente
(30).- Conflitos relacionados con causas sindicais
(40).- Conflitos de solidariedade
(50).- Outros conflitos motivados polo anuncio ou aplicación de medida de política económica social
(60).- Conflitos por outras causas non laborais
Conflitos non derivados do proceso de negociación colectiva:
(20).- Reconversión industrial
(21).- Regulación de emprego (exclúen os de reconversión industrial)
(22).- Organización/sistemas de traballo
(23).- Accidente laboral, seguridade e hixiene
(24).- Despedimentos, sancións ou outras medidas disciplinarias
(25).- Incumprimento de acordos ou normas legais
(26).- Impago de salarios
(27).- Melloras salariais e non salariais independentes do convenio
(28).- Melloras salariais e non salariais de colectivos sen convenio
(29).- Outras causas laborais
Fonte: Consellería de Xustiza, Interior e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

No que á evolución se refire (cadro 9.6), tomada unha serie anual ampla, en Galicia pode observarse que, en folgas provinciais, en principio houbo unha tendencia decrecente e que se estabilizou mantendo unha cifra en 2003 igual á do ano 2002, aínda que se observa un descenso nos días de folga, os traballadores participantes e as xornadas traballadas, aínda sen ter en conta a comparación co ano 2002 no que se desenvolveu unha folga xeral.

Por último (cadro 9.7), e con datos do Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais, ofrécese unha perspectiva da incidencia das folgas nas provincias, con independencia do ámbito territorial de convocatoria das mesmas, datos que non permite análise dada a disparidade que se aprecia nas cifras en relación coas anteriormente sinaladas.

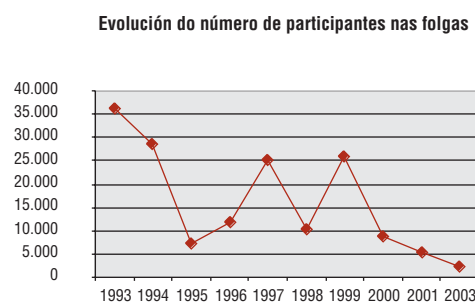
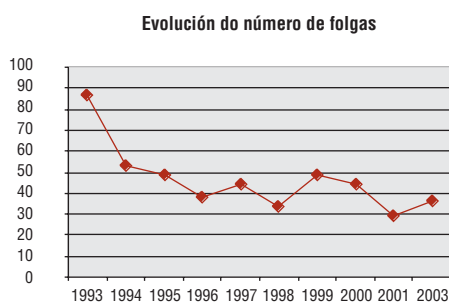
Evolución das folgas provinciais. Galicia. 1993-2003

■ Cadro 9.6

	Folgas			Días de folga	Traballadores participantes	Xornadas non traballadas
	Convocadas	Suspendidas	Realizadas			
1993	183	96	87	528	36.235	125.503
1994	144	91	53	466	28.407	163.991
1995	100	51	49	394	7.404	16.667
1996	104	66	38	271	11.805	32.790
1997	91	48	44	286	25.123	74.230
1998	71	39	34	186	10.125	26.824
1999	100	50	49	280	25.969	131.640
2000	84	44	44	288	8.881	99.351
2001	73	48	29	440	5.261	24.186
2002	83	50	36	364	6.514	49.714
2003	82	48	36	316	2.375	8.758

Elaboración propia

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

■ Cadro 9.7

Repercusión das folgas. Traballadores participantes e xornadas non traballadas. Por criterio de repercusión por provincia. Galicia. 2002-2003

	Folgas		Traballadores participantes		Xornadas non traballadas	
A Coruña	45	44	28,4	7,2	34,4	10,4
Lugo	20	11	5,5	0,0	9,6	0,0
Ourense	17	14	9,4	0,3	37,4	0,4
Pontevedra	37	23	34,7	0,8	38,9	3,9
Galicia	119	92	78,0	8,3	120,3	14,7

Elaboración propia

Datos de traballadores redondeados a miles

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

9.2. Conciliacións colectivas e individuais

Incorpóranse os cadros 9.8, 9.9, 9.10 e 9.11, nos que, segundo datos facilitados pola Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais, aparecen reflectidos os conflitos colectivos e individuais en que participou a Comunidade Autónoma Galega e o resultado obtido.

■ Cadro 9.8

Total de conciliacións colectivas. Galicia. 2003

	Nº conciliacións	Asunto	Nº traballadores	Nº empresas
Con avinza	11	Implantación dun novo calendario laboral / Falta de pagamento dos gastos de comida ó persoal de mantemento / Fixación unilateral dun novo calendario laboral / Incumprimento nas paradas de descanso / Por problemas en horarios de traballo / Modificación substancial das condicións de traballo / Traballadores que non tiñan xerado o tempo necesario para cobrar o plus de antigüidade / Tratamento, distribución e abono do complemento de produtividade / Revisión salarial / Quendas de traballo.	1.401	12
Sen avinza	80	Ilegalidade dun artigo dun convenio colectivo (discriminación por sexo) / Establecemento dun novo sistema de control de entrada ó traballo que provoca repercusións económicas cando se intercambian quendas / Implantación dun novo horario / Implantación dun novo calendario laboral / Reclamación conceptos salariais contidos en pacto de empresa ademais dos previstos no convenio, e determinación de días descanso por traballar en festivos / Pretensión de aplicación do convenio colectivo provincial de oficinas e despachos en lugar do estatal de industrias da madeira / negativa da parte empresarial de constituí-la comisión negociadora dun novo convenio colectivo do dito sector que substitúa ó vixente, que foi denunciado pola dita parte / Cambio da denominación na nómina do concepto salarial "compensación persoal voluntaria" / Problemas na constitución da mesa electoral / Determinación das datas de disfrute das vacacións anuais / problemas na negociación do convenio colectivo / Restrición de dereitos / Salarios / Calendario laboral / Modificación das condicións de traballo / Impugnación de calendario laboral / Convocatoria de ingreso / Por problemas económicos a nivel de empresa / Dereito ó disfrute de 3 días no suposto de enfermidade grave ou morte de familiares / Libranza de dous sábados ó mes, no período non vacacional e un sábado libre engadido nalgún dos meses que por distribución do calendario teña 5 sábados / Aplicación do art. 20, modificación das condicións de traballo: suspensión do traballo a quendas / Recoñecemento do dereito do comité de empresa, conxuntamente coa mesma, a revisar as tarifas de venda do produto a aplicar ó persoal activo e xubilados / coordinación do cambio de quenda / Cálculo unilateral dos soldos do persoal para a compra de produtos	27.937	83
Tentadas sen efecto	14	Retribucións / Impugnación calendario laboral / Non aplicación do art. 13 do convenio colectivo / Modificación das condicións de traballo / Recoñecemento designación delegado / Recollida roupa de traballo fóra da xornada laboral e das datas fixadas no convenio colectivo / Ofertar ó persoal desprazado en Asturias os traballos de nova actividade de servizos integrais / Repoñer ós traballadores afectados nas súas anteriores condicións de traballo, deixando sen efecto o calendario laboral imposto pola empresa e as modificacións da xornada de traballo e horario que nel se conteñen / Impugnación da convocatoria de prazas / Discrepancia incremento salarial / Clasificación Profesional / Equiparación complementos a persoal do Sergas / Discrepancias calendario laboral	1.192	17
Tidas por non presentadas	4	Calendario vacacións / Modificación substancial das condicións de traballo / Modif. das cond. de traballo	728	4
Desistidas	2	Modif. subst. condicións traballo / Modif. das condicións de traballo	34	2
Outros motivos	0	—	0	0
Total	111		31.292	118

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

■ Cadro 9.9

**Expedientes tramitados na Dirección Xeral de Relacións Laborais
Conciliacións colectivas segundo asunto e resultado. Galicia. 2003**

	Nº conciliacións	Asunto	Nº traballadores	Nº empresas
Con avinza	1	Tratamento, distribución e abono do complemento de produtividade	148	1
Sen avinza	3	Aplicabilidade das condicións laborais / Modif. subst. das condicións de traballo colectivo / equip. das retribucións, dentro das súas peculiaridades, ó modelo do Sergas	181	3
Tentados sen efecto	0	—	0	0
Tidas por non presentadas	0	—	0	0
Desistidos	0	—	0	0
Outros motivos	0	—	0	0
Total	4	—	329	4

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

■ Cadro 9.10

**Conciliacións colectivas segundo asunto e resultado. Galicia. 2003
Expedientes tramitados nas delegacións provinciais**

	Nº conciliacións	Asunto	Nº traballs.	Nº empresas
Con avinza	3	Implantación dun novo calendario laboral / Falta de pagamento dos gastos de comida ó persoal de mantemento / Fixación unilateral dun novo calendario laboral	297	3
Sen avinza	8	Ilegalidade dun art. dun convenio colect. (discriminación por sexo) / Establec. dun novo sistema de control de entrada ó traballo que provoca repercusións económicas cando se intercambian quendas / Implantación dun novo horario / Implantación dun novo calendario laboral / Reclamación conceptos salariais contidos en pacto de empresa ademais dos previsto no convenio, e determinación de días de descanso por traballar en festivos / Pretensión de aplic. do conv. colect. prov. de ofic. e despachos en lugar do estatal de industrias da madeira / Negativa da parte empresarial de constituí-la comisión negociadora dun novo convenio colectivo do dito sector que substitúa ó vixente, que foi denunciado pola dita parte / Cambio de denominación na nómina do concepto salarial "compensación persoal voluntaria"	679	17
Tentadas sen efecto	0	—	0	0
Tidas por non presentadas	0	—	0	0
Desistidas	0	—	0	0
Outros motivos	0	—	0	0
Total	11	—	976	20

Nas delegacións de Lugo, Ourense e Pontevedra non se tramitou ningún expediente

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

■ Cadro 9.11 Desglose das conciliacións colectivas das unidades conciliadoras segundo asunto e resultado. Expedientes tramitados. Galicia. 2003
A Coruña (unidades conciliadoras: A Coruña, Ferrol e Santiago). 2003

	Nº conciliacións	Asunto	Nº traballs.	Nº empresas
Con avinza	4	Incumprimento nas paradas de descanso / Por problemas en horarios de traballo / Modificación substancial das condicións de traballo	883	4
Sen avinza	28	Problemas de horarios / Problemas na constitución da mesa electoral / Determinación das datas de disfrute das vacacións anuais / Modificación substancial das condicións de traballo / Problemas na negociación do convenio colectivo / Restrición de dereitos / Salarios / Calendario laboral / Modif. das condic. de traballo / Impugnación calendario laboral / Convocatoria de ingreso / Por problemas económicos a nivel de empresa	3.417	24
Tentados sen efecto	6	Retribucións / Impugnación calendario laboral / Non aplicación do art. 13 do convenio colectivo / Modif. Das condicións de traballo / Recoñecemento designación delegado	445	9
Tidas por non presentadas	2	Calendario de vacacións / Modif. subst. das condicións de traballo	78	2
Desistidas	0	—	0	0
Outros motivos	0	—	0	0
Total	40		4.823	39

Lugo. 2003

	Nº conciliacións	Asunto	Nº traballs.	Nº empresas
Con avinza	1	Traballadores que non tiñan xerado o tempo necesario para cobrar o plus de antigüidade	39	2
Sen avinza	8	Dereito ó disfrute de 3 días no suposto de enfermidade grave ou morte de familiares / Libranza de dous sábados ó mes, no período non vacacional e un sábado libre engadido nalgún dos meses que por distribución do calendario teña 5 sábados / Aplicación do art. 20, modif. das condicións de traballo: suspensión do traballo a quendas / Modif. subst. das condicións de traballo / Recoñec. do dereito do comité de empresa, conxuntamente coa mesma, a revisar as tarifas de venda do produto a aplicar ó persoal activo e xubilados / Coordinación do cambio de quenda / Cálculo unilateral dos soldos do persoal para a merca de produtos	682	8
Tentados sen efecto	3	Recollida da roupa de traballo fóra da xornada laboral e das datas fixadas no convenio colectivo / Ofertar ó persoal desprazado en Asturias os traballos de nova actividade de servizos integrais / Repoñer ós traballadores afectados nas súas anteriores condicións de traballo, deixando sen efecto o calendario laboral imposto pola empresa e as modif. da xornada de traballo e horario que nel se conteñen	58	3
Tidas por non presentadas	1	Modificación substancial das condicións de traballo	20	1
Desistidas	0	—	0	0
Outros motivos	0	—	0	0
Total	13		799	14

Ourense. 2003

	Nº conciliacións	Asunto	Nº traballs.	Nº empresas
Con avinza	0	—	0	0
Sen avinza	4	Modificación das condicións de traballo	799	4
Tentados sen efecto	0	—	0	0
Tidas por non presentadas	1	Modificación das condicións de traballo	630	1
Desistidos	0	—	0	0
Outros motivos	0	—	0	0
Total	5		1.429	5

Pontevedra (unidades conciliadoras: Pontevedra e Vigo). 2003

	Nº conciliacións	Asunto	Nº traballs.	Nº empresas
Con avinza	2	Revisión salarial / Quendas de traballo	34	2
Sen avinza	29	Modificación unilateral nas nóminas, con conceptos recollidos no convenio / Modif. unilateral da xornada de traballo / Variación unilateral de quendas de rotación e descansos / Gardas de fin de semana e festivos / Calendario de vacacións / Inaplicación do art. 33 (C.C. Residencias Privadas 3ª Idade) / A empresa non aboa plus de turnicidade / Promoción interna, reestruturación cadro de persoal / Modific. das condicións traballo / Modific. dos sistemas de traballo / Dereito de CCOO á particip. nas comisións de traballo / Desacordo inicio negociación conv. colect. / Desacordo retribución voluntaria / Desacordo sobre xornada / Vacacións / Calendario laboral / Modific. das condic. traballo e anulación acordo / Complementos salariais / Plus traballos especiais / Cómputo como tempo de traballo do que se inviste na entrega diaria da recadación / Interpretación art. 3º pacto colect. / Días de permiso persoal laboral / Incrementos derivados da desviación do IPC 7 Horarios de traballo.	22.179	27
Tentados sen efecto	5	Impugnación da convocatoria de prazas / Discrepancia incremento salarial / Clasificación profesional / Equiparación de complementos ó persoal do Sergas / Discrepancias calendario laboral	689	5
Tidas por non presentadas	0	—	0	0
Desistidas	2	Modificación substancial das condicións traballo / Modif. condic. traballo	34	2
Outros motivos	0	—	0	0
Total	38		22.936	36

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Sen entrar noutra valoración si é de sinalar, nas conciliacións colectivas, a maior parte foron sen avinza.

No que a conciliacións individuais se refire (cadros 9.12 e 9.13), resaltan as cifras de despedimentos con avinza e as cantidades acordadas, sendo clara a alta actividade destas unidades en relación cos despedimentos acordados, aínda que en relación cos motivos das conciliacións son reseñables as reclamacións de cantidade.

A construción é a actividade económica que máis conciliacións individuais rexistra na comunidade autónoma.

■ **Cadro 9.12**

**Conciliacións individuais segundo causa e resultado. Cantidades conciliadas.
Por provincias. Galicia. 2003**

Galicia	Despedimentos	Sancións	Reclamación cantidade	Varios	Total
Con avinza	5.280	26	795	166	6.267
Sen avinza	1.811	151	4.005	1.124	7.091
Tentados sen efecto	1.662	164	6.042	1.584	9.452
Tidas por non presentadas	208	10	439	88	745
Desistidas	98	6	113	27	244
Outros motivos	1	0	0	2	3
Total	9.060	357	11.394	2.991	23.802
Suman cantidades acordadas ⁽¹⁾	76.622.618,60	1.915.158,28	1.225.294,46	603.387,41	80.366.458,75

A Coruña	Despedimentos	Sancións	Reclamación cantidade	Varios	Total
Con avinza	2.229	17	269	59	2.574
Sen avinza	772	80	2.060	404	3.316
Tentados sen efecto	694	79	2.284	791	3.848
Tidas por non presentadas	87	3	131	40	261
Desistidos	57	5	37	16	115
Outros motivos	1	0	0	0	1
Total	3.840	184	4.781	1.310	10.115
Suman cantidades acordadas ⁽¹⁾	24.154.462,16		385.134,77	228.067,35	24.767.664,28

Lugo	Despedimentos	Sancións	Reclamación cantidade	Varios	Total
Con avinza	592	3	84	17	696
Sen avinza	192	11	528	198	929
Tentados sen efecto	170	4	699	166	1.039
Tidas por non presentadas	23	2	137	4	166
Desistidos	4	0	33	0	37
Outros motivos	0	0	0	0	0
Total	981	20	1.481	385	2.867
Suman cantidades acordadas ⁽¹⁾	6.985.418,62		157.136,88	31.195,06	7.173.750,56

Ourense	Despedimentos	Sancións	Reclamación cantidade	Varios	Total
Con avinza	512	0	95	28	635
Sen avinza	152	4	254	157	567
Tentados sen efecto	156	13	493	91	753
Tidas por non presentadas	25	0	68	5	98
Desistidos	7	0	14	2	23
Outros motivos	0	0	0	0	0
Total	852	17	924	283	2.076
Suman cantidades acordadas ⁽¹⁾	5.978.674,68		85.362,54	196.889,21	6.260.926,43

Pontevedra	Despedimentos	Sancións	Reclamación cantidade	Varios	Total
Con avinza	1.947	6	347	62	2.362
Sen avinza	695	56	1.163	365	2.279
Tentados sen efecto	642	68	2.566	536	3.812
Tidas por non presentadas	73	5	103	39	220
Desistidos	30	1	29	9	69
Outros motivos	0	0	0	2	2
Total	3.387	136	4.208	1.013	8.744
Suman cantidades acordadas ⁽¹⁾	39.504.063,14	1.915.158	597.660,27	147.235,79	42.164.117,48

(1) Cantidades especificadas en euros

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

■ Cadro 9.13
Conciliacións individuais. Por actividades económicas. Galicia. 2003

Cód.	Actividade	Despedimentos	Sancións	R. cantidade	Varios	Total
1	Agricultura, gandería, caza e servizos relacionados	118	1	47	10	176
2	Silvicultura, explotacións forestais e servizos relacionados	32	2	21	4	59
5	Pesca, acuicultura e servizos relacionados	553	11	127	56	747
10	Extracción e aglom. antracita, hulla, lignito e turba	1	0	0	0	1
11	Extracción petróleo e gas natural e servizos relacionados	19	0	2	3	24
12	Extraccións minerais de uranio e torio	0	0	0	0	0
13	Extraccións minerais metálicos	0	0	1	0	1
14	Extraccións minerais non metálicos nin enerxéticos	69	3	67	18	157
15	Industria de produtos alimenticios e bebidas	597	10	341	157	1.105
16	Industria do tabaco	6	0	54	10	70
17	Industria téxtil	297	11	419	135	862
18	Industria da confección e peletería	128	4	144	56	332
19	Industria do coiro e do calzado	7	0	7	0	14
20	Industria da madeira e cortiza (agás mobles)	158	9	100	14	281
21	Industria do papel	25	0	6	9	40
22	Edición artes gráficas e reprod. soportes gravados	133	7	99	73	312
23	Coquerías, refino de petróleo e trat. de combus. nucleares	8	0	0	3	11
24	Industria química	93	14	86	16	209
25	Fabricación de produtos de caucho e materias plásticas	27	3	14	11	55
26	Fabricación doutros produtos minerais non metálicos	105	3	694	145	947
27	Metalurxia	491	62	1.616	167	2.336
28	Fabricación produtos metálicos agás maquinaria e equipo	81	1	77	18	177
29	Industrias construción de maquinaria e equipo mecánico	16	2	6	2	26
30	Fabricación máquinas de oficina e equipos informáticos	13	1	5	9	28
31	Fabricación de maquinaria e material eléctrico	8	0	21	31	60
32	Fabricación material electrónico radio, TV e comunicacións	2	0	1	3	6
33	Fabricación equipo e instr. cirúrxico prec. óptica e relojería	0	0	1	0	1
34	Fabricación vehículos de motor, remolques e semirremolques	72	8	5	10	95
35	Fabricación doutro material de transporte	93	3	47	166	309
36	Fabricación mobles: outras industrias manufactureiras	76	1	65	11	153
37	Reciclaxe	23	1	23	3	50
40	Prodc. e distb. enerxía eléctrica, gas, vapor e auga quente	14	1	268	21	304
41	Captación, depuración e distribución de auga	9	1	22	3	35
45	Construción	1.148	22	2.206	326	3.702
50	Venda repar. vehículos motor, venda miúdo combustibles	215	7	214	26	462
51	Comercio por xunto e intermediarios agás vehículos motor	191	5	90	39	325
52	Comercio polo miúdo agás vehíc. motor, reparac. domésticas	1.031	18	574	162	1.785
55	Hostalería	821	11	655	64	1.551
60	Transporte terrestre; transporte por tubos	319	18	310	91	738
61	Transporte marítimo, de cabotaxe e interior	32	2	9	6	49
62	Transporte aéreo e espacial	4	0	3	2	9
63	Actividades anexas ós transportes; axencias de viaxes	46	5	25	44	120
64	Correos e telecomunicacións	130	2	517	345	994
65	Interm. financeira, agás seguros e plans de pensións	61	1	31	90	183
66	Seguros e plans pensións, agás Seguridade Social obrigatoria	55	2	78	66	201
67	Actividades auxiliares e intermediación financeira	1	0	2	0	3
70	Actividades inmobiliarias	47	0	21	12	80
71	Alugueiro de maquinaria e equipo sen operario	8	0	1	0	9
72	Actividades informáticas	45	1	32	2	80
73	Investigación e desenvolvemento	1	0	1	0	2
74	Outras actividades empresariais	751	46	827	252	1.876
75	Admón.Pública, Defensa e Seguridade Social obrigatoria	15	0	9	20	44
80	Educación	207	4	486	70	767
85	Actividades sanitarias e veterinarias, servizos sociais	183	14	163	85	445
90	Actividades de saneamento público	25	14	69	10	118
91	Actividades asociativas	80	3	194	14	291
92	Actividades recreativas, culturais e deportivas	145	11	284	36	476
93	Actividades diversas de servizos persoais	208	12	184	56	460
95	Fogares que empregan persoal doméstico	17	0	23	9	49
99	Organismos extraterritoriais	0	0	0	0	0
Total		9.060	357	11.394	2.991	23.802

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

■ Cadro 9.13a

Conciliacións individuais. Por actividades económicas. A Coruña. 2003

Cód.	Actividade	Despedimentos	Sancións	R. cantidade	Varios	Total
1	Agricultura, gandería, caza e servizos relacionados	118	1	47	10	176
2	Silvicultura, explotacións forestais e servizos relacionados	32	2	21	4	59
5	Pesca, acuicultura e servizos relacionados	553	11	127	56	747
10	Extracción e aglom. antracita, hulla, lignito e turba	1	0	0	0	1
11	Extracción petróleo e gas natural e servizos relacionados	19	0	2	3	24
12	Extraccións minerais de uranio e torio	0	0	0	0	0
13	Extraccións minerais metálicos	0	0	1	0	1
14	Extraccións minerais non metálicos nin enerxéticos	69	3	67	18	157
15	Industria de produtos alimenticios e bebidas	597	10	341	157	1.105
16	Industria do tabaco	6	0	54	10	70
17	Industria téxtil	297	11	419	135	862
18	Industria da confección e peletería	128	4	144	56	332
19	Industria do coiro e do calzado	7	0	7	0	14
20	Industria da madeira e cortiza (agás mobles)	158	9	100	14	281
21	Industria do papel	25	0	6	9	40
22	Edición artes gráficas e reprod. soportes gravados	133	7	99	73	312
23	Coquerías, refino de petróleo e trat. de combus. nucleares	8	0	0	3	11
24	Industria química	93	14	86	16	209
25	Fabricación de produtos de caucho e materias plásticas	27	3	14	11	55
26	Fabricación doutros produtos minerais non metálicos	105	3	694	145	947
27	Metalurxia	491	62	1.616	167	2.336
28	Fabricación produtos metálicos agás maquinaria e equipo	81	1	77	18	177
29	Industrias construción de maquinaria e equipo mecánico	16	2	6	2	26
30	Fabricación máquinas de oficina e equipos informáticos	13	1	5	9	28
31	Fabricación de maquinaria e material eléctrico	8	0	21	31	60
32	Fabricación material electrónico radio, TV e comunicacións	2	0	1	3	6
33	Fabricación equipo e instr. cirúrxico prec. óptica e relojería	0	0	1	0	1
34	Fabricación vehículos de motor, remolques e semirremolques	72	8	5	10	95
35	Fabricación doutro material de transporte	93	3	47	166	309
36	Fabricación mobles: outras industrias manufactureiras	76	1	65	11	153
37	Reciclaxe	23	1	23	3	50
40	Prodc. e distb. enerxía eléctrica, gas, vapor e auga quente	14	1	268	21	304
41	Captación, depuración e distribución de auga	9	1	22	3	35
45	Construción	1.148	22	2.206	326	3.702
50	Venda repar. vehículos motor, venda miúdo combustibles	215	7	214	26	462
51	Comercio por xunto e intermediarios agás vehículos motor	191	5	90	39	325
52	Comercio polo miúdo agás vehíc. motor, reparac. domésticas	1.031	18	574	162	1.785
55	Hostalería	821	11	655	64	1.551
60	Transporte terrestre; transporte por tubos	319	18	310	91	738
61	Transporte marítimo, de cabotaxe e interior	32	2	9	6	49
62	Transporte aéreo e espacial	4	0	3	2	9
63	Actividades anexas ós transportes; axencias de viaxes	46	5	25	44	120
64	Correos e telecomunicacións	130	2	517	345	994
65	Interm. financeira, agás seguros e plans de pensións	61	1	31	90	183
66	Seguros e plans pensións, agás Seguridade Social obrigatoria	55	2	78	66	201
67	Actividades auxiliares e intermediación financeira	1	0	2	0	3
70	Actividades inmobiliarias	47	0	21	12	80
71	Alugueiro de maquinaria e equipo sen operario	8	0	1	0	9
72	Actividades informáticas	45	1	32	2	80
73	Investigación e desenvolvemento	1	0	1	0	2
74	Outras actividades empresariais	751	46	827	252	1.876
75	Admón.Pública, Defensa e Seguridade Social obrigatoria	15	0	9	20	44
80	Educación	207	4	486	70	767
85	Actividades sanitarias e veterinarias, servizos sociais	183	14	163	85	445
90	Actividades de saneamento público	25	14	69	10	118
91	Actividades asociativas	80	3	194	14	291
92	Actividades recreativas, culturais e deportivas	145	11	284	36	476
93	Actividades diversas de servizos persoais	208	12	184	56	460
95	Fogares que empregan persoal doméstico	17	0	23	9	49
99	Organismos extraterritoriais	0	0	0	0	0
Total		9.060	357	11.394	2.991	23.802

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Cadro 9.13b
Conciliacións individuais. Por actividades económicas. Lugo. 2003

Cód.	Actividade	Despedimentos	Sancións	R. cantidade	Varios	Total
1	Agricultura, gandería, caza e servizos relacionados	25	0	2	3	30
2	Silvicultura, explotacións forestais e servizos relacionados	2	0	0	0	2
5	Pesca, acuicultura e servizos relacionados	6	0	24	1	31
10	Extracción e aglom. antracita, hulla, lignito e turba	0	0	0	0	0
11	Extracción petróleo e gas natural e servizos relacionados	0	0	0	0	0
12	Extraccións minerais de uranio e torio	0	0	0	0	0
13	Extraccións minerais metálicos	0	0	1	0	1
14	Extraccións minerais non metálicos nin enerxéticos	10	0	5	0	15
15	Industria de produtos alimenticios e bebidas	91	1	85	18	195
16	Industria do tabaco	4	0	0	0	4
17	Industria téxtil	19	0	51	19	89
18	Industria da confección e peletería	1	0	2	0	3
19	Industria do coiro e do calzado	0	0	0	0	0
20	Industria da madeira e cortiza (agás mobles)	7	0	2	1	10
21	Industria do papel	1	0	2	0	3
22	Edición artes gráficas e reprod. soportes gravados	8	0	17	8	33
23	Coquerías, refino de petróleo e trat. de combust. nucleares	0	0	0	0	0
24	Industria química	6	0	10	0	16
25	Fabricación de produtos de caucho e materias plásticas	0	0	1	0	1
26	Fabricación doutros produtos minerais non metálicos	50	0	69	70	189
27	Metalurxia	36	1	30	3	70
28	Fabricación produtos metálicos agás maquinaria e equipo	31	1	12	0	44
29	Industrias construción de maquinaria e equipo mecánico	2	0	3	0	5
30	Fabricación máquinas de oficina e equipos informáticos	0	0	0	0	0
31	Fabricación de maquinaria e material eléctrico	0	0	0	0	0
32	Fabricación material electrónico radio, TV e comunicacións	0	0	0	0	0
33	Fabricación equipo e instr. cirúrxico prec. óptica e relojería	0	0	0	0	0
34	Fabricación vehículos de motor, remolques e semirremolques	0	0	0	0	0
35	Fabricación doutro material de transporte	2	0	0	0	2
36	Fabricación mobles: outras industrias manufactureiras	15	0	19	2	36
37	Reciclaxe	3	0	10	0	13
40	Prod. e distib. enerxía eléctrica, gas, vapor e auga quente	1	0	4	8	13
41	Captación, depuración e distribución de auga	1	0	1	0	2
45	Construción	189	5	542	115	851
50	Venda repar. vehículos motor, venda miúdo combustibles	31	1	46	2	80
51	Comercio por xunto e intermediarios agás vehículos motor	23	0	19	3	45
52	Comercio polo miúdo agás vehíc. motor, reparac. domésticas	129	2	94	21	246
55	Hostalería	116	3	76	6	201
60	Transporte terrestre; transporte por tubos	37	1	37	14	89
61	Transporte marítimo, de cabotaxe e interior	1	0	0	0	1
62	Transporte aéreo e espacial	0	0	0	0	0
63	Actividades anexas ós transportes; axencias de viaxes	2	0	2	0	4
64	Correos e telecomunicacións	9	0	82	7	98
65	Interm. financeira, agás seguros e plans de pensións	7	0	1	3	11
66	Seguros e plans pensións, agás Seguridade Social obrigatoria	2	0	9	3	14
67	Actividades auxiliares e intermediación financeira	0	0	0	0	0
70	Actividades inmobiliarias	1	0	0	0	1
71	Alugueiro de maquinaria e equipo sen operario	1	0	0	0	1
72	Actividades informáticas	1	0	0	0	1
73	Investigación e desenvolvemento	0	0	0	0	0
74	Outras actividades empresariais	35	0	56	34	125
75	Admón.Pública, Defensa e Seguridade Social obrigatoria	1	0	0	7	8
80	Educación	12	0	38	0	50
85	Actividades sanitarias e veterinarias, servizos sociais	17	1	7	2	27
90	Actividades de saneamento público	2	1	59	2	64
91	Actividades asociativas	3	0	2	1	6
92	Actividades recreativas, culturais e deportivas	9	0	3	1	13
93	Actividades diversas de servizos persoais	31	3	58	31	123
95	Fogares que empregan persoal doméstico	1	0	0	0	1
99	Organismos extraterritoriais	0	0	0	0	0
Total		981	20	1.481	385	2.867

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

■ Cadro 9.13c

Conciliacións individuais. Por actividades económicas. Ourense. 2003

Cód.	Actividade	Despedimentos	Sancións	R. cantidade	Varios	Total
1	Agricultura, gandería, caza e servizos relacionados	41	0	2	2	45
2	Silvicultura, explotacións forestais e servizos relacionados	6	0	1	0	7
5	Pesca, acuicultura e servizos relacionados	0	0	0	0	0
10	Extracción e aglom. antracita, hulla, lignito e turba	0	0	0	0	0
11	Extracción petróleo e gas natural e servizos relacionados	0	0	0	0	0
12	Extraccións minerais de uranio e torio	0	0	0	0	0
13	Extraccións minerais metálicos	0	0	0	0	0
14	Extraccións minerais non metálicos nin enerxéticos	8	1	16	2	27
15	Industria de produtos alimenticios e bebidas	38	0	20	1	59
16	Industria do tabaco	0	0	0	0	0
17	Industria téxtil	26	2	15	14	57
18	Industria da confección e peletería	1	0	0	0	1
19	Industria do coiro e do calzado	4	0	0	0	4
20	Industria da madeira e cortiza (agás mobles)	23	0	21	2	46
21	Industria do papel	0	0	0	0	0
22	Edición artes gráficas e reprod. soportes gravados	6	3	8	1	18
23	Coquerías, refino de petróleo e trat. de combus. nucleares	0	0	0	0	0
24	Industria química	7	2	3	3	15
25	Fabricación de produtos de caucho e materias plásticas	1	0	0	0	1
26	Fabricación doutros produtos minerais non metálicos	8	0	2	0	10
27	Metalurxia	26	1	58	6	91
28	Fabricación produtos metálicos agás maquinaria e equipo	32	0	50	10	92
29	Industrias construción de maquinaria e equipo mecánico	4	0	0	0	4
30	Fabricación máquinas de oficina e equipos informáticos	0	0	0	0	0
31	Fabricación de maquinaria e material eléctrico	4	0	17	0	21
32	Fabricación material electrónico radio, TV e comunicacións	0	0	0	3	3
33	Fabricación equipo e instr. cirúrxico prec. óptica e relojería	0	0	0	0	0
34	Fabricación vehículos de motor, remolques e semirremolques	1	0	3	0	4
35	Fabricación doutro material de transporte	0	0	0	0	0
36	Fabricación mobles: outras industrias manufactureiras	12	0	8	2	22
37	Reciclaxe	1	0	0	0	1
40	Prodc. e distb. enerxía eléctrica, gas, vapor e auga quente	1	0	1	0	2
41	Captación, depuración e distribución de auga	0	0	0	1	1
45	Construción	128	1	329	41	499
50	Venda repar. vehículos motor, venda miúdo combustibles	16	1	4	0	21
51	Comercio por xunto e intermediarios agás vehículos motor	14	0	2	16	32
52	Comercio polo miúdo agás vehic. motor, reparac. domésticas	132	2	71	19	224
55	Hostalería	86	0	49	8	143
60	Transporte terrestre; transporte por tubos	30	0	20	3	53
61	Transporte marítimo, de cabotaxe e interior	0	0	0	0	0
62	Transporte aéreo e espacial	0	0	0	0	0
63	Actividades anexas ós transportes; axencias de viaxes	0	0	0	0	0
64	Correos e telecomunicacións	8	0	33	30	71
65	Interm. financeira, agás seguros e plans de pensións	5	0	1	20	26
66	Seguros e plans pensións, agás Seguridade Social obrigatoria	5	1	19	16	41
67	Actividades auxiliares e intermediación financeira	0	0	0	0	0
70	Actividades inmobiliarias	0	0	0	0	0
71	Alugueiro de maquinaria e equipo sen operario	0	0	0	0	0
72	Actividades informáticas	5	0	2	0	7
73	Investigación e desenvolvemento	0	0	0	0	0
74	Outras actividades empresariais	82	2	75	38	197
75	Admón.Pública, Defensa e Seguridade Social obrigatoria	1	0	3	1	5
80	Educación	15	0	42	0	57
85	Actividades sanitarias e veterinarias, servizos sociais	22	0	12	27	61
90	Actividades de saneamento público	1	0	0	1	2
91	Actividades asociativas	9	0	2	3	14
92	Actividades recreativas, culturais e deportivas	6	0	6	2	14
93	Actividades diversas de servizos persoais	36	1	24	10	71
95	Fogares que empregan persoal doméstico	1	0	5	1	7
99	Organismos extraterritoriais	0	0	0	0	0
Total		852	17	924	283	2.076

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Cadro 9.13d
Conciliacións individuais. Por actividades económicas. Pontevedra. 2003

Cód.	Actividade	Despedimentos	Sancións	R. cantidade	Varios	Total
1	Agricultura, gandería, caza e servizos relacionados	22	0	36	1	59
2	Silvicultura, explotacións forestais e servizos relacionados	11	0	6	1	18
5	Pesca, acuicultura e servizos relacionados	379	8	51	35	473
10	Extracción e aglom. antracita, hulla, lignito e turba	0	0	0	0	0
11	Extracción petróleo e gas natural e servizos relacionados	18	0	1	1	20
12	Extraccións minerais de uranio e torio	0	0	0	0	0
13	Extraccións minerais metálicos	0	0	0	0	0
14	Extraccións minerais non metálicos nin enerxéticos	43	2	37	16	98
15	Industria de produtos alimenticios e bebidas	190	0	129	71	390
16	Industria do tabaco	0	0	0	0	0
17	Industria téxtil	17	1	7	1	26
18	Industria da confección e peletería	112	4	130	55	301
19	Industria do coiro e do calzado	0	0	0	0	0
20	Industria da madeira e cortiza (agás mobles)	36	6	22	4	68
21	Industria do papel	17	0	1	9	27
22	Edición artes gráficas e reprod. soportes gravados	44	1	46	60	151
23	Coquerías, refino de petróleo e trat. de combus. nucleares	0	0	0	0	0
24	Industria química	30	2	17	2	51
25	Fabricación de produtos de caucho e materias plásticas	21	3	13	11	48
26	Fabricación doutros produtos minerais non metálicos	42	3	620	64	729
27	Metalurxia	111	10	209	27	357
28	Fabricación produtos metálicos agás maquinaria e equipo	14	0	6	4	24
29	Industrias construción de maquinaria e equipo mecánico	8	1	1	2	12
30	Fabricación máquinas de oficina e equipos informáticos	0	0	0	0	0
31	Fabricación de maquinaria e material eléctrico	3	0	0	31	34
32	Fabricación material electrónico radio, TV e comunicacións	1	0	1	0	2
33	Fabricación equipo e instr. cirúrxico prec. óptica e relojería	0	0	0	0	0
34	Fabricación vehículos de motor, remolques e semirremolques	69	8	2	10	89
35	Fabricación doutro material de transporte	70	2	23	52	147
36	Fabricación mobles: outras industrias manufactureiras	27	1	27	4	59
37	Reciclaxe	13	1	7	2	23
40	Prod. e distb. enerxía eléctrica, gas, vapor e auga quente	6	1	21	0	28
41	Captación, depuración e distribución de auga	2	0	1	0	3
45	Construción	345	7	759	102	1.213
50	Venda repar. vehículos motor, venda miúdo combustibles	84	4	113	14	215
51	Comercio por xunto e intermediarios agás vehículos motor	104	4	50	17	175
52	Comercio polo miúdo agás vehic. motor, reparac. domésticas	395	6	251	87	739
55	Hostalería	285	2	287	25	599
60	Transporte terrestre; transporte por tubos	133	10	128	30	301
61	Transporte marítimo, de cabotaxe e interior	21	2	4	6	33
62	Transporte aéreo e espacial	1	0	0	0	1
63	Actividades anexas ós transportes; axencias de viaxes	23	2	13	6	44
64	Correos e telecomunicacións	55	1	260	56	372
65	Interm. financeira, agás seguros e plans de pensións	19	1	16	23	59
66	Seguros e plans pensións, agás Seguridade Social obrigatoria	19	0	19	23	61
67	Actividades auxiliares e intermediación financeira	1	0	0	0	1
70	Actividades inmobiliarias	21	0	14	9	44
71	Alugueiro de maquinaria e equipo sen operario	4	0	1	0	5
72	Actividades informáticas	19	1	20	1	41
73	Investigación e desenvolvemento	1	0	1	0	2
74	Outras actividades empresariais	262	16	347	66	691
75	Admón.Pública, Defensa e Seguridade Social obrigatoria	5	0	4	10	19
80	Educación	58	2	138	18	216
85	Actividades sanitarias e veterinarias, servizos sociais	58	5	41	20	124
90	Actividades de saneamento público	11	10	4	5	30
91	Actividades asociativas	45	0	186	6	237
92	Actividades recreativas, culturais e deportivas	58	8	103	13	182
93	Actividades diversas de servizos persoais	49	1	27	7	84
95	Fogares que empregan persoal doméstico	5	0	8	6	19
99	Organismos extraterritoriais	0	0	0	0	0
Total		3.387	136	4.208	1.013	8.744

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

9.3. Xestión do Acordo Interprofesional Galego sobre Procedementos Extraxudiciais de Solución de Conflitos de Traballo (AGA)

Os expedientes xestionados ó abeiro do AGA desde o seus comezos en xuño de 1992 ata o 31 de decembro de 2003 son 250, cun total de 220.600 traballadores afectados.

Nunha primeira aproximación a esta estatística, podemos dicir que o 56,4% corresponden ó sector servizos; o 39,6% ó da industria; o 3,2% ó da pesca e o 0,8% ó da construción.

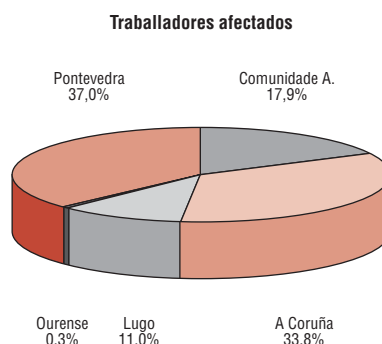
No cadro 9.14 pódese apreciar a distribución destes expedientes segundo o ámbito xeográfico e diferenciando tamén os que corresponden a conflitos de empresa e de sector.

AGA. Distribución territorial dos conflitos presentados. (1.06.1992 - 31.12.2003)

■ Cadro 9.14

	C. Autónoma	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Total
Expedientes iniciados	33	99	39	4	75	250
Traballadores afectados	39.408	74.645	24.169	688	81.690	220.600
Expedientes de conflitos de sector	10	14	6	1	25	56
Traballadores afectados conf. sector	33.053	65.790	18.650	320	76.323	194.136
Expedientes de conflitos empresa	23	85	33	3	50	194
Traballadores afectados conf. empresa	6.355	8.855	5.519	368	5.367	26.464

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

É preciso destacar, unha vez máis, a eficacia do AGA na resolución dos conflitos efectivamente tramitados.

O ano 2003 iniciáronse 34 expedientes, o que supón un incremento do 26% respecto dos iniciados no ano anterior. Deles finalizaron con acordo o 86% dos tramitados, continuando nestes momentos 14 pendente de finalizar.

O cadro 9.15 resume os expedientes iniciados e xestionados ó abeiro do Acordo no ano 2003.

■ Cadro 9.15

AGA. Total expedientes. 2003

Expedientes	34	Conflitos con resultado positivo	Empresas afectadas	Traballadores afectados
Expedientes desestimados	4			
Expedientes en tramitación	1	9	4.708	11.742
Expedientes rexeitados	8			
Expedientes arquivados por solución	0	9	2.510	20.977
Expedientes tramitados	21			
Conciliacións/Mediacións	12	18	7.218	32.719
Arbitraxes	9			

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

O 57% dos procedementos tramitados no ano 2003 foron conciliacións ou mediacións que afectaron a 12.366 traballadores e 4.711 empresas. O 43% restante foron arbitraxes que afectaron a 20.977 traballadores e 2.510 empresas.

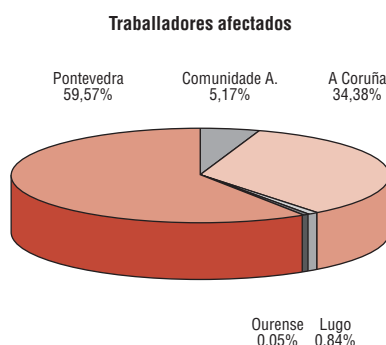
O cadro 9.16 recolle a distribución territorial da conflitividade colectiva, diferenciando entre conflitos de sector e de empresa e indicando o número de traballadores afectados.

AGA. Distribución territorial dos conflitos presentados. 2003

■ Cadro 9.16

	C. Autónoma	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Total
Expedientes iniciados	4	16	4	1	9	34
Traballadores afectados	1.852	12.309	299	18	21.329	35.807
Expedientes de conflitos de sector	1	2	0	0	1	4
Traballadores afectados conf. sector	800	11.100	0	0	20.000	31.900
Expedientes de conflitos empresa	3	14	4	1	8	30
Traballadores afectados conf. empresa	1.052	1.209	299	18	1.329	3.907

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

A provincia onde máis expedientes se iniciaron foi na da Coruña (un 47% do total dos iniciados) seguida de Pontevedra (un 26% do total dos iniciados).

Segundo coa tendencia xeneralizada en anos anteriores, a maioría dos conflitos presentados son de ámbito de empresa (o 88%).

O maior número de traballadores afectados polos expedientes presentados este ano pertence a Pontevedra con 21.329 (59,57%), seguida da Coruña con 12.309 (34,38%).

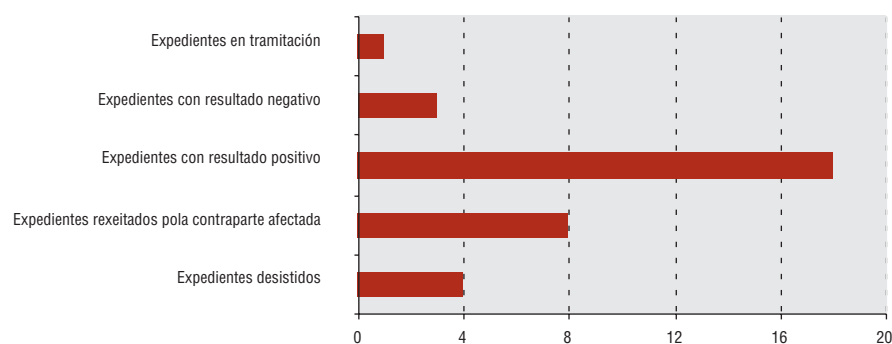
No cadro 9.17 pódese apreciar o resultado obtido polos procedementos presentados ó abeiro do AGA durante este ano.

AGA. Resultado dos expedientes. Distribución territorial. 2003

■ Cadro 9.17

	C. Autónoma	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Total
Expedientes iniciados	4	16	4	1	9	34
Expedientes desistidos	3	1	0	0	0	4
Expedientes rexeitados pola contraparte afectada	0	6	2	0	0	8
Conflitos resolto por acordo previo	0	0	0	0	0	0
Expedientes tramitados	1	9	2	1	8	21
Expedientes con resultado positivo	0	7	2	1	8	18
Expedientes con resultado negativo	1	2	0	0	0	3
Expedientes en tramitación	0	0	0	0	1	1

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

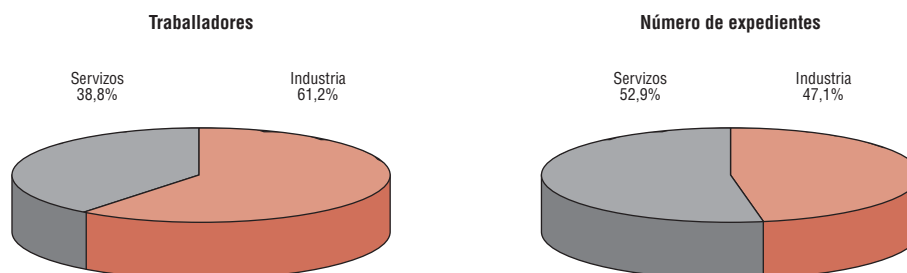
O cadro 9.18 informa sobre a pertenza dos expedientes instados ós distintos sectores económicos de actividade, segundo o encadramento neles da empresa ou sector de procedencia do conflito.

AGA. Expedientes por sectores económicos e traballadores afectados. 2003

■ Cadro 9.18

	Nº expedientes	Traballadores
Agricultura	0	0
Pesca	0	0
Industria	16	21.925
Construción	0	0
Servizos	18	13.882
Total	34	35.807

Fonte: Consello Galego de Relacións Laborais

Neste ano o 53% dos conflitos presentados proceden do sector servizos, e o 47% restante do sector da industria. É a este sector da industria ó que pertence o maior número traballadores afectados, o 61%.

Por ultimo indicar que os procedementos de ámbito de sector iniciados foron os seguintes: empresas do metal sen convenio propio de Pontevedra (arbitrase rematada unha vez dictado o correspondente laudo), Hostalería da Coruña (mediación rematada con acordo), aparcamentos e garaxes de comunidade autónoma (mediación rematada por desestimento) e grupo de espectáculos e deportes da Coruña (mediación rexeitada pola contraparte afectada).

9.4. Xulgados do Social

O volume de litixiosidade en Galicia pódese apreciar, en boa medida, a través das estatísticas sobre asuntos resoltos por estes xulgados que publica anualmente o Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais, no seu Anuario de Estatísticas Laborais.

Estes xulgados substituíron ás maxistraturas de Traballo, por Lei 38/1988, do 28 de decembro, de Demarcación e de Planta Xudicial. O procedemento rexíase polo Real decreto legislativo 2/1995, do 7 de abril, polo que se aprobou o Texto refundido da Lei de procedemento laboral.

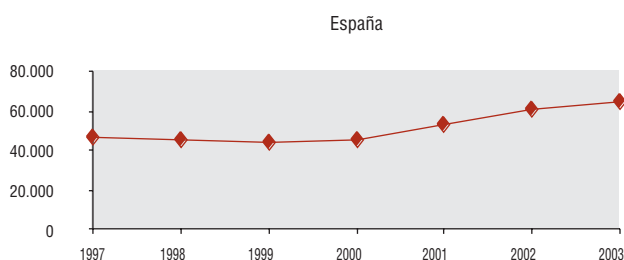
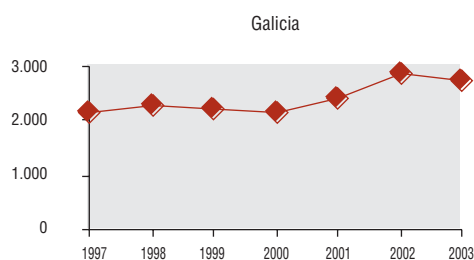
Galicia, no último ano, foi por número total de asuntos resoltos polos xulgados do social (2003: 290.962) a quinta comunidade autónoma de España. En 2003, precedenlle Andalucía, Madrid, Cataluña e a Comunidade Valenciana. Está por diante, neste peculiar ranking de asuntos resoltos, entre outras, polas comunidades autónomas de Castela e León, País Vasco e Canarias (cadro 9.19).

■ **Cadro 9.19**

**Evolución dos asuntos resoltos en materia de despedimentos.
Por comunidades autónomas. 1997-2003**

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Andalucía	7.010	6.793	6.615	6.586	7.544	8.652	8.920
Aragón	1.352	1.241	1.258	1.221	1.020	1.198	1.506
Asturias	920	841	894	856	1.002	1.338	1.087
Baleares	950	886	825	933	950	1.076	956
Canarias	2.770	2.896	2.659	2.717	3.133	3.859	3.986
Cantabria	581	657	620	595	669	740	721
C. A Mancha	1.527	1.382	1.422	1.399	1.627	1.800	2.256
C. León	2.094	1.965	1.843	1.961	2.051	2.689	2.838
Cataluña	9.549	9.445	8.848	9.834	11.323	13.647	12.403
C. Valenciana	4.253	4.075	4.089	4.697	5.860	6.274	6.698
Extremadura	733	700	610	728	917	940	1.109
Galicia	2.124	2.313	2.248	2.139	2.428	2.840	2.740
Madrid	8.415	7.871	7.696	7.760	10.559	11.525	13.660
Murcia	1.140	1.408	1.027	1.244	1.258	1.262	1.382
Navarra	395	346	299	333	277	379	389
País Vasco	2.169	1.953	2.108	1.847	2.016	2.364	2.925
A Rioxa	168	212	160	184	220	225	499
Ceuta e Melilla	179	198	151	199	183	263	189
España	46.329	45.182	43.372	45.233	53.037	61.071	64.264

Fonte: Secretaría Xeral Técnica do Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais. Subdirección Xeral de Estatísticas Sociais e Laborais
Anuario de Estatísticas Laborais e de Asuntos Sociais

Ó comparar tales datos cos relativos a efectivos laborais da Enquisa de Conxuntura Laboral –persoas que manteñen vínculo laboral, á data da enquisa (cadro.9.20)-, obsérvase a falta dunha directa ou proporcional correspondencia ou correlación entre a porcentaxe de efectivos laborais por comunidades autónomas (suxeitos da relación xurídico-laboral que subxace ó procedemento laboral) e volume de litixiosidade proveniente daquelas estatísticas (9.19). A comparación de ámbolos dous indicadores pon en evidencia que non un maior número de efectivos laborais soporta necesariamente un maior volume de litixios ou viceversa. Galicia, cun total de 596.200 efectivos laborais, no ano 2003, que equivale ó 5,25% de efectivos laborais do total de España (11.347.800), ten un número de asuntos tramitados polos xulgados do social (20.082), superior os que lle correspondería de producirse a aludida proporcionalidade respecto dos seus efectivos laborais no mesmo ano.

Efectivos laborais. Por comunidades autónomas. 2003
■ Cadro 9.20

	Valores absolutos	Variacións sobre o ano anterior	
		Absolutas ⁽¹⁾	Relativas ⁽²⁾
Andalucía	1.522,8	81,2	5,6
Aragón	339,9	12,7	3,9
Asturias	250,6	5,9	2,4
Baleares	279,9	-2,2	-0,8
Canarias	522,8	14,6	2,9
Cantabria	134,5	3,4	2,6
C. A Mancha	374,2	18,2	5,1
C. León	537,6	13,9	2,7
Cataluña	2.250,8	46,2	2,1
C. Valenciana	1.197,1	37,0	3,2
Extremadura	164,2	6,6	4,2
Galicia	596,2	15,2	2,6
Madrid	1.983,6	50,2	2,6
Murcia	308,4	16,8	5,8
Navarra	181,5	5,4	3,1
País Vasco	625,9	8,8	1,4
A Ríoxa	78,0	3,4	4,6
España	11.348,0	337,3	3,1

(1) Datos en miles

(2) Datos en porcentaxes

Fonte: Secretaría Xeral Técnica do Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais. Subdirección Xeral de Estatísticas Sociais e Laborais. Enquisa de Consuntura Laboral

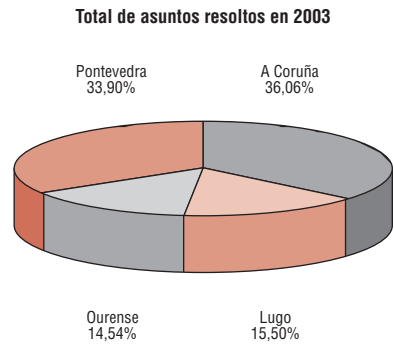
9.4.1. Por materias.

En 2003 (cadro 9.21) aumentou en 153 o número de asuntos resoltos no total respecto do ano precedente. Mantense, con cativas variacións, constante a distribución porcentual das materias que ocupan os xulgados do social nos últimos anos.

■ Cadro 9.21
Asuntos resoltos polos xulgados do Social. Pola materia obxecto da demanda e provincias. Galicia. 2002-2003

	Total		Conflictos colectivos		Conflictos individuais						Seguridade Social					
					Despedimentos		Reclam. deriv. contr. trab.		Afiliación e cotización		Prestacións		Accid. trab. e enferm. prof.			
							De cantidades	Doutra índole								
	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003
A Coruña	7.180	7.242	27	40	1.143	1.076	1.671	1.736	1.029	1.135	208	97	2.800	2.924	302	234
Lugo	2.920	3.113	8	11	283	263	1.173	1.347	213	195	21	34	1.186	1.224	36	39
Ourense	2.964	2.920	5	8	286	253	526	515	372	320	51	343	1.665	1.407	59	74
Pontevedra	6.865	6.807	54	39	1.128	1.148	1.663	1.775	1.098	1.423	62	98	2.430	1.963	430	361
Galicia	19.929	20.082	94	98	2.840	2.740	5.033	5.373	2.712	3.073	342	572	8.081	7.518	827	708

Fonte: Secretaría Xeral Técnica do Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais. Subdirección Xeral de Estatísticas Sociais e Laborais. Anuario de Estatísticas Laborais e de Asuntos Sociais

Continúa a se-lo maior número de asuntos que lles ocupa concernentes á Seguridade Social (cadro 9.21), dun total de 20.082 asuntos resoltos, 8.798 refírense a esta materia (un 43,81% do total resolto). A continuación, están as reclamacións de cantidade derivadas do contrato de traballo, 5.373 asuntos (26,75%), os asuntos “doutra índole” 3.073 asuntos (15,30%), seguen os despedimentos 2.740 asuntos (13,64%), o número de conflitos colectivos foi de 98 (0,49%) do referido total. A conxunción provincias e materias non evidencia datos diferenciadores significativos, mantendo as mesmas proporcións que as comentadas.

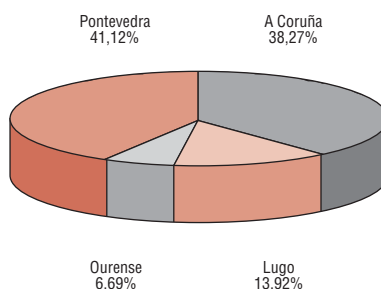
■ **Cadro 9.22** **Cantidades recoñecidas a traballadores. Pola materia obxecto da demanda e provincias. Galicia. 2002-2003**

	Total		Conflictos individuais						Seguridade Social					
			Despedimentos		Reclam. deriv. contr. trab.				Afiliaión e cotización		Prestacións		Accid. trab. e enferm. prof.	
					De cantidade		Doutra índole							
	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003
A Coruña	13.590,2	13.019,4	7.637,4	6.937,1	4.450,0	4.028,5	998,6	1.329,3	3,5	3,5	374,8	211,0	125,9	510,0
Lugo	5.407,6	4.734,6	2.414,5	1.703,3	2.197,4	2.104,1	294,2	362,7	—	—	501,5	564,5	—	—
Ourense	2.754,8	2.274,9	1.346,4	1.007,7	1.342,9	1.202,7	29,6	64,5	—	—	25,0	—	10,9	—
Pontevedra	71.707,5	13.987,6	5.076,1	7.338,5	64.552,2	5.657,1	1.385,4	687,3	—	—	192,1	170,5	501,7	134,2
Galicia	93.460,1	34.016,5	16.474,4	16.986,6	72.542,5	12.992,4	2.707,8	2.443,8	3,5	3,5	1.093,4	946,0	638,5	644,2

Datos en millóns de pesetas
Fonte: Secretaría Xeral Técnica do Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais. Subdirección Xeral de Estatísticas Sociais e Laborais.
Anuario de Estatísticas Laborais e de Asuntos Sociais

No cadro 9.23 vémo-los asuntos resoltos en materia de despedimentos, segundo a clase de resolución. A estatística publicada polo MTAS resulta insuficiente cando pretendemos analizar outras variables referidas a outras acción derivadas do contrato de traballo que non son tratadas de maneira específica. Do cadro relativo a despedimentos por clase de resolución, os datos para 2003, permítennos observar tan só que de 2.740 asuntos resoltos en Galicia, 1.018 obtiveron sentenza favorable ó traballador (37,15%) 135 foron estimadas en parte a favor do traballador (4,92%); foron desfavorables ó traballador en 329 asuntos (12%), chegándose a acordo en conciliación en 797 asuntos (29,08%), e desistíndose en 325 casos (11,86%).

Cantidades recoñecidas en 2003

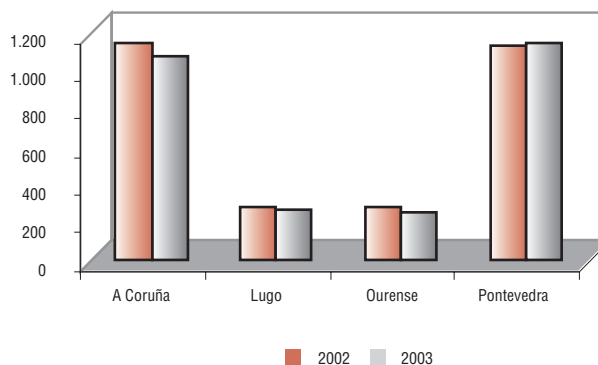

■ Cadro 9.23

**Asuntos resoltos en materia de despedimentos polos xulgados do Social.
Pola clase de resolución e provincias. Galicia. 2002-2003**

	Total		Con senten. favor. ó traballador		Con senten. favor. en parte ó traball.		Con senten. desfav. ó traballador		Por conciliación		Por desistimento		Por outras causas	
	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003
A Coruña	1.143	1.076	518	399	42	39	126	100	298	335	107	156	52	47
Lugo	283	263	122	102	5	18	46	41	75	63	33	31	2	8
Ourense	286	253	108	111	30	22	36	52	55	48	26	13	31	7
Pontevedra	1.128	1.148	335	406	58	56	147	136	380	351	135	125	73	74
Galicia	2.840	2.740	1.083	1.018	135	135	355	329	808	797	301	325	158	136

Fonte: Secretaría Xeral Técnica do Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais. Subdirección Xeral de Estatísticas Sociais e Laborais Anuario de Estatísticas Laborais e de Asuntos Sociais

9.4.2. Por provincias

Internamente, a nivel autonómico (cadro 9.21), o maior volume de asuntos resoltos do total galego corresponde, no ano 2003, en primeiro lugar á provincia da Coruña, cun 36,06%; séguenlle Pontevedra, cun 33,40%; Lugo cun 15,50% e Ourense, cun 14,54 %.

9.5. O Tribunal Superior de Xustiza de Galicia. Sala do Social

Este tribunal ten atribuída, en primeira instancia, a competencia territorial de ámbito intracomunitario e tamén a función de actuar como segundo e último grao xurisdiccional, na inmensa maioría dos preitos laborais, exercendo o control de legalidade sobre as resolucións ditadas polos xulgados do social. A Sala do Social do Tribunal Superior de Xustiza de Galicia iniciou a súa andadura o 23 de maio de 1989, compoñéndose, no seu inicio e ata xullo de 1990, dun presidente e doce maxistrados. Na actualidade componse de catro seccións.

Todo isto foi notoriamente insuficiente para atende-lo alto volume de actividade que se foi acumulando á actividade deste órgano, ó longo dos anos en funcionamento, xerando unha situación de colapso, xa evidenciada en anteriores informes, sendo elocuente o número de asuntos pendentes que se reflicte no cadro 9.24 relativo á evolución de asuntos pendentes de sentencia dos últimos anos. A 31 de decembro de 2003 penden de resolución 8.810 asuntos, que aínda que se están a reduci-los pendentes dos anos anteriores, segue sendo un considerable volume de asuntos sen resolver no tempo, o que segue a cuestionar un dos aspectos (pronta resolución) do principio constitucional de tutela xudicial efectiva.

■ Cadro 9.24

Tribunal Superior de Xustiza de Galicia. Sala do Social. Evolución dos asuntos pendentes ó inicio do ano.1995-2003

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2002
Pendientes o 1 de xaneiro	11.397	12.920	13.392	12.872	12.167	11.296	10.771	8.810	9.595 (CGPJ)

Fonte: Tribunal Superior de Xustiza de Galicia

Maior importancia amosa a actividade revisora a través dos recursos de suplicación, cuantitativamente moito maior. No cadro 9.25, obsérvase que o número de asuntos que entran por ano na sala é un promedio, nos últimos cinco anos, de 6.356 por ano, en tanto que se ditan -no mesmo período- un promedio anual de 7.169 resolucións (número que foi mellorando nos derradeiros anos como amosa o cadro indicado).

■ Cadro 9.25

Tribunal Superior de Xustiza de Galicia. Sala do Social. Evolución dos asuntos pendentes, rexistrados e resoltos.1999-2003

	1999	2000	2001	2002	2003
Pendientes o 1 de xaneiro	12.872	12.167	11.306	10.762	9.595
Rexistrados/ano	5.891	6.032	6.681	6.346	6.833
Resoltos/ano	6.596	6.901	7.216	7.513	7.618

Fonte: Tribunal Superior de Xustiza de Galicia

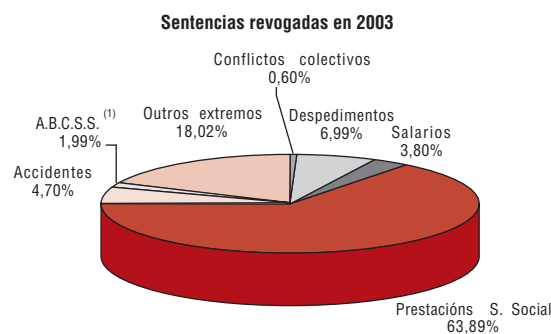
Dentro deste papel, en orde á importancia cuantitativa que por materias ocupan á sala, e con referencia ós datos que amosa o cadro 9.26, é claro que o maior número de asuntos resoltos, e que ocupan á Sala, son os concernentes ós recursos sobre prestacións da Seguridade Social, un 65,54% do total de asuntos tramitados. Así, e en tales cadros, obsérvase que sobre un total de 6.254 resoltos mediante sentenza, 4.099 concirnen a aquela materia. A considerable distancia séguenlle, a xenérica doutros extremos, 857 sentencias ditadas (13,70%), 500 sentencias en despedimentos (7,99%), 242 sentencias en materia de salarios (3,87%) y 357 sentencias ditadas en materia de accidentes (5,71%).

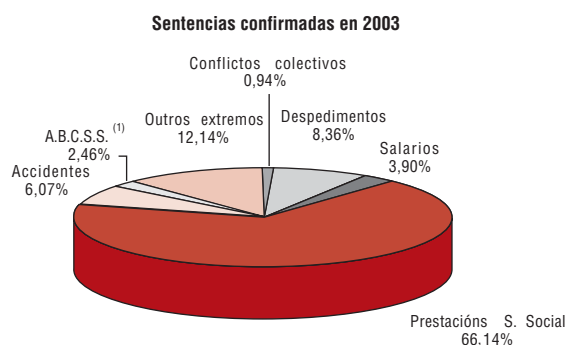
Cadro 9.26

Tribunal Superior de Xustiza de Galicia. Sala do Social. Asuntos resoltos por sentenza. Por materias. 2001-2003

	Revogando			Confirmando			Total			% do total		
	2001	2002	2003	2001	2002	2003	2001	2002	2003	2001	2002	2003
Conflictos colectivos	10	7	10	27	24	43	37	31	53	0,57	0,46	0,85
Cuestión Competencia	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0,00	0,00	0,00
Despedimentos	107	133	116	353	284	384	460	417	500	7,06	6,14	7,99
Salarios	39	58	63	90	154	179	129	212	242	1,98	3,12	3,87
Prestacións S. Social	1.316	1.175	1.060	3.368	3.032	3.039	4.684	4.207	4.099	71,91	61,94	65,54
Accidentes	121	129	78	393	519	279	514	648	357	7,89	9,54	5,71
A.B.C.S.S. (1)	26	20	33	59	89	113	85	109	146	1,30	1,60	2,33
Outros extremos	160	370	299	445	798	558	605	1.168	857	9,29	17,20	13,70
Total	1.779	1.892	1.659	4.735	4.900	4.595	6.514	6.792	6.254	100	100	100

(1) Afiliacións, altas e baixas
Fonte: Tribunal Superior de Galicia

Outro punto de interese constitúeo o coñece-lo número e porcentaxes de sentencias da sala, que confirman as dos xulgados de instancia e aquelas outras que revogan estas. Isto amósano o mesmo cadro 9.26. Tomando en consideración os mesmos datos referidos a 2003, confirmáronse, sobre un total de 6.254 sentencias ditadas (noutros casos o recurso interposto foi resolto por auto), en 4.595 ocasións, a sentencia de instancia recorrida foi confirmada, o que equivale a un 73,85%. Pola contra, revogáronse tales sentencias de instancia en 1.659 ocasións, é dicir, nun 26,15 % dos recursos formulados.

Os procesos en única instancia (cadro 9.27) son cuantitativamente escasos, tan só 13 asuntos desta índole rexistráronse en 2003.

■ **Cadro 9.27**

**Tribunal Superior de Xustiza de Galicia. Sala do Social.
Evolución do movemento de asuntos. 2001-2003**

	Procesos en única instancia											
	I trim.			II trim.			III trim.			IV trim.		
	2001	2002	2003	2001	2002	2003	2001	2002	2003	2001	2002	2003
Pendientes trim. anterior	3	0	1	3	2	1	2	2	2	1	4	5
Rexistrados	3	5	1	2	2	2	1	2	4	5	1	6
Resoltos	3	3	1	3	2	1	2	0	1	3	4	5
Pendientes ó finalizar o trim.	3	2	1	2	2	2		4	5	3	1	6

	Recursos presentados relativos á unificación de doutrina				Total
	I trim.	II trim.	III trim.	IV trim.	
Presentados					
Elevados	97	87	71	76	—
Devoltos					
Confirmando	54	48	32	54	188
Revogando	7	9	4	5	25
Anulando	1	59	0	0	60

	Recursos de casación ordinaria				Total
	I trim.	II trim.	III trim.	IV trim.	
Confirmando	2	0	1	52	56
Revogando	1	—	—	2	3
Anulando	0	—	—	2	2

Fonte: Consello Xeral do Poder Xudicial

As estatísticas que se elaboran para o Consello Xeral do Poder Xudicial permiten coñecer, ademais, un último dato a este informe. Referímonos ó número de recursos presentados contra sentencias do Tribunal, ditadas en última instancia, relativos ó recurso extraordinario de unificación de doutrina. O número de recursos DE CASACIÓN PARA UNIFICACIÓN DE DOCTRINA en 2003, elevados ó Tribunal Supremo por tan excepcional canle, infórmanos dun número anual inferior a 331 recursos fronte un volume de 6.254 sentencias ditadas ó longo do ano. Durante o ano recibíronse 273 sentencias, delas, 188 confirmando (68,86%), 60 anulando (21,97%) e tan só 25 (9,16%) revocando a do TSJ de Galicia. O cadro 9.27 tamén amosa os recursos presentados cando o TSX actúa en única instancia e as súas sentencias son recorribles en casación ordinaria. De 61 sentencias ditadas en casación ordinaria, 56 foron confirmatorias das ditadas polo TSJ de Galicia, revocándose 3 e anulándose 2. Os números e resultados falan por si mesmos o que amosa que este tribunal constitúe, en boa medida, o último anel de solución xudicial de conflitos na orde social no ámbito galego, como o evidencian tanto o baixísimo número de veces en que son recorridas as súas sentencias, ditadas en segunda e última instancia, como o escaso número comparativo de veces en que se ve obrigado a intervir en primeira e única instancia.

■ Cadro 9.28

Inspección de Traballo e Seguridade Social. Actuacións. Galicia. 2001-2003

1. Actuacións	2001	2002	2003
Traballo	3.794	6.103	4.850
Seguridade e hixiene	19.177	19.310	24.006
Emprego e migracións	10.358	8.473	7.682
Seguridade Social	54.324	49.794	49.780
Varios ⁽¹⁾	2.428	4.612	4.391
ORVE ⁽²⁾	1.197	643	1.441
Total	91.278	88.935	92.150

2. Actas de infracción	Nº de actas			Nº Infr. 2003	Importe			Trab. afectados		
	2001	2002	2003		2001	2002	2003	2001	2002	2003
Traballo	374	480	259	288	392.239,57	646.092,01	398.999,23	2.248	2.423	1.618
Seguridade e hixiene	1.592	1.615	1.474	1.794	12.428.468,36	3.340.245,84	3.935.597,51	8.727	8.041	7.096
Emprego e migracións	86	576	213	487	441.972,31	1.944.927,79	2.681.285,12	122	339	501
Seguridade Social	2.288	2.405	2.304	2.810	1.918.625,42	1.575.272,18	1.387.609,79	5.431	23.387	3.773
Varios ⁽¹⁾	260	311	229	322	231.536,82	534.772,25	279.727,52	642	302.691	4.156
Total	4.600	5.387	4.479	5.701	15.412.842,48	8.041.310,07	8.683.219,17	17.170	336.881	17.144

3. Expedientes liquidatorios	Nº de actas			Importe			Trab. afectados		
	2001	2002	2003	2001	2002	2003	2001	2002	2003
Actas de liquidación	2.102	1.987	1.429	22.590.881,24	14.533.150,23	8.554.647,33	15.110	12.342	6.757
Propostas de liquidación	205	622	1.243	979.290,15	2.041.509,77	1.868.975,99	1.931	3.235	3.734
Subtotal	2.307	2.609	2.672	23.570.171,39	16.574.660,00	10.423.623,32	17.041	15.577	10.491
ORVE	1.183	733	458	6.570.386,42	4.057.295,26	8.359.144,83	14.771	11.296	4.138
Total	3.490	3.342	3.130	30.140.557,81	20.631.955,26	18.782.768,15	31.812	26.873	14.629

Elaboración propia

(1) Mediación, arbitraje, reunión representantes traballadores ou empresas, advertencia ou recomendación, paralización ou suspensión de traballos, requirimentos, proposta recargo prestacións, outras reclamacións de oficio, consultas e asesoramento, verificación actas controladores laborais, descargos e recursos actas, imputación responsabilidade solidaria seguridade social, imputación reponsabilidade concorrencia seguridade e hixiene, sinalamento de bens e obstrucións

Fonte: Inspección de Traballo e Seguridade Social

■ Cadro 9.29

Inspección de Traballo e Seguridade Social. Actuacións. Provincia da Coruña. 2001-2003

1. Actuacións	2001	2002	2003
Traballo	2.521	2.626	2.319
Seguridade e hixiene	6.729	7.791	9.153
Emprego e migracións	3.009	1.865	1.965
Seguridade Social	20.464	18.237	18.592
Varios ⁽¹⁾	1.213	1.782	1.633
ORVE	553		913
Total	34.489	32.301	34.575

2. Actas de infracción	Nº de actas			Nº infr.	Importe			Trab. afectados		
	2001	2002	2003	2003	2001	2002	2003	2001	2002	2003
Traballo	181	222	122	135	228.988,30	377.209,30	211.599,79	1.073	889	493
Seguridade e hixiene	689	725	636	819	1.460.811,84	1.392.351,63	1.681.246,86	3.818	3.524	1.869
Emprego e migracións	18	31	44	139	68.002,75	778.973,41	786.707,55	19	115	132
Seguridade Social	867	958	931	1.144	548.072,40	585.504,95	532.953,41	2.517	20.222	1.676
Varios ⁽¹⁾	120	170	108	193	91.208,68	364.525,00	104.261,89	281	389	150
Total	1.875	2.106	1.841	2.430	2.397.084	3.498.564,29	3.316.769,50	7.708	25.139	4.320

3. Expedientes liquidatorios	Nº de actas			Importe			Trab. afectados		
	2001	2002	2003	2001	2002	2003	2001	2002	2003
Actas de liquidación	942	769	815	6.304.516,74	3.569.504,31	3.019.799,89	6.138	5.049	2.821
Propostas de liquidación	124	548	1.157	479.561,12	1.162.277,77	1.390.042,99	850	2.829	3.317
Subtotal	1.066	1.317	1.972	6.784.077,86	4.731.782,08	4.409.842,88	6.988	7.878	6.138
ORVE	541	658	846	2.104.262,83	1.612.204,96	2.126.228,62	4.604	4.216	3.577
Der./V. Responsabilidade	42	105	87	8.622.805,66	13.512.491,18	6.902.049,83	300	280	270
Total	1.607	2.080	2.905	8.888.341	19.856.478,22	13.438.121,33	11.592	12.374	9.985

Elaboración propia

(1) Mediación, arbitraje, reunión representantes traballadores ou empresas, advertencia ou recomendación, paralización ou suspensión de traballo, requirimentos, proposta recargo prestacións, outras reclamacións de oficio, consultas e asesoramento, verificación actas controladores laborais, descargos e recursos actas, imputación responsabilidade solidaria seguridade social, imputación responsabilidade concorrencia seguridade e hixiene, sinalamento de bens e obstrucións.

Fonte: Inspección de Traballo e Seguridade Social

■ **Cadro 9.30**

Inspección de Traballo e Seguridade Social. Actuacións. Provincia de Lugo. 2001-2003

1. Actuacións	2001	2002	2003
Traballo	312	510	538
Seguridade e hixiene	1.758	1.560	1.663
Emprego e migracións	622	671	891
Seguridade Social	2.809	3.589	4.229
Varios ⁽¹⁾	243	318	344
ORVE ⁽²⁾	87	78	188
Total	5.831	6.726	7.853

2. Actas de infracción	Nº de actas			Nº infr.	Importe			Trab. afectados		
	2001	2002	2003	2002	2001	2002	2003	2001	2002	2003
Traballo	22	61	26	26	16.263,59	59.363,88	27.647,63	104	181	126
Seguridade e hixiene	155	176	178	185	401.524,74	357.188,83	418.021,15	561	570	1.534
Emprego e migracións	23	30	53	63	77.609,42	130.472,40	96.546,83	35	36	64
Seguridade Social	203	253	252	329	102.939,49	126.451,41	135.744,92	300	436	505
Varios	17	36		27	25.684,00	32.599,28	21.428,01	90	123	68
Total	420	556	509	630	624.021,24	706.075,80	699.388,54	1.090	1.346	2.297

3. Expedientes liquidatorios	Nº de actas			Importe			Trab. afectados		
	2001	2002	2003	2001	2002	2003	2001	2002	2003
Actas de liquidación	311	340	379	3.529.437,48	1.366.677,15	916.366,16	1.564	2.315	1.836
Propostas de liquidación	25	31	16	118.839,78	626.741,69	47.238,43	118	108	76
Subtotal	336	371	395	3.648.277,20	1.993.418,84	963.604,59	1.682	2.423	1.912
ORVE	87	78		121.154,11	369.395,43		237	2.040	
Total	423	449	395	3.769.431,31	2.362.814,27	963.604,59	1.919	4.463	1.912

Elaboración propia

(1) Mediación, arbitraje, reunión representantes traballadores ou empresas, advertencia ou recomendación, paralización ou suspensión de traballo, requirimentos, proposta recargo prestacións, outras reclamacións de oficio, consultas e asesoramento, verificación actas controladores laborais, descargos e recursos actas, imputación responsabilidade solidaria seguridade social, imputación responsabilidade concorrencia seguridade e hixiene, sinalamento de bens e obstrucións

Fonte: Inspección de Traballo e Seguridade Social

■ **Cadro 9.31**

Inspección de Traballo e Seguridade Social. Actuacións. Provincia de Ourense. 2001-2003

1. Actuacións	2001	2002	2003
Traballo	740	715	586
Seguridade e hixiene	2.263	1.702	1.962
Emprego e migracións	640	534	364
Seguridade Social	3.651	3.426	3.578
Varios ⁽¹⁾	294	1.776	1.640
ORVE ⁽²⁾	100	198	75
Total	7.688	8.351	8.205

2. Actas de infracción	Nº de actas			Nº infr.	Importe			Trab. afectados		
	2001	2002	2003	2003	2001	2002	2003	2001	2002	2003
Traballo	65	89	45	50	52.537,84	108.612,34	37.957,73	795	903	160
Seguridade e hixiene	207	198	169	218	511.065,43	450.654,04	489.489,30	1.502	1.366	396
Emprego e migracións	14	34	14	24	65.510,50	145.231,20	127.153,43	22	37	24
Seguridade Social	259	166	159	206	170.485,11	188.634,77	125.121,34	543	601	242
Varios	29	23	8	8	11.479,44	7.843,97	5.108,71	147	37	9
Total	574	510	395	506	811.078,32	900.976,32	784.830,51	3.009	2.944	831

3. Expedientes liquidatorios	Nº de actas			Importe			Trab. afectados		
	2001	2002	2003	2001	2002	2003	2001	2002	2003
Actas de liquidación	305	287	154	1.736.478,80	1.911.034,57	415.693,52	1.640	1.736	486
Propostas de liquidación	32	28	50	296.478,41	157.856,25	277.381,97	246	188	218
Subtotal	337	315	204	2.032.957,21	2.068.890,82	693.075,49	1.886	1.924	704
ORVE	98	183	0	680.818,27	570.229,07	0,00	1.336	2.260	0
Total	435	498	204	2.713.775,48	2.639.119,89	693.075,49	3.222	4.184	704

Elaboración propia

(1) Mediación, arbitraje, reunión representantes traballadores ou empresas, advertencia ou recomendación, paralización ou suspensión de traballo, requirimentos, proposta recargo prestacións, outras reclamacións de oficio, consultas e asesoramento, verificación actas controladores laborais, descargos e recursos actas, imputación responsabilidade solidaria seguridade social, imputación responsabilidade concorrencia seguridade e hixiene, sinalamento de bens e obstrucións

Fonte: Inspección de Traballo e Seguridade Social

Cadro 9.32 Inspección de Traballo e Seguridade Social. Actuacións. Provincia de Pontevedra. 2001-2003

1. Actuacións	2001	2002	2003
Traballo	221	2.252	1.407
Seguridade e hixiene	8.427	8.257	6.378
Emprego e migracións	6.087	5.403	4.462
Seguridade Social	27.400	24.542	23.381
Varios ⁽¹⁾	678	736	774
ORVE ⁽²⁾	457	367	265
Total	43.270	41.557	36.667

2. Actas de infracción	Nº de actas			Nº infr.	Importe			Trab. afectados		
	2001	2002	2003		2001	2002	2003	2001	2002	2003
Traballo	106	108	66	77	94.449,84	100.906,49	121.794,08	276	450	839
Seguridade e hixiene	541	516	491	572	10.055.066,35	1.140.051,34	1.346.840,20	2.846	2.581	3.297
Emprego e migracións	31	56	102	281	230.849,64	890.250,78	1.670.877,31	46	151	281
Seguridade Social	959	1.028	962	1.255	625.408,25	674.681,05	593.790,12	2.071	2.128	1.350
Varios	94	110	113	121	103.164,70	129.804,00	148.928,91	124	142	156
Total	1.731	1.818	1.734	2.306	10.483.530,53	2.935.693,66	3.882.230,62	5.363	5.452	5.923

3. Expedientes liquidatorios	Nº de actas				Importe			Trab. afectados		
	2001	2002	2003		2001	2002	2003	2001	2002	2003
Actas de liquidación	524	591	423		11.020.448,22	7.685.934,20	4.202.787,76	5.768	3.242	1.614
Propostas de liquidación	24	15	20		84.410,84	94.634,06	154.312,60	92	110	123
Subtotal	548	606	443		11.104.859,06	7.780.568,26	4.357.100,36	5.860	3.352	1.737
ORVE	457	367	265		1.631.194,00	1.505.465,80	1.457.095,00	6.483	2.780	3.868
Total	1.005	973	708		12.736.053,06	9.286.034,06	5.814.195,36	12.343	6.132	5.605

Elaboración propia

(1) Mediación, arbitraje, reunión representantes traballadores ou empresas, advertencia ou recomendación, paralización ou suspensión de traballo, requirimentos, proposta recargo prestacións, outras reclamacións de oficio, consultas e asesoramento, verificación actas controladores laborais, descargos e recursos actas, imputación responsabilidade solidaria seguridade social, imputación responsabilidade concorrencia seguridade e hixiene, sinalamento de bens e obstrucións

Fonte: Inspección de Traballo e Seguridade Social

10.1. Introducción

Neste apartado, no que se examinan os expedientes de regulación de emprego tramitados e os traballadores afectados polos mesmos, téñense en conta, fundamentalmente, no referido a Galicia, os datos facilitados pola Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais, competente nesta materia; completados con aqueles nos que, a súa competencia, se reserva á Administración Central, segundo os datos publicados polo Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais. Así mesmo, hai que facer constar que a existencia de pacto refírese a aqueles casos en que se chegou a acordo cos representantes legais dos traballadores, non incluíndose, polo tanto, aqueles en que, aínda existindo algún tipo de acordo, este non vincula á autoridade laboral.

As variacións legais fan que se canalicen á vía xudicial posterior; extincións de contratos que antes requirían a autorización administrativa previa, non obstante é interesante o exame dos datos, xa que tódalas suspensións de contratos por causas económicas, técnicas, organizativas ou de produción, ou as derivadas de forza maior canalízanse por esta vía, así como as extincións nos, agora denominados, despedimentos colectivos.

Inclúese tamén neste capítulo ó Fondo de Garantía Salarial (FOGASA) por estar intimamente relacionado coa regulación de emprego.

10.2. Regulación de emprego

No primeiro cadro ofrécese, con datos do Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais, unha visión xeral dos traballadores afectados en Galicia polos efectos dos expedientes de regulación de emprego en base á información subministrada pola Dirección Xeral de Traballo, a Comunidade Autónoma Galega ou as Áreas de Traballo e Asuntos Sociais dependendo da autoridade laboral á que compete a súa resolución. Examinando as cifras pódese ver que é lixeiramente maior o número de traballadores afectados pola extinción de contratos e que os traballadores da provincia de Pontevedra son os máis afectados polos expedientes.

**Traballadores afectados por efecto do expediente.
Galicia.2003**

■ Cadro 10.1

	Extinción	Total ⁽¹⁾
A Coruña	446	738
Lugo	66	141
Ourense	120	146
Pontevedra	476	1.324
Galicia	1.108	2.349

Fonte: Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais
Do resto dos traballadores, 1.065 foron afectados por suspensión e 176 por redución de xornada

No que se refire concretamente ós tramitados pola comunidade autónoma, no cadro de expedientes resoltos (cadro 10.2), a provincia de Pontevedra, en xeral, é a que maior número de expedientes e traballadores afectados reflicte. Obsérvase un maior número de expedientes que teñen acordo que os non pactados aínda que concretamente na provincia da Coruña superan os sen acordo.

Regulación de emprego. Total de expedientes resoltos. Galicia. 2003

■ Cadro 10.2

	Total cadro de persoal	Total expedientes	Autorizados pactados	Autorizados non pactados	Non autorizados	Desistidos	Total trab. afectados
A Coruña	786	92	28	47	7	10	400
Lugo	158	13	9	1	1	2	105
Ourense	160	15	13	1	1	0	121
Pontevedra	2.404	137	67	53	8	9	1.216
Galicia	3.508	257	117	102	17	21	1.842

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

No desglose dos expedientes pola medida autorizada (cadro 10.3), pódese ve-la afectación maioritaria de traballadores nos expedientes pactados e o maior volume de expedientes e traballadores afectados coa consecuencia de suspensión das relacións laborais.

■ Cadro 10.3 Regulación de emprego. Expedientes resoltos segundo a medida autorizada. Galicia. 2003

1. Medida autorizada: suspensión das relacións laborais

	Total expedientes	Exptes. autoriz. pactados	Pactados traballadores	Exptes. autoriz. non pactados	Non pactados traballadores	Total traballadores	Total días afectados
A Coruña	57	19	156	38	119	275	6.818
Lugo	7	7	75	0	0	75	309
Ourense	2	2	26	0	0	26	150
Pontevedra	85	48	407	37	267	674	8.884
Galicia	151	76	664	75	386	1.050	16.161

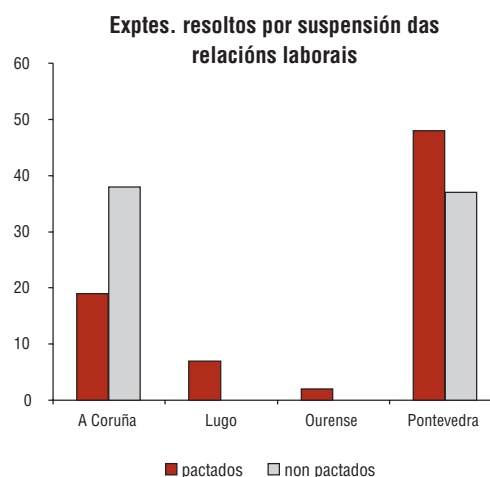
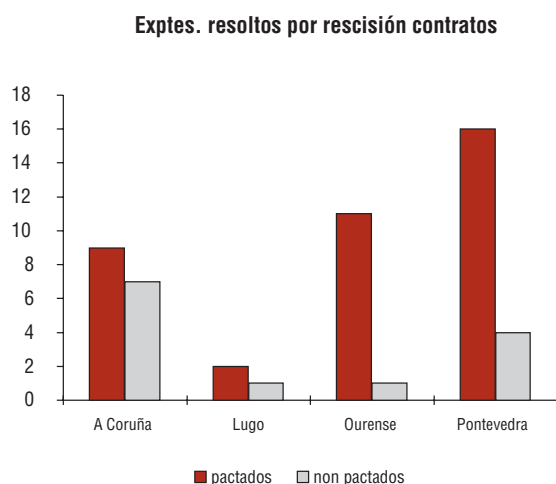
2. Medida autorizada: redución de xornada

	Total exptes.	Exptes. autoriz. pactados	Pactados traballadores	Exptes. autoriz. non pactados	Non pactados traballadores	Total traballadores	Total días redución	Total horas redución
A Coruña	2	0	0	2	2	2	270	35
Lugo	0	0	0	0	0	0	0	0
Ourense	0	0	0	0	0	0	0	0
Pontevedra	15	3	7	12	167	174	3.201	311
Galicia	17	3	7	14	169	176	3.471	346

3. Medida autorizada: rescisión de contratos

	Total exptes.	Exptes. autoriz. pactados	Pactados traballadores	Exptes. autoriz. non pactados	Non pactados traballadores	Total trab. rescisión
A Coruña	16	9	96	7	27	123
Lugo	3	2	28	1	2	30
Ourense	12	11	78	1	17	95
Pontevedra	20	16	341	4	27	368
Galicia	51	38	543	13	73	616

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

10.3. Causas dos expedientes

No capítulo das causas dos expedientes (cadro 10.4), resalta a forza maior como a que dá lugar ó maior número de expedientes e traballadores afectados, maioritariamente na medida de suspensión de contratos. No que se refire á extinción os problemas de tesourería ou financiamento e os de produción son as causas que a maior número de traballadores afectan.

■ Cadro 10.4 **Expedientes resoltos segundo a causa e os traballadores afectados. Por provincias. Galicia. 2003 ⁽¹⁾**

		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	Total
A Coruña	Nº exptes. autorizados	0	0	0	9	0	0	0	0	45	0	0	17	1	3	0	75
	Trab. afectados	0	0	0	122	0	0	0	0	126	0	0	119	10	23	0	400
	Trab. reduc. xornada	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	0	2
	Trab. rescisión	0	0	0	76	0	0	0	0	14	0	0	10	10	13	0	123
	Trab. suspensión	0	0	0	46	0	0	0	0	110	0	0	109	0	10	0	275
Lugo	Nº exptes. autorizados	0	1	0	1	1	1	0	0	2	0	0	3	1	0	0	10
	Trab. afectados	0	9	0	15	8	13	0	0	10	0	0	35	15	0	0	105
	Trab. reduc. xornada	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Trab. rescisión	0	0	0	15	0	13	0	0	2	0	0	0	0	0	0	30
	Trab. suspensión	0	9	0	0	8	0	0	0	8	0	0	35	15	0	0	75
Ourense	Nº exptes. autorizados	0	0	2	3	0	0	0	0	9	0	0	0	0	0	0	14
	Trab. afectados	0	0	22	36	0	0	0	0	63	0	0	0	0	0	0	121
	Trab. reduc. xornada	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Trab. rescisión	0	0	22	10	0	0	0	0	63	0	0	0	0	0	0	95
	Trab. suspensión	0	0	0	26	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	26
Pontevedra	Nº exptes. autorizados	0	0	1	17	0	8	0	0	51	0	0	24	11	8	0	120
	Trab. afectados	0	0	6	324	0	73	0	0	453	0	0	104	36	220	0	1.216
	Trab. reduc. xornada	0	0	0	2	0	0	0	0	166	0	0	0	0	6	0	174
	Trab. rescisión	0	0	6	107	0	23	0	0	20	0	0	10	7	195	0	368
	Trab. suspensión	0	0	0	215	0	50	0	0	267	0	0	94	29	19	0	674
C. Autónoma	Nº exptes. autorizados	0	1	3	30	1	9	0	0	107	0	0	44	13	11	0	219
	Trab. afectados	0	9	28	497	8	86	0	0	652	0	0	258	61	243	0	1.842
	Trab. reduc. xornada	0	0	0	2	0	0	0	0	168	0	0	0	0	6	0	176
	Trab. rescisión	0	0	28	208	0	36	0	0	99	0	0	20	17	208	0	616
	Trab. suspensión	0	9	0	287	8	50	0	0	385	0	0	238	44	29	0	1.050

(1) Explicación das causas:

1. Falta de produtividade
2. Empresas acollidas a decretos de reconversión
3. Quebra, suspensión de pagos, débeda
4. Problemas de tesourería ou financiamento
5. Ruínas ou obras de inmobles
6. Restrición da demanda ou consumo
7. Rescisión de contratos (subcontratistas)
8. Falta de materia prima
9. Forza maior
10. Aplicación medidas económicas
11. Reestruturación de empresas de sectores non afectados por Decretos de Reconversión
12. Técnicas e/ou tecnolóxicas
13. Organizativas
14. De produción
15. Outras

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Empleo e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

10.4. Actividades económicas afectadas

En xeral, a pesca é a actividade que segue provocando, con diferenza, o maior número de expedientes e, en relación directa, afecta a máis traballadores (cadro 10.5), o que dá idea da súa conexión coa forza maior examinada nas causas e en relación cos problemas que atravesa este sector.

■ Cadro 10.5

Actividades económicas: expedientes e traballadores. Por provincias. Galicia. 2003

Cód.	Actividade	A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
		Expt.	Trab.	Expt.	Trab.	Expt.	Trab.	Expt.	Trab.	Expt.	Trab.
1	Agricultura, gandería, caza e servs. relacionados	1	9	0	0	0	0	0	0	1	9
2	Silvicultura, explot. forestais e servs. relacionados	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5	Pesca, acuicultura e servizos relacionados	27	136	6	67	0	0	78	514	111	717
10	Extr. e aglom. antracita, hulla, lignito e turba	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
11	Extr. petróleo e gas natural e servs. relacionados	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
12	Extraccións minerais de uranio e torio	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
13	Extraccións minerais metálicos	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
14	Extr. minerais non metálicos nin enerxéticos	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
15	Industria de produtos alimenticios e bebidas	1	10	0	0	0	0	0	0	1	10
16	Industria do tabaco	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
17	Industria téxtil	0	0	0	0	1	17	2	13	3	30
18	Industria da confección e peletería	1	13	0	0	1	9	1	8	3	30
19	Industria do coiro e do calzado	0	0	0	0	0	0	1	8	1	8
20	Industria da madeira e cortiza (agás mobles)	6	24	0	0	1	13	2	76	9	113
21	Industria do papel	0	0	0	0	0	0	1	12	1	12
22	Edic. artes gráfs. e reprod. soportes gravados	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
23	Coquerías, refino petró., e trat. comb. nucleares	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
24	Industria química	1	18	0	0	0	0	1	7	2	25
25	Fabr. produtos caucho e materias plásticas	0	0	0	0	1	10	1	125	2	135
26	Fabr. doutros produtos minerais non metálicos	0	0	0	0	0	0	1	6	1	6
27	Metalurxia	1	13	0	0	0	0	0	0	1	13
28	Fabr. prods. metáls., agás maquirar. e equipo	0	0	0	0	0	0	1	9	1	9
29	Inds. construc. maquinaria e equipo mecánico	0	0	0	0	0	0	1	20	1	20
30	Fabr. máquinas oficina e equipos informáticos	0	0	0	0	0	0	2	3	2	3
31	Fabricación de maquinaria e material eléctrico	0	0	0	0	8	46	0	0	8	46
32	Fabr. mater. electrón., radio, TV e comunicacións	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
33	Fabr. eq. e instr. cirúrx. prec., ópt. e relojería	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
34	Fabr. vehíc. motor, remolques e semiremolques	0	0	0	0	0	0	1	14	1	14
35	Fabricación doutro material de transporte	3	51	0	0	0	0	7	271	10	322
36	Fabr. mobles; outras indus. manufactureiras	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
37	Reciclaxe	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
40	Prod. e distr. en. electr., gas, vapor e auga quente	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
41	Captación, depuración e distribución de auga	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
45	Construción	0	0	0	0	0	0	1	8	1	8
50	Venda, rep. vehíc. motor, venda miúdo comb.	1	1	1	15	0	0	0	0	2	16
51	Com. por xunto e interm., agás vehíc. motor	11	18	0	0	0	0	2	23	13	41
52	Com. miúdo, agás vehíc. motor, repar. domés.	10	20	2	15	0	0	6	12	18	47
55	Hostalería	6	23	1	8	1	10	2	8	10	49
60	Transporte terrestre: transporte por tubos	0	0	0	0	1	16	2	30	3	46
61	Transporte marítimo, de cabotaxe e interior	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
62	Transporte aéreo e espacial	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
63	Activs. anexas ós transportes: axencias de viaxes	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
64	Correos e telecomunicacións	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
65	Interm. financ., agás seguros e plans pensións	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
66	Seguros e plans pensións, agás S.S. obrigatoria	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
67	Activs. auxiliares e intermediación financeira	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
70	Actividades inmobiliarias	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
71	Alugueiro de maquin. e equipo sen operario	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
72	Actividades informáticas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
73	Investigación e desenvolvemento	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
74	Outras actividades empresariais	1	8	0	0	0	0	4	22	5	30
75	Admón. Pública, Defensa e S.S. obrigatoria	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
80	Educación	5	56	0	0	0	0	1	7	6	63
85	Activs. sanitarias e veterinarias, servs. sociais	0	0	0	0	0	0	1	19	1	19
90	Actividades de saneamento público	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
91	Actividades asociativas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
92	Activs. recreativas, culturais e deportivas	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
93	Actividades diversas de servizos persoais	0	0	0	0	0	0	1	1	1	1
95	Fogares que empregan persoal doméstico	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
99	Organismos extraterritoriais	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Total		75	400	10	105	14	121	120	1.216	219	1.842

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Expedientes Tramitados na DXRRLL. 2003

■ Cadro 10.6

	Nº expedientes
Recursos de alzada	9
Informes Exp. Administración Central	23
Total	32

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Empleo e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

10.5. Evolución experimentada

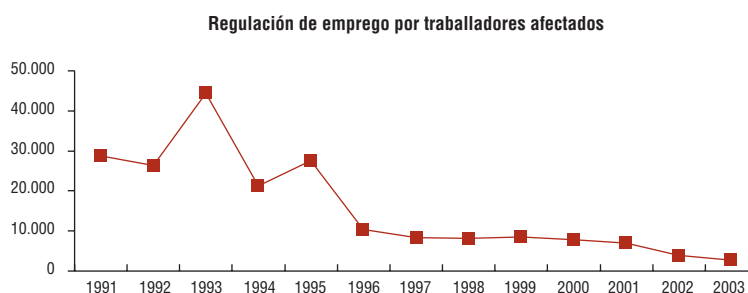
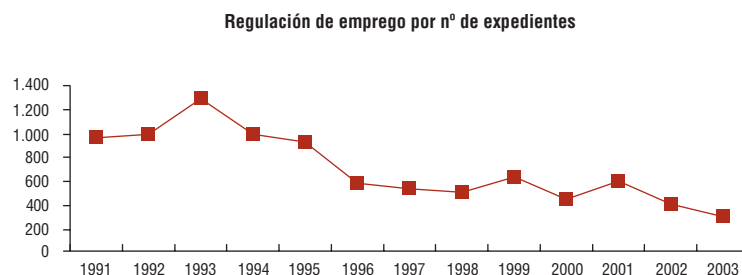
As consideracións apuntadas ó comezo deste capítulo impiden extraer conclusións na evolución dos expedientes de regulación de emprego dada a variación normativa, aínda que unha observación simple dos últimos anos (cadro 10.7), sen entrar na súa análise, reflicte unha clara diminución en relación cos inmediatamente anteriores, tanto no número de expedientes como nos traballadores afectados por eles.

Evolución dos expedientes de regulación de emprego autorizados e traballadores afectados. Galicia. 1991-2003

■ Cadro 10.7

	Nº expedientes	Traballadores afectados
1991	978	28.370
1992	1.007	26.019
1993	1.312	43.968
1994	1.006	20.995
1995	943	27.260
1996	588	10.030
1997	543	8.005
1998	508	7.900
1999	642	8.247
2000	453	7.505
2001	608	6.599
2002	407	3.533
2003	301	2.349

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

10.6. O Fondo de Garantía Salarial

A información que aquí se ofrece refírese ás prestacións económicas satisfeitas polo Fondo de Garantía Salarial. Ditas prestacións teñen fundamentalmente dúas finalidades:

■ Garantir ós traballadores por conta allea o percibo dos salarios e as indemnizacións pendentes de pago como consecuencia dos desequilibrios patrimoniais das empresas, nos casos de insolvencia declarada e recoñecida xudicialmente, suspensión de pagos, quebra, forza maior ou concurso de acredores. Estas circunstancias deben ser recoñecidas pola sentenza ou resolución da autoridade laboral, nos supostos de indemnización, ou por acta de conciliación ou sentenza de recoñecemento, nos supostos de salarios.

■ Aboar o 40 por cento das indemnizacións legais que correspondan ós traballadores derivadas do despedimento colectivo ou despedimento por causas obxectivas nas empresas de menos de vintecinco traballadores, segundo se establece no art. 33.8 do Estatuto dos traballadores.

As principais disposicións legais vixentes durante o período de referencia dos datos son as seguintes: Real decreto 505/1985, do 6 de marzo, polo que se establece a natureza, organización e funcionamento do Fondo de Garantía Salarial; Real decreto legislativo 1/1995, do 24 de marzo, polo que se aproba o Texto refundido da lei do Estatuto dos Traballadores.

Os datos proceden da estatística que elabora o Fondo de Garantía Salarial en base ós expedientes tramitados por dito organismo e que publica, mensualmente, na súa publicación.

As prestacións “por insolvencia” inclúen o importe das indemnizacións e dos salarios pendentes de pagamento motivados por declaración de insolvencia das

empresas, suspensión de pagamentos, quebra, concurso de acredores e forza maior así como os salarios de tramitación acordados pola xurisdición competente.

As prestacións “por regulación” inclúen, unicamente, os supostos derivados do artigo 33.8 do Estatuto dos traballadores, é dicir, as indemnizacións correspondentes ó 40 por cento da indemnización legal que corresponda ós traballadores de empresas de menos de vinte e cinco traballadores nos casos de despedimento colectivo e despedimento por causas obxectivas derivadas da necesidade de amortizar postos de traballo fundada en causas económicas, técnicas, organizativas ou de produción; en ámbolos supostos, o Fondo faise cargo de ditas prestacións sen necesidade de declaración de insolvencia das empresas.

Nos casos de despedimento colectivo e despedimento por causas obxectivas en empresas de máis de vinte e cinco traballadores, o Fondo unicamente intervéen cando posteriormente se declara a insolvencia das empresas; en consecuencia, as cantidades satisfeitas en ditos supostos inclúense no apartado “por insolvencia”.

Os datos dos cadros 10.8 e 10.10 permítenos observar que o importe total das prestacións económicas, aboadas en 2003 en Galicia é de 14.512,0 (2002: 17.361,3) miles de euros, o que representa un 7,89% do total de España (220.596,7). De tales importes o 90,35% ten a súa causa na insolvencia empresarial, en tanto que un 9,64% teñen a súa orixe na regulación de emprego. Do total das prestacións acordadas en Galicia derivadas da insolvencia (13.112,0 euros) un 40,80% serviron para aboar salarios debidos e garantidos, en tanto que o 59,20 do aboado, o foi por indemnizacións.

O cadro 10.9 infórmanos, así mesmo, do número de empresas afectadas e de traballadores beneficiarios do FOGASA. En 2003, o número de empresas foron 1657 (2002: 1.301) e o número de traballadores 4.713 (en 2001: 4.581).

Os cadros que seguen, informan con maior detalle doutros indicadores desagregados (cadros 10.11 e 10.12).

Importe das prestacións acordadas polo FOGASA. Por provincias. Galicia/España. 2002-2003

■ Cadro 10.8

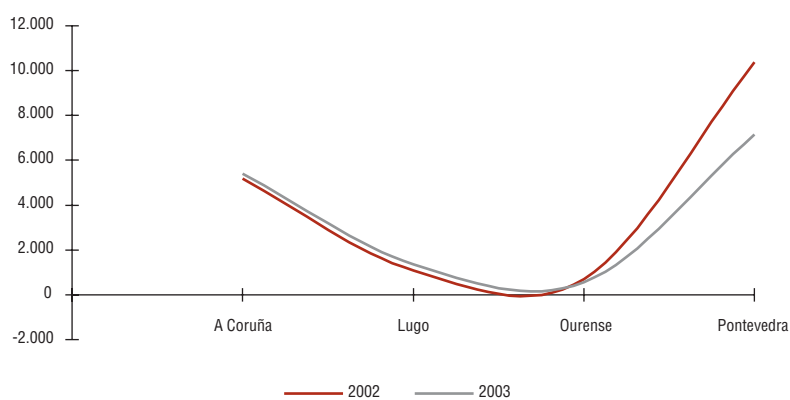
	Valores absolutos ⁽¹⁾		Variacións sobre ano anterior					
	2002	2003	Absolutas ⁽¹⁾			Relativas ⁽²⁾		
			2001	2002	2003	2001	2002	2003
A Coruña	5.189,4	5.422,6	-2.338,1	1.696,6	233,3	-40,1	48,6	4,5
Lugo	1.082,2	1.376,1	360,2	-72,1	294,0	45,4	-6,2	27,2
Ourense	698,9	560,1	-378,8	32,1	-138,7	-36,2	4,8	-19,9
Pontevedra	10.390,9	7.153,2	-1.034,8	6.168,6	-3.237,7	-19,7	146,1	-31,2
Galicia	17.361,4	14.512,0	-3.391,5	7.825,2	-2.849,1	-26,2	82,1	-16,4
España	220.005,7	220.596,7	-13.978,7	5.162,1	591,0	-6,1	2,4	0,3

(1) Datos en miles de euros

(2) Datos en porcentaxes

Fonte: Secretaría Xeral Técnica do Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais. Subdirección Xeral de Estatísticas Sociais e Laborais. Anuario de Estatísticas Laborais e de Asuntos Sociais

Evolución dos valores absolutos dos importes das prestacións

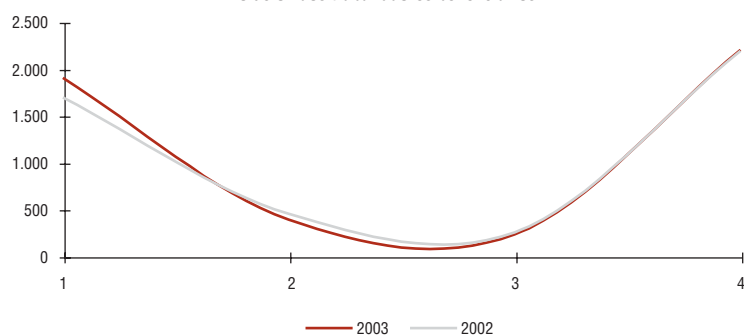
**Empresas afectadas e traballadores beneficiarios do FOGASA.
Pola causa da prestación e provincias. Galicia/España. 2002-2003**

■ Cadro 10.9

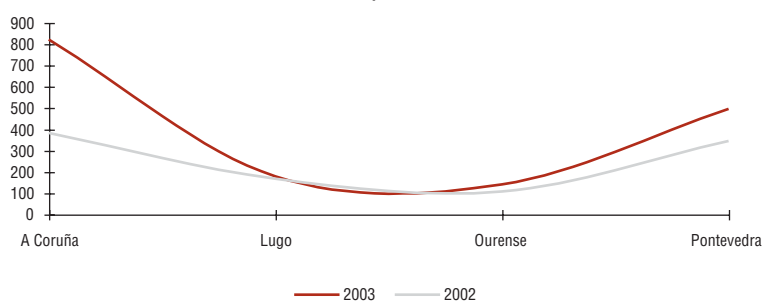
	Total				Por insolvencia				Por regulación			
	Empresas		Traballadores		Empresas		Traballadores		Empresas		Traballadores	
	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003	2002	2003
A Coruña	563	826	1.690	1.896	389	618	1.291	1.512	174	208	399	384
Lugo	206	184	450	386	172	153	325	331	34	31	125	55
Ourense	136	147	253	232	113	113	208	172	23	34	45	60
Pontevedra	396	500	2.188	2.199	350	428	2.018	2.015	46	72	170	184
Galicia	1.301	1.657	4.581	4.713	1.024	1.312	3.842	4.030	277	345	739	683
España	27.195	29.803	73.538	76.260	18.889	21.084	56.438	58.203	8.306	8.719	17.100	18.057

Fonte: Secretaría Xeral Técnica do Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais. Subdirección Xeral de Estatísticas Sociais e Laborais. Anuario de Estatísticas Laborais e de Asuntos Sociais

Evolución dos traballadores beneficiarios

Evolución das empresas afectadas

**Evolución do importe das prestacións acordadas polo FOGASA.
Pola causa e provincias. Galicia / España. 2003**

■ Cadro 10.10

	Total	Prestacións por insolvencia			Prestacións por regulación
		Subtotal	Salarios	Indemnizacións	
A Coruña	5.422,7	4.646,9	2.230,5	2.416,4	775,8
Lugo	1.376,1	1.232,9	628,1	604,8	143,2
Ourense	560,1	432,0	281,7	150,3	128,1
Pontevedra	7.153,1	6.800,2	2.209,6	4.590,6	352,9
Galicia	14.512,0	13.112,0	5.349,9	7.762,1	1.400,0
España	220.596,6	189.763,8	95.975,3	93.788,5	30.832,8

Datos en miles de euros

Fonte: Secretaría Xeral Técnica do Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais. Subdirección Xeral de Estatísticas Sociais e Laborais. Anuario de Estatísticas Laborais e de Asuntos Sociais

**Evolución do importe das prestacións acordadas polo FOGASA.
Por insolvencia e provincias. Galicia/España. 2002-2003**

■ Cadro 10.11

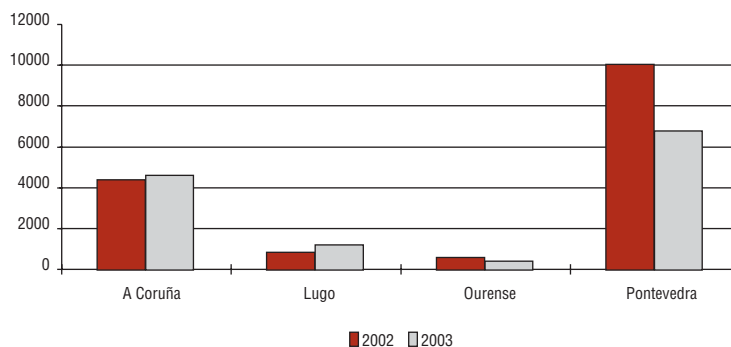
	Valores absolutos ⁽¹⁾		Variacións sobre ano anterior					
			Absolutas ⁽¹⁾			Relativas ⁽²⁾		
	2002	2003	2001	2002	2003	2001	2002	2003
A Coruña	4.410,6	4.646,9	-2.196,5	1.315,1	236,2	-41,5	42,5	5,4
Lugo	875,5	1.232,9	391,5	875,5	357,4	57,0	-18,8	40,8
Ourense	617,5	432,0	-378,8	617,5	-185,5	-40,5	11,2	-30,0
Pontevedra	10.096,5	6.800,2	-1.043,7	10.096,5	-3.296,3	-20,8	153,7	-32,6
Galicia	16.000,2	13.112,0	-3.227,5	7.291,4	-2.888,2	-27,0	83,7	-18,1
España	191.166,7	189.763,9	-11.788,1	1.504,2	-1.402,9	-5,9	0,8	0,7

(1) Datos en miles de euros

(2) Datos en porcentaxes

Fonte: Secretaría Xeral Técnica do Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais. Subdirección Xeral de Estatísticas Sociais e Laborais. Anuario de Estatísticas Laborais e de Asuntos Sociais

Evolución dos valores absolutos. 2002-2003

**Evolución do importe das prestacións acordadas polo FOGASA.
Por regulación e provincias. Galicia/España. 2002-2003**

■ Cadro 10.12

	Valores absolutos ⁽¹⁾		Variacións sobre o ano anterior					
			Absolutas ⁽¹⁾			Relativas ⁽²⁾		
	2002	2003	2001	2002	2003	2001	2002	2003
A Coruña	778,7	775,8	-141,6	778,7	-3,0	-26,3	96,0	-0,4
Lugo	206,7	143,2	-31,3	206,7	-63,4	-29,3	174,1	-30,7
Ourense	81,3	128,1	0,0	81,3	46,8	0,0	-26,9	57,5
Pontevedra	294,4	352,9	8,9	294,4	58,5	3,8	21,0	19,9
Galicia	1.361,1	1.400,0	-164,0	1.361,1	38,9	-16,5	64,5	2,9
España	28.839,0	30.832,8	-2.190,6	3.658,0	1.993,9	-8,0	14,5	6,9

(1) Datos en miles de euros

(2) Datos en porcentaxes

Fonte: Secretaría Xeral Técnica do Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais. Subdirección Xeral de Estatísticas Sociais e Laborais. Anuario de Estatísticas Laborais e de Asuntos Sociais

11.1 Introducción

A previsión social ante situacións individuais e familiares de necesidade artículase mediante sistemas de protección social que amparan ós cidadáns e ás súas familias ante continxencias como a estabilidade no emprego, a enfermidade, a incapacidade e a morte.

Os sistemas de protección social dos modernos estados constitúen tamén un enorme mecanismo económico-social que promove a evolución das sociedades e o equilibrio territorial, e orixina un importante efecto de redistribución das rendas que comporta un valor de solidariedade que é, sen dúbida, o aspecto máis característico desta, xa que coas súas realizacións vén a atender necesidades de contido individual e social impoñendo sacrificios ós mozos respecto dos vellos; ós sans respecto dos enfermos; ós ocupados respecto dos que se atopan en situación de desemprego; ós vivos respecto dos falecidos; ós que non teñen cargas familiares respecto dos que as teñen e ós de actividades económicas en auxe respecto dos sectores deprimidos.

No noso país podemos contempla-la protección social distinguindo dous grandes apartados: dunha parte, as pensións e prestacións do sistema de Seguridade Social vinculadas ó contrato de traballo ou ó desempeño dunha actividade por conta propia que constitúen a rama contributiva do sistema, e doutra, a cobertura asistencial que abrangue xunto coas pensións non contributivas da Seguridade Social e a Renda de Integración Social (RISGA), as derivadas da Lei de integración social do minusválido (LISMI) e as prestacións a extinguir do Fondo de Asistencia Social (FAS).

Xunto a estas dúas vertentes haberá que engadir unha terceira conformada pola previsión complementaria, que como sinala a Constitución (artigo 41, último inciso) é libre e, polo tanto, non é obxecto de tratamento neste informe.

O modelo actual da Seguridade Social en España, que arrancando dos anos sesenta do pasado século, perfecciónase e consolídase nos setenta, e que ten como expresión máis significativa a Constitución Española, en concreto o seu artigo 41 impón “ós poderes públicos o mantemento dun réxime público de Seguridade Social para tódolos cidadáns que garanta a asistencia e prestacións sociais ante situacións de necesidade, especialmente no caso de desemprego...”, complementado coas imposicións a ditos poderes públicos das obrigas específicas de protección social á familia (artigo 39.1), así como ós fillos e ás nais (artigo 39.2), realizar unha política de previsión e tratamento dos diminuídos físicos, sensoriais e psíquicos (artigo 49), ademais de garantir, mediante pensións adecuadas e periodicamente actualizadas a suficiencia económica para os cidadáns da terceira idade.

A Seguridade Social vén de experimentar nestes últimos anos importantes modificacións nas prestacións. En efecto, a partir de 1991 introdúcese no sistema as pensións non contributivas e, en 1995, créase a figura da incapacidade temporal como unha síntese das de incapacidade laboral transitoria (ILT) e a invalidez provisional, que desaparecen integrándose na nova figura. Así mesmo, desvincúlase da incapacidade temporal a continxencia de maternidade, que adquire categoría autónoma, cunha cobertura do 100 por 100 da base reguladora.

O Pleno do Congreso dos Deputados aprobou, o 6 de abril de 1995, coa práctica unanimidade da Cámara, o Informe de la Ponencia para el análisis de los problemas estructurales del Sistema de la Seguridad Social y de las principales reformas que deberán acometerse, máis coñecido como “Pacto de Toledo” que representa o consenso político en torno ás liñas de futuro do sistema de pensións no noso país. O pacto, aínda que de contido xenérico, representa o compromiso sólido no mantemento e consolidación do actual sistema de protección social garantindo a súa viabilidade futura a través da adopción de medidas -o pacto contempla 15 recomendacións- que permitan a súa adaptación constante ás novas realidades e retos que se poidan presentar.

O 9 de outubro de 1996 subscríbese polo presidente do Goberno e os secretarios xerais de Comisións Obreiras e da Unión Xeral de Traballadores o *Acuerdo sobre consolidación y racionalización del sistema de la Seguridad Social* que, con vixencia ata 2000, senta as bases sobre as que se deberán desenvolver as recomendacións do Pacto de Toledo, acordo que tivo a súa plasmación na Lei 24/1997, do 15 de xullo, que contempla as seguintes medidas: 1) A separación financeira da Seguridade Social; 2) A constitución de reservas; 3) O establecemento gradual dun único tope de cotización para tódalas categorías profesionais; 4) A introducción de maiores elementos de contribución e proporcionalidade no acceso e determinación da contía das pensións de

xubilación e, coa finalidade de establecer unha maior seguridade xurídica na determinación das pensións de invalidez, prevese a elaboración dunha lista de enfermidades; 5) A mellora do tempo de duración das pensións de orfandade; 6) As melloras das contías das prestacións mínimas na súa contía inferior de viuvez; 7) O establecemento da revalorización automática das pensións, en función da variación dos prezos, a través da fórmula estable contida, de forma permanente, na propia LXSS; e 8) Previsión do desenvolvemento legal do tope de cobertura das pensións como forma de introduci-los elementos da seguridade xurídica e financeira.

A Lei 39/1999, de 5 de novembro, para promover a conciliación da vida familiar e laboral das persoas traballadoras establece entre outras medidas unha nova prestación dentro da acción protectora da Seguridade Social, a de risco durante o embarazo co obxecto de protexer a saúde da muller traballadora.

O 9 de abril de 2001 asinou polo goberno do Estado coa central sindical Comisións Obreiras, a CEOE e a CEPYME un novo acordo sobre a mellora e o desenvolvemento do sistema de protección social que no referente ás pensións contempla como principais acordos:

1) En materia de xubilación:

- A eliminación do requisito do comezo a cotizar antes de 1967 para ter dereito á xubilación anticipada: o dereito ó retiro anticipado estendese ós maiores de 61 anos de idade que contén como mínimo con 30 anos de cotización e que leven 6 meses no paro. Xunto a isto establécese un novo coeficiente reductor anual en función dos anos cotizados que vai desde o 6% para os que acrediten 40 ou máis anos ata o 8% de 30 a 31 anos.
- Establecemento de medidas de xubilación parcial que posibiliten a compatibilidade entre o percibo dunha pensión e o desenvolvemento de actividades laborais.

Ditos acordos implementáronse normativamente no Real decreto–Lei 16/2001, de 27 de decembro de 2001, de medidas para o establecemento dun sistema de xubilación gradual e flexible.

2) En materia de prestacións de morte e supervivencia:

- A base reguladora das pensións de viuvez sube do 45% no 2001 ó 52% na actualidade: 2004. No ano 2002 estableceuse no 46%. Para persoas con cargas familiares elevarase ata o 70%, sempre que a pensión constituía a principal ou única fonte de ingresos e que a contía total dos seus ingresos non superen o previsto en cada exercicio económico para o recoñecemento dos complementos por mínimos.
- Elevación a 22 anos a idade máxima para percibi-la pensión de orfandade con carácter xeral e ata os 24 anos cando faleceran os dous proxenitores.

Ámbalas dúas medidas plasmáronse normativamente no Real decreto 1465/2001, do 27 de decembro, de modificación parcial do réxime xurídico das prestacións de morte e supervivencia.

3) Compromiso de aumento das pensións mínimas de xubilación e viuvez de menores de 65 anos e as non concorrentes do extinguido SOVI.

4) Inclusión na acción protectora dos autónomos, dos autónomos do especial agrario e dos de traballadores do mar, da prestación de incapacidade total cualificada –maiores de 55 anos-.

Ademais establécense acordos sobre:

Dotación anual do fondo de reserva: -unha mensuralidade do importe total das pensións máis a parte proporcional das pagas extraordinarias-, chegando a dita contía a finais do ano 2004.

Establecemento dun prazo non superior a doce anos para levar a cabo a separación de fontes con respecto ó financiamento do complemento de mínimos.

E por último mantense o período de cálculo da pensión de xubilación que de acordo co previsto actualmente irá aumentando ata 15 anos no 2003 e nese ano as partes asinantes comprométense a toma-las medidas oportunas para a adopción da “forma máis idónea para o cálculo das prestacións”.

O Congreso dos Deputados aprobou o 2 de outubro de 2003 un **informe da Comisión non permanente do Pacto de Toledo** no que como acordos máis importantes apóstase por ampliar os anos de cálculo da coantía da pensión de xubilación-na actualidade 15 anos- sen especificar cántos, recomendándose así mesmo que a idade de xubilación real: 63 anos se aproxime a legal: 65 e que o prazo para que o complemento de mínimos sexa asumido polos presupostos xerais do estado, é dicir se desvinculen dos ingresos por cuotas da Seguridade Social, sexa de cinco anos e non doce como estaba previsto.

11.2. Pensións contributivas da Seguridade Social: aspectos xerais

As pensións contributivas da Seguridade Social, é dicir, as que dan dereito a unha prestación en virtude dunha cotización previa, outorgan rendas, xeralmente vitalicias e proporcionais ós ingresos na vida activa, a aqueles que cesan nesta, sempre que reúnan os requisitos esixidos para o seu recoñecemento, entre eles, e con carácter xeral, a alta ou situación asimilada á alta, e ter cubertos uns determinados períodos mínimos de cotización, agás no caso de accidentes.

As pensións móvense en canto a súa contía entre uns topes máximos e mínimos nos que os seus montantes teñen periodicidade anual. Son revalorizadas tamén anualmente en función do correspondente IPC previsto para ese ano, e nas derivadas de accidente de traballo ou enfermidade profesional incrementanse nun 30% ou 50%, segundo a súa gravidade, cando a lesión se producira como consecuencia de infracción de medidas de seguridade e hixiene no traballo, recaendo a responsabilidade de dito recargo directamente sobre o empresario infractor.

Galicia constitúe unha das comunidades autónomas con máis alta porcentaxe de pensionistas, que representan, en 2003, o 24,83% da poboación total do censo. Durante os últimos anos acrecentouse a tendencia ó aumento da devandita porcentaxe, pasando en números absolutos dos 481.247, en 1985; ós 683.200, en 2003, (cadro 11.1), incrementándose nestes dazaoito anos en 201.953 o número de pensións, fronte ós 245.100 novos cotizantes á Seguridade Social entre ámbalas dúas datas.

Evolución das pensións do Sistema da Seguridade Social. Por provincias. Galicia/España. 1985/1990/1995-2003

■ Cadro 11.1

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
1985	Nº	161,3	100,7	88,4	130,8	481,2	5.396,6
	Promedio	159,34	148,20	149,78	156,74	154,54	171,52
1990	Nº	189,1	111,8	98,5	125,9	525,3	6.102,1
	Promedio	246,69	220,36	221,41	236,60	234,09	267,23
1995	Nº	217,8	120,9	106,5	175,4	620,5	6.966,1
	Promedio	343,18	298,06	296,20	333,96	323,80	382,57
1996	Nº	223,8	121,7	107,6	178,6	631,7	7.110,2
	Promedio	361,33	313,33	310,76	351,15	340,68	403,70
1997	Nº	229,9	122,7	108,6	182,0	643,7	7.279,3
	Promedio	375,08	324,11	320,68	364,73	353,30	420,19
1998	Nº	234,6	123,5	109,1	184,8	652,0	7.410,7
	Promedio	384,65	333,32	329,29	376,95	364,52	435,01
1999	Nº	239,0	124,0	109,5	187,5	660,0	7.509,3
	Promedio	394,59	339,66	335,39	383,89	371,33	443,27
2000	Nº	243,3	124,2	109,8	190,1	667,4	7.598,9
	Promedio	418,63	358,57	353,99	408,65	394,06	471,30
2001	Nº	247,0	124,2	110,2	192,5	673,9	7.677,9
	Promedio	454,20	388,53	382,97	445,14	427,95	512,97
2002	Nº	250,0	123,8	110,3	194,9	679,0	7.745,8
	Promedio	478,1	409,1	402,7	471,6	451,5	541,9
2003	Nº	252,5	123,5	110,2	197,0	683,2	7.819,5
	Promedio	502,8	428,7	421,5	497,9	475,0	571,7

Elaboración propia
Números en miles. Medias anuais
Promedio en euros, a decembro de cada ano
Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais e INSS

Relación activos/pasivos

A relación activos/pasivos do sistema da Seguridade Social constitúe un bo indicador do fluxo traballo-prestacións públicas nun espazo xeográfico determinado e vén a medir con bastante exactitude o grao de subsidiación deste. No cadro 11.2 inclúense os datos a nivel provincial, galego e do conxunto do Estado. Na provincia de Ourense (ver informes anteriores) o número de pensionistas supera xa, desde 1989, ó de traballadores cotizantes en activo, e na de Lugo desde 1992. O importante aumento que se produce no número de afiliados á Seguridade Social en 1998, 1999

e, aínda que en menor medida no período 2000-2003 provoca un cambio na tendencia dos datos globais de Galicia dos anos precedentes, nos que se viña producindo un incremento maior de pasivos ou perceptores de pensións que de activos ou cotizantes.

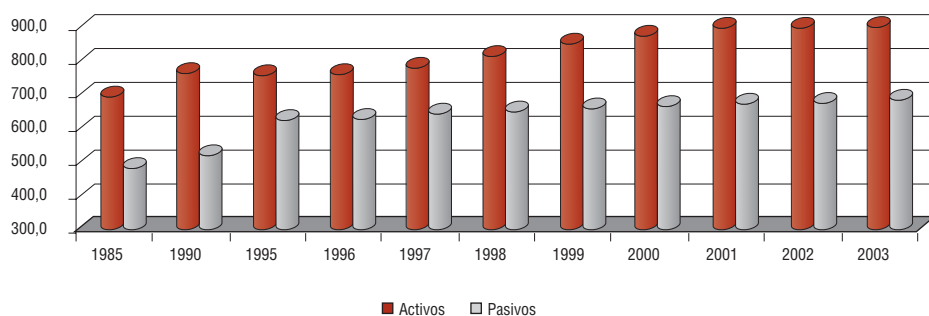
**Relación de activos/pasivos na Seguridade Social.
Galicia/España. 1985/1990/1995-2003**

■ Cadro 11.2

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
1985						
Activos	265,4	120,8	93,6	222,2	702,0	10.561,8
Pasivos	161,3	100,7	88,4	130,8	481,2	5.396,6
1990						
Activos	301,2	116,4	95,7	255,6	768,9	12.513,9
Pasivos	189,1	118,0	98,5	125,9	525,3	6.102,1
1995						
Activos	306,1	108,8	90,0	253,2	758,2	12.307,6
Pasivos	217,8	120,9	106,5	175,4	620,5	6.966,1
1996						
Activos	309,9	107,8	90,1	257,3	765,2	12.506,0
Pasivos	223,8	121,7	107,6	178,6	631,7	7.110,2
1997						
Activos	316,7	108,7	91,0	265,9	782,4	12.932,1
Pasivos	229,9	122,7	108,6	182,0	643,2	7.279,3
1998						
Activos	330,5	111,1	93,2	279,5	814,3	13.591,0
Pasivos	234,6	123,5	109,1	184,8	652,0	7.410,7
1999						
Activos	346,7	114,8	96,1	293,6	851,2	14.344,9
Pasivos	239,0	124,0	109,5	187,5	660,0	7.509,3
2000						
Activos	357,3	117,3	98,2	307,4	880,1	15.062,9
Pasivos	243,3	124,2	109,8	190,1	667,4	7.598,9
2001						
Activos	369,0	118,6	99,6	317,1	904,3	15.649,9
Pasivos	247,0	124,2	110,2	192,5	673,9	7.677,9
2002						
Activos	377,5	119,3	100,7	326,3	923,9	16.126,3
Pasivos	250,0	123,8	110,3	194,9	679,0	7.745,8
2003						
Activos	388,0	121,5	101,9	335,7	947,1	16.613,6
Pasivos	252,5	123,5	110,2	197,0	683,2	7.819,5

Elaboración propia
Número de persoas en miles. Medias anuais
Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

Evolución dos activos e pasivos en Galicia

A porcentaxe en Galicia da relación de activos/pasivos do sistema da Seguridade Social é, en 2003, de 1,39 activos por cada pasivo –947.100 traballadores en alta fronte ós 683.200 pensionistas-, sendo dita porcentaxe no total de España do 2,12%, producíndose o mesmo que nos cinco anos precedentes e a diferenza da tendencia dos anos anteriores, un incremento en 2003 maior na proporción en favor dos activos, tanto en España como na comunidade galega. Nas provincias de Ourense e Lugo en 2003 aumentan os traballadores afiliados e prodúcese a unha diminución dos pasivos, situándose a proporción en 1,02% pensionistas por cada activo en Lugo, e 1,08% pasivos por cada afiliado en Ourense.

Nas catro provincias galegas prodúcese en 2003 un aumento significativo do número de cotizantes, moi por riba do incremento de pensionistas, lixeiramente superior ó ano precedente, sendo especialmente salientable en Pontevedra e na Coruña. En efecto, os afiliados sitúanse, en 2003 na cifra de 388.000 na provincia da Coruña e 335.700 en Pontevedra, cun aumento de 10.500 cotizantes na primeira e preto de case 9.400 na segunda, con respecto a 2002, e os pasivos sitúanse en 252.500 na Coruña e 197.000 en Pontevedra, cun aumento sobre 2001 de 2.500 na primeira e de 2.100 na segunda.

Altas iniciais e baixas

As altas iniciais de pensións contributivas (cadro 11.3) recollen o número de ditas prestacións ás que se lle recoñece o dereito por primeira vez, sen incluí-las altas por traslado de provincias; doutra banda, as baixas (cadro 11.4) representan o número de baixas de pensións contributivas (por falecemento, por perda do dereito ou incomparecencia ó cobro durante catro meses consecutivos). Comparando ámbolos dous cadros, ata 1997, como pode apreciarse consultando informes de anos anteriores, nas pensións de xubilación prodúcese en Galicia máis altas iniciais que baixas, o que implica polo peso numérico das mesmas un incremento considerable do total das pensións nese tempo. En 1992 primeiro ano na serie que se contempla nos cadros, as altas das pensións de xubilación en Galicia superan amplamente ás baixas (18.237 novas altas fronte a 13.160 baixas), pero en 1998 as baixas comencan a superar ás altas iniciais, reproducíndose con maior amplitude entre 1999 e 2002. No ano 2003 orixínanse 19.500 baixas fronte a 14.210 altas iniciais no conxunto de Galicia. As altas de viuvez, 10.118, en 2003 continúan superando con bastante diferenza ás baixas –7.728 en dito

**Altas iniciais de pensións contributivas. Por provincias.
Galicia/España. 1992/ 1998-2003 ⁽¹⁾**

■ Cadro 11.3

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
Xubilación	1992	7.138	3.472	3.153	4.564	18.237	224.138
	1998	7.473	2.879	2.646	5.105	18.103	211.462
	1999	7.381	2.839	2.618	4.980	17.818	196.338
	2000	7.181	2.815	2.631	5.244	17.871	207.478
	2001	6.629	2.649	2.451	5.191	16.920	197.892
	2002	6.331	2.478	1.899	4.823	15.531	187.753
	2003	5.572	2.140	1.965	4.533	14.210	190.574
Invalidez	1992	2.113	2.099	1.133	2.592	7.937	92.172
	1998	2.561	1.134	875	2.237	6.807	86.406
	1999	2.940	1.030	1.204	1.914	7.088	82.510
	2000	2.933	980	1.224	1.923	7.060	78.257
	2001	2.795	838	1.219	2.015	6.867	80.929
	2002	2.821	852	1.056	2.183	6.912	79.853
	2003	2.796	904	1.190	1.334	6.224	85.825
Viuvez	1992	3.257	1.743	1.460	2.338	8.798	116.692
	1998	3.711	1.788	1.619	2.735	9.853	123.064
	1999	3.883	1.803	1.586	2.882	10.154	127.629
	2000	3.986	1.807	1.601	2.930	10.324	126.546
	2001	3.673	1.620	1.464	2.733	9.490	119.188
	2002	3.670	1.876	1.481	2.853	9.880	117.110
	2003	3.879	1.760	1.568	2.911	10.118	129.160
Orfandade e en favor de familiares	1992	693	262	254	733	1.942	22.864
	1998	1.010	300	359	838	2.507	34.524
	1999	1.132	337	381	903	2.753	37.029
	2000	1.181	349	338	946	2.814	34.979
	2001	990	241	258	839	2.328	30.015
	2002	1.205	296	328	1.002	2.831	36.296
	2003	919	340	338	741	2.338	30.055
Total	1992	13.201	7.576	6.000	10.227	37.004	455.866
	1998	14.755	6.101	5.499	10.915	37.270	455.456
	1999	15.336	6.009	5.789	10.679	37.813	443.506
	2000	15.281	5.951	5.794	11.043	38.069	447.260
	2001	14.087	5.348	5.392	10.778	35.605	428.024
	2002	14.027	5.502	4.764	10.861	35.154	421.012
	2003	13.166	5.144	5.061	10.519	33.890	435.614

Elaboración propia

(1) Non incluídos os datos relativos ó Réxime de Traballadores do Mar

A partir de novembro de 1997 as pensións de invalidez permanente de beneficiarios de 65 anos e máis, agás do SOVI figuran incluídas nas de xubilación

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

Baixas de pensións contributivas. Por provincias. Galicia/España. 1992/ 1998-2003 ⁽¹⁾

Cadro 11.4

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
Xubilación	1992	5.032	2.779	2.643	2.706	13.160	142.039
	1998	6.829	3.727	3.535	5.159	19.250	209.859
	1999	7.158	3.931	3.643	5.253	19.985	219.514
	2000	6.884	3.852	3.513	5.263	19.512	211.881
	2001	6.703	3.759	3.345	4.866	18.673	205.607
	2002	6.580	3.942	3.476	5.038	19.036	211.886
	2003	7.015	3.883	3.406	5.196	19.500	217.146
Invalidez	1992	1.426	1.909	1.005	1.828	6.168	65.547
	1998	720	387	345	745	2.197	28.109
	1999	813	402	283	736	2.234	27.672
	2000	738	345	328	722	2.133	26.462
	2001	740	238	293	673	1.944	25.365
	2002	716	250	335	667	1.968	24.426
	2003	755	240	314	639	1.948	24.809
Viuvez	1992	1.728	1.060	885	1.103	4.776	64.972
	1998	2.448	1.241	1.039	1.832	6.560	85.211
	1999	2.630	1.355	1.166	1.876	7.027	91.078
	2000	2.527	1.435	1.215	1.955	7.132	89.271
	2001	2.610	1.342	1.247	1.850	7.049	88.250
	2002	2.661	1.457	1.258	2.031	7.407	93.781
	2003	2.904	1.455	1.313	2.056	7.728	99.434
Orfandade e en favor de familiares	1992	603	182	186	540	1.511	21.228
	1998	427	97	142	397	1.063	16.008
	1999	454	128	169	449	1.200	16.545
	2000	905	274	297	669	2.145	28.323
	2001	1.107	317	321	995	2.740	34.336
	2002	625	167	186	483	1.461	18.795
	2003	924	280	283	850	2.337	29.729
Total	1992	8.789	5.930	4.719	6.177	25.615	293.786
	1998	10.424	5.452	5.061	8.133	29.070	339.187
	1999	11.055	5.816	5.261	8.314	30.446	354.809
	2000	11.054	5.906	5.353	8.609	30.922	355.937
	2001	11.160	5.656	5.206	8.384	30.406	353.558
	2002	10.582	5.816	5.255	8.219	29.872	348.888
	2003	11.598	5.858	5.316	8.741	31.513	371.118

Elaboración propia

(1) Non incluídos os datos relativos ó Réxime de Traballadores do Mar

A partir de novembro de 1997 as pensións de invalidez permanente de beneficiarios de 65 anos e máis, agás do SOVI, figuran incluídas nas de xubilación

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

ano-. Na serie dos datos anuais (ver informes anteriores), as cifras de altas e baixas de orfandade, tenden a unha paridade en 1996; en 1997 aumentan moi considerablemente a proporción a favor das altas e en 1998 e 1999 chegan a representar máis do dobre, se ben no ano 2000 o incremento substancial das baixas volve a aproximar ámbolos parámetros, no 2001 as baixas en número de 2.740 superan amplamente o número das altas iniciais (2.328), no 2002 as altas (2.831) volven a representar practi-

camente o dobre das baixas (1.461) e en 2003 iguálanse practicamente o número das altas: 2.338 coas baixas: 2337. Referente ás prestacións de invalidez, despois de se produciren máis baixas que altas en 1997, 1998 e 1999, como consecuencia da drástica redución motivada pola inclusión dos pensionistas de máis de 65 anos como titulares de pensións de xubilación, as baixas de ditas pensións, tanto en Galicia como no resto do Estado, experimentan unha substancial diminución de máis das dúas terceiras partes, no caso galego, redución que se mantén no ano 2000 a 2002, e tamén no 2003 con só 1.948 baixas fronte ás 6.224 altas iniciais en dito ano.

O número total das altas iniciais de pensións en 2003 diminúen en Galicia pasando de 35.154 no ano anterior ás 33.890 do 2003, aumentando sen embargo lixeiramente en España o número das altas iniciais. A diminución no número das pensións iniciais prodúcese nas provincias da Coruña, Lugo e Pontevedra, aumentando en Ourense. Por prestacións só increméntanse as de viuvez, diminuindo en pequenas cantidades o resto.

Pontevedra pasa a ser, fronte ó pasado ano en que era A Coruña, a demarcación onde é máis acusada a diferenza entre altas e baixas -10.519 fronte a 8.741- e a continuación A Coruña, nas provincias de Lugo e Ourense a relación é dun certo equilibrio entre ámbolos dous parámetros -con maior número de baixas que altas iniciais na provincia de Ourense-. Prodúcese, en 2003, a nivel galego e en cómputo interanual, unha lixeira diminución das altas iniciais e un lixeiro incremento das baixas, manténdose un maior número de altas que de baixas de pensións.

Promedio das pensións

No cadro 11.5, contéplase o número de pensións e o termo medio do importe destas por comunidades autónomas. Do total dos 7.819.500 pensionistas españois, Galicia, con 683.200, representa o 8,74%, unha porcentaxe superior -máis de dous puntos- en relación coa que existe referente ó total da poboación. O cadro 11.6 contempla a evolución do importe mensual medio das pensións na comunidade autónoma desde 1985 e pode observarse que desde o citado ano, no que a diferenza do importe das pensións promedio de Galicia respecto á media española era de 2.500 pesetas (15,02 euros), ata os 91,61 euros de 2003, prodúcese ano tras ano unha maior diferenza na contía, permanecendo invariable en todo este tempo como a comunidade autónoma con menor importe medio de pensións. O feito explícase fundamentalmente polo importante volume das pensións do réxime especial agrario, en xeral moito máis baixas que as do réxime xeral ou de autónomos.

Pensións con complemento a mínimo

Os beneficiarios do Sistema da Seguridade Social, na súa modalidade contributiva, con pensión inferior a mínima sempre que non perceban ingresos de capital ou de traballo persoal ou que percibíndoos non excedan da contía que anualmente o Goberno estableza- para o ano 2004: 5.915,49 euros- terán dereito a percibir os complementos necesarios para acadar a contía mínima das pensións.

Así mesmo terán dereito o **complemento de cónxuxe a cargo** aqueles pensionistas con pensión inferior a prevista anualmente polo Goberno en cada unha das mesmas para esta modalidade, cando non superen a contía fixada anualmente, para 2004 os 6.900,49 euros.

■ Cadro 11.5

Pensións do Sistema de Seguridade Social. Por comunidades autónomas. 1990/ 2000-2003

	1990		2000		2001		2002		2003	
	Nº	Promedio ⁽¹⁾	Nº	Promedio ⁽¹⁾	Nº	Promedio ⁽¹⁾	Nº	Promedio ⁽¹⁾	Nº	Promedio ⁽¹⁾
Andalucía	938,0	252,8	1.199,3	437,4	1.213,3	461,6	1.227,1	480,5	1.242,9	504,7
Aragón	223,2	272,3	260,0	482,0	260,9	509,3	261,5	532,2	262,1	560,5
Asturias	240,5	319,6	283,2	575,1	284,5	606,3	283,9	628,2	283,4	661,5
Baleares	121,2	244,4	146,8	426,6	148,5	450,0	149,8	469,2	150,9	493,9
Canarias	151,4	258,7	201,3	444,5	205,3	468,9	209,5	487,9	213,8	512,7
Cantabria	101,3	274,9	120,0	486,9	120,5	515,4	121,1	537,1	121,5	566,3
C. A Mancha	257,4	256,3	312,4	433,4	314,6	457,0	316,1	475,4	318,1	499,1
C. León	479,3	263,4	561,9	455,4	563,6	480,9	565,1	501,1	565,5	526,4
Cataluña	1.071,4	270,1	1.335,1	484,4	1.349,8	511,8	1.362,1	535,3	1.376,4	564,5
C. Valenciana	597,5	245,2	739,4	432,3	748,9	456,7	757,2	476,2	767,0	501,1
Extremadura	158,8	245,0	192,9	405,3	194,2	462,2	195,2	442,3	196,2	463,1
Galicia	552,2	234,1	667,4	394,1	673,9	415,5	679,0	432,4	683,2	454,4
Madrid	581,5	306,9	790,4	558,6	801,6	591,4	812,9	616,8	825,1	649,4
Murcia	159,1	245,9	194,7	420,6	196,8	443,8	198,8	461,8	201,4	485,0
Navarra	79,0	286,4	99,8	514,2	101,2	545,9	102,4	570,9	104,0	602,6
País Vasco	331,4	320,8	423,8	594,5	429,3	529,3	432,9	655,5	436,2	691,2
A Ríoxa	48,0	256,8	56,6	452,1	57,1	478,6	57,3	499,1	57,6	524,4
Ceuta e Melilla	11,0	288,6	13,8	504,0	13,9	532,9	14,0	555,2	14,0	583,1
España	6.102,1	267,2	7.598,9	468,2	7.677,9	497,9	7.745,8	518,9	7.819,5	546,0

Elaboración propia

Números en miles. Medias anuais

Promedio, en euros, a decembro de cada ano

(1) Redondeado en centos

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais e INSS

■ Cadro 11.6

Evolución do importe medio das pensións do Sistema da Seguridade Social. Por comunidades autónomas. 1985/1989/1996-2003

	1985	1989	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Andalucía	159,87	222,37	376,83	391,26	403,88	416,50	437,54	461,60	480,45	504,65
Aragón	171,29	239,20	412,90	429,12	444,75	459,17	482,01	509,31	532,17	560,54
Asturias	200,74	284,28	492,23	513,87	532,50	549,93	575,17	606,27	628,19	661,45
Baleares	158,67	217,57	364,81	379,24	392,46	405,08	426,72	450,01	469,24	493,89
Canarias	164,68	229,59	384,65	399,07	412,29	424,31	444,75	468,90	487,94	512,67
Cantabria	174,29	243,41	414,10	431,53	447,75	463,98	486,82	515,40	537,14	566,34
C. A Mancha	161,67	225,38	374,43	388,25	400,27	412,29	433,33	456,97	475,43	499,05
C. León	164,68	230,19	391,26	406,89	420,71	433,93	455,57	480,94	501,05	526,41
Cataluña	171,89	239,20	413,50	430,93	446,55	461,58	484,42	511,83	535,33	564,48
C. Valenciana	155,66	216,36	370,22	385,25	399,07	411,69	432,13	456,73	476,17	501,13
Extremadura	153,86	215,76	353,40	364,81	375,63	385,85	405,08	426,20	442,30	463,14
Galicia	153,26	207,95	340,77	353,40	364,81	375,63	394,26	415,45	432,38	454,43
Madrid	189,92	280,07	476,00	497,04	515,67	533,10	558,34	591,44	616,75	649,37
Murcia	159,87	217,57	363,01	376,83	389,46	401,48	420,71	443,84	461,75	485,04
Navarra	176,70	251,22	433,33	452,56	469,99	487,42	513,87	545,89	570,90	602,61
País Vasco	195,93	280,67	502,45	526,49	546,92	566,15	540,31	629,29	655,51	691,17
A Ríoxa	159,87	226,58	387,65	402,68	417,10	430,93	451,96	478,55	499,06	524,40
Ceuta e Melilla ⁽¹⁾	177,90	254,23	436,33	455,57	468,79	481,41	504,25	532,85	555,21	583,13
España	168,28	236,80	403,88	420,11	435,13	448,96	468,19	497,89	518,89	546,04

Elaboración propia

Datos en euros. Medias anuais de 1985 e1989; a decembro de 1996 a 2003

(1) Media de ámbalas dúas cidades autónomas

Fonte: INSS

Na pensión de viuvez entenderase por **cargas familiares** a convivencia do beneficiario con fillos menores de 26 anos ou maiores incapacitados (deben acreditar un grao de minusvalía igual ou superior ó 33%) , os menores de 18 anos acollidos, cando a renda do conxunto da unidade familiar dividida polo número de membros que a compoñen non supere en cómputo anual o 75% do salario mínimo interprofesional, excluída a parte proporcional de dúas pagas extraordinarias.

Cadro 11.7

Pensións con complemento a mínimo. Galicia a xullo de 2003

	Incapacidade permanente		Xubilación		Viuvez		Orfandade		F. Familiares		Total	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
A Coruña	522	2,32	64.844	41,85	23.100	35,79	4.158	48,38	1.079	58,01	93.703	37,11
Lugo	307	3,49	35.205	42,65	6.121	21,34	1.580	58,24	375	61,07	43.588	35,33
Ourense	490	5,73	36.192	49,52	7.160	28,57	1.404	57,45	777	76,18	46.023	41,78
Pontevedra	534	2,76	46.387	38,95	17.090	34,44	3.433	47,31	988	60,58	68.432	34,70
Galicia	1.853	3,13	182.628	42,50	53.471	31,85	10.575	50,34	3.219	62,81	251.746	36,86
España	20.549	2,57	1.341.435	29,13	832.978	39,52	115.385	42,54	18.595	44,36	2.328.942	29,76

Fonte: Informe económico-financieiro Orzamentos Xerais do Estado para 2004

Cadro 11.8

Porcentaxe de pensións con complemento a mínimos por comunidades autónomas. Xullo 2003

	I. permanente	Xubilación	Viuvez	Orfandade	F. Familiares	Total
Extremadura	5,56	49,24	65,55	61,51	58,68	50,52
C. A Mancha	4,21	43,35	62,80	52,14	53,55	45,75
Galicia	3,13	42,50	31,85	50,34	62,81	36,86
Canarias	2,32	34,40	49,82	51,81	56,50	36,32
Andalucía	2,94	36,53	48,12	51,62	46,89	35,64
C. León	3,32	33,25	46,31	49,22	48,77	35,11
C. Valenciana	2,62	31,31	44,74	42,27	43,96	32,65
A Ríoxa	2,30	29,69	47,93	44,50	36,62	32,04
Murcia	2,59	31,69	43,46	50,28	51,33	31,56
Aragón	2,38	28,09	44,92	37,71	40,48	30,92
Media	2,57	29,13	39,52	42,54	44,36	29,76
Navarra	1,88	25,61	43,76	32,65	44,14	28,33
Ceuta	2,09	19,92	40,36	52,49	39,19	27,32
Baleares	2,01	27,25	32,15	36,42	37,10	25,74
Melilla	2,70	19,43	37,86	48,74	40,91	25,24
Cantabria	1,83	22,30	27,87	36,97	39,37	22,48
Cataluña	1,99	21,68	29,59	30,35	32,46	21,91
Asturias	1,68	22,10	24,75	34,14	31,32	20,99
Madrid	2,00	16,38	31,78	28,20	27,28	20,11
Pais Vasco	1,32	13,53	26,54	25,44	26,79	16,47

Fonte: Informe económico-financieiro Orzamentos Xerais do Estado para 2004

No cadro 11.7 contéplase o número de pensións cos complementos a mínimo e co tanto por cento do total, por tipos de prestacións. Como pode observarse tanto en orfandade como en favor de familiares máis da metade das pensións recoñecidas en Galicia benefíciáanse deste complemento, en xubilación o número de pensións é de 182.628, é dicir o 42,50% e no total de pensións preto do 37%. Por comunidades autónomas (cadro 11.8) Galicia constitúe en porcentaxe a terceira comunidade detrás de Estremadura e Castela a Mancha.

Análise por réximes

O acordo sobre consolidación e racionalización do sistema da Seguridade Social, e o acordo para a mellora e o desenvolvemento do sistema de protección social do 9 de abril de 2001 que desenvolven o Pacto de Toledo, prevén unha simplificación da estrutura do sistema, reconducíndoo cara a existencia de só dous réximes: un de conta allea, no que se incluírán os activos da Minería do Carbón, Empregados do Fogar e conta allea do Mar e Agrario, e outro o Réxime de Autónomos. Iso sen dúbida provocará cambios importantes, tanto na cotización deses colectivos especiais - aínda que se manteñan algunhas peculiaridades-, como con respecto a unha equiparación efectiva das prestacións da Seguridade Social. Para a realización dos estudos e preparación das correspondentes medidas lexislativas tomouse como horizonte a pasada lexislatura, prevíndose a súa implantación na presente, plasmándose o compromiso de incluír para os traballadores por conta propia a incapacidade total cualificada no Real decreto 463/2003, do 25 de abril.

Segundo nos mostra o cadro 11.9, os 250.500 pensionistas do Réxime Agrario a diferenza de anos anteriores xa non representan o maior número de pensionistas de Galicia xa que o Réxime Xeral con 260.500 supérao, se ben constitúen o 16,42% do total de pensionistas agrarios de España (cadro 11.10).

En 2003 prodúcese, ó igual que os sete anos anteriores, un descenso no número de pensións do Réxime Especial Agrario en Galicia, neste caso, en 4.900 persoas. Como apuntabamos en informes anteriores, en 1994 prodúcese unha inflexión no crecemento continuo de pensionistas agrarios de moitos anos anteriores, e comeza a ser maior; se ben moi paulatinamente, o número das pensións que causan baixa que o número de novos pensionistas.

Desde o punto de vista dos datos que proporciona a Seguridade Social, Galicia é a comunidade autónoma española que sufriu un proceso de transformación máis importante con respecto á configuración da súa poboación activa nestes últimos anos, pasando de representa-los activos do Réxime Especial Agrario o 29,29% da poboación en alta en 1985, ó 6,83% en 2003, moi por debaixo de poboacións como Andalucía ou Estremadura e cerca xa da media española do 6,79%. A impresionante diminución do colectivo agrario cotizante nestes últimos anos desembocou, en gran medida, na xubilación ou a invalidez, se ben, as pequenas diminucións dos últimos anos parecen indicar que o proceso vai remitindo na súa intensidade.

Como consecuencia do proceso que apuntabamos, o número de pensionistas do Réxime Agrario constitúe o continxente máis numeroso das provincias de Lugo e Ourense, mentres que na Coruña e Pontevedra as pensións do Réxime Xeral a partir de 1994 e, xa nos sucesivos, superan ás do Réxime Agrario.

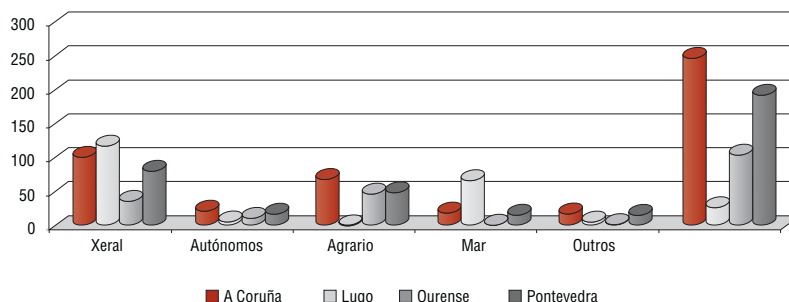
**Evolución do número de pensións polos principais réximes.
Por provincias. Galicia 1996-2003**
■ Cadro 11.9

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
Xeral	1996	83,6	25,4	31,7	66,6	207,4
	1997	87,9	26,8	33,5	69,6	217,8
	1998	91,3	27,8	35,0	72,3	226,4
	1999	94,5	28,7	36,3	74,5	234,1
	2000	97,6	29,5	37,4	76,8	241,4
	2001	100,3	30,1	38,4	79,0	247,7
	2002	102,7	30,8	39,4	81,2	254,0
	2003	105,2	31,5	40,3	83,5	260,5
Autónomos	1996	19,5	9,0	8,6	14,1	51,1
	1997	20,4	9,2	8,8	14,8	53,3
	1998	21,3	9,5	9,1	15,4	55,3
	1999	22,2	9,8	9,4	16,1	57,5
	2000	23,4	10,0	9,7	16,8	59,9
	2001	24,5	10,3	10,1	17,5	62,4
	2002	25,6	10,5	10,6	18,2	64,8
	2003	26,6	10,7	10,9	18,8	67,0
Agrario	1996	78,5	78,0	59,2	57,8	273,5
	1997	78,5	77,5	58,2	57,2	271,4
	1998	78,4	76,9	57,0	56,6	268,8
	1999	78,0	76,1	55,9	55,9	265,9
	2000	77,6	75,2	54,8	55,1	262,7
	2001	77,1	74,3	53,8	54,5	259,6
	2002	76,1	73,1	52,5	53,7	255,4
	2003	74,9	71,8	51,0	52,7	250,5
Mar	1996	21,2	2,1	0,1	18,7	42,1
	1997	22,0	2,2	0,1	19,1	43,3
	1998	22,4	2,2	0,1	19,5	44,2
	1999	22,8	2,2	0,1	19,9	45,0
	2000	23,3	2,3	0,1	20,3	45,9
	2001	23,6	2,3	0,1	20,6	46,7
	2002	24,0	2,4	0,1	21,1	47,5
	2003	24,2	2,4	0,6	21,4	48,1
Outros	1996	21,0	7,2	8,0	21,4	57,6
	1997	21,1	7,0	8,0	21,3	57,5
	1998	21,2	7,1	7,9	21,0	57,3
	1999	21,5	7,2	7,8	21,1	57,5
	2000	21,4	7,2	7,8	21,1	57,5
	2001	17,8	7,2	7,5	18,5	51,0
	2002	21,5	7,1	7,8	20,8	57,3
	2003	21,5	7,1	7,3	20,7	56,6
Total	1996	223,8	121,7	107,6	178,6	631,7
	1997	229,9	122,7	108,6	182,0	643,2
	1998	234,6	123,5	109,1	184,8	652,0
	1999	239,0	124,0	109,5	187,5	660,0
	2000	243,3	124,2	109,8	190,1	667,4
	2001	247,0	124,1	110,2	192,5	673,9
	2002	250,0	123,8	110,3	194,9	679,0
	2003	252,5	123,5	110,2	197,0	683,2

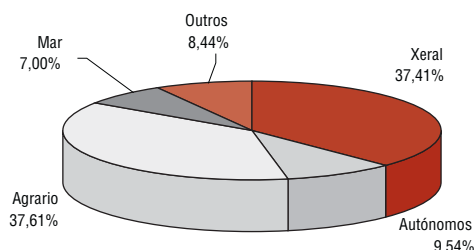
 Elaboración propia
Medias anuais en miles

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

Pensións por réximes e provincias en 2003

Pensións por réximes en Galicia en 2002

A provincia de Lugo, con 71.800 pensionistas agrarios, supera a Pontevedra e Ourense, con 52.700 e 51.000 respectivamente, e ten só 3.100 pensionistas menos que A Coruña, dobrando amplamente a cifra das pensións do Réxime Xeral.

As pensións do Réxime Xeral da Seguridade Social, en número de 260.500, experimentan unha subida de 6.500 con respecto ó ano anterior; se ben seguen a representar tan só un 5,97% do total español correspondente ó citado réxime. As provincias de Lugo e Ourense, con 31.500 e 40.300 pensións, respectivamente, representan conxuntamente tan só o 27,56% dos perceptores de pensións do Réxime Xeral en Galicia.

As 67.000 pensións galegas do Réxime Especial de Traballadores Autónomos, en 2003, constitúen un 7,23% do total español correspondente a dito réxime, practicamente a porcentaxe do total da poboación galega, con respecto á de España. O peso porcentual do Réxime de Autónomos, con respecto ó total das pensións galegas é do 9,81%, por debaixo da media española, do 11,84 %.

A provincia da Coruña, con 26.600 pensións do Réxime Especial de Autónomos en 2003, ten algo máis do dobre que as de Lugo e Ourense -10.700 e 10.900, respectivamente-. A provincia de Pontevedra, con 18.800 perceptores en 2003, representa o 28,1% dos pensionistas do Réxime de Autónomos en Galicia.

Galicia é a comunidade autónoma con maior número absoluto de pensionistas do Réxime Especial do Mar, dobrando amplamente a Andalucía que ocupa o segundo lugar. Os 48.100 pensionistas deste réxime, en Galicia, representan o 37 % do total español, radicados fundamentalmente na provincia da Coruña, 24.200, e a de Pontevedra, 21.400.

■ Cadro 11.10
Evolución do número de pensións polos principais réximes. Por comunidades autónomas. 1990/1995/2000-2003

	Réxime Xeral						Autónomos					
	1990	1995	2000	2001	2002	2003	1990	1995	2000	2001	2002	2003
Andalucía	367,2	481,6	574,4	585,1	596,0	607,6	77,0	96,2	116,0	119,5	123,1	126,7
Aragón	96,6	124,0	140,4	142,2	143,9	146,1	26,9	30,7	33,7	34,3	34,9	35,3
Asturias	82,7	103,6	118,5	120,6	121,3	122,4	18,6	23,0	26,8	27,6	28,4	28,9
Baleares	54,5	68,6	78,4	82,2	83,7	85,2	14,2	19,0	21,7	22,4	23,1	23,8
Canarias	66,9	89,6	109,0	116,3	120,1	124,5	11,9	16,0	20,5	21,4	22,4	23,4
Cantabria	47,5	58,1	64,1	65,9	66,7	67,6	10,2	11,9	13,2	13,4	13,7	13,9
C. A Mancha	84,5	114,7	134,6	140,8	143,5	146,8	31,8	36,2	40,2	41,0	41,8	42,5
C. León	159,7	207,5	235,3	243,5	247,3	251,1	55,3	64,0	71,6	73,0	74,5	75,5
Cataluña	626,5	758,9	867,8	881,2	893,2	908,1	126,5	152,4	171,8	175,7	179,3	182,6
C. Valenciana	273,6	349,1	417,1	426,7	435,7	445,8	59,5	70,8	83,1	85,8	88,3	91,1
Extremadura	47,6	68,0	80,9	82,3	83,6	85,1	17,2	19,8	22,2	22,7	23,1	23,5
Galicia	146,9	197,2	241,4	247,7	254,0	260,5	40,1	49,2	59,9	62,4	64,8	67,0
Madrid	402,1	511,8	589,8	599,0	608,2	618,2	57,6	70,4	82,0	84,4	87,0	89,7
Murcia	56,5	71,8	86,7	88,6	90,5	92,7	16,9	20,5	24,0	24,6	25,3	26,1
Navarra	36,6	47,3	56,6	58,0	59,3	61,0	10,0	11,4	12,7	13,0	13,3	13,6
País Vasco	197,5	250,3	285,9	291,0	294,3	298,1	35,2	41,8	48,0	49,4	50,8	51,9
A Ríoxa	20,1	26,4	30,1	30,7	31,1	31,6	6,2	7,2	7,9	8,0	8,1	8,2
Ceuta	3,4	4,3	4,7	4,7	4,7	4,8	0,7	0,9	1,0	1,0	1,0	1,0
Melilla	2,6	3,4	3,7	3,7	3,8	3,8	1,0	1,3	1,5	1,5	1,6	1,6
España	2.773,1	3.536,1	4.134,0	4.210,2	4.281,0	4.360,8	617,1	742,4	857,5	881,1	904,5	926,5

	Agrario						Mar					
	1990	1995	2000	2001	2002	2003	1990	1995	2000	2001	2002	2003
Andalucía	326,1	344,3	359,7	361,3	362,7	364,9	18,5	21,0	22,4	22,4	22,4	22,5
Aragón	61,9	60,2	53,4	54,3	53,2	51,9	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Asturias	58,7	59,9	56,8	55,9	54,7	53,4	5,0	5,3	5,2	5,2	5,1	5,1
Baleares	30,2	29,4	26,1	25,5	24,8	24,1	2,9	3,1	3,2	3,2	3,2	3,1
Canarias	37,9	38,1	37,7	37,6	37,4	36,7	9,3	10,4	10,9	11,0	11,0	11,0
Cantabria	26,3	26,9	25,4	25,0	24,6	24,0	3,6	3,9	4,0	4,0	4,1	4,1
C. A Mancha	112,0	113,3	108,8	107,5	105,8	103,9	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
C. León	185,5	186,7	177,7	175,1	172,0	168,2	0,1	0,2	0,3	0,3	0,3	0,3
Cataluña	123,5	123,2	116,0	114,5	112,1	109,7	8,7	9,0	9,1	9,1	9,1	9,0
C. Valenciana	142,7	143,4	139,8	138,6	136,8	134,9	8,6	9,1	9,2	9,1	9,1	9,0
Extremadura	77,0	77,4	74,9	74,5	73,9	73,2	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1
Galicia	271,5	275,1	262,7	259,6	255,4	250,5	33,9	40,9	45,9	46,7	47,5	48,1
Madrid	29,0	26,3	23,1	22,4	21,7	21,1	1,2	1,4	1,4	1,4	1,4	1,4
Murcia	51,7	54,5	56,5	56,4	56,3	56,2	1,8	1,9	2,0	2,0	2,1	2,0
Navarra	20,5	20,5	19,6	19,3	19,0	18,6	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
País Vasco	29,0	28,1	25,6	25,0	24,3	23,6	11,7	13,1	13,4	13,5	13,5	13,4
A Ríoxa	12,7	12,6	11,6	11,4	11,4	11,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,1
Ceuta	—	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,6	0,6	0,6	0,5	0,5	0,5
Melilla	—	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,3	0,3	0,3	0,3	0,3	0,4
España	1.596,3	1.620,3	1.577,6	1.563,8	1.545,9	1.525,9	106,4	120,5	128,3	129,1	129,7	130,0

Elaboración propia

Medias anuais en miles

A suma de cada un dos epígrafes non coincide necesariamente con exactitude co total de España ó empregar cantidades reducidas

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

Ingresos e gastos

O sistema de protección social nítrese basicamente dos ingresos da Seguridade Social e das contribucións do Estado.

O acordo sobre consolidación e racionalización do sistema da Seguridade Social e o máis recente de mellora e desenvolvemento do sistema de protección social seguindo as pautas do Pacto de Toledo, contemplan a separación e clasificación das fontes de financiamento do sistema de protección social, de tal xeito que de forma gradual se tenda a que, a partir de 2000, a acción protectora, na súa modalidade universal: asistencia sanitaria, servizos sociais (agás os de accidentes de traballo e enfermidades profesionais), pensións non contributivas, complementos de mínimos de pensións contributivas e prestacións familiares por fillo a cargo, se financien mediante contribucións do Estado, mentres que as prestacións contributivas -basicamente as prestacións derivadas do contrato de traballo máis o gasto de xestión e de funcionamento dos servizos-, pasen a ser financiadas con cargo ás cotizacións das pensións obrigatorias, ademais do importe das cantidades recadadas en concepto de recargos, sancións, así como rendas e intereses patrimoniais. Neste sentido, xa desde o orzamento da Seguridade Social de 2000 contéplase que a totalidade dos Servizos Sociais do IMSERSO e Protección Familiar se financien con aportación do Estado, e para os complementos de mínimos determínanse as sucesivas aportacións do Estado ata o financiamento total de ditos complementos, cun compromiso temporal de non superar 5 anos desde 2004.

No cadro 11.11 contéplanse as contías da recadación de cotas da Seguridade Social por réximes, que ascenden en Galicia a 3.904,41 millóns de euros, en 2003; unha cifra lixeiramente superior ó ano anterior; e que reflicte un pequeno aumento na recadación nas catro provincias galegas.

O Réxime Xeral representa o 69,68% da recadación de cotas e nun sistema de reparto como o da Seguridade Social española -os activos actuais financian ós pensionistas-, debe supli-las carencias da escasa recadación dos outros réximes, que ademais como o caso do Agrario cunha tan alta porcentaxe de pensionistas na Comunidade Autónoma Galega -o 36,67%- representa só o 2,32% do total da recadación de cotas da Seguridade Social.

Os gastos das pensións en Galicia reflíctense no cadro 11.12 xunto cos pagos por subsidios, e no cadro 11.13 especificase o abono das prestacións por réximes. En 2003 pagáronse por prestacións da Seguridade Social en Galicia 4.889,42 millóns de euros, das que 4.580,28 millóns de euros corresponderon a pagos de pensións, a contía do total de ámbalas dúas é notablemente superior á de 2003, producíndose un aumento nas catro provincias galegas. Na provincia da Coruña, con 1.873,43 millóns de euros é onde se produce o maior volume de pagos en pensións e representa o 38,32 % do total do mesmo en Galicia. En subsidios, no ano 2003 a provincia da Coruña con 127,64 millóns de euros é tamén onde prodúcense máis pagos seguida da de Pontevedra con máis de 118 millóns.

Ó Réxime Xeral van destinadas prestacións por importe de 2.347,14 millóns de euros-, case o 50% do importe total dos pagos. O abono de prestacións derivadas do Réxime Agrario representan a parte máis importante dos pagos da Seguridade Social na provincia de Lugo e algo menos co Réxime Xeral en Ourense. No cómputo galego os gastos do Réxime Agrario constitúe o 25,55% do total dos pagos.

■ Cadro 11.11

Recadación de cotas da Seguridade Social. Por réximes e provincias. Galicia. 1996-2003

		R. Xeral	Agrario	Autónomos	Mar	Emp. Hogar	Outros	Total
1996	A Coruña	680,29	35,26	119,76	18,05	6,51	139,67	999,54
	Lugo	238,58	33,78	37,50	5,85	1,73	3,80	321,25
	Ourense	152,13	12,65	38,38	0,01	1,72	33,44	238,33
	Pontevedra	524,34	20,58	100,15	39,97	4,49	112,57	802,10
	Galicia	1.070,99	81,69	195,64	23,91	9,96	176,91	1.559,11
1997	A Coruña	727,95	33,27	131,35	20,72	6,87	147,52	1.067,68
	Lugo	247,97	36,25	44,95	6,43	1,83	3,66	341,08
	Ourense	229,02	13,01	41,18	0,01	1,89	0,34	285,44
	Pontevedra	559,22	18,81	104,20	40,52	4,51	120,11	847,38
	Galicia	1.764,15	101,34	321,69	67,67	15,10	271,64	2.541,58
1998	A Coruña	776,75	35,34	143,44	22,31	7,15	159,74	1.144,73
	Lugo (1)	174,19	35,93	43,51	6,22	1,93	3,51	265,29
	Ourense	261,37	14,47	48,22	0,02	2,21	0,34	326,63
	Pontevedra	600,24	18,73	112,84	43,28	4,76	0,05	779,91
	Galicia	1.812,55	104,47	348,02	71,83	16,04	163,65	2.516,56
1999	A Coruña	844,56	34,55	155,67	23,52	7,26	182,31	1.247,88
	Lugo	289,40	38,52	47,82	10,65	2,01	0,94	389,35
	Ourense	303,93	13,95	51,68	0,02	2,39	0,38	372,34
	Pontevedra	718,19	19,23	125,64	44,35	5,11	0,07	912,58
	Galicia	2.156,08	106,25	380,80	78,55	16,77	183,71	2.922,14
2000	A Coruña	844,56	34,55	155,67	23,52	7,26	182,31	1.247,88
	Lugo	289,40	38,52	47,82	10,65	2,01	0,94	389,35
	Ourense	303,93	13,95	51,68	0,02	2,39	0,38	372,34
	Pontevedra	718,19	19,23	125,64	44,35	5,11	0,07	912,58
	Galicia	2.156,08	106,25	380,80	78,55	16,77	183,71	2.922,14
2001	A Coruña	983,24	32,07	165,51	23,76	7,71	244,01	1.456,29
	Lugo	247,24	34,07	54,30	7,87	2,37	54,45	400,31
	Ourense	324,14	12,18	55,25	0,01	2,74	0,73	395,06
	Pontevedra	790,01	17,45	137,20	49,84	5,58	218,29	1.218,37
	Galicia	2.344,64	95,77	412,26	81,48	18,40	517,48	3.470,03
2002	A Coruña	1.056,37	30,29	171,06	23,00	8,17	265,74	1.554,63
	Lugo	299,71	31,64	53,79	7,28	2,58	0,00	395,00
	Ourense	345,41	11,36	56,70	0,02	2,99	0,68	417,16
	Pontevedra	852,83	16,02	143,27	49,00	5,97	257,53	1.324,62
	Galicia	2.554,32	89,31	424,82	79,30	19,71	523,95	3.691,41
2003	A Coruña	1.135,39	30,88	181,10	19,47	8,59	303,08	1.678,52
	Lugo	280,18	32,42	57,95	8,02	2,83	3,08	384,48
	Ourense	363,44	10,89	59,37	0,03	3,23	0,72	437,68
	Pontevedra	941,41	16,50	157,61	49,39	6,43	232,38	1.403,73
	Galicia	2.720,43	90,69	456,03	76,92	21,09	539,26	3.904,41

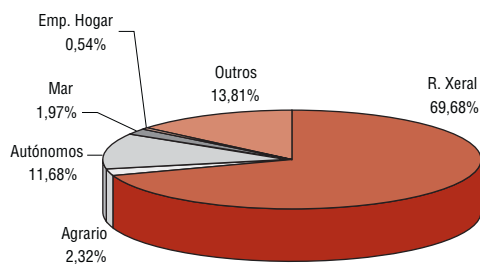
Elaboración propia

Datos en millóns de euros

(1) Os datos relativos ó Réxime Xeral e ó Total nesta provincia non inclúen desemprego

Fonte: Delegación do Goberno en Galicia

Distribución de recadación por réximes. Galicia. 2003

■ Cadro 11.12

Pagos por prestacións da Seguridade Social. Por provincias. Galicia. 1999-2003

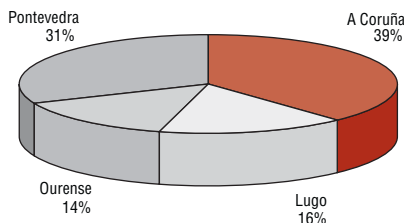
	Pensións					Subsidios					Total				
	1999	2000	2001	2002	2003	1999	2000	2001	2002	2003	1999	2000	2001	2002	2003
A Coruña	1.360,81	1.490,67	1.560,43	1.657,60	1.745,79	87,10	92,65	95,04	116,71	127,64	1.447,91	1.583,32	1.655,47	1.774,31	1.873,43
Lugo	608,04	654,90	674,79	710,92	737,93	28,97	30,73	29,97	31,62	33,13	637,01	685,63	704,76	742,54	771,06
Ourense	539,51	583,75	601,72	632,26	657,75	24,06	25,75	26,37	26,82	30,28	563,58	609,50	628,08	659,08	688,03
Pontevedra	1.107,96	1.213,05	1.267,64	1.358,00	1.438,81	87,21	96,01	100,96	106,28	118,09	1.195,17	1.309,05	1.368,59	1.464,28	1.556,90
Galicia	3.616,32	3.942,37	4.104,57	4.358,80	4.580,28	227,34	245,13	252,33	281,43	309,14	3.843,66	4.187,50	4.356,91	4.640,23	4.889,42

Elaboración propia

Datos económicos en millóns de euros

Fonte: Subdirección General de Seguimiento Presupuestario de la Seguridad Social.

Distribución dos pagos en 2003

■ Cadro 11.13

Pagos por prestacións da Seguridade Social. Por réximes. Galicia. 2001 -2003

	A Coruña			Lugo			Ourense			Pontevedra			Galicia		
	2001	2002	2003	2001	2002	2003	2001	2002	2003	2001	2002	2003	2001	2002	2003
Réxime Xeral	851,74	911,94	999,65	231,31	250,38	267,62	266,71	286,70	307,43	653,60	709,78	772,44	2.003,35	2.158,80	2.347,14
Réxime Especial Autónomos	129,28	142,31	154,74	51,26	55,28	58,83	51,40	55,82	60,26	93,74	102,14	111,28	325,68	355,55	385,11
Réxime Especial Agrario	362,57	372,22	376,82	343,67	352,86	357,46	248,51	251,90	252,49	253,43	259,38	262,76	1.208,18	1.236,36	1.249,53
Réxime Especial do Mar	124,58	132,47	138,15	16,74	18,31	19,25	0,00	0,00	0,00	211,35	226,96	239,19	352,67	377,74	396,59
Réxime Especial Minería do Carbón	6,16	6,60	6,78	4,92	5,26	5,51	2,82	2,98	3,29	2,71	2,86	3,06	16,62	17,70	18,64
Réxime Especial Empregados do Fogar	28,69	30,21	31,73	11,44	12,06	12,46	10,61	11,25	11,81	25,86	27,03	28,01	76,60	80,55	84,01
Accidentes de traballo e enfermidades profesionais	45,81	50,22	53,08	15,76	17,07	17,80	14,92	16,05	17,25	42,09	46,03	49,38	118,58	129,37	137,51
Non contributivas	106,64	128,32	112,48	29,65	31,31	32,13	33,12	34,38	35,50	85,81	90,13	90,78	255,23	284,14	270,89
Total	1.655,47	1.774,30	1.873,43	704,76	745,53	771,06	628,08	659,08	688,03	1.368,59	1.464,31	1.556,90	4.356,91	4.643,22	4.889,42

Elaboración propia

En millóns de euros

Fonte: Subdirección General de Seguimiento Presupuestario de la Seguridad Social

11.3 **Análise dos datos sobre as pensións do sistema**

11.3.1. **Pensións de xubilación**

O risco de vellez que dá orixe á pensión de xubilación pode concibirse de dous modos diferentes. Por un lado, a pensión pode presentarse como unha contraprestación ós servizos prestados por unha persoa ó longo da súa vida -pensión de vellez-. Desde un segundo punto de vista, o traballador ó chegar a certa idade é considerado como un inválido, as enfermidades da idade e a súa repercusión no rendemento profesional determina unha pensión de “retiro”. Configuraríase, en ámbolos dous casos, como un dereito de crédito a través do que paliar, mediante unha renda substitutiva, a perda da renda profesional.

Estas dúas concepcións non conducen sempre ás mesmas consecuencias. A idade da percepción da pensión dependerá, no primeiro caso, sobre todo, de consideracións económicas, mentres que no segundo, virá dada pola situación de invalidez que se presume. Sen embargo, na práctica, ámbalas dúas aproxímanse, xa que as esixencias económicas obrigan a miúdo a atrasa-lo dereito á pensión que se fai coincidir coa época que a invalidez poida presumirse de feito para a maior parte dos traballadores.

Esta pensión presenta desde o punto de vista da Seguridade Social importantes problemas nos seus aspectos técnicos: a idade previsible, a determinación da contía da prestación -cálculo da base reguladora-, a compatibilidade pensión-traballo e a imprescritibilidade do dereito ó recoñecemento da pensión.

Actualmente en España os requisitos para o acceso á pensión de xubilación son: ter cumprida a idade regulamentaria e ter cuberto un período mínimo de carencia.

A idade prevista legalmente é a de 65 anos, se ben existe transitoriamente, a posibilidade de xubilarse anticipadamente a partir dos 60 anos con coeficientes reductores, para os traballadores que tiveran a condición de mutualistas nalgunha mutualidade laboral de traballo por conta allea antes do 1 de xaneiro de 1967, sempre que se atopen en alta ou asimilada á alta. O Real decreto lei 16/2001 de 27 de decembro, de medidas para o establecemento dun sistema de xubilación gradual e flexible, que normativiza neste eido o previsto no acordo “para a mellora e o desenvolvemento do sistema de protección social” do 9 de abril de 2001 engade un novo suposto de xubilación anticipada, a partir dos 61 anos, de traballadores afiliados con posterioridade ao 01.01.1967, que acrediten máis de 30 anos de cotización, figuren inscritos como demandantes de emprego, polo menos seis meses, e a causa do seu cese non lles fose imputable.

Excepcionalmente, en determinados supostos (reconversión industrial, xubilación parcial con contratos de relevo, xubilación especial ós 64 anos, traballos penosos, tóxicos, etc.), poderanse xubilar con antelación á idade ordinaria sen coeficientes reductores.

O Real decreto lei 16/2001 prevé a implantación de medidas desincentivadoras das xubilacións de carácter voluntario e a posta en marcha de medidas que flexibilicen a idade de xubilación, prolongando a vida activa a aqueles que voluntariamente o desexen e unha modificación da regulación da xubilación parcial, de maneira que dunha banda se posibilite a compatibilidade entre o percibo dunha pensión de xubi-

lación e o desenvolvemento de actividades laborais e por outra permita a exoneración do pago de cotizacións sociais por continxencias comúns, excepto incapacidade temporal, dos traballadores de 65 e máis anos que prolonguen a actividade laboral sempre que acrediten 35 anos efectivos de cotización e constitúa unha decisión voluntaria e libre do traballador.

O período mínimo de carencia é de quince anos de cotización, dos cales polo menos dous deberán estar abrangidos dentro dos quince inmediatamente anteriores ó momento de causa-lo dereito, calculándose a contía en función da porcentaxe aplicable á base reguladora (a base reguladora calcúlase de acordo co cociente que resulte de dividir por 210 as bases de cotización do interesado dos 180 meses inmediatamente anteriores ó que se produza o feito causante), a porcentaxe obtense aplicando unha escala que comeza co 50% con quince anos, aumentando un 3% por cada ano adicional comprendido entre o décimo sexto e o vixésimo quinto e un 2% a partir do vixésimo sexto ata acadar o 100% ós 35 anos, tal como se especifica no seguinte cadro:

Anos de cotización	Porcentaxe sobre a base reguladora	Anos de cotización	Porcentaxe sobre a base reguladora
Ós 15 anos	50%	Ós 26 anos	82%
Ós 16 anos	53%	Ós 27 anos	84%
Ós 17 anos	56%	Ós 28 anos	86%
Ós 18 anos	59%	Ós 29 anos	88%
Ós 19 anos	62%	Ós 30 anos	90%
Ós 20 anos	65%	Ós 31 anos	92%
Ós 21 anos	68%	Ós 32 anos	94%
Ós 22 anos	71%	Ós 33 anos	96%
Ós 23 anos	74%	Ós 34 anos	98%
Ós 24 anos	77%	Ós 35 anos	100%
Ós 25 anos	80%		

O citado Real decreto lei 16/2001 establece que cando se acceda á pensión de xubilación a unha idade superior ós 65 anos a porcentaxe aplicable á respectiva base reguladora será a resultante de sumar ó 100 por 100 , un 2 por 100 adicional por cada ano completo cotizado a partir dos 65 anos, sempre que en dito momento o interesado tivera acreditados 35 anos de cotización. Noutro caso, a porcentaxe adicional indicada aplicarase, cumpridos os 65 anos, desde a data na que acreditase dito período de cotización.

As pensións de xubilación da Seguridade Social constitúen as máis importantes desde o punto de vista numérico e tamén en contía económica.

Na Comunidade Autónoma Galega (cadro 11.14) hai, en 2003, 430.056 pensións de xubilación, con practicamente o mesmo número que o pasado ano (430.146), que representan o 9,34% das 4.603.381 existentes en España. Do exame dos datos do

cadro 11.14 pódese observa-lo incremento importantísimo do número das devanditas prestacións entre os anos 1997 e 1998, tanto na comunidade autónoma, como no total español, que é debido na súa maioría á conversión das pensións de incapacidade permanente dos beneficiarios de 65 ou máis anos en pensións de xubilación (ver nota ó pé do cadro), mentres que os aumentos interanuais de 1999, 2000, 2001 e 2002 son máis cativos e consecuencia do aumento natural do número das pensións. Incluso nos cinco últimos anos baixan lixeiramente o número de pensións de xubilación na provincia de Ourense e en 2002 e 2003 tamén na provincia de Lugo.

■ Cadro 11.14

Pensións de xubilación. Por provincias. Galicia/España. 1990/1996-2003 ⁽¹⁾

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
1990	Nº	101,6	55,6	54,9	57,8	269,9	2.803,8
	Promedio	282,09	251,62	248,92	279,69	268,61	308,07
1996	Nº	119,9	60,1	59,1	72,0	311,1	3.350,3
	Promedio	413,81	361,14	349,38	426,16	400,38	471,85
1997	Nº	124,8	62,6	60,7	77,0	325,1	3.502,5
	Promedio	419,60	364,01	355,15	414,34	395,42	478,28
1998	Nº	147,8	83,0	74,8	111,0	416,6	4.400,9
	Promedio	433,53	374,40	365,07	427,70	407,99	496,15
1999	Nº	149,9	83,4	74,6	112,9	420,8	4.450,2
	Promedio	441,64	381,43	371,72	435,51	415,55	505,51
2000	Nº	151,7	83,5	74,3	114,6	424,1	4.493,4
	Promedio	469,47	402,42	391,97	463,46	441,17	538,68
2001	Nº	153,6	83,6	74,3	116,6	428,2	4.545,6
	Promedio	507,4	434,0	421,9	503,2	477,2	584,5
2002	Nº	154,7	83,4	73,9	118,2	430,1	4.575,3
	Promedio	531,2	455,0	441,2	531,0	501,8	615,1
2003	Nº	155,0	82,6	73,2	119,2	430,1	4.603,4
	Promedio	553,7	472,1	457,5	555,5	522,3	643,0

Elaboración propia

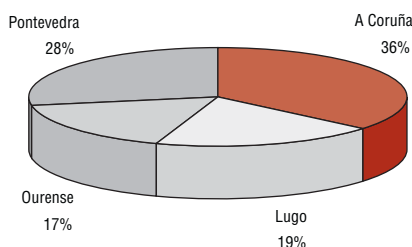
Números en miles redondeados. Medias anuais

Promedio, en euros, a decembro de cada ano

(1) A partir de novembro de 1997, as pensións de invalidez permanente de beneficiarios de 65 anos e máis, agás do SOVI figuran incluídas nas de xubilación

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais e INSS

Pensiones de xubilación en 2003

Como sinalabamos en informes anteriores, a estrutura da poboación das provincias de Lugo e Ourense, onde cun 25,54% da poboación da comunidade autónoma se concentra en 2002 preto dun 36,22% dos pensionistas de xubilación, constitúe un trazo fundamental e xoga un importante papel na elevada porcentaxe de Galicia sobre o total nacional. Destacan, doutra banda, en sentido contrario, o número relativamente escaso, 119.200, de pensións de xubilación da Seguridade Social en Pontevedra, se ben e como se pode observar, debido ó transvase de pensionistas de invalidez permanente de máis de 65 anos, en 1998, aumentan en 34.000 –case un 50% dos 77.000 existentes en 1997-.

A media en 2003 das pensións galegas de xubilación situouse en 522,3 euros ó mes, subindo máis de 21 euros con respecto ó pasado ano, mentres que a media estatal sube, en 2002, preto de 28 euros, situándose en 643 euros -120,70 por riba da media galega-.

As provincias de Lugo e Ourense, polo importante número de pensións de xubilación do Réxime Agrario, aparecen ámbalas dúas con máis de 170 euros de diferenza con respecto á media estatal.

11.3.2. Pensións de invalidez permanente

Nas orixes da institucionalización do seguro de invalidez, a finais do pasado século, este foi concibido como unha vellez prematura, dando orixe a unha renda vitalicia que supoñía en realidade unha liquidación anticipada da pensión de vellez. A evolución posterior permitiu defini-la invalidez cunha noción distinta á de xubilación na que cada vez con maior énfase vaise poñendo o acento nas medidas encamiñadas á rehabilitación e recuperación do traballador.

A invalidez, desde o punto de vista de prestación contributiva, defínese pola súa relación co exercicio dunha actividade profesional, ben como unha incapacidade para exercer unha profesión determinada -incapacidade permanente total para a profesión habitual- podendo neste caso dedicarse a outra distinta, ou ben como unha incapacidade xeral para a obtención de calquera tipo de ingresos -incapacidade permanente absoluta-, que lle inhabilita por completo para toda profesión ou oficio.

A invalidez tamén pode orixinar unha incapacidade parcial para a profesión habitual, que no sistema español de Seguridade Social é aquela que sen acadalo grao de total, ocasiona ó traballador unha diminución do 33% no seu rendemento normal para dita profesión, sen impedirlle a realización das tarefas fundamentais desta.

A Seguridade Social española prevé tamén unha incapacidade absoluta agravada, que constitúe a gran invalidez, para aqueles traballadores incapacitados absolutos que, como consecuencia de perdas anatómicas ou funcionais, necesitan a asistencia doutra persoa para realiza-los actos máis esenciais da vida, tales como vestirse, desprazarse, xantar ou análogos.

O acordo sobre consolidación e racionalización do sistema da Seguridade Social e a Lei 24/1997 establecen a regulación da invalidez absoluta e gran invalidez nos termos actuais, se ben introducen determinadas medidas que confiren unha maior transparencia e seguridade xurídica no recoñecemento e graduación das incapacidades permanentes (total e parcial) efectuadas de acordo a un listado que se aprobo regulamentariamente e a un réxime de incompatibilidades co traballo, pasando a denominarse e equipararse, a partir dos 65 anos, a pensión por incapacidade permanente á pensión de xubilación. Non obstante, o “acordo para a mellora e o desenvolvemento do sistema de protección social” prevé a eliminación do tope de 65 anos para acceder á declaración de incapacidade permanente cando esta se deri-ve de accidente de traballo ou enfermidade profesional.

As pensións de incapacidade experimentan pequenas subidas no seu número ata 1997 -ver informes anteriores e o cadro I I.13-, en que baixan en moi escasa medida en relación ó ano precedente. As pensións de incapacidade permanente sofren en 1998 unha drástica diminución polo feito de que a partir de novembro de 1997 os beneficiarios das pensións de incapacidade permanente de 65 anos ou máis pasen a ter a condición de xubilados. A baixada é de tal xeito que das 146.500 existentes en 1997 en toda Galicia quedan só 59.200; en 1998 dita diminución é maior porcentualmente en Galicia –o 59,59%- que no total estatal o -50,54%-. En 2003 o número das pensións de invalidez aumentan en 1.200 na comunidade autónoma. As 59.000 pensións de incapacidade permanente existentes en Galicia pasan a representar un 7,41% respecto do total de pensións.

O mesmo que ocorre coas pensións de xubilación, a proporción de pensións de invalidez en Galicia, en relación co total destas en España, era tradicionalmente moito maior que a da poboación. Sen embargo, despois de 1998 queda establecida nun 7,36%, fronte ó 9% do ano anterior; o que sen dúbida pon de manifesto o elevado número de incapacitados permanentes de 65 anos ou máis existentes en Galicia, que engrosan xa a partir de 1998 o número de pensionistas de xubilación. En 2003 aumentan moi lixeiramente nas provincias de Ourense e Pontevedra e en maior medida na da Coruña, diminuíndo tamén en moi pequena medida en Lugo. No cómputo da comunidade autónoma sube en 1.200 pensións, aumentando en moi pequena contía no conxunto de España o número de pensionistas de incapacidade. A contía media da prestación de invalidez permanente en Galicia, é de 558,99 euros mes, subindo con respecto a 2002 en 28,15 euros, pero inferior en máis de 100 euros á media estatal, sendo significativamente baixas ás correspondentes ás provincias de Lugo e Ourense.

Pensiones de invalidez. Por provincias. Galicia/España. 1990/1996-2003 ⁽¹⁾■ **Cadro 11.15**

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
1990	Nº	36,3	32,8	23,2	54,7	147,0	1.567,9
	Promedio	251,10	226,82	229,24	240,22	238,21	284,33
1996	Nº	40,8	33,4	23,6	57,1	154,9	1.684,0
	Promedio	378,42	324,62	327,79	348,26	347,94	428,34
1997	Nº	39,6	31,2	22,1	53,6	146,5	1.626,6
	Promedio	432,98	337,76	353,46	378,47	385,22	471,29
1998	Nº	19,5	10,9	7,7	21,1	59,2	804,5
	Promedio	456,19	355,08	372,07	396,08	407,74	492,94
1999	Nº	19,9	10,3	7,7	20,5	58,4	798,0
	Promedio	465,36	362,06	379,48	409,84	415,85	502,46
2000	Nº	20,5	9,8	7,9	19,9	58,0	792,6
	Promedio	498,95	397,78	415,22	452,67	455,04	542,59
2001	Nº	21,0	9,4	8,0	19,4	57,7	788,6
	Promedio	543,67	441,95	459,02	497,41	500,37	593,18
2002	Nº	21,5	8,9	8,1	19,2	57,8	787,4
	Promedio	574,92	473,36	491,83	530,84	533,22	628,66
2003	Nº	22,4	8,8	8,4	19,3	59,0	796,7
	Promedio	598,17	499,89	517,47	558,14	558,99	658,71

Elaboración propia

Números en miles redondeados. Medias anuais

Promedio, en euros, a decembro de cada ano

(1) A partir de novembro de 1997, as pensións de invalidez permanente de beneficiarios de 65 anos e máis, agás do SOVI figuran incluídas nas de xubilación

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais e INSS

O cadro 11.16 proporciónanos información sobre a distribución do número de pensións de invalidez segundo os graos de incapacidade. De acordo con estes datos o volume maior de pensionistas de invalidez en Galicia son os incapacitados totais: 35.257, que representan o 59,76% do total de inválidos galegos, e o 8,37% dos incapacitados totais españois, unha cifra maior que a que correspondería a proporción da poboación, máis que en virtude do importantísimo transvase de incapacitados permanentes con 65 ou máis anos a xubilados operada en 1998, corrixe en parte a enorme desproporción de anos anteriores. Convén resaltar tamén o elevado número de inválidos absolutos de Pontevedra, aínda que moito menor tanto en número como proporcionalmente ós anos precedentes pola diminución dos citados pensionistas maiores de 65 anos.

Pensións de invalidez en vigor segundo grao de incapacidade. Por provincias. Galicia/España. 1997-2003

■ Cadro 11.16

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
Gran invalidez						
1997	993	675	487	984	3.138	34.478
1998	707	332	249	574	1.861	22.667
1999	734	340	256	579	1.909	23.147
2000	747	346	277	590	1.960	23.925
2001	760	341	283	589	1.973	24.724
2002	790	341	294	630	2.055	25.399
2003	828	330	300	658	2.117	26.436
Invalidez absoluta						
1997	13.160	9.014	6.768	22.834	51.777	836.473
1998	7.453	3.440	2.809	8.523	22.225	368.411
1999	7.573	3.266	2.785	8.270	21.894	360.188
2000	7.655	3.077	2.852	7.963	21.547	353.756
2001	7.788	2.991	2.928	7.701	21.408	349.322
2002	7.908	2.900	3.059	7.407	21.274	345.974
2003	8.070	2.906	3.191	7.269	21.436	346.707
Invalidez total						
1997	24.963	21.330	14.707	29.377	90.377	740.379
1998	11.139	7.058	4.637	11.869	34.703	408.612
1999	11.421	6.700	4.617	11.510	34.248	410.376
2000	11.961	6.369	4.680	11.215	34.226	411.131
2001	12.370	6.012	4.727	10.984	34.091	411.249
2002	12.752	5.674	4.757	11.041	34.224	413.126
2003	13.427	5.550	4.933	11.347	35.257	421.043
Invalidez parcial						
1997	446	167	174	415	1.202	15.252
1998	156	49	54	137	396	4.860
1999	135	44	48	122	349	4.307
2000	117	38	42	109	306	3.806
2001	102	30	33	101	266	3.323
2002	87	23	24	85	219	2.888
2003	76	17	22	75	189	2.531

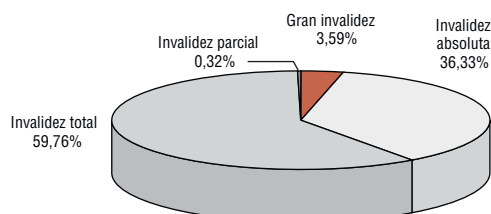
Elaboración propia

Medias anuais en miles

A partir de novembro de 1997, as pensións de invalidez permanente de beneficiarios de 65 anos e máis, agás do SOVI figuran incluídas nas de xubilación

Fonte: Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais e INSS

Pensións de invalidez en Galicia en 2003

11.3.3. Pensións de viuvez

Integrada dentro do que tradicionalmente se considera como seguro por falecemento ou prestacións por morte e supervivencia, a pensión de viuvez ten como finalidade reparar-lo dano causado pola desaparición dun dos cónxuxes, e a ela ten dereito o supervivente, nos seguintes termos: se o falecido se atopase no momento do óbito en alta ou situación asimilada á alta, en caso de morte por enfermidade común deberá completar un período mínimo de cotización de cincocentos días, dentro dos cinco anos anteriores ó falecemento, non esixíndose ningún período en caso de accidente, sexa ou non laboral, ou enfermidade profesional. Se o falecido non estivera de alta ou situación asimilada á alta poderán causar dereito a pensión sempre que se acredite un período mínimo de cotización de quince anos (reforma da Lei 24/1997).

No suposto de separación ou divorcio, o dereito á pensión de viuvez corresponderá a quen sexa ou fora cónxuxe lexítimo, e ós separados ou divorciados que non contraeran novas nupcias, en contía proporcional ó tempo vivido co cónxuxe falecido, con independencia das causas que determinaran a separación ou o divorcio. É compatible con calquera renda de traballo do beneficiario e coa pensión de xubilación ou incapacidade permanente a que o mesmo tivera dereito.

A Lei 24/1997, do 15 de xullo, sobre consolidación e racionalización do sistema da Seguridade Social estableceu modificacións normativas nas prestacións de viuvez, co incremento da súa contía atendendo ó nivel de renda e cargas familiares, centrándose, prioritariamente, nas pensións mínimas daqueles que teñan menos de 60 anos, para equiparala súa contía coas pensións mínimas que o sistema outorga ós viúvos/as maiores de 60 anos, o que se realizou gradualmente tendo plena aplicación no ano 2000. O “acordo para a mellora e o desenvolvemento do sistema de protección social” do 9 de abril de 2001 contempla a previsión do incremento da porcentaxe a aplicar sobre a base reguladora do 45% dese momento ata o 52% na actualidade e o 70% no caso de viúvos/as con cargas familiares e un novo marco de compatibilidades permitindo nalgúns casos mante-la pensión aínda que o pensionista contraia novas nupcias.

Continúa en 2003 a tendencia no aumento de pensións de viuvez en Galicia (cadro 11.17), aumento que se cifra en 2.700 novos pensionistas viúvos ou viúvas máis que o ano anterior.

As 167.900 pensións de viuvez en Galicia representan un 7,97% do total español, destacando con respecto ó total da poboación, as cifras de Lugo e Ourense cunha maior porcentaxe que as da Coruña e Pontevedra.

Como sinalabamos en informes anteriores, a media da contía económica das pensións de viuvez nas provincias galegas –359,8 euros- é inferior á do conxunto de España, nun proceso, ademais, no que a diferenza a favor da media nacional vaise acrecentando ano tras ano, pasando, como pode observarse no citado cadro 11.17, dos 26,69 euros menos en 1990 a 69,9 en 2003.

Tendo en conta a baixa dotación destas pensións -o 45% da base reguladora (excepto viúvos/as con cargas familiares) ou o mínimo legal- e mesmo a posibilidade de reparto en caso de haber ex cónxuxes superviventes, a diferenza da contía en máis dun 16,27% reviste, se cabe, maior importancia. Como no resto das pensións, as diferencias das medias de Lugo e Ourense, con respecto ó total español, son aínda maiores.

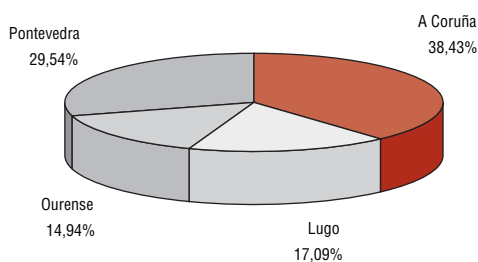
Pensións de viuvez. Por provincias. Galicia/España. 1990/1996-2003

■ Cadro 11.17

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
1990	Nº	44,8	21,6	18,4	34,6	119,5	1.541,0
	Promedio	175,80	137,43	138,96	171,94	162,07	188,76
1996	Nº	55,6	25,9	22,5	42,9	146,9	1.856,9
	Promedio	263,61	202,70	207,71	258,68	243,16	288,32
1997	Nº	57,1	26,3	23,0	44,0	150,4	1.897,5
	Promedio	271,07	209,26	214,72	266,10	250,20	297,63
1998	Nº	58,4	26,8	23,6	45,0	153,8	1.936,7
	Promedio	278,54	215,35	221,12	273,88	257,36	307,09
1999	Nº	59,7	27,3	24,0	45,9	156,9	1.973,3
	Promedio	283,85	219,45	225,26	278,92	262,22	312,91
2000	Nº	61,1	27,7	24,3	47,0	160,1	2.009,6
	Promedio	300,94	232,86	239,08	295,64	277,84	332,91
2001	Nº	62,3	28,0	24,6	47,9	162,8	2.042,4
	Promedio	329,6	255,7	262,4	323,4	305,0	364,9
2002	Nº	63,4	28,3	24,8	48,7	165,2	2.073,3
	Promedio	355,4	277,7	283,2	349,2	329,4	393,8
2003	Nº	64,5	28,7	25,1	49,6	167,9	2.106,2
	Promedio	387,5	305,8	308,7	380,9	359,8	429,7

Elaboración propia
Números en miles. Medias anuais
Promedio, en euros, a decembro de cada ano
Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais e INSS

Pensións de viuvez en 2003

11.3.4. Pensións de orfandade

A pensión de orfandade que deriva do falecemento do causante, ten por finalidade a obtención dunha prestación por cada un dos fillos, calquera que sexa a natureza legal da súa filiación, que sexan menores de certa idade ou estean incapacitados para todo traballo, sempre que no seu caso teña cuberto o período mínimo de cotización esixido para ter dereito á pensión de viuvez.

A incapacidade para o traballo debe ser permanente e absoluta, que inhabilite para toda profesión ou oficio.

Tamén terán dereito á pensión de orfandade, nas mesmas condicións, os fillos adoptivos do causante, sempre que a adopción tivera lugar con dous anos de antelación.

Así mesmo, terán dereito os fillos que o cónxuxe supervivente levara ó matrimonio sempre que se celebre con dous anos de antelación, se comprobe que convivían co causante e ás súas expensas e que non teñan dereito a outra pensión da Seguridade Social, nin queden familiares con obriga e posibilidades de prestarlles alimentos, segundo a lexislación civil.

A Lei 24/1997, do 15 de xullo, sobre consolidación e racionalización do sistema da Seguridade Social que desenvolve o Pacto de Toledo ampliou o límite de idade para o percibo das pensións de orfandade, calquera que sexa a natureza legal da filiación, desde os 18 ós 21 anos, e no suposto de que non sobrevivira ningún dos pais, o límite será ós 23 anos, tendo aplicación dende 1999. O “acordo para a mellora e o desenvolvemento do sistema de protección social” contempla a elevación de novo do límite, fixándoo en 22 anos con carácter xeral e en 24 para a orfandade absoluta a partir de 2002.

Durante 2003 produciuse en Galicia (cadro 11.18) unha diminución de 413 pensións de orfandade, diminución que ten lugar nas catro provincias. Os 20.867 orfos acollidos ó sistema da Seguridade Social no país galego representan o 7,77% do total estatal, dos cales o 40,89% son da Coruña, o 34,25% de Pontevedra, o 13,03% de Lugo e o 11,83% de Ourense.

O importe medio da contía da pensión experimenta un moderado aumento, tanto en Galicia como no total español, sendo a da Comunidade Autónoma Galega lixeiramente inferior á media estatal, cunha diferenza, a favor do total do Estado, no ano 2003 de 11,84 euros mensuais.

11.3.5. Pensións en favor de familiares

O aseguramento derivado da morte pode chegar ademais de ó cónxuxe e ós fillos a outros parentes consanguíneos do causante -avós, pais, irmáns e netos- que reúnan certos requisitos, entre eles, ineludiblemente, a convivencia co causante dous anos antes do falecemento, non ter dereito a outra pensión e carecer de medios de subsistencia e de familiares obrigados a dar alimentos.

En 2003, segundo o cadro 11.19, aumentan en 103 o número de pensións en relación co ano anterior, para chegar ós 5.173 pensionistas galegos que representan o 12,44% do total do conxunto nacional.

■ Cadro 11.18

Pensións de orfandade. Por provincias. Galicia/España. 1990/1996-2003

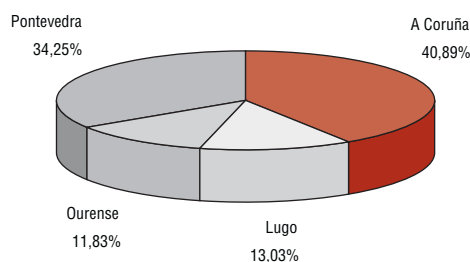
		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
1990	Nº	5.448	1.564	1.561	4.707	13.280	163.653
	Promedio	154,31	138,21	137,60	155,83	150,99	157,84
1996	Nº	6.900	2.092	1.849	5.767	16.608	207.816
	Promedio	170,16	156,70	165,95	167,15	166,96	174,41
1997	Nº	6.986	2.163	1.942	5.829	16.920	212.146
	Promedio	177,23	164,13	171,66	173,75	173,72	181,37
1998	Nº	7.559	2.363	2.127	6.369	18.418	231.733
	Promedio	181,52	167,37	174,46	176,58	177,18	186,05
1999	Nº	7.593	2.373	2.134	6.389	18.489	232.625
	Promedio	184,76	170,30	177,76	179,61	180,32	189,45
2000	Nº	8.391	2.627	2.341	7.118	20.477	260.684
	Promedio	196,18	180,54	187,83	189,29	190,83	200,26
2001	Nº	8.188	2.539	2.318	6.938	19.983	254.962
	Promedio	216,05	197,53	205,52	205,65	208,86	219,17
2002	Nº	8.723	2.734	2.474	7.349	21.280	272.885
	Promedio	227,60	207,54	214,70	217,31	219,97	230,92
2003	Nº	8.533	2.719	2.468	7.147	20.867	268.559
	Promedio	242,42	220,44	228,24	230,01	233,63	245,47

Elaboración propia

Datos do nº de pensións en euros, a decembro de cada ano

Fonte: INSS

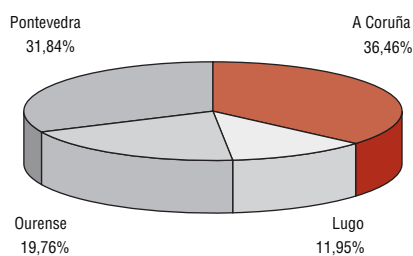
Pensións de orfandade en 2003

Pensiones en favor de familiares. Por provincias. Galicia/España. 1990/1996-2003
■ Cadro 11.19

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
1990	Nº	977	193	462	1.110	2.742	26.484
	Promedio	188,74	189,47	171,65	175,81	180,68	190,59
1996	Nº	1.572	480	811	1.655	4.518	44.274
	Promedio	216,92	188,23	212,20	211,50	211,04	209,10
1997	Nº	1.658	502	869	1.706	4.735	45.988
	Promedio	222,21	198,29	218,83	217,33	217,30	217,62
1998	Nº	1.659	502	898	1.646	4.705	45.460
	Promedio	230,87	205,90	221,74	224,36	224,18	225,49
1999	Nº	1.669	503	905	1.643	4.720	45.270
	Promedio	234,38	210,31	226,06	228,39	228,13	229,75
2000	Nº	1.779	550	959	1.654	4.942	44.156
	Promedio	249,33	227,68	242,95	242,53	243,40	248,61
2001	Nº	1.816	556	966	1.607	4.945	42.977
	Promedio	270,75	255,53	264,16	262,53	265,08	274,29
2002	Nº	1.842	587	1.003	1.638	5.070	42.112
	Promedio	291,11	268,13	278,12	281,72	282,84	296,57
2003	Nº	1.886	618	1.022	1.647	5.173	41.576
	Promedio	313,75	285,70	301,94	302,73	304,56	323,14

Elaboración propia
 Datos do nº de pensións en euros, a decembro de cada ano
 Fonte: INSS

Pensiones en favor de familiares en 2003

O dato máis salientable da análise provincial é o elevado número de pensionistas da provincia de Ourense, sobre todo, se a comparamos con Lugo, á que case duplica. Sobe o número de pensións nas catro provincias galegas e en maior contía na provincia da Coruña.

No que se refire á contía media de pensión cabe destacar polo que atinxe ó global galego en 2003 (304,56 euros-), que é lixeiramente inferior á media estatal –323,14 mensuais-, e a media na provincia de Lugo está máis de 18 euros debaixo da media galega.

11.4 Outras prestacións

A Lei 42/1994, do 30 de decembro, de medidas fiscais, administrativas e de orde social crea unha nova figura entre as prestacións da Seguridade Social: a incapacidade temporal, que vén a substituír á incapacidade laboral transitoria (ILT) e á invalidez provisional. A incapacidade temporal ten unha duración de doce meses, prorrogables por outros seis. Así mesmo, a citada lei desvincula da incapacidade temporal a continxencia de maternidade, que adquire categoría de prestación autónoma con dereito a unha cobertura do 100% da base reguladora.

Ante a inexistencia de estatísticas destas dúas novas prestacións proporcionadas polo Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais, examinaremos dentro deste apartado os datos de incapacidade temporal e maternidade obtidos da información das memorias da Delegación do Goberno en Galicia.

11.4.1. Prestacións de incapacidade temporal

Existían, en 1996, 18.282 beneficiarios de incapacidade temporal en Galicia, dos que o 38,17% correspondían á provincia de Pontevedra. En 1997 -ver informes de anos anteriores- prodúcese un forte descenso no total de Galicia, quedando en 14.944, descenso que vén dado pola diminución do número de beneficiarios en tódalas provincias -especialmente importante en Pontevedra- agás Ourense, onde medra lixeiramente. O número de beneficiarios no cómputo xeral galego en 1998 -cadro 11.20- 14.007, baixa tamén con respecto ó ano anterior, aínda que en moito menor medida. En 1999 prodúcese unha enorme diminución de preto do 30% dos incapacitados, quedando a 31 de decembro, 9.962 no total da comunidade galega. No ano 2.000 prodúcese, en termos globais, unha pequena diminución do número de beneficiarios e no 2001 outra moi similar á do ano anterior e que se cifra en algo máis de trescentos cincuenta, no ano 2002 a diminución é de 317 beneficiarios, aumentando en 2003 moi significativamente establecéndose a 31 de decembro no número de 10.580 para o total de Galicia. O aumento de incapacitados, que se produce nas catro provincias, é especialmente importante nas provincias da Coruña e Lugo, incrementándose así mesmo o aboado en Galicia por esta prestación en máis de 17 millóns de euros.

Cadro 11.20 Beneficiarios e importe anual de prestacións por incapacidade temporal. Galicia. 1998 -2003

	Beneficiarios						Importe					
	1998	1999	2000	2001	2002	2003	1998	1999	2000	2001	2002	2003
A Coruña	4.371	3.536	3.191	3.190	2.939	3.580	52,86	52,48	47,11	49,02	51,38	58,60
Lugo	3.590	1.786	1.659	1.466	1.449	2.300	20,26	17,90	16,85	16,80	17,27	18,20
Ourense	1.898	1.385	1.131	1.067	1.054	1.190	17,08	15,55	13,54	14,98	14,45	16,85
Pontevedra	4.148	3.255	3.558	3.463	3.427	3.510	48,17	56,78	56,01	61,24	63,10	69,71
Galicia	14.007	9.962	9.539	9.186	8.869	10.580	138,37	142,71	133,51	142,05	146,20	163,35

Elaboración propia

Importe en millóns de euros

Datos a 31 de decembro de cada ano

(1) Agás ISM. Contempla en 1998 e 1999 os beneficios de invalidez provisional que residualmente manteñen a prestación ata a súa finalización

Fonte: Delegación do Goberno en Galicia

11.4.2. Prestacións de maternidade

Considéranse situacións protexidas a maternidade, a adopción e o acollemento pre-adoptivo ou permanente, durante os períodos de descanso que se aproveiten por ditas situacións. A prestación consiste nun subsidio en función da base reguladora que, no caso da maternidade, é de 16 semanas de duración, ampliábles por parto múltiple en dúas semanas máis por cada fillo. Nos supostos de adopción e acollemento, tanto preadoptivo como permanente, de menores de ata seis anos, a suspensión terá unha duración de 16 semanas, ampliábles no suposto de adopción ou acollemento múltiple en dúas semanas por fillo; esténdese o suposto a maiores discapacitados ou minusválidos con especiais dificultades de inserción.

O acordo “para a mellora e o desenvolvemento do sistema de protección social” prevé a aprobación dunha bonificación do 100% da contribución empresarial á seguridade social por continxencias comúns por período máximo dun ano cando se produza a reincorporación ó posto de traballo da muller nos supostos de suspensión do contrato de traballo por maternidade.

No cadro 11.21 ofrécese os datos correspondentes ó importe anual en concepto de maternidade en Galicia, que representa en 2002, 45,18 millóns de euros dos que o 43,36% abóanse na provincia da Coruña.

Importe anual de prestacións por maternidade. Galicia. 1999 -2003

■ Cadro 11.21

	1999	2000	2001	2002	2003
A Coruña	10,79	12,74	15,73	15,10	19,59
Lugo	2,25	2,98	3,08	3,66	3,96
Ourense	2,08	2,73	3,09	3,33	4,05
Pontevedra	9,23	10,67	12,58	13,09	17,58
Galicia	24,36	29,12	34,48	35,18	45,18

Elaboración propia
 Datos a 31 de decembro
 Datos en millóns de euros, total reximes
 Fonte: Delegación do Goberno en Galicia

11.4.3. Prestacións familiares por fillo a cargo

A prestación familiar por fillo a cargo experimenta, a partir de 1991, unha importante transformación, perdendo o seu carácter de prestación exclusiva da Seguridade Social e pasando a ter carácter universal. Recentemente, o Real decreto lei 1/2000, do 14 de xaneiro, actualizou a contía das prestacións por fillos menores de 18 anos non minusválidos e por fillos tamén menores minusválidos nun grao igual ou superior ó 33%, establecendo a súa vez dúas novas prestacións de pago único: a primeira, é dirixida ós casos de nacemento do terceiro ou posterior fillo e a segunda, para supostos de parto múltiple, segundo coa seguinte táboa:

Nº de fillos nados	Nº de veces importe mensual salario mínimo
2	Catro
3	Oito
4 e máis	Doce

As prestacións periódicas consisten no ano 2003:

Fillos menores de 18 anos non minusválidos: unha asignación económica de 291 euros anuais (24,25 mensuais) debendo neste caso acreditar ingresos inferiores ó límite establecido: 8.264,28 euros anuais, máis un 15% por cada fillo a cargo a partir do segundo.

Asignación por fillo menor de 18 anos, que ademais está afectado por unha minusvalía en grao igual ou superior ó 33%: 581,64 euros anuais (48,47 mensuais).

Asignación por fillo con 18 ou máis anos afectado por unha minusvalía en grao igual ou superior ó 65%: 3.129,48 euros anuais (260,79 mensuais).

Asignación por fillo con 18 ou máis anos afectado por unha minusvalía en grao igual ou superior ó 75% e que precise o concurso doutra persoa para realiza-los actos vitais máis elementais como vestir, desprazar, comer ou semellantes: 4.694,28 euros anuais (391,19 mensuais).

Nos cadros 11.22 e 11.23 recóllense a media anual do número de beneficiarios e causantes da prestación en 1993 e de 2000 a 2003, distinguindo a modalidade contributiva, ou de beneficiario que ten dereito con cargo á súa relación coa Seguridade Social, e non contributiva ou universal, xerada a favor do que non ten dereito pola súa vinculación á Seguridade Social.

■ Cadro 11.22

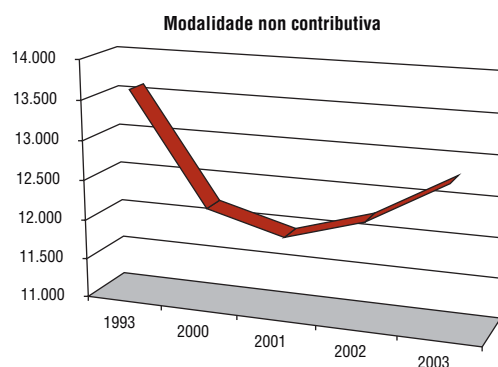
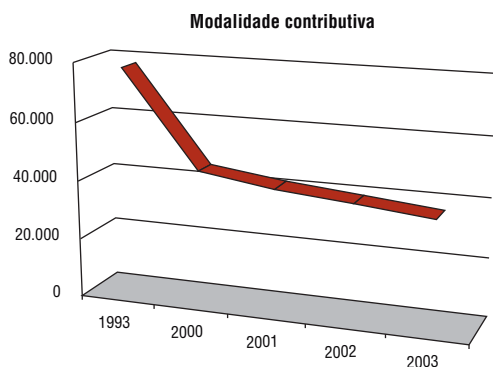
Beneficiarios de prestacións familiares por fillo a cargo. Por provincias. Galicia/España. 1993 e 2000-2003

	Modalidade contributiva					Modalidade non contributiva					Total				
	1993	2000	2001	2002	2003	1993	2000	2001	2002	2003	1993	2000	2001	2002	2003
A Coruña	24.864	16.066	14.863	13.974	13.010	6.675	5.224	5.112	5.205	5.410	31.539	21.290	19.974	19.179	18.420
Lugo	13.306	6.742	6.423	6.094	5.705	1.282	959	945	1.025	1.124	14.588	7.701	7.368	7.119	6.829
Ourense	11.235	5.523	5.025	4.743	4.447	1.363	1.311	1.268	1.349	1.477	12.597	6.834	6.292	6.092	5.924
Pontevedra	28.404	16.658	15.116	14.312	13.474	4.294	4.719	4.626	4.659	4.786	32.697	21.377	19.742	18.970	18.260
Galicia	77.807	44.988	41.426	39.123	36.636	13.614	12.213	11.950	12.238	12.797	91.421	57.202	53.377	51.360	49.433
España	862.819	656.652	612.693	598.599	576.831	148.692	137.443	135.152	146.646	161.363	1.011.512	794.095	747.845	745.245	738.194

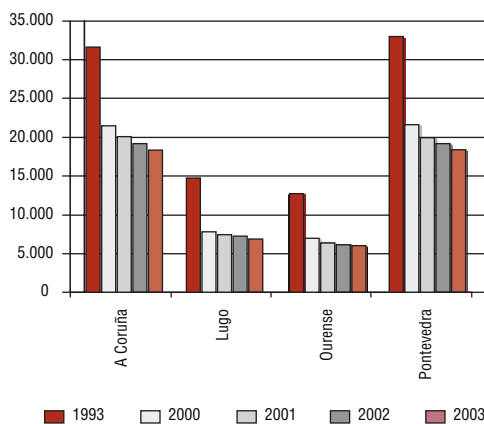
Elaboración propia

Medias anuais

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

Evolución do total de prestacións familiares por fillo a cargo

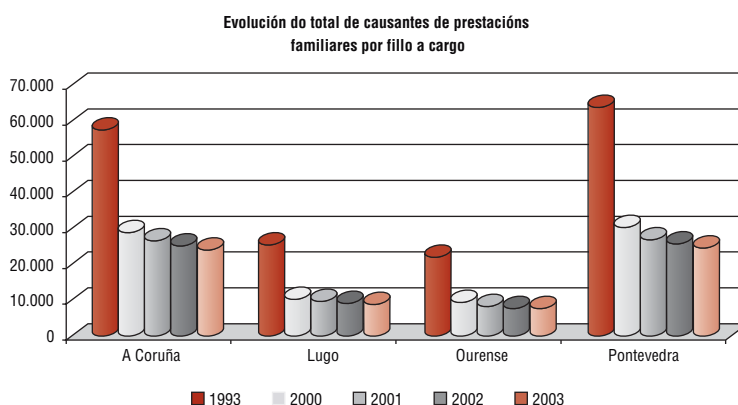
■ Cadro 11.23

Causantes de prestacións familiares por fillo a cargo. Galicia/España. 1993 e 2000-2003

	Modalidade contributiva					Modalidade non contributiva					Total				
	1993	2000	2001	2002	2003	1993	2000	2001	2002	2003	1993	2000	2001	2002	2003
A Coruña	46.926	22.865	20.619	19.158	17.579	11.573	6.839	6.663	6.814	7.104	58.499	29.704	27.282	25.972	24.683
Lugo	24.062	9.832	9.142	8.584	7.884	2.157	1.324	1.299	1.397	1.548	26.219	11.156	10.440	9.981	9.432
Ourense	20.177	7.997	7.129	6.616	6.170	2.520	1.874	1.790	1.876	2.058	22.697	9.871	8.919	8.491	8.228
Pontevedra	56.633	25.069	22.101	20.710	19.156	7.842	6.258	6.123	6.164	6.391	64.474	31.327	28.224	26.874	25.547
Galicia	147.798	65.764	58.991	55.068	50.789	24.091	16.295	15.875	16.251	17.101	171.889	82.059	74.866	71.319	67.890
España	1.795.215	1.067.158	977.545	946.994	907.057	287.682	203.661	197.783	214.119	235.873	2.082.897	1.270.819	1.175.328	1.161.113	1.142.930

Medias anuais

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

En 2003, hai en Galicia (cadro 11.23) 50.789 fillos na modalidade contributiva con dereito a dita prestación, que corresponden (cadro 11.22) a 36.636 familias, 1,39 fillos por familia. Na non contributiva, o número de fillos con dereito a subsidio é de 17.101, que corresponden a 12.797 familiares beneficiarios. Como pode apreciarse, en 2003, continúa a tendencia decrecente, tanto dos causantes como de familias beneficiarias das prestacións contributiva anque non na non contributiva que tanto en causantes como en beneficiarios experimenta unha lixeira subida con respecto ó ano anterior. Da análise provincial, infírese que é a provincia de Pontevedra onde existe maior número de causantes e beneficiarios na modalidade contributiva, 19.156 e 13.474, respectivamente, en 2003, e ocupa o último lugar Ourense, tanto no número de causantes como de beneficiarios.

O cadro 11.24, reflicte que en 2003 aumenta, ó igual que no conxunto estatal, o importe das prestacións, tanto contributivas como non contributivas, e faino nas catro provincias, supoñendo para o total da comunidade autónoma 63,35 millóns de euros que representa o 7,74% do total do Estado.

■ Cadro 11.24

Importe das prestacións familiares por fillo a cargo. Galicia/España. 1999-2003

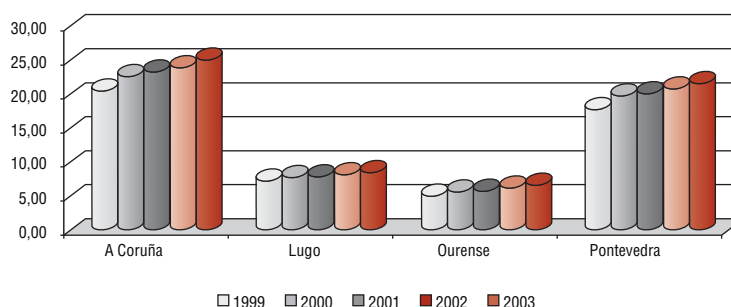
	Modalidade contributiva					Modalidade non contributiva					Total				
	1999	2000	2001	2002	2003	1999	2000	2001	2002	2003	1999	2000	2001	2002	2003
A Coruña	16,70	18,09	18,55	18,89	19,35	4,48	5,15	5,34	5,69	6,18	21,18	23,24	23,89	24,58	25,53
Lugo	7,01	7,39	7,48	7,53	7,65	0,85	0,92	0,99	1,10	1,21	7,86	8,31	8,47	8,63	8,86
Ourense	4,67	5,13	5,15	5,24	5,40	0,97	1,17	1,26	1,38	1,54	5,63	6,29	6,40	6,62	6,94
Pontevedra	15,03	16,37	16,29	16,65	16,90	3,43	4,08	4,39	4,76	5,13	18,46	20,45	20,67	21,42	22,02
Galicia	43,41	46,97	47,47	48,31	49,30	9,72	11,32	11,97	12,93	14,06	53,13	58,29	59,44	61,25	63,35
España	579,09	641,11	648,13	667,24	686,85	83,83	101,36	106,15	117,45	131,40	665,51	742,46	754,28	784,69	818,25

Medias anuais

Datos en millóns de euros/ano

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

Evolución do importe das prestacións familiares por fillo a cargo

11.4.4. Prestacións por desemprego

A normativa española de Seguridade Social sinala que a prestación de desemprego ten por obxecto garanti-la continxencia na que se atopan aqueles que, podendo e querendo traballar, perden o seu emprego ou ven reducida a súa xornada ordinaria de traballo.

O desemprego é total cando o traballador cesa con carácter temporal ou definitivo na actividade que viña desenvolvendo e vese privado consecuentemente do seu salario. O desemprego é parcial cando o traballador ve reducida temporalmente a súa xornada ordinaria de traballo, alomenos nunha terceira parte, sempre que o salario sexa obxecto de análoga redución.

A protección por desemprego estrutúrase nun nivel contributivo e noutro nivel asistencial. O nivel contributivo ten por obxecto proporcionar prestacións substitutivas das rendas salariais deixadas de percibir como consecuencia da perda dun emprego anterior ou da redución da xornada. A duración da prestación por desemprego está en función dos períodos de ocupación cotizados nos 6 anos anteriores á situación legal de desemprego de acordo a unha escala que na actualidade vai desde un mínimo de 120 días de prestación ós que cotizaron un período abranguido entre 360 días, ata 539, a un máximo de 720 días ós que cotizaran máis de 2.160 días.

O nivel asistencial, complementario do contributivo, garante a protección a traballadores desempregados en condicións determinadas que enumera o artigo 215 da Lei xeral da seguridade social (ter esgotado a prestación por desemprego e ter responsabilidades familiares, ou ben, ser un maior de 45 anos, traballador emigrante retornado, liberado de prisión, etc.).

Doutra banda o Real decreto 236/2000 de 18 de febreiro estableceu, seguindo as directrices sobre o emprego da Unión Europea, **a renda activa de inserción**, que con modificacións posteriores a última o Real decreto 945/2003, combina medidas activas con pasivas e vai dirixido a mellora-la capacidade de inserción profesional dos desempregados de longa duración. Configúrase como un itinerario de inserción laboral a partir dun compromiso de actividade, cunha titoría individualizada, incorporando ó beneficiario a programas de emprego e/ou formación e co apoio complementario dunha renda como axuda económica.

Poderán ser beneficiarios do programa os traballadores desempregados que teñan cumprida a idade de 45 anos; que acrediten unha minusvalía o incapacidade, emigrantes retornados, vítimas da violencia doméstica que a súa vez reúnan en cada caso as condicións previstas nas normas específicas de cada un dos colectivos, ademais o Real decreto 945/2003 impón o que non foran beneficiarios do programa no ano anterior, salvo que se houberan incorporado a el por acreditar minusvalía o ser vítima de violencia doméstica e non foran beneficiarios de tres programas de renda activa.

A renda, que comeza a percibirse ós tres meses, a contar desde a data de solicitude de incorporación ó programa con subscrición do compromiso de actividade e cunha duración máxima de dez meses, será igual ó 75% do salario mínimo interprofesional vixente, excluída a parte proporcional das dúas pagas extraordinarias.

Por último o Decreto lei 5/2002 de 24 de maio de medidas urxentes para a reforma do sistema de protección por desemprego e mellora da ocupabilidade introduce importantes modificacións que afectan a conceptos de:

- oferta adecuada de emprego.
- supresión de salarios de tramitación en caso de despido improcedente.
- exclusión da prestación dos traballadores fixos discontinuos de chamada certa (aqueles que saben de antemán en que meses do ano traballan e en cales están en paro).
- modificacións no subsidio agrario para os traballadores eventuais do campo de Andalucía e Extremadura.
- medidas para os maiores de 52 anos que supoñen que a indemnización por despido e a rendabilidade que se obteña dela é incompatible coa percepción do subsidio de desemprego.

No cadro I I.25 preséntanse os datos máis salientables referentes ós distintos aspectos correspondentes á protección do desemprego. A tendencia incrementista do número de perceptores que se experimenta en Galicia de 1990 a 1993 (ver informes de anos anteriores), cun aumento achegado ó 40%, québrase en 1995, cun descenso de 10.825 perceptores, e continúa en 1996, 1997, 1998 e 1999 dun xeito decrecente con 17.293, 10.612, 7.768 e 4.883 beneficiarios menos anualmente, respectivamente. Esta tendencia volve a trocarse no ano 2000 e continúa en 2001 e

■ Cadro 11.25
**Beneficiarios de prestacións por desempleo por nivel de prestación
Galicia/España. 1993/ 1999--2003**

	Total	Nivel contributivo		Nivel asistencial	Renta de inserción
	Beneficiarios prest. econ.	Desemp. total	Desemp. parcial	Subsidio	
1993					
A Coruña	44.022	17.950	75	25.997	
Lugo	12.887	4.750	30	8.108	
Ourense	15.978	5.198	3	10.777	
Pontevedra	39.744	16.303	7	23.435	
Galicia	112.631	44.200	116	68.316	
España ⁽¹⁾	1.932.969	834.413	3.434	871.198	
1999					
A Coruña	24.899	12.352	0	12.547	
Lugo	6.750	2.908	0	3.841	
Ourense	8.752	3.320	1	5.431	
Pontevedra	20.849	10.297	2	10.550	
Galicia	61.250	28.878	3	32.370	
España ⁽¹⁾	1.051.757 (1)	440.704	94	400.308	
2000					
A Coruña	26.670	14.379	11	12.038	241
Lugo	6.727	3.012	0	3.620	95
Ourense	8.496	3.176	1	5.154	165
Pontevedra	20.713	10.545	0	9.968	201
Galicia	62.606	31.112	12	30.780	702
España ⁽¹⁾	1.042.665 (1)	446.413	265	367.851	3.966
2001					
A Coruña	26.290	13.592	12	12.152	535
Lugo	6.950	3.397	-	3.372	180
Ourense	8.590	3.347	-	4.952	291
Pontevedra	22.264	11.975	5	9.864	421
Galicia	64.090	32.310	17	30.339	1.427
España ⁽¹⁾	1099576	500.963	294	357.072	7.752
2002					
A Coruña	30.526	14.866	1	12.673	2.986
Lugo	7.848	3.691		3.450	708
Ourense	9.483	3.642		4.630	1.210
Pontevedra	25.313	13.230	3	9.743	2.337
Galicia	73.170	35.429	4	30.496	7.241
España ⁽¹⁾	1.195.392	565.701	202	354.092	50.777
2003					
A Coruña	29.407	16.621	1	11.991	794
Lugo	7.567	3.838		3.419	310
Ourense	8.893	3.974		4.625	295
Pontevedra	24.721	14.264	2	9.860	595
Galicia	70.588	38.697	3	29.895	1.994
España ⁽¹⁾	1.206.686	630.126	317	355.390	16.235

Medias anuais

(1) Incluído subsidio traballadores eventuais agrarios (implantado só en Andalucía e Estremadura)

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

2002 con aumentos sucesivos, volvendo a diminuír lixeiramente en 2003 no que en media anual establécese en 70.588 beneficiarios, a diminución prodúcese nas catro provincias galegas e obedece fundamentalmente a fortísima baixada dos perceptores da renda de inserción que pasan dos 7.241 de 2002 ós 1.994, cunha diminución paralela do total estatal da renda de inserción que quedan en 2003 en só 16.235 beneficiarios. Pese á diminución do total dos perceptores increméntanse nas catro provincias galegas os beneficiarios do nivel contributivo en máis de 3.000 e diminúen en 601 os beneficiarios do subsidio.

En Galicia, cadro 11.25, no ano 2000 subscribíronse 702 programas acollidos ó beneficio da renda activa de integración que constituían unha porcentaxe do 17,70% dos 3.966 subscritos en España. No ano 2001 elévanse a 1.427 que supoñen o 18,41 % dos 7.752, e en 2002 a 7.241 o que sen dúbida vén a sinála-la boa acollida do programa na comunidade galega nestes tres primeiros anos de a súa implantación. En 2003 o número dos beneficiarios da renda de inserción social tanto en Galicia como no conxunto do Estado baixa espectacularmente con respecto o ano anterior; e cuantifícase na comunidade autónoma en número de 1.994 beneficiarios que representan o 12,28% dos 16.235 perceptores do total español.

Os 70.588 beneficiarios das prestacións de desemprego (cadro 11.25) supoñen só o 5,85% do total español. Tendo en conta que os niveis de paro rexistrado sitúanse en Galicia en proporcións máis altas cós da media española, significa que efectivamente a cobertura que ofrece a prestación de desemprego, se ben aumentou no seu nivel contributivo é claramente inferior á estatal.

Desde o punto de vista da natureza da prestación sempre foron en Galicia máis importante en número as prestacións asistenciais que as contributivas. En troques nos tres últimos anos e despois de igualarse practicamente o número de ámbalas dúas no 2000, os beneficiarios das contributivas en 2003 superan en 9.802 ás dos asistenciais, que comparando cos datos cos do total español existe unha porcentaxe lixeiramente máis favorable con respecto ás contributivas na comunidade galega, se ben dentro das asistenciais do total estatal inclúense o subsidio dos traballadores eventuais agrarios que só ten efectividade en Andalucía e Extremadura.

As taxas de cobertura (cadro 11-26) experimentan unha importante diminución. En efecto a taxa neta, é dicir, a que resulta de dividi-lo paro rexistrado na industria, construción e servizos polos beneficiarios das prestacións económicas de desemprego, descontando os traballadores agrícolas fixos, experimenta en Galicia un descenso de 6,3 puntos, mentres que no global estatal a diminución é tan só de 0,3 puntos, situándose a taxa media galega en 2003 10,2 puntos por debaixo da española e unha das máis baixas do conxunto das comunidades autónomas (cadro 11-27). Provincialmente na comunidade galega, Pontevedra e A Coruña con 60,8 e 61,6 son as provincias galegas coa taxa neta máis baixa.

Tamén a taxa bruta, é dicir, a que resulta de dividi-lo total de beneficiarios das prestacións económicas de desemprego polo total do paro rexistrado descende interanualmente en Galicia 3,7 puntos, aumentando sen embargo na media estatal en 0,7 puntos, quedando a media galega de 48,4 (cadro 11-25) a 12,2 puntos da española.

■ Cadro 11.26

Taxa de cobertura das prestacións por desemprego. Por provincias.
Galicia/España. 1995-2000-2003

	Taxa bruta					Taxa neta				
	1995	2000	2001	2002	2003	1995	2000	2001	2002	2003
A Coruña	44,4	46,9	47,7	51,5	47,9	59,3	60,9	61,8	66,9	61,6
Lugo	47,5	47,7	50,1	53,5	50,7	62,8	61,8	64,0	67,4	63,3
Ourense	50,6	50,4	52,3	55,7	50,6	62,7	63,0	65,1	68,7	63,1
Pontevedra	43,5	43,6	47,7	51,2	47,4	57,8	57,2	61,8	66,3	60,8
Galicia	45,2	46,3	48,5	52,1	48,4	59,6	60,0	62,4	67,0	61,7
España	50,7	52,5	56,6	59,9	60,6	62,9	64,7	68,5	71,6	71,9

Elaboración propia

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

■ Cadro 11.27

Beneficiarios de prestacións por desemprego e taxa de cobertura neta.
Por comunidades autónomas. 1996/2000-2003

	1996		2000		2001		2002		2003	
	Nº beneficiarios	Taxa neta	Nº beneficiarios	Taxa neta	Nº beneficiarios	Taxa neta	Nº beneficiarios	Taxa neta	Nº beneficiarios	Taxa neta
Andalucía	382.307	61,8	354.097	61,5	370.689	64,6	382.911	68,1	356.663	65,2
Aragón	24.940	54,1	17.474	58,1	19.149	63,6	21.273	67,4	21.234	69,7
Asturias	30.299	57,5	22.865	55,5	22.218	56,9	24.269	59,3	25.138	59,0
Baleares	29.568	107,7	23.331	115,3	25.489	118,0	27.962	112,4	31.141	112,9
Canarias	59.434	60,4	48.270	61,5	51.665	64,3	57.550	69,7	61.607	71,2
Cantabria	12.676	55,2	8.947	56,6	9.432	57,4	10.618	60,1	10.891	59,5
C. A Mancha	47.491	61,4	34.285	57,4	36.178	59,2	37.850	60,2	38.052	58,6
C. León	52.612	54,8	40.106	52,1	42.190	56,2	46.242	59,5	47.107	60,0
Cataluña	193.371	77,2	126.788	83,7	136.319	85,9	156.953	88,1	165.517	90,4
C. Valenciana	124.224	60,1	82.183	71,5	87.151	80,1	95.132	81,1	101.294	81,1
Extremadura (1)	56.327	62,4	53.302	60,3	55.472	61,4	55.663	60,8	57.222	62,5
Galicia	80.122	60,2	62.605	60,0	64.094	62,4	73.170	67,0	70.588	61,7
Madrid	151.116	64,3	96.890	63,1	104.944	68,7	124.570	72,3	137.003	77,7
Murcia	27.055	60,3	19.539	66,7	20.829	70,4	22.975	75,2	22.879	74,5
Navarra	12.460	61,2	9.383	61,8	10.167	66,4	10.812	68,1	10.852	68,2
País Vasco	50.469	55,5	36.628	57,1	37.006	59,7	39.960	62,8	41.206	64,3
A Ríoxa	5.295	55,2	3.835	56,9	4.242	63,3	4.792	68,8	4.901	72,3
Ceuta	1.536	54,3	1.140	50,1	1.343	55,9	1.464	57,4	1.888	65,1
Melilla	1.008	44,5	999	49,1	1.001	46,8	1.228	56,3	1.505	60,4
España	1.342.309	63,4	1.042.667	64,7	1.099.576	68,5	1.195.394	71,6	1.206.688	71,9

Elaboración propia

Medias anuais de beneficiarios

(1) Incluído subsidio traballadores eventuais agrarios

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

11.5 Pensións de carácter non contributivo e asistencial

A Lei 26/1990, do 20 de decembro, pola que se establecen na Seguridade Social prestacións non contributivas, tratou de realizar unha regulación unitaria das distintas accións dos poderes públicos para integra-las nun nivel non contributivo de pensións en favor daqueles cidadáns que se atopen en situación de necesidade protexible e carezan de recursos económicos propios suficientes para a súa subsistencia.

As pensións non contributivas son prestacións periódicas vitalicias ou de duración indeterminada en función da idade ou a incapacidade e a favor daquelas persoas que non cotizaron nunca ou o tempo suficiente para acadar prestacións de nivel contributivo pola realización de actividades profesionais.

Sen embargo, as pensións non contributivas da Lei 26/1990 veñen, en realidade, a substituír, se ben con distinto alcance e maior contía, ás de vellez e enfermidade do Fondo de Asistencia Social (FAS) -que, aínda así e transcorridos trece anos da implantación das non contributivas, seguen subsistentes para quen as cobraba, se non opta polas novas- e ós subsidios de garantía de ingresos mínimos e o de axuda de terceiras persoas da Lei de integración social do minusválido (LISMI), nas mesmas condicións que as do FAS.

Por outra banda, a Xunta de Galicia, mediante a Lei 9/1991, do 2 de outubro, de Medidas básicas para a reinserción social, estableceu unha prestación, a Renda de Integración Social (RISGA), co obxecto de garantir un mínimo de subsistencia persoal a cidadáns abranguidos entre os 25 (nalgúns casos de 18), e os 65 anos que, polo tanto, completaría a acción protectora de grupos específicos, terceira idade e incapacitados, coas daquelas persoas que, aínda que tendo idade laboral e sen causa legal de incapacidade física ou psíquica, non teñen recursos mínimos para poder afrontar-las necesidades máis urxentes.

Como sinala a propia Lei 9/1991, trátase de establecer unha prestación social destinada a garantir recursos económicos de subsistencia a quen careza deles, así como logra-la súa autonomía e integración normalizada mediante un proxecto personalizado de inserción. O subsidio básico da renda en 2003 é de 268,77 euros, cun complemento familiar de 44,85 euros; 36,12 euros- e 27,30 euros polo primeiro, segundo e terceiro e máis membros adicionais, respectivamente, ata o tope do salario mínimo interprofesional 451,20 euros.

A Xunta de Galicia, ante as críticas de carácter xeneralizado sobre a ineficacia desta prestación de cara á loita contra a pobreza e a exclusión social plasmadas nun informe que o Valedor do Pobo publicou en novembro de 1998, modificou, mediante a Lei 1/1999, do 5 de febreiro, algúns artigos co obxecto de configurala, segundo específica a exposición de motivos, como unha verdadeira renda familiar; flexibiliza-los requisitos esixidos, e axiliza-lo procedemento.

As pensións do **Fondo de Asistencia Social (FAS)** son axudas económicas de carácter periódico a favor de anciáns e de enfermos ou inválidos para o traballo. A contía mensual destas pensións foi en 2003 ó igual que no ano anterior de 149,86 euros.

Segundo os datos do cadro 11.28, que contempla o número de pensións do FAS polos dous conceptos de vellez e enfermidade existentes en 1990 e entre 2000-2003, existe xa un descenso moi acusado destas prestacións, como consecuencia da implantación das novas pensións non contributivas (mellor dotadas economicamente), ás que deben accede-los novos peticionarios, e que ademais teñen dereito de opción os beneficiarios das do FAS sempre que reúnan os requisitos.

■ Cadro 11.28

Pensións do Fondo de Asistencia Social. Por provincias. Galicia/España. 1990/2000-2003

	Vellez					Enfermidade					Total				
	1990	2000	2001	2002	2003	1990	2000	2001	2002	2003	1990	2000	2001	2002	2003
A Coruña	7.900	637	367	268	191	7.100	743	399	288	203	15.000	1.380	766	556	394
Lugo	2.300	138	90	50	30	2.100	140	83	51	38	4.400	278	173	101	68
Ourense	2.500	126	88	62	40	2.100	154	115	90	63	4.600	280	203	152	103
Pontevedra	5.100	156	96	48	32	3.600	196	119	67	45	8.700	352	215	115	77
Galicia	17.700	1.058	641	428	293	14.900	1.232	716	496	349	32.600	2.290	1.357	924	642
España(1)	161.200	21.460	17.045	13.541	10.871	166.600	46.599	40.750	35.892	31.794	327.800	68.059	57.795	49.433	42.665

Elaboración propia

Medias anuais en miles de persoas. Ano 1990 redondeados en centos

(1) Sen datos do País Vasco

O R.D. 357/1991, do 15 de marzo, permite ós beneficiarios das pensións asistenciais pasar a percibir unha pensión non contributiva, se reúnen os requisitos esixidos para elo, debendo, nese caso, renunciar á do FAS, dado o carácter incompatible de ambas

Fonte: Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais e Xunta de Galicia

En 2003, o número total de pensionistas do FAS é de 642 en Galicia, cun descenso respecto ó ano anterior de máis do trinta por cento representando dito número global de Galicia o 1,50% dos 42.665 que existen no total español, sendo a provincia da Coruña, con 394 pensións, é dicir, o 61,37% do total galego, a que reúne un maior número de beneficiarios.

Continúa tamén en 2003, o proceso de diminución do número de prestacións derivadas da LISMI -cadro 11.29- pola posta en vigor, a partir de 1991, das pensións non contributivas. A acción protectora da lei comprende:

- Asistencia sanitaria e prestación farmacéutica.
- Rehabilitación médico – funcional e recuperación profesional.
- Medidas de integración social.
- Subsidio de garantía de ingresos mínimos.
- Subsidio por axuda de terceira persoa.
- Subsidio de mobilidade e compensación por gastos de transporte.

A contía do subsidio de garantía de ingresos mínimos foi en 2003 de 149,86 euros, ó mes; o de axuda de terceira persoa, de 58,45 euros e o de mobilidade e compensación por gastos de transporte de 39,16 e 40,21 euros mensuais respectivamente.

Os 3.938 beneficiarios da LISMI en Galicia representan o 4,94% dos 79.665 pensionistas españois, cunha diferenza moi notable do número de beneficiarios na provincia da Coruña e Pontevedra, con respecto a Lugo e Ourense, con tan só 214 e 471 beneficiarios, respectivamente.

As **pensións non contributivas** que como apuntabamos anteriormente establécense para aquelas persoas que non cotizaron nunca ou o tempo suficiente para alcanzar a prestación de nivel contributivo, poden obterse por estar en situación de invalidez-minusvalía igual ou superior ó sesenta e cinco por cento- ou en idade de xubilación –ter cumpridos os sesenta e cinco anos de idade-, ademais doutros requi-

sitos como carecer de rendas ou ingresos suficientes. O importe mensual das prestacións non contributivas estableceuse para 2003 en 268,77 euros, abonándose dúas pagas extraordinarias da mesma contía os meses de xuño e novembro. No caso de invalidez igoal ou superior ó 75%, se precisase do concurso doutra persoa a contía incrementase con un complemento do 50%.

■ **Cadro 11.29** Beneficiarios das prestacións da LISMI. Por provincias. Galicia/España. 1991/1999-2003

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia	España
Subsidio de garantía ingresos mínimos	1991	7.309	1.956	2.645	8.215	20.125	251.092
	1999	1.749	303	509	1.895	4.456	89.370
	2000	1.372	252	424	1.611	3.659	78.393
	2001	1.122	207	371	1.387	3.087	69.346
	2002	1.035	189	337	1.276	2.837	64.606
	2003	906	155	280	1.088	2.429	56.868
Subsidio axuda de terceira persoa	1991	3.337	798	888	3.074	8.097	91.560
	1999	527	71	66	414	1.078	16.517
	2000	403	56	52	324	835	13.489
	2001	312	46	47	253	658	11.223
	2002	284	43	38	223	588	10.104
	2003	240	35	24	182	481	8.385
Subsidio de mobil. compens. por gastos de transporte	1991	1.818	104	117	852	2.891	38.769
	1999	449	20	17	169	655	8.881
	2000	342	21	12	145	520	7.583
	2001	297	23	13	129	462	6.774
	2002	288	25	11	116	440	6.292
	2003	251	25	9	102	387	5.521
Asistencia sanitaria e prestación farmacéutica	1991	3.664	395	782	3.525	8.366	56.140
	1999	1.710	78	268	1.095	3.151	27.632
	2000	798	76	192	976	2.042	24.587
	2001	577	65	192	916	1.750	23.344
	2002	552	63	192	878	1.685	22.221
	2003	501	54	192	676	1.423	20.621
Total	1991	11.410	2.463	3.556	11.482	28.911	329.792
	1999	3.606	374	767	2.889	7.636	120.369
	2000	2.322	322	616	2.484	5.744	105.801
	2001	1.855	269	566	2.212	4.902	95.339
	2002	1.747	251	530	2.072	4.600	89.288
	2003	1.559	214	471	1.694	3.938	79.665

Elaboración propia

(1) A Lei 26/1990, do 20 de decembro, pola que se establecen na Seguridade Social prestacións non contributivas, suprimen estes subsidios pero seguen cobrándoos os que os percibían con anterioridade á entrada en vigor da lei, agás que os interesados pasen a percibir unha pensión non contributiva. Datos a 1 de decembro, agás 2002 e 2003 que son medias anuais

A suma de cada unha das rúbricas dos beneficiarios, segundo a clase de prestación, non coincide necesariamente co total de beneficiarios, xa que un mesmo beneficiario pode recibir máis dunha prestación.

Fonte: Ministerio de Traballo e Asuntos Sociais

No cadro 11.30 observamos que en 2003 produciuse en Galicia un aumento de 243 pensionistas beneficiarios de prestacións non contributivas. A partir de 1996 (ver informes anteriores) o número de beneficiarios de pensións non contributivas de invalidez supera ós de xubilación, aínda que nos últimos anos- desde 2000 medraron máis os pensionistas de xubilación de tal xeito que en 2003, en que as pensións de invalidez descenden en 241, aquelas, as de xubilación que se incrementan en 485, constitúen as maioritarias. Por provincias o colectivo da provincia da Coruña, con 23.109 pensionistas, representa o 42,46% do total galego. En sentido oposto, e aínda que aumentan en 2003, na provincia de Lugo soamente existen 6.171 pensionistas desta modalidade, que constitúen o 11,34% do total de Galicia.

■ **Cadro 11.30**

Pensións non contributivas. Por provincias. Galicia/España. 1994/2000-2003

	Invalidez					Xubilación					Total				
	1994	2000	2001	2002	2003	1994	2000	2001	2002	2003	1994	2000	2001	2002	2003
A Coruña	5.179	11.281	9.170	9.004	8.830	7.406	11.317	13.890	14.250	14.279	12.585	22.598	23.060	23.255	23.109
Lugo	1.406	2.775	2.383	2.410	2.372	1.437	2.842	3.495	3.677	3.799	2.843	5.617	5.878	6.088	6.171
Ourense	2.909	3.922	3.138	3.132	3.076	2.312	3.425	4.344	4.449	4.581	5.221	7.347	7.483	7.581	7.657
Pontevedra	3.764	8.906	7.259	7.219	7.246	4.133	8.154	9.805	10.034	10.237	7.897	17.060	17.063	17.254	17.483
Galicia	13.258	26.883	21.950	21.765	21.524	15.288	25.738	31.533	32.411	32.896	28.546	52.622	53.484	54.177	54.420
España	114.487	242.416	205.098	207.540	207.193	154.486	228.859	276.488	278.256	281.154	268.973	471.275	481.586	485.796	488.347

Elaboración propia

Medias anuais agás os datos Galicia 1994 a decembro de dito ano

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

**Pensións non contributivas da Seguridade Social.
Por comunidade autónomas. 1997/2000-2003**

■ **Cadro 11.31**

	Total núm. pensionistas				
	1997	2000	2001	2002	2003
Andalucía	94.445	105.912	108.019	109.010	109.667
Aragón	12.123	11.584	11.253	10.879	10.563
Asturias	10.618	11.836	11.915	11.744	11.454
Baleares	7.270	7.828	7.824	7.874	7.982
Canarias	34.188	39.614	39.990	41.303	41.761
Cantabria	5.616	6.473	6.541	6.479	6.536
C. A Mancha	21.281	22.863	23.558	23.689	23.829
C. León	27.457	28.276	28.690	28.553	28.204
Cataluña	49.581	58.194	59.541	60.123	60.882
C. Valenciana	37.248	40.614	43.277	43.703	45.388
Extremadura	1.343	15.919	16.575	17.076	17.150
Galicia⁽¹⁾	46.508	52.621	53.484	54.177	54.419
Madrid	30.512	33.727	34.373	34.675	34.567
Murcia	11.798	15.090	15.743	15.813	15.707
Navarra	3.449	3.483	3.531	3.582	3.473
País Vasco	10.692	10.801	10.749	10.547	10.317
A Rioxa	2.415	2.367	2.314	2.280	2.231
Ceuta	1.560	1.608	1.670	1.722	1.729
Melilla	2.400	2.465	2.540	2.569	2.547
España	410.504	471.275	481.586	485.796	488.406

Elaboración propia

Media anual a 31 de decembro

(1) O total de Galicia non coincide co do cadro 11.28 ó se-los cómputos e as fontes distintas

Fonte: Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

No cadro 11.31 contéplase o número de pensións non contributivas por comunidades autónomas. Galicia é, despois de Andalucía e Cataluña, a comunidade con maior número absoluto de pensionistas non contributivos e a de maior número porcentual con respecto ó total de habitantes. Os 54.419 perceptores de pensións non contributivas representan o 11,14% do total nacional, moi por riba de comunidades con moito maior número de habitantes como Madrid ou a Comunidade Valenciana.

En 2003 (cadro 11.32) aumentan en 189 o número de beneficiarios **da renda de integración social (RISGA)** en Galicia. O incremento experimentase nas catro provincias galegas. En canto a súa implantación provincial, hai que destaca-lo elevado número de beneficiarios na provincia da Coruña, mentres que a de Lugo cun crecemento porcentual moi importante en 2003 permanece, aínda que practicamente có mesmo número que Ourense, como a de inferior colectivo de beneficiarios.

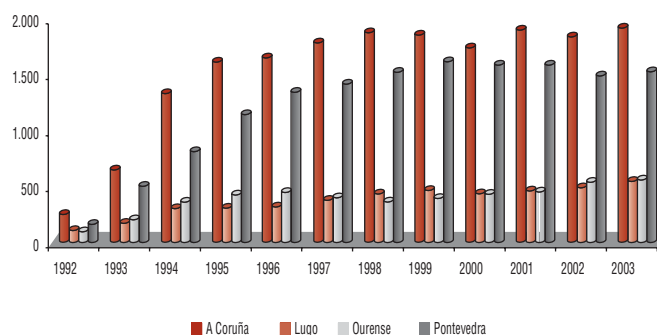
■ Cadro 11.32 Beneficiarios da Renda de Integración Social (RISGA). Por provincias. Galicia. 1992-2003

	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
A Coruña	237	635	1.323	1.600	1.633	1.769	1.858	1.850	1.731	1.887	1.825	1.904
Lugo	88	159	283	294	306	364	427	453	426	453	477	540
Ourense	86	190	349	415	438	387	347	382	421	447	529	543
Pontevedra	148	492	803	1.128	1.335	1.407	1.508	1.607	1.578	1.570	1.479	1.515
Galicia	559	1.476	2.758	3.437	3.712	3.927	4.140	4.292	4.156	4.357	4.310	4.499

Elaboración propia

Datos a 31 de decembro

Fonte: Xunta de Galicia. Dirección Xeral de Servizos Sociais

No cadro 11.33 inclúese o conxunto de prestacións periódicas de carácter asistencial en Galicia: as derivadas da LISMI, as do FAS, as non contributivas da Seguridade Social, e as do RISGA, todas elas sen base contributiva previa.

Como xa dicíamos anteriormente, continúa a diminución, durante 2003, das pensións da LISMI e do FAS, e a partir de 1994 aparecen as pensións non contributivas como as máis importantes numericamente representando, en 2003, o 85,70% das asistenciais. As prestacións da Renda de Integración Social, en número de 4.499 a decembro de 2003, constitúen un escaso 7,09% do total.

En 2003 baixa, de novo, o número do conxunto global destas prestacións en Galicia, se ben provincialmente soben moi lixeiramente en Lugo e Ourense con respecto ó ano anterior. Dos 63.498 perceptores destas pensións de base asistencial un 42,46% pertencen á provincia da Coruña; un 32,71% a Pontevedra; un 13,82% a Ourense e un 11,01% a Lugo.

**Conxunto das prestacións periódicas de carácter asistencial. Por provincias.
Galicia. 1992/2000-2003⁽¹⁾**

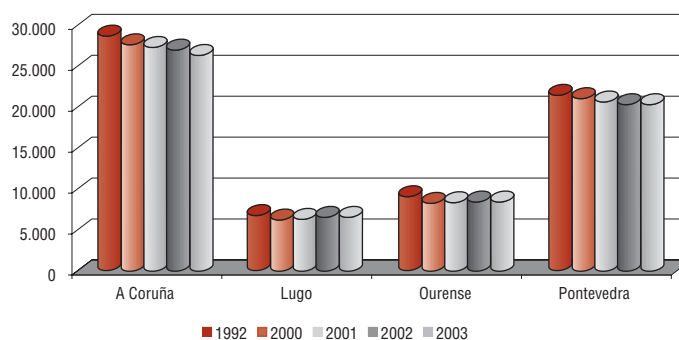
■ Cadro 11.33

		A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra
LISMI	1992	11.154	2.091	2.825	10.776
	2000	2.322	322	616	2.484
	2001	1.855	269	566	2.212
	2002	1.747	251	530	2.072
	2003	1.559	214	471	1.694
Asistenciais	1992	13.084	3.985	3.785	7.863
	2000	1.380	278	280	352
	2001	766	173	203	215
	2002	556	101	152	115
	2003	393	68	103	77
Non contributivas	1992	4.341	1.067	2.755	3.074
	2000	22.598	5.617	7.347	17.060
	2001	23.060	5.878	7.483	17.063
	2002	23.255	6.088	7.581	17.254
	2003	23.109	6.171	7.657	17.484
RISGA	1992	237	88	86	148
	2000	1.731	426	421	1.578
	2001	1.887	453	447	1.570
	2002	1.825	477	529	1.479
	2003	1.904	540	543	1.515
Total	1992	28.816	7.231	9.451	21.861
	2000	28.031	6.643	8.664	21.474
	2001	27.568	6.773	8.699	21.060
	2002	27.290	6.901	8.764	20.779
	2003	26.965	6.993	8.774	20.770

Elaboración propia

(1) Datos a decembro de cada ano, excepto asistenciais que son medias anuais

Fonte: Xunta de Galicia. Ministerio de Trabajo e Asuntos Sociais

Neste apartado reflíctese a representación sindical dos traballadores e, como é lóxico, para isto analízanse os resultados das eleccións celebradas e as continxencias dos procesos electorais desenvolvidos na Comunidade Autónoma Galega.

Dado que para facer unha primeira análise da representatividade sindical dos traballadores non sería suficiente o exame dos datos referidos ó período de 2003, ó que se contrae este informe, cómpre contemplar, ademais, un período máis amplo que abrangue desde o último proceso electoral, sen prexuízo de facer referencia ó desenvolvemento concreto dese ano.

Entrando no exame concreto, pódese observar nos cadros 12.1 e 12.2 que se rexistraron un total de 7.664 actas de procesos electorais entre o 1 de xaneiro de 2000 e o 31 de decembro de 2003 correspondendo 5.255 a 2003, cifra que reflicte que, neste ano, culminaban unha gran parte de mandatos. O total de preavisos presentados en Galicia durante os catro anos foron 9.763.

Preavisos e actas tramitadas desde 01.01.2000 a 31.12.2003. Por provincias. Galicia

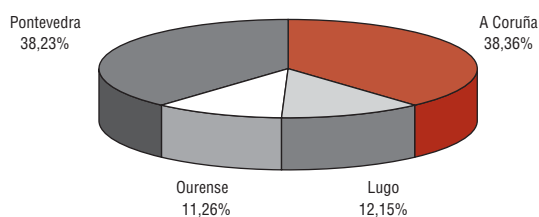
■ Cadro 12.1

	Preavisos presentados	Actas depositadas pendentes de rexistro	Actas rexistradas	Total Actas
A Coruña	3.737	103	2.940	3.043
Lugo	1.189	48	931	979
Ourense	1.029	39	863	902
Pontevedra	3.808	164	2.930	3.094
Galicia	9.763	354	7.664	8.018

Elaboración propia

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Actas rexistradas desde 2003

Preavisos e actas tramitadas. Por provincias. Galicia. 2003

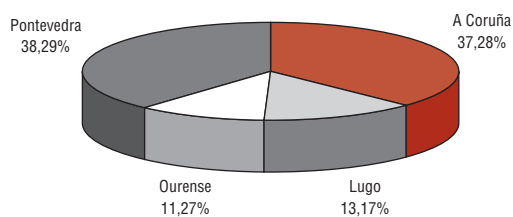
■ Cadro 12.2

	Preavisos presentados	Actas depositadas pendentes de rexistro	Actas rexistradas	Total Actas
A Coruña	2.542	237	1.959	2.196
Lugo	831	89	692	781
Ourense	620	29	592	621
Pontevedra	2.617	64	2.012	2.076
Galicia	6.610	419	5.255	5.674

Elaboración propia

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Actas rexistradas en 2003

Como resultado do rexistrado nesas actas electorais, elixíronse un total de 17.497 representantes con mandato en vigor a 31 de decembro de 2003, correspondendo 11.894 ós elixidos, segundo consta nas actas rexistradas, no transcurso de 2003. Exprésanse nos cadros 12.3 e 12.4 as porcentaxes de distribución provincial que reflicten que, en Galicia, a porcentaxe maior corresponde á provincia da Coruña.

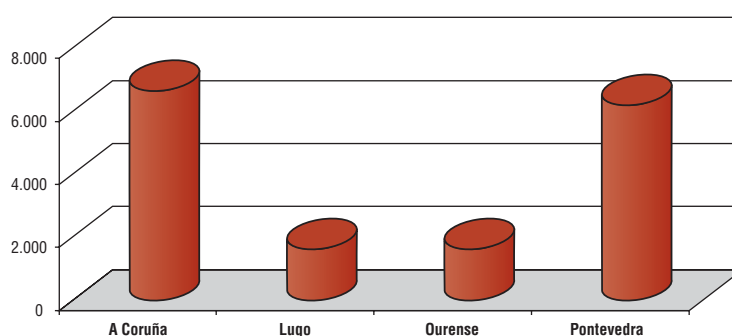
■ Cadro 12.3

Representantes elixidos segundo as actas rexistradas entre o 01-01-2000 e 31-12-2003. Por provincias. Galicia

	Nº representantes	%
A Coruña	7.039	40,23
Lugo	1.911	10,92
Ourense	2.012	11,50
Pontevedra	6.535	37,35
Galicia	17.497	100

Elaboración propia

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

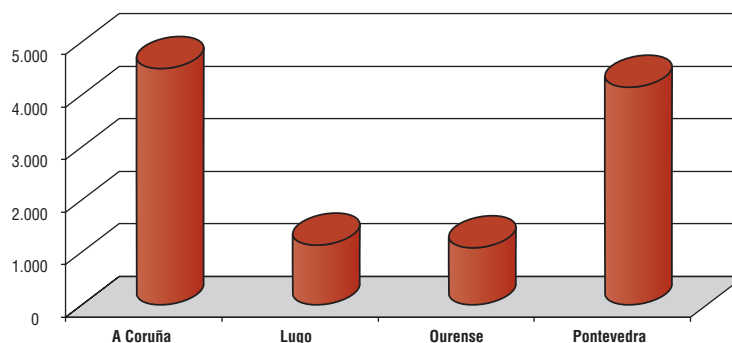
Representantes elixidos segundo as actas rexistradas en 2003. Por provincias. Galicia

■ Cadro 12.4

	Nº representantes	%
A Coruña	4.772	40,12
Lugo	1.393	11,71
Ourense	1.336	11,23
Pontevedra	4.393	36,93
Galicia	11.894	100

Elaboración propia

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Analizando os resultados dos procesos electorais en Galicia durante este período de catro anos e, tendo en conta os representantes con mandato en vigor a 31 de decembro de 2003, pódese ver que a central sindical UGT, cun 31,95% do total, é a que obtivo maior número de representantes (5.590), seguida de CCOO e CIG con 30,51% e 26,26%, respectivamente (5.339 e 4.595 representantes), acadando un total de 1.973 o resto das centrais sindicais e grupos de traballadores cun 11,28%.

■ Cadro 12.5

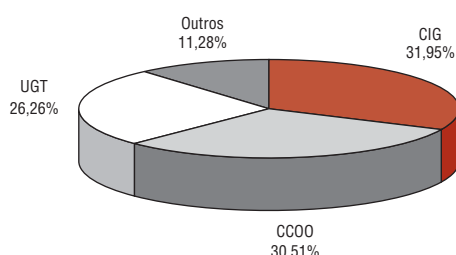
Desglose dos resultados electorais acadados polos sindicatos máis representativos entre 01.01.2000 e 31.12.2003. Por provincias. Galicia

	A Coruña		Lugo		Ourense		Pontevedra		Galicia	
	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%	Nº	%
UGT	2.413	52,16	658	217,88	672	183,61	1.847	328,06	5.590	31,95
CCOO	2.156	46,61	634	50,60	540	40,30	2.009	42,85	5.339	30,51
CIG	1.728	37,35	317	25,30	434	32,39	2.116	45,14	4.595	26,26
Outros	742	16,04	302	24,10	366	27,31	563	12,01	1.973	11,28
Total	4.626	100	1.253	100	1.340	100	4.688	100	17.497	100

Elaboración propia

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Representación dos sindicatos máis representativos

No desglose provincial dos resultados anteriormente referidos a Galicia, pode observarse que a central sindical UGT obtén a maior porcentaxe de representantes na Coruña, Lugo e Ourense, podendo contemplarse que, na provincia de Pontevedra, ocupa o primeiro lugar CIG seguida de CCOO.

O cadro seguinte 12.6 ofrece os datos de actas e participación electoral distribuídos por actividade económica detallándose no seguinte (12.7) os resultados obtidos por cada central sindical, o que permite determinar o grao de implantación de cada unha delas en cada sector en Galicia.

No cadro 12.8 detállase o número de representantes que obtiveron cada un dos sindicatos en Galicia, concretando, en consecuencia, as organizacións sindicais e profesionais que teñen representación na Comunidade Autónoma de Galicia a 31 de decembro de 2003, ofrecéndose o desglose provincial e distinguindo os procesos electorais do persoal laboral e funcionario da comunidade autónoma.

Cadro 12.6

Actas rexistradas, traballadores, electores, votantes e participación electoral por rama de actividade económica. Desde o 1-1-00 ó 31-12-03

Denominación	Actas	Traballadores	Electores	Votantes	% Participación
Agricultura, gandería, caza e servizos relacionados	31	892	875	694	79,31
Silvicultura, explotacións forestais e servizos relacionados	4	95	95	80	84,21
Pesca, acuicultura e servizos relacionados con elas	59	897	897	723	80,60
Extracción e aglomeración de antracita. Hulla, lignito e turba	3	176	175	143	81,71
Extracción de crus de petróleo e gas natural actv. dos servizos relacionados	1	11	11	11	100,00
Extracción de minerais metálicos	1	21	21	19	90,48
Extracción de minerais non metálicos nin enerxéticos	122	4708	4708	3440	73,07
Industria de produtos alimenticios e bebidas	460	19498	19498	15109	77,49
Industria téxtil	67	2551	2537	2095	82,58
Industria da confección e da peletería	197	7450	7443	6065	81,49
Industria do coiro e do calzado	5	205	205	167	81,46
Industria da madeira e da cortiza (agás mobles, cestería e espartería)	219	6141	6028	4761	78,98
Industria do papel	14	862	862	756	87,70
Edición artes gráficas e reprodución de soportes gravados	95	2708	2707	2056	75,95
Coquerías, refino de petróleo e tratamento combustibles nucleares	2	563	563	501	88,99
Industria química	64	2983	2938	2275	77,43
Fabricación de produtos de caucho e materias plásticas	63	2911	2740	2249	82,08
Fabricación doutros produtos minerais non metálicos	246	6110	6110	4711	77,10
Metalurxia	45	4069	4063	3092	76,10
Fabricación produtos metálicos (agás maquinaria e equipo)	266	7071	7071	5427	76,75
Industria de construción de maquinaria e equipo mecánico	123	3372	3327	2693	80,94
Frabricación de máquinas de oficina e equipos informáticos	2	24	24	20	83,33
Fabricación de maquinaria e material eléctrico	34	1217	1217	979	80,44
Fabricación de material electrónico; aparellos de radio, televisión e comunicación	8	563	563	439	77,98
Fabricación de equipos e instrumentos médico-cirúrxicos de precisión óptica	6	78	78	58	74,36
Fabricación vehículos de motor, remolques e semirremolques	48	16779	16211	14464	89,22
Fabricación doutro material de transporte	171	9774	9774	7958	81,42
Fabricación de mobles; outras industrias manufactureiras	65	1710	1710	1407	82,28
Reciclaxe	24	673	664	521	78,46
Produción e distribución de enerxía eléctrica, gas, vapor e auga quente	65	3566	3565	3194	89,59
Captación, depuración e distribución de auga	19	804	803	627	78,08
Construción	1279	28009	28004	20778	74,20
Venda repar. Vehículos motor, venda polo miúdo combustible de vehículos a motor	546	8704	8669	7103	81,94
Comercio por xunto e intermediarios (agás vehículos de motor e motocicletas)	259	7600	7570	5697	75,26
Comerc. Polo miúdo (agás vehículos motor, reparac. Efectos persoais e utensilios)	519	20397	20392	15407	75,55
Hostalería	300	6084	6076	4349	71,58
Transporte terrestre; transporte por tubos	346	9001	9001	6697	74,40
Transporte aéreo e espacial	8	527	518	443	85,52
Actividades anexas ós transportes; axencias de viaxes	104	3200	3094	2574	83,19
Correos e telecomunicacións	52	7194	7194	5734	79,71
Intermediación financeira (agás seguros e plans de pensións)	91	9806	9806	8228	83,91
Seguros e plans de pensións (agás seguridade social obrigatoria)	55	1015	1015	801	78,92
Actividades inmobiliarias	5	51	51	43	84,31
Alugueiro de maquinaria e equipo sen operario de efectos persoais e utensilios	14	245	245	173	70,61
Actividades informáticas	18	390	383	301	78,59
Investigación e desenvolvemento	3	127	127	94	74,02
Outras actividades empresariais	457	18235	18235	11657	63,93
Admón. Pública, defensa e seguridade social obrigatoria	417	106195	105711	63105	59,70
Educación	261	24152	24150	17892	74,09
Actividades sanitarias e veterinarias, servizos sociais	162	19617	19598	12345	62,99
Actividades de saneamento público	22	1677	1674	1477	88,23
Actividades asociativas	57	2365	2365	1682	71,12
Actividades recreativas, culturais e deportivas	116	3506	3504	2556	72,95
Actividades diversas de servizos persoais	44	810	808	633	78,34
Total	7.664	387.389	385.673	276.503	71,69

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Representantes elixidos segundo a candidatura e por actividade económica, con datos obtidos das actas rexistradas. Galicia. 1-1-00 ó 31-12-03

■ Cadro 12.7

Denominación	Total	UGT	CCOO	CIG	USO	CSI-CSIF	CNT	G. Traball.	Outros
Agricultura, gandería, caza e servizos relacionados	59	19	15	11		1		13	
Silvicultura, explotacións forestais e servizos relacionados	6		5	1					
Pesca, acuicultura e servizos relacionados con elas	75	11	29	34				1	
Extracción e aglomeración de antracita. Hulla, lignito e turba	11		6	5					
Extracción de crús de petróleo e gas natural actv. dos servizos relacionados	2	1	1						
Extracción de minerais metálicos	1		1						
Extracción de minerais non metálicos nin enerxéticos	320	127	139	52	1			1	
Industria de produtos alimenticios e bebidas	1.198	478	365	246	10			50	49
Industria téxtil	152	56	67	26					3
Industria da confección e da peletería	449	160	201	87					1
Industria do coiro e do calzado	18	11		6	1				
Industria da madeira e da cortiza (agás mobles, cestería e espartería)	383	123	117	119	7	2		13	2
Industria do papel	53	19	18	15					1
Edición artes gráficas e reprodución de soportes gravados	194	58	73	61					2
Coquerías, refino de petróleo e tratamento combustibles nucleares	18	6	5	6					1
Industria química	189	86	56	38	4			4	1
Fabricación de produtos de caucho e materias plásticas	163	46	51	57	4				5
Fabricación doutros produtos minerais non metálicos	432	162	150	116	1	1		1	1
Metalurxia	161	88	46	20	1			2	4
Fabricación produtos metálicos (agás maquinaria e equipo)	489	133	158	187				1	10
Industria de construción de maquinaria e equipo mecánico	226	69	69	79				6	3
Frabricación de máquinas de oficina e equipos informáticos	2		1	1					
Fabricación de maquinaria e material eléctrico	71	14	24	28					5
Fabricación de material electrónico; aparellos de radio, televisión e comunicación	30	10	12	8					
Fabricación de equipos e instrumentos médico-cirúrxicos de precisión óptica	6	3	3						
Fabricación vehículos de motor, remolques e semirremolques	295	75	91	100	16			5	8
Fabricación doutro material de transporte	418	81	189	135					13
Fabricación de mobles; outras industrias manufactureiras	122	32	30	55					5
Reciclaxe	46	18	12	13					3
Produción e distribución de enerxía eléctrica, gas, vapor e auga quente	199	80	36	61	18	1		1	2
Captación, depuración e distribución de auga	54	26	7	20				1	
Construción	2.022	588	711	684	7	2		13	17
Venda repar. Vehículos motor, venda polo miúdo combustible de vehículos a motor	692	219	227	229	4			4	9
Comercio por xunto e intermediarios (agás vehículos de motor e motocicletas)	487	142	138	104	56			11	36
Comerc. Polo miúdo (agás vehículos motor, reparac. Efectos persoais e utensilios)	1.108	299	302	141	94			7	265
Hostalería	455	137	147	135	3	1		21	11
Transporte terrestre; transporte por tubos	581	257	174	110	1			2	37
Transporte aéreo e espacial	34	14	9	1	6	1			3
Actividades anexas ós transportes; axencias de viaxes	235	93	47	59	8			8	20
Correos e telecomunicacións	262	67	102	51		11		5	26
Intermediación financeira (agás seguros e plans de pensións)	472	86	129	177				1	79
Seguros e plans de pensións (agás seguridade social obrigatoria)	80	23	30	14				8	5
Actividades inmobiliarias	5	3	2						
Alugueiro de maquinaria e equipo sen operario de efectos persoais e utensilios	16	7	7	2					
Actividades informáticas	24	10	7	6	1				
Investigación e desenvolvemento	8		2	6					
Outras actividades empresariais	1.184	400	317	371	38	9		21	28
Admón. Pública, defensa e seguridade social obrigatoria	2.268	660	578	562	56	198		48	166
Educación	630	205	140	85	38	3		10	149
Actividades sanitarias e veterinarias, servizos sociais	553	191	156	118	10	26		12	40
Actividades de saneamento público	100	27	19	50					4
Actividades asociativas	150	62	32	32				22	2
Actividades recreativas, culturais e deportivas	223	69	66	65	5			15	3
Actividades diversas de servizos persoais	66	39	20	6					1
Total	17.497	5.590	5.339	4.595	390	256		307	1.020

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

■ Cadro 12.8

Representantes eleixidos entre 01.01.2000 e 31.12.2003. Por central sindical. Galicia

Denominación	Repr. Elixidos	%
Unión Xeral de Traballadores (UGT)	5590	31,95
Comisións Obreiras (CCOO)	5339	30,51
Confederación Intersindical Galega (CIG)	4595	26,26
Unión Sindical Obreira (USO)	390	2,23
Grupo de Traballadores	307	1,75
Central Sindical Independente e de Funcionarios (CSI-CSIF)	256	1,46
Federación de Traballadores Independentes Comercio (FETICO)	230	1,31
Federación de Sindicatos Independentes de Ensino (FSIE)	127	0,73
Unión Sindical Traballadores de Galicia (USTG)	70	0,40
Non sindicados (non sind.)	64	0,37
Central Unitaria de Traballadores (CUT)	59	0,34
Federación de Asociacións Sindicais Grandes Almacéns (FASGA)	58	0,33
Confederación Xeral do Traballo (CGT)	54	0,31
Outros (outros)	49	0,28
Converxencia Estatal de Médicos e ATS (CEMSATSE)	39	0,22
Federación Independente Traballadores do Crédito (FITC)	32	0,18
Sindicato de Auxiliares de Enfermería (SAE)	27	0,15
Sindicato Independente Traballadores Citroen (SITC)	27	0,15
Confederación de Cadros (CC)	23	0,13
Sindicato Independente Ensino (ANPE)	18	0,10
Confederación de Traballadores Independentes (CTI)	15	0,09
Asociación Traballadores Empresa Lácteos de Galicia, SA (ATELGA)	8	0,05
Confederación Sindical Independente de Caixas de Aforros (CSICA)	8	0,05
Sindicatos da Administración Pública (SAP)	8	0,05
Unión Nac. De Func. De Xestión de Facenda (GESTHA)	8	0,05
Sindicato de Traballadores do Ensino de Galicia (STEs-STEG)	7	0,04
Sindicato Español Maquin. E Axuda Ferroviaria (SEMAF)	6	0,03
Sindicato Profesional de Viaxes (SPV)	6	0,03
Federación de Traballadores e Técnicos (AMI)	5	0,03
Sindicato Autónomo Traballadores Banco de España (SATBE)	5	0,03
Sindicato Independente de Traballadores de Autopistas e Autoestradas (SITA)	5	0,03
Indep. Trab. De INDUGASA (SITI)	4	0,02
Sindicato de ATS de España (SATSE)	4	0,02
Sindicato de Traballadores de Comunicacións (STC)	4	0,02
Unión Telefónica Sindical (UTS)	4	0,02
Alternativa Independente	3	0,02
Sindicato Ferroviario	3	0,02
Sindicato Ind. Traballadores de Caixas de Aforros (SITCA)	3	0,02
Sindicato Profesional de Seguros (SPS)	3	0,02
Unión Sindical de Distritos Forestais (USDF)	3	0,02
Asociación Cadros Grupo Caixa Madrid (ACCAM)	2	0,01
Asociación de Profes. De policía local de Arteixo (APPLA)	2	0,01
Asociación Prof. De Persoal do Concello de Ferrol	2	0,01
Confederación Estatal de Sindicatos Médicos (CESM)	2	0,01
Grupo Independente de Funcionarios	2	0,01
Sindicato de Circulación Ferroviaria (SCF)	2	0,01
Sindicato Profesional Libre e Independente (APLI)	2	0,01
Unión de Outros Sindicalistas (UNOS)	2	0,01
Asociación Sindical de Cadros de Iberdrola (ASCI)	1	0,01
Asociación Sindical Espec. Téc. Mnat. Aeronáutica (ASETMA)	1	0,01
Asociación Técnicos e Profes. Banco Exterior España (ATEXBANK)	1	0,01
Coordenadora Democrática Independente de Laborais (CDIL)	1	0,01
Coordenadora Estatal de Traballadores do Mar (CTM)	1	0,01
Federación Sindicatos Aeronáuticos Indepen. (FSAI)	1	0,01
Non consta	1	0,01
Sindicato de Bombeiros de Aeropotos (SBA)	1	0,01
Sindicato de Traballadores de Empresas da Comunicación (SITEC)	1	0,01
Sindicato Independente de Empregados "Generali España"	1	0,01
Sindicato Independente de Enerxía (SIE)	1	0,01
Sindicato Independente Ferroviario (SIF)	1	0,01
Sindicato Independente Traballadores REPSOL, YPF, REF e MARRKET (SIR-YPF)	1	0,01
Sindicatos Empregados Caixa de Aforros e Pension. Barc. (SECPB)	1	0,01
Varios (varios)	1	0,01
Total	17.497	100

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

■ **Cadro 12.8 a)** **Representantes elixidos entre 01.01.2000 e 31.12.2003. Por central sindical. A Coruña**

Denominación	Repr. Elixidos	%
Unión Xeral de Traballadores (UGT)	2.413	34,28
Comisións Obreiras (CCOO)	2.156	30,63
Confederación Intersindical Galega (CIG)	1.728	24,55
Unión Sindical Obreira (USO)	142	2,02
Grupo de Traballadores	112	1,59
Federación de Trab. Independentes de Comercio (FETICO)	109	1,55
Central Sindical Independente e de Funcionarios (CSI-CSIF)	87	1,24
Federación Asociacións Sindicais Grandes Almacéns (FASGA)	43	0,61
Unión Sindical de Traballadores de Galicia (USTG)	42	0,60
Central Unitaria de Traballadores (CUT)	39	0,55
Federación de Sindicatos Independentes Ensino (FSIE)	35	0,50
Federación Independente Traballadores do Crédito (FITC)	14	0,20
Converxencia Estatal de Médicos e ATS (CEMSATSE)	13	0,18
Confederación Xeral do Traballo (CGT)	12	0,17
Confederación de Cadros (CC)	10	0,14
Sindicato de Auxiliares de Enfermería (SAE)	10	0,14
Confederación de Traballadores Independentes (CTI)	8	0,11
Asoc. Trab. Empresa Lacteos de Galicia, SA (ATELGA)	5	0,07
Sindicato Independente Ensino (ANPE)	5	0,07
Confederación Sindicatos Independentes Caixas Aforro (CSICA)	4	0,06
Sindicato Profesional de Viaxes (SPV)	4	0,06
Alternativa Independente	3	0,04
Sind. Independente de Traballadores de Autopistas e Autoestradas (SITA)	3	0,04
Sindicato de Traballadores de Comunicacións (STC)	3	0,04
Sindicatos da Administración Pública (SBA)	3	0,04
Unión Nacional de Funcionarios de Xestión de Facenda (GESTHA)	3	0,04
Unión Sindical de Distritos Forestais (USDF)	3	0,04
Asoc. Prof. De Policía Local de Arteixo (APPLA)	2	0,03
Asociación Profesional de persoal do Concello de Ferrol	2	0,03
Asociación Profesional e Independente RTV (APLI)	2	0,03
Confederación Estatal Sindicatos Médicos (CESM)	2	0,03
Grupo Independente de Funcionarios	2	0,03
Sindicato Autónomo Traballadores Banco de España (SATBE)	2	0,03
Sindicato de ATS de España (SATSE)	2	0,03
Sindicato Español Maquinistas e Axudantes Ferroviarios (SEMAF)	2	0,03
Sindicato Profesional de Seguros (SPS)	2	0,03
Asociación Cadros Caixa Madrid (ACCAM)	1	0,01
Asociación Sind. Espec. Téc. Mant. Aeronáutica (ASETMA)	1	0,01
Coord. Democrat. Independ. de Laborais (CDIL)	1	0,01
Coord. Estatal de Traballadores do Mar (CTM)	1	0,01
Federación de Traballadores e Técnicos (AMI)	1	0,01
Federación Sindicatos Aeronáuticos Independentes (FSAI)	1	0,01
Non consta	1	0,01
Sind. Empleados Caixa Aforros e Pensións de Barcelona (SECPB)	1	0,01
Sind. Indep. Traballadores Repsol, YPF, REF e MARKET (SIR-YPF)	1	0,01
Sindicato de Bombeiros de Aeroportos (SBA)	1	0,01
Sindicato de Circulación Ferroviaria (SCF)	1	0,01
Unión Telefónica Sindical (UTS)	1	0,01
Total	7.039	100

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

■ Cadro 12.8 b)

Representantes elixidos entre 01.01.2000 e 31.12.2003. Por central sindical. Lugo

Denominación	Repr. Elixidos	%
Unión Xeral de Traballadores (UGT)	658	34,43
Comisións Obreiras (CC.OO.)	634	33,18
Confederación Intersindical Galega (CIG)	317	16,59
Unión Sindical Obreira (USO)	81	4,24
Central Sindical Indep. e de Funcionarios (CSI-CSIF)	68	3,56
Grupo de Traballadores	23	1,20
Unión Sindical Traballadores de Galicia (USTG)	23	1,20
Feder. de Traball. Indep. Comercio (FETICO)	22	1,15
Federación de Sindicatos Independentes de Ensino (FSIE)	19	0,99
Outros (CIC, SGPS, ASI)	10	0,52
Converxencia Estatal de Médicos e ATS (CEMSATSE)	9	0,47
Federación Independente Traballadores do Crédito (FITC)	9	0,47
Sindicato de Auxiliares de Enfermería (SAE)	6	0,31
Sindicato Independente Ensino (ANPE)	5	0,26
Confederación de Cadros (CC)	4	0,21
Asoc. Traballadores Empresa Lacteos de Galicia, SA (ATELGA)	3	0,16
Confederación Xeral do Traballo (CGT)	3	0,16
Sindicatos da Administración Pública (SAP)	3	0,16
Confed. Sindicatos Independentes Caixas de Aforros (CSICA)	2	0,10
Sindicato Traballadores do Ensino de Galicia (STEs-STEG)	2	0,10
Unión Telefónica Sindical (UTS)	2	0,10
Asociación Mandos Intermedios Banca Privada (AMI)	1	0,05
Confederación de traballadores Independentes (CTI)	1	0,05
Non Sindicados (Cand. Indepl Concello de Lugo)	1	0,05
Sind. Autón. Traball. Banco de España (SATBE)	1	0,05
Sind. de Traballadores de Empresas da Comunicación (SITEC)	1	0,05
Sindicato Español Maquin. e Axd. Ferroviarios (SEMAF)	1	0,05
Sindicato Independente Ferroviario (SIF)	1	0,05
Unión Nacional de Funcionarios de Xestión de Facenda (GESTHA)	1	0,05
Total	1.911	100

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

■ **Cadro 12.8 c) Representantes eleixidos entre 01.01.2000 e 31.12.2003. Por central sindical. Ourense**

Denominación	Repr. Elixidos	%
Unión Xeral de Traballadores (UGT)	672	33,40
Comisións Obreiras (CC.OO.)	540	26,84
Confederación Intersindical Galega (CIG)	434	21,57
Grupo de Traballadores	138	6,86
Central Sindical Indep. e de Funcionarios (CSI-CSIF)	62	3,08
Unión Sindica Obreira (USO)	55	2,73
Feder. Sind. Indep. Ensino (FSIE)	34	1,69
Feder. Traball. Indep. Comercio (FETICO)	28	1,39
Converxencia Estatal de Médicos e ATS (CEMSATSE)	8	0,40
Unión Sindical Traballadores de Galicia (USTG)	5	0,25
Sindicato de Auxiliares de Enfermería (SAE)	4	0,20
Sindicato Independente do Ensino (ANPE)	4	0,20
Confederación Xeral do Traballo (CGT)	3	0,15
Sindicato Ferroviario	3	0,15
Confederación de Cadros (CC)	2	0,10
Confederación Sindicatos Independentes Caixas Aforro (CSICA)	2	0,10
Federación Independente Traballadores do Crédito (FITC)	2	0,10
Sindicato de traballadores do Ensino de Galicia (STEs-STEG)	2	0,10
Sindicato Español Maquinistas e Axudantes Ferroviarios (SEMAF)	2	0,10
Asociación Sindical de Cadros de Iberdrola (ASCI)	1	0,05
Confederación Traballadores Independentes (CTI)	1	0,05
Federación de Traballadores e Técnicos (AMI)	1	0,05
Outros - Médicos de Galicia Independentes (O'MEGA)	1	0,05
Sindicato Autónomo traballadores Banco de España (SATBE)	1	0,05
Sindicato de ATS de España (SATSE)	1	0,05
Sindicato de Circulación Ferroviaria (SCF)	1	0,05
Sindicato de Traballadores de Comunicacions (STC)	1	0,05
Sindicato Independente de Enerxía (SIE)	1	0,05
Sindicatos da Administración Pública (SAP)	1	0,05
Unión Nacional de Funcionarios de Xestión de Facenda (GESTHA)	1	0,05
Unión Telefónica Sindical (UTS)	1	0,05
Total	2.012	100

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

■ **Cadro 12.8 d) Representantes elixidos entre 01.01.2000 e 31.12.2003. Por central sindical. Pontevedra**

Denominación	Repr. Elixidos	%
Comisións Obreiras (CC.OO.)	2.009	30,74
Confederación Intersindical Galega (CIG)	2.116	32,38
Unión Xeral de Traballadores (UGT)	1.847	28,26
Unión Sindical Obreira (USO)	112	1,71
Feder. de Traball. Indep. Comercio (FETICO)	71	1,09
Non Sindicados (NON SIND)	63	0,96
Central Sindical Indep. e de Funcionarios (CSI-CSIF)	39	0,60
Federación de Sindicatos Independentes Ensino (FSIE)	39	0,60
Outros (O MEGA: 6, psa: 1 SICO: 5)	38	0,58
Confederación Xeral do Traballo (CGT)	36	0,55
Grupo de Traballadores	34	0,52
Sind. Indep. Traball. Citroën (SITC)	27	0,41
Central Unitaria de Traballadores (CUT)	20	0,31
Feder. de Asoc. Sindic. Gran. Almacenes (FASGA)	15	0,23
Converxencia Estatal de Médicos e ATS (CEMSATSE)	9	0,14
Confederación de Cadros (CC)	7	0,11
Federación Independente Traballadores do Crédito (FITC)	7	0,11
Sindicato de Auxiliares de Enfermería (SAE)	7	0,11
Confeder. de Traball. Independ. (CTI)	5	0,08
Sind. Indep. Traball. de Indugasa (SITI)	4	0,06
Sindicato Independente Ensino (ANPE)	4	0,06
Sindicato de Traballadores do Ensino de Galicia (STEs-STEG)	3	0,05
Sindicato Independente Traballadores Caixas Aforro (SITCA)	3	0,05
Unión Nacional de Funcionarios de Xestión de Facenda (GESTHA)	3	0,05
Federación de Traballadores e Técnicos (AMI)	2	0,03
Sindicato Independente de Traballadores de Autopostas e Autoestradas (SITA)	2	0,03
Sindicato Profesional de Viaxes (SPV)	2	0,03
Unión de Outros Sindicalistas (UNOS)	2	0,03
Asociación Cadros Grupo Caixa Madrid (ACCAM)	1	0,02
Asociación Técnica e Profesional Banco Exterior España (ATEXBANK)	1	0,02
Sind. Autón. Traball. Banco de España (SATBE)	1	0,02
Sind. Español Maquin. e Axud. Ferrov. (SEMAF)	1	0,02
Sindicato da Admón. Pública (SAP)	1	0,02
sindicato de ATS de España (SATSE)	1	0,02
Sindicato Indep. de Empregados de "Generali España"	1	0,02
Sindicato Profesional de Seguros (SPS)	1	0,02
Varios (varios)	1	0,02
Total	6.535	100

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

No que se refire á participación dos traballadores nos procesos electorais, participaron en Galicia, no período do 1 de xaneiro de 2000 a 31 de decembro de 2003, un 71,38% en relación cos traballadores afectados polas eleccións, diminuindo dita porcentaxe nos procesos celebrados en concreto en 2003. Reflictese, no período do 1-1-2000 a 31-12-2003, que Lugo é a provincia que menor porcentaxe de participación ten, similar ó da provincia da Coruña e máis alto en Ourense e Pontevedra.

■ Cadro 12.9

**Resultados electorais entre o 1-1-00 e o 31-12-03.
Persoal Laboral da Comunidade Autónoma Galega. Total Galicia**

Denominación	Repr. Elixidos	%
Unión Xeral de Traballadores (UGT)	5.348	32,74
Comisións Obreiras (CCOO)	5.089	31,16
Confederación Intersindical Galega (CIG)	4.280	26,20
Unión Sindical Obreira (USO)	339	2,08
Grupo de Traballadores	289	1,77
Federación de Trab. Independentes de Comercio (FETICO)	230	1,41
Federación de Sindicatos Independentes Ensino (FSIE)	127	0,78
Central Sindical Independente e de Funcionarios (CSI-CSIF)	119	0,73
Unión Sindical de Traballadores de Galicia (USTG)	68	0,42
Central Unitaria de Traballadores (CUT)	58	0,36
Federación Asociacións Sindicais Grandes Almacéns (FASGA)	58	0,36
Non sindicados (Non sindicados)	57	0,35
Confederación Xeral do Traballo (CGT)	37	0,23
Federación Independente Traballadores do Crédito (FITC)	32	0,20
Outros	32	0,20
Sindicato Inep. Traballadores Citroen (SITC)	27	0,17
Confederación de Cadros (CC)	23	0,14
Confederación de Traballadores Independentes (CTI)	15	0,09
Asoc. Trab. Empresa Lacteos de Galicia, SA (ATELGA)	8	0,05
Confederación Sindicatos Independentes Caixas Aforro (CSICA)	8	0,05
Sindicato Español Maquinistas e Axudantes Ferroviarios (SEMAF)	6	0,04
Sindicato Profesional de Viaxes (SPV)	6	0,04
Federación de Traballadores e Técnicos (AMI)	5	0,03
Sind. Independ. de Traballadores de Autopistas e Autoestradas (SITA)	5	0,03
Sindicato Autónomo Traballadores Banco de España (SATBE)	5	0,03
Sindicato de ATS de España (SATSE)	4	0,02
Sindicato de Auxiliares de Enfermería (SAE)	4	0,02
Sindicato de Traballadores de Comunicacions (STC)	4	0,02
Sindicato Indep. Traballadores Indugasa (SITI)	4	0,02
Unión Telefónica Sindical (UTS)	4	0,02
Alternativa Independente	3	0,02
Sindicato Ferroviario	3	0,02
Sindicato Indep. Traba. Caixas de Aforros (SITCA)	3	0,02
Sindicato Profesional de Seguros (SPS)	3	0,02
Unión Sindical de Distritos Forestais (USDF)	3	0,02
Asociación Cadros Caixa Madrid (ACCAM)	2	0,01
Confederación Estatal Sindicatos Médicos (CESM)	2	0,01
Converxencia Estatal de Médicos e ATS (CEMSATSE)	2	0,01
Sindicato de Circulación Ferroviaria (SCF)	2	0,01
Sindicato Profesional Libre e Independente (APLI)	2	0,01
Unión Doutros Sindicalistas (UNOS)	2	0,01
Asociación Sind. Cadros de Iberdrola (ASCI)	1	0,01
Asociación Sind. Espec. Téc. Mant. Aeronáutica (ASETMA)	1	0,01
Asociación Técnicos e Prof. Banco Ext. De España (ATEXBANK)	1	0,01
Coord. Democrat. Independ. de Laborais (CDIL)	1	0,01
Coord. Estatal de Traballadores do Mar (CTM)	1	0,01
Federación Sindicatos Aeronáuticos Independentes (FSAI)	1	0,01
Sind. Indep. Traballadores Repsol, YPF, REF e MARKET (SIR-YPF)	1	0,01
Sindicato de Traballadores de Empresas da Comunicacions (SITEC)	1	0,01
Sindicato Empregados Caixa de Aforros e Pensións Barc. (SECPB)	1	0,01
Sindicato Indep. De Empregados "Generali España"	1	0,01
Sindicato Independente de Enerxía (SIE)	1	0,01
Sindicato Independente Ferroviario (SIE)	1	0,01
Sindicatos da Administración Pública (SBA)	1	0,01
Sindicato de Bombeiros de Aeroportos (SBA)	1	0,01
Varios	1	0,01
Total	16.333	100

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

■ Cadro 12.10

Resultados electorais entre o 1-1-2000 e o 31-12-2003
Persoal funcionario da Comunidade Autónoma de Galicia. Total Galicia

Denominación	Repr. Elixidos	%
Unión Xeral de Traballadores (UGT)	242	20,79
Asociación Prof. De Persoal do Concello de Ferrol	2	0,17
Asociación Prof. De Policía Local de Arteixo (APPLA)	2	0,17
Central Sindical Indep. e de Funcionarios (CSI-CSIF)	137	11,77
Central Unitaria de Traballadores (CUT)	1	0,09
Comisións Obreiras (CC.OO.)	250	21,48
Confederación Intersindical Galega (CIG)	315	27,06
Confederación Xeral do Traballo (CGT)	17	1,46
Converxencia Estatal de Médicos e ATS (CEMSATSE)	37	3,18
Grupo de Traballadores	18	1,55
Grupo Independente de Funcionarios (GIF)	2	0,17
Non consta	1	0,09
Non Sindicados	7	0,60
Outros	17	1,46
Sindicato de Auxiliares de Enfermería (SAE)	23	1,98
Sindicato Independente Ensino (ANPE)	18	1,55
Sindicato Traballadores do Ensino de Galicia (STEs-STEG)	7	0,60
Sindicatos da Administración Pública (SAP)	7	0,60
Unión Nacional de Funcionarios de Xestión de Facenda (GESTHA)	8	0,69
Unión Sindical Obreira (USO)	51	4,38
Unión Sindical Traballadores de Galicia (USTG)	2	0,17
Total	1.164	100

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

■ Cadro 12.11

Participación electoral entre 01.01.2000 e 31.12.2003. Por provincias. Galicia

	Traballadores afectados polas eleccións celebradas		Traballadores participantes		Participación Total % ⁽³⁾
	Nº	% ⁽¹⁾	Nº	% ⁽²⁾	
A Coruña	164.779	42,54	112.001	40,51	67,97
Lugo	42.989	11,10	28.990	10,48	67,44
Ourense	39.493	10,19	29.968	10,84	75,88
Pontevedra	140.128	36,17	105.544	38,17	75,32
Galicia	387.389	100	276.503	100	71,38

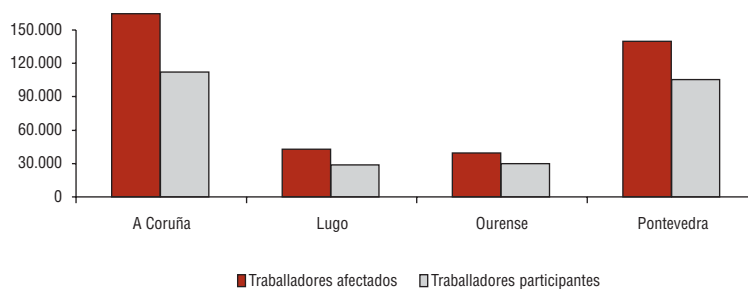
(1) Porcentaxe de traballadores afectados en relación co total deles

(2) Porcentaxe de traballadores participantes en relación co total deles

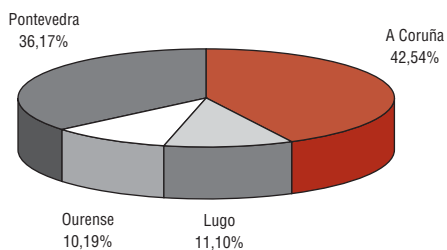
(3) Porcentaxe de participación por provincias

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

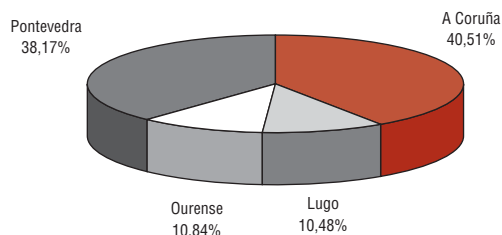
Comparación entre traballadores afectados e participantes

Porcentaxe traballadores afectados

Porcentaxe traballadores participantes

■ Cadro 12.12

Participación electoral. Por provincias. Galicia. 2003

	Traballadores afectados polas eleccións celebradas		Traballadores participantes		Participación Total % ⁽³⁾
	Nº	% ⁽¹⁾	Nº	% ⁽²⁾	
A Coruña	105.844	42,09	71.044	40,56	67,12
Lugo	32.575	12,95	21.105	12,05	64,79
Ourense	27.300	10,86	20.054	11,45	73,46
Pontevedra	85.732	34,09	62.963	35,94	73,44
Galicia	251.451	100	175.166	100	69,66

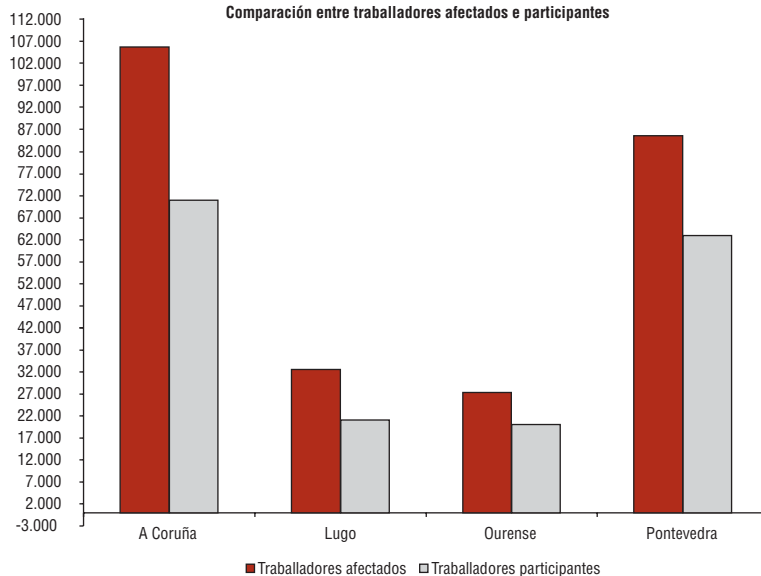
(1) Porcentaxe de traballadores afectados en relación co total deles

(2) Porcentaxe de traballadores participantes en relación co total deles

(3) Porcentaxe de participación por provincias

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

Comparación entre traballadores afectados e participantes

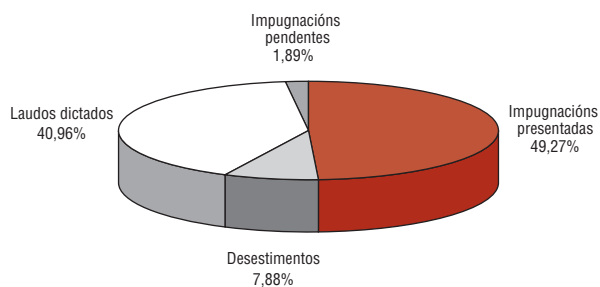
No cadro 12.13 contéplanse as impugnacións electorais presentadas nas Oficinas Públicas de Rexistro durante 2003, no marco do procedemento arbitral establecido polo Estatuto dos Traballadores. Presentáronse en Galicia 575 reclamacións a procesos electorais, dando lugar ó ditado de 478 laudos, reflectindo as cifras que o maior número corresponde á provincia de Pontevedra.

**Impugnacións electorais presentadas nas oficinas públicas de rexistro.
Por provincias. Galicia. 2003**

■ Cadro 12.13

	Impugnacións presentadas	Desestimentos	Laudos dictados	Impugnacións pendentes
A Coruña	186	16	157	13
Lugo	88	44	64	1
Ourense	27	3	24	
Pontevedra	274	29	233	8
Galicia	575	92	478	22

Fonte: Consellería de Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais. Dirección Xeral de Relacións Laborais

ANEXO

ANEXO 1

EMPREGO E INVESTIMENTO PÚBLICO

1. Investimentos e cadro de persoal da Administración do Estado en Galicia

1.1. Investimentos da Administración do Estado

■ Cadro A.1

Investimentos reais (capítulo VI dos Orzamentos Xerais do Estado). Galicia. 2003

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Varias provincias	Galicia
Mº de Defensa	139.356		11	3.377	61	142.805
Mº de Facenda	1.467	525	857	916		3.765
Mº do Interior	2.300	3.259	555	3.027	2.597	11.738
Mº de Fomento	184.808	40.818	30.615	95.417	8.046	359.704
Mº de Educ., Cultura e Deporte	1.195	588	585	403	92	2.863
Mº de Traba. e Asuntos Sociais	7.491	3.095	6.573	14.293		31.452
Mº de Agric., Pesca e Alimentac.	109	40		224	234	607
Mª de Admóns. Públicas	203	65	94	230		592
Mº de Medio Ambiente	110.490	28.061	13.514	27.152	4.084	183.301
Mº de Economía	794	1.761	190	1.089		3.834
Mº de Ciencia e Tecnoloxía	520			1.802		2.322
Total	448.733	78.212	52.994	147.930	15.114	742.983

Datos en miles de euros

Fonte: Información da Delegación do Goberno en Galicia, extraída das liquidacións orzamentarias dos ministerios

■ Cadro A.2

Transferencias de capital (capítulo VII dos Orzamentos Xerais do Estado). Galicia. 2003

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Varias provincias	Galicia
Mº de Defensa	1.215			298		1.513
Mº de Interior					72	72
Mº de Fomento(*)	798	1.289	1.296	1.304	27.923	32.610
Mº de Educación e Cultura	304	2	10	1.235	4.339	5.890
Mº de Traballo e Asuntos Sociais	812	109	55	566	390	1.932
Mº de Agric., Pesca e Alimentac.	11.767	446	210	8.469	126.425	147.317
Mº de Sanidade e Consumo					35	35
Mº de Administracións Públicas	11.713	4.636	3.360	6.067		25.776
Mº de Medio Ambiente**					9.118	9.118
Mº de Economía	27.875	4.355	6.469	4.657	7.517	50.873
Mº de Ciencia e Tecnoloxía	8.924	122	96	13.973	1.063	24.178
Total	63.408	10.959	11.496	36.569	176.882	299.314

(*) Inclúese o cap. 8 por non dispoñer dos datos desglosados

** Sen provincializar

Datos en miles de euros

Fonte: Información da Delegación do Goberno en Galicia, extraída das liquidacións orzamentarias dos ministerios

■ Cadro A.3

Total investimentos reais e transferencias de capital (capítulos VI e VII dos Orzamentos Xerais do Estado). Galicia. 2003

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Varias provincias	Galicia
Mº de Defensa	140.571		11	3.675	61	144.318
Mº de Facenda	1.467	525	857	916		3.765
Mº do Interior	2.300	3.259	555	3.027	2.669	11.810
Mº de Fomento*	185.606	42.107	31.911	96.721	35.969	392.314
Mº de Educ., Cultura e Deporte	1.499	590	595	1.638	4.431	8.753
Mº de Traballo e Asuntos Sociais	8.303	3.204	6.628	14.859	390	33.384
Mº de Agric., Pesca e Alimentac.	11.876	486	210	8.693	126.659	147.924
Mº de Administracións Públicas	11.916	4.701	3.454	6.297		26.368
Mº de Sanidade e Consumo					35	35
Mº de Medio Ambiente	110.490	28.061	13.514	27.152	13.202	192.419
Mº de Economía	26.669	6.116	6.659	5.746	7.517	52.707
Mº de Ciencia e Tecnoloxía	9.444	122	96	15.775	1.063	26.500
Total	510.141	89.171	64.490	184.499	191.996	1.040.297

(*) Inclúese o cap. 8 por non dispoñer dos datos desglosados

Datos en miles de euros

Fonte: Información da Delegación do Goberno en Galicia, extraída das liquidacións orzamentarias dos Ministerios

I.2 Cadro de persoal da Administración do Estado

■ Cadro A.4

Cadro de persoal da Administración do Estado. Por grupos. Galicia. 2003

	Funcionarios						Laborais			Total
	A	B	C	D	E	(*)	Fixos	Temporais	Varios	
Delegación do Goberno	68	46	130	198	7	557	87	16	-	552
Mº de Xustiza	11	2	3	17	0		1	-	-	34
Mº de Defensa	-	-	-	-	-		-	-	1.428	1.985
Mº de Facenda	135	504	724	657	6		177	6	-	2.209
Mº do Interior	602	394	4.228	301	4		137	20	-	5.686
Mº de Fomento	79	42	613	1.846	84		1.191	805	-	4.660
Mº de Trab. e Asuntos Sociais	198	283	622	1.614	79		462	44	-	3.302
Mº de Adminis. Públicas	4	4	16	26	0		5	1	-	56
Mº de Medio Ambiente	20	30	64	26	1		113	27	-	281
Mº de Economía	8	28	12	26	-		93	97	-	264
Mº de Ciencia e Tecnoloxía	109	16	76	40	1		87	229	-	558
Total	1.234	1.349	6.488	4.751	182	557	2.353	1.245	1.428	19.587

(1) Non se dispón dos datos de clasificación por grupos do persoal funcionario, nin datos desglosados de persoal laboral
Fonte: Delegación do Goberno en Galicia

■ Cadro A.5

Cadro de persoal da Administración do Estado. Por provincias. Galicia. 2003

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Galicia
Delegación do Goberno (MAP)	245	60	98	149	552
Mº de Xustiza	23	3	3	5	34
Mº de Defensa	1.601	13	18	353	1.985
Mº de Facenda	1.138	224	298	549	2.209
Mº do Interior	2.370	907	571	1.838	5.686
Mº de Fomento	1.984	733	578	1.365	4.660
Mº de Traballo e Asuntos Sociais	1.221	482	439	1.160	3.302
Mº de Administracións Públicas (MAP)	20	9	10	17	56
Mº de Medio Ambiente	119	70	28	64	281
Mº de Economía	105	29	44	86	264
Mº de Ciencia e Tecnoloxía	192	8	6	352	558
Total	9.018	2.538	2.093	5.938	19.587

Fonte: Delegación do Goberno en Galicia

2. Investimentos e cadros de persoal da Comunidade Autónoma de Galicia

2.1. Investimentos da Comunidade Autónoma de Galicia previstos nas Leis de Orzamentos Xerais da C.A. de Galicia

■ Cadro A.6

Orzamentos iniciais dos capítulos VI e VII dos Orzamentos Xerais da C.A. de Galicia. 2001-2003

	Capítulo VI			Capítulo VII			Total Capítulos VI e VII		
	2001	2002	2003	2001	2002	2003	2001	2002	2003
Parlamento	4.256,37	1.927,33	1.046,28	39,07	39,07	34,06	4.295,43	1.966,40	1.080,33
Consello de Contas	525,89	1.028,94	524,02	—	—	—	525,89	1.028,94	524,02
Consello da Cultura Galega	204,34	219,37	225,37	—	—	—	204,34	219,37	225,37
Presidencia, Relacións Institucionais e Administración Pública	22.329,32	25.115,52	25.346,34	25.482,39	38.470,08	41.892,49	47.811,71	63.585,59	67.238,83
Economía e Facenda	13.331,35	6.594,12	7.492,16	87.942,77	115.999,84	73.514,63	101.274,12	122.593,96	81.006,79
Política Territorial, Obras Públicas e Vivenda	124.630,05	161.824,89	182.072,13	164.800,54	108.387,17	105.427,87	289.430,58	270.212,06	287.500,00
Educación e Ordenación Universitaria	77.413,36	88.123,19	94.816,67	21.783,68	19.614,10	19.754,32	99.197,05	107.737,29	114.570,99
Innovación, de Industria e Comercio	10.332,36	11.467,20	11.190,85	73.997,00	80.768,68	86.289,35	84.329,36	92.235,88	97.480,20
Política Agroalimentaria e Desenvolvemento Rural	65.819,31	77.723,69	84.952,29	149.943,43	159.722,25	173.037,60	215.762,73	237.445,94	257.989,89
Cultura, Comunicación Social e Turismo	38.379,30	42.323,89	44.147,05	59.345,27	59.904,47	64.663,97	97.724,57	102.228,36	108.811,02
Sanidade	22.414,48	19.630,14	22.308,06	19.740,51	17.437,68	25.477,61	42.154,99	37.067,82	47.785,67
Pesca e Asuntos Marítimos	25.807,06	25.006,53	28.752,96	90.108,34	99.998,47	103.998,66	115.915,40	125.005,01	132.751,61
Xustiza, Interior e Administración Local	13.372,52	14.278,03	16.765,97	8.263,92	7.600,74	6.706,74	21.636,44	21.878,77	23.472,71
Familia, Xuventude e Voluntariado	7.753,06	9.407,76	9.932,23	5.168,70	6.490,93	6.761,39	12.921,76	15.898,69	16.693,62
Medio Ambiente	71.864,10	73.634,76	81.774,35	43.399,88	112.040,59	120.802,95	115.263,98	185.675,35	202.577,30
Asuntos Sociais, Emprego e Relacións Laborais	—	6.122,40	7.401,58	—	4.658,11	5.061,76	—	10.780,51	12.463,35
Emigración	—	601,01	583,81	—	3.391,55	3.968,85	—	3.992,57	4.552,67
Consello Consultivo de Galicia	114,19	189,32	151,14	—	—	—	114,19	189,32	151,14
Transferencias a CC.LL	—	—	—	—	—	56.480,49	—	0,00	56.480,49
Débeda pública	—	—	—	—	—	—	—	0,00	0,00
Gastos de diversas Consellerías	24.948,90	18.899,26	24.019,54	6.010,12	16.466,13	—	30.959,02	35.365,39	24.019,54
Total Administración Xeral	523.495,95	584.117,33	643.502,80	756.025,62	850.989,87	893.872,74	1.279.521,57	1.435.107,20	1.537.375,55
Escola Galega de Administración Pública (EGAP)	60,94	60,94	79,02	—	—	—	60,94	60,94	79,02
Instituto Galego de Estatística (IGE)	1.428,94	1.360,86	1.964,00	841,55	807,46	—	2.270,49	2.168,32	1.964,00
Augas de Galicia	63.106,27	8.238,42	22.289,89	3.005,06	66.462,98	66.506,96	66.111,33	74.701,40	88.796,85
Instituto Galego de Consumo	1.043,24	1.129,90	1.008,44	—	150,25	240,41	1.043,24	1.280,16	1.248,85
Servizo Galego de Saúde (SERGAS)	127.005,88	74.755,95	101.168,44	1.111,87	1.111,87	1.092,74	128.117,75	75.867,82	102.261,18
Academia Galega de Seguridade	—	—	—	—	—	—	0,00	0,00	0,00
Segapihorm	—	—	—	—	—	—	0,00	0,00	0,00
Instituto Galego da Vivenda e Solo (IGVS)	66.670,54	74.047,04	71.418,68	54.599,83	56.923,41	67.723,48	121.270,37	130.970,45	139.142,16
Instituto Lácteo e Gandeiro de Galicia (ILGA)	2.734,61	2.884,85	2.764,85	88.056,20	26.174,08	26.294,08	90.790,81	29.058,93	29.058,93
Insto. Gal. das Artes Escénicas e Musicais (IGAEM)	3.365,67	3.365,66	4.865,66	—	—	—	3.365,67	3.365,66	4.865,66
Total Organismos Autónomos	265.416,09	165.843,62	205.558,99	147.614,51	151.630,05	161.857,66	413.030,60	317.473,67	367.416,64
Total orzamento bruto	788.912,04	749.960,95	849.061,79	903.640,13	1.002.619,92	1.055.730,40	1.692.552,17	1.752.580,87	1.904.792,19
Total transferencias internas	—	—	—	220.847,35	169.612,86	191.478,71	220.847,35	169.612,86	191.478,71
Total orzamento consolidado	788.912,04	749.960,95	849.061,79	682.792,78	833.007,06	864.251,70	1.471.704,82	1.582.968,01	1.713.313,48

Datos en miles de euros

Fonte: Lei de Orzamentos Xerais da C.A. de Galicia

2.2. Cadros de persoal ó servizo da Administración da Comunidade Autónoma de Galicia

Cadro de persoal da Administración Xeral e Especial da Xunta de Galicia. 2003

■ Cadro A.7

	2003
Persoal funcionario ⁽¹⁾	10.468
Persoal docente non universitario ⁽²⁾	30.359
Persoal de institucións sanitarias	27.838
Persoal laboral fixo	5.801
Efectivos da policía	359
Persoal da Admón. de Xustiza	2.174
Total	76.999
2002	76.407
2001	76.584
2000	75.284
1999	73.802
1998	69.179
1997	67.253
1996	63.437

(1) Inclúe persoal interino e contratado administrativo

(2) Inclúe persoal interino e outros

Fonte: Consellería da Presidencia e Administración Pública. Dirección Xeral da Función Pública

■ Cadro A.7a

Cadro de persoal laboral fixo da Xunta de Galicia. Por grupos. 1999-2003⁽¹⁾

	Número					Porcentaxe				
	1999	2000	2001	2002	2003	1999	2000	2001	2002	2003
Grupo I	272	267	279	280	270	5,01	5,08	5,22	5,38	4,65
Grupo II	489	490	495	494	544	9,01	9,32	9,26	9,48	9,38
Grupo III	828	782	795	813	932	15,25	14,87	14,88	15,61	16,07
Grupo IV	1.439	1.399	1.499	1.452	1.626	26,51	26,60	28,05	27,87	28,03
Grupo V	2.359	2.280	2.233	2.130	2.429	43,46	43,35	41,79	40,89	41,87
Grupo VIII	41	41	43	40	—	0,76	0,78	0,78	0,77	—
Outros	—	—	—	—	—	0,00	—	—	—	—
Total	5.428	5.259	5.344	5.209	5.801	100	100	100	100	100

(1) Inclúe servizo activo, excedencia forzosa e excedencia por coidado de familiares

Fonte: Consellería da Presidencia, Relacións Institucionais e Administración Pública. Dirección Xeral da Función Pública

**Cadro de persoal administrativo da Xunta de Galicia. Por idades e sexos.
(Administración xeral e especial). 2003⁽¹⁾**

■ Cadro A.7b

	Homes	Mulleres	Total	
			Nº	%
De 18 a 25 anos	28	46	74	0,51
De 26 a 30 anos	185	305	490	3,36
De 31 a 35 anos	515	843	1.358	9,30
De 36 a 40 anos	948	1.549	2.497	17,10
De 41 a 45 anos	1.257	1.818	3.075	21,06
De 46 a 50 anos	1.080	1.435	2.515	17,22
De 51 a 55 anos	864	1.249	2.113	14,47
De 56 a 60 anos	698	799	1.497	10,25
De 61 a 65 anos	455	385	840	5,75
Máis de 65 anos	111	31	142	0,97
Total	6.141	8.460	14.601	100

(1) Funcionarios/as, persoal interino e persoal laboral fixo

Fonte: Consellería da Presidencia, Relacións Institucionais e Administración Pública. Dirección Xeral da Función Pública

**Cadro de persoal laboral fixo da Xunta de Galicia. Por idades e sexos.
(Administración xeral e especial). 2003⁽¹⁾**

■ Cadro A.7c

	Homes	Mulleres	Total	
			Nº	%
De 18 a 25 anos	9	14	23	0,40
De 26 a 30 anos	33	115	148	2,55
De 31 a 35 anos	108	280	388	6,69
De 36 a 40 anos	256	555	811	13,98
De 41 a 45 anos	382	897	1.279	22,05
De 46 a 50 anos	360	769	1.129	19,46
De 51 a 55 anos	304	607	911	15,70
De 56 a 60 anos	230	471	701	12,08
De 61 a 65 anos	143	255	398	6,86
Máis de 65 anos	2	11	13	0,22
Total	1.827	3.974	5.801	100

(1) Funcionarios/as, persoal interino e persoal laboral fixo

Fonte: Consellería da Presidencia, Relacións Institucionais e Administración Pública. Dirección Xeral da Función Pública

**Cadro de persoal funcionario de carreira da Xunta de Galicia. Por consellerías e grupos.
(Administración xeral e especial). 2003**

■ **Cadro A.7d**

	Grupo					Total	
	A	B	C	D	E	Nº	%
Agricultura	264	259	152	251	17	943	10,72
Asuntos Sociais	120	197	164	335	68	884	10,05
Cultura	106	102	71	114	40	433	4,92
Educación	117	79	108	713	554	1.571	17,85
Economía	132	126	135	233	17	643	7,31
Emigración	8	8	9	16	4	45	0,51
Familia	114	49	67	125	17	372	4,23
Industria	73	50	89	104	18	334	3,80
Medio Ambiente	176	108	86	620	19	1.009	11,47
Política Territorial	126	76	91	210	35	538	6,11
Pesca	157	68	89	200	69	583	6,63
Presidencia	93	35	58	157	56	399	4,53
Sanidade	264	36	108	316	51	775	8,81
Xustiza	59	40	52	85	6	242	2,75
Outros	20		2	7		29	0,33
Total	1.829	1.233	1.281	3.486	971	8.800	100
Porcentaxe	20,78	14,01	14,56	39,61	11,03	100	

Fonte: Consellería da Presidencia, Relacións Institucionais e Administración Pública. Dirección Xeral da Función Pública

**Cadro de persoal laboral da Xunta de Galicia. Por consellerías e grupos.
(Administración xeral e especial). 2003**

■ **Cadro A.7e**

	Grupo					Total	
	A	B	C	D	E	Nº	%
Agricultura	5	14	110	147	74	350	6,03
Asuntos Sociais	115	260	188	584	583	1.730	29,82
Cultura	16	23	27	54	111	231	3,98
Educación	27	33	55	403	1.018	1.536	26,48
Economía	1	1	27	17	2	48	0,83
Emigración						0	0,00
Familia	58	167	100	114	286	725	12,50
Industria	6	1	38	15	4	64	1,10
Medio Ambiente	2	2	84	51	38	177	3,05
Política Territorial	5	6	130	68	107	316	5,45
Pesca	7	12	63	31	37	150	2,59
Presidencia	7	2	59	30	33	131	2,26
Sanidade	9	8	25	99	45	186	3,21
Xustiza	12	15	25	13	91	156	2,69
Outros			1			1	0,02
Total	270	544	932	1.626	2.429	5.801	100
Porcentaxe	4,65	9,38	16,07	28,03	41,87	100	

Fonte: Consellería da Presidencia, Relacións Institucionais e Administración Pública. Dirección Xeral da Función Pública

■ Cadro A.7f

Cadro de persoal funcionario de carreira da Xunta de Galicia. Por zona xeográfica e grupos. (Administración xeral e especial). 2003⁽¹⁾

	Grupo					Total	
	A	B	C	D	E	Nº	%
Servizos centrais	630	319	390	738	132	2.209	25,10
A Coruña ⁽¹⁾	274	205	241	449	120	1.289	14,65
Lugo ⁽¹⁾	157	133	134	295	84	803	9,13
Ourense ⁽¹⁾	144	154	170	398	95	961	10,92
Pontevedra ⁽¹⁾	133	100	94	277	62	666	7,57
Vigo ⁽¹⁾	129	88	102	275	96	690	7,84
Ferrol	34	22	24	71	35	186	2,11
Delegación A Coruña ⁽²⁾	184	83	49	327	161	804	9,14
Delegación Lugo ⁽²⁾	49	43	25	211	50	378	4,30
Delegación Ourense ⁽²⁾	23	22	19	173	33	270	3,07
Delegación Pontevedra ⁽²⁾	70	64	32	268	103	537	6,10
Casa Galicia en Madrid	2		1	4		7	
Total	1.829	1.233	1.281	3.486	971	8.800	100
Porcentaxe	20,78	14,01	14,56	39,61	11,03	100	

(1) Servizos periféricos ubicados no Concello

(2) Servizos periféricos existentes no resto da provincia

Fonte: Consellería da Presidencia, Relacións Institucionais e Administración Pública. Dirección Xeral da Función Pública

■ Cadro A.8

Cadro de persoal de universidades. Por categoría de persoal. Galicia. 2003-2004

		Santiago	A Coruña	Vigo	Total
Persoal docente	Funcionarios de carreira	1.366	760	855	2.981
	Funcionarios de emprego interino	29	31	43	103
	Contratados administrativos ⁽¹⁾	0	362	0	362
	Subtotal 2003/2004	1.395	1.153	898	3.446
Persoal non docente	Funcionarios de carreira	15	209	5	229
	Persoal laboral	0	221	0	221
	Outro persoal	2	6	0	8
	Subtotal 2003/2004	17	436	5	463
Total 2003/2004		1.412	1.589	903	3.904

(1) Inclúe os profesores asociados estranxeiros con contrato laboral

Fonte: MAP. Base de datos do Rexistro Central de Persoal

2.2.1. Cadros de persoal do Parlamento de Galicia e os seus organismos dependentes⁽¹⁾

■ Cadro A.9

Parlamento de Galicia. Cadro de persoal. 1994-2003⁽¹⁾

	1994	1995	1996	1998	1999	2000	2001	2002	2003
Parlamento	85	88	88	92	89	90	90	89	92

(1) Ata 1996 observáranse algunhas variacións nos datos, se se comparan cos dos anos anteriores, debido a que se eliminaron os datos de altos cargos; e os demais refírense ós postos realmente ocupados, non ós que figuran nas Relacións de Postos de Traballo (RPT)
 Fonte: Parlamento de Galicia

Valedor do Pobo. Cadro de persoal. 1995-2003

	Grupo					Total
	A	B	C	D	E	
1995	6	0	3	3	4	16
1996	7	0	3	3	4	17
1997	7	0	3	4	4	18
1998	8	0	3	4	4	19
1999	8	0	3	4	4	19
2000	7	0	3	4	4	18
2001	7	0	3	4	4	18
2002	7	0	3	4	4	18
2003	7	0	4	4	4	19

Fonte: Valedor do Pobo

Consello de Contas de Galicia. Cadro de persoal. 1994-2003

	Persoal funcionario e laboral	Persoal eventual	Persoal interino	Total
1994	39	5	0	44
1995	44	8	12	64
1996	40	8	12	60
1997	47	6	11	64
1998	47	5	11	63
1999	48	5	11	64
2000	56	5	11	72
2001	56	5	11	72
2002	59	5	11	75
2003	64	5	11	80

Fonte: Consello de Contas de Galicia

2.2.2. Cadros de persoal dos organismos autónomos, entidades públicas e sociedades mercantís

a) Cadros de persoal dos organismos autónomos

Consello Consultivo de Galicia. Cadro de persoal. 1997 -2003

■ Cadro A.10

	Persoal funcionario	Persoal laboral	Total
1997	12	6	18
1998	12	7	19
1999	12	7	19
2000	13	7	20
2001	16	7	23
2002	16	7	23
2003	16	7	23

Fonte: Consello Consultivo de Galicia

■ Cadro A.10a

Entidades públicas. Cadro de persoal. 1999-2003

	1999	2000	2001	2002	2003
Compañía de Radio-Televisión de Galicia e sociedades	664	696	677	676	705
Instituto Galego de Promoción Económica (IGAPE)	82	83	81	112	112
Fundación Pública Hospital Verín	160	166	168	168	167
Fundación Hospital Barbanza	179	205	232	233	150
Fundación Hospital Virxe da Xunqueira	124	194	204	194	196
Fundación Pública Hospital comarcal do Salnés			176	181	201
Fundación Instituto Galego de Oftalmoloxía	13	13	14	15	15
Consello Económico e Social	10	11	11	10	9
Portos de Galicia	84	98	115	117	117
Empresa Pública de Obras e Servizos Hidráulicos	16	5	5	7	22
Fundación Pública Urgencias Sanitarias de Galicia (061)	122	120	124	144	145
Fundación Pública Escola Galega de Admón. Sanitaria (FEGAS)	17	17	19	19	19
Fundación Pública Foro Permanente Iberoamericano de Saúde	3	3	4	4	4
Fundación Pública Cidade da Cultura de Galicia			10	11	11
Instituto Enerxético de Galicia	10 ⁽¹⁾	12 ⁽¹⁾	27	29	30
Centro Informático para a Xestión Tributaria, Económico-Financeira e Contable	76	69	89	87	90
Axencia Galega de Desenvolvemento Rural				21	30
Total	1.560	1.692	1.956	2.028	2.023

(1) Datos da soc. mercantil: Xestión Enerxética de Galicia, SA (Xestenga),matriz do Instituto

Fonte: Cada unha das entidades públicas relacionadas

b) Cadros de persoal das entidades públicas

■ Cadro A.10b

Sociedades mercantís. Cadro de persoal. 1999-2003

	1999	2000	2001	2002	2003
Sociedade Galega do Medio Ambiente (SOGAMA, SA)	11	23	27	19	21
Sociedade de Imaxe e Promoción Turística de Galicia, SA (Turgalicia)	92	90	101	144	101
Xestión Urbanística da Coruña, SA (XESTUR)	8	9	8	8	8
Xestión Urbanística de Lugo, SA	5	5	5	5	7
Xestión Urbanística de Ourense, SA	7	8	10	10	9
Xestión Urbanística de Pontevedra, SA	8	8	8	7	10
SA de Xestión do Plan Xacobeo	73	38	51	46	60
SA de Xestión do Centro de Supercomputación de Galicia (CESGA)	15	16	25	28	26
SA para o Desenvolvemento Comarcal de Galicia	28	62	61	60	70
SA para o Desenvolvemento Industrial de Galicia			26	17	
Instituto Galego de Medicina Técnica, SA	157	185	216	225	240
Galicia Calidade, SA	2	4	4	4	4
XesGalicia ⁽¹⁾	15	15	15	15	15
Centro Europeo de Empresas e Innovación de Galicia S.A.	17	16	15	15	15
Sociedade Pública de Invesrimentos de Galicia S.A.	19	18	17	17	17
Retegal	45	40	45	44	45
Xenética Fontao, SA	8	8	8	11	7
Total	510	545	642	675	655

(1) Inclúe persoal de Sodiga

Fonte: Cada unha das sociedades mercantís relacionadas

2.3. Resumo dos cadros de persoal ó servizo da Administración da CA de Galicia

Cadros de persoal ó servizo da Administración da Comunidade Autónoma de Galicia. 1996/2000/2003

■ Cadro A.11

	1996	2000	2003
Xunta de Galicia	63.437	75.284	76.999
Universidades	5.057	5.904	3.904
Parlamento de Galicia	88	90	92
Consello de Contas de Galicia	68	72	80
Valedor do Pobo	17	18	19
Consello Consultivo de Galicia	11	20	23
Consello Económico e Social (CES) de Galicia	9	11	(*)
Compañía de Radio-Televisión de Galicia (CRTVG)	682	696	(*)
Outras entidades públicas	293	973	2.023
Sociedades mercantís	335	571	655
Total	69.369	83.639	83.795

(*) No ano 2003 incluídos nos epígrafes doutras entidades públicas

Fonte: Xa citadas

3. Cadro de persoal da Administración Local en Galicia

■ Cadro A.12

Cadro de persoal da Administración Local. Galicia. 1998-2003

	1998	1999	2000	2001	2002	2003
A Coruña	8.553	10.082	8.275	9.568	10.151	11.167
Lugo	4.476	3.417	3.405	4.421	4.452	4.889
Ourense	5.602	3.974	3.957	5.163	4.968	5.351
Pontevedra	11.348	8.498	8.109	9.216	9.215	9.801
Galicia	29.979	25.971	23.746	28.386	28.786	31.208

Comprende a funcionarios e laborais
Fonte: MAP

4. Investimentos e cadro de persoal dos entes públicos e sociedades estatais en Galicia

4.1. Entes públicos

Investimentos do ente público Radio-Televisión Española SA. Galicia. 2003

■ Cadro A.13

	2003
A Coruña ⁽¹⁾	1.101
Lugo	
Ourense	
Pontevedra	
Galicia	1.101

Datos en miles de euros

(1) Inclúense pequenas inversións nas outras provincias galegas que non se poden desglosar do importe indicado

Fonte: RTVE, SA Dirección Área Económico Financeira

Cadro do persoal do ente público Radio-Televisión Española SA. Galicia. 2003

■ Cadro A.14

	2003
A Coruña	104
Lugo	28
Ourense	10
Pontevedra	17
Galicia	159

Fonte: RTVE, SA Dirección Área Económico Financeira

4.2. Entidades de Dereito Público con personalidade xurídica que axustan a súa actividade ó ordenamento xurídico privado

4.2.1. Cadro de persoal do Consorcio de Compensación de Seguros

■ Cadro A.15

Cadro de persoal do Consorcio de Compensación de Seguros. Galicia. 1997 -2003

	1997			1998			1999			2000			2001			2002			2003		
	Fixos	Eventuais	Total	Fixos	Eventuais	Total	Fixos	Eventuais	Total	Fixos	Eventuais	Total	Fixos	Eventuais	Total	Fixos	Eventuais	Total	Fixos	Eventuais	Total
A Coruña	6	3	9	6	2	8	6	2	8	6	2	8	6	2	8	6	2	8	6	2	8
Galicia	6	3	9	6	3	9	6	2	8	6	2	8	6	2	8	6	2	8	6	2	8

Fonte: Oficina do Consorcio en Galicia

4.2.2. Investimentos e cadro de persoal da Sociedade Estatal de Participacións Industriais (SEPI)

Investimentos da SEPI en Galicia. 2003

■ Cadro A.16

	A Coruña	Lugo	Ourense	Pontevedra	Total
Izar	25.310	0	0	0	25.310
Agencia EFE	22.810	0	0	0	22.810
INFOINVEST ⁽¹⁾	170	0	0		170
SEPIDES ⁽²⁾	30.000				30.000
Total	57.029				57.029

Datos en miles de euros

(1) Actuación Plan Galicia: corresponden á Coruña, Lugo e Pontevedra

(2) Actuación Plan Galicia: corresponden a toda a Comunidade Autónoma

Fonte: SEPI

■ Cadro A.17

Cadro de persoal da SEPI. Galicia. 2003

Empresas		Nº traballadores		
		Fixos	Temporais	Total
A Coruña	Izar	3.794	26	3.820
	Axencia EFE	12		12
	INFOINVEST	1	2	3
	SEPIDES	2		2
	TRAGSA	67	810	877
	Subtotal	3.876	838	4.714
Lugo		0		
	TRAGSA	13	176	189
	Subtotal	13	176	189
Ourense				
	TRAGSA	17	68	85
	Subtotal	17	68	85
Pontevedra		0		
	TRAGSA	8	129	137
	Subtotal	8	129	137
Galicia	Total	3.914	1.211	5.125

Fonte: SEPI

4.2.3. Investimentos e cadro de persoal da Red Nacional de Ferrocarrís Españois (Renfe)

Investimentos de Renfe. Galicia. 1997-2003

■ Cadro A.18

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
A Coruña	3.143	3.005	4.213	27.088	38.910	25.229	17.100
Lugo	1.701	3.414	2.506	14.166	13.511	15.276	15.425
Ourense	2.308	883	2.542	5.049	6.425	5.606	11.047
Pontevedra	1.106	1.893	2.795	4.796	5.674	4.919	7.936
Galicia	8.258	9.195	12.056	51.098	64.519	51.030	51.508

Datos en miles de euros

Fonte: Dirección de Comunicacions Corporativa e Relacións Externas (Renfe)

Cadro de persoal de Renfe. Galicia. 1997-2001/2003

■ Cadro A.19

	1997	1998	1999	2000	2001	2003
A Coruña	416	433	402	417	411	410
Lugo	325	307	287	271	246	221
Ourense	430	440	451	410	388	367
Pontevedra	405	407	392	394	379	375
Galicia	1.576	1.587	1.532	1.492	1.424	1.373

Fonte: Dirección de Comunicacions Corporativa e Relacións Externas (Renfe)

■ Cadro A.20

Investimentos da Sociedade de Promoción e Equipamento do solo (SEPES). 1998-2003

	1998	1999	2000	2001	2002	2003
A Coruña	3.162	1.391	4.078	3.930	7.416	7.670
Lugo	545	187	70	165	205	860
Ourense	—	—	0	—	—	—
Pontevedra	—	481	58	—	—	—
Galicia	3.707	2.059	4.206	4.095	7.621	8.530

Datos en miles de euros
Fonte: SEPES

4.2.4. Investimentos e cadro de persoal de Ferrocarrís de Vía Estreita (Feve)

■ Cadro A.21

Investimentos de Feve. Galicia. 1997 -2003⁽¹⁾

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
A Coruña	274.122	14.022	87.045	101.866	1.480.774	40.000	2.340.000
Lugo	1.542.618	889.348	431.280	140.589	2	20.000	440.000
Sen distribuír	—	96.652	77.742	—	—	—	—
Galicia	1.816.739	1.484.259	985.564	242.454	1.480.776	60.000	2.780.000

Datos en euros

(1) En base ós sistemas de explotación de Feve determinados investimentos non se analizan por comunidade autónoma

Fonte: Dirección de Comunicación de Feve

Cadro de persoal de Feve. Galicia. 1997 -2003

■ Cadro A.22

	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003
A Coruña	60	61	62	64	64	63	61
Lugo	18	19	19	18	18	18	18
Galicia	78	80	81	82	82	81	79

Fonte: Dirección de Comunicación de Feve

4.3. Sociedades estatais: sociedades mercantís con parte de capital público

4.3.1. Investimentos e cadro de persoal de Paradores de Turismo de España, SA

■ Cadro A.23

Investimentos de Paradores de Turismo de España, SA. Galicia. 1997 -2003

	1998	1999	2000	2001	2002	2003
A Coruña	261	3.081	1.513	864	1.569	1.496
Lugo	51	847	379	31	23	32
Ourense	46	232	326	189	214	3.326
Pontevedra	3.988	1.694	900	3.061	1.833	2.601
Galicia	4.346	5.854	3.118	4.145	3.639	7.455

Datos en miles de euros

Fonte: Dirección de Persoal de Paradores de Turismo de España, SA

Cadro de persoal de Paradores de Turismo de España, SA. Galicia. 2001-2003

■ Cadro A.24

	2001	2002	2003
A Coruña	159	171	171
Lugo	34	71	89
Ourense	24	23	20
Pontevedra	177	166	201
Galicia	394	431	481

Fonte: Dirección de Persoal de Paradores de Turismo de España, SA

CONCLUSIONES

do equipo autor deste informe

Primeira. O crecemento económico de Galicia no ano 2003 (2,4%) foi semellante ao estatal e un ano máis foi maior que o da UE.

Por sectores produtivos, a construción tivo a maior suba (4,1%) e o agropesqueiro a diminución máis intensa (-3,9%), nun ano no que as consecuencias da catástrofe do “Prestige” supuxeron un forte impacto no sector pesqueiro galego.

Segunda. O crecemento económico galego do ano 2003 supuxo unha creación de emprego neto (1,6%) inferior á estatal (3%).

Sectorialmente, a xeración de emprego neto en Galicia foi especialmente importante nos servizos (6,1%), mentres que diminuíu nos outros tres sectores.

Terceira. No primeiro semestre de 2003 o bo comportamento do sector exterior galego fixo que a taxa de cobertura se situase nun valor histórico (por riba do equilibrio) pero no segundo semestre perdeu de novo ese nivel.

Case a metade do valor das exportacións galegas corresponde ao sector automobilístico.

Cuarta. A inflación de Galicia en 2003 foi dun 2,3% (dous puntos menos que no ano anterior) e quedou no nivel máis baixo do último quinquenio.

A suba do IPC en Galicia en 2003 foi tres décimas menor que a estatal e medio punto maior que a inflación media da UE.

Os grupos de gasto de maior suba dos prezos foron en Galicia a hostalería, o ensino e a alimentación, mentres que o único que diminuíu foi o das comunicacións.

Quinta. Aínda que segue moi por baixo das porcentaxes de gasto en I+D de España e da UE, Galicia mellorou en 2003 por cuarto ano consecutivo a súa participación relativa no gasto estatal en I+D e quedou situada co mellor valor; (4,08%), desde que se elabora esta estatística, pero por baixo do peso relativo de Galicia en poboación ou produción.

Sexta. Mantense en 2003 a tendencia ó incremento do número de traballadores afiliados a Seguridade Social en proporcións globais similares os do ano anterior; (2,51%).

O aumento prodúcese no réxime xeral (3,31%) e no de autónomos (2,28%), diminuíndo pola contra o número de cotizantes no réxime agrario (-3,5%) e máis lixeiramente no de traballadores do mar (-0,6%).

Sétima. Seguindo a evolución dos tres últimos anos, en 2003 o maior aumento, tanto porcentual como numericamente, do número de afiliados, ten lugar no colectivo de mulleres situándose a media anual no 41,36% da poboación cotizante.

Oitava. Continúa a diminución numérica e porcentual dos traballadores afiliados ó sector agro-pesqueiro que non obstante se sitúa na media anual de 2003, e máis de 2,5 puntos por riba da porcentaxe estatal con respecto ó número total de cotizantes. Nos sectores industrial e da construción, Galicia supera en algo máis dun punto porcentual a porcentaxe con respecto o global estatal, e no sector servizos onde se sitúa preto do 60% de poboación afiliada a porcentaxe galega está en 2003 cinco puntos por debaixo da do conxunto do Estado.

Novena. A poboación galega do ano 2003 creceu a un ritmo que supón a cuarta parte do estatal. No conxunto do último cuatrienio, creceu oito veces menos. A poboación activa galega creceu en 2003, pero fíxoo nunha porcentaxe algo inferior á media estatal.

A taxa de actividade galega creceu en 2003 catro décimas máis que a estatal, pero queda aínda case dous puntos por baixo dela.

Décima. A poboación ocupada galega medrou en 2003 a un ritmo (1,6%) que é practicamente a metade do estatal (3%).

A comparanza das distribucións porcentuais das poboacións ocupadas de Galicia e España reflicte que as maiores diferenzas danse no sector primario (no que Galicia duplica a porcentaxe estatal) e nos servizos (sector no que é inferior en Galicia en 7,3 puntos).

A taxa de ocupación galega medrou nese ano en 0,6 puntos porcentuais, moi por baixo do crecemento medio español (1,1 puntos).

Décimo primeira. Galicia foi en 2003 a comunidade autónoma con maior crecemento absoluto do desemprego. Porcentualmente, presentou a terceira maior suba (por detrás de Ceuta-Melilla e Baleares).

A taxa de desemprego de Galicia (13,5%) supera en 2,3 puntos á media estatal.

Décimo segunda. Diminúe lixeiramente o número de perceptores de prestacións económicas de desemprego, fundamentalmente polo importante descenso dos beneficiarios da renda da inserción social. As taxas neta e bruta de cobertura experimentan un importante descenso en Galicia quedando moi por baixo das medias estatais.

Décimo terceira. A poboación inactiva galega diminuíu no ano 2003 (3,1%), e fíxoo con máis intensidade que no ano anterior (1%). A diminución foi máis forte nas mulleres (3,4%) que nos homes (2,7%). Por grupos de idade, só creceu no de 55 e máis anos.

Décimo cuarta. Continúa a tendencia favorable en relación activos/pasivos do Sistema de Seguridade Social - maior aumento interanual do número de cotizantes fronte o de pensionistas. Non obstante a diferenza con respecto á do total estatal é moi considerable e as provincias de Lugo e Ourense seguen a ter un número de pensionistas maior que o de traballadores en alta.

Décimo quinta. A 31 de decembro de 2003 o número de empresas en alta en Seguridade Social é levemente inferior ó do ano pasado, xa que, incrementándose en tódolos demais réximes, o acusado descenso das pertencentes ó réxime especial agrario produciu un resultado negativo. Referido ó réxime xeral, as empresas de menos de 10 traballadores representan máis do 87% do total. En canto a aperturas de centros de traballo, a construción, con gran diferenza segue a se-la actividade que máis centros abre e que máis traballadores ocupa neles.

Décimo sexta. A contratación presentou unha clara continuidade con respecto ó ano precedente. A temporalidade e a ascendente rotación dos empregados temporais son coñecidas características estruturais do panorama contractual e é o problema máis persistente para quen mantén contratos de duración determinada. Do total de contratos rexistrados no ano obxecto de estudo o 91,64% da contratación é temporal e en tanto que a contratación indefinida representa o 8,36%.

Décimo sétima. A modalidade de contratación eventual sitúase en primeiro lugar, pasando ó segundo lugar –segundo número anual de contratos rexistrados- o contrato de obra ou servizo determinado.

Décimo oitava. A tradicional preponderancia dos homes na contratación, convértese en preponderancia feminina ou se modera nas modalidades contractuais de interinidade, os iniciais de fomento do emprego, os de inserción e naqueles que se anoan ó contrato a tempo parcial.

Décimo novena. O cadro 5.42 (efectivos laborais, segundo tipo de contrato) amosa que un 62,3% de tales efectivos manteñen un contrato indefinido, en tanto que un 37,7% vincúlanse mediante unha contratación temporal. A contratación indefinida gaña un punto nesta relación respecto ó ano precedente, derivada principalmente do sector privado.

Vixésima. As empresas de traballo temporal, cuxo número diminuíu en relación co ano anterior, viron descender lixeiramente os contratos de posta a disposición seguindo a tendencia dos últimos anos. O maior número de traballadores cedidos por empresas de traballo temporal corresponde ós pertencentes a empresas de ámbito estatal, que supoñen case o 78% do total.

Dos contratos de posta a disposición, os de obra ou servizo determinado e circunstancias de produción supoñen máis do 90% do total.

Vixésimo primeira. Segue a tendencia de incremento do número de convenios colectivos vixentes na nosa comunidade autónoma, (576 de empresa e 125 de sector)

No ano 2003 negociáronse por vez primeira 36 convenios (1 de sector e 35 de empresa).

A 31 de decembro de 2003, hai en Galicia 701 convenios colectivos vixentes de xeito expreso ou prorrogado tacitamente, destes tan só 54 teñen un ámbito superior á provincia.

Vixésimo segunda. O incremento salarial nos 253 convenios asinados ou revisados en 2003, foi do 3,5%, superior ó IPC previsto e ó IPC real, pero inferior ó do ano 2002.

O 94% dos convenios colectivos recollen cláusulas sobre saúde laboral.

Incrementábase o número de convenios que recollen cláusulas sobre discriminación, Fronte a isto, tan só o 18% dos convenios colectivos recollen cláusulas sobre acoso sexual.

No ano 2003, 32 convenios colectivos recollen cláusulas de sometemento ó AGA, a maior parte deles de sector.

Vixésimo terceira. Por primeira vez desde 1994 descende o número de accidentes en Galicia. A sinistralidade global diminuíu notablemente en relación co ano anterior sendo esta porcentaxe sensiblemente superior ó experimentado no total de España.

Polo que se refire ós accidentes en xornada de traballo o descenso foi do 2,95%.

En relación ás actividades económicas, a construción segue a ser a que maior número de accidentes rexistra salientando claramente sobre as demais.

Vixésimo cuarta. Os accidentes mortais en xornada de traballo experimentaron globalmente un descenso do 7,84%.

A construción e a pesca son as actividades que maior porcentaxe de accidentes mortais teñen en relación coa poboación ocupada nelas afectando en maior medida ós traballadores que teñen contratos temporais.

O grupo de idade que máis accidentes mortais rexistra é o da franxa comprendida entre os 45 e os 54 anos.

Vixésimo quinta. O índice de incidencia (relación accidentes/poboación asalariada) do total de accidentes en Galicia está cerca de dez puntos por debaixo do índice estatal, só tendo tres comunidades menor índice. No que se refire ó índice de incidencia de accidentes mortais, Galicia ocupa o terceiro lugar cun índice de case catro puntos por riba da media estatal.

Vixésimo sexta. En relación coa conflictividade, continúa en 2003 a tendencia decrecente de anos anteriores, xa que, aínda que en número de folgas provinciais se mantén a mesma cifra, obsérvase un claro descenso dos días de folga, os traballadores participantes e as xornadas non traballadas.

Vixésimo sétima. Analizando os resultados dos procesos electorais en Galicia durante o último período de catro anos e, tendo en conta os representantes con mandato n vigor a 31 de decembro de 2003, a central sindical UGT, co 31,95% do total, é a que tivo maior número de representantes dos traballadores, seguida de CCOO e CIG con 30,51% e 26,26%, respectivamente.

Advertencia previa: O feito de que os datos se expresen nalgúns casos en miles (de euros ou de persoas), e noutros se redondeen en centos ou miles para facilita-la súa comprensión, orixina que, nalgúns casos, a suma dos parciais non coincida co total, xa que se optou porque reflectan do xeito máis aproximado posible, neses casos, a contía de cada un dos datos totais e do parcial.

Capítulo 1

A economía galega no ano 2003

■ Cadro 1.1	Crecemento económico. OCDE. 1999-2003	23
■ Cadro 1.2	Taxas de paro. OCDE. 1999-2003	24
■ Cadro 1.3	Evolución do PIB e dos seus compoñentes. Perspectiva da demanda. España 2000-2003	24
■ Cadro 1.4	Evolución do PIB e dos seus compoñentes. Perspectiva da oferta. España 2000-2003	25
■ Cadro 1.5	Evolución do PIB e dos seus compoñentes. Perspectiva da demanda. Galicia 2002-2003	26
■ Cadro 1.6	Evolución do PIB e dos seus compoñentes. Perspectiva da oferta. Galicia 2002-2003	27
■ Cadro 1.7	Crecemento económico e variación da poboación. Por comunidades autónomas. 2000-2003	30
■ Cadro 1.8	Clasificación das CCAA por crecemento económico 2003	30
■ Cadro 1.9	Evolución do PIB Por comunidades autónomas. 1995-2003	32
■ Cadro 1.10	Ranking das autonomías españolas no 2003. Índices por habitante	33
■ Cadro 1.11	Índices de converxencia das distintas comunidades autónomas coa UE-15. 2003	34
■ Cadro 1.12	Poboación ocupada Por comunidades autónomas. 2002-2003	35
■ Cadro 1.13	Evolución trimestral do emprego Por sectores. Galicia. 2002-2003	35
■ Cadro 1.14	Variación do emprego Galicia/ España. 1992/2001/2002/2003	36
■ Cadro 1.15	Crecemento económico e xeración de emprego. Galicia/ España. 1997-2003	37
■ Cadro 1.16	Variación do emprego. Por sectores económicos. Galicia. 1997-2003	38

■ Cadro 1.17	Porcentaxe de ocupados de cada sector económico. Por comunidades autónomas. 2003	39
■ Cadro 1.18	Porcentaxe de ocupados de cada sector económico. Por sexos e comunidades autónomas. 2003	40
■ Cadro 1.19	Comercio exterior: Por trimestres. 2003	41
■ Cadro 1.20	Taxa de cobertura. Galicia 1998-2003	42
■ Cadro 1.21	Saldo exterior (estranxeiro e CCAA). Por comunidades autónomas. 2003	43
■ Cadro 1.22	Principais capítulos de exportación. Galicia. 2003.....	43
■ Cadro 1.23	Principais capítulos de importación. Galicia. 2003.....	44
■ Cadro 1.24	Principais estados clientes de Galicia. 2003	44
■ Cadro 1.25	Principais estados provedores de Galicia. 2003	45
■ Cadro 1.26	Taxa de variación do IPC Galicia/España. 1997-2003.....	49
■ Cadro 1.27	Índice de precios de consumo harmonizado. UE. 2003	50
■ Cadro 1.28	Taxas de variación dos grupos de gasto do IPC Galicia/ España/UE. 2003.....	50
■ Cadro 1.29	IPC. Por provincias. Galicia/España. 2003	51
■ Cadro 1.30	IPC por grupos de gasto Galicia e España. 2003	54
■ Cadro 1.31	Índice de custos laborais. Por CCAA. 2003	53
■ Cadro 1.32	Custo salarial neto e os principais compoñentes. Por comunidades autónomas. 2003	54
■ Cadro 1.33	Estructura porcentual dos compoñentes do custo laboral. Por comunidades autónomas. 2003.....	55
■ Cadro 1.34	Custo laboral e os seus compoñentes. Por comunidades autónomas. 2002	55
■ Cadro 1.35	Índice de salario por hora. OCDE. 2000-2003.....	56
■ Cadro 1.36	Gastos medios mensuais do fogar. Por provincias. Galicia. 2003	58
■ Cadro 1.37	Porcentaxe de fogares con determinados gastos.....	58
■ Cadro 1.38	Gasto medio por persoa Por comunidades autónomas. 2003	59
■ Cadro 1.39	Porcentaxe de fogares segundo o grao de dificultade para chegar a fin de mes. Por comunidade autónoma. 2003	60
■ Cadro 1.40	Porcentaxe de fogares que poden dedicar algún diñeiro ó aforro. Por comunidades autónomas. España. 2003	61

Capítulo 2 Estructura Empresarial e Política Industrial

■ Cadro 2.1	Empresas activas, por sector económico e comunidade autónoma. 2003.....	64
■ Cadro 2.2	Distribución das empresas. Por sectores económicos	65
■ Cadro 2.3	Evolución das empresas, por sector económico. Galicia e España. 2001-2003.....	65
■ Cadro 2.4	Distribución das empresas. Por provincias. Galicia/España. 1995-2003	66
■ Cadro 2.5	Empresas segundo condición xurídica, por provincias. Galicia. 2000-2003	66
■ Cadro 2.6	Empresas, por estrato de asalariados e provincias. Galicia/España. 2000-2003	67
■ Cadro 2.7	Porcentaxe de empresas que teñen asalariados. Galicia/España. 1995-2003	68
■ Cadro 2.8	Porcentaxe de empresas. Por estrato de asalariados Galicia/España. 1998-2003	68
■ Cadro 2.9	Distribución das empresas segundo estrato de asalariados. Por actividade principal. Galicia. 2002-2003	69
■ Cadro 2.9a	Distribución das empresas segundo estrato de asalariados. Por actividade principal. Galicia. 2002-2003	70
■ Cadro 2.10	Distribución dos asalariados. Por sectores económicos. Galicia/ España. 2003	71
■ Cadro 2.11	Distribución dos asalariados. Por tamaño do cadro de persoal Galicia e España. 2003	71
■ Cadro 2.12	Número de empresas por situación de actividade e sede social. Galicia. 2002.....	72
■ Cadro 2.13	Número de empresas por situación de actividade e condición xurídica. Galicia. 2002.....	72
■ Cadro 2.14	Número de empresas por situación de actividade e estrato de asalariados. Galicia. 2002.....	73
■ Cadro 2.15	Número de empresas por situación de actividade e actividade principal. Galicia. 2002	74
■ Cadro 2.16	Número de empresas por situación de actividade e comarca. Galicia. 2002	75
■ Cadro 2.17	Número de empresas activas en Galicia por estrato de asalariados e sede social. Galicia. 2002.....	76
■ Cadro 2.18	Número de empresas activas en Galicia por condición xurídica e sede social. Galicia. 2002	76

■ Cadro 2.19	Estatística de sociedades mercantís. Por comunidades autónomas. 2003.....	77
■ Cadro 2.20	Sociedades mercantís creadas. Capital suscrito e desembolsado. 2003	78
■ Cadro 2.21	Sociedades mercantís que amplían capital e disoltas. 2003.....	78
■ Cadro 2.22	Sociedades mercantís que desembolsan dividendos pasivos e sociedades que reducen capital. 2003	79
■ Cadro 2.23	Informe trimestral económico-financieiro da empresa galega. Evolución interanual. 2002-2003	80
■ Cadro 2.24	Informe trimestral económico-financieiro da empresa galega. Indicadores de evolución trimestral. 2002-2003	80
■ Cadro 2.25	Ingresos de explotación e VEB Galicia. 1998-2001	81
■ Cadro 2.26	Evolución do peso de Galicia no total estatal nas principais variables da industria. 1995-2002	82
■ Cadro 2.27	A industria galega. Principais variables Por agrupacións de actividade. 2002	82
■ Cadro 2.28	Cifra de negocios por comunidades autónomas. 2002.....	83
■ Cadro 2.29	Valor da produción comercializada. Por comunidades autónomas. 2001-2002	84
■ Cadro 2.30	Evolución do peso de Galicia no total estatal da produción comercializada 1995-2002.....	84
■ Cadro 2.31	Sectorización por grandes agrupacións % Galicia/España. 1999-2002	85
■ Cadro 2.32	Valor da produción comercializada Por grandes agrupacións. Galicia. 2000-2002	85
■ Cadro 2.33	Porcentaxe da produción comercializada Por grandes agrupacións. Galicia e España. 2002	86
■ Cadro 2.34	Índice de produción industrial. Por comunidades autónomas. 2003	86
■ Cadro 2.35	Índices de produción industrial , por destino económico dos bens. Por comunidades autónomas. 2002-2003	87
■ Cadro 2.36	Opinións empresariais.Total sector industrial (sen construción). Galicia. 1996-2003	88
■ Cadro 2.37	Índice de comercio polo miúdo. Por comunidades autónomas. 2003	88
■ Cadro 2.38	Índice de ocupación no comercio polo miúdo. Por comunidades autónomas. 2003	89
■ Cadro 2.39	Pernotacións. Por comunidades autónomas. 1999-2003	89
■ Cadro 2.40	Gastos internos totais e persoal en I + D. Por comunidades autónomas. 2002	90
■ Cadro 2.41	Evolución dos gastos internos en I+D. % Galicia/España. 1991-2002.....	91
■ Cadro 2.42	Gastos internos totais e persoal en I + D. Por comunidades autónomas. 2002	92
■ Cadro 2.43	Porcentaxe de gastos en I+D respecto ó PIB a prezos de mercado. Por comunidades autónomas. 1997-2002	92
■ Cadro 2.44	Principais indicadores de I+D en empresas por tipo de empresa, comunidade autónoma e tipo de indicador. 2002	93
■ Cadro 2.45	Produción nos sectores da alta tecnoloxía. Por comunidades autónomas. 2001	94
■ Cadro 2.46	Número de establecementos e cifra de negocios nos sectores de alta tecnoloxía por ramas de actividade. Galicia e España. 2001	95
■ Cadro 2.47	Principais indicadores de I+D para os sectores de alta tecnoloxía. Por comunidades autónomas. 2001	95
■ Cadro 2.48	Valor engadido nos sectores manufactureiros de alta e media-alta tecnoloxía. Galicia. 2001	96
■ Cadro 2.49	Ocupados nos sectores de alta tecnoloxía. Por comunidades autónomas. 2001	96
■ Cadro 2.50	Grao de execución do Programa Operativo de Galicia a 31-12-2003	102
■ Cadro 2.51	Fondo de cohesión. Investimentos financiados a executar en Galicia. 1996-2000	103
■ Cadro 2.52	Fondos de Cohesión. Proxectos aprobados en 2001 a executar en Galicia. 2000-2006	104
■ Cadro 2.53	Fondo de Cohesión proxectos aprobados. Galicia. 2002	104
■ Cadro 2.54	Fondos de Cohesión 2000-2006. Proxectos aprobados en 2003 a executar na Comunidade Autónoma de Galicia	105
■ Cadro 2.55	Contribución financeira da UE nos sectores agrariopesqueiros. Galicia. 1999-2003.....	106
■ Cadro 2.56	Recursos financeiros asignados a España para o Fondo Social Europeo. Por comunidades autónomas. 2000-2006	108
■ Cadro 2.57	PROFIT. Programas aprobados en Galicia e porcentaxe sobre o total estatal. 2003.....	109
■ Cadro 2.58	PROFIT. Programas aprobados en Galicia no periodo 2000-2003	110
■ Cadro 2.59	Plan de competitividade téxtil. Galicia. 1997-2003	111
■ Cadro 2.60	Aportacións do CDTI. Galicia. 2001-2003.....	111
■ Cadro 2.61	Programa de reindustrialización. Galicia. 2003	112

■ Cadro 2.62	Expedientes de incentivos económicos rexionais da Comunidade Autónoma de Galicia, acollidos á Lei 50/1985, aprobados entre o 01.01.2003 e o 31.12.2003	112
■ Cadro 2.63	Expedientes de incentivos económicos rexionais da Comunidade Autónoma de Galicia, acollidos á Lei 50/1985, aprobados entre o 01.06.1988 e o 31.12.2003	113
■ Cadro 2.64	Expedientes de incentivos económicos rexionais da Comunidade Autónoma de Galicia, acollidos á Lei 50/1985, aprobados de 1994 a 2003.....	113
■ Cadro 2.65	Incentivos económicos rexionais. Proxectos por sectores. Galicia. 2003	114
■ Cadro 2.66	Fondos de capital de risco de XESGALICIA. 2000-2003	116
■ Cadro 2.67	Programas de apoio financeiro ás PEMES. Por provincias. Galicia. 1999-2003	116
■ Cadro 2.68	Programas financeiros a PEMES. Por sectores. Galicia. 2003	117
■ Cadro 2.69	Programa de apoio á continuidade e mellora competitiva da PEME. Galicia. 2003	117
■ Cadro 2.70	Subvencións e axudas das Consellerías de Economía e Facenda e Industria e Comercio (capítulo VII). Galicia. 2001-2003	118
■ Cadro 2.71	Subvencións e axudas da Consellería de Política Agroalimentaria e Desenvolvemento Rural (capítulo VII). Galicia.2001-2003	119
■ Cadro 2.72	Subvencións e axudas da Consellería de Pesca e Asuntos Marítimos (capítulo VII). Galicia. 2001-2003.....	120
■ Cadro 2.73	Subvencións e axudas da Consellería de Medio Ambiente (capítulo VII). Galicia. 2001-2003	120

Capítulo 3

Poboación e mercado de traballo

■ Cadro 3.1	Poboación de Galicia e España. 1999-2003.....	122
■ Cadro 3.2	Poboación de Galicia. Por provincias. 1999-2003.....	122
■ Cadro 3.3	Variación da poboación 2002-2003. Por provincias. Galicia.....	123
■ Cadro 3.4	Variación da poboación 1981-2001. Por provincias. Galicia.....	123
■ Cadro 3.5	Movementos naturais de poboación. Galicia. 1975-2003	124
■ Cadro 3.6	Crecemento natural. Taxas de natalidade e mortalidade. Por comunidades autónomas. 2003	124
■ Cadro 3.7	Resultados provisionais.....	125
■ Cadro 3.8	Taxa de natalidade e indicador de fecundidade. Por provincias. Galicia. 1975-2001	125
■ Cadro 3.9	Indicador sintético de fecundidade. UE-15. 1976-2001	126
■ Cadro 3.10	Taxa de mortalidade. Por provincias. Galicia. 1975-2001	126
■ Cadro 3.11	Movementos migratorios. Galicia. 1990-2001	127
■ Cadro 3.12	Taxas de variación migratoria media anual. Por provincias. 1975-2001	128
■ Cadro 3.13	Movementos migratorios entre comunidades autónomas. 2002	128
■ Cadro 3.14	Migracións das distintas comunidades autónomas a Galicia. 2002.....	129
■ Cadro 3.15	Migración de Galicia ás distintas comunidades autónomas. 2002	129
■ Cadro 3.16	Emigración galega ó estranxeiro. Por provincias. 2002	130
■ Cadro 3.17	Inmigración exterior. Por provincias. Galicia. 2002	130
■ Cadro 3.18	Estructura da poboación por idades. Por provincias. Galicia. 1975-2001	131
■ Cadro 3.19	Índice de envellecemento. Por provincias. Galicia. 1975-2001	131
■ Cadro 3.20	Índice de dependencia senil. Por provincias. Galicia. 1975-2001	132
■ Cadro 3.21	Poboación de 16 e máis anos por sexo, provincia e relación coa actividade económica. Galicia. 2001-2003.....	136
■ Cadro 3.22	Balance do mercado de traballo. Por sexo. España. 2001-2003	137
■ Cadro 3.23	Poboación activa. Por comunidades autónomas. 2001-2003.....	138
■ Cadro 3.24	Taxas de actividade. Por comunidades autónomas. 2001-2003.....	138
■ Cadro 3.25	Taxas de actividade por sexo e provincia. Galicia. 2001-2003	139
■ Cadro 3.26	Taxas de actividade por sexo e grupos de idade. Galicia/España. 2001-2003	140
■ Cadro 3.27	Poboación activa por sexo e grupos de idade. Galicia. 2001-2003.....	140
■ Cadro 3.28	Poboación activa por sexo e provincia. Galicia. 2001-2003	141
■ Cadro 3.29	Poboación activa por grupos de idade e provincia. Galicia. 2001-2003	142
■ Cadro 3.30	Poboación activa por sector económico e provincia. Galicia. 2001-2003	143
■ Cadro 3.31	Poboación ocupada. Por comunidades autónomas. 2001-2003	144
■ Cadro 3.32	Taxas de ocupación. Por comunidades autónomas. 2002-2003	145
■ Cadro 3.33	Taxas de ocupación por sexo e provincia. Galicia/España. 2001-2003	146
■ Cadro 3.34	Taxas de ocupación por sexo e grupos de idade. Galicia/España. 2001-2003	147
■ Cadro 3.35	Poboación ocupada por sexo e provincia. Galicia 2001-2003	148
■ Cadro 3.36	Poboación ocupada por sexo e grupos de idade. Galicia. 2001-2003	149
■ Cadro 3.37	Poboación ocupada por sector económico e provincia. Galicia. 2001-2003.....	150

■ Cadro 3.38	Poboación ocupada por sexo, grupos de idade e sector económico. Galicia. 2002-2003.....	150
■ Cadro 3.39	Poboación ocupada por sexo , situación profesional e sector económico. Galicia. 2002-2003.....	151
■ Cadro 3.40	Distribución porcentual do emprego. Por sectores e provincias. Galicia/España. 2003.....	152
■ Cadro 3.41	Poboación desempregada. Por comunidades autónomas. 2001-2003.....	153
■ Cadro 3.42	Taxas de desemprego. Por comunidades autónomas. 2001-2003	154
■ Cadro 3.43	Taxas de desemprego. Por sexo e provincia. Galicia/España. 2001-2003.....	156
■ Cadro 3.44	Taxas de desemprego por sexo e grupos de idade. Galicia/España. 2001-2003.....	156
■ Cadro 3.45	Poboación parada por sexo e provincia. Galicia. 2001-2003.....	157
■ Cadro 3.46	Poboación parada por sexo e grupos de idade. Galicia. 2001-2003	158
■ Cadro 3.47	Parados por tempos de búsqueda de emprego. Galicia. 2003.....	161
■ Cadro 3.48	Paro rexistrado e taxa de paro. Por provincias. Galicia e España. 2003	160
■ Cadro 3.49	Paro rexistrado e taxa de paro. Por sexos. Galicia. Decembro 2003.....	160
■ Cadro 3.50	Paro rexistrado e taxa de paro. Por meses e media anual. Galicia. 2003.....	161
■ Cadro 3.51	Paro rexistrado. Por sectores. Galicia. 2003	161
■ Cadro 3.52	Paro rexistrado. Por nivel académico. Galicia. 2003.....	162
■ Cadro 3.53	Paro rexistrado por comarcas. Por idades e sectores económicos. Galicia.2003	163
■ Cadro 3.54	Poboación inactiva por sexo e provincia. Galicia. 2001-2003	164
■ Cadro 3.55	Poboación inactiva por situación de inactividade e provincia. Galicia. 2001-2003	165
■ Cadro 3.56	Poboación inactiva por sexo e grupos de idade. Galicia. 2001-2003.....	166

Capítulo 4 Inicio da Relación Laboral

■ Cadro 4.1	Empresas en alta. Por réximes. Galicia. 2002-2003	168
■ Cadro 4.2	Empresas. Por tamaño e provincia de radicación dos seus centros de traballo. Réxime Xeral. Galicia. 2003.....	169
■ Cadro 4.3	Empresas e traballadores segundo tipo de empresa. Por provincias. Galicia. 2003	169
■ Cadro 4.4	Aperturas de centros de traballo. Galicia. 2003	170
■ Cadro 4.5	Aperturas de centros de traballo. Por provincias. Galicia. 2003	171
■ Cadro 4.5a	Táboa de centros de traballo rexistrados por CNAE	173
■ Cadro 4.5b	Táboa de traballadores por CNAE	174
■ Cadro 4.6	Apertura de centros de traballo e traballadores ocupados. Evolución. Galicia. 1993-2003	175
■ Cadro 4.7	Traballadores afiliados e en alta laboral. Réximes Xeral e Agrario, e total. Galicia/España. 1985/1991/2000/2003	176
■ Cadro 4.8	Traballadores afiliados e en alta laboral. Por réximes. Galicia/España. 1997-2003.....	178
■ Cadro 4.9	Traballadores afiliados e en alta. Por réximes e sexos. Galicia. 1998/2002-2003	179
■ Cadro 4.10	Afiliados e en alta laboral por tramos de idade e sexo. Galicia. 2002-2003	179
■ Cadro 4.11	Traballadores afiliados en alta laboral. Por sector de actividade. Galicia/España. 1999-2003	181
■ Cadro 4.12	Altas laborais iniciais. Por réximes. Galicia/España. 1994-2003	182
■ Cadro 4.13	Traballadores afiliados e en alta laboral. Por réximes e comunidades autónomas. 2000-2003	183
■ Cadro 4.14	Traballadores estranxeiros afiliados en alta laboral. Por réxime e provincias. Galicia. 2003	186
■ Cadro 4.15	Traballadores estranxeiros afiliados en alta laboral por país de nacionalidade. Galicia. 2003	186
■ Cadro 4.16	Traballadores estranxeiros afiliados en alta laboral, segundo sexo. Por provincias. Galicia. 2003	187
■ Cadro 4.17	Evolución da emigración asistida, segundo país de destino. Galicia. 1994-2003.....	188
■ Cadro 4.18	Emigración asistida, segundo país de destino, por provincia de procedencia. Galicia 2003	188
■ Cadro 4.19	Baixas consulares. Por continente de procedencia e provincia de destino. Galicia. 2003	188
■ Cadro 4.20	Baixas consulares segundo provincia, por país e consulado de procedencia. Galicia. 2003	189
■ Cadro 4.21	Evolución das baixas consulares. Por continente de procedencia. Galicia. 1996-2003.....	190

**Contratación.
Empresas de trabajo temporal e economía social**

■ Cadro 5.1	Contratos de traballo, contratos convertidos en indefinidos. Galicia/España. 2002-2003	194
■ Cadro 5.2	Total de contratos de traballo. Por provincias. Galicia. 2002-2003.....	194
■ Cadro 5.3	Contratos de traballo por tipo e por sectores. Galicia. 2003	195
■ Cadro 5.4	Contratos por grupo principal de ocupación. Galicia/España. 2003	196
■ Cadro 5.5	Contratos por actividade económica e provincias. Galicia/España. 2003.....	196
■ Cadro 5.6	Contratos de eventuais por circunstancias da produción. Segundo sexo, idade e provincias. Galicia. 2003	198
■ Cadro 5.7	Contratos de eventuais por circunstancias da produción. Por duración e provincias. Galicia. 2003	199
■ Cadro 5.8	Contratos eventuais por circunstancias da produción. Por sexo, tipo de xornada e provincias. Galicia. 2003	199
■ Cadro 5.9	Contratos de obra ou servizo. Por sexo, idade e provincia. Galicia. 2003.....	200
■ Cadro 5.10	Contratos de obra ou servizo. Por duración e provincia. Galicia. 2003	202
■ Cadro 5.11	Contratos por obra ou servizo. Por sexo, tipo de xornada e provincia. Galicia. Decembro 2003	202
■ Cadro 5.12	Contratos de interinidade. Por sexos, idade e provincias. Galicia. 2003	204
■ Cadro 5.13	Contratos de interinidade. Por duración e provincias. Galicia. 2003.....	205
■ Cadro 5.14	Contratos de interinidade. Por sexo, tipo de xornada e provincia. Galicia. Decembro 2003	205
■ Cadro 5.15	Contratos en formación. Por sexos, idade e provincias. Galicia. 2003	210
■ Cadro 5.16	Contratos en formación. Por duración e provincias. Galicia. 2003.....	211
■ Cadro 5.17	Contratos en prácticas. Por sexos, idade e provincias. Galicia. 2003.....	214
■ Cadro 5.18	Contratos en prácticas. Por duración e provincias. Galicia. 2003	214
■ Cadro 5.19	Contratos de prácticas. Por sexo, tipo de xornada e provincias. Galicia. 2003	215
■ Cadro 5.20	Contratos temporais de inserción. Por sexos, idade e provincias. Galicia. 2003	216
■ Cadro 5.21	Contratos temporais de inserción. Por duración e provincia. Galicia. 2003	216
■ Cadro 5.22	Contratos temporais de inserción. Por sexo, tipo de xornada e provincias. Galicia. 2003	216
■ Cadro 5.23	Contratos de relevo. Por sexos, idade e provincias. Galicia. 2003	219
■ Cadro 5.24	Contratos de relevo. Por duración e provincia. Galicia. 2003	219
■ Cadro 5.25	Contratos de relevo. Por sexo, tipo de xornada e provincias. Galicia. 2003	219
■ Cadro 5.26	Contratos de xubilación parcial. Por sexos, idade e provincias. Galicia. 2003	219
■ Cadro 5.27	Contratos de xubilación parcial. Por duración e provincia. Galicia. 2003.....	220
■ Cadro 5.28	Contratos de substitución por xubilación especial ós 64 anos. Por sexos, idade e provincias. Galicia 2003	220
■ Cadro 5.29	Contratos de substitución por xubilación especial ós 64 anos. Por duración e provincias. Galicia. 2003	220
■ Cadro 5.30	Contratos temporais de minusválidos. Por sexos, idade e provincias. Galicia. 2003	221
■ Cadro 5.31	Contratos temporais de minusválidos. Por duración e provincias. Galicia. 2003	221
■ Cadro 5.32	Outros contratos non contemplados anteriormente. Por sexos, idade e provincias. Galicia. 2003	222
■ Cadro 5.33	Outros contratos non contemplados anteriormente. Por duración e provincia. Galicia. 2003.....	222
■ Cadro 5.34	Outros contratos. Por sexo, tipo de xornada e provincias. Galicia. 2003	222
■ Cadro 5.35	Contratos indefinidos ordinarios. Por sexos, idade e provincias. Galicia. 2003	223
■ Cadro 5.36	Contratos indefinidos ordinarios. Por sexo, tipo de xornada e provincias. Galicia. 2003	223
■ Cadro 5.37	Contratos indefinidos fomento de emprego. Por sexos, idade e provincias. Galicia. 2003	226
■ Cadro 5.38	Contratos indefinidos fomento de emprego. Por sexos, idade e provincias. Galicia. 2003	226
■ Cadro 5.39	Contratos convertidos en indefinidos segundo o tipo de contrato inicial. Por provincias. Galicia. 2003	227
■ Cadro 5.40	Desglose dos contratos rexistrados de duración indefinida e conversión de temporais a indefinidos, sobre total de contratos. Por modalidade e provincias. Galicia. 2003.....	228

■ Cadro 5.41	Relación de contratación fixa do total de contratación. Galicia. 1998-2003	229
■ Cadro 5.42	Empresas de traballo temporal autorizadas para actuar en Galicia, a 31.12.2003	230
■ Cadro 5.43	Traballadores cedidos por ETT. Por contratos de posta a disposición e ámbito territorial de actuación da ETT. Galicia. 2003	230
■ Cadro 5.44	Traballadores cedidos por ETT. Por contratos de posta a disposición e provincia do centro de traballo da ETT. Galicia. 2003	231
■ Cadro 5.45	Contratos de posta a disposición celebrados polas Empresas de Traballo Temporal Por provincias e causas. Galicia. 2003.....	231
■ Cadro 5.46	Traballadores postos a disposición polas Empresas de Traballo Temporal Por provincias. Galicia. 2003	232
■ Cadro 5.47	Contratos de posta a disposición segundo rama de actividade económica do centro de traballo da empresa usuaria. Galicia. 2003.....	233
■ Cadro 5.48	Contratos de posta a disposición segundo provincia do centro de traballo da empresa de traballo temporal, por rama de actividade do centro de traballo da empresa usuaria. Galicia. 2003.....	234
■ Cadro 5.49	Evolución empresas autorizadas e contratos de posta a disposición. Galicia. 1996-2003.....	235
■ Cadro 5.50	Evolución de contratos de posta a disposición. Por causas. Galicia. 1996-2003	235
■ Cadro 5.51	Cooperativas rexistradas por CNAE e provincia. Galicia. 2003	236
■ Cadro 5.52	Contratos de posta a disposición de ETT autorizadas a traballar en Galicia pola Comunidade Autónoma. Por provincias e clase de contratos. Galicia. 2000-2003.....	237
■ Cadro 5.53	Cooperativas inscritas e número de socios. Por provincias. Galicia. 2003	238
■ Cadro 5.54	Cooperativas constituídas e número de socios. Por actividade económica e provincias. Galicia. 2003	239
■ Cadro 5.55	Sociedades laborais rexistradas por actividade económica e provincias. Galicia. 2003	240
■ Cadro 5.56	Sociedades Laborais constituídas en Galicia, número de socios e capital social. 2003	241
■ Cadro 5.57	Actos inscritos segundo a provincia do domicilio social. 2003	241
■ Cadro 5.58	Sociedades Laborais constituídas e número de socios de traballo e de capital. Por actividade económica. Galicia. 2003	242
■ Cadro 5.59	Sociedades Laborais rexistradas e número de socios. Por comunidades autónomas. 2000-2003	243
■ Cadro 5.60	Cooperativas inscritas e socios das mesmas. Por provincias. Galicia. 2000-2003	244
■ Cadro 5.61	Evolución Sociedades Laborais. Por provincias. Galicia. 2000-2003	245
■ Cadro 5.62	Centros especiais de emprego constituídos. Galicia. 2003	245

Capítulo 6 **Formación Profesional Ocupacional e Continua**

■ Cadro 6.1	Resumo da Formación Ocupacional. Galicia. 2003	251
■ Cadro 6.2	Distribución territorial Plano FIP. Por programas e provincias. 2003.....	252
■ Cadro 6.3	FIP 2003 - Programación provincial	253
■ Cadro 6.4	Formación ocupacional. Plano FIP. Datos do Censo de Centros Colaboradores. Por provincias. Galicia. 2000-2003	256
■ Cadro 6.5	Formación ocupacional. Plano FIP. Datos do Censo de Centros Colaboradores. Por provincias. Galicia. 2000-2003	257
■ Cadro 6.6	Formación ocupacional. Plano FIP. Programación de cursos con compromiso de contratación. Por provincias. Galicia. 2003	258
■ Cadro 6.7	Evolución dos compromisos de contratación nos últimos 3 anos	258
■ Cadro 6.8	Cursos con compromiso de contratación. Sectoralización. Ano 2003	261
■ Cadro 6.9	Evolución dos compromisos de contratación nos últimos 3 anos	262
■ Cadro 6.10	Formación ocupacional. Plano FIP. Programación de medios propios. Por provincias. Galicia. 2003	265
■ Cadro 6.11	Formación ocupacional. Plano FIP. Programación de medios propios. Por sectores. Galicia. 2003	266
■ Cadro 6.12	Actuacións para o fomento do emprego e a estabilidade laboral. Galicia. 2003	284
■ Cadro 6.13	Actuacións para o fomento do emprego e a estabilidade laboral. Galicia. 2003	285
■ Cadro 6.14	Resumo-programas de cooperación con entidades locais. Galicia. 2003	286
■ Cadro 6.15	Resumo-programas de cooperación con outras administracións e entidades sen ánimo de lucro. Galicia. 2003	287
■ Cadro 6.16	Escolas obradoiro, obradoiros de emprego e unidades de promoción e desenvolvemento. Galicia. 2003	288

Capítulo 7 A Negociación Colectiva

■ Cadro 7.1	Evolución da estrutura global da negociación colectiva. Por provincias. Galicia. 1999-2003.....	293
■ Cadro 7.2	Convenios colectivos de sector e empresa asinados por vez primeira. Por provincias e sectores económicos. Galicia. 2003	294
■ Cadro 7.3	Evolución dos convenios colectivos asinados. Por provincias. Galicia. 1999-2003.....	294
■ Cadro 7.4	Evolución dos convenios colectivos revisados. Por provincias. Galicia. 1999-2003.....	295
■ Cadro 7.5	Convenios colectivos asinados e revisados. Por sector e grupos de empresas, empresas e ámbitos. Por provincias e sectores económicos. Galicia. 2003	296
■ Cadro 7.6	Vixencias medias dos convenios colectivos de sector. Porcentaxe sobre o total de convenios asinados. Por provincias. Galicia. 2003	297
■ Cadro 7.7	Vixencias medias dos convenios colectivos de empresa. Porcentaxe sobre o total de convenios asinados. Por provincias. Galicia. 2003	298
■ Cadro 7.8	Traballadores e empresas afectados por convenios colectivos asinados e revisados. Sector. Por provincias e sectores económicos. Galicia. 2003	298
■ Cadro 7.9	Traballadores e empresas afectados por convenios colectivos asinados e revisados. Grupos de empresas, empresas e ámbitos inferiores. Por provincias e sectores económicos. Galicia. 2003	299
■ Cadro 7.10	Convenios colectivos asinados e revisados en función do número de traballadores afectados. Sector. Porcentaxe sobre o total negociado. Por provincias. Galicia. 2003	300
■ Cadro 7.11	Convenios colectivos asinados e revisados en función do número de empresas afectadas. Sector. Porcentaxe sobre o total negociado. Por provincias. Galicia. 2003	300
■ Cadro 7.12	Convenios colectivos asinados e revisados en función do número de traballadores afectados. Empresa. Porcentaxe sobre o total negociado. Por provincias. Galicia. 2003	300
■ Cadro 7.13	Cadros de persoal medio das empresas afectadas pola negociación colectiva. Por provincias. Galicia. 2003	301
■ Cadro 7.14a	Evolución da media ponderada do incremento salarial pactado. Por provincias. Galicia. 1999-2003	301
■ Cadro 7.14b	Media ponderada do incremento salarial pactado. Por provincias. Galicia. 2003. Cálculos feitos tendo en conta as cláusulas de revisión salarial de 2002 con inicio de efectos para 2003.....	302
■ Cadro 7.14c	Media ponderada do incremento salarial pactado. Por provincias e sectores económicos. Galicia. 2003	303
■ Cadro 7.15	Convenios colectivos asinados e revisados. Por tramo de aumento salarial pactado. Galicia. 2003	303
■ Cadro 7.16	Evolución do incremento salarial pactado e relación co IPC. Galicia/España. 1993-2003	304
■ Cadro 7.17	Convenios colectivos asinados con cláusula de revisión salarial. Por provincias. Galicia. 2003	305
■ Cadro 7.18	Detalle dos incrementos salariais pactados nos convenios colectivos asinados e revisados. Por provincias. Galicia 2003	305
■ Cadro 7.19	Evolución dos convenios colectivos con cláusula de descolgue. Por provincias. Galicia. 1999-2003	314
■ Cadro 7.20a	Cláusulas sobre o complemento de antigüidade. Por provincias. Galicia. 2003	316
■ Cadro 7.20b	Complemento de toxicidade, penosidade, perigosidade. Por provincias. Galicia. 2003	317
■ Cadro 7.20c	Complemento de nocturnidade. Por provincias. Galicia. 2003.....	318
■ Cadro 7.20d	Complemento por traballo a quendas. Por provincias. Galicia. 2003	319
■ Cadro 7.20e	Complementos de posto e responsabilidade. Por provincias. Galicia. 2003	319
■ Cadro 7.20f	Primas e incentivos. Por provincias. Galicia. 2003	321
■ Cadro 7.20g	Asistencia e puntualidade. Por provincias. Galicia. 2003	321
■ Cadro 7.20h	Número de pagas extraordinarias establecido nos convenios asinados. Galicia. 2003	322
■ Cadro 7.20i	Axudas de custo e gastos de locomoción. Por provincias. Galicia. 2003	324
■ Cadro 7.20j	Complemento de transporte e distancia. Por provincias. Galicia. 2003	324
■ Cadro 7.21	Evolución da xornada media anual pactada. Galicia. 1999-2003.....	325
■ Cadro 7.22	Evolución dos convenios que reducen a xornada máxima legal. Porcentaxe sobre o total. Por provincias. Galicia. 2003	326

■ Cadro 7.23	Convenios colectivos con distribución irregular da xornada. Por provincias. Galicia. 1999-2003	327
■ Cadro 7.24	Evolución dos convenios colectivos con vacacións de máis de 30 días naturais. Por provincias. Galicia. 1999-2003	329
■ Cadro 7.25	Convenios colectivos que fixan criterios ou datas nas vacacións. Por provincias. Galicia. 2002-2003	330
■ Cadro 7.26	Relación de determinadas cláusulas pactadas. Porcentaxe sobre o total. Galicia. 2003	337
■ Cadro 7.27	Evolución dos convenios colectivos con cláusulas de melloras sociais. Por provincias. Galicia. 1999-2003	337
■ Cadro 7.28	Evolución dos convenios colectivos con cláusulas de saúde laboral. Por provincias. Galicia. 1999-2003	339
■ Cadro 7.29	Evolución dos convenios colectivos con cláusulas de formación profesional. Por provincias. Galicia. 1999-2003	343
■ Cadro 7.30	Evolución dos convenios colectivos con cláusula de desconto da cota sindical. Por provincias. Galicia. 1999-2003	344
■ Cadro 7.31	Evolución dos convenios colectivos que regulan o crédito de horas sindicais. Por provincias. Galicia. 1999-2003	345
■ Cadro 7.32	Convenios con cláusulas sobre ingreso no traballo	346
■ Cadro 7.33	Convenios con cláusulas sobre modalidades de contratos	349
■ Cadro 7.34	Evolución dos convenios colectivos que conteñen cláusulas sobre os contratos para a formación. Por provincias. Galicia 1999-2003.....	349
■ Cadro 7.35	Convenios colectivos que conteñen cláusulas sobre os contratos de prácticas. Por provincias. Galicia 1999-2003	351
■ Cadro 7.36	Convenios colectivos que conteñen cláusulas sobre os contratos eventuais. Por provincias. Galicia 2000-2003	352
■ Cadro 7.37	Convenios con cláusulas sobre fomento do emprego	354
■ Cadro 7.38	Convenios con cláusulas sobre garantías no emprego e subrogación empresarial.....	357
■ Cadro 7.39	Evolución dos convenios colectivos con cláusulas de mobilidade xeográfica. Por provincias. Galicia. 1999-2003	359
■ Cadro 7.40	Evolución dos convenios colectivos con cláusulas de mobilidade funcional. Por provincias. Galicia. 1999-2003	360
■ Cadro 7.41	Evolución dos convenios colectivos con cláusulas de clasificación profesional. Por provincias. Galicia. 1999-2003	362
■ Cadro 7.42	Evolución dos convenios colectivos con cláusula de sometemento ó AGA. Por provincias. Galicia. 1994-2003	366
■ Cadro 7.I	Convenios colectivos.....	368
■ Cadro 7.II	Revisións salariais	368
■ Cadro 7.III	Convenios colectivos asinados e revisados en función do número de traballadores. Empresa.....	368
■ Cadro 7.IV	Convenios colectivos asinados e revisados en función do número de traballadores. Sector	368
■ Cadro 7.V	Vixencias medias dos convenios de empresa. Porcentaxe sobre o total.....	368
■ Cadro 7.VI	Vixencias medias dos convenios de sector. Porcentaxe sobre o total.....	369
■ Cadro 7.VII	Media ponderada do incremento salarial pactado	369
■ Cadro 7.VIII	Media ponderada do incremento salarial pactado por sectores de actividade	369
■ Cadro 7.IX	Convenios colectivos negociados con cláusula de garantía social	370
■ Cadro 7.X	Convenios colectivos revisados con cláusula de garantía social	370
■ Cadro 7.XI	Xornada pactada. Media ponderada para o ano actual	370
■ Cadro 7.XII	Xornada por sector de actividade	370
■ Cadro 7.XIII	Detalle dos incrementos salariais pactadas nos convenios colectivos do sector: Estatais 2003.....	371

Capítulo 8

A siniestrabilidade laboral

■ Cadro 8.1	Total accidentes de traballo e enfermidades profesionais. Por provincias. Galicia/España. 2000-2003.....	376
■ Cadro 8.2	Accidentes de traballo e enfermidades profesionais con baixa. Por provincias e gravidade. Galicia/España. 2003	377
■ Cadro 8.3	Accidentes laborais e enfermidades profesionais con baixa. Por gravidade. Galicia. 2003.....	378
■ Cadro 8.4	Accidentes laborais e enfermidades profesionais con baixa en xornada de traballo. Por gravidade e provincias. Galicia. 2003	378

■ Cadro 8.5	Accidentes con baixa. Por gravidade e sectores económicos. Galicia. 2003	379
■ Cadro 8.6	Asalariados por sectores económicos. Galicia. 2003	380
■ Cadro 8.7	Accidentes con baixa. Por gravidade, provincias e sectores económicos. Galicia. 2003	380
■ Cadro 8.8	Accidentes en xornada de traballo con baixa, segundo gravidade, por sector e rama de actividade. Galicia. 2003	381
■ Cadro 8.9	Accidentes en xornada de traballo con baixa, segundo gravidade, por sector e rama de actividade. A Coruña. 2003	382
■ Cadro 8.10	Accidentes en xornada de traballo con baixa, segundo gravidade, por sector e rama de actividade. Lugo. 2003	383
■ Cadro 8.11	Accidentes en xornada de traballo con baixa, segundo gravidade, por sector e rama de actividade. Ourense. 2003.....	384
■ Cadro 8.12	Accidentes en xornada de traballo con baixa, segundo gravidade, por sector e rama de actividade. Pontevedra. 2003	385
■ Cadro 8.13	Actividades con maior número de accidentes laborais con baixa no centro de traballo. Galicia. 2003.....	386
■ Cadro 8.14	Distribución dos accidentes mortais. Por provincias. Galicia. 2003	387
■ Cadro 8.15	Accidentes mortais no centro de traballo. Por sectores económicos. Galicia. 2003	387
■ Cadro 8.16	Accidentes mortais no centro de traballo. Por grupos de idade. Galicia. 2003	388
■ Cadro 8.17	Accidentes mortais no centro de traballo. Por antigüidade no posto de traballo. Galicia. 2003	388
■ Cadro 8.18	Accidentes mortais no centro de traballo, segundo a modalidade de contratación. Galicia. 2003.....	389
■ Cadro 8.19	Poboación ocupada asalariada segundo o tipo de contrato Galicia 2000-2002	389
■ Cadro 8.20	Accidentes de traballo mortais segundo o día da semana. Galicia. 2003	390
■ Cadro 8.21	Accidentes de traballo mortais segundo sexo. Galicia. 2003	390
■ Cadro 8.22	Accidentes laborais mortais. Por tipo de accidente e provincias. Galicia. 2002-2003.....	390
■ Cadro 8.23	Accidentes laborais con baixa en xornada de traballo. Por provincias. Galicia. 2002-2003.....	391
■ Cadro 8.24	Accidentes de traballo in itinere. Galicia. 2002-2003.....	392
■ Cadro 8.25	Accidentes laborais con baixa. Por sectores económicos. Galicia. 2002-2003	392
■ Cadro 8.26	Accidentes laborais con baixa en xornada de traballo. Por actividades económicas con maior sinistralidade. Galicia. 2002-2003	393
■ Cadro 8.27	Evolución da sinistralidade laboral. Por gravidade. Galicia. 1992-2003	394
■ Cadro 8.28	Accidentes de traballo. Por gravidade e comunidades autónomas. 2003	395
■ Cadro 8.29	Índices de incidencia da sinistralidade laboral. Por comunidades autónomas. 2003	396
■ Cadro 8.30	Índices de incidencia da sinistralidade laboral. Por provincias. Galicia. 2003	397
■ Cadro 8.31	Índices de incidencia da sinistralidade laboral. Galicia. 1995-2003	397
■ Cadro 8.32	Enfermidades profesionais. Por gravidade e provincias. Galicia. 2002/2003	398

Capítulo 9

Conflitividade e medios de solución dos conflitos de traballo

■ Cadro 9.1	Evolución das folgas desenvolvidas segundo principais características. España. 1993-2003	401
■ Cadro 9.2	Folgas autonómicas. Galicia. 2003	402
■ Cadro 9.3	Folgas provinciais. Galicia. 2003	402
■ Cadro 9.4	Folgas provinciais, de empresa e sector. Galicia. 2003	402
■ Cadro 9.5	Folgas provinciais realizadas segundo motivo ou causa da súa convocatoria. Galicia. 2003	403
■ Cadro 9.6	Evolución das folgas provinciais. Galicia. 1993-2003	404
■ Cadro 9.7	Repercusión das folgas. Traballadores participantes e xornadas non traballadas. Por criterio de repercusión por provincia. Galicia. 2002-2003.....	404
■ Cadro 9.8	Total de conciliacións colectivas. Galicia. 2003	405
■ Cadro 9.9	Expedientes tramitados na Dirección Xeral de Relacións Laborais. Conciliacións colectivas segundo asunto e resultado. Galicia. 2003	406
■ Cadro 9.10	Conciliacións colectivas segundo asunto e resultado. Galicia. 2003. Expedientes tramitados nas delegacións provinciais.....	406

■ Cadro 9.11	Desglose das conciliacións colectivas das unidades conciliadoras segundo asunto e resultado. Expedientes tramitados. Galicia. 2003. A Coruña (unidades conciliadoras: A Coruña, Ferrol e Santiago). 2003	407
■ Cadro 9.12	Conciliacións individuais segundo causa e resultado. Cantidades conciliadas. Por provincias. Galicia. 2003	409
■ Cadro 9.13	Conciliacións individuais. Por actividades económicas. Galicia. 2003	410
■ Cadro 9.13a	Conciliacións individuais. Por actividades económicas. A Coruña. 2003	411
■ Cadro 9.13b	Conciliacións individuais. Por actividades económicas. Lugo. 2003	412
■ Cadro 9.13c	Conciliacións individuais. Por actividades económicas. Ourense. 2003	413
■ Cadro 9.13d	Conciliacións individuais. Por actividades económicas. Pontevedra. 2003	414
■ Cadro 9.14	AGA. Distribución territorial dos conflitos presentados. (1.06.1992 - 31.12.2003)	415
■ Cadro 9.15	AGA. Total expedientes. 2003	416
■ Cadro 9.16	AGA. Distribución territorial dos conflitos presentados. 2003	416
■ Cadro 9.17	AGA. Resultado dos expedientes. Distribución territorial. 2003	417
■ Cadro 9.18	AGA. Expedientes por sectores económicos e traballadores afectados. 2003	418
■ Cadro 9.19	Evolución dos asuntos resoltos en materia de despedimentos. Por comunidades autónomas. 1997-2003	419
■ Cadro 9.20	Efectivos laborais. Por comunidades autónomas. 2003	420
■ Cadro 9.21	Asuntos resoltos polos xulgados do Social. Pola materia obxecto da demanda e provincias. Galicia. 2002-2003	420
■ Cadro 9.22	Cantidades recoñecidas a traballadores. Pola materia obxecto da demanda e provincias. Galicia. 2002-2003	421
■ Cadro 9.23	Asuntos resoltos en materia de despedimentos polos xulgados do Social. Pola clase de resolución e provincias. Galicia. 2002-2003	422
■ Cadro 9.24	Tribunal Superior de Xustiza de Galicia. Sala do Social. Evolución dos asuntos pendentes ó inicio do ano. 1995-2003	423
■ Cadro 9.25	Tribunal Superior de Xustiza de Galicia. Sala do Social. Evolución dos asuntos pendentes, rexistrados e resoltos. 1999-2003	423
■ Cadro 9.26	Tribunal Superior de Xustiza de Galicia. Sala do Social. Asuntos resoltos por sentenza. Por materias. 2001-2003	424
■ Cadro 9.27	Tribunal Superior de Xustiza de Galicia. Sala do Social. Evolución do movemento de asuntos. 2001-2003	425
■ Cadro 9.28	Inspección de Traballo e Seguridade Social. Actuacións. Galicia. 2001-2003	426
■ Cadro 9.29	Inspección de Traballo e Seguridade Social. Actuacións. Provincia da Coruña. 2001-2003	427
■ Cadro 9.30	Inspección de Traballo e Seguridade Social. Actuacións. Provincia de Lugo. 2001-2003	428
■ Cadro 9.31	Inspección de Traballo e Seguridade Social. Actuacións. Provincia de Ourense. 2001-2003	429
■ Cadro 9.32	Inspección de Traballo e Seguridade Social. Actuacións. Provincia de Pontevedra. 2001-2003	430

Capítulo 10 A regulación de emprego e o fondo de garantía salarial

■ Cadro 10.1	Traballadores afectados por efecto do expediente. Galicia. 2003	432
■ Cadro 10.2	Regulación de emprego. Total de expedientes resoltos. Galicia. 2003	432
■ Cadro 10.3	Regulación de emprego. Expedientes resoltos segundo a medida autorizada. Galicia. 2003	433
■ Cadro 10.4	Expedientes resoltos segundo a causa e os traballadores afectados. Por provincias. Galicia. 2003	434
■ Cadro 10.5	Actividades económicas: expedientes e traballadores. Por provincias. Galicia. 2003	435
■ Cadro 10.6	Expedientes Tramitados na DXRRLL. 2003	436
■ Cadro 10.7	Evolución dos expedientes de regulación de emprego autorizados e traballadores afectados. Galicia. 1991-2003	436
■ Cadro 10.8	Importe das prestacións acordadas polo FOGASA. Por provincias. Galicia/España. 2002-2003	438
■ Cadro 10.9	Empresas afectadas e traballadores beneficiarios do FOGASA. Pola causa da prestación e provincias. Galicia/España. 2002-2003	439

■ Cadro 10.10	Evolución do importe das prestacións acordadas polo FOGASA. Pola causa e provincias. Galicia / España. 2003	440
■ Cadro 10.11	Evolución do importe das prestacións acordadas polo FOGASA. Por insolvencia e provincias. Galicia/España. 2002-2003.....	440
■ Cadro 10.12	Evolución do importe das prestacións acordadas polo FOGASA. Por regulación e provincias. Galicia/España. 2002-2003	441

Capítulo 11 **Protección social**

■ Cadro 11.1	Evolución das pensións do Sistema da Seguridade Social. Por provincias. Galicia/España. 1985/1990/1995-2003	447
■ Cadro 11.2	Relación de activos/pasivos na Seguridade Social. Galicia/España. 1985/1990/1995-2003	448
■ Cadro 11.3	Altas iniciais de pensións contributivas. Por provincias. Galicia/España. 1992/ 1998-2003	450
■ Cadro 11.4	Baixas de pensións contributivas. Por provincias. Galicia/España. 1992/ 1998-2003	451
■ Cadro 11.5	Pensións do Sistema de Seguridade Social. Por comunidades autónomas. 1990/ 2000-2003	453
■ Cadro 11.6	Evolución do importe medio das pensións do Sistema da Seguridade Social. Por comunidades autónomas. 1985/1989/1996-2003.....	453
■ Cadro 11.7	Pensións con complemento a mínimo. Galicia a xullo de 2003	454
■ Cadro 11.8	Porcentaxe de pensións con complemento a mínimos por comunidades autónomas. Xullo 2003.....	454
■ Cadro 11.9	Evolución do número de pensións polos principais réximes. Por provincias. Galicia 1996-2003	456
■ Cadro 11.10	Evolución do número de pensións polos principais réximes. Por comunidades autónomas. 1990/1995/2000-2003.....	458
■ Cadro 11.11	Recadación de cotas da Seguridade Social. Por réximes e provincias. Galicia. 1996-2003	460
■ Cadro 11.12	Pagos por prestacións da Seguridade Social. Por provincias. Galicia. 1999-2003	461
■ Cadro 11.13	Pagos por prestacións da Seguridade Social. Por réximes. Galicia. 2001-2003	461
■ Cadro 11.14	Pensións de xubilación. Por provincias. Galicia/España. 1990/1996-2003	464
■ Cadro 11.15	Pensións de invalidez. Por provincias. Galicia/España. 1990/1996-2003	467
■ Cadro 11.16	Pensións de invalidez en vigor segundo grao de incapacidade. Por provincias. Galicia/España. 1997-2003	468
■ Cadro 11.17	Pensións de viuvez. Por provincias. Galicia/España. 1990/1996-2003	470
■ Cadro 11.18	Pensións de orfandade. Por provincias. Galicia/España. 1990/1996-2003	472
■ Cadro 11.19	Pensións en favor de familiares. Por provincias. Galicia/España. 1990/1996-2003	473
■ Cadro 11.20	Beneficiarios e importe anual de prestacións por incapacidade temporal. Galicia. 1998 -2003.....	475
■ Cadro 11.21	Importe anual de prestacións por maternidade. Galicia. 1999 -2003.....	476
■ Cadro 11.22	Beneficiarios de prestacións familiares por fillo a cargo. Por provincias. Galicia/España. 1993 e 2000-2003.....	477
■ Cadro 11.23	Causantes de prestacións familiares por fillo a cargo. Galicia/España. 1993 e 2000-2003	478
■ Cadro 11.24	Importe das prestacións familiares por fillo a cargo. Galicia/España. 1999-2003.....	479
■ Cadro 11.25	Beneficiarios de prestacións por desemprego por nivel de prestación. Galicia/España. 1993/ 1999--2003	481
■ Cadro 11.26	Taxa de cobertura das prestacións por desemprego. Por provincias. Galicia/España. 1995/-2000-2003	483
■ Cadro 11.27	Beneficiarios de prestacións por desemprego e taxa de cobertura neta. Por comunidades autónomas. 1996/2000-2003	483

■ Cadro 11.28	Pensións do Fondo de Asistencia Social. Por provincias. Galicia/España. 1990/2000-2003.....	485
■ Cadro 11.29	Beneficiarios das prestacións da LISMI. Por provincias. Galicia/España. 1991/1999-2003.....	486
■ Cadro 11.30	Pensións non contributivas. Por provincias. Galicia/España. 1994/2000-2003.....	487
■ Cadro 11.31	Pensións non contributivas da Seguridade Social. Por comunidade autónomas. 1997/2000-2003.....	487
■ Cadro 11.32	Beneficiarios da Renda de Integración Social (RISGA). Por provincias. Galicia. 1992-2003.....	488
■ Cadro 11.33	Conxunto das prestacións periódicas de carácter asistencial. Por provincias. Galicia. 1992/2000-2003.....	489

Capítulo 12 Eleccións sindicais

■ Cadro 12.1	Preavisos e actas tramitadas desde 01.01.2000 a 31.12.2003. Por provincias. Galicia.....	492
■ Cadro 12.2	Preavisos e actas tramitadas. Por provincias. Galicia. 2003.....	492
■ Cadro 12.3	Representantes elixidos segundo as actas rexistradas entre o 01-01-2000 e 31-12-2003. Por provincias. Galicia.....	493
■ Cadro 12.4	Representantes elixidos segundo as actas rexistradas en 2003. Por provincias. Galicia.....	493
■ Cadro 12.5	Desglose dos resultados electorais acadados polos sindicatos máis representativos entre 01.01.2000 e 31.12.2003. Por provincias. Galicia.....	494
■ Cadro 12.6	Actas rexistradas, traballadores, electores, votantes e participación electoral por rama de actividade económica. Desde o 1-1-00 ó 31-12-03.....	495
■ Cadro 12.7	Representantes elixidos segundo a candidatura e por actividade económica, con datos obtidos das actas rexistradas. Galicia. 1-1-00 ó 31-12-03.....	496
■ Cadro 12.8	Representantes elixidos entre 01.01.2000 e 31.12.2003. Por central sindical. Galicia.....	497
■ Cadro 12.8a	Representantes elixidos entre 01.01.2000 e 31.12.2003. Por central sindical. A Coruña.....	498
■ Cadro 12.8b	Representantes elixidos entre 01.01.2000 e 31.12.2003. Por central sindical. Lugo.....	499
■ Cadro 12.8c	Representantes elixidos entre 01.01.2000 e 31.12.2003. Por central sindical. Ourense.....	500
■ Cadro 12.8d	Representantes elixidos entre 01.01.2000 e 31.12.2003. Por central sindical. Pontevedra.....	501
■ Cadro 12.9	Resultados electorais entre o 1-1-00 e o 31-12-03. Persoal Laboral da Comunidade Autónoma Galega. Total Galicia.....	502
■ Cadro 12.10	Resultados electorais entre o 1-1-2000 e o 31-12-2003. Persoal funcionario da Comunidade Autónoma de Galicia. Total Galicia.....	503
■ Cadro 12.11	Participación electoral entre 01.01.2000 e 31.12.2003. Por provincias. Galicia.....	503
■ Cadro 12.12	Participación electoral. Por provincias. Galicia. 2003.....	504
■ Cadro 12.13	Impugnacións electorais presentadas nas oficinas públicas de rexistro. Por provincias. Galicia. 2003.....	505

Anexo

Emprego e investimento público

■ Cadro A.1	Investimentos reais (capítulo VI dos Orzamentos Xerais do Estado). Galicia. 2003.....	509
■ Cadro A.2	Transferencias de capital (capítulo VII dos Orzamentos Xerais do Estado). Galicia. 2003.....	510
■ Cadro A.3	Total investimentos reais e transferencias de capital (capítulos VI e VII dos Orzamentos Xerais do Estado). Galicia. 2003.....	510
■ Cadro A.4	Cadro de persoal da Administración do Estado. Por grupos. Galicia. 2003.....	511
■ Cadro A.5	Cadro de persoal da Administración do Estado. Por provincias. Galicia. 2003.....	511
■ Cadro A.6	Orzamentos iniciais dos capítulos VI e VII dos Orzamentos Xerais da C.A. de Galicia. 2001-2003.....	512

■ Cadro A.7	Cadro de persoal da Administración Xeral e Especial da Xunta de Galicia. 2003.....	513
■ Cadro A.7a	Cadro de persoal laboral fixo da Xunta de Galicia. Por grupos. 1999-2003	513
■ Cadro A.7b	Cadro de persoal administrativo da Xunta de Galicia. Por idades e sexos. (Administración xeral e especial). 2003	514
■ Cadro A.7c	Cadro de persoal laboral fixo da Xunta de Galicia. Por idades e sexos. (Administración xeral e especial). 2003	514
■ Cadro A.7d	Cadro de persoal funcionario de carreira da Xunta de Galicia. Por consellerías e grupos. (Administración xeral e especial). 2003.....	515
■ Cadro A.7e	Cadro de persoal laboral da Xunta de Galicia. Por consellerías e grupos. (Administración xeral e especial). 2003.....	515
■ Cadro A.7f	Cadro de persoal funcionario de carreira da Xunta de Galicia. Por zona xeográfica e grupos. (Administración xeral e especial). 2003	516
■ Cadro A.8	Cadro de persoal de universidades. Por categoría de persoal. Galicia. 2003-2004	516
■ Cadro A.9	Parlamento de Galicia. Cadro de persoal. 1994-2003	517
■ Cadro A.10	Consello Consultivo de Galicia. Cadro de persoal. 1997 -2003	518
■ Cadro A.10a	Entidades públicas. Cadro de persoal. 1999-2003	518
■ Cadro A.10b	Sociedades mercantís. Cadro de persoal. 1999-2003	519
■ Cadro A.11	Cadros de persoal ó servizo da Administración da Comunidade Autónoma de Galicia. 1996/2000/2003	519
■ Cadro A.12	Cadro de persoal da Administración Local. Galicia. 1998-2003	520
■ Cadro A.13	Investimentos do ente público Radio-Televisión Española SA. Galicia. 2003	520
■ Cadro A.14	Cadro do persoal do ente público Radio-Televisión Española SA. Galicia. 2003	520
■ Cadro A.15	Cadro de persoal do Consorcio de Compensación de Seguros. Galicia. 1997 -2003.....	521
■ Cadro A.16	Investimentos da SEPI en Galicia. 2003	521
■ Cadro A.17	Cadro de persoal da SEPI. Galicia. 2003	522
■ Cadro A.18	Investimentos de Renfe. Galicia. 1997-2003	522
■ Cadro A.19	Cadro de persoal de Renfe. Galicia. 1997-2001/2003	522
■ Cadro A.20	Investimentos da Sociedade de Promoción e Equipamento do solo (SEPES). 1998-2003	523
■ Cadro A.21	Investimentos de Feve. Galicia. 1997 -2003	523
■ Cadro A.22	Cadro de persoal de Feve. Galicia. 1997 -2003	523
■ Cadro A.23	Investimentos de Paradores de Turismo de España, SA. Galicia. 1997 -2003	524
■ Cadro A.24	Cadro de persoal de Paradores de Turismo de España, SA. Galicia. 2001-2003.....	524